

DHÂTURUPA CHÂNDRIKÂ

WITH

THE DHÂTUPÂTHA OF PÂÑINI

CONTAINING

ALL IRREGULAR AND NOTEWORTHY FORMS,

BY

P. V. UPÂDHYE,

Formerly Assistant Master, Poona New English School.

Second Edition.

BOMBAY.

GOPAL NARAYEN & Co,
BOOKSELLERS & PUBLISHERS.

1927.

Price Rupees Four.

ALL RIGHTS RESERVED BY THE PUBLISHERS,
GOPAL NARAYEN & Co; BOOKSELLERS.
REGISTERED UNDER ACT XXV OF 1867.

Printed by C. S. Deole at the Bombay Vaibhav Pr
Servants of India Society's Home, Sandhurst Road,
Girgaum, Bombay.

AND

Published by D. V. Mulgaokar, Proprietor,
Gopal Narayan & Co., Booksellers, Kalbadevi,
Road, Bombay.

PREFACE.

The correct forms of a Sanskrit root in all its Tenses and Moods are not arrived at, as in other languages, by the simple process of applying directly the terminations to the root. In Sanskrit the Tenses and Moods being divided into two classes, viz. the Conjugational and Non-conjugational ones, the root has to undergo, before the terminations are applied, peculiar modifications consequent on the division. The latter division entails the necessity of remembering whether the root is *Set*, *Wet* or *Anit*, while the former has necessitated the grouping of 2200 roots into ten classes and unless the student is able to tell the particular class to which each root belongs, he is at a loss to make up the correct conjugational forms. This is not all. He is farther called upon to remember two different sets of conjugational terminations, as the ten classes are again divided into two groups. In the second group the terminations are divided into "strong" and "weak" ones, which occasions or precludes the necessity of gunating the vowels of roots. Moreover the main division of terminations into *Parasmaipadi* and *Atmanepadi* ones is to be attended to, as particular roots take particular terminations, while some take both and others change their proper "*Pada*" when used in particular senses or when preceded by certain prepositions. In addition, there are so many irregularities of the same root belonging to different conjugations, or of the root assuming or rejecting particular forms in particular cases or of the roots changing from *Set*, *Wet* and *Anit* into one or the other in different Non-conjugational Tenses and Moods, that the student is thoroughly overcome and his consequent abhorrence for the Sanskrit Grammar is the final result. The Sanskrit Grammar has reached to the dignity of a science and to arrive at a particular form, the mind has to follow a certain process of synthesis as is done in

Euclid. To master, therefore, everything in this respect is a hard work of time. The study of Sanskrit has received a strong impetus from Dr. Bhandarkar's works which have satisfied all the adequate requirements of Sanskrit students and his name is permanently connected with the Sanskrit language. I have had to admire him for framing and wording many rules from the difficult aphorisms in Siddhânta-Kaumudî, and I make ample and cordial acknowledgments to the learned Doctor for following him thoroughly while compiling this book.

There are already many books in which the subject of the Sanskrit 'verb' is treated of summarily. They do not fulfil the minute conditions though they satisfy some of the requirements of the students. There is only one useful work by Mr. D. N. Gandhi which is solely devoted to the verb. But the plan and arrangement of the subject matter in some of the chapters admit of improvements, and Mr. M. R. Kale has done much justice to them in his chapter on the "Conjugation of Verbs". He has however abridged in many places the treatment of some of the important parts of the Sanskrit verb, which he could not avoid as he has treated all the parts of the Sanskrit Grammar in one and the same book.

My chief object, therefore, in compiling the present "Dhâturupa-chandrikâ" has been to offer to the students of Sanskrit a production in which the plan and arrangement of the subject matter are intended to impart thorough clearness and facility of forms and to make the subject at once as complete and comprehensive as possible. In doing this I have chiefly drawn upon the "Siddhânta-Kaumudî". Here I take the opportunity of referring the students to the chapters on the second and third conjugations, on Perfect and Aorist, on Derivative verbs and the Participles, Gerund and Infinitives. The body of the work is divided into four Parts. The first Part treats of the first class

of conjugations, viz. the first, fourth,* sixth and tenth. The second Part deals with the second class of conjugations, viz. the second, third, fifth, seventh, eighth, and ninth. Non-conjugational Tenses and Moods are considered in the third Part and the fourth Part entertains . Derivative verbs, the Participles, Gerund and Infinitives. Where the same root belongs to different conjugations or assumes or rejects particular forms in particular cases, the forms given on pages 12—13—14—15; 21—22; 28—29—30; 35—36—37; 52—53—54—55—56—57—58; 103—104; 130—131; 141—142; 156—157—158; 172—173—174—175; will help the memory of the student to remember all irregularities at once, and the rules regarding them will be more familiar to him. Chapter XVIII provides a list of 2200 roots in the “ Dhâtupâtha ” by Pâṇini with almost all irregular and noteworthy forms. I hope this compilation will be found to be a practically useful and reliable guide in the study of Sanskrit verb.

In a work of this abstruse nature there might possibly be several defects and errors both of composition and typography and if the readers will do me the favour of pointing out the required corrections, additions, alterations, omissions, or improvements, I shall be very happy to give the suggestions my best consideration in the second edition.

BOMBAY }
1st Augst 1900.

P. V. UPADHYE.

CONTENTS.

Chapter.		Page.
I	First Conjugation	5
II	Fourth Conjugation	24
III	Sixth Conjugation	32
IV	Tenth Conjugation	40
V	Second Conjugation	65
VI	Third Conjugation	105
VII	Fifth Conjugation	131
VIII	Seventh Conjugation	143
IX	Eighth Conjugation	158
X	Ninth Conjugation	164
XI	The Perfect	178
XII	The Aorist	230
XIII	The Futures	278
XIV	The Conditional & Benedictive Moods ...	287
XV	The Passive Voice & Impersonal Construction	298
XVI	The Derivative Verbs	309
XVII	The Participle, the Gerund and the Infinitive	350
XVIII	Dhatupatha	373

ABBREVIATIONS USED IN THE BOOK

A.	Atmanepada.
Atm.	Atmanepada.
Aor.	Aorist.
Bene.	Benedictive.
Caus.	Causal.
Denom.	Denominative.
Desid.	Desiderative.
D.	Dual.
Deri.	Derivatives.
Freq.	Frequentative.
Ger.	Gerund.
Inf.	Infinitive.
P.	Parasmaipada or Plural.
Par.	Parasmaipada.
Pass.	Passive.
P. P.	Past Passive Participle.
Pro. P.	Present Participle.
S.	Singular.
U.	Ubhayapada.
V. D.	Vedic.

DHATURUPACHANDRIKA.

TENSES AND MOODS.

1. There are six Tenses and four Moods in Sanskrit, which are technically termed the ten Lakaras (लकारा) by Sanskrit grammarians.

TENSES कालाः

लट् or भवन्ती वृत्तिः (Present वर्तमानः)

Three kinds of Past Tense.

लङ् or ह्यस्तनी वृत्तिः (Imperfect अनद्यतनभूतः)

लिट् or परोक्षवृत्तिः (Perfect परोक्षभूतः)

लुङ् or अद्यतनी वृत्ति (Aorist भूत)

Two kinds of Futuro Tense.

लृट् or अस्तनी वृत्तिः (1st Futuro भविष्यद्)

लृट् or भविष्यन्ती वृत्तिः (2nd Futuro अनद्यतनभविष्यद्)

Besides these there is one—

लेट् The Vedic Subjunctive, (used only in the Vedas).

The terms "*Imperfect* and *Perfect*" are not used here in the sense in which they are taken in English. They are mere technical terms here.

MOODS अर्थाः.

लोट् (Imperative आज्ञा)

विधिलिट् or सप्तमी वृत्ति (Potential विधिः)

आशीर्लिट् or आशीर्वृत्तिः (Benedictive आशीः)

लृट् or क्तिपातिवृत्तिः (Conditional संकेतः)

The nomenclature of the Tenses and Moods, viz. लट्—लङ्—लिट्—लृट्, &c. as adopted by Panini is merely fanciful. The terminology भवन्ती—ह्यस्तनी, &c. as shown above is rational, but there too the names पंचमी and सप्तमी are quite artificial.

2. With reference to certain peculiar modifications (विकारण) which the roots undergo before the Terminations of the two

Tenses "Present and Imperfect" and the two Moods "Imperative and Potential" Sanskrit verbs are divided into ten classes (गणाः) called Conjugations. Each class or conjugation is named by Sanskrit grammarians after the root it begins with; for instance, the First Conjugation is called **इवादिः**—II. **अदादिः**—III. **जुहोत्यादिः**—IV. **दिवादिः**—V. **स्वादिः**—VI. **तुदादिः**—VII. **रुधादिः**—VIII. **तनादिः**—IX. **त्र्यादिः** and X. **चुरादिः**

3. The characteristics (विकरणस्य) of the ten classes or conjugations of verbs appear alone in the two Tenses and the two Moods, named above, and the Tenses and Moods in Sanskrit are, therefore, distinguished as Special or Conjugational (सार्वधातुक), and General or Non-conjugational (आर्धधातुक). Conjugational or Special Tenses and Moods.

Tenses	{	Present वर्तमानः	{	कालौ
		Imperfect अनद्यतनभूतः		
Moods	{	Imperative आज्ञा	{	अर्थौ
		Potential विधिः		

Non-conjugational or General Tenses and Moods.

Tenses	{	Perfect परोक्षभूतः	{	कालः
		Aorist भूतः		
		1st Future भविष्यन्		
		2nd Future अनद्यतनभविष्यन्		
Moods	{	Benedictive आशीः	{	अर्थौ
		Conditional संकेतः		

The term सार्वधातुक is technically applied by Panini to the Personal Terminations of all Tenses and Moods with the exception of those of the Perfect and Benedictive, to the various characteristics (विकरणस्य) of the nine conjugations except that of the 8th and to the terminations of the Present Participle Parasmaipada and Atmanepada. The characteristics of the 8th and 10th conjugations; the affixes added to make up the causal

base and certain denominations; the affixes **इय** and **सास्** of the 2nd Future and conditional; the affix **स** of the desiderative, **य** of the Passive and those of the Aorist, of past participles Active and Passive, of Infinitive and the Verbal Indeclinables &c. are called **आर्धधातुक**.

4. Verbs in Sanskrit are of two kinds, Primitive and Derivative.

(a) Those roots which belong to the first nine conjugations (**गणाः**) and a few of the tenth are Primitive verbs.

(b) As regards Derivative verbs a new base* is to be formed first from the root and then the terminations and the characteristics (**विकरण**) of the ten conjugations are applied to it. The new base does not generally vary in the Conjugational as well as in the Non-conjugational Tenses and Moods.

Those roots which belong to the tenth conjugation, the roots **गुप्—घृप्—विष्—पण्—पठ्—प्लु** and **कम्**, the Causals (**णिजन्त**), Desideratives (**सजन्त**), Frequentatives (**यङ्न्त**), and Denominative (**नामधातवः**) are Derivative verbs.

(c) Every Derivative verb has six Tenses and four Moods as well as the Primitive one.

5. Sanskrit verbs are conjugated in three Voices (**प्रयोगाः**), the Active Voice (**कर्तरिप्रयोगः**), the Passive Voice (**कर्मणिप्रयोगः**) and the Impersonal construction (**भावेप्रयोगः**).

(a) Transitive verbs are used in the Active and Passive Voices.

(b) Intransitive verbs are conjugated in the Active and Impersonal construction.

6. Personal Terminations in Sanskrit are divided into two sets, one **Parasmaipada** and the other **Atmanepada**. Some roots

* The base (**अङ्ग**) of a root or a noun is that form which it take before the terminations are applied.

are conjugated in one Pada only, either Parasmaipada or Atmanepada while some are conjugated in both the Padas.

(a) Several roots, though Parasmaipada take Atmanepada Terminations and *vice versa* when preceded by certain prepositions (उपसर्गः) or when they change their meaning. These will be noted down in their proper places.

(b) Verbs are conjugated in three numbers:—singular—dual—and plural with three persons in each.

(c) The general scheme of Personal Terminations, given in Sanskrit Grammars, is as follows:—

	Parasmaipada			Atmanepada		
	S.	D.	P.	S.	D.	P.
1st Person (उत्तम पुरुषः)	मि	वः	मः	इ	वहि	महि
2nd „ (मध्यमपुरुषः)	सि	यः	थ	याः	आयाम्	भवाम्
3rd „ (प्रथमपुरुषः)	ति	तः	अन्ति	त	आताम्	अन्त

These general terminations undergo various modifications in different Tenses, Moods and Conjugations.

7. The Personal Terminations as applied in the Conjugational Tenses and Moods (सर्वधातुक) to all the ten conjugations (गणाः) differ in some particulars, in consequence of which the ten conjugations (गणाः) are grouped into two classes, the first including the 1st—4th—6th—10th, and the second, 2nd—3rd—5th—7th—8th and 9th.

The base of the first group ends in अ while that of the second does not end in अ.

Verbs in the ten conjugations (गणाः) as shown in article (2) will in this book be conjugated in the conjugational Tenses and Moods (सर्वधातुक) in the order of the 1st and 2nd class of conjugations. Non-conjugational Tenses and Moods shall be treated in Part III.

PART I.

FIRST CLASS OF CONJUGATIONS, (1st, 4th, 6th, and 10th).

The terminations as applied to the First class of conjugations in the conjugational Tenses and Moods are as follow:—

लट् Present Tense.

	Parasmaipada			Atmanepada		
	S.	D.	P.	S.	D.	P.
1st Person	मि	वः	मः	इ	वहे	महे
2nd "	सि	यः	थ	से	इये	ध्वे
3rd "	ति	तः	अन्ति	ते	इते	अन्ते

लङ् Imperfect Tense

1st Person	अम्	व	म	इ	वहि	महि
2nd "	स्	(ः) तम्	त	थास्	(ः) इयाम्	ध्वम्
3rd "	त्	ताम्	अन्	त	इताम्	अन्त

लोट् Imperative Mood.

1st	आनि	भाव	आम	ऐ	भावहे	आमहे
2nd*	none	तम्	त	स्व	इयाम्	ध्वम्
3rd*	तु	ताम्	अन्तु	ताम्	इताम्	अन्ताम्

The 2nd and 3rd person singular terminations Parasmaipada of the Imperative are optionally replaced by तात्* if the Imperative has a Benedictive sense.

विधिलिङ् Potential.

1st	ईय	ईव	ईम	ईय	ईवहि	ईमहि
2nd	ईस्	(ः) ईतम्	ईत	ईयास्	(ः) ईयाथाम्	ईध्वम्
3rd	ईत्	ईताम्	ईयुः	ईत	ईयाताम्	ईरन्

CHAPTER I.

FIRST CONJUGATION.

8. The characteristic (विकरण) of the first conjugation.

Roots of the first or भ्वादि class take अ in the conjugational Tenses and Moods (सार्वधातुक) before the terminations are applied.

* नुह्योस्तातङ्गादिभ्यन्यतरस्याम्

9. The ending vowel (अन्त्यस्वर) of roots short or long and the penultimate short (उपान्त्यह्रस्वस्वर) substitute their Guṇa* before the Vikarana अ of the first conjugation. The Guṇa of इ or ई is ए; of उ or ऊ is ओ; of कृ or कृ is अर and of लृ is अल्.

10. लट् or Present Tenses.

Terminations.

Persons.	Parasmaipada.			Atmanepada.		
	S.	D.	P.	S.	D.	P.
1st	मि	वः	मः	1st	इ	वहे महे
2nd	सि	थः	थ	2nd	से	इथे ध्वे
3rd	ति	तः	अन्ति	3rd	ते	इते अन्ते

(a) † The final अ of a base (अङ्ग) is lengthened before any conjugational termination beginning with a semi-vowel, nasal, or the letter ह, झ् or भ्.

(b) ‡ When the final अ of a base is followed by अ, ए or ओ, the latter vowel is substituted for both.

(c) § When इ-उ-कृ-लृ short or long follow अ or आ, the substitute for both is the corresponding Guṇa letter.

हृ (हर) I. P. A. To take away.

Parasmaipada.			Atmanepada.		
S.	D.	P.	S.	D.	P.
1st	हरामि	हरावः	हरामः	हरे	हरावहे हरामहे
2nd	हरसि	हरथः	हरथ	हरसे	हरेथे हरध्वे
3rd	हरति	हरतः	हरन्ति	हरते	हरेते हरन्ते

बुध् (बोध) I. P. A. to know or understand.

Parasmaipada.			Atmanepada.		
S.	D.	P.	S.	D.	P.
1st	बोधामि	बोधावः	बोधामि	बोधे	बोधावहे बोधामहे
2nd	बोधसि	बोधथः	बोधथ	बोधसे	बोधेथे बोधध्वे
3rd	बोधति	बोधतः	बोधन्ति	बोधते	बोधेते बोधन्ते

* अदेङ्गुणः

† अतोदीर्घोयत्रि ।

‡ अतोऽगुणे ।

§ आहुणः ।

नी (ने changed to न्) I. P. A. To lead or carry.

1st नयामि	नयावः	नयामः	नये	नयावहे	नयामहे
2nd नयसि	नयथः	नयथ	नयसे	नयेधे	नयभ्ये
3rd नयति	नयतः	नयन्ति	नयते	नयेते	नयन्ते

The ending क् of ह् substitutes its Guṇa अर् and becomes हर् before the Vikaraṇa अ of the first conjugation. Thus ह् (हर्) + अ + ति = तः becomes हरति = हरतः.

Again हर् + अ + मि = यः = मः = वहे = महे = हरामि = हरावः = हरामः = हरावहे = हरामहे by (10 a).

हर् + अ + भन्ति = भन्ते = हरन्ति = हरन्त by (10 b).

हर् + अ + इ = इधे = इते = हंर = हरेधे = हरेते by (10 c)

The penultimate short उ of बुध् substitutes its Guṇa ओ, and becomes बोध् before the Vikaraṇa अ.

The final ई of नी substitutes its Guṇa ए, and becomes ने before the Vikaraṇa अ. Thus नी changed to ने + अ + ति.

(a)* When ए—ऐ—ओ—औ are followed by a vowel, अय्—आय्—अव्—आव् are respectively substituted for them.

Thus ने + अ + ति = नय् + अ + ति = नयति.

11. There are 2200 roots treated of by Pāṇini, out of which 1079 belong to the भ्वादि class. Some of these latter undergo peculiar changes and others take certain substitutes in the Conjugational Tenses and Moods before the conjugational sign is applied. These are as follows :—

(a) The penultimate short vowel of the following roots is lengthened.

† क्रम् (क्राम्) I. P. To walk or stop; when Atmanepada, it does not lengthen its अ.

आचम् (आचाम्) I. P. to drink; चम् without अर् does not lengthen its अ.

कृम् (कृाम्) I. P. to be fatigued.

* एचोयवायावः।

† क्रमः परस्मैपदेषु।

(b) * छिक् (छीक्) I. P. to spit.

(c) गुह् (गुह्) I. P. A. To cover or keep secret.

(d) † When the penultimate र् or व् of a root is followed by a consonant, the vowels इ—उ—ऋ—लृ preceding the र् or व् are lengthened.

1st Conjugation.

दुच्छ् (दुच्छ्) To act dishonestly or to be crooked.

सुच्छ् (सूच्छ् or मूर्च्छ्) To faint or swoon.

स्फुच्छ् (स्फूच्छ्) To spread or forget.

स्फुज् (स्फूज्) To thunder, to shine, to burst forth.

Parasmaipada.

उर्व् (ऊर्व्)	} To kill.
तुर्व् (तूर्व्)	
धुर्व् (धूर्व्)	
धुर्व् (धूर्व्)	
गुर्व् (गूर्व्)	To try.
पुर्व् (पूर्व्)	To fill.

1st Conjugation.

उर्द् (ऊर्द्) To measure or play.

कूर्द् (कूर्द्) To play.

खुर्द् (खूर्द्)	} To play.
गुर्द् (गूर्द्)	

(e) The vowel of सृज् takes Vriddhi; कृप् and कृप् become कल्प् and the सृ of लस्ज् and सस्ज् is changed to ज्.

सृज् § (मार्ज्) I. P. To sound.

कृप् † (कल्प्) I. A. To be fit for.

कृप् ‡ (कल्प्) I. A. To be able.

लस्ज्** (लज्ज्) I.
A. To blush.
सस्ज् (सज्ज्) I.
P. To become ready.

* छिबुद्धमुचमांशिति। Vartika on this is भाडिषमइतिवक्तव्यम् ।

† ऊर्द्धपधायागोहः ॥ एह lengthens its उ in the Conjugational Tenses and Moods as well as before the strong terminations beginning with a vowel.

‡ उपधायाश्च ।

§ सृज्छेद्वृद्धिः ॥ उरपरपरः ।

‡ कृपोरलः ॥

** स्तोः श्चुनाश्चुः ॥ क्षालां जज्ञज्ञाशि ॥

The Vriddhi* of अ is आ; of इ or ई is ऐ; of उ or ऊ is औ; of क् is क्क; and of ल् is लल.

(f) The following roots have आय् added on to them in the Conjugational Tenses and Moods.

यु॒ † (गोपाय्) 1 P. To defend or protect.

धू॒ † (धूपाय्) 1 P. To heat or to be heated.

वि॒च्छ् (विच्छाय्) 1 P. To go or approach.

प॒ † (पणाय्) 1 P. To praise; but A. to bet, has पणते.

प॒ † (पनाय्) 1 P. To praise; but A. पनते.

(g) The root कम् lengthens its vowel and has अय् added on to it before the conjugational sign.

कम् § (कामय्) 1 A. to desire.

(h) † कृत् has ईय् added on to it before the conjugational sign.

कृ॒त् (कृतीय्) 1 A. to reproach, to pity, to go, to rival.

(i) The following roots drop their nasal.

रञ्ज् §§ (रज्) 1 P. A. To be dyed, to be pleased, to be in love with.

वृ॒क्ष्** (वृक्ष्) 1 P. To bite or sting.

स॒ञ्ज् (सज्) 1 P. To cling or adhere to.

स्व॒ञ्ज् (स्वज्) 1 A. To embrace.

(j) The following one adds a nasal जम् †† (जम्) 1 A. To yawn.

(k) The roots given below take the substitutes, as shown in the brackets, before the conjugational sign is applied.

* वृद्धिरादिच् ।

† गुप्धूपविच्छपणिपनिभ्यआयः ।

§ कमेणिङ् ।

‡ कृतेरीयङ् ।

§§ रञ्जेश्च ।

** वृक्षसञ्जस्यञ्जोदादि ।

†† रधिजभोराचि ॥

DHATURUPACHANDRIKA.

Parasmaipada.

पा* (पिब्) to drink.
 घ्रा (जिघ्) to smell.
 ध्मा (धम्) to blow.
 स्था (तिष्ठ्) to stand.
 ज्ञा (मन्) to learn
 or remember.
 दा (यच्छ्) to give.

दृश् (पश्य्) to see.
 ग (गच्छ्) to go or get.
 स्र (धाव्) to run.
 शब् (शीय्) to perish or decay.
 सद् (सीद्) to sit down, to be
 weary, to decay.
 गम् † (गच्छ्) to go.
 यम् (यच्छ्) to check or stop.

The root † शब् though Parasmaipadi becomes Atmanepadi in the conjugational Tenses and Moods.

(१) The following seven roots, though Desiderative in form, are considered as Primitive ones. These retain the same base in the Conjugational as well as in the Non-conjugational Tenses and Moods.

किट् (चिकित्स्) 1 P. to cure.
 बध् (बीभत्स्) 1 A. to lothe or feel disgust.
 शव् (वीरांस्) 1 P. A. to make straight.
 शार् (शीशांस्) 1 P. A. to sharpen or to whet.
 मान् (मीमांस्) 1 A. to seek knowledge.
 तिज् (तितिक्ष्) 1 A. to endure or suffer with courage.
 यप् (जुयप्स्) 1 A. to censure.

The following are declined like the 5th Conjugation.
 श्रु § (शृणु) P. to hear.
 धिन्* (धितु) P. to delight or please.
 कृण्व् (कृणु) P. to kill or to go.

* पाघ्राध्मास्याज्ञाशष्पृह्यर्तिसार्तिशब्सदा—
 न्पिबजिघ्रधमतिष्ठमनयच्छपश्यच्छौशीयसीदा—

† इष्टुगामियमांछः ॥ छेच ॥

‡ शब्देः शितः ॥

§ श्रवः शृच ॥

** धिन्विकृण्वोरच ॥ अतोलोपः ॥

The following roots add a penultimate nasal necessarily in the Conjugational Tenses and Moods :—

Parasmaipada.

Atmanepada.

कृद् (कृद्) to grieve.

भद् (भद्) to go.

चद् (चद्) to shine.

विद् (विद्) to roll into a lump.

बिद् (बिद्) to split.

गुद् (गुद्) to go or move.

भिद् (भिद्) to cut.

भिद् (भिद्) to become white.

The following add a penultimate nasal optionally :—

Parasmaipada.

गृञ् or गृञ् to roar.

धृञ् or धृञ् to go or move.

जृञ् or जृञ् to fight.

धृञ् or धृञ् to go.

घृञ् or घृञ् to go.

धृञ् or धृञ् to go.

वृह् or वृह् to be firm, to grow.

शृञ् or शृञ् to cleanse or sound.

घृञ् or घृञ् to go.

शृञ् or शृञ् to pluck.

मृञ् or मृञ् to go.

वृञ् or वृञ् to go or move.

लृञ् or लृञ् to go.

घृञ् or घृञ् to kill or injure.

Atmanepada.

हृञ् or हृञ् to hum or buzz.

जृञ् or जृञ् to yawn or gape.

शृञ् or शृञ् to go or to be opened.

The following roots change their meanings in the Parasmaipada.

Par.

Atm.

एञ् to shine.

to shako.

कञ् to sound.

to bind.

शुप् to protect.

to censure or conceal.

क्षिप् (क्षेप्) to sound inarticulately

to melt

जम् or जम् to copulate

to gape

नाप् to ask, to be master of, to harass

to bless

पण् to praise

to bet

Par.	Atm.
मंघ्र् to adorn	{ 1 to cheat { 2 to begin { 3 to censure { 4 to start { 5 to move quickly
मंद् to decorate	{ to surround { to distract { to dress
मुङ् to shave	to sink
रुद् to strike	to resist or torment
लुद् to wallow	{ to oppose, to shine, { to suffer pain
लुद् to knock down	to go or wallow
शल् to go, to run	to shake, to agitate
हैद् to surround, to attire	to disregard
होद् to go	to disregard

Forms of third Person of Irregular verbs of the first Conjugation.

Roots.	Present Tenses, 3rd Person.		
क्रम् A.	क्रमते	क्रमते	क्रमन्ते
क्रम् P.	क्रामति	क्रामतः	क्रामन्ति
आचम् P.	आचामति	आचामतः	आचामन्ति
चम् P.	चमति	चमतः	चमन्ति
क्लम् P.	क्लामति	क्लामतः	क्लामन्ति
छिप् P. to spit	छीवति	छीवतः	छीवन्ति
गुह् P.	गुहति	गुहतः	गुहन्ति
—A.	गूहते	गूहेते	गूहन्ते
मूर्च्छ् P. to faint	मूर्च्छति	मूर्च्छतः	मूर्च्छन्ति
स्फूर्ज् P.	स्फूर्जति	स्फूर्जतः	स्फूर्जन्ति
मृज् P. to be clean	मार्जति	मार्जतः	मार्जन्ति
कृप् A. to be able	कल्पते	कल्पेते	कल्पन्ते
हृप् A. to be fit for	”	”	”
गुप् P. to protect	गोपायति	गोपायतः	गोपायन्ति
धृप् P.	धृपायति	धृपायतः	धृपायन्ति

Roots.	Present Tenses, 3rd Person.		
विच्छ् P.	विच्छायति	विच्छायतः	विच्छायन्ति
पण् P.	पणायति	पणायतः	पणायन्ति
पण् A.	पणते	पणते	पणन्ते
पन् P.	पनायति	पनायतः	पनायन्ति
पन् A.	पनते	पनते	पनन्ते
कम् A.	कामयते	कामयेते	कामयन्ते
कृत् A.	कृतीयते	कृतीयेते	कृतीयन्ते
रज्ज् P.	रजति	रजत	रजन्ति
रज्ज् A.	रजते	रजेते	रजन्ते
वृश् P.	वृशति	वृशतः	वृशन्ति
सज्ज् P.	सजति	सजत	सजन्ति
स्वज्ज् A.	स्वजते	स्वजेते	स्वजन्ते
जम्भ् A.	जम्भते	जम्भेते	जम्भन्ते
पा P.	पिबति	पिबतः	पिबन्ति
प्रा P.	जिघ्रति	जिघ्रतः	जिघ्रन्ति
भ्मा P.	धमति	धमत	धमन्ति
स्था P.	तिष्ठति	तिष्ठतः	तिष्ठन्ति
म्ना P.	मनति	मनत	मनन्ति
वा P.	यच्छति	यच्छतः	यच्छन्ति
वृश् P.	पश्यति	पश्यत	पश्यन्ति
क्व P.	क्वच्छति	क्वच्छत	क्वच्छन्ति
छ् P.	धावति	धावत	धावन्ति
शद् P. becomes A in the Conjugational Tenses & Moods			
—A	शीयते	शीयेते	शीयन्ते
सद् P	सीदति	सीदत	सीदन्ति
गम् P.	गच्छति	गच्छतः	गच्छन्ति
यम् P.	यच्छति	यच्छतः	यच्छन्ति
कित् P. to cure	चिकिरसति	चिकिरसत	चिकिरसन्ति
„ desire or live	केतति	केतत	केतन्ति
वध् A	बीभरसते	बीभरसेते	बीभरसन्ते
वाक् { To make } P	वीदासति	वीदासत	वीदासन्ति
straight } A	वीदासते	वीदासेते	वीदासन्ते

Roots.	Present Tenses, 3rd Person.			
इह P.	}	वर्तति	वर्ततः	वर्तन्ति
		वृहति	वृहतः	वृहन्ति
धृज् P.	}	धर्मति	धर्मतः	धर्मन्ति
		धृजति	धृजतः	धृजन्ति
प्रज् P.	}	प्रगति	प्रगतः	प्रगन्ति
		पृजति	पृजतः	पृजन्ति
भृज् P.	}	भृजति	भृजतः	भृजन्ति
		भृजति	भृजतः	भृजन्ति
मुज् P.	}	मोजति	मोजतः	मोजन्ति
		मुंजति	मुंजतः	मुंजन्ति
मुच् P.	}	मोचति	मोचतः	मोचन्ति
		मुंचति	मुंचतः	मुंचन्ति
ग्लुच् P.	}	ग्लोचति	ग्लोचतः	ग्लोचन्ति
		ग्लुचति	ग्लुचतः	ग्लुचन्ति
लृप् P.	}	ललति	ललतः	ललन्ति
		लृप्ति	लृप्तः	लृप्ति
लृच् P.	}	लोचति	लोचतः	लोचन्ति
		लृचति	लृचतः	लृचन्ति
वृप् P.	}	वृत्ति	वृत्तः	वृत्ति
		वृत्ति	वृत्तः	वृत्ति
सृप् P.	}	सर्मति	सर्मतः	सर्मन्ति
		सृमति	सृमतः	सृमन्ति

12. Roots of the first Conjugation which are conjugated in one Pada of the other when used in Particular senses or with Particular Prepositions prefixed to them.

* क्रम् (क्राम्) P. To go, to approach, to traverse, to go up or ascend, to leap.

क्रम्	}	A.	To go unobstructed,
उपक्रम्			To show energy for,
पराक्रम्			To be developed in, or
			To be at home with a subject.

* वृत्तिसर्गसायनेषुकमः । उपपराभ्याम् । आङःउद्गमने । पेःपाद्विहरणे । ओपाभ्याम् । समर्थाभ्याम् । अनुपसर्गादा ।

आक्राम् P. To cover. To go up or ascend

आक्रम् A. "To rise" said of a luminary

विक्राम् P. To split

विक्रम् A. To walk or step

प्रक्राम् P. To go

प्रक्रम् A. To begin

उपक्राम् P. To come

उपक्रम् A. To begin

क्रीड्* P. To play

अनुक्रीड् A. To play

परिक्रीड् „——,——

आक्रीड् „——,——

संक्रीड् „——,——

संक्रोड् P. To make noise. to creak or break.

चर् P. To go or walk.

उच्चर् When Transitive, A. To transgress

उच्चर् When Intransitive P. To go up

संचर् (When used with the Instrumental of a conveyance) A.

To go or pass.

संगम् † (संगच्छ्) A. To join or unite with

‡ जि (जय्) To conquer.

विजि (विजय्) A. To be victorious

पराजि (पराजय्) A. To defeat

तप् § P. To shine.

नितप् { When intransitively used or with "a limb of the
उत्तप् { A. body" for its object.

नी §§ (नय्) P. A.

नी (नय्) A. = To instruct in or investigate.

* क्रीडोऽनसंपरिभ्यश्च ।

† समोगमृच्छिभ्याम् ।

‡ विपराभ्यांजे ।

§ उद्भिभ्यांतपः । स्वांगकर्मकाद्येतिवक्तव्यम् ।

§§ संमाननोत्संजनाचार्यकरणज्ञानभृतिविगणनव्ययेषुनियः

दिनी (दिन्य्) A. To pay off as a debt or tribute; to spend or when the object is something else than "a part of the body."

उन्नी (उन्न्य्) A. To lift up.

उपनी (उपन्य्) A. To invest with a sacred thread or to hire.

यम्* (यच्य्) To check or stop.

आयम् (आयच्य्) A. To spread, stretch, when Intransitive, or with "a limb of the body" or with something else than "a literary composition" for its object.

संपम् (संपच्य्) A. To gather.

उयम् (उयच्य्) A. To lift up, with something else than "a literary composition" for its object.

उयम् (उयच्य्) P. To try hard, to learn, with "a literary composition" for its object.

उपयम् (उपयच्य्) A. To marry.

रम् † A. To sport.

विरम् P. To stop.

आरम् P. To rest.

परिरम् P. To be pleased with.

उपरम् P. A. To stop or deist, when Intransitively used.

यद् ‡ P. to speak.

यद् A. To show proficiency in, to know, to toil or labour.

उपयद् A. To conciliate or flatter.

विद्यद् A. To differ or conflict.

संप्रयद् A. To speak loudly and distinctly.

संप्रयद् P. "To utter sound" as used in the case of beasts and birds

* आद्योपमहतः । समुदाहृत्यो यमोऽग्रंथे । उपायमः स्वीकरणे ।

† व्याह् परिभ्यो रमः । विभापाऽरुमकात् ।

‡ भासनोपसंभाषाज्ञानयत्नविमत्यपमंभणेपुषदः । व्यक्त्याचां समुद्यारेण ।
अनोरकर्मकात् विभाषा विप्रलापे ।

अनुवद् A. To imitate, when used intransitively and with respect to men only.

अनुवद् P. To recapitulate when used transitively or with respect to inanimate or animate objects other than 'men.'

विप्रवद् P. A. To dispute or to be at variance with.

अपवद् A. To reproach or revile.

स्था * (तिष्ठ) P. To stand.

स्थां (तिष्ठ) A. To disclose one's intentions. To accept as umpire.

संस्था (संतिष्ठ) A. to act up to one's word.

अवस्था (अवतिष्ठ) A. to remain.

प्रस्था (प्रतिष्ठ) A. to set out.

विस्था (वितिष्ठ) A. To stand apart. To remain stationary.

आस्था (आतिष्ठ) A. to declare solemnly, to assert confidently.

उत्तिष्ठ P. to get up.

उत्तिष्ठ A. To try, to aspire, to rise (used figuratively.)

उपतिष्ठ A. To worship or wait upon according to religious Mantras. 2 To join or unite. 3 To form friendship with. 4 To lead to (as a way).

उपतिष्ठ P. A. to wait with the desire of getting something. 2 To stand near when used intransitively.

हृ† (हर) P. A. to take away.

अनुहर A. to practise constantly.

अनुहर P. to resemble.

ह्वै (ह्व्य) to call

आह्व्य P. to call.

संह्व्य A. to call or invoke.

आह्व्य A. to challenge.

उपह्व्य " "

निह्व्य A. to call or invoke.

विह्व्य " "

* समवप्रविभ्यःस्थः । आहः प्रतिज्ञायामुपसङ्ख्यानम् । अकर्मकाच्च । प्रकाशनस्थेयख्यायोश्चउदोऽनुध्वकर्मणि । उपान्मंत्रकरणे । उपाद्देवपूजा संगति करणमित्रकरणथिष्वितिवाच्यम् ।

† हरतेर्गताच्छील्ये ।

‡ स्पर्धायामाह् । निसमुपविभ्योह्वः ।

शृ (स्वर) P. To sound
to praise, to go.

संस्वर A. To roar.

आस्वर A. To utter a loud sound.

13 लङ् Imperfect tense अनयतनभूतः
Terminations.

Persons		Parasm.		Atm.	
I.	अम्	य	म	इ	षट्ति महि
II.	स्व् (ः)	तम्	त	थास्व् (ः)	इयाम् छ्वम्
III.	त्	ताम्	अन्	त	इताम् अन्त

14 The augment अ is prefixed to roots in the Imperfect, Aorist and Conditional.

(a) This अ is replaced by आ in the case of roots beginning with a vowel, which when followed by इ—उ—ऋ—short or long becomes ऐ—औ—आर् respectively.

(b) When a preposition (उपसर्ग) is prefixed to roots, the augment अ or आ of the Imperfect Tense comes between the preposition and the root, and then the following Sandhi rules have to be applied:—

Similar vowels, followed by similar ones, substitute for both the same vowel lengthened.*

When a dissimilar vowel follows इ, उ, ऋ, लृ, short or long, य्, व्, र्, लृ, † are respectively substituted for them.

15 ह (हर) 1 P. A.

S.	D.	P.	S.	D.	P.
I अहरम्	अहराव	अहराम	I. अहरे	अहराषट्ति	अहरामाहि
II अहरः	अहरतम्	अहरत	II. अहरथाः	अहरेथास्व	अहरध्वम्
III अहरत्	अहरताम्	अहरन्	III. अहरत	अहरेताम्	अहरन्त

* अकः सवर्णे दीर्घः ।

† इको यणचि ।

बुध (बोध्) P.

नी (नय्) A.

S.	D.	P.	S.	D.	P.
----	----	----	----	----	----

I. अबोधम् अबोधाव अबोधाम	I अनये अनयावहि अनयामहि
II. अबोधः अबोधतम् अबोधत	II अनयथाः अनयेथाम् अनयध्वम्
III. अबोधत् अबोधताम् अबोधन्	III अनयत अनयेताम् अनयन्त

इक्ष् 1. P. To go or move.

ईक्ष् 1. A. To see.

S.	D.	P.
----	----	----

S.	D.	P.
----	----	----

I. ऐखम् ऐखाव ऐखाम
II. ऐखः ऐखतम् ऐखत
III. ऐखत् ऐखताम् ऐखन्

I. ऐक्षे ऐक्षावहि ऐक्षामहि
II. ऐक्षथाः ऐक्षेथाम् ऐक्षध्वम्
III. ऐक्षत ऐक्षेताम् ऐक्षन्त

उक्ष् 1. P. To sprinkle.

ऊङ् I A. To conjecture or reason.

I. औक्षम् औक्षाव औक्षाम
II. औक्षः औक्षतम् औक्षत
III. औक्षत् औक्षताम् औक्षन्

I. औहे औहावहि औहामहि
II. औहथाः औहेथाम् औहध्वम्
III. औहत औहेताम् औहन्त

क्व (क्वच्छ्) P.

क्वत् (क्वतीष्) A.

I. आच्छम् आच्छाव आच्छाम
II. आच्छः आच्छतम् आच्छत

I. आर्तीये आर्तीयावहि आर्तीयामहि
II. आर्तीयथाः आर्तीयेथाम् आर्तीयध्वम्

III. आच्छत् आच्छताम् आच्छन्

III. आर्तीयत आर्तीयेताम् आर्तीयन्त

In this Tense first comes the Augment+Root+Conjunctive sign+Termination. Thus:—

अ+हर्+अ+अम्—अन्—अन्त=अहरम्—अहरन् and अहरन्त, the base अहर being followed by अ the latter अ is substituted for both vowels by (10 b).

अ+हर्+अ+व—म—वहि and महि=अहराव—अहराम—अहरावहि and अहरामहि, the अ of the base अहर being lengthened by (10a).

अ+हर्+अ+इ—इथाम् and इताम्=अहरे—अहरेथाम् and अहरेताम् by (10c).

अ+बोध् (the substitute for बुध् by 9)+अ=अबोध is the base.

अ+ने (the substitute for नी by 9)+अ=अ+नय् (by 10d)+अ=अनय is the base.

आ+इक्ष+अ=ऐक्ष and not एक्ष as by (10 c)				
आ+ईक्ष+अ=ऐक्ष	—, —, —	एक्ष	—, —	
आ+उक्ष+अ=औक्ष	—, —, —	औक्ष	—, —	
आ+ऊक्ष+अ=औह	—, —, —	औह	—, —	
आ+कृच्छ्र+अ=आच्छ्र	—, —, —	अच्छ्र	—, —	
आ+कृतीय्+अ=आर्तीय	—, —, —	अर्तीय	—, —	

is the
base .
by (14a)

16. Forms of third person—(Imperfect Tense) of Irregular verbs of the 1st Conjugation.

Roots

Imperfect Tense 3rd person.

क्रम्	A.	अक्रमत	अक्रमेताम्	अक्रमन्त
क्रम्	P.	अक्रामत्	अक्रामताम्	अक्रामन्
आचम्	P.	आचामत्	आचामताम्	आचामन्
चम्	P.	अचमत्	अचमताम्	अचमन्
कृम्	P.	अकृमत्	अकृमताम्	अकृमन्
ष्टिम्	P.	अष्टिबत्	अष्टिबिताम्	अष्टिवन्
गृह्	{ P.	अगूहत्	अगूहताम्	अगूहन्
	{ A.	अगूहत	अगूहताम्	अगूहन्त
मूर्च्छ्	P.	अमूर्च्छत्	अमूर्च्छताम्	अमूर्च्छन्
स्फूर्ज्	P.	अस्फूर्जत्	अस्फूर्जताम्	अस्फूर्जन्
मृज्	P.	अमार्जत्	अमार्जताम्	अमार्जन्
कृप्	A.	अकल्पत	अकल्पेताम्	अकल्पन्त
गृप्	P.	अगोपायत्	अगोपायताम्	अगोपायन्
धृप्	P.	अधूपायत्	अधूपायताम्	अधूपायन्
विच्छ्	P.	अविच्छायत्	अविच्छायताम्	अविच्छायन्
पण्	{ P.	अपणायत्	अपणायताम्	अपणायन्
	{ A.	अपणत	अपणेताम्	अपणन्त
पन्	{ P.	अपनायत्	अपनायताम्	अपनायन्
	{ A.	अपनत	अपनेताम्	अपनन्त
कम्	A.	अकामयत	अकामयेताम्	अकामयन्त
कृत्	A.	आर्तीयत	आर्तियेताम्	आर्तियन्त
रज्ज्	{ P.	अरजत्	अरजताम्	अरजन्
	{ A.	अरजत	अरजेताम्	अरजन्त
दश्	P.	अदशत्	अदशताम्	अदशन्

Roots	Imperfect	Tense 3rd person.	
सञ्ज् P.	असजत्	असजताम्	असजन्
स्वञ्ज् A.	अस्वजत्	अस्वजेताम्	अस्वजन्तः
जम्भ् A.	अजम्भत्	अजम्भेताम्	अजम्भन्तः
पा P.	अपिबत्	अपिबताम्	अपिबन्
प्रा P.	अजिघ्रत्	अजिघ्रताम्	अजिघ्रन्
ध्मा P.	अधमत्	अधमताम्	अधमन्
स्था P.	अतिष्ठत्	अतिष्ठताम्	अतिष्ठन्
म्ना P.	अमनत्	अमनताम्	अमनन्
दा P.	अयच्छत्	अयच्छताम्	अयच्छन्
दृश् P.	अपश्यत्	अपश्यताम्	अपश्यन्
क्त् P.	आर्च्छत्	आर्च्छताम्	आर्च्छन्
सृ P. ॥	अधावत्	अधावताम्	अधावन्
शद् P. } A. }	used as A. in the Conj.	Tenses and Moods.	
अशीयत्	अशीयेताम्	अशीयन्तः	
सद् P.	असीदत्	असीदताम्	असीदन्
गम् P.	अगच्छत्	अगच्छताम्	अगच्छन्
यम् P.	अयच्छत्	अयच्छताम्	अयच्छन्
कित् P.	अचिकित्सत्	अचिकित्सताम्	अचिकित्सन्
वध् A.	अवीभत्सत्	अवीभत्सेताम्	अवीभत्सन्तः
दान् { P. A. }	अदीदांसत्	अदीदांसताम्	अदीदांसन्
अदीदांसत्	अदीदांसेताम्	अदीदांसन्तः	
शान् { P. A. }	अशीशांसत्	अशीशांसताम्	अशीशांसन्
अशीशांसत्	अशीशांसेताम्	अशीशांसन्तः	
मान् A.	अमीमांसत्	अमीमांसेताम्	अमीमांसन्तः
तिज् A.	अतितिक्षत्	अतितिक्षेताम्	अतितिक्षन्तः
युप् A.	अजुगृप्सत्	अजुगृप्सेताम्	अजुगृप्सन्तः

17 लोट् Imperative Mood आज्ञार्थः

Terminations.

	Parasmaipada			Atmanepada		
	S.	D.	P.	S.	D.	P.
I. आनि	आव	आम	ऐ	आवहै	आमहै	
II. (none)	तम्	त	स्व	इयाम्	ध्वम्	
III. तु	ताम्	अन्तु	ताम्	इताम्	अन्ताम्	

ह (हर) I.

Parasm.			Atm.		
S.	D.	P.	S.	D.	P.
I. हराणि	हराय	हराम	हरे	हरायहे	हरामहे
II. हर	हरतम्	हरत	हरस्य	हरेयाम्	हरध्वम्
III. हरतु	हरताम्	हरन्तु	हरताम्	हरेताम्	हरन्ताम्
बुध् (बोध्) P.			नी (नय्) A.		
I. बोधानि	बोधाव	बोधाम	नये	नयायहे	नयामहे
II. बोध	बोधतम्	बोधत	नयस्य	नयेयाम्	नयध्वम्
III. बोधतु	बोधताम्	बोधन्तु	नयताम्	नयेताम्	नयन्ताम्

हर+अ+आनि

18. When न् follows ऋ—र or ए in the same word or follows any vowels, semi-vowels (ऌ excepted), and letters of the guttural or labial class with ऋ—र or ए before them, it is changed to ण्. It remains as न् when it is at the end of a grammatical form, or when it is followed by a letter of the Dental class.

Thus, हर+अ+आनि=हराणि. 2nd Person singular is हर+अ=हर as no termination follows.

हर+अ+ए

(a) If अ or आ is followed by ए—ऐ—ओ—औ, the substitute for both is ऐ in the first two cases and औ in the last two. So

हर+अ+ए=हरे.

हर+अ+इयाम्—इताम्=हरेयाम् and हरेताम् by (10 c.)

हर+अ+अन्तु—अन्ताम्=हरन्तु and हरन्ताम् by (10 b.)

बोध् (Substitute for बुध् by 9)+अ=बोध is the base.

ने (substitute for नी by 9)+अ=नय् (by 10 d)+अ=नय is the base.

19

विधिलिङ् Potential Mood विध्वर्षः
Terminations.

Paras.			Atm.		
S.	D.	P.	S.	D.	P.
I. ईयम्	ईय	ईम	ईय	ईवहि	ईमहि
II. ईस् (:)	ईतम्	ईत	ईयाः	ईयाथाम्।	ईध्यम्
III. ईत्	ईताम्	ईयुः	ईत	ईयाताम्	ईरन्

ह (हर) I.

Parasm.			Atm.		
S.	D.	P.	S.	D.	P.
I. हरेयम्	हरेव	हरेम	हरेय	हरेवाहि	हरेमहि
II. हरेः	हरेतम्	हरेत	हरेथाः	हरेयाथाम्	हरेध्वम्
III. हरेत्	हरेताम्	हरेयुः	हरेत	हरेयाताम्	हरेरन्
बुध् (बोध्) P.			नी (नय्) A.		
S.	D.	P.	S.	D.	P.
I. बोधेयम्	बोधेव	बोधेम	नयेय	नयेवाहि	नयेमहि
II. बोधेः	बोधेतम्	बोधेत	नयेथाः	नयेयाथाम्	नयेध्वम्
III. बोधेत्	बोधेताम्	बोधेयुः	नयेत	नयेयाताम्	नयेरन्

CHAPTER II.

20. Fourth Conjugation or दिवादि class.

21. The characteristic of the Fourth Conjugation;—Roots of the 4th or दिवादि class take य in the conjugational tenses and moods before the terminations as are applied.
22. The final ओ of roots of the 4th conjugation is dropped before the conjugational sign.

23. लट् Present Tense वर्तमान :

नृत् 4 P. To dance			युध् 4 A. to fight		
S.	D.	P.	S.	D.	P.
I. नृत्यामि	नृत्यावः	नृत्यामः	I. युध्ये	युध्यावहे	युध्यामहे
II. नृत्यासि	नृत्यथः	नृत्यथ	II. युध्यसे	युध्येथे	युध्यध्वे
III. नृत्याति	नृत्यतः	नृत्यन्ति	III. युध्यते	युध्येते	युध्यन्ते
सो 4 P. To finish or destroy			जू 4 P. To grow old		
S.	D.	P.	S.	D.	P.
I. स्यामि	स्यावः	स्यामः	I. जीर्यामि	जीर्यावः	जीर्यामः
II. स्यासि	स्यथः	स्यथ	II. जीर्यसि	जीर्यथः	जीर्यथ
III. स्याति	स्यतः	स्यन्ति	III. जीर्यति	जीर्यतः	जीर्यन्ति

नृत् + य + मि—वः—मः = नृत्यामि—नृत्यावः—नृत्यामः by (10 a.)

नृत् + य + अन्ति = नृत्यन्ति (10 b.) युध् + य + इ—इथे—इते = युध्ये—युध्येते (10 c.)

स् (from सो by 22) + य् + ति = स्यति

जू + य + ति

(a) When the long क् of a root, whether penultimate or final, does not take Guna or Vriddhi substitute, it is changed to इ, but if the क् follows a labial or र्, it is changed to उ. The इ or उ of these is lengthened before a consonant.

Thus the क् of जृ does not take Guna or Vriddhi by any rule, and so becomes जिर; but as it is followed by the consonant य, the conjugational sign, the इ is lengthened, and the substitute for जृ is जीर; जीर+य+ति=जीर्यति.

24. One hundred and forty-four roots belong to the दिपादि class, out of which the following ones have irregular bases in the Conjugational Tenses and Moods:—

(a) The penultimate अ of the following roots is lengthened.

क्रम् (क्राम्) To go.	दम् (दाम्) 4 P. To restrain.
कृम् (कृाम्) To be fatigued.	To pacify.
म्रम् (म्राम्) To wander.	भ्रम् (भ्राम्) To be weary.
शम् (शाम्)† To be calm.	क्षम् (क्षाम्) To bear or
तम् (ताम्) To be fatigued	forgive.
or uneasy.	मद् (माद्) To be mad or
	intoxicated.

(b) Roots ending in र् † or र् when followed by a consonant lengthen their penultimate इ—उ—ऋ & लृ.

दिर् (दीर्) 4 P. To shine To play.

सिर् (सीर्) 4 P. To sow—To write. To join.

टिर् (टीर्) 1 & 4 P. To spit.

स्रिर् (स्रीर्) 4 P. To go. To become dry.

(c) By 22 the following roots drop their ending ओ.

शो ‡ (श्र्) 4 P. To sharpen To make thin.

* ऋतइद्धातोः । उरणरपरः । हलिच । उदोष्ठपूर्वस्य । रपरत्वम् । हलिच (रेफवकारान्तस्य धातोरुपधाया इको दीर्घस्याद्धलि)

† मशामटानां दीर्घः दयनि ।

‡ रेफवकारान्तस्य धातोरुपधाया इको दीर्घस्याद्धलि ।

§ ओत दयनि ।

छो (छ्) 4 P. To cut.

सो (स्) 4 P. To finish or destroy.

दो (द्) 4 P. To cut. To divide.

(d) रञ्ज् drops its nasal in both the Padas and भ्रंश् or भ्रंस् when Parasmaipadi only; जन्* substitutes जा; the penultimate इ of मिद्† takes Guṇa and the य of व्यध् Samprasaraṇa (संप्रसारण). The substitute ‡ of य्-च्-र्-ल् for इ-उ-ऋ-ए respectively is called संप्रसारण.

रञ्ज् (रज्) 1st and 4th P. A. To be dyed.

भ्रंश् or भ्रंस् 1 A. }
भ्रंश् or भ्रस् 4 P. } To fall. To decline.

जन् (जा) 1 A. To be born, to be produced.

मिद् (मेद्) 4 P. A. To melt.

व्यध् (विध्) 4 P. To hurt. To pierce.

(e) By 23 a.

जृ (जीर्) 4 P. To grow old.

झृ (झीर्) ,, ,,

दृ (दीर्) ,, To tear or split.

25 The following roots belong both to the 1st and to the 4th Conjugations.

भाश्	1st and	4th	A=To shine.
भास्	"	"	"
भ्लाश्	"	"	"
काश्	"	"	"
डी	"	"	To fry.
भ्रम् 1 P.	}		To wander.
भ्रम् or भ्राम् 4 P.			
कृम् (क्वाम्)	1st and	4th	P.=To be fatigued.
त्रस्	"	"	To tremble. To fear.
लष्	"	"	To desire.

* ज्ञाज्नोर्जा ।

† मिदेर्यणः ।

‡ इग्यणः संप्रसारणम् ॥

क्षिप्	1st and 4th	P. To spit. To be drunk.
रिप्	" "	" To kill. To fail. To die.
विप् (धीप्)	" "	" To spit.
सर्क्ष	" "	" To respect. To disregard.
वस	" "	" To eject. To inhabit.
हृप्	" "	" To be delighted.
शिप् (श्लेप्)	1 P.	To burn.
श्लिप्	4 P.	To embrace. To join.
तिम् (तेम्)	1 P.	To be wet.
तिम्	4 P.	To make wet
रुप् (रोप्)	1 P.	To vex.
रुप्	4 P.	To be angry.
यस्	1st and 4th	P. = To endeavour.
संयस् *	" " " "	" " " "

But यस् belongs to the 4th conjugation alone when any other preposition except सम् is prefixed as

प्रयस् 4 P. To strive, to labour.

सिप् (सेप्) 1 P. To turn out auspiciously. To intrust.
To interdict. To restrain. To drive off. To go.

सिप् 4 P. To succeed.

सह 1 A. }
सह 4 P. } To bear. To endure.

भ्रंश् or भ्रंस् 1 A. }
भ्रंश् or भ्रंस् 4 P. } To fall. To decline.

रञ्ज् (रज्) 1st and 4th P. A. To be coloured.

शप् " " " To curse. To swear.

बुध् (बोध्) 1st P. A. }
4 A. } To know.

क्ष्विप् (क्ष्वेप्) { 1 P. = To sound inarticulately.
1 A. = To melt.

क्ष्विप् 4 P. To hum. To whistle.

शुच् (शोच्) 1 P. To bemoan.

शुच् 4 P. A. To be afflicted. To be wet.

* यतोऽनुपसर्गात् संयसश्च ।

To walk.

To step.

and 4th P.

क्रम् 1 A.

क्रम् (क्राम्) 1st

1 A. }

4 P. }

To endure. To forgive.

क्षम्

क्षम् (क्षाम्)

1 A. =

To be greasy.

स्विद् (स्वेद्)

4 P. =

To perspire.

स्विद्

To sound.

1 P. }

To breathe.

अण्

4 A. }

Present Tense 3rd Person of Irregular verbs

26. Forms of

of the 4th conjuga

tion :—

Present Tense 3rd Person.

Roots

क्रम् 1 A.

1 P.

4 P.

कृम्

1 P.

4 P.

भ्रम्

1 P.

4 P.

4 P.

शम् 4 P.

तम् 4 P.

दम् 4 P.

श्रम् "

क्षम् { 1 A.

4 P.

मद् "

दिद् "

सिद् "

स्रिद् "

ष्टिद् "

—1 "

शो 4 P.

छो "

सो "

मते

मति

म्यति

मति

म्यति

मति

म्यति

मति

म्यति

मति

म्यति

मति

मते

म्यति

मति

म्यति

मति

म्यति

मति

म्यति

मति

मति

मति

मति

क्रमेते

कामतः

काम्यतः

कामतः

काम्यतः

भ्रमतः

भ्रम्यतः

भ्राम्यतः

शाम्यतः

ताम्यतः

दाम्यतः

श्राम्यतः

क्षमेते

क्षाम्यतः

माद्यतः

दीव्यतः

सीव्यतः

स्त्रीव्यतः

ष्ठीव्यतः

ष्ठीवतः

इयतः

छयतः

स्यतः

क्रमन्ते

कामन्ति

काम्यन्ति

कामन्ति

काम्यन्ति

भ्रमन्ति

भ्रम्यन्ति

भ्राम्यन्ति

शाम्यन्ति

ताम्यन्ति

दाम्यन्ति

श्राम्यन्ति

क्षमन्ते

क्षाम्यन्ति

माद्यन्ति

दीव्यन्ति

सीव्यन्ति

स्त्रीव्यन्ति

ष्ठीव्यन्ति

ष्ठीवन्ति

इयन्ति

छयन्ति

स्यन्ति

Roots

Present tense 3rd Person.

दो 4 P.	यति	यतः	यन्ति
रञ्ज् 1 P.	रजति	रजतः	रजन्ति
रञ्ज् 1 A.	रजते	रजेते	रजन्ते
— 4 P.	रज्यति	रज्यतः	रज्यन्ति
— 4 A.	रज्यते	रज्येते	रज्यन्ते
भ्रंश् 1 A.	भ्रंशते	भ्रंशेते	भ्रंशन्ते
भ्रंश् 4 P.	भ्रश्यति	भ्रश्यतः	भ्रश्यन्ति
भ्रंस् 1 A.	भ्रंसते	भ्रंसेते	भ्रंसन्ते
भ्रंस् 4 P.	भ्रस्यति	भ्रस्यतः	भ्रस्यन्ति
जन् 4 A.	जायते	जायेते	जायन्ते
व्यप् 4 P.	विध्यति	विध्यतः	विध्यन्ति
मिद् 4 P.	मेयति	मेयतः	मेयन्ति
मिद् 4 A.	मेयते	मेयेते	मेयन्ते
जू 4 P.	जीर्यति	जीर्यतः	जीर्यन्ति
जू 4 A.	जीर्यते	जीर्येते	जीर्यन्ते
दू 4 P.	दीर्यति	दीर्यतः	दीर्यन्ति
दू 4 A.	दीर्यते	दीर्येते	दीर्यन्ते
भ्राश् { 1 A.	भ्राशते	भ्राशेते	भ्राशन्ते
भ्राश् { 4 A.	भ्राश्यते	भ्राश्येते	भ्राश्यन्ते
भ्लाश् { 1 A.	भ्लाशते	भ्लाशेते	भ्लाशन्ते
भ्लाश् { 4 A.	भ्लाश्यते	भ्लाश्येते	भ्लाश्यन्ते
भ्रास् { 1 A.	भ्रासते	भ्रासेते	भ्रासन्ते
भ्रास् { 4 A.	भ्रास्यते	भ्रास्येते	भ्रास्यन्ते
काश् { 1 A.	काशते	काशेते	काशन्ते
काश् { 4 A.	काश्यते	काश्येते	काश्यन्ते
ढी { 1 A.	ढयते	ढयेते	ढयन्ते
ढी { 4 A.	ढीयते	ढीयेते	ढीयन्ते
व्रस् { 1 P.	व्रसति	व्रसतः	व्रसन्ति
व्रस् { 4 P.	व्रस्यति	व्रस्यतः	व्रस्यन्ति
लप् { 1 P.	लपति	लपतः	लपन्ति
लप् { 4 P.	लप्यति	लप्यतः	लप्यन्ति
क्षीव् { 1 P.	क्षीवति	क्षीवतः	क्षीवन्ति
क्षीव् { 4 P.	क्षीव्यति	क्षीव्यतः	क्षीव्यन्ति
रिप् { 1 P.	रेपति	रेपतः	रेपन्ति
रिप् { 4 P.	रिप्यति	रिप्यतः	रिप्यन्ति

Roots

Present Tense 3rd Person.

सृक्ष्	1 P.	सृक्षति	सृक्षतः	सृक्षन्ति
	4 P.	सृक्ष्यति	सृक्ष्यतः	सृक्ष्यन्ति
स्नस्	1 P.	स्नसति	स्नसतः	स्नसन्ति
	4 P.	स्नस्यति	स्नस्यतः	स्नस्यन्ति
हृष्	1 P.	हर्षति	हर्षतः	हर्षन्ति
	4 P.	हृष्यति	हृष्यतः	हृष्यन्ति
श्लिष्	1 P.	श्लेषति	श्लेषतः	श्लेषन्ति
	4 P.	श्लिष्यति	श्लिष्यतः	श्लिष्यन्ति
तिम्	1 P.	तेमति	तेमतः	तेमन्ति
	4 P.	तिम्यति	तिम्यतः	तिम्यन्ति
रुष्	1 P.	रोषति	रोषतः	रोषन्ति
	4 P.	रुष्यति	रुष्यतः	रुष्यन्ति
यस्	1 P.	यसति	यसतः	यसन्ति
	4 P.	यस्यति	यस्यतः	यस्यन्ति
संयस्	1 P.	संयसति	संयसतः	संयसन्ति
	4 P.	संयस्यति	संयस्यतः	संयस्यन्ति
प्रयस्	4 P.	प्रयस्यति	प्रयस्यतः	प्रयस्यन्ति
सिध्	1 P.	सेधति	सेधतः	सेधन्ति
	4 P.	सिध्यति	सिध्यतः	सिध्यन्ति
शप्	1 P.	शपति	शपतः	शपन्ति
	1 A.	शपते	शपेते	शपन्ते
	4 P.	शप्यति	शप्यतः	शप्यन्ति
	4 A.	शप्यते	शप्येते	शप्यन्ते
बुध्	1 P.	बोधति	बोधतः	बोधन्ति
	1 A.	बोधते	बोधेते	बोधन्ते
	4 A.	बुध्यते	बुध्येते	बुध्यन्ते
क्षिब्	1 P.	क्ष्वेदति	क्ष्वेदतः	क्ष्वेदन्ति
	1 A.	क्ष्वेदते	क्ष्वेदेते	क्ष्वेदन्ते
	4 P.	क्ष्विद्यति	क्ष्विद्यतः	क्ष्विद्यन्ति
शुच्	1 P.	शोचति	शोचतः	शोचन्ति
	4 P.	शुच्यति	शुच्यतः	शुच्यन्ति
	4 A.	शुच्यते	शुच्येते	शुच्यन्ते
स्विद्	1 A.	स्वेदते	स्वेदेते	स्वेदन्ते
	4 P.	स्विद्यति	स्विद्यतः	स्विद्यन्ति
अण्	1 P.	अणति	अणतः	अणन्ति
	4 A.	अण्यते	अण्येते	अण्यन्ते

27. सेनह् when it means "To prepare," "To be ready for" is Atmanepadi and अस् 4 P. "To throw" with any preposition is both Parasmaipadi and Atmanepadi.

28. लङ् Imperfect Tense अनयतनभूतः

S. D. P.

नृत् 4 P.

I.	अनृत्यम्	अनृत्याव	अनृत्याम
II.	अनृत्यः	अनृत्यतम्	अनृत्यत
III.	अनृत्यत्	अनृत्यताम्	अनृत्यन्

युध् 4 A.

I.	अयुध्ये	अयुध्यावहि	अयुध्यामहि
II.	अयुध्यथाः	अयुध्येथाम्	अयुध्यध्वम्
III.	अयुध्यत	अयुध्येताम्	अयुध्यन्त

सो 4 P.

जू 4 P.

S. D. P. S. D. P.

I.	अस्यम्	अस्याव	अस्याम	I.	अजीर्यम्	अजीर्याव	अजीर्याम
II.	अस्यः	अस्यतम्	अस्यत	II.	अजीर्यः	अजीर्यतम्	अजीर्यत
III.	अस्यत्	अस्यताम्	अस्यन्	III.	अजीर्यत्	अजीर्यताम्	अजीर्यन्

29. लोट् Imperative Mood आज्ञार्थः

नृत् 4 P.

युध् 4 A.

I.	नृत्यानि	नृत्याव	नृत्याम	I.	युध्यै	युध्यावहे	युध्यामहे
II.	नृत्य	नृत्यतम्	नृत्यत	II.	युध्यस्व	युध्येथाम	युध्यध्वम्
III.	नृत्यतु	नृत्यताम्	नृत्यन्तु	III.	युध्यताम्	युध्येताम्	युध्यन्ताम्

सो 4 P.

जू 4 P.

S. D. D. S. D. P.

I.	स्यानि	स्याव	स्याम	I.	जीर्याणि	जीर्याव	जीर्याम
II.	स्य	स्यतम्	स्यत	II.	जीय	जीर्यतम्	जीर्यत
III.	स्यतु	स्यताम्	स्यन्तु	III.	जीर्यतु	जीर्यताम्	जीर्यन्तु

विधिलिङ् Potential Mood विध्यर्थः

नृत् 4 P.

S.

D.

P.

S.

D.

युध् 4 A.

P.

- I. नृत्येयम्
II. नृत्येः
III. नृत्येत्

- I. नृत्येव
II. नृत्येतम्
III. नृत्येताम्

- I. नृत्येम
II. नृत्येत
III. नृत्येयुः

- I. युध्येय
II. युध्येथाः
III. युध्येत
- I. युध्येवाहि
II. युध्येयाथाम्
III. युध्येयाताम्
- I. युध्येमाहि
II. युध्येध्वम्
III. युध्येरन्

सो 4 P.

- I. स्येयम्
II. स्येः
III. स्येत्

- I. स्येव
II. स्येतम्
III. स्येताम्

- I. स्येम
II. स्येत
III. स्येयुः

- I. जीर्येयम्
II. जीर्येः
III. जीर्येत्
- I. जीर्येव
II. जीर्येतम्
III. जीर्येताम्
- I. जीर्येम
II. जीर्येत
III. जीर्येयुः

जु 4 P.

CHAPTER III.

31. Sixth Conjugation or तुदादि class.

Characteristic of the 6th conjugation:—
अ is added on to the roots of the sixth or तुदादि class before the terminations in the conjugational Tenses and Moods. Final vowel and penultimate short of roots of the 6th conjugation do not undergo Guna substitute as those of the 1st conjugation.

32. The final इ or उ short or long, of roots of the sixth conjugation is changed to इय् or उय् respectively before the conjugational sign; as धि=धियति; कु=कुवते.

33. The final ऋ (short) of roots of the sixth conjugation takes रि as its substitute, which is changed to रिय् before the conjugational sign; as, हृ=ह्रियते.

34.

लट् Present Tense वर्तमानः
दिश् P. A. To show.

Paras.

S.

D.

P.

- I. दिशामि दिशावः दिशामः
II. दिशासि दिशथः दिशथ
III. दिशति दिशतः दिशन्ति

S.

Atm.

D.

P.

- I. दिशे दिशावहे दिशामहे
II. दिशसे दिशथे दिशध्वे
III. दिशते दिशेते दिशन्ते

तृ (तृष्) 6 P. to praise.

I. तृवामि तृवायः तृवामः

II. तृवसि तृवथः तृवथ

III. तृवति तृवतः तृवन्ति

धि (धिष्) 6 P. to have, to hold.

I. धियामि धियायः धियामः

II. धिपसि धिपथः धिपथ

III. धिपति धिपतः धिपन्ति

कु (कुब्) 6 A. to moan or cry.

कुवे कुवायहे कुवामहे

कुवसे कुवेथे कुवध्वे

कुवते कुवेते कुवन्ते

दृ (दृष्) 6 A. to worship, to regard.

दृये दृयायहे दृयामहे

दृयसे दृयेथे दृयध्वे

दृयते दृयेते दृयन्ते

35. The sixth or तुदादि class includes (167) roots.

(a) These, noted below, are irregular in their bases in the conjugational Tenses and Moods.

Those roots insert a nasal before the conjugational sign :—

कृत् (कृन्त्) 6 P. to cut.

सिद् (सिन्द्) 6 P. to be distressed, to be displeased, or offended.

पिद् (पिन्द्) 6 P. to form, to kindle, to light.

मुच्* (मुञ्च्) 6 P. to leave, to release.

लिप् (लिम्प्) 6 U. to anoint, to smear.

लृप् (लृम्प्) 6 U. to rob, to plunder, to deprive of.

चिद् (चिन्द्) 6 U. to get or obtain.

सिच् (सिञ्च्) 6 U. to sprinkle.

(b) The following ones insert a nasal optionally :—

उन् or (उम्प्) 6 P. to confine, कप् (कम्प्) 6 P. to kill, to fill with, to cover over.

(c) By 32.

कु (कुब्) 6 A. to sound.

कृ (कुब्) 6 A. to moan or cry.

धि (धिष्) 6 P. to have, to hold.

धु (धुब्) 6 P. to shake,

तृ (तृष्) 6 P. to praise.

वि (विष्) 6 P. to go or shake.

रि (रिष्) 6 P. to go or move.

* शेषचादीनाम् ।

(d) By 33.

हृ (द्रिप्) 6 A. to worship,
to regard.

घृ (घ्रिप्) 6 A. to be busy.

(e) By (23 a).

कृ (किर) 6 P. to scatter.

मृ (त्रिप्) 6 A. to die.

धृ (ध्रिप्) 6 A. to be, to
remain, to hold.

गृ (गिर) 6 P. to swallow.

गृ becomes गिल् also, the र being changed to ल् optionally in the special Tenses.

(f) The roots प्रच्छ्, व्रश्च्, व्यच् and भ्रस्ज् take Samprasaraṇa.
प्रच्छ् (पृच्छ्) 6 P. to ask. व्यच् (विच्) 6 P. to cheat, to pervade.
व्रश्च् (वृश्च्) 6 P. to cut. भ्रस्ज् (भृज्ज्) 6 U. to fry.

(g) The स् of भ्रस्ज् and मस्ज् is changed to ज्.

भ्रस्ज् (भृज्ज्) 6 U. to fry. मस्ज् (मज्ज्) 6 P. to bathe.

(h) इष् has इच्छ्.

इष् (इच्छ्) 6 P. to wish.

36. The following roots belong both to the 1st and 6th conjugations:—

छृ	{ 1 P. to divide. 6 P. to envelop.
तुप्	1 & 6 P. to kill.
वृप्	1 & 6 P. to kill.
वृम्प्	1 & 6 P. to kill.
सद्	1 & 6 P. to sit down.
कुष्	1 P & 6 U. to plough, to draw.
मिष्	{ 1 P. to wet, to sprinkle. 6 P. to open the eyes, to look at.
उद्	{ 1 P. to stir, to churn. 6 P. to cover, to adhere.

उङ्	{ 1 P. to go. 6 P. to dive, to collect.
मुच्	{ 1 A. to cheat. 6 U. to leave, to release.
वुद्	{ 1 A. to return, to ex- change. 6 P. to strike against.
वुर्ण्	{ 1 A. to move to & fro. 6 P. to whirl.
वुण्	{ 1 A. to roll, to whirl, to take, to receive. 6 P. to roll.
तुङ्	1 U. & 6 P. to tear, or kill.

37. The following roots belong to the 4th and 6th conjugations.

* अचिविभाषा ।

गुर्	{ 4 A. to kill. 6 A. to make an effort.	क्षिप्	{ 4 P. & 6 U. to throw. 4 P. to confound
उभ्	{ 4 P. to covet, to be perplexed. 6 P. to perplex.	उग्र्	{ 6 U. to take away, to rob to plunder, to deprive of
गृन्	{ 4 A. to let loose or send forth 6 P. to create.	लिप्	{ 4 U. to become small 6 P. to go, to hurt

38 Forms of present Tense, 3rd person of irregular verbs of the 6th conjugation.

Roots	Present	Tense 3rd	Person
हृत्	P. हृन्तति	हृन्तत	हृन्तन्ति
सिद्	P. सिन्दति	सिन्दत	सिन्दन्ति
पिन्	P. पिशति	पिशत	पिशन्ति
सृच्	{ P. सृथति A. सृथते	सृथत सृथते	सृथन्ति सृथन्ते
लिप्	{ P. लिम्पति A. लिम्पते	लिम्पत लिम्पते	लिम्पन्ति लिम्पन्ते
लृप्	{ P. लृपति A. लृपते	लृपतः लृपते	लृपन्ति लृपन्ते
बिद्	{ P. बिन्दति A. बिन्दते	बिन्दत बिन्दते	बिन्दन्ति बिन्दन्ते
सिच्	{ P. सिथति A. सिथते	सिथत सिथते	सिथन्ति सिथन्ते
उभ् P.	{ उभति उंभति	उभत उंभत	उभन्ति उंभन्ति
क्फ् P.	{ क्फति क्फति	क्फत क्फत	क्फन्ति क्फन्ति
कृ or कृ	A. कृषते	कृषते	कृषन्ते
वृ	P. वृषति	वृषत	वृषन्ति
धु	P. धुषति	धुषत	धुषन्ति
पि	P. पियति	पियत	पियन्ति
पि	P. पिषति	पिषत	पिषन्ति
रि	P. रियति	रियत	रियन्ति

Roots	Present	Tense	3rd person.
दृ	A. द्रियते	द्रियेते	द्रियन्ते
सृ	A. म्रियते	म्रियेते	म्रियन्ते
धृ	A. ध्रियते	ध्रियेते	ध्रियन्ते
कृ	P. किरति	किरतः	किरन्ति
गृ P. {	गिरति	गिरतः	गिरन्ति
	गिलति	गिलतः	गिलन्ति
प्रच्छ्	P. पृच्छति	पृच्छतः	पृच्छन्ति
वृश्च	P. वृश्चति	वृश्चतः	वृश्चन्ति
व्यच्	P. विचति	विचतः	विचन्ति
भृज् {	P. भृज्जति	भृज्जतः	भृज्जन्ति
	A. भृज्जते	भृज्जते	भृज्जन्ते
मस्ज्	P. मज्जति	मज्जतः	मज्जन्ति
इष्	P. इच्छति	इच्छतः	इच्छन्ति
छुर {	1 P. छोरति	छोरतः	छोरन्ति
	6 P. छुरति	छुरतः	छुरन्ति
तुप् {	1 P. तोपति	तोपतः	तोपन्ति
	6 P. तुपति	तुपतः	तुपन्ति
तुप् {	1 P. त्रोपति	त्रोपतः	त्रोपन्ति
	6 P. त्रुपति	त्रुपतः	त्रुपन्ति
तुप् 1 P. {	तुंपति	तुंपतः	तुंपन्ति
— 6 P. {			
सद् 1 P. {	सीदति	सीदतः	सीदन्ति
6 P. {			
कृष् {	1 P. कर्षति	कर्षतः	कर्षन्ति
	6 P. कृषति	कृषतः	कृषन्ति
	6 A. कृषते	कृषेते	कृषन्ते
घुट् {	1 A. घोटते	घोटते	घोटन्ते
	6 P. घुटति	घुटतः	घुटन्ति
घुर्ण् {	1 A. घुर्णते	घुर्णते	घुर्णन्ते
	6 P. घुर्णति	घुर्णतः	घुर्णन्ति
घुण् {	1 A. घोणते	घोणते	घोणन्ते
	6 P. घुणति	घुणतः	घुणन्ति

Roots		Present	Tense	3rd Person.
तुङ्	1 P.	तोडति	तोडत	तोडन्ति
	1 A.	तोडते	तोडेते	तोडन्ते
	6 P.	तुडति	तुडत	तुडन्ति
छृ	4 A.	छर्यते	छर्येते	छर्यन्ते
	6 A.	छरते	छरेते	छरन्ते
लुभ	4 P.	लुभ्यति	लुभ्यत	लुभ्यन्ति
	6 P.	लुभति	लुमत	लुभन्ति
सृज्	4 A.	सृज्यते	सृज्येते	सृज्यन्ते
	6 P.	सृजति	सृजत	सृजन्ति
क्षिप्	4 P.	क्षिप्यति	क्षिप्यत	क्षिप्यन्ति
	6 P.	क्षिपति	क्षिपत.	क्षिपन्ति
	6 A.	क्षिपते	क्षिपेते	क्षिपन्ते
लिश्	4 P.	लिश्यति	लिश्यत	लिश्यन्ति
	4 A.	लिश्यते	लिश्येते	लिश्यन्ते
	6 P.	लिशति	लिशत	लिशन्ति

39. Roots of the 6th Conjugation that change their Pada when certain prepositions are prefixed to them or when used in particular senses.

कृ (किर्) 6 P. to scatter.

अपकिर्, to scatter, is Parasm.

अपस्किर्, to throw up, to scratch for making an abode or for maintenance, is Atm.

† गृ (गिर्) 6 P. to swallow.

अवगिर् 6 A. to swallow, to drink, &c

सगिर् 6 A. to promise, to proclaim.

संगिर् 6 P. to swallow.

* अपाञ्चतुष्पाच्छकुनिष्वालेखने । VI 3 142. अपात्किरते सुद्स्यात् । सुहपिहर्पादिष्वेववक्तव्य । Sid Kau.

† अवाद्म । सम प्रतिज्ञाने । I 3. 51-52.

* प्रच्छ् (पृच्छ्) 6 P. to ask.

आपृच्छ् 6 A. to take leave of, to bid adieu to.

संपृच्छ् 6 A. to ascertain (used intransitively).

† विञ् 6 P. to enter.

निविञ् 6 A. to enter.

अभिनिविञ् 6 A. to enter.

‡ क्षिप् 6 P. A. to throw.

अभिक्षिप्	to throw up.	} aro Parasm.
अतिक्षिप्	to throw out.	
प्रतिक्षिप्	to throw back.	

40.

लङ् Imperfect.

दिश् P. A. to show.

Parasm.

	S.	D.	P.
1st.	अदिशम्	अदिशाव	अदिशाम
2nd.	अदिशः	अदिशतम्	अदिशत
3rd.	अदिशत	अदिशताम्	अदिशन्

Atm.

	S.	D.	P.
1st.	अदिशे	अदिशावहि	अदिशामहि
2nd.	अदिशथाः	अदिशेत्याम्	अदिशध्वम्
3rd.	अदिशत	अदिशेताम्	अदिशन्त

नृ (नुय्) P.

	S.	D.	P.
1st.	अनुवम	अनुवाव	अनुवाम
2nd.	अनुवः	अनुवतम्	अनुवत
3rd.	अनुवत	अनुवताम्	अनुवन्

* अदि नुप्रच्छयोः । Vartik.

† नेविञः । I. 3. 17.

‡ अभि प्रत्यानिभ्यः क्षिपः । I. 3. 80.

कु (कुब्) A.

6st.	अकुवे	अकुवावहि	अकुवामहि
2nd.	अकुबथाः	अकुबेथाम्	अकुबध्वम्
3rd.	अकुवत	अकुवेताम्	अकुवन्त

धि (धिय्) P.

1st.	अधियम्	अधियाव	अधियाम
2nd.	अधियः	अधियतम्	अधियत
3rd.	अधियत्	अधियताम्	अधियन्

दृ (द्रिप्) A.

1st.	अद्रिये	अद्रियावहि	अद्रियामहि
2nd.	अद्रियथाः	अद्रियेथाम्	अद्रियध्वम्
3rd.	अद्रियत	अद्रियेताम्	अद्रियन्त

41. लोट् *Imperative Mood.*

दिश्

Parasm

Atm.

S.	D.	P.	S.	D.	P.
1st. दिशानि	दिशाव	दिशाम	दिशै	दिशावहे	दिशामहे
2nd. दिश	दिशतम्	दिशत	दिशस्व	दिशेथाम्	दिशध्वम्
3rd. दिशतु	दिशताम्	दिशन्तु	दिशताम्	दिशेताम्	दिशन्ताम्

न् (नुब्) P.

1st. नुवानि	नुवाव	नुवाम
2nd. नुव	नुवतम्	नुवत
3rd. नुवतु	नुवताम्	नुवन्तु

कु or कू (कुब्) A.

कुवै	कुवावहे	कुवामहे
कुवस्व	कुवेथाम्	कुवध्वम्
कुवताम्	कुवेताम्	कुवन्ताम्

धि (धिप्) P.

1st. धियानि	धियाव	धियाम
2nd. धिय	धियतम्	धियत
3rd. धियतु	धियताम्	धियन्तु

दृ (द्रिप्) A.

द्रियै	द्रियावहे	द्रियामहे
द्रियस्व	द्रियेथाम्	द्रियध्वम्
द्रियताम्	द्रियेताम्	द्रियन्ताम्

42.

विधिलिङ् *Potential Mood.*दिश् *P. A.**Parasm.*

1st.	दिशेयम्	दिशेव	दिशेम
2nd.	दिशेः	दिशेतम्	दिशेत
3rd.	दिशेत्	दिशेताम्	दिशेयुः

Atm.

दिशेय	दिशेवहि	दिशेमहि
दिशेथाः	दिशेयाथाम्	दिशेध्वम्
दिशेत	दिशेयाताम्	दिशेरन्

नू (नु) *Parasm.*

1st.	नुवेयम्	नुवेव	नुवेम
2nd.	नुवेः	नुवेतम्	नुवेत
3rd.	नुवेत्	नुवेताम्	नुवेयुः

कु (कुव्) *Atm.*

कुवेय	कुवेवहि	कुवेमहि
कुवेथाः	कुवेयाथाम्	कुवेध्वम्
कुवेत	कुवेयाताम्	कुवेरन्

धि (धिय्) *Parasm.*

S. D. P.

1st.	धियेयम्	धियेव	धियेम
2nd.	धियेः	धियेतम्	धियेत
3rd.	धियेत्	धियेताम्	धियेयुः

दृ (द्रिय्) *Atm.*

S. D. P.

द्रियेय	द्रियेवहि	द्रियेमहि
द्रियेथाः	द्रियेयाथाम्	द्रियेध्वम्
द्रियेत	द्रियेयाताम्	द्रियेरन्

CHAPTER IV.

Tenth Conjugation or चुरादि class.

43. The characteristic of the Tenth Conjugation:—

Roots of the Tenth Conj. *i. e.* चुरादि class take अय in the Conjugational Tenses and Moods before the terminations are applied.

44. The penultimate short vowel, except in certain roots, takes its Guṇa substitute; and

45. The ending vowels and the penultimate अ, except in certain roots, substitute their Vriddhi before the अय of the Tenth Conjugation.

46.

लट् *Present Tense.*

पुष् (घोष्) 10 P. A. To proclaim.

Parasm.

	S.	D.	P.
1st.	घोषयामि	घोषयावः	घोषयामः
2nd.	घोषयसि	घोषयथः	घोषयथ
3rd.	घोषयति	घोषयतः	घोषयन्ति

Atm.

	S.	D.	P.
1st.	घोषये	घोषयावहे	घोषयामहे
2nd.	घोषयसे	घोषयेथे	घोषयध्वे
3rd.	घोषयते	घोषयेते	घोषयन्ते

स्पृष् 10 P. A. to desire.

Parasm.

1st.	स्पृहयामि	स्पृहयावः	स्पृहयामः
2nd.	स्पृहयसि	स्पृहयथः	स्पृहयथ
3rd.	स्पृहयति	स्पृहयतः	स्पृहयन्ति

Atm.

1st.	स्पृहये	स्पृहयावहे	स्पृहयामहे
2nd.	स्पृहयसे	स्पृहयेथे	स्पृहयध्वे
3rd.	स्पृहयते	स्पृहयेते	स्पृहयन्ते

कष् 10 P. A. to toll.

Parasm.

1st.	कथयामि	कथयावः	कथयामः
2nd.	कथयसि	कथयथः	कथयथ
3rd.	कथयति	कथयतः	कथयन्ति

Atm.

1st.	कथये	कथयावहे	कथयामहे
2nd.	कथयसे	कथयेथे	कथयध्वे
3rd.	कथयते	कथयेते	कथयन्ते

क्षल् (क्षाळ्) 10 P. A. to wash.

Parasm.

1st.	क्षालयामि	क्षालयावः	क्षालयामहे
2nd.	क्षालयसि	क्षालयथः	क्षालयध्वे
3rd.	क्षालयति	क्षालयतः	क्षालयन्ति

Atm.

1st.	क्षालये	क्षालयावहे	क्षालयामहे
2nd.	क्षालयसे	क्षालयेथे	क्षालयध्वे
3rd.	क्षालयते	क्षालयेते	क्षालयन्ते

कृत् (कीर्त्) 10 P. A. to celebrate, to praise.

Parasm.

	S.	D.	P.
1st.	कीर्तयामि	कीर्तयावः	कीर्तयामहे
2nd.	कीर्तयसि	कीर्तयथः	कीर्तयध्वे
3rd.	कीर्तयति	कीर्तयतः	कीर्तयन्ति

Atm.

	S.	D.	P.
1st.	कीर्तये	कीर्तयावहे	कीर्तयामहे
2nd.	कीर्तयसे	कीर्तयेथे	कीर्तयध्वे
3rd.	कीर्तयते	कीर्तयेते	कीर्तयन्ते

स्पृह्, it may be observed, does not take Guṇa.

कृ does not lengthen its penultimate अ; whereas क्षल् does it and the कृ of कृत् substitutes इर् which being followed by a consonant becomes ईर् by (22 a).

47. Roots (464) belong to the चुरादि class. The following are irregular in their bases in the Conjugational Tenses and Moods.

(a) Roots, the penultimate short vowel of which does not undergo Guṇa substitute.

कुद् 10 A. to astonish; to cheat.	पुद् in the senses of "to grind; to speak and to shine" becomes पाद्.
बुद् 10 U. to bind together; to be in contact with.	खुद् 10 U. to break open, to burst into view.
सृग् 10 A. to seek.	
सृह् 10 U. to wish; to long for; to envy.	

(b) Roots the penultimate अ of which does not take Vṛiddhi substitute.

क्य् 10 U. to tell, to show, to describe.	मद् 10 U. to speak, to censure.
क्ष्य् 10 U. to send or throw, to miss.	मह् 10 U. to increase, to revere; to delight.
गल् { 10 U. to filter. 10 A. to flow.	रच् 10 U. to arrange, to compose, to decorate.
गण् 10 U. to count, regard or consider, to attribute to.	रस्य् 10 U. to taste, to feel or perceive, to love.
घद् 10 U. to kill; to collect together, to shine, to grind, or pound, to cheat.	रह् 10 U. to quit or abandon.
तप् 10 U. to grind, or pound, to cheat.	स्थ् 10 U. to be loose, to be weak, to relax, to hurt.
जह् 10 U. to be wicked, to cheat, to be haughty, to pound, or grind.	सम् 10 U. to be agitated.
प्र्य् 10 U. to proclaim, to publish.	व्रण् 10 U. to hurt, to wound.
बद् 10 U. to till, to divide, to surround, to tie.	शद् 10 P. to finish, to leave unfinished, to go or move, to be idle, to deceive, to speak ill or well of.
वर 10 U. to ask for, to choose, to seek, to get.	स्तन् 10 U. to thunder, to sound, to groan, to sigh.
	स्यम् { 10 U. to go 10 A. to reflect.
	स्वर् 10 U. to find fault, to reprove.

(c) Roots, the penultimate अ of which takes Vriddhi optionally in particular senses.

कल् 10 U. (कलयति—ते) to utter a sound, to count; to put on, to know, to regard, to be influenced by, to perform, to go, to furnish with, to urge on.	अथ् 10 U. (आथयति—ते,) to hurt or kill, to loosen.
—10 P. (कालयति) to proclaim the time; to push on, to carry off, to collect; to cast.	लज् 10 P. (लजयति) to seem or appear; to shine.
पट् 10 U. (पटयति—ते) to string or weave, to envelop or surround.	— 10 P. (लज—लाजयति) to cover or conceal.
— (पाटयति—ते) to tear asunder; to pierce, to eradicate, to pluck out, to shine, to speak.	लड् 10 P. (लडयति) to throw, to blame; to loll the tongue, to harass.
बल् 10 U. (बलयति—ते) to live	—10 U. (लाडयति—ते) to fondle, to annoy.
—10 A. (बालयते) to describe.	लल् 10 U. (ललयति—ते) to fondle, to loll the tongue, to desire.
व्यय् 10 U. (व्यययति—ते) to go or move; to expend.	— 10 U. (लालयति—ते) to fondle, to desire.
— 10 U. (व्याययति—ते;) to throw; to drive.	वस् 10 U. (वसयति—ते,) to scent, to perfume.
अथ् 10 U. (अथयति—ते,) to make efforts; to be busy, to be weak, to be glad.	— 10 U. (वासयति—ते,) to cut off; to love, to take, to kill, to offer.
	श्वद् 10 U. (श्वठ—श्वाठयति—ते) to speak ill, to go or move; to adorn.

(d) The following roots take the substitute shown in the brackets.

ज्ञा (ज्ञाप्) 10 U. to direct, धृ (धृन्) 10 U. to shake.

वा (वाप्) 10 U. to go, to be happy, to worship.

(e) The following roots of the 10th conjugation are exclusively Atmanepadi.

अय् to request, to obtain, to desire, to strive.	चित् (चित्) to perceive, to know, to regain consciousness; to aim at; to long for, to be anxious about, to resolve upon; to shine, to be regarded as, to remind of, to teach; to comprehend.
कुत्स् to abuse, to revile.	दिद् to suffer pain or lament.
कुह् (कुहयते) to astonish, to deceive.	हिक् to hurt or kill.
कृष् to close, to contract	मन्द् to hold consultation, to advise, to charm, to mutter.
मप् to please.	युग् to seek, to hunt, to strive after, to investigate, to beg of one, to visit.
यल् (याल्) to describe.	यश् to honour, to worship.
तर्म् to threaten, &c.	युज् (योज्) to censure.
हिप् (हेप्) to gather.	यिद् (येद्) to tell, to declare, to feel, to dwell.
मृष् to fill up.	शल् (शाल्) to praise.
निष् to weigh or measure.	स्पर्श् to touch, to unite, to embrace.
भर्त्स् to threaten, to reprove, to deride.	
भू (भावय्) to obtain, to gain.	
भृष् to confide, to fear, to hope.	
शल् (शाल्) to praise.	
गंध् to injure, to ask, to go, to adorn.	
गल् to flow.	

(f) The following ones are exclusively Parasmaipadi,

रिच् (रेच्) to divide, to join, to abandon.	वृि (व्राप्) to grow old.
लज् (लजयति) to seem, &c.	शद् to finish, &c.
जल् (जाल्) to cover, to screen	हृप् (ह्राप्) to speak, to creak.
लङ् to throw, &c.	हृप् (ह्राप्) to speak, to creak.
अर्च् to worship, to praise.	अर्ह् to honour, to worship.

48 Roots belonging optionally to the First or Tenth Conjugation.

- अङ्क् 1 A. to move in a curve.
 { 10 U. to count or mark;
 to brand, to walk.
- अर्च 1 U. } to worship, to
 — 10 A. } praise.
- अर्ह 1 P. to deserve.
 { 10 P. to honour or
 worship.
- कण्ठ् 1 U. { to be anxious, to
 — 10 U. { miss or remember
 with regret.
- कण्ड् { 1 U. to be glad or
 proud.
 { 10 U. to protect, to
 unhusk.
- कल् { 1 A. to count, to sound.
 { 10 U. to utter a sound,
 to proclaim time, &c.
- क्रन्त् 1 P. to cry or weep,
 to howl or yell; to call
 out piteously to any one, to
 exclaim, to neigh, or roar.
 — 10 U. to cry out con-
 tinuously, to roar, to rave.
- क्षप् { 1 U. to fast.
 { 10 U. (क्षप्) to send
 or throw, to miss.
- घृ (घर्) 1 P. } to sprinkle,
 — (घार) 10 U. } to wet.
- चद् { 1 P. to cover, to
 break, to rain.
 { 10 U. (चाद्) to
 kill, to pierce.
- चप् { 1 P. to console.
 { 10 U. (चप्) to grind, &c.
- चर्व् 1 P. } to chew, to suck up,
 — 10 U. } to taste.

गर्द् 1 P. 10 U. to sound or
 roar.

गर्ह { 1 U. to blame.
 { 10 A. to reproach.

गल् { 1 P. to trickle, to drop
 down, to vanish;
 to swallow.
 { 10 U. (गल्) to filter.
 { 10 A. to flow.

ग्रस् { 1 A. to swallow, to
 seize, to destroy.
 { 1 P. or U. (ग्रास्) to
 swallow.

ग्लह् 1 U. } to gamble, to
 — 10 U. ग्लाह् } receive.

घद् { 1 A. to be busy or
 united with, to
 reach, to happen.
 { 10 U. (घद्) to kill, &c.

घट्ट् 1 A. } to shake, to touch,
 to stroke, to
 — 10 U. } speak spitefully,
 to disturb.

घुष् (घोष्) 1 P. } to proclaim,
 to sound, to
 — 10 U. } praise, to fill
 with cries.

तुल् (तोल्) 1 P. 10 U. to
 weigh, to ponder; to lift
 up, to support, to compare,
 to match, to despise, to
 suspect, to put to test, to
 counterbalance, to attain.

दिव् (दिव्) 1 P. To torment.
 10 U. To ask, to beg.

चर 1 P. } to be wicked, &c.
—10 U. }

चिद् (चेद्) 1 P. } to send out
—10 U. } as a servant.

चुम् 1 P. } to kiss, to touch
—10 U. } softly, to graze.

छद् 1 U. } to cover to hide;
—10 U. छद् } to keep secret.

जि (जय्) } 1 P. to conquer.
— जाय् } 10 P. to grow old.

जल् 1 P. to be rich, to hide
or cover, to encircle, to be
sharp; to be cold.

—10 P. (जाल्) to cover or
screen.

तर्ज् 1 P. } to threaten, to cen-
—10 A. } sure, to deride.

तंस 1 P. } to decorate.
—10 U. }

तिग् (तिह्) } 1 A. to endure.
10 U. to sharpen or
whet, to excite

प्रथ् 1 A. To increase (wealth),
to spread abroad (as fame
or rumour), to become
famous, to arise, to occur to
mind.

—10 U. (प्रथ्) to proclaim, to
manifest, to increase, to dis-
close, to spend, to throw.

1 U. To breathe, to
hoard grain, to
give, to hurt, to
speak, to see, to
live.

10 A. (बाल्) To describe
(बल्) To live.

धृप् 1 P. (धृषयति) To beat,
or to be heated.

—10 U. (धृषयति-ते) To
incense, to make fra-
grant, to shine, to
speak.

1 P. To act, to dance,
to injure.
नद् 10 U. (नाद्) To drop, to
fall, to shine, to injure.

1 P. To go or move.
पद् 10 U. (पद्-पाद्) To
string; to split, &c.

1 A. To go, to move,
पण्ड् 10 U. To heap.

1 P. To go, to move.
पथ् 10 U. (पाथ्) to throw.

1 A. } To roll into a ball;
—10 U. } to join, to heap.

1 P. to go, to
move. 10 U. to go,
पिस् (पेस्) } to be strong, to
dwell, to hurt,
to give, to take.

1 P. } To respect, to re-
vere, to delight,
—10 U. (मह्) } to aggrandize.

1 P. } To seek, to hunt
after, to strive
—10 U. } after, to solicit,
to trace out.

हुज् or हुंज् 1 P. } To purify;
— 10 U. } to sound.

1 A. To rejoice.
मुद् (मोद्) } 10 U. To mix.
to purify.

पक्ष् 1 P. } To side with;
 —10 U. } To accept, to seize.
 भज् 1 A. To spare, to assign,
 to accept, to resort to, to
 practise, to enjoy; to wait
 upon, to worship, to select.
 —10 U. (भाज्) To cook, to
 give.

भ्रज् { 1 P. to foster, to hire
 to receive wages.
 भद्र { 10 U. (भद्) To speak
 or converse.

भंड् 1 A. To chide, to mock,
 to speak, to joke.

—10 U. To make fortunate,
 to cheat.

भूष् 1 P. } To adorn, to over-
 —10 U. } spread.

भृङ् 1 P. } To adorn.
 —10 U. }

—1 A. To dress, to surround,
 to distribute.

रुद् (रोट्) 1 A. } to resist, to
 shine, to speak,
 — 10 U. } to suffer pain.

लक्ष् { 1 A. to observe.
 10 U. to notice, to see,
 to denote, to define, to
 aim at, to think

लग् 1 P. to stick, to touch,
 to have an effect on, to be-
 come united, to happen im-
 mediately, to detain.

—10 U. (लाग्) to taste,
 to obtain.

मूल् { 1 U. To take root, to
 be firm.
 10 U. To plant, to
 germinate.

मोक्ष् { 1 P. } To release, to un-
 tie, to hurl, to
 10 U. } shed, to extract.

म्रक्ष् { 1 P. To rub, to heap
 to hurt or kill.
 10 U. To heap, to smear,
 to mix, to speak dis-
 tinctly.

यंज् 1 U. } To restrain, to
 —10 U. } fasten, to compel.

रंघ् { 1 U. to go, hasten,
 10 U. to shine, to speak.

रस् 1 P. To roar, to yell; to
 cry out, to scream, to
 tinkle, to sing.

—10 U. To taste, &c.

रह् 1 P. } To quit or
 10 U. (रह्) } abandon.

लल् { 1 U. to play, to frolic.
 10 U. (ललयति-ते)
 fondle, to desire.

लण्ड् 1 P. } to throw up, to
 — 10 U. } speak.

वज् { 1 P. to go, to move,
 to roam about.
 10 U. (वाज्) to trim, to
 feather an arrow, to go.

वद् { 1 P. to surround.
 10 U. (वद्) to till, &c.

वण्ड् 1 P. } to divide or
 10 U. } share.

लंज् 1 P. to traduce, to roast or fry.

— 10 U. to endure or kill, to give, to speak, to shine, to be strong, to dwell, to be manifest.

लिग् { 1 P. to go or move.
10 U. to paint; to inflect a noun according to its gender.

लुप् { 1 P. to adorn.
10 U. to hurt, to rob, to plunder.

लोक { 1 A. to see.
10 U. to speak, to shine.

लृप् 1 P. to play.

— 1 P. & 10 P. (लडयति) to throw, to blame, to loll the tongue, to harass.

— 10 U. (लाडयति) to fondle, to annoy.

वल् { 1 A. to be pre-eminent, to cover, to kill, to speak, to give.
10 U. to speak, to shine.

वेल् { 1 P. to go, to be wanton, to shake.
10 U. to count the time.

व्यप् { 1 U. to move, to go.
10 U. (व्यय्) to go, to expend, to bestow.

— 10 U. (व्याय् or व्याप्) to throw or cast, to drive.

व्रण् { 1 P. to sound.
10 U. to hurt, to wound.

व्रीष् 1 P. } to injure or kill.
— 10 U. }

शठ { 1 P. to cheat, to hurt, to suffer pain.
10 P. (शठ्) to finish, &c.

शल् { 1 A. to shape, to cover.
1 P. to go, to run fast.
10 A. (शाल्) to praise.

शीक् { 1 A. to wet, to sprinkle, to move gently.
1 P. & 10 A. to be angry, to wet, to be patient, to speak, to shine.

शील { 1 P. to contemplate, to worship, to do.
10 U. to worship, to exercise, to study, to wear, to go to.

शुद् (शोद्) { 1 P. to be hindered, to limp, to resist.
10 U. to be idle or lazy.

शुण् 1 P. } to purify, to become dry.
— 10 U. }

शुष् 1 U. } to be purified, to purify.
— 10 U. }

अण् 1 P. } (आण्) to bestow upon.
— 10 U. }

शम् { 1 P. to go.
10 P. to collect, to heap together.

सीक् { 1 A. to sprinkle, to go.
1 P. & 10 U. to be impatient, to be patient, to touch.

सृक् 1 A. to strike, to hurt, to pour out, to deposit, to distil, to throw away.

सृद् 10 U. to excite, to strike,
to cook, to pour out, to
promise, to assent.

स्कृद् 1 P. to jump, to rise, to
fall, to burst, to perish, to
ooze, to emit, to go, to be-
come dry.

— 10 U. to collect.

स्तेप् 1 A. to ooze.
10 U. to send, to throw.

स्फण्ड् or स्फुण्ड् 1 P. to open,
to expand.
10 U. to joke.

स्फण्ड् 1 P. to laugh at.
— 10 U. to joke with.

स्फुण्ड् 1 A. to open or expand.
— 10 U. to joke.

स्यम् 1 P. to sound, to shout.
— 10 U. to go.

— 10 A. to reflect.

स्वद् 1 A. to be liked, to
task, to please, to
sweeten.
10 U. (स्वाद्) to taste,
to sweeten.

सम् 1 P. to go.
10 U. to collect.

हिक् 1 U. to make an inarticu-
late sound, to hiccough.

— 10 A. to hurt or kill.

49. Roots belonging optionally to the Fourth or Tenth conjugation.

पुर् 4 A. to fill, to satisfy.

— 10 U. to fill, to blow (as a
couchshell), to cover, to
draw (as a bow,) to spend
(time), to load with gift,
to fulfil, to intensify.

मृग् 4 P. to seek, to hunt, to
examine, to strive
— 10 A. after, to beg.

शम् (शाम्) 4 P. to grow calm,
to cease, to come to an end,
to be quelled, to desist, to
destroy.

— 10 U. (शाम्) to show, to
look at.

स्तृप् 4 P. to heap up, to
— 10 U. erect.

50 The following ones belong to the Sixth and Tenth conjugations.

चर्च् 6 P. to discuss, to besmear,
to abuse, to menace, to hurt.
— 10 U. to read over or study.

रुज् 6 P. to break to pieces,
to afflict, to pain, to bend.
— 10 U. to hurt or kill.

51. Roots belonging to the First, Fourth and Tenth conjugations.

- गृप् 1 P. (गोपायति) to protect.
 — 1 A. (गोपते) to conceal, (जुगुप्सते) to censure; to shun.
 — 4 P. to be confused.
 — 10 U. (गोपयति—ते) to speak, to shine.
 जस् 4 P. to set free, to be exhausted, to go.
 — 1 P. 10 P. (जास्) to hurt or injure, to despise.
 तप् 1 P. (transitive) to heat, to learn, to hurt, to pain.
 — (intran.) to shine, to be hot, to suffer pain, to undergo penance.
 तप् 4 A. to be powerful or heated.
 — 10 U. (ताप्) to heat or torment.
 त्रस् 1 & 4 P. to tremble, to fear, to run away.
 — 10 U. to go, to oppose, to hold, to seize (त्रासयति—ते)
 दस् (दंस्) 1 P. } to bite, to see,
 — 10 U. } to shine.
 — 4 P. to throw up, to decay, to perish.
 दिक् (देक्) 1 P. 10 U. to cause to lament, to vex.
 — 10 A. to lament, to vex.
- 4 P. (दीप्) to shine, to play with dice, to rejoice, to be drunk, to be sleepy, to wish for, to squander, to deal in, to bet.
 मद् 1 P. to be proud, to be poor.
 — 4 P. (माद्) to be drunk or mad, to be glad, to enjoy supreme felicity.
 — 10 A. to please, to gratify (मादयते).
 मिद् (मेद्) 1 A. 4 U. 10 U. to melt, to be greasy or fat, to love.
 मृप् (मर्प्) 1 U. to sprinkle, to endure.
 मृप् 4 U. 10 U. to suffer, to pardon, to permit, to forget or neglect.
 लप् 1 U. } to wish, to long
 — 4 U. } for.
 — 10 U. to be eager for.
 रुद् 1 A. to oppose, to shine, to suffer pain.
 — 1 P. to wallow, to plunder.
 — 4 P. to roll.
 — 10 U. to speak, to shine.
 वृत् (वर्त्) 1 A. (but P. also in the Aorist, 2nd future and Conditional) to be, to happen, to live on, to revolve, to be occupied in, to behave, to act up to, to have the sense of, to tend.
 — 4 A. to divide
 — 10 U. to shine.

52. Root belonging to the First, Sixth, and Tenth conjugations.

- तिल् (तिल्) 1 P. to go. लुद् (लोद्) 1 P. To strike.
 — 6 P. & 10 U. to be — 1 A. To go, to wallow; to
 greasy, to besmear. oppose.
 चल् 1 P. to move. लुद् 6 P. To wallow, to agitate
 — 6 P. to sport. — 10 U. To rob, to plunder.
 चल् 10 P. to foster चालयति-ते विच्छ् 1 P. विच्छति } to go or
 जुष् 1 P. } To think, to exa- 6 P. विच्छायति } move.
 — 10 U. } mine, to hurt; to
 be satisfied — 10 U. विच्छयति—ते To
 shine or speak.
 6 A. to like, to be pleased, स्फुट् 1 U. 6 P. To burst open,
 to frequent; to resort to; to to split; to blossom, to
 choose; to possess; to hap- disperse; to burst into view.
 pen to. — 10 U. (स्फुटयति—ते) To break-
 6 A. to be; to remain; to open; To burst into view.
 resolve upon. पुद् 6 P. To embrace; to
 1 P. 10 U. to hold or bear; intertwine.
 to support or sustain. To — 10 U. (पुदयति—ते) To be in
 possess or keep; to assume; to contact with, to fasten.
 wear; to restrain; to suffer; (पोटयति—ते) To grind; to
 to assign; to owe, to practise, speak; to shine.
 to cite; to preserve. — 1 P. To grind; to rub.
 लज् 6 A. To be ashamed.
 — 1 P. To blame.
 — 10 P. To seem; to conceal.

53. The root धिप् belongs to the 4th, 6th and 10th conjugations

- धिप् 4, 6 & 10 P. to throw, to direct, to send.
 धिप् 10 A. to heap together.

54. Roots. Present Tense 3rd Person.

कल् 10 U. {	कलयति	कलयतः	कलयन्ति
	कलयते	कलयेते	कलयन्ते
— 10 P.	कालयति	कालयतः	कालयन्ति

Roots	Present	Tense	3rd Person.
पट् 10 U.	{ पटयति पटयते पाटयति पाटयते	{ पटयतः पटयेते पाटयतः पाटयेते	{ पटयन्ति पटयन्ते पाटयन्ति पाटयन्ते
बल् 10 U.	{ बलयति बलयते	{ बलयतः बलयेते	{ बलयन्ति बलयन्ते
बाल् 10 A.	बालयते	बालयेते	बालयन्ते
लज् 10 P.	{ लजयति लाजयति	{ लजयतः लाजयतः	{ लजयन्ति लाजयन्ति
लङ् 10 P.	लङयति	लङयतः	लङयन्ति
लाङ् 10 U.	{ लाङयति लाङयते	{ लाङयतः लाङयेते	{ लाङयन्ति लाङयन्ते
लल् 10 U.	{ ललयति ललयते लालयति लालयते	{ ललयतः ललयेते लालयतः लालयेते	{ ललयन्ति ललयन्ते लालयन्ति लालयन्ते
वस् 10 U.	{ वसयति वसयते वासयति वासयते	{ वसयतः वसयेते वासयतः वासयेते	{ वसयन्ति वसयन्ते वासयन्ति वासयन्ते
व्यप् 10 U.	{ व्यययति व्यययते व्याययति व्याययते व्यापयति व्यापयते	{ व्यययतः व्यययेते व्याययतः व्याययेते व्यापयतः व्यापयेते	{ व्यययन्ति व्यययन्ते व्याययन्ति व्याययन्ते व्यापयन्ति व्यापयन्ते
अथ् 10 U.	{ अथयति अथयते आथयति आथयते	{ अथयतः अथयेते आथयतः आथयेते	{ अथयन्ति अथयन्ते आथयन्ति आथयन्ते
अव् 10 U.	{ अवथयति अवथयते आवथयति आवथयते	{ अवथयतः अवथयेते आवथयतः आवथयेते	{ अवथयन्ति अवथयन्ते आवथयन्ति आवथयन्ते
ज्ञा 10 U.	{ ज्ञापयति ज्ञापयते	{ ज्ञापयतः ज्ञापयेते	{ ज्ञापयन्ति ज्ञापयन्ते

Roots	Present	Tense	3rd Person..
वा 10 U.	{ वापयति वापयते	वापयतः वापयेते	वापयन्ति वापयन्ते
धृ 10 U.	{ धनयति धनयते	धनयतः धनयेते	धनयन्ति धनयन्ते
अर्थ 10 A.	अर्थयते	अर्थयेते	अर्थयन्ते
कुत्स्	कुत्सयते	कुत्सयेते	कुत्सयन्ते
कुह्	कुहयते	कुहयेते	कुहयन्ते
कूण्	कूणयते	कूणयेते	कूणयन्ते
गर्ह्	गर्हयते	गर्हयेते	गर्हयन्ते
गंध्	गंधयते	गंधयेते	गंधयन्ते
गल्	गलयते	गलयेते	गलयन्ते
चित्	चेतयते	चेतयेते	चेतयन्ते
बल्	बालयते	बालयेते	बालयन्ते
तर्ज्	तर्जयते	तर्जयेते	तर्जयन्ते
डेप्	डेपयते	डेपयेते	डेपयन्ते
तृण्	तृणयते	तृणयेते	तृणयन्ते
निष्कृ	निष्कयते	निष्कयेते	निष्कयन्ते
भर्त्स	भर्त्सयते	भर्त्सयेते	भर्त्सयन्ते
भू	भावयते	भावयेते	भावयन्ते
भ्रूण्	भ्रूणयते	भ्रूणयेते	भ्रूणयन्ते
शल्	शालयते	शालयेते	शालयन्ते
हिक्	हिकयते	हिकयेते	हिकयन्ते
संत्र्	संत्रयते	संत्रयेते	संत्रयन्ते
यक्ष्	यक्षयते	यक्षयेते	यक्षयन्ते
युज्	योजयते	योजयेते	योजयन्ते
विद्	वेदयते	वेदयेते	वेदयन्ते
शल्	शालयते	शालयेते	शालयन्ते
स्पर्श	स्पर्शयते	स्पर्शयेते	स्पर्शयन्ते
रिच् 10 P.	रेचयति	रेचयतः	रेचयन्ति
जल्	जालयति	जालयतः	जालयन्ति
अर्च्	अर्चयति	अर्चयतः	अर्चयन्ति

Roots	Present	Tense	3rd Person.
ञि 10 P.	आययति	आययतः	आययन्ति
शब् ॥	शठयति	शठयतः	शठयन्ति
हप् ॥	हापयति	हापयतः	हापयन्ति
हप् ॥	हापयति	हापयतः	हापयन्ति
अर्ह ॥	अर्हयति	अर्हयतः	अर्हयन्ति
प्र 4 A.	पूर्यते	पूर्यते	पूर्यन्ते
प्र 10 U. {	पूरयति पूरयते	पूरयतः पूरयेते	पूरयन्ति पूरयन्ते
मुग् 4 P. {	मुग्यति	मुग्यतः	मुग्यन्ति
—10 A. {	मुगयते	मुगयेते	मुगयन्ते
शम् 4. P.	शाम्यति	शाम्यतः	शाम्यन्ति
—10 U. {	शामयति शामयते	शामयतः शामयेते	शामयन्ति शामयन्ते
स्तृप् 4 P.	स्तृप्यति	स्तृप्यतः	स्तृप्यन्ति
स्तृप् 10 U. {	स्तृपयति स्तृपयते	स्तृपयतः स्तृपयेते	स्तृपयन्ति स्तृपयन्ते
चर्च् 6 P.	चर्चति	चर्चतः	चर्चन्ति
चर्च् 10 U. {	चर्चयति चर्चयते	चर्चयतः चर्चयेते	चर्चयन्ति चर्चयन्ते
रुज् 6 P.	रुजति	रुजतः	रुजन्ति
रुज् 10 U. {	रोजयति रोजयते	रोजयतः रोजयेते	रोजयन्ति रोजयन्ते
तप् 1 P.	तपति	तपतः	तपन्ति
—4 A.	तप्यते	तप्येते	तप्यन्ते
—10 U. {	तापयति तापयते	तापयतः तापयेते	तापयन्ति तापयन्ते
गुप् 1 P.	गोपायति	गोपायतः	गोपायन्ति
—1 A.	गोपते	गोपेते	गोपन्ते
—4 P.	गुप्यति	गुप्यतः	गुप्यन्ति
गुप् 10 U. {	गोपयति गोपयते	गोपयतः गोपयेते	गोपयन्ति गोपयन्ते
व्रस् 1 P.	व्रसति	व्रसतः	व्रसन्ति
—4 P.	व्रस्यति	व्रस्यतः	व्रस्यन्ति

Roots	Present	Tense	3rd Person.
—10 P. {	त्रासयति	त्रासयतः	त्रासयन्ति
4 P. {	त्रासयते	त्रासयेते	त्रासयन्ते
दृस् 1 P. {	दृश्यति	दृश्यतः	दृश्यन्ति
1 P. {	दृंसति	दृंसतः	दृंसन्ति
—10 U. {	दंसयति	दंसयतः	दंसयन्ति
1 P. {	दंसयते	दंसयेते	दंसयन्ते
दिस् 1 P. {	देवति	देवतः	देवन्ति
4 P. {	दीव्यति	दीव्यतः	दीव्यन्ति
—10 U. {	देवयति	देवयतः	देवयन्ति
1 P. {	देवयते	देवयेते	देवयन्ते
मद् 4 P. {	मदति	मदतः	मदन्ति
10 A. {	माद्यति	माद्यतः	माद्यन्ति
1 A. {	मादयते	मादयेते	मादयन्ते
मिद् 1 A. {	मेदते	मेदेते	मेदन्ते
4 U. {	मेद्यति	मेद्यतः	मेद्यन्ति
1 A. {	मेद्यते	मेद्येते	मेद्यन्ते
—10 U. {	मेदयति	मेदयतः	मेदयन्ति
1 U. {	मेदयते	मेदयेते	मेदयन्ते
सृष् 1 U. {	मर्षति	मर्षतः	मर्षन्ति
1 U. {	मर्षते	मर्षेते	मर्षन्ते
—4 U. {	सृज्यति	सृज्यतः	सृज्यन्ति
1 U. {	सृज्यते	सृज्येते	सृज्यन्ते
—10 U. {	मर्षयति	मर्षयतः	मर्षयन्ति
1 U. {	मर्षयते	मर्षयेते	मर्षयन्ते
लप् 1 U. {	लपति	लपतः	लपन्ति
1 U. {	लपते	लपेते	लपन्ते
—4 U. {	लप्यति	लप्यतः	लप्यन्ति
1 U. {	लप्यते	लप्येते	लप्यन्ते
लप् 10 U. {	लपयति	लपयतः	लपयन्ति
1 A. {	लपयते	लपयेते	लपयन्ते
लुट् 1 P. {	लोटते	लोटेते	लोटन्ते
4 P. {	लोटति	लोटतः	लोटन्ति
1 P. {	लुट्यति	लुट्यतः	लुट्यन्ति
—10 U. {	लोटयति	लोटयतः	लोटयन्ति
1 U. {	लोटयते	लोटयेते	लोटयन्ते

Roots	Present	Tenso	3rd Person.
तिद् 1 P. {	तेलति	तेलतः	तेलन्ति
6 P. {	तिलति	तिलतः	तिलन्ति
— 10 U. {	तेलयति	तेलयतः	तेलयन्ति
	तेलयते	तेलयेते	तेलयन्ते
चद् 1 P. {	चलति	चलतः	चलन्ति
6 P. {	"	"	"
10 P. {	चालयति	चालयतः	चालयन्ति
जुप् 1 P. {	जोयति	जोयतः	जोयन्ति
— 10 U. {	जोययति	जोययतः	जोययन्ति
	जोययते	जोययेते	जोययन्ते
धृ 6 A. {	ध्रियते	ध्रियेते	ध्रियन्ते
1 P. {	ध्रति	ध्रतः	ध्रन्ति
— 10 U. {	धारयति	धारयतः	धारयन्ति
	धारयते	धारयेते	धारयन्ते
लज् 6 A. {	लजते	लजेते	लजन्ते
1 P. {	लजति	लजतः	लजन्ति
— 10 P. {	लजयति	लजयतः	लजयन्ति
	लाजयति	लाजयतः	लाजयन्ति
विच्छ् 1 P. {	विच्छति	विच्छतः	विच्छन्ति
6 P. {	विच्छायति	विच्छायतः	विच्छायन्ति
— 10 U. {	विच्छयति	विच्छयतः	विच्छयन्ति
	विच्छयते	विच्छयेते	विच्छयन्ते
स्फुट् 6 P. {	स्फुटति	स्फुटतः	स्फुटन्ति
— 1 U. {	स्फोटति	स्फोटतः	स्फोटन्ति
	स्फोटते	स्फोटेते	स्फोटन्ते
— 10 U. {	स्फुटयति	स्फुटयतः	स्फुटयन्ति
	स्फुटयते	स्फुटयेते	स्फुटयन्ते
पुट् 1 P. {	पोटति	पोटतः	पोटन्ति
— 6 P. {	पुटति	पुटतः	पुटन्ति
— 10 U. {	पुटयति	पुटयतः	पुटयन्ति
	पुटयते	पुटयेते	पुटयन्ते
	पोटयति	पोटयतः	पोटयन्ति
	पोटयते	पोटयेते	पोटयन्ते
डिप् 4 P. {	डिप्यति	डिप्यतः	डिप्यन्ति
— 6 P. {	डिपति	डिपतः	डिपन्ति

Roots	Present	Tense	3rd. Person.
— 10 U. }	डेपयति डेपयते	डेपयतः डेपयेते	डेपयन्ति डेपयन्ते

55.

लङ् Imperfect Tense अनयतनभूतः

S.

घुष् To proclaim

Parasmaipada

S.

D.

P.

1st.

अघोपयम्

अघोपयाव

अघोपयाम

2nd.

अघोपयः

अघोपयतम्

अघोपयत

3rd.

अघोपयत्

अघोपयताम्

अघोपयन्

Atmanepada

1st.

अघोपये

अघोपयावहि

अघोपयामहि

2nd.

अघोपयथाः

अघोपयेथाम्

अघोपयध्वम्

3rd.

अघोपयत

अघोपयेताम्

अघोपयन्त

स्पृह् To desire

Parasmaipada

1st.

अस्पृहयम्

अस्पृहयाव

अस्पृहयाम

2nd.

अस्पृहयः

अस्पृहयतम्

अस्पृहयत

3rd.

अस्पृहयत्

अस्पृहयताम्

अस्पृहयन्

Atmanepada.

1st.

अस्पृहये

अस्पृहयावहि

अस्पृहयामहि

2nd.

अस्पृहयथाः

अस्पृहयेथाम्

अस्पृहयध्वम्

3rd.

अस्पृहयत

अस्पृहयेताम्

अस्पृहयन्त

कथ् To tell.

Parasmaipada.

1st.

अकथयम्

अकथयाव

अकथयामि

2nd.

अकथयः

अकथयतम्

अकथयत

3rd.

अकथयत्

अकथयताम्

अकथयन्

Atmanepada.

1st.

अकथये

अकथयावहि

अकथयामहि

2nd.

अकथयथाः

अकथयेथाम्

अकथयध्वम्

3rd.

अकथयत

अकथयेताम्

अकथयन्त

क्षत् (क्षाल्) to wash

Parasmaipada.

	S	D.	P.
1st.	अक्षालयम्	अक्षालयाय	अक्षालयाम्
2nd.	अक्षालयः	अक्षालयतम्	अक्षालयत
3rd.	अक्षालयत्	अक्षालयताम्	अक्षालयन्

Atm.

1st.	अक्षालये	अक्षालयायहि	अक्षालयामहि
2nd.	अक्षालयेथाः	अक्षालयेथाम्	अक्षालयेध्वम्
3rd.	अक्षालयत	अक्षालयेताम्	अक्षालयन्त

कृत् (कीर्त्) *Parasmaipada.*

1st.	अकीर्तयम्	अकीर्तयाय	अकीर्तयाम्
2nd.	अकीर्तयः	अकीर्तयतम्	अकीर्तयत
3rd.	अकीर्तयत्	अकीर्तयताम्	अकीर्तयन्

Atmanepada.

1st.	अकीर्तये	अकीर्तयायहि	अकीर्तयामहि
2nd.	अकीर्तयेथाः	अकीर्तयेथाम्	अकीर्तयेध्वम्
3rd.	अकीर्तयत	अकीर्तयेताम्	अकीर्तयन्त

(66) लोट् Imperative Mood आज्ञार्थः

घृप्

Parasm.

1st.	घोषयाणि	घोषयाय	घोषयाम्
2nd.	घोषय	घोषयतम्	घोषयत
3rd.	घोषयतु	घोषयताम्	घोषयन्तु

Atm.

1st.	घोषये	घोषयायहे	घोषयामहे
2nd.	घोषयस्व	घोषयेथाम्	घोषयध्वम्
3rd.	घोषयताम्	घोषयेताम्	घोषयन्ताम्

स्पृह्
Parasmaipada.

	S.	D.	P.
1st.	स्पृहयाणि	स्पृहयाव	स्पृहयाम
2nd.	स्पृहय	स्पृहयतम्	स्पृहयते
3rd.	स्पृहयतु	स्पृहयताम्	स्पृहयन्तु

Atmanepada.

1st.	स्पृहयै	स्पृहयावहै	स्पृहयामहै
2nd.	स्पृहयस्व	स्पृहयेथाम्	स्पृहयध्वम्
3rd.	स्पृहयताम्	स्पृहयेताम्	स्पृहयन्ताम्

कथ् *Parasmaipada.*

1st.	कथयानि	कथयाव	कथयाम
2nd.	कथय	कथयतम्	कथयते
3rd.	कथयतु	कथयताम्	कथयन्तु

Atmanepada.

1st.	कथयै	कथयावहै	कथयामहै
2nd.	कथयस्व	कथयेथाम्	कथयध्वम्
3rd.	कथयताम्	कथयेताम्	कथयन्ताम्

क्षल् (क्षाल्)

Parasmaipada.

1st.	क्षालयानि	क्षालयाव	क्षालयाम
2nd.	क्षालय	क्षालयतम्	क्षालयते
3rd.	क्षालयतु	क्षालयताम्	क्षालयन्तु

Atmanepada.

1st.	क्षालयै	क्षालयावहै	क्षालयामहै
2nd.	क्षालयस्व	क्षालयेथाम्	क्षालयध्वम्
3rd.	क्षालयताम्	क्षालयेताम्	क्षालयन्ताम्

कृव् (कीर्त्) *Parasmaipada.*

1st.	कीर्त्तयानि	कीर्त्तयाव	कीर्त्तयाम
2nd.	कीर्त्तय	कीर्त्तयतम्	कीर्त्तयते
3rd.	कीर्त्तयतु	कीर्त्तयताम्	कीर्त्तयन्तु

S.

Atmanepada.

D.

P.

- 1st. कीर्तये
2nd. कीर्तयस्व
3rd. कीर्तयताम्

कीर्त
कीर्तये
कीर्तयेत्

कीर्तयामहे
कीर्तयध्वम्
कीर्तयन्ताम्

67.

विधिलिङ्

विध्यर्थः

Parasmaipada.

- 1st. घोषयेयम्
2nd. घोषयेः
3rd. घोषयेत्

घोषयेव
घोषयेतम्
घोषयेताम्

घोषयेम
घोषयेत

Atmanepada.

- 1st. घोषयेय
2nd. घोषयेथाः
3rd. घोषयेत

घोषयेवहि
घोषयेयाथाम्
घोषयेयाताम्

घोषयेमहि
घोषयेयाम्
घोषयेयान्

स्पृह—Parasmaipada.

- 1st. स्पृहयेयम्
2nd. स्पृहयेः
3rd. स्पृहयेत्

स्पृहयेव
स्पृहयेतम्
स्पृहयेताम्

स्पृहयेम
स्पृहयेत
स्पृहयेयुः

Atmanepada.

- 1st. स्पृहयेय
2nd. स्पृहयेथाः
3rd. स्पृहयेत

स्पृहयेवहि
स्पृहयेयाथाम्
स्पृहयेयाताम्

स्पृहयेमहि
स्पृहयेध्वम्
स्पृहयेरन्

कथ—Parasmaipada.

- 1st. कथयेयम्
2nd. कथयेः
3rd. कथयेत्

कथयेव
कथयेतम्
कथयेताम्

कथयेम
कथयेत
कथयेयुः

			स्प्रह			
			<i>Parasmaipada.</i>	<i>agular</i>		
			S.	D.	<i>app</i>	
1st.	स्प्रहयाणि		स्प्रहय	कथयेमहि		
2nd.	स्प्रहय		स्प्रहयाम	कथयेध्वम्		
3rd.	स्प्रहयतु		स्प्रहयान्	कथयेरन्		
			<i>Atmanepo</i>	<i>pada.</i>		
1st.	स्प्रहयै		स्प्रहयै	क्षालयेम		
2nd.	स्प्रहयस्व		स्प्रहयस्व	क्षालयेत		
3rd.	स्प्रहयताम्		स्प्रहयताम्	क्षालयेयुः		
			<i>Atmanepada.</i>			
1st.	कथयानि		कथय	क्षालयेमहि		
2nd.	कथय		कथय	क्षालयेध्वम्		
3rd.	कथयतु		कथयतु	क्षालयेरन्		
			<i>Parasmaipada.</i>			
1st.	कथ	कृत् (कीर्त्)	कीर्तयेव	कीर्तयेम		
2nd.	कीर्तयेयम्		कीर्तयेतम्	कीर्तयेत		
3rd.	कीर्तयेतु		कीर्तयेताम्	कीर्तयेयुः		
			<i>Atmanepada.</i>			
1st.	कीर्तयेय		कीर्तयेवहि	कीर्तयेमहि		
2nd.	कीर्तयेयाः		कीर्तयेयाथाम्	कीर्तयेध्वम्		
3rd.	कीर्तयेत		कीर्तयेयाताम्	कीर्तयेरन्		

by अ
gati. *Janapada.*

Second class of conjugation D.

8th and 9th).

68. The set of Ter. ba
Second class of conjugation
that of the First class and identical

P.

कीर्तयामहे
कीर्तयध्वम्
कीर्तयन्ताम्

Terminals विधयः

लट् Present

Parasmaipada.

	S.	D.	P.	S.	
1st Person	मि	यः	मः	ए	नेपथेम्
2nd "	सि	थः	थ	से	ओपथेम्
3rd "	ति	तः	अन्ति	ते	आते

Parasmaipada. लङ् Imperfect Tense. *Atm* महि

	S.	D.	P.	S.	D.	
1st Person	अम्	य	म	इ	यहि	
2nd "	स्	तम्	त	थाः	आथाम्	
3rd "	व	ताम्	अन्	त	आताम्	अत

लोट् Imperative Mood.

	S.	D.	P.	S.	D.	P.
1st Person.	आनि	आय	आम	ऐ	आयहे	आमहे
2nd "	हि	तम्	त	स्व	आथाम्	ध्वम्
3rd "	तु	ताम्	अन्तु	ताम्	आताम्	अताम्

विधिलिङ् Potential.

	S.	D.	P.	S.	D.	P.
1st Person	याम्	याय	याम	ईय	ईयहि	ईमहि
2nd "	याः	यातम्	यात	ईथाः	ईयाथाम्	ईध्वम्
3rd "	यात्	याताम्	युः	ईत	ईयाताम्	ईरन्

स्पृह

Parasmaipada. Singular

S.

D.

app.

1st.	स्पृहयाणि	स्पृहया	कथयेमहि
2nd.	स्पृहय	स्पृहयाम	कथयेध्वम्
3rd.	स्पृहयतु	स्पृहयान्	कथयेरन्

Atmanepada.

1st.	स्पृहये	स्पृहयेव	क्षालयेम
2nd.	स्पृहयस्व	क्षालयेतम्	क्षालयेत
3rd.	स्पृहयताम्	क्षालयेताम्	क्षालयेयुः

कथ

Atmanepada.

1st.	कथयानि	क्षालयेवाहि	क्षालयेमहि
2nd.	कथय	क्षालयेयाथाम्	क्षालयेध्वम्
3rd.	कथयतु	क्षालयेयाताम्	क्षालयेरन्

1st. कथ कृत् (कीर्त्) Parasmaipada.

2nd.	कीर्तयेयम्	कीर्तयेव	कीर्तयेम
3rd.	कीर्तयेः	कीर्तयेतम्	कीर्तयेत
	कीर्तयेत्	कीर्तयेताम्	कीर्तयेयुः

Atmanepada.

1st.	कीर्तयेय	कीर्तयेवाहि	कीर्तयेमहि
2nd.	कीर्तयेथाः	कीर्तयेयाथाम्	कीर्तयेध्वम्
3rd.	कीर्तयेत	कीर्तयेयाताम्	कीर्तयेरन्

It will be seen that the 1st Person singular termination is ए instead of इ, the vowel इ being replaced by आ and the plural terminations, is इथाम्-इताम् the 2nd and 3rd Person Present, Imperfect and Imperative. न् in अन्ते, अन्त and अन्ताम् the third person of the Present Tense, Imperative Mood with the exception of the same as those applied to the conjugations. The set of Potential roots of the first person is quite different.

The Parasmaipada Terminations however undergo certain modifications in the 3rd conjugation and to the roots शास्-जङ्-द्रा and जागृ all of the 2nd conjugation loses its न् in the Imperative Mood become therefore अति and अतु.

(b) अन् The Parasmaipada termination of the Imperfect Tense third person plural is replaced by उस् necessarily in the case of roots विद्-शास्-जङ् चकास् दरिद्रा and जागृ and optionally in the case of roots of the 2nd conjugation ending in आ and the root द्विष् 2 P. A. 'to hate.'

(c) हि is the Imperative 2nd Person singular Parasmaipada termination in the second class of conjugation.

This हि is changed to धि in the case of roots whose base ends in any consonant except a nasal or a semi-vowel and the root हु 3 P. to sacrifice.

हि is dropped in the 5th conjugation when the root ends in a vowel and in the 8th in all cases.

हि replaced by आन in the case of roots ending in a consonant in the 9th conjugation.

The following forms are irregular :—

Roots		2nd Person Imperative
अस्	2 P. to be	एधि
चकास्	„ - to shine	चकाद्दि or चकाधि
वञ्	„ - to wish	वद्दि
शास्	„ - to govern	शाधि
हन्	„ - to kill	जहि
दा	3 P. to give	देहि
धा	„ - to hold	धेहि
हा	„ - to abandon	जहाहि-जहीहि-जहिहि

(69) These terminations are divided into two classes, “strong” and “weak.”

(a) मि-सि-ति; अम्—स्—त्; आनि—आय—आम and तु of the Parasmaipada and दे, आवहे—आमहे of the Atmanepada terminations are strong.

(b) the rest are weak.

(70) The final vowel and the penultimate short of the base substitute their Guṇa (गुण) before strong terminations.

CHAPTER V.

Second Conjugation or अदादि Class.

(71) Roots of the Second or अदादि class take no विकरण and terminations are therefore directly applied to them.

(72) Roots ending in अ have no peculiarities except that the form of the Imperfect third person plural is made up by adding उस् optionally, before which the final vowel is dropped. (Exception—the root दरिद्रा to be poor.)

पा 2nd conj. Parasm. to protect, to rule, to be aware of.

Present.

Imperfect.

	S.	D.	P.	S.	D.	P.
1st Person	पामि	पावः	पामः	अपाम्	अपाव	अपाम
2nd „	पासि	पाथः	पाथ	अपाः	अपातम्	अपात
3rd „	पाति	पातः	पान्ति	अपात्	अपाताम्	अपान् or अपुः

Imperative.

Potential.

1st Person	पानि	पाव	पाम	पायाम्	पायाव	पायाम
2nd „	पाहि	पातम्	पात	पायाः	पायातम्	पायात
3rd „	पातु	पाताम्	पान्तु	पायात्	पायाताम्	पायुः

(a) The following roots are similarly conjugated.

ख्या	2 P	To tell or declare; to communicate with,
दा	„	To cut.
प्रा	„	To fill;
प्ता	„	To eat;
द्रा	„	To run away; To sleep; To make haste; to be ashamed.
भा	„	To seem, to appear; to be, to exist, to show one's self; to shine.
रा	„	To give, to grant, to bestow.
ला	„	To give, to take.
वा	„	To blow; to go or move; to hurt or injure.
आ	„	To cook, to sweat;
त्ता	„	To bathe.
या	„	To go or walk, to invade, to set out for, to depart, to vanish, to last, to happen, to be reduced to any state, to undertake, to have carnal intercourse with, to request, to discover, to behave.
मा	2 P.	To measure, to limit, to compare with, to be comprised in, to prepare or arrange, to infer or conclude, to build, to display, to sound.

(b) The root दृश् changes its final vowel to इ before consonantal weak terminations and drops it before the weak terminations beginning with a vowel.

दृश् P. to be poor.

Present.

	S.	D.	P.
1st Person.	दृशामि	दृशिष्यः	दृशिमः
2nd „	दृशिष्यसि	दृशिष्यः	दृशिष्य
3rd „	दृशति	दृशितः	दृशति

Imperfect.

1st Person	अदृशाम्	अदृशिष्व	अदृशिम
2nd „	अदृशिष्यः	अदृशितम्	अदृशित
3rd „	अदृशत्	अदृशिताम्	अदृशुः

Imperative.

1st	दृशिष्व	दृशिष्व	दृशाम
2nd	दृशिष्वहि	दृशितम्	दृशित
3rd	दृशतु	दृशिताम्	दृशतु

Potential.

1st „	दृशिष्याम्	दृशिष्याव	दृशिष्याम
2nd „	दृशिष्याः	दृशिष्यातम्	दृशिष्यात
3rd „	दृशिष्यात्	दृशिष्याताम्	दृशिष्युः

For the forms दृशति—दृशतु and अदृशुः see (68 a) and (68 b).

(73). Roots ending in इ or उ, short or long, change their final to इय् or उय् when followed by a vowel weak termination.

इ with अधि to 'study,' Atm.

Present.

	S.	D.	P.
1st Person.	अधीये	अधीयहे	अधीमहे
2nd „	अधीये	अधीयाथे	अधीध्वे
3rd „	अधीते	अधीयाते	अधीयते

Imperfect.

	S.	D.	P.
1st Person	अध्यैयि	अध्यैवहि	अध्यैमहि
2nd „	अध्यैथाः	अध्यैयाथाम्	अध्यैध्वम्
3rd „	अध्यैत	अध्यैयाताम्	अध्यैयत

Imperative.

	S.	D.	P.
1st „	अध्यै	अध्ययावहै	अध्ययामहै
2nd „	अधीष्व	अधीयाथाम्	अधीध्वम्
3rd „	अधीताम्	अधीयाताम्	अधीयताम्

Potential.

	S.	D.	P.
1st „	अधीयीय	अधीयीवहि	अधीयीमहि
2nd „	अधीयीथाः	अधीयीयाथाम्	अधीयीध्वम्
3rd „	अधीयीत	अधीयीयाताम्	अधीयीरन्

In the case of अध्यैयि—अध्यैयाथाम्—अध्यैयाताम् and अध्यैयत the root इ is changed to इय्, the इ of the latter together with the augment आ of the Imperfect being changed to ऐ by (14 a) we have अधि+आ+इय्+इ—आथाम्, आताम् and अत=अध्यै+ऐय्+इ—आथाम्, आताम् and अत,=अध्यैयि—अध्यैयाथाम्—अध्यैयाताम् and अध्यैयत. In the case of Imperative 1st Person the terminations being strong, इ is gunated to ए which is then changed to अय्.

Exception :—The root इ to go 2 P. In this case इ is changed to य् and not to इय् by the above rule.

इ 2 P. to go.

Present.

	S.	D.	P.
1st Person	एमि	इत्तः	इमः
2nd „	एषि	इत्थः	इथ
3rd „	एति	इतः	यन्ति

Imperative.

	S.	D.	P.
	अयानि	अयाव	अयाम्
	इहि	इत्तम्	इत
	एतु	इताम्	यन्तु

Imperfect.

	S.	D.	P.
1st „	आयम्	ऐव	ऐम
2nd „	ऐः	ऐतम्	ऐत
3rd „	ऐत्	ऐताम्	आयन्

Potential.

	S.	D.	P.
	इयाम्	इयाव	इयाम्
	इयाः	इयातम्	इयात
	इयात्	इयाताम्	इयुः

Here इ is gunated to ए before strong terminations and with the augment आ of the Imperfect is changed to ऐ. Before vowel weak terminations इ is changed to य and not to इय् by the general rule.

इ 2 P. To go, to shine, to pervade, to desire, to throw, to eat, to become pregnant.

Present.				Imperative		
	S.	D.	P.	S.	D.	P.
1st Person	एमि	ईवः	ईमः	अयानि	अयाव	अयाम
2nd „	एपि	ईयः	ईथ	ईहि	ईतम्	ईत
3rd „	एति	ईतः	इयन्ति	एतु	ईताम्	इयन्तु
Imperfect.				Potential.		
1st Person	आयम्	ऐव	ऐम	ईयाम्	ईयाव	ईयाम
2nd „	ऐः	ऐतम्	ऐत	ईयाः	ईयातम्	ईयात
3rd „	ऐत्	ऐताम्	आयन्	ईयात्	ईयाताम्	ईयुः

ची 2 P To go, &c. same as ई

Present				Imperative.		
	S.	D.	P.	S.	D.	P.
1st Person	वेमि	वीवः	वीमः	वयानि	वयाव	वयाम
2nd „	वेपि	वीयः	वीथ	वीहि	वीतम्	वीत
3rd „	वेति	वीतः	वियन्ति	वेतु	वीताम्	वियन्तु
Imperfect				Potential.		
1st Person	अवयम्	अवीव	अवीम	वीयाम्	वीयाव	वीयाम
2nd „	अवेः	अवीतम्	अवीत	वीयाः	वीयातम्	वीयात
3rd „	अवेत्-द्	अवीताम्	अवियन्	वीयात्	वीयाताम्	वीयुः

The third person Imperfect plural is optionally अव्यन् by some, and the singular is अवेत् or अवेद् by the following rule.

(74) The final consonant of a word or form except a nasal is changed to the first or third of its class. Under the same circumstances ष् is changed to ट् or ड्.

दीधी 2 A. To shine; to seem or appear, (restricted to Vedic language).

Present.

	S.	D.	P.
1st Person	दीधिye	दीधीवहे	दीधीमहे
2nd „	दीधीpe	दीधियाथे	दीधीध्वे
3rd „	दीधीte	दीधियाते	दीधियते

Imperfect

1st Person	अदीधिye	अदीधीवहि	अदीधीमहि
2nd „	अदीधीथाः	अदीधियाथाम्	अदीधीध्वम्
3rd „	अदीधीत	अदीधियाताम्	अदीधियत

Imperative.

1st „	दीधये	दीधयावहे	दीधयामहे
2nd „	दीधीष्व	दीधियाथाम्	दीधीध्वम्
3rd „	दीधीताम्	दीधियाताम्	दीधियताम्

Potential

1st „	दीधियीय	दीधियीवहि	दीधियीमहि
2nd „	दीधियीथाः	दीधियीयाथाम्	दीधियीध्वम्
3rd „	दीधियीत	दीधियीयाताम्	दीधियीरन्

वेवी 2 A. To go, &c. same as वी or ई (restricted to Vedic language.)

Present.

Imperative.

	S.	D.	P.	S.	D.	P.
1st Person	वेवीye	वेवीवहे	वेवीमहे	वेवये	वेवयावहे	वेवयामहे
2nd „	वेवीpe	वेवियाथे	वेवीध्वे	वेवीष्व	वेवियाथाम्	वेवीध्वम्
3rd „	वेवीte	वेवियाते	वेवियते	वेवीताम्	वेवियाताम्	वेवियताम्

Imperfect.

	S.	D.	P.
1st Person	अवेवीye	अवेवीवहि	अवेवीमहि
2nd „	अवेवीथाः	अवेवियाथाम्	अवेवीध्वम्
3rd „	अवेवीत	अवेवियाताम्	अवेवियत

Potential.

	S.	D.	P.
1st Person	वेदिषीय	वेदिषीषट्	वेदिषीमहि
2nd „	वेदिषीष्याः	वेदिषीष्याथाम्	वेदिषीष्यम्
3rd „	वेदिषीत	वेदिषीषाताम्	वेदिषीरन्

Exception :—The root क्षि २ A. “ to lie down or sleep ” is an exception to Rule 73. Its final vowel is gunated before all the personal terminations, and र is prefixed to the termination of the third person plural.

क्षि २ A. To lie down; to sleep.

Present.

Imperative.

	S.	D.	P.	S.	D.	P.
1st Person.	क्षे	क्षेष्टे	क्षेमहे	क्षे	क्षयाषट्	क्षयामहे
2nd „	क्षे	क्षयाषे	क्षेष्टे	क्षेष्ट	क्षयाथाम्	क्षेष्टम्
3rd „	क्षेते	क्षयाते	क्षेरते	क्षेताम्	क्षयाताम्	क्षेरताम्

Imperfect.

Potential

1st Person.	अक्षयि	अक्षेष्टहि	अक्षेमहि	क्षयीष	क्षयीषट्	क्षयीमहि
2nd „	अक्षेयाः	अक्षयाथाम्	अक्षेष्टम्	क्षयीष्याः	क्षयीष्याथाम्	क्षयीष्यम्
3rd „	अक्षेते	अक्षयाताम्	अक्षेरते	क्षयीत	क्षयीषाताम्	क्षयीरन्

(75) Roots ending in (short) उ change it to ओ before a consonantal strong termination.

The root ह्नु being Atm., there are only three strong terminations, but they begin with a vowel and the above rule does not apply; while rule 73 does and उ is changed to एव before vowel weak terminations.

ह्नु २ A To conceal; to take away; to rob.

Present.

Imperative.

	S.	D.	P.	S.	D.	P.
1st Person.	ह्नुये	ह्नुवहे	ह्नुमहे	ह्नुये	ह्नुयाषट्	ह्नुयामहे
2nd „	ह्नुये	ह्नुयाषे	ह्नुष्टे	ह्नुष्ट	ह्नुयाथाम्	ह्नुष्टम्
3rd „	ह्नुते	ह्नुयाते	ह्नुयते	ह्नुताम्	ह्नुयाताम्	ह्नुयताम्

Imperfect.

	S.	D.	P.
1st Person	अह्वि	अह्वहि	अह्वमहि
2nd „	अह्वथाः	अह्वथां	अह्वध्वम्
3rd „	अह्वत्	अह्वताम्	अह्वत्

Potential.

1st Person	ह्वीय	ह्वीविहि	ह्वीमहि
2nd „	ह्वीथाः	ह्वीयाथां	ह्वीध्वम्
3rd „	ह्वीत्	ह्वीयाताम्	ह्वीरन्

यु 2 P. To join, to unite; to mix.

*Present.**Imperative.*

	S.	D.	P.	S.	D.	P.
1st Person	यौमि	युवः	युमः	यवानि	यवाव	यवाम्
2nd „	यौषि	युथः	युथ	युहि	युतम्	युत
3rd „	यौति	युतः	युवन्ति	यौतु	युताम्	युवन्तु

Imperfect.

	S.	D.	P.
1st Person	अयवम्	अयुव	अयुम
2nd „	अयौः	अयुतम्	अयुत
3rd „	अयौत्	अयुताम्	अयुवन्

Potential.

1st „	युयाम्	युयाव	युयाम
2nd „	युयाः	युयातम्	युयात
3rd „	युयात्	युयाताम्	युयुः

यु is changed to यौ before consonantal strong terminations मि—स—ति—स्—त् and तु. and to यो and then to यन्, उ taking its Guna before vowel strong terminations. Before vowel weak terminations उ is changed to उन् and hence the forms युवन्ति—युवन्तु and अयुवन्.

(a) The following roots are to be similarly conjugated.

हु 2 P. To hum or coo (as a bee).

ह्यु—"—To sneeze; to cough.

ह्यु—"—To whet or sharpen.

हु—"—To advance towards; to attack or assail.

हु—"—To praise or commend; to roar or cry, to sound or shout.

हु—"—To possess power or supremacy.

सु—"—To drip or trickle; to flow or stream.

(b) The ending ञ् of the root ऊर्णु takes its Vṛiddhi substitute optionally before the Parasmaipada consonantal strong terminations of the Present Tense and Imperative Mood.

ऊर्णु 2 U. To cover or hide; to surround.

Parasmaipada.

Present.

	S.	D.	P.
1st Person.	ऊर्णोमि } ऊर्णीमि }	ऊर्णयः	ऊर्णमः
2nd "	ऊर्णोषि } ऊर्णीषि }	ऊर्णथः	ऊर्णथ
3rd "	ऊर्णोति } ऊर्णीति }	ऊर्णतः	ऊर्णयन्ति

Imperfect.

1st Person.	ओर्णयम्	ओर्णय	ओर्णम्
2nd "	ओर्णोः	ओर्णतम्	ओर्णत
3rd "	ओर्णोत्	ओर्णताम्	ओर्णयन्

Imperative.

1st "	ऊर्णयानि	ऊर्णयाथ	ऊर्णयाम
2nd "	ऊर्णहि	ऊर्णतम्	ऊर्णत
3rd "	ऊर्णोतु } ऊर्णीतु }	ऊर्णताम्	ऊर्णयन्तु

Potential.

		S.	D.	P.
1st	„	ऊर्णयाम	ऊर्ण्याव	ऊर्णयाम
2nd	„	ऊर्ण्याः	ऊर्ण्यातम्	ऊर्ण्यात
3rd	„	ऊर्ण्यात्	ऊर्ण्याताम्	ऊर्ण्युः

Atmanepada.

Present.

1st	Person	ऊर्ण्वे	ऊर्ण्वहे	ऊर्ण्वमहे
2nd	„	ऊर्ण्वे	ऊर्ण्वथे	ऊर्ण्व्वे
3rd	„	ऊर्ण्वे	ऊर्ण्वते	ऊर्ण्वते

Imperfect.

1st	Person	और्ण्वि	और्ण्वहि	और्ण्वमहि
2nd	„	और्ण्वथाः	और्ण्वथात्	और्ण्व्वम्
3rd	„	और्ण्वत्	और्ण्वताम्	और्ण्वत्

Imperative.

1st	„	ऊर्ण्वै	ऊर्ण्ववहै	ऊर्ण्वमवहै
2nd	„	ऊर्ण्व्व	ऊर्ण्वथात्	ऊर्ण्व्वम्
3rd	„	ऊर्ण्वताम्	ऊर्ण्वताम्	ऊर्ण्वताम्

Potential.

1st	„	ऊर्ण्वीय	ऊर्ण्वीवहि	ऊर्ण्वीमहि
2nd	„	ऊर्ण्वीथाः	ऊर्ण्वीयात्	ऊर्ण्वीव्वम्
3rd	„	ऊर्ण्वीत्	ऊर्ण्वीयाताम्	ऊर्ण्वीरन्

उ is changed to उव् before vowel weak terminations.

(c) After स्तु, तु, and रु, the consonantal terminations have the augment इ optionally prefixed to them.

स्तु 2 U. To praise; to celebrate or praise in song, to worship by hymns.

Parasmaipada.

Present.

		S.	D.	P.
1st	Person	{ स्तौमि स्तवीमि	स्तुवः स्तुवीवः	स्तुमः स्तुवीमः

	S.	D.	P.
2nd ' "	{ स्तोषि स्तवीषि	स्तुथः स्तुवीथः	स्तुथ स्तुवीथ
3rd ' "	{ स्तोति स्तवीति	स्तुतः स्तुवीतः	स्तुवन्ति

Imperfect.

1st Person	{ अस्तवम् अस्तवीव	अस्तुव अस्तुवीव	अस्तुम अस्तुवीम
2nd ' "	{ अस्तौः अस्तवीः	अस्तुतम् अस्तुवीतम्	अस्तुत अस्तुवीत
3rd ' "	{ अस्तौत् अस्तवीत्	अस्तुताम् अस्तुवीताम्	अस्तुवन्

Imperative.

1st ' "	स्तवानि	स्तवाव	स्तवाम
2nd ' "	{ स्तुहि स्तुवीहि	स्तुतम् स्तुवीतम्	स्तुत स्तुवीत
3rd ' "	{ स्तौतु स्तवीतु	स्तुताम् स्तुवीताम्	स्तुवन्तु

Potential.

1st ' "	{ स्तुयाम् स्तुवीयाम्	स्तुयाव स्तुवीयाव	स्तुयाम स्तुवीयाम
2nd ' "	{ स्तुयाः स्तुवीयाः	स्तुयातम् स्तुवीयातम्	स्तुयात स्तुवीयात
3rd ' "	{ स्तुयात् स्तुवीयात्	स्तुयाताम् स्तुवीयाताम्	स्तुयुः स्तुवीयुः

Atmanspada.

Present.

	S.	D.	P.
1st Person	{ स्तुवे स्तुवीवे	स्तुबहे स्तुवीबहे	स्तुमहे स्तुवीमहे
2nd ' "	{ स्तुष्वे स्तुवीष्वे	स्तुवाथे	स्तुष्वे स्तुवीष्वे
3rd ' "	{ स्तुते स्तुवीति	स्तुषाते	स्तुबते

Imperfect.

	S.	D.	P.
1st Person {	अस्तुवि	अस्तुवहि अस्तुवीवहि	अस्तुमहि अस्तुवीमहि
2nd ,, {	अस्तुथाः अस्तुवीथाः	अस्तुवाथाम्	अस्तुध्वम् अस्तुवीध्वम्
3rd ,, {	अस्तुत अस्तुवीत	अस्तुवाताम्	अस्तुवत

Imperative.

1st ,,	स्तवै	स्तवावहै	स्तवामहै
2nd ,, {	स्तुष्व स्तुवीष्व	स्तुवाथाम्	स्तुध्वम् स्तुवीध्वम्
3rd ,, {	स्तुताम् स्तुवीताम्	स्तुवाताम्	स्तुवताम्

Potential.

1st ,,	स्तुवीय	स्तुवीवहि	स्तुवीमहि
2nd ,,	स्तुवीथाः	स्तुवीयाथाम्	स्तुवीध्वम्
3rd ,,	स्तुवीत	स्तुवीयाताम्	स्तुवीरन्

To roots रु 2 P. To cry, howl, scream, yell, shout or roar, to hum, and तु 2 P. to go, to grow, to kill, are to be conjugated like स्तु.

(d) After व्रू the consonantal strong terminations have the augment ई necessarily prefixed to them. They thus become ईमि, ईषि, ईति, ईः, ईत् and ईत्तु. Before all these terminations the final ऊ takes its Guna and is then changed to अङ् as it does before the remaining strong terminations. Besides there are five irregular forms of the Present Tense, for the 2nd Person singular and dual, and all numbers of the 3rd Person which are noted below.

In the Non-conjugational Tenses, this root is defective and its forms are made up from वच्.

सू 2 U. To speak.

Parasmaipada.

Present.			Imperative.		
S.	D.	P.	S.	D.	P.
1st Pers. ब्रवीमि	ब्रूयः	ब्रूमः	ब्रूयाणि	ब्रूयाथ	ब्रूयाम
2nd „ { ब्रूषीषि	ब्रूथः	ब्रूथ	ब्रूहि	ब्रूतम्	ब्रूत
3rd „ { आत्य आहथुः	ब्रूथ	ब्रूथ	ब्रूषीतु	ब्रूताम्	ब्रूयन्तु
3rd „ { ब्रूषीति	ब्रूतः	ब्रूयन्ति			
3rd „ { आह	आहथुः	आहूः			

Imperfect.

Potential.

1st „ अब्रवम्	अब्रूय	अब्रूम	ब्रूयाम्	ब्रूयाथ	ब्रूयाम
2nd „ अब्रूषीः	अब्रूतम्	अब्रूत	ब्रूयाः	ब्रूयातम्	ब्रूयात
3rd „ अब्रूषीत्	अब्रूताम्	अब्रूयन्	ब्रूयात्	ब्रूयाताम्	ब्रूयुः

Atmanepada.

Present.			Imperative.		
S.	D.	P.	S.	D.	P.
1st Person ब्रूये	ब्रूयहे	ब्रूमहे	ब्रूये	ब्रूयायहे	ब्रूयामहे
2nd „ ब्रूये	ब्रूयाथे	ब्रूध्वे	ब्रूष्व	ब्रूयाथाम्	ब्रूध्वम्
3rd „ ब्रूते	ब्रूयाते	ब्रूयते	ब्रूताम्	ब्रूयाताम्	ब्रूयताम्
Imperfect.			Potensial.		
S.	D.	P.	S.	D.	P.
1st „ अब्रूवि	अब्रूवहि	अब्रूमहि	ब्रूवीय	ब्रूवीयहि	ब्रूवीमहि
2nd „ अब्रूयाः	अब्रूयाथाम्	अब्रूध्वम्	ब्रूवीथाः	ब्रूवीयाथाम्	ब्रूवीध्वम्
3rd „ अब्रूत	अब्रूयाताम्	अब्रूयत	ब्रूवीत	ब्रूवीयाताम्	ब्रूवीरन्

(e) The ending ऊ of the root सू 2 A. "To beget or bring forth" does not take Guna before the strong terminations ऐ—आवहे—आमहे of the Imperative.

सू 2 A. To beget or bring forth.

Present.			Imperative.		
S.	D.	P.	S.	D.	P.
1st Person सुवे	सुवहे	सूमहे	सुवे	सुवावहे	सुवावहे
2nd „ सुवे	सुवाथे	सुध्वे	सुष्व	सुवाथाम्	सुध्वम्
3rd „ सुते	सुवाते	सुयते	सुताम्	सुवाताम्	सुयताम्

Imperfect.

		S.	D.	P.
1st	Person	असुवि	असूवहि	असूमहि
2nd	,,	असूथाः	असुवाथाम्	असूध्वम्
3rd	,,	असूत	असुवाताम्	असुवत

Potential.

		S.	D.	P.
1st	,,	सुवीय	सुवीवहि	सुवीमहि
2nd	,,	सुवीथाः	सुवीयाथाम्	सुवीध्वम्
3rd	,,	सुवीत	सुवीयाताम्	सुवीरन्

(76) By (68 a and b) अति--अतु—and उत्स् are the third person plural terminations of the Present Tense, Imperative Mood, and Imperfect Tense to be appended to the root जागृ, the ending vowel taking its Guna before उत्स्.

(77) The second and third person singular terminations of the Imperfect are dropped after a consonant.

जागृ 2 P. To be awake or watchful; To sit up;
Present.

	S.	D.	P.		S.	D.	P.
1st Person	जागर्मि	जागृवः	जागृमः	जागराणि	जागराव	जागराम	
2nd	,,	जागर्षि	जागृथः	जागृहि	जागृतम्	जागृत	
3rd	,,	जागर्ति	जागृतः	जागर्तु	जागृताम्	जाग्रतु	

Imperfect.

		S.	D.	P.
1st	,,	अजागरम्	अजागृव	अजागृम
2nd	,,	अजागः	अजागृतम्	अजागृत
3rd	,,	अजागः	अजागृताम्	अजागरुः

Potential.

		S.	D.	P.
1st	,,	जागृयाम्	जागृयाव	जागृयाम
2nd	,,	जागृयाः	जागृयातम्	जागृयात
3rd	,,	जागृयात्	जागृयाताम्	जागृयुः

अ+जागृ+स् or त्=अजागर+स् or त् the latter being dropped by 77, अजागर=अजागः only remains.

(78) In the case of the roots कृ-रृप्-श्रृप्-अन् and जह्, the terminations beginning with any consonant except य have the augment इ prefixed to them

(a) The second and third person singular terminations (स् and ह्) of the Imperfect, as appended to the roots mentioned above have the augment इ or अ prefixed to them.

(b) For जह् see (68 a and b)

कृ 2 P. To cry, weep, lament or mourn; to shed tears; to howl, roar or scream.

Present

S. D. P. Imperative. S. D. P.

1st Person	रोदिमि	रुदिषः	रुदिमः	रोदानि	रोदाय	रोदाम
2nd "	रोदिषि	रुदिष्यः	रुदिष्य	रुदिष्टि	रुदितम्	रुदित
3rd "	रोदिति	रुदितः	रुदन्ति	रोदितु	रुदिताम्	रुदन्तु

Imperfect.

1st Person	भरोदम्	अरुदिष	अरुदिम
2nd "	{ अरोदीः अरोदः	अरुदितम्	अरुदित
3rd "	{ अरोदीत् अरोदत्	अरुदिताम्	अरुदन्

Potential.

1st Person	रुयाम्	रुयाय	रुयाम
2nd "	रुयाः	रुयातम्	रुयात
3rd "	रुयात्	रुयाताम्	रुयुः

श्रृप् 2 P. To sleep

Present.

Imperative.

1st Person	श्रृयामि	श्रृयिषः	श्रृयिषः	श्रृयानि	श्रृयाय	श्रृयाम
2nd "	श्रृयिषि	श्रृयिष्यः	श्रृयिष्य	श्रृयिष्टि	श्रृयितम्	श्रृयित
3rd "	श्रृयिति	श्रृयितः	श्रृयन्ति	श्रृयितु	श्रृयिताम्	श्रृयन्तु

Imperfect.

1st "	अश्रृयम्	अश्रृयिष	अश्रृयिष
2nd "	{ अश्रृयीः अश्रृयः	अश्रृयितम्	अश्रृयित
3rd "	{ अश्रृयीत् अश्रृयत्	अश्रृयिताम्	अश्रृयन्

Potential.

1st „	स्वप्याम्	स्वप्याव	स्वप्याम
2nd „	स्वप्याः	स्वप्यातम्	स्वप्यात
3rd „	स्वप्यात्	स्वप्याताम्	स्वप्युः

अस् 2 P. To breathe.

Present.

	S.	D.	P.
1st Person	असिमि	असिवः	असिमः
2nd „	असिपि	असिथः	असिथ
3rd „	असिति	असितः	असन्ति

Imperfect

1st „	अवसम्	अवसिव	अवसिम
2nd „	{ अवसीः अवसः	अवसितम्	अवसित
3rd „	{ अवसीत् अवसत्	अवसिताम्	अवसन्

Imperative.

1st „	असानि	असाव	असाम
2nd „	असिहि	असितम्	असित
3rd „	असितु	असिताम्	असन्तु

Potential

1st „	अस्याम्	अस्याव	अस्याम
2nd „	अस्याः	अस्यातम्	अस्यात
3rd „	अस्यात्	अस्याताम्	अस्युः

अस् 2 P To breathe .

Present.

	S.	D.	P.
1st	अनिमि	अनिवः	अनिमः
2nd	अनिपि	अनिथः	अनिथ
3rd	अनिति	अनितः	अनन्ति

Imperfect.

1st	आनम्	आनिव	आनिम
2nd	{ आनीः आनः	आनितम्	आनित
3rd	{ आनीत् आनत्	आनिताम्	आनन्

Imperative.

	S.	D.	P.
1st	अनान	अनाव	अनाम
2nd	अनिहि	अनितम्	अनित
3rd	अनितु	अनिताम्	अनन्तु

Potential.

1st	अन्याम्	अन्याव	अन्याम
2nd	अन्याः	अन्यातम्	अन्यात
3rd	अन्यात्	अन्याताम्	अन्युः

जन् 2 P. To eat, to consume, to destroy.

Present.

Imperative.

	S.	D.	P.	S.	D.	P.
1st	जक्षिमि	जक्षिषः	जक्षिमः	जक्ष्याणि	जक्ष्याथ	जक्ष्याम
2nd	जक्षिषि	जक्षिष्यः	जक्षिष्य	जक्षिष्टि	जक्षितम्	जक्षित
3rd	जक्षिति	जक्षितः	जक्षति	जक्षितु	जक्षिताम्	जक्षतु

Imperfect.

	S.	D.	P.
1st	अजक्षम्	अजक्षिष	अजक्षिम
2nd	{ अजक्षीः अजक्षः	अजक्षितम्	अजक्षित
3rd	{ अजक्षीत अजक्षत्	अजक्षितास्	अजक्षुः

Potential.

1st	जक्ष्याम्	जक्ष्याथ	जक्ष्याम
2nd	जक्ष्याः	जक्ष्यातम्	जक्ष्यात
3rd	जक्ष्यात्	जक्ष्याताम्	जक्ष्युः

For the forms जक्षति—जक्षतु and अजक्षुः see (68 a & 68 b).

Most of the remaining roots ending in a consonant are irregular. Several phonetic changes take place while applying the terminations to the roots, which will be noted down in their proper places.

चक्ष् 2 A. (To speak, say or tell; to see or perceive; to abandon or leave) obeys the following Sandhi rules.

(79) * The *क्ष* or *क्*, occurring as the first member of a conjunct consonant, is dropped when the latter is at the end of a word or followed by any consonant except a nasal or a semi-vowel.

(80) † *ह्* or *प्* before *क्ष* becomes *क्*.

* स्कोः संयोगाद्योन्नेच VIII 2. 29.

† षटोः कः सि VIII. 2. 41.

(81) * When Dentals are compounded with Linguals, the Linguals are substituted for the corresponding Dentals.

(82) † A consonant except a nasal or a semi-vowel, followed by the third or fourth letter of a class, substitutes the third one of its class. *ह्* takes the place of *च्* in such cases.

(83) ‡ When *स्*, not being at the end of a word and forming a part of a substitute or a termination, follows a vowel except *अ* or *आ*, a semi-vowel, a letter of the guttural class or *ह्*, it becomes *ष्*. रामेष्—सुपिस्सौ and हरिस्तत्र are examples.

चक्ष् 2 A. To speak, to see.

	Present.			Imperative.		
	S.	D.	P.	S.	D.	P.
1st Person	चक्षे	चक्ष्वहे	चक्षमहे	चक्षै	चक्षावहै	चक्षामहै
2nd „	चक्षे	चक्षाये	चङ्क्ष्वहे	चक्ष्व	चक्षायाम्	चङ्क्ष्वम्
3rd „	चक्षे	चक्षते	चक्षते	चक्षात्	चक्षाताम्	चक्षताम्

Imperative.

	S.	D.	P.
1st Person	अचक्षि	अचक्ष्वहि	अचक्षमहि
2nd „	अचक्षाः	अचक्षायाम्	अचङ्क्ष्वम्
3rd „	अचक्ष	अचक्षाताम्	अचक्षत

Potential.

1st „	चक्षीय	चक्षीवहि	चक्षीमहि
3rd „	चक्षीयाः	चक्षीयायाम्	चक्षीध्वम्
3rd „	चक्षीत	चक्षीयाताम्	चक्षीरन्

चक्ष्+से—स्व=चष्+से—स्व by (79)=चक्ष्+से—स्व by (80)
=चक्ष्+दे—ष्व by (83)=चक्षे and चक्ष्व second person singulars,
Present Tense and Imperative Mood.

* धृनाहुः VIII. 4. 41.

† झलं जग् झशि VIII. 4. 53.

‡ अपदान्तस्य ह्रस्वन्त्यः । इष्कोः । अदिश प्रत्यययोः । VIII. 3. 55. 57. 59.

चर्+त्+ए=चर्+ए=चर् by (70)=चर्+ए=चर् by (82)=चर्+हे=चर्=चर्हे=अचर्चर् and चर्चर् by (81).

चर्+त्+धाः, -त्, -ताम्=चर्+त्, धाः, त्, ताम् by (70)=चर्+दे, दाः, ट, टाम्, (81)=चर्दे, -चर्दाः, अचर्द, चर्दाम्.

पच् 2 P. (To speak or say; to relate or describe, to tell or communicate; to name or call). In conjugational tenses this root is said to be defective in the third person plural by some, in the whole plural by others, or in the third person plural of the Present Tense only.

✓ (84) * च् followed by a hard consonant is changed to क् and by any soft consonant except a nasal or a semi-vowel becomes ग्.

पच् 2 P. to speak.

<i>Present.</i>				<i>Imperative.</i>			
	S.	D.	P.		S.	D.	P.
1st Person	वचिम्	वच्यः	वचमः		वचानि	वचाय	वचाम
2nd	वक्षि	वक्ष्यः	वक्ष्य		वक्षिष	वक्षाग	वक्त
3rd	वक्ति	वक्तः	+		वचुः	वक्षाग	वक्ष्यु

Imperfect.

	S.	D.	P.
1st Person	अवचम्	अवच्य	अवचम
2nd	अवक्ष्-म्	अवक्त्य	अवक्त
3rd	अवक्ष्-म्	अवक्षाग	अवक्ष्य

Potential.

	S.	D.	P.
1st Person	वच्याम्	वच्याय	वच्याम
2nd	वच्याः	वच्यातम्	वच्यात
3rd	वच्यात्	वच्याताम्	वच्याः

वच्+सि=वक्+सि by (84)=वक्+वि=वक्षि by (83), but in the second person singular Imperfect the termination is स् and we have अवच+स्=अवक्ष्+स् by (84).

स् being dropped by (77) अवक् is changed to अवक् or अवग् by (74).

वच् + थः—थ—ति—तः—तम्—ताम्—तु=वक्त्यः, वक्त्य, वक्ति, वक्तः वक्तम्, वक्ताम् and वक्तु by (84).

वच् ends in a consonant, which is not a nasal or a semi vowel and has therefore धि for its second person singular Imperative. वच् + धि=वग्धि by (84).

अवच् + त् third person singular Imperfect; त् being dropped by (77) अवक् or अवग् by (74).

पृच् 2 A. To come in contact with.

Present.

Imprative.

	S.	D.	P.	S.	D.	P.
1st Person	पृच्चे	पृच्चहे	पृच्महे	पर्चै	पर्चावहै	पर्चामहै
2nd „	पृक्षे	पृचाथे	पृग्ध्वे	पृक्ष्व	पृचाथाम्	पृग्ध्वम्
3rd „	पृक्ते	पृचाते	पृचते	पृक्ताम्	पृचाताम्	पृचताम्

Imperfect.

	S.	D.	P.
1st Person	अपृच्चिं	अपृच्चहि	अपृच्चमहि
2nd „	अपृक्थाः	अपृचाथाम्	अपृग्ध्वम्
3rd „	अपृक्त	अपृचाताम्	अपृचत

Potential.

	S.	D.	P.
1st „	पृचीय	पृचीवहि	पृचीमहि
2nd „	पृचीथाः	पृचीयाथाम्	पृचीध्वम्
3rd „	पृचीत	पृचीयाताम्	पृचीरन्

पृच् + से—स्व=पृक्+से—स्व by (84) पृक् + पे—प्स्व=पृक्षे, पृक्ष्व by (83); पृच् + ध्वे—ध्वम्=पृग्ध्वे—पृग्ध्वम् by (84).

(85) ज् followed by a hard consonant becomes क्, and by a soft consonant except a nasal or a semi-vowel becomes ग्.

वृज् 2 A. To avoid, to abandon.

Present.

Imprative.

	S.	D.	P.	S.	D.	P.
1st Person	वृजे	वृज्वहे	वृज्महे	वर्जै	वर्जावहै	वर्जामहै
2nd „	वृक्षे	वृजाथे	वृग्ध्वे	वृक्ष्व	वृजाथाम्	वृग्ध्वम्
3rd „	वृक्ते	वृजाते	वृजते	वृक्ताम्	वृजाताम्	वृजताम्

Imperfect.

	S.	D.	P.
1st Person	अवृजि	अवृज्वहि	अवृज्महि
2nd „	अवृकथाः	अवृजायाम्	अवृग्ध्वम्
3rd „	अवृक्त	अवृजाताम्	अवृजत

Potential.

1st „	वृजीय	वृजीवहि	वृजीमहि
2nd „	वृजीथाः	वृजीयायाम्	वृजीध्वम्
3rd „	वृजीत	वृजीयाताम्	वृजीरन्

वृज्+से—स्व=वृक्+मे—स्व by (85) and by (83) वृक्षे—वृक्ष्य.
 वृज्+ध्वे, ध्वम्=वृग्ध्वे, वृग्ध्वम् by (85).

निज् 2 A. To wash; to purify, to cleanse.

Present.

	S.	D.	P.
1st Person	निजे	निज्वहे	निज्महे
2nd „	निक्षे	निजाथे	निग्ध्वे
3rd „	निक्ते	निजाते	निजते

Imperative.

1st „	निजे	निजायहे	निजामहे
2nd „	निक्ष्व	निजायाम्	निग्ध्वम्
3rd „	निक्ताम्	निजाताम्	निजताम्

Imperfect.

1st „	अनिजि	अनिज्वहि	अनिज्महि
2nd „	अनिकथाः	अनिजायाम्	अनिग्ध्वम्
3rd „	अनिक्त	अनिजाताम्	अनिजत

Potential.

1st „	निजीय	निजीवहि	निजीमहि
2nd „	निजीथाः	निजीयायाम्	निजीध्वम्
3rd „	निजीत	निजीयाताम्	निजीरन्

The following roots are similarly conjugated :—

पिञ्ज् 2 A. To tinge, to dye; to touch; to adore; to sound;
 to join.

पुंज् 2 A. To come in contact with; to touch.

वृज् 2 A. To abandon.

शिञ् } 2A. To tinkle or rattle; to roar, sound or bellow,
पिञ् } to make an inarticulate sound.

(a) Exception. मृज् To wash off; to cleanse. This root substitutes Vriddhi for its penultimate ऋ necessarily when followed by strong terminations and optionally before weak terminations beginning with a vowel. Therefore the base is मार्ष् before मि—सि—ति; अम्—स्—त; आनि, आव, आम; तु; and मृज् and मार्ष् before अन्ति, अन् and अन्तु.

(b) मृज् substitutes ष् for ज् i. e. becomes मृष् when followed by any consonant except a nasal or a semi-vowel or by nothing.

मृज् 2 P. To wash off, to cleanse.

Present.

	S.	D.	P.
1st Person	मार्षिम	मृज्वः	मृज्मः
2nd „	मार्षि	मृष्टः	मृष्ट
3rd „	मार्षि	मृष्टः	मार्षन्ति-मृजन्ति

Imperfect

1st Person	अमार्षम्	अमृज्व	अमृज्म
2nd „	अमार्ष्ट-ई	अमृष्टम्	अमृष्ट
3rd „	अमार्ष्ट-ई	अमृष्टाम्	अमार्षन्-अमृजन्

Imperative

1st Person	मार्षानि	मार्षाव	मार्षाम
2nd „	मृष्टि	मृष्टम्	मृष्ट
3rd „	मार्ष्टु	मृष्टाम्	मार्षन्तु-मृजन्तु

Potential.

1st Person	मृज्याम्	मृज्याव	मृज्याम
2nd „	मृज्याः	मृज्यातम्	मृज्यात
3rd „	मृज्यात्	मृज्याताम्	मृज्युः

मृज् + सि = मार्ष् + सि by (85 a) = मार्ष् + सि by (85 b) = मार्ष् + सि by (80) = मार्ष् + वि by (83) = मार्षि.

सृज् + थ, थः ति, त, तम्, त & ताम् = सृप् + थः, थ, ति, तः, तम्, and ताम् by (85 b). Here linguals are compounded with dentals and by (81) we have सृष्टः, सृष्ट, माष्टि, सृष्टः, सृष्टम्, सृष्ट, सृष्टाम् &c.

असृज् + स् and स् = असृज् + स् and त् by (85 a) = असृज् + स् and त् by (85 b) and स् and त् being dropped by (77) we have असृज्—असृज् by (74).

सृज् + धि Second person singular Imperative = सृप् + धि by 85 b) = सृद्ध + धि by (82) = सृद्ध + दि by (81) = सृद्धि.

(86) * After the roots ईद् and ईङ्, the terminations beginning with स् or ध् with the exception of the Imperfect second person plural, have the augment इ prefixed to them.

ईद् 2 A. To praise; to implore or request.

Present.

	S.	D.	P.
1st Person	ईद्वे	ईद्वहे	ईद्वहे
2nd „	ईद्विषे	ईद्वथे	ईद्विषे
3rd „	ईद्वे	ईद्वते	ईद्वते

Imperative.

	S.	D.	P.
1st Person	ईद्वे	ईद्ववहे	ईद्वामहे
2nd „	ईद्विष्य	ईद्वथाम्	ईद्विधम्
3rd „	ईद्वाम्	ईद्वताम्	ईद्वताम्

Imperfect.

	S.	D.	P.
1st Person	ऐद्वि	ऐद्वहि	ऐद्वहि
2nd „	ऐद्वहाः	ऐद्वथाम्	ऐद्वधम्
3rd „	ऐद्वे	ऐद्वताम्	ऐद्वत

Potential.

	S.	D.	P.
1st Person	ईदीय	ईदीवहि	ईदीमाहि
2nd „	ईदीथाः	ईदीयाथाम्	ईदीध्वम्
3rd „	ईदीत	ईदीयाताम्	ईदीरन्

* ईङ्. से VII. 1 2 77. ईङ्जनोच्च VII. 2. 78. .

(87) * A consonant except a nasal or a semi-vowel followed a hard consonant, substitutes the first letter of its class.

by ईद् + ते, थाः, त, ताम् = ईद् + ते, थाः, त, and ताम् by (87), and ऐद्वाः, ऐद् and ईद्वाम् by (81).

आ + ईद् + ध्वम् = ऐद् + ध्वम् by (14 a) = ऐद् + ध्वम् by (81) = ऐद्वाद्.

(88) After अद् 2 P. to eat, the terminations सू and त् the second and third person singular of the Imperfect tense of वे the augment अ prefixed to them.

अद् 2 P. To eat or devour, to destroy.

Present.

Imperative

	S.	D.	P.	S.	D.	P.
--	----	----	----	----	----	----

Person	अद्मि	अद्मः	अद्मः	अदानि	अदाव	अदाम
--------	-------	-------	-------	-------	------	------

1st	अत्ति	अत्थः	अत्थ	अद्धि	अत्तम्	अत्त
-----	-------	-------	------	-------	--------	------

2nd	अत्ति	अत्तः	अदन्ति	अच्	अत्ताम्	अदन्तु
-----	-------	-------	--------	-----	---------	--------

	<i>Imperfect</i>			<i>Potential</i>		
--	------------------	--	--	------------------	--	--

Person	आदम्	आद्	आद्म	अयाम्	अयाव	अयाम
--------	------	-----	------	-------	------	------

1st	आदः	आत्तम्	आत्त	अयाः	भयातम्	अयात
-----	-----	--------	------	------	--------	------

2nd	आदत्	आत्ताम्	आदन्	अयात्	अयाताम्	अयुः
-----	------	---------	------	-------	---------	------

अद् + सि-थः-ति = अत् + सि-थः-ति by (87); अत्ति then अत्ति; आ + अद् + सू-त् = आ + अद् + असू-त् (88) = आदः, अदत्.

आ (89) † Roots ending in द् change it to र् or visarga optionally the Imperfect second person singular.

in Thus the root विद् 2 P. "To know" has अवेद् + सू = अवेः by (89 and 77) and अवेर् or अवेत् by (74 and 77).

(890) Besides this, the root विद् has optional forms for the Present Tense and Imperative Mood. Those of the Present Tense are made up by adding the terminations of the Perfect Tense to those of the Imperative mood by the corresponding forms of and

खरिच VIII. 14. 55.

* दश्च VIII. 2. 75. खरवसानयोर्विसर्जनीयः VIII. 3. 15.

"छ 8 U. to do" added to विदाग्. Refer to the chapters on the Perfect and the 8th conjugation.

विद् 2 P. To know, understand, ascertain or discover, to feel or experience; to consider or look upon.

Present

	S.	D.	P.
1st Person	{ वेद्मि वेद	विदः विद्	विद्यः विद्य
2nd "	{ वेत्सि वेत्स्य	विद्यः विद्यधुः	विद्य विद्
3rd "	{ वेत्ति वेद	विद्यः विद्यतुः	विद्यन्ति विद्

Imperfect.

1st Person	अवेदम्	अविद्	अविद्य
2nd "	{ अवेः अवेत्-अवेद्	अविद्यम्	अविद्य
3rd "	अवेत् or अवेद्	अविद्यताम्	अविद्युः

Imperative.

	S.	D.	P.
1st Person	{ वेदानि विदांकरवाणि	वेदाय विदांकरवाय	वेदाम विदांकरवाम
2nd "	{ विद्धि विदांकुरु	विद्यताम् विदांकुरुताम्	विद्य विदांकुरुत
3rd "	{ वेद्यु विदांकरोतु	विद्यताम् विदांकुरुताम्	विद्यन्तु विदांकुर्यन्तु

Potential

1st Person	विद्याम्	विद्याय	विद्याम
2nd "	विद्याः	विद्याताम्	विद्यात
3rd "	विद्यात्	विद्याताम्	विद्युः

अ + विद् + उत् Imperfect third person plural is अविद्युः by (68 b), and ह् is changed to त् by (87) in very many cases.

(91) The root हन् drops its final consonant and becomes ह before a weak termination beginning with any consonant

except a nasal or a semi-vowel; and drops its penultimate अ before a vowel weak termination i. e. it stands as हन्, the ह् of which changing to च्, the base becomes घ्न *.

(92) † म् or न् occurring in the body of a word is changed into an Anuswara when followed by a consonant except a nasal or a semi-vowel. This Anuswara, followed by any consonant except श्, ष्, स् and ह्, is changed to the nasal of that class to which the following letter belongs.

It follows that म् or न् when in the middle of a word is necessarily changed into an Anuswara before श्, ष्, स् and ह्.

हन् 2 P. (sometimes A.) To kill, to destroy.

Parasmaipada.

<i>Present.</i>			<i>Imperative.</i>		
S.	D.	P.	S.	D.	P.
1st Person हन्मि	हन्वः	हन्मः	हनानि	हनाव	हनाम
2nd „ हंसे	हथः	हथ	जहि	हतम्	हत
3rd „ हन्ति	हतः	घ्नन्ति	हन्तु	हताम्	घ्नन्तु
<i>Imperfect.</i>			<i>Potential.</i>		
1st Person अहनम्	अहन्व	अहन्म	हन्याम्	हन्याव	हन्याम
2nd „ अहन्	अहतम्	अहत	हन्याः	हन्यातम्	हन्यात
3rd „ अहन्	अहताम्	अघ्नन्	हन्यात्	हन्याताम्	हन्युः

Atmanepada.

<i>Present.</i>			<i>Imperative.</i>		
S.	D.	P.	S.	D.	P.
1st Person घ्ने	हन्वहे	हन्महे	हनै	हनावहै	हनामहै
2nd „ हसे	घ्राथे	हध्वे	हस्व	घ्राथाम्	हध्वम्
3rd „ हते	घ्राते	घ्नते	हताम्	घ्राताम्	घ्नताम्
<i>Imperfect.</i>					
1st Person अघ्नि		अहन्वहि		अहन्महि	
2nd „ अहथाः		अघ्राथाम्		अहध्वम्	
3rd „ अहत		अघ्राताम्		अघ्नत	

* अनुदात्तोपदेशवनतितनोत्यादीनामनुनासिकलोपोः इति कृति VI. 4. 37.
अलोपोऽनः VI. 4. 134. । होहन्तंजिन्नेषु VII. 3. 54.

† नश्चापदान्त इति ॥ अनुस्वारस्ययपिरसवर्णः । वापदान्तस्य ।

Potential.

1st Person	प्रीय	प्रीषादि	प्रीमहि
2nd "	प्रीयाः	प्रीयायाम्	प्रीष्यम्
3rd "	प्रीत	प्रीयाताम्	प्रीन्

ईर २ A. To go or move.

*Present.**Imperative*

	S.	D.	P.	S.	D.	P.
1st	ईरे	ईष्ये	ईमहे	ईरे	ईरापहे	ईरामहे
2nd	ईषे	ईराधे	ईष्ये	ईषे	ईरायाम्	ईष्यम्
3rd	ईत	ईराते	ईगते	ईताम्	ईराताम्	ईताम्

*Imperfect.**Potential.*

1st	ऐरि	ऐष्यदि	ऐमहि	ईरीय	ईरीषदि	ईरीमहि
2nd	ऐर्याः	ऐरायाम्	ऐष्यम्	ईरीया	ईरीयायाम्	ईरीष्यम्
3rd	ऐत	ऐरायाम्	ऐरत	ईरीत	ईरीयायाम्	ईरीन्

(93) The final *इ* or *उ* of roots and the ending consonant of the roots वृश्, वृश्, वृश्, वृश्, वृश्, राश् and घाश् is changed to *ए* when followed by any consonant except a nasal or a semi-vowel, or by nothing.*

ईन् † २ A. To rule, to be master of, to command.

*Present.**Imperatives.*

	S.	D.	P.	S.	D.	P.
1st	ईशे	ईष्ये	ईमहे	ईशी	ईशापहे	ईशामहे
2nd	ईशिषे	ईशाधे	ईशिष्ये	ईशिष्य	ईशायाम्	ईशिष्यम्
3rd	ईष्टे	ईशाते	ईशते	ईशाम्	ईशाताम्	ईशताम्

*Imperfect.**Potential.*

1st	ऐशि	ऐष्यदि	ऐमहि	ईशीय	ईशीषदि	ईशीमहि
2nd	ऐशाः	ऐशायाम्	ऐष्यम्	ईशीयाः	ईशीयाताम्	ईशीष्यम्
3rd	ऐष्ट	ऐशाताम्	ऐशत	ईशीत	ईशीयाताम्	ईशीन्

For the forms ईशिषे, ईशिष्ये, ईशिष्य and ईशिष्यम् see (86).
 ईन् + ते—याः = ईप् + ते—याः by (93) = ईप् + टे—ठाः = ईष्टे;—ऐशाः by (14 a and 81).

* मध्वभट्टसूत्रजयजराजभाजचट्टशां यः VIII. 2. 36.

† ईशः से VII. 2. 77. ईडजनेर्षे च VII. 2. 78.

ईष् + ध्वम् = ईड् + ध्वम् by (82) = ईड् + द्धम् (81); and by (14a) we have ऐड्धम्.

कश् 2 A. To go; to command.

Present.

Imperative.

S.	D.	P.	S.	D.	P.
1st कश्	कश्वे	कश्महे	कश्	कशावहे	कशामहे
2nd कक्षे	कशाथे	कड्ध्वे	कक्ष	कशाथाम्	कड्ध्वम्
3rd कष्टे	कशाते	कशते	कष्टाम्	कशाताम्	कशताम्

Imperfect.

Potential.

1st अकशि	अकश्वाहि	अकश्महि	कशीय	कशीवहि	कशीमहि
2nd अकष्टाः	अकशाथाम्	अकड्ध्वम्	कशीथाः	कशीयाथाम्	कशीध्वम्
3rd अकष्ट	अकशाताम्	अकशत	कशीत	कशीयाताम्	कशीरन्

कश् + से—स्व = कष् + से—स्व by (93) = कक् + से—स्व, by (80) = कक् + पे—प्स्व by (83) = कक्षे—कक्ष्व.

कष्टे—कष्टाम्—अकष्टाः and अकष्ट by (93 and 81). कड्ध्वे—कड्ध्वम् by (93—82 and 81).

(94) * The व of वश् 2 P. " To wish " takes संप्रसारण before weak terminations.

वश् 2 P. To wish.

Present.

Imperative.

वश्मि	उवः	उश्मः	वशानि	वशाव	वशाम
वक्षि	उष्टः	उष्ट	उड्धि	उष्टम्	उष्ट
वाष्टि	उष्टः	उशान्ति	वष्टु	उष्टाम्	उशान्तुं

Imperfect

Potential

S.	D.	P.	S.	D.	P.
अवश्म	औव	औश्म	उश्याम्	उश्याव	उश्याम
अवद्-इ	औष्टम्	औष्ट	उश्याः	उश्यातम्	उश्यात
अवद्-इ	औष्टाम्	औशन्	उश्यात्	उश्याताम्	उश्युः

वक्षि by (93, 80 and 83); वाष्टि—उष्टः &c. by (93 and 81), अवद्—अवड् by (74); उड्धि by (93, 94, 82 and 81).

* ग्रहज्यावयिव्यधिवष्टिविचनित्वश्रुतिपृच्छतिभृज्जतीनां डितिच । VI. ! 38.

द्विप् 2 U. To hate, to dislike.

Parasmaipada.

<i>Present</i>			<i>Imperative</i>		
S.	D.	P.	S.	D.	P.
द्वेषि	द्विष्यः	द्विष्यः	द्वेषाणि	द्वेषाय	द्वेषाम
द्वेक्षि	द्विष्यः	द्विष्ट	द्विष्टु	द्विष्टम्	द्विष्ट
द्वेष्टि	द्विष्ट	द्विषान्ति	द्वेष्टु	द्विष्टाम्	द्विषन्तु
<i>Imperfect</i>			<i>Potential</i>		
अद्वेषम्	अद्विष्य	अद्विष्य	द्विष्याम्	द्विष्याय	द्विष्याम
अद्वेष्टु	अद्विष्टम्	अद्विष्ट	द्विष्याः	द्विष्यातम्	द्विष्यात
अद्वेष्टु	अद्विष्टाम्	{ अद्विष्युः अद्विष्टुः	द्विष्यात्	द्विष्याताम्	द्विष्युः

Atmanspada.

<i>Present</i>			<i>Imperative</i>		
द्विषे	द्विष्यहे	द्विष्यहे	द्वेषे	द्वेषायहे	द्वेषामहे
द्विक्षे	द्विषाथे	द्विष्ट्वे	द्विष्व	द्विषायाम्	द्विष्टुम्
द्विष्टे	द्विषाते	द्विषते	द्विष्टाम्	द्विषाताम्	द्विषताम्
<i>Imperfect</i>			<i>Potential</i>		
अद्विषि	अद्विष्यहि	अद्विष्यहि	द्विषीय	द्विषीयहि	द्विषीमहि
अद्विष्टाः	अद्विषायाम्	अद्विष्टुम्	द्विषीथाः	द्विषीयाथाम्	द्विषीभ्यम्
अद्विष्ट	अद्विषाताम्	अद्विषत	द्विषीत	द्विषीयाताम्	द्विषीरन्

For अद्विषन् and अद्विष्टुः see (68 b).

(95) *अस् 2 P. (A.) "To be" loses its अ and remains as स् before the weak terminations.

(a) † अस् loses its स् before a termination beginning with स्.

(b) § After अस्, the terminations स् and त् of the 2nd and 3rd person singular of the Imperfect have the augment 'ई' prefixed to them.

* असोरल्लोपः VI. 4 III.

† तासल्लोपः VII. 4 50.

§ अस्तिसिचोऽङ्गुक्ते VII. 3. 96.

(96) * स, followed by a termination beginning with धू is dropped.

अस् to be.

Parasmaipada

	<i>Present.</i>			<i>Imperative.</i>		
	S.	D.	P.	S.	D.	P.
1st Person	अस्मि	स्वः	स्मः	असामि	असाव	असाम
2nd „	असि	स्थः	स्थ	एधि	स्तम्	स्त
3rd „	अस्ति	स्तः	सन्ति	अस्तु	स्ताम्	सन्तु

<i>Imperfect.</i>			<i>Potential</i>		
1st Person	आसम्	आस्व आस्म	स्याम्	स्याव	स्याम
2nd „	आसीः	आस्तम् आस्त	स्याः	स्यातम्	स्यात
3rd „	आसीत्	आस्ताम् आसन्	स्यात्	स्याताम्	स्युः

Atmanepada.

<i>Present.</i>				<i>Imperative.</i>		
1st Person	हे	स्वहे	स्महे	असै	असावहै	असामहै
2nd „	से	साथे	ध्वे	स्व	साथाम्	ध्वम्
3rd „	स्ते	साते	सते	स्ताम्	साताम्	सताम्

Imperfect.

	S.	D.	P.
1st Person	आसि	आस्वहि	आस्महि
2nd „	आस्थाः	आसाथाम्	आध्वम्
3rd „	आस्त	आसाताम्	आसत

Potential.

1st Person	सीय	सीवहि	सीमहि
2nd „	सीथाः	सीयाथाम्	सीध्वम्
3rd „	सीत	सीयाताम्	सीरन्

असि (by 95 a); से and स्व by (95 and 95 a); आसीः and आसीत् by (95 b); हे and एधि are irregular by (ह एति VII. 4. 52; and ध्वनोरेद्भावभ्यासलोपश्च VI. 4. 119); ध्वे and ध्वम् by (95 and 96).

आसु 2 A To sit

<i>Present.</i>			<i>Imperative.</i>		
	S.	D. P.	S.	D	P.
1st Person	आसे	आस्वहे आस्महे	आसे	आसावहे	आसामहे
2nd „	आस्ते	आसाथे आध्वे	आस्व	आसाथाम्	आध्वम्
3rd „	आस्ते	आसाते आसते	आस्ताम्	आसाताम्	आसताम्

Imperfect.

	S.	D.	P.
1st Person	आसि	आस्वहि	आस्महि
2nd „	आस्था	आसाथाम्	आध्वम्
3rd „	आस्त	आसाताम्	आसत

Potential.

	S.	D.	P.
1st Person	आसीय	आसीवहि	आसीमहि
2nd „	आसीथा	आसीयाथाम्	आसीध्वम्
3rd „	आसीत	आसीयाताम्	आसीरन्

आध्वे and आध्वम् by (96).

कस् or कस् 2 A To go, to destroy.

<i>Present</i>				<i>Imperative.</i>		
	S.	D	P.	S.	D.	P
1st Person	कसे	कस्वहे	कस्महे	कसे	कसावहे	कसामहे
2nd „	कस्ते	कसाथे	कध्वे	कस्व	कसाथाम्	कध्वम्
3rd „	कस्ते	कसाते	कसते	कस्ताम्	कसाताम्	कसताम्

	S	D	P
1st Person	अकस्ति	अकस्वहि	अकस्महि
2nd „	अकस्था	अकसाथाम्	अकध्वम्
3rd „	अकस्त	अकसाताम्	अकसत

Potential

	S	D	P
1st Person	कसीय	कसीवहि	कसीमहि
2nd „	कसीथा	कसीयाथाम्	कसीध्वम्
3rd „	कसीत	कसीयाताम्	कसीरन्

कध्वे—कध्वम्—अकध्वम् by (96)

The forms of कंस् are the same as those given above with an Anuswára on each form.

वस् 2 A. "To wear or put on"

(97) * Roots ending in स् optional before स् †, the 3rd and tions of the Imperfect.

(98) † The penultimate आ rule" is changed to इ before weak consonants.

चकास् 2 P. To shine

as those given above with an

should be similarly conjugated.

change it to ह or ह् before ह् and

2nd person singular termina-

of शास् 2 P. "to instruct, to

terminations beginning with

to be prosperous.

Pres

S.

I.

P.

1st Person

चकास्मि

चक

स्वः

चकास्मः

2nd

"

चकास्सि

चक

स्थः

चकास्थः

3rd

"

चकास्ति

चक

स्तः

चकास्ति

Impera

1st Person

चकासानि

चका

ताव

चकासाम

2nd

"

चकाद्धि-धि

चका

ताम्

चकास्त

3rd

"

चकास्तु

चका

ताम्

चकास्तु

Imperf

1st Person

अचकासम्

अचक

स्व

अचकास्म

2nd

"

{ अचकाः

अचक

गस्तम्

अचकास्त

3rd

"

{ अचकात्-इ

अचक

गस्ताम्

अचकास्तुः

Potent

1st Person

चकास्याम्

चका

याव

चकास्याम्

2nd

"

चकास्याः

चका

यातम्

चकास्यात्

3rd

"

चकास्यात्

चका

याताम्

चकास्तुः

* तिप्यनस्ते: VIII. 2. 73.

† सिपि धातोर्द्वा VIII. 2. 74.

‡ शाम् इदङ्हलो: VI. 4. 34.

For चकासति and चकासतु see (68 a); and for अचकासुः, see (68 b); for चकासि and चकापि see (68 c); अचकाः, अचकात् and अचकाद् by (97).

चास् 2 P. To instruct; to rule.

	<i>Present</i>			<i>Imperative</i>		
	S.	D.	P.	S.	D.	P.
1st Person	शास्मि	शिष्यः शिष्यः	शिष्यः	शासानि	शासाय	शासाम
2nd	„	शास्ति	शिष्टः शिष्टः	शाधि	शिष्टम्	शिष्ट
3rd	„	चास्ति	शिष्टः शासति	शास्तु	शिष्टाय	चासतु

Imperfect.

	S.	D.	P.
1st Person.	अशासम्	अशिष्य	अशिष्यम्
2nd	„ { अशाः	अशिष्टम्	अशिष्ट
	{ अशात्-द्		
3rd	„ अशात्-द्	अशिष्टाम्	अशासुः

Potential.

	S.	D.	P.
1st Person	शिष्याम्	शिष्याय	शिष्याम्
2nd	„ शिष्याः	शिष्यातम्	शिष्यात
3rd	„ शिष्यात्	शिष्याताम्	शिष्युः

शासति-शासतु by (68 a); अशासुः (68 b); शाधि (68 c); अशाः, अशात् and अशाद् (by 97); and शिष्यः, शिष्यः &c. by (98).

(99) * Roots ending in ह् and roots, beginning with ह् and ending in ह्, change the ह् to ह् and ए respectively when followed by any consonant except a nasal or a semi-vowel or by nothing.

(100) † The initial ह् or ए of a termination following the 4th letter of a class is changed to य्.

(101) ‡ ह् or ए followed by ह् or ए respectively is dropped and the preceding vowel, if short, is made long.

* होट. VIII. 2. 31. दक्षिणोर्ध्वः VIII. 2. 32.

† ह्रस्वभोर्ध्वः VIII. 2. 40.

‡ हो टो लोपः VIII. 3. 13. ह्रलोपे पूर्वस्य दीर्घाणः VI. 3. III.

(102) * Roots beginning with ब्, ग्, ङ्, ढ् and ending with the fourth letter of a class or ह्, change the ब्, ग्, ङ्, ढ् to भ्, घ्, ङ्, ध् respectively when followed by स्, ष् or nothing.

दिह् 2 U: To anoint; to defile; to increase.

Parasmaipada.

	<i>Present.</i>			<i>Imperative.</i>		
	S.	D.	P.	S.	D.	P.
1st Person	देहि	दिहः	दिहः	देहानि	देहाव	देहाम
2nd „	धेक्षि	दिग्धः	दिग्धः	दिग्धि	दिग्धम्	दिग्ध
3rd „	देग्धि	दिग्धः	दिहन्ति	देग्धु	दिग्धाम्	दिहन्तु

Imperfect.

	S.	D.	P.
1st Person	अदेहम्	अदिह	अदिह
2nd „	अधेक्—ग्	अदिग्धम्	अदिग्ध
3rd „	अधेक्—ग्	अदिग्धाम्	अदिहन्

Potential.

	S.	D.	P.
1st Person	दिह्याम्	दिह्याव	दिह्याम
2nd „	दिह्याः	दिह्यातम्	दिह्यात
3rd „	दिह्यात्	दिह्याताम्	दिह्युः

Atmanepada.

	<i>Present.</i>			<i>Imperative.</i>		
	S.	D.	P.	S.	D.	P.
1st Person	दिहे	दिहहे	दिहहे	देहै	देहावहै	देहामहै
2nd „	धिक्से	दिहाते	धिग्ध्वे	धिक्व	दिहाथाम्	धिग्ध्वम्
3rd „	दिग्धे	दिहाते	दिहते	दिग्धाम्	दिहाताम्	दिहताम्

Imperfect.

	S.	D.	P.
1st Person	अदिहि	अदिहहि	अदिहहि
2nd „	अदिग्धाः	अदिहाथाम्	अधिग्ध्वम्
3rd „	अदिग्ध	अदिहाताम्	अदिहत

Potential.

	S.	D.	P.
1st Person	दिहीषि	दिहीषहि	दिहीमहि
2nd "	दिहीष्याः	दिहीष्याथाम्	दिहीष्यम्
3rd "	दिहीत	दिहीषाताम्	दिहीरन्

दिप्+सि=देह्+सि by (70),=देप्+सि by (99),=पेप्+सि by (102),=पेक्+सि by (87),=पेक्+पि by (83),=पेक्षि
Forms अपेक्ष्, पिक्षे, पिग्ध्ये, पिक्ष्य, पिग्ध्यम्, and अपिग्ध्यम् to be similarly formed.

विह्+यः and तः=दिप्+यः and तः by (99);=दिप्+यः by (100);=दिग्+यः by (82);=in both cases दिग्पः.

बृह् 2 U. To milk, to drain a thing of its contents; to yield or grant, to enjoy.

*Parasmaipada.**Present.**Imperative.*

	S.	D.	P.	S.	D.	P.
1st Person	बोद्धि	बुद्धः	बुद्धः	बोद्धानि	बोद्हाय	बोद्हाम
2nd "	बोक्षि	बुग्धः	बुग्ध	बुग्धि	बुग्धम्	बुग्ध
3rd "	बोक्ष्यि	बुग्धः	बुहन्ति	बोक्ष्यु	बुग्धाम्	बुहन्तु

*Imperfect.**Potential*

1st Per.	अबोद्धम्	अबुद्ध	अबुद्ध	बुद्ध्याम्	बुद्ध्याम्	बुद्ध्याम
2nd "	अबोक्-म्	अबुग्धम्	अबुग्ध	बुद्ध्यः	बुद्ध्यताम्	बुद्ध्यत
3rd "	अबोक्-म्	अबुग्धाम्	अबुहन्	बुद्ध्यत	बुद्ध्यताम्	बुद्ध्युः

*Atmanspada.**Present.**Imperative.*

1st Person	बुद्धे	बुद्धे	बुद्धे	बोद्धे	बोद्हायहे	बोद्हामहे
2nd "	बुक्षे	बुद्ध्ये	बुग्ध्ये	बुक्थ्व	बुद्ध्याम्	बुग्ध्यम्
3rd "	बुग्धे	बुद्ध्यते	बुहते	बुग्धाम्	बुद्ध्यताम्	बुहताम्

Imperfect.

	S.	D.	P.
1st Person	अबुद्धि	अबुद्धहि	अबुद्ध्यहि
2nd "	अबुग्धाः	अबुद्ध्यथाम्	अबुग्ध्यम्
3rd "	अबुग्ध	अबुद्ध्यताम्	अबुहन्त

Potential.

	S.	D.	P.
1st Person	दुहीय	दुहीवहि	दुहीमहि
2nd	दुहीथाः	दुहीयाथाम्	दुहीध्वम्
3rd	दुहीत	दुहीयाताम्	दुहीरच्

दुह् + सि = दोह् + सि by (70); = दोष् + सि by (99); = धोष् + सि by (102); = धोक् + सि by (87); = धोक् + पि by (83) = धोक्षि.

Form अधोक्—ग्, धुक्षे, धुग्ध्वे, धुक्ष्व, धुग्ध्वम् and अधुग्ध्वम् to be similarly formed.

दुह् + थ; and तः = दुष् + थ; and तः by (99); = दुष् + धः by (100) in both cases = दुग्धः by (82).

लिह् To lick; to taste or sip.

*Parasmaipada.**Present.**Imperative.*

	S.	D.	P.	S.	D.	P.
1st	लेहि	लिह्वः	लिह्वः	लेहानि	लेहाव	लेहाम
2nd	लेक्षि	लीढः	लीढ	लीढि	लीढम्	लीढ
3rd	लेढि	लीढः	लिहन्ति	लेढु	लीढाम्	लिहन्तु

*Imperfect.**Potential.*

	S.	D.	P.	S.	D.	P.
1st	अलेहम्	अलिह्व	अलिह्व	लिह्याम्	लिह्याव	लिह्याम
2nd	अलेद्-ङ्	अलीढम्	अलीढ	लिह्याः	लिह्यातम्	लिह्यात
3rd	अलेद्-ङ्	अलीढाम्	अलिहन्	लिह्यात्	लिह्याताम्	लिह्युः

*Atmanepada.**Present.**Imperative.*

	S.	D.	P.	S.	D.	P.
1st	लिहे	लिह्वहे	लिह्वहे	लेहै	लेहावहै	लेहामहै
2nd	लिक्षे	लिहाथे	लीढे	लिक्ष्व	लिहाथाम्	लीढ्वम्
3rd	लीढे	लिहाते	लिह्यते	लीढाम्	लिहाताम्	लिहताम्

Imperfect.

	S.	D.	P.
1st Person	अलिहि	अलिह्वहि	अलिह्वहि
2nd	अलीढाः	अलिह्वथाम्	अलीढ्वम्
3rd	अलीढ	अलिह्वताम्	अलिह्वत

Potential.

S.

D.

P.

1st Person लिहीय

लिहीषहि

लिहीमहि

2nd ,, लिहीथाः

लिहीयायाम्

लिहीष्यम्

3rd ,, लिहीत

लिहीयाताम्

लिहीरन्

लिह्+सि=लेह्+सि by (70),=लेह्+सि by (99),=लेह्+सि by (80),=लेह्+पि by (83),=लेक्षि. लिङ्गे and लिङ्य to be similarly formed.

लिह्+थः and तः=लिह्+ठः by (81);=लीढः by (101); लीढ, लेढु, लेढि, लीढि, &c. to be similarly formed.

(103). Roots belonging to the 1st and 2nd conjugations.

कस् 1 P. To go, to approach.

कु (कृ). 1 A. to go.

कस् or कंस् 2 A. To go or destroy.

कु 2 P. To praise, &c.

दुह् (दोह्) 1 P. To hurt, pain, or distress.

पा (पिप्), 1 P. To drink, to kiss, to inhale.

दुह् 2 U. To milk, &c.

पा 2 P. To Protect.

रु (रप्), 1 A To go or move, to hurt.

रु 2 P To cry, &c.

(a) Those that belong to the 1st, 2nd, and 10th conjugations.

ईर् 1 P } To go, move or shake; to raise one's voice,
2 A } to retire, to agitate, to rise or spring from.

ईर् 10 U To agitate; to throw; to excite; to prompt, to produce; to pronounce; to proclaim; to say; to move; to attract; to elevate; to employ; to revive.

सृज् (मार्ज्) 1 P. To sound.

सृज् (मार्ज्) 2 P and 10 U } To wash off, to sweep clean, to rub; to deck; to purify.

शिञ् 1 A }
2 A } To tinkle or rattle; to roar; to sound; to bellow.
10 U }

(b) The following roots belong optionally to the conjugations shown below :—

आस् 2 A. To sit, &c. 4 P. to enclose or border.

इ (अग्) 1 U To go; 2 P To go, to retire, to arrive, &c.

इ—4 A To come, appear, run, wander, request.

ई 2 P To go, to show; to pervade; 4 A To go.

कु (कृ) 1 A To sound. 2 P to hum or coo.

कु (कुव्) 6 A To moan, groan or cry, &c.

पिञ् 2 A To tinge or dye; to touch; to adore; to sound.

10 U To give; to take; to shine; To be powerful, &c.

वस् 1 P To dwell; to inhabit; to live, to stay.

2 A To dress; to wear, to put on.

4 P To be straight; to be firm; to fix.

10 U (वास्) or (वस्) (see 47 c).

वा 2 P To blow; to go or move; to hurt or injure.

4 P To be dried up; to dry; to be extinguished.

वा (वाप्) 10 U To go or move; to be happy;

स्र 2 A }
4 A } To beget or bring forth.

स्र (स्रव्) 6 P To excite or incite; to impel.

(104). The following roots change their proper Pada with the prepositions prefixed as shown in each case.

इ 2 P To go.

अधि + इ = अधी 2 A To study; to learn by heart.

This root takes the Parasmaipada terminations in the causal, as अध्यापयति. He teaches.

क्षु 2 P To whet or sharpen.

* संक्षु 2 A To whet or sharpen; as शस्त्रं संक्षुते he whets his weapon;

तु 2 P. To praise.

† आनु 2 A To praise; आनुते he praises.

* समः क्षुवः । 1. 3. 65.

† आङ्निप्रच्छयोः Vartika.

विद् २ P To know or understand.

* संविद् meaning "to recognize" or used intransitively in the sense of "To know or be aware of" is Atmanepadi. This root adds र् to द् optionally in the third person plural as संविदते or संविदन्ते.

शास् २ P. To teach or rule.

आशास् २ A. when meaning "to give a blessing;" "to desire or wish," "to praise," and "to order." In the last sense it is also Parasmaipada.

प्रशास् २ A. meaning "To pray, ask, or seek for"

हन् २ P. To kill.

आहन् २ A. when intransitively used or with "a limb of one's own body" for its object, as स्वशिर आहते, but परस्य शिर आहन्ति.

(105).	Roots.	Present	Tense 3rd	Person.
	कस् १ P.	कसति	कसतः	कसन्ति
	कस् २ A.	कस्ते	कसाते	कसते
	कस् २ A.	कस्ते	कसाते	कसते
	दृह १ P.	दोहति	दोहतः	दोहन्ति
	दृह { २ P.	दोग्धि	दुग्धः	दुहन्ति
	दृह { २ A.	दुग्धे	दुहाते	दुहते
	वृ १ A.	नयते	नयेते	नयन्ते
	वृ २ P.	नोति	वृतः	नुयन्ति
	पा १ P.	पिबति	पिबतः	पिबन्ति
	पा २ P.	पाति	पातः	पान्ति
	रु १ A.	रयते	रयेते	रयन्ते
	रु २ P.	{ रीति	रुतः	रुयन्ति
		{ रयीति	रुयीतः	
	ईर १ P.	ईरति	ईरतः	ईरन्ति
	ईर २ A.	ईरते	ईराते	ईरते

* विविपच्छिस्वरतनामुपसंख्यानम् Vartik । वेत्तेर्निमाणा VII. 1. 7.

Roots	Present	Tense	3rd Person.
ईर 10 U.	{ ईरयति ईरयते	ईरयतः ईरयेते	ईरयन्ति ईरयन्ते
सृज् 1 P.	मार्जति	मार्जतः	मार्जन्ति
सृज् 2 P.	मार्ष्टि	सृष्टः	सृजन्ति-मार्जन्ति
सृज् 10 U.	{ मार्जयति मार्जयते	मार्जयतः मार्जयेते	मार्जयन्ति मार्जयन्ते
शिज् 1 A.	शिजते	शिजते	शिजन्ते
शिज् 2 A.	शिक्ते	शिजाते	शिजते
शिज् 10 U.	{ शिजयति शिजयते	शिजयतः शिजयेते	शिजयन्ति शिजयन्ते
आस् 2 A.	आस्ते	आसाते	आसते
आस् 4 P.	आस्यति	आस्यतः	आस्यन्ति
इ 1 U.	{ अयति अयते	अयतः अयेते	अयन्ति अयन्ते
इ 2 P.	एति	इतः	यन्ति
इ 4 A.	इयते	इयेते	इयन्ते
ई 2 P.	एति	ईतः	इयन्ति
ई 4 A.	ईयते	ईयेते	ईयन्ते
कु 1 A.	कवते	कवेते	कवन्ते
कु 2 P.	कौति	कुतः	कुवन्ति
कु 6 A.	कुवते	कुवेते	कुवन्ते
पिंज् 2 A.	पिंक्ते	पिंजाते	पिंजते
पिंज् 10 U.	{ पिंजयति पिंजयते	पिंजयतः पिंजयेते	पिंजयन्ति पिंजयन्ते
वस् 1 P.	वसति	वसतः	वसन्ति
वस् 2 A.	वस्ते	वसाते	वसते
वस् 4 P.	वस्यति	वस्यतः	वस्यन्ति
वस् 10 U.	see Page 53.		
वा 2 P.	वाति	वातः	वान्ति
वा 10 U.	see page 54.		
सृ 2 A.	सृते	सृवाते	सृवते
सृ 4 A.	सृयते	सृयेते	सृयन्ते
सृ 6 P.	सृवति	सृवतः	सृवन्ति

CHAPTER VI.

Third Conjugation or जुहोत्यादि class.

(106) * Roots of the third or जुहोत्यादि class form their base by reduplication.

(107). † अन् the Parasmaipada termination of the Imperfect third person plural is replaced by उत्स् in the third conjugation.

(108). ‡ The ending इ, उ and ऋ, short or long, of roots of the third conjugation take their Guna substitute, and the ending आ is dropped before उत्स् of the Imperfect.

Rules of Reduplication.

(109). § Roots consisting of one vowel reduplicate i. e. repeat or double the initial vowel, if any, or the initial consonant together with the following vowel. Thus इष् becomes इइष् and पुष् becomes पुपुष्.

(110). || In the case of roots consisting of two or more vowels the consonant following the initial vowel is reduplicated instead of the initial vowel.

(a) × Roots with an initial vowel and न्, ह्, र्, as the first member of a conjunct consonant following it, reduplicate the the second member of a conjunct consonant. Thus ऊर्णु becomes ऊर्णुनु, न् being repeated instead of र्.

(111) §§ Roots with an initial conjunct consonant reduplicate the first member of it only with the following vowel. Thus हृह् becomes हृहृह्.

* श्लो VI. 1. 10.-

† सिजम्प्लविदिम्यञ्च III. 4. 109.

‡ जुसि च VII. 3. 83. and उत्स्य ण्वान्तात् VI. 1. 96.

§ एफाचोद्वे प्रथमस्य VI. 1. 1.

|| अजविदितीयस्य VI. 1. 2.

× नन्दाः संयोगादयः VI. 1. 3.

§§ हलादिः शेषः VII. 4. 60.

(a) * Roots with an initial conjunct consonant, the first member of which is a sibilant and the second a hard consonant, reduplicate the second member with the following vowel. Thus स्पन्द् becomes पस्पन्द् .

(112). † The syllable so reduplicated or repeated is called "the reduplicative syllable." Thus the first इ in इइस्, ए in एएस्, and दु in दुदुह् is the reduplicative syllable.

(113). ‡ In the reduplicative syllable, a radical hard or soft aspirate i. e. the second or fourth letter of a class is replaced by its corresponding hard or soft unaspirate i. e. the first or third letter of the class. Thus स्फुद् becomes फुस्फुद् and then एस्फुद् ; धिन्व, फण्-भञ् become दिधिन्व, पफण् and वभञ्.

(114). § A guttural is replaced by its corresponding palatal and इ is changed to ज्. Thus कुप्, खिद्, गद् घुष् and हिस् become जुकुप्, छिखिद् and then चिखिद्, जगद्, झुघुष् and then जुघुष्, and जिहिस्.

(115). || A reduplicative long vowel becomes short, and ऋ is replaced by अ. Thus वाध् becomes वावाध् by (109), and then ववाध् ; भाष्—वभाष् ; भृ—भृभृ—वभृ.

(116). × If the reduplicative syllable be अ only, it is lengthened.

(117). §§ Roots beginning with ऋ and those beginning with अ and ending with two consonants and the root अङ् 5. A. "to pervade" take न् after the reduplicative syllable ऋच्—आनर्च् ; अर्च्—आनर्च् and अङ्—आनङ्.

* शर्पूर्वाः खयः VII. 4. 6.

† पूर्वोऽभ्यासः VI. 2. 4.

‡ अभ्यासे चर्च VIII. 4. 54. (झशां जशः । खयां चरः । प्रकृति जश्ररां प्रकृतिजश्ररः)

§ कुहोश्चुः VII. 4. 62.

|| इस्वः VII. 4. 59 and उरत् VII. 4. 66.

× अत आदिः VII. 4. 70.

§§ तस्मान्नङ्दिहलः VII. 4. 71. and अङ्मेतिश्च VII. 4. 72.

(118). * The reduplicative इ and उ are changed to इय् and उय् respectively before a dissimilar vowel. Thus उरय्—becomes उओय् before a strong termination and then to उयोय्.

(119). The reduplicative ए—ऐ and ओ—औ becomes इ and उ respectively. Thus ऐरेन्—ऐऐरेन् by (109), ऐऐरेन् by (114): चऐरेन् by (113), and चिऐरेन् by (119). प्रोय्-प्रुप्रोय्.

There are 25 roots of the third conjugation; some of them are irregular in their bases from a change in the reduplicative syllable and their ending vowels; while others such as घृ, हृ, ऋ (used in the classic language also), घृ, मृ, क्षृ, धृ, पृ, जृ and गृ are restricted to the Vedas. The irregularities are noted with each root.

(120). † The roots मा 3 A, हा 3 A to go, and गा 3 P. change the vowel in the reduplicative syllable to इ. Their final vowel is changed to ई before consonantal weak terminations and dropped before vowel weak ones, while it is retained before strong terminations.

मा 3 A To measure; to sound.

Present.

	S.	D.	P.
1st Person	मिमे	मिमीयहे	मिमीमहे
2nd	मिमीषे	मिमाथे	मिमीष्ये
3rd	मिमीते	मिमाते	मिमते

Imperative.

1st Person	मिमै	मिमायहे	मिमामहे
2nd	मिमीष्य	मिमाथाय्	मिमीष्वय्
3rd	मिमीताय्	मिमाताय्	मिमताय्

* अम्यासत्यासवर्णे VI. 4. 78.

† भृञामित् VII. 4. 75. ई हल्यघोः III. 4. 113. आम्पस्वयो रातः VI. 4. 112.

Imperfect.

	S.	D.	P.
1st Person	अमिमि	अमिमीवहि	अमिमीमहि
2nd „	अमिमीथाः	अमिमाथाम्	अमिमीध्वम्
3rd „	अमिमीत	अमिमाताम्	अमिमत्

Potential.

1st Person	मिमीय	मिमीवहि	मिमीमहि
2nd „	मिमीथाः	मिमीयाथाम्	मिमीध्वम्
3rd „	मिमीत	मिमीयाताम्	मिमीरन्

मा by (109) मामा;—by (115) ममा;—by (120) मिमा before strong terminations; मिस् and मिमी are the bases before vowel and consonantal weak ones.

हा 3 A. To go or move; to get or attain.

Present.

1st Person	जिहे	जिहीवहे	जिहीमहे
2nd „	जिहीषे	जिहाथे	जिहीध्वे
3rd „	जिहीते	जिहाते	जिहते

Imperative.

1st Person	जिहै	जिहावहै	जिहामहै
2nd „	जिहीष्व	जिहाथाम्	जिहीध्वम्
3rd „	जिहीताम्	जिहाताम्	जिहताम्

Imperfect.

1st Person	अजिहि	अजिहीवहि	अजिहीमहि
2nd „	अजिहीथाः	अजिहाथाम्	अजिहीध्वम्
3rd „	अजिहीत	अजिहाताम्	अजिहत्

Potential.

1st Person	जिंहीय	जिंहीवहि	जिंहीमहि
2nd „	जिंहीथाः	जिंहीयाथाम्	जिंहीध्वम्
3rd „	जिंहीत	जिंहीयाताम्	जिंहीरन्

हा by (109) हाहा;—by (115) हहा;—by (114) जहा; by (120) जिहा before strong terminations; जिह् and जिही are the bases before vowel and consonantal weak ones.

गा 3 P. To praise or sing; to go.

Present.

	S.	D.	P.
1st Person	जिगामि	जिगीथः	जिगीमः
2nd "	जिगासि	जिगीथः	जिगीथ
3rd "	जिगाति	जिगीतः	जिगति

Imperative.

1st Person	जिगानि	जिगाथ	जिगाम
2nd "	जिगीहि	जिगीतम्	जिगीत
3rd "	जिगातु	जिगीताम्	जिगह

Imperfect.

1st Person	अजिगाम्	अजिगीथ	अजिगीम
2nd "	अजिगाः	अजिगीतम्	अजिगीत
3rd "	अजिगात्	अजिगीताम्	अजिगुः

Potential

1st Person	जिगीयाम्	जिगीयाथ	जिगीयाम
2nd "	जिगीयाः	जिगीयातम्	जिगीयात
3rd "	जिगीयात्	जिगीयाताम्	जिगीयुः

गा by (109) गागा;—by (115) गगा;—by (114) जगा; by (120). जिगा before strong terminations; जिग् and जिगी are the bases before vowel and consonantal weak ones.

(121). * The ending आ of हा 3 P "to abandon" is changed to ई or इ before consonantal weak terminations of the Present Tense, Imperfect Tense, Imperative Mood, and it is dropped before vowel weak terminations and those of the Potential Mood. The ending आ is optionally retained in the Imperative second person singular, and the अ in the reduplicative syllable is not changed to इ like that of हा A. to go.

हा 3 P To leave or abandon, to omit or disregard.

	S.	D.	P.
{ जहामि		जहीवः	जहीमः
		जहिबः	जहिमः

* जहातिश्च VI. 4. 116. लोपोपि VI. 4. 118. आ च ही VI. 4. 117.

S.	D.	P.
{ जहासि	जहीथः जहिथः	जहीथ जहिथ
{ जहाति	जहीतः जहितः	जहाति

Imperative.

जहानि	जहाव	जहाम
{ जहाहि-जहिहि	जहीतम्	जहीत
{ जहीहि	जहितम्	जहित
{ जहातु	जहीतात् जहिताम्	जहतु

Imperfect.

{ अजहाम्	अजहीव अजहिव	अजहीम अजहिम
{ अजहाः	अजहीतम् अजहितम्	अजहीत अजहित
{ अजहात्	अजहीताम् अजहिताम्	अजहुः

Potential.

जह्याम्	जह्याव	जह्याम
जह्याः	जह्यातम्	जह्यात
जह्यात्	जह्याताम्	जह्युः

हा by (109) हाहा;—by (115) हहा;—by (114) जहा; by (121) जहा—जहि—जही and जहु are the bases.

(122). * The roots दा and धा assume the forms of दद् and दध् respectively by dropping the ending आ before the weak terminations. दध् of धा before स, ध्व्, त्, and ध् becomes धत्. The Parasmaipadi Imperative singulars are देहि and धेहि respectively.

* आनोलोप इटि च VI. 4. 64.

दधस्तथोश्च VIII. 2. 38.

दा 3 U. To give.

" *Parasmaipada.**Present.*

	S.	D.	P.
1st Person	ददामि	ददः	दद्यः
2nd "	ददासि	दद्यः	दद्य
3rd "	ददाति	दत्तः	ददति

Imperative.

1st Person	ददानि	ददाथ	ददाम
2nd "	देहि	दत्तम्	दत्त
3rd "	ददातु	दत्ताम्	ददतु

Imperfect.

1st Person	अददाम्	अदद	अदद्य
2nd "	अददाः	अदत्तम्	अदत्त
3rd "	अददात्	अदत्ताम्	अददतु

Potential.

1st Person	दयाम्	दयाथ	दयाम
2nd "	दयाः	दयाताम्	दयात
3rd "	दयात्	दयाताम्	दयुः

*Atmanepada.**Present.*

1st Person	ददे	ददहे	दद्यहे
2nd "	दत्से	ददाथे	दद्ये
3rd "	दत्ते	ददाते	ददते

Imperative.

1st Person	ददे	ददाथहे	ददामहे
2nd "	दत्स्व	ददाथाम्	दद्यम्
3rd "	दत्ताम्	ददाताम्	ददताम्

Imperfect.

1st Person	अददि	अदद्वहि	अदद्यहि
2nd "	अदद्याः	अददाथाम्	अदद्युम्
3rd "	अदत्त	अददाताम्	अददत

Potential.

	S.	D.	P.
1st Person	ददीय	ददीवहि	ददीमहि
2nd "	ददीथाः	ददीयाथाम्	ददीध्वम्
3rd "	ददीत	ददीयाताम्	ददीरन्

धा 3 U To hold; to maintain; to put; to do.

*Parasmaipada.**Present.*

1st Person	दधामि	दध्वः	दधमः
2nd "	दधासि	धत्थः	धत्थ
3rd "	दधाति	धत्तः	दधाति

Imperative.

1st Person	दधानि	दधाव	दधाम
2nd "	धेहि	धत्तम्	धत्त
3rd "	दधातु	धत्ताम्	दधतु

Imperfect.

1st Person	अदधाम्	अदध्व	अदधम
2nd "	अदधाः	अधत्तम्	अधत्त
3rd "	अदधात्	अधत्ताम्	अदधुः

Potential.

1st Person	दध्याम्	दध्याव	दध्याम
2nd "	दध्याः	दध्यातम्	दध्यात
3rd "	दध्यात्	दध्याताम्	दध्युः

*Atmanepada.**Present.**Imperative.*

	S.	D.	P.	S.	D.	P.
1st Person	दधे	दध्वहे	दधमहे	दधै	दधावहे	दधामहे
2nd "	धत्से	दधाते	धद्धे	धत्स्व	दधाथाम्	धद्धम्
3rd "	धत्ते	दधाते	दधते	धत्ताम्	दधाताम्	दधताम्

Imperfect.

	S.	D.	P.
1st Person	अदधि	अदध्यहि	अदध्महि
2nd „	अदध्याः	अदधाधाम्	अदधुम्
3rd „	अदधत्	अदधाताम्	अदधत

Potential.

1st Person	दधीय	दधीयहि	दधीमहि
2nd „	दधीथाः	दधीषाधाम्	दधीष्वम्
3rd „	दधीत	दधीषाताम्	दधीरन्

कि 3 P. To know

Present.

1st Person	चिकेमि	चिकिषः	चिकिमः
2nd „	चिकेपि	चिकिष्यः	चिकिष्य
3rd „	चिकेति	चिकितः	चिक्यति

Imperative.

1st Person	चिकयानि	चिकयाय	चिकयाम
2nd „	चिकिहि	चिकितम्	चिकित
3rd „	चिकेतु	चिकिताम्	चिक्यतु

Imperfect

1st Person	अचिकयम्	अचिकिष	अचिकिम
2nd „	अचिकेः	अचिकितम्	अचिकित
3rd „	अचिकेत्	अचिकिताम्	अचिक्युः

Potential.

1st Person	चिकियाम्	चिकियाय	चिकियाम
2nd „	चिकियाः	चिकियातम्	चिकियात
3rd „	चिकियात्	चिकियाताम्	चिकियुः

कि by (109), किकि;—by (114) चिकि is the base. चिक्यति and चिक्यतु by (14 b), and अचिक्युः by (108), the इ of कि taking Guna

(123). * Roots ending in इ or ई and not preceded by a conjunct consonant change इ or ई to य before a vowel weak termination when the base consists of more than one syllable.

* एनेकाचोऽसंयोगपूर्वस्य VI. 4. 82.

(124). * The ई of भी is optionally shortened when followed by consonantal weak terminations.

भी 3 P. to fear; to be afraid of.

Present.

	S.	D.	P.
1st Person	विभेमि	{ विभीवः विभिवः	विभीमः विभिमः
2nd "	विभेपि	{ विभीथः विभिथः	विभीथ विभिथ
3rd "	विभेति	{ विभीतः विभितः	विभ्यति

Imperative.

1st Person	विभयानि	विभयाव	विभयामः
2nd "	{ विभीहि विभिहि	विभीतम् विभितम्	विभीत विभित
3rd "	{ विभेतु	विभीताम् विभिताम्	विभ्यतु

Imperfect.

1st Person	अविमयम्	{ अविभीव अविभिव	अविभीम अविभिम
2nd "	अविभेः	{ अविभीतम् अविभितम्	अविभीत अविभित
3rd "	अविभेत	{ अविभीताम् अविभिताम्	अविभ्युः

Potential.

1st Person	{ विभीयाम् विभियाम्	विभीयाव विभियाव	विभीयाम विभियाम
2nd "	{ विभीयाः विभियाः	विभीयातम् विभियातम्	विभीयात विभियात
3rd "	{ विभीयात् विभियात्	विभीयाताम् विभियाताम्	विभीयुः विभियुः

भी by (109) भीभीः—by (113) वीभी ;—by (115) विभी is the base.

अधिभ्यः by (108), the ई of भी taking its Guna before उच्; येभी + अति and अतु = विष्पति and विष्पत् by (123), the base येभी consisting of two syllables and the ई of भी not being preceded by a conjunct consonant.

ही 3. P. to blush; to be ashamed.

Present.

	S.	D.	P.
1st Person	जिह्मेमि	जिह्मीयः	जिह्मीमः
2nd "	जिह्मेषि	जिह्मीयः	जिह्मीथ
3rd "	जिह्मेति	जिह्मीतः	जिह्मिषति

Imperative.

1st Person	जिह्मयाणि	जिह्मयाय	जिह्मयामं
2nd "	जिह्मीहि	जिह्मीतम्	जिह्मीत
3rd "	जिह्मेतु	जिह्मीताम्	जिह्मिषतु

Imperfect.

1st Person	अजिह्वयम्	अजिह्वीष	अजिह्वीम
2nd "	अजिह्वेः	अजिह्वीतम्	अजिह्वीत
3rd "	अजिह्वेत्	अजिह्वीताम्	अजिह्वयुः

Potential.

1st "	जिह्वीयाम्	जिह्वीषाय	जिह्वीषाम
2nd "	जिह्वीयाः	जिह्वीयातम्	जिह्वीयात
3rd "	जिह्वीयात्	जिह्वीयाताम्	जिह्वीयुः

ही by (111) हीहो;—by (114) जीही;—by (115) जिही is the base.

जिह्वी + अति and अतु = जिह्विषति and जिह्विषतु, the ई of ही is preceded by ह् a conjunct consonant and is not therefore changed to य् by (123) but to इय् by (73).

अजिह्वयुः by (108), the ई of ही taking its Guna before उच्.

(125). * In the case of the root ह् 3 P. " to sacrifice " the Imperative second person singular termination is चि instead of हि.

(a) हु * changes its vowel to इ when followed by a vowel weak termination, and not to उ by (73).

हु 3 P. to sacrifice; to eat.

Present.

	S.	D.	P.
1st Person	जुहोमि	जुहुवः	जुहमः
2nd „	जुहोषि	जुहुथः	जुहुथ
3rd „	जुहोति	जुहुतः	जुहति

Imperative.

1st Person	जुह्वानि	जुह्वाव	जुह्वाम
2nd „	जुहुधि	जुह्वतम्	जुहुत
3rd „	जुहोतु	जुहुताम्	जुह्वतु

Imperfect.

1st Person	अजुहवम्	अजुहुव	अजुहुम
2nd „	अजुहोः	अजुहुतम्	अजुहुत
3rd „	अजुहोत्	अजुहुताम्	अजुह्वः

Potential.

1st Person	जुह्याम्	जुह्याव	जुह्याम
2nd „	जुह्याः	जुह्यातम्	जुह्यात
3rd „	जुह्यात्	जुह्याताम्	जुह्युः

हु by (109) हुहु;—by (114) जुहु is the base.

अजुह्वुः by (108) the उ of हु taking its Guna before उस्.

(126) † The root कृ 3 P. “to go” changes its vowel in the reduplicative syllable to इ. By (118) this इ is changed to इय् (इ being followed by कृ a dissimilar vowel) and the base becomes इयृ.

कृ (mostly used in the Veda) 3 P. To go.

Present.

1st Person	इयमि	इयवः	इयमः
2nd „	इयषि	इयथः	इयथ
3rd „	इयति	इयतः	इयति

* हुश्रुवोः सार्वधातुके VI. 4. 87.

† अतिपित्योश्च VII. 4. 77.

Imperative.

	S.	D.	P.
1st Person	इपराणि	इपराय	इपराम
2nd "	इयृहि	इयृतम्	इयृत
3rd "	इयर्तु	इयृताम्	इयृतु

Imperfect.

1st Person	ऐयरम्	ऐयृथ	ऐयृम
2nd "	ऐयः	ऐयृतम्	ऐयृत
3rd "	ऐयः	ऐयृताम्	ऐयरुः

Potential.

1st Person	इयूयाम्	इयूयाथ	इयूयाम
2nd "	इयूयाः	इयूयातम्	इयूयात
3rd "	इयूयात्	इयूयाताम्	इयूयुः

क् by (109) कक्;—by (115) अक्,—by (126) इक्;—by 118) इयू is the base.

ऐयरम् by (14 a); इयति and इयतु by (14 b) and ऐयरुः by (108).
सू 3 P. To go.

Present

1st Person	ससमि	सगृथः	सगृमः
2nd "	ससर्पि	सगृथ.	सगृथ
3rd "	ससर्ति	ससृतः	ससति

Imperative.

1st Person	ससराणि	ससराय	ससराम
2nd "	समृहि	ससृताम्	ससृत
3rd "	ससर्तु	ससृताम्	ससृतु

Imperfect.

1st Person.	अससरम्	अससृथ	अससृम
2nd "	अससः	अससृतम्	अससृत
3rd "	अससः	अससृताम्	अससरुः

Potential

1st Person	ससूयाम्	ससूयाथ	ससूयाम
2nd "	ससूयाः	ससूयातम्	ससूयात
3rd "	ससूयात्	ससूयाताम्	ससूयुः

सृ by (109) and सृष्टु;=by (115) सृ is the base. सस्रति and सस्रतु by (14 b) and अससरु: by (108).

(127).^{*} The roots घृ 3 P. "to sprinkle, to shine," हृ 3 P. "to take by force," घृ or पृ 3 P. "to fill," and भृ 3 U "to support or bear," change their vowel in the reduplicative syllable to इ.

घृ 3 P. to sprinkle or shine.

Present.

	S.	D.	P.
1st Person	जिघर्मि	जिघृषः	जिघृमः
2nd "	जिघर्षि	जिघृथः	जिघृथ
3rd "	जिघर्ति	जिघृतः	जिघ्रति

Imperative.

1st Person	जिघराणि	जिघराव	जिघराम
2nd "	जिघृहि	जिघृतम्	जिघृत
3rd "	जिघर्तु	जिघृताम्	जिघ्रतु

Imperfect.

1st Person	अजिघरम्	अजिघृव	अजिघृम
2nd "	अजिघः	अजिघृतम्	अजिघृत
3rd "	अजिघः	अजिघृताम्	अजिघरुः

Potential.

1st Person	जिघृयाम्	जिघृयाव	जिघृयाम
2nd "	जिघृयाः	जिघृयातम्	जिघृयात
3rd "	जिघृयात्	जिघृयाताम्	जिघृयुः

घृ by (109) घृष्टु; by (115) घष्टु;—by (113) गष्टु;—by (114) अघृ; and by (127) जिघृ is the base.

हृ 3 P "to take by force".

Present.

1st Person	जिहर्मि	जिहृवः	जिहृमः
2nd "	जिहर्षि	जिहृथः	जिहृथ
3rd "	जिहर्ति	जिहृतः	जिह्रति

* बहुलं छन्दसि VII. 4. 78. अतिपिप्त्योश्च VII. 4. 77. भुञ्जामि VII. 4. 76.

Imperative.

	S.	D.	P.	1st
1st Person	जिहराणि	जिहराय	जिहराम	
2nd "	जिहृहि	जिहृतम्	जिहृत	10
3rd "	जिहृत्तु	जिहृताम्	जिहृत्	

Imperfect.

1st Person	अजिहरम्	अजिहृष	अजिहृम
2nd "	अजिहः	अजिहृतम्	अजिहृत
3rd "	अजिहः	अजिहृताम्	अजिहृः

Potential.

1st. Person	जिहृयाम्	जिहृयाथ	जिहृयाम
2nd "	जिहृयाः	जिहृयातम्	जिहृयात
3rd "	जिहृयात्	जिहृयाताम्	जिहृयुः

हृ by (109) हृद्; by (115) हृद्;—by (114) जहृ and by (127) जिहृ is the base.

ृ 3 P. To fill; to sustain; to bring or carry over; to deliver from.

Present.

1st Person	पिपमि	पिपृयः	पिपृमः
2nd "	पिपि	पिपृथः	पिपृथ
3rd "	पिपति	पिपृतः	पिपति

Imperative.

1st Person	पिपराणि	पिपराथ	पिपराम
2nd "	पिपृहि	पिपृतम्	पिपृत
3rd "	पिपृत्तु	पिपृताम्	पिपृत्

Imperfect.

1st Person	अपिपरम्	अपिपृथ	अपिपृम
2nd "	अपिपः	अपिपृतम्	अपिपृत
3rd "	अपिपः	अपिपृताम्	अपिपृः

Potential.

1st Person	पिपृयाम्	पिपृयाथ	पिपृयाम
2nd "	पिपृयाः	पिपृयातम्	पिपृयात
3rd "	पिपृयात्	पिपृयाताम्	पिपृयुः

पृ by (109) पृष्टृ;—by (115) पप्, and by (127) पिप् is the base.

पृ 3 P. To fill; to gratify (as hopes); to blow (as conch or flute); to refresh; to rear.

Present.

	S.	D.	P.
1st Person	पिपमि	पिपुर्वः	पिपुर्मः
2nd „	पिपमि	पिपुर्थः	पिपुर्थ
3rd „	पिपति	पिपुर्तः	पिपुरति

Imperative.

1st Person	पिपराणि	पिपराव	पिपराम
2nd „	पिपूहि	पिपुर्तम्	पिपुर्त
3rd „	पिपुर्तु	पिपुर्ताम्	पिपुरतु

Imperfect.

1st Person	अपिपरम्	अपिपूर्व	अपिपुर्म
2nd „	अपिपः	अपिपुर्तम्	अपिपुर्त
3rd „	अपिपः	अपिपुर्ताम्	अपिपरुः

Potential.

1st Person	पिपूर्याम्	पिपूर्याव	पिपूर्याम
2nd „	पिपूर्याः	पिपूर्यातम्	पिपूर्यात
3rd „	पिपूर्यात्	पिपूर्याताम्	पिपूर्युः

पृ by (109) पृष्टृ;—by (115) पप्; by (127) पिप्=पिप् before the strong by (70) and पिपुर् and पिपुर by (23a) before the consonantal and vowel weak terminations are the bases.

पृ 3 U. to fill; to support; to pervade.

*Parasmaipada.**Present.**Imperative.*

	S.	D.	P.	S.	D.	P.
1st Person	बिभमि	बिभुवः	बिभुमः	बिभराणि	बिभराव	बिभराम
2nd „	बिभमि	बिभुथः	बिभुथ	बिभूहि	बिभूतम्	बिभूत
3rd „	बिभति	बिभूतः	बिभ्रति	बिभर्तु	बिभूताम्	बिभ्रतु

Imperfect.

	S.	D.	P.
1st Person	अविभरम्	अविभृय	अविभृम
2nd „	अविभः	अविभृतम्	अविभृत
3rd „	अविभः	अविभृताम्	अविभरुः

Potential.

1st Person	विभृषाम्	विभृषाव	विभृषाम
2nd „	विभृषाः	विभृषातम्	विभृषात
3rd „	विभृषात्	विभृषाताम्	विभृषुः

*Atmanepada.**Present.*

1st Person	विभ्रं	विभृषहे	विभृमहे
2nd „	विभृषे	विभ्राथे	विभृषे
3rd „	विभृते	विभ्राते	विभ्रते

Imperative.

1st Person	विभ्रै	विभरावहे	विभरामहे
2nd „	विभृष्व	विभ्राथ्याम्	विभृष्वम्
3rd „	विभृताम्	विभ्राताम्	विभ्रताम्

Imperfect.

1st Person	अविभ्रि	अविभृषहि	अविभृमहि
2nd „	अविभृथाः	अविभ्राथ्याम्	अविभृष्वम्
3rd „	अविभृत	अविभ्राताम्	अविभ्रत

Potential.

1st Person	विभ्रीय	विभ्रीषहि	विभ्रीमहि
2nd „	विभ्रीयाः	विभ्रीपाथ्याम्	विभ्रीष्वम्
3rd „	विभ्रीत	विभ्रीपाताम्	विभ्रीरन्

भृ by (109) भृम्;—by (115) भृम्;—by (113) वृम्, by (127) विभृ; विभ्र before the strong, विभृ before consonantal weak and विभ्र before the vowel weak terminations are the bases.

अविभरुः by (108).

(128) * In the third conjugation, the penultimate short vowel does not take its Guna substitute before a strong termination beginning with a vowel.

* नाम्यस्तस्याचि पिति सार्वधातुके VII. 3. 87.

(129).* The vowel of the reduplicative syllable of निष्, विष् and चिष् takes its Guna substitute before all personal terminations, चिष् follows the general rules of reduplication.

निष् 3 U To cleanse; to purify.

Parasmaipada

Present.

	S.	D.	P.
1st Person.	नेनेज्मि	नेनिज्वः	नेनिज्मः
2nd „	नेनेक्षि	नेनिकथः	नेनिकथ
3rd „	नेनेक्ति	नेनिक्तः	नेनिजति

Imperative.

1st Person	नेनिजानि	नेनिजाव	नेनिजाम
2nd „	नेनिग्धि	नेनिक्तम्	नेनिक्त
3rd „	नेनेक्तु	नेनिक्ताम्	नेनिजतु

Imperfect.

1st Person	अनेनिजम्	अनेनिज्व	अनेनिज्म
2nd „	अनेनेक्-ग्	अनेनिक्तम्	अनेनिक्त
3rd „	अनेनेक्-ग्	अनेनिक्ताम्	अनेनिज्नुः

Potential.

1st Person	नेनिज्याम्	नेनिज्याव	नेनिज्याम
2nd „	नेनिज्याः	नेनिज्यातम्	नेनिज्यात
3rd „	नेनिज्यात्	नेनिज्याताम्	नेनिज्युः

Atmanepada.

Present

1st Person	नेनिजे	नेनिज्वहे	नेनिज्महे
2nd „	नेनिक्षे	नेनिजाथे	नेनिग्ध्वे
3rd „	नेनिक्ते	नेनिजाते	नेनिजते

Imperative.

1st Person	नेनिजे	नेनिजावहे	नेनिजामहे
2nd „	नेनिक्ष्व	नेनिजाथाम्	नेनिग्ध्वम्
3rd „	नेनिक्ताम्	नेनिजाताम्	नेनिजताम्

* गिजां त्रयाणां गुणः श्रौ VII. 4. 75.

Imperfect.

	S.	D.	P.
1st Person	अनेनिजि	अनेनिज्वहि	अनेनिज्महि
2nd „	अनेनिकथाः	अनेनिजायाम्	अनेनिग्ध्यम्
3rd „	अनेनिक्त	अनेनिजाताम्	अनेनिजत्

Potential.

1st Person	नेनिजीय	नेनिजीषहि	नेनिजीमहि
2nd „	नेनिजीयाः	नेनिजीपाथाम्	नेनिजीष्यम्
3rd „	नेनिजीत	नेनिजीपाताम्	नेनिजीरन्

निञ् by (109) निनिञ्;—by (129) नेनिञ्—by (70) नेनेञ्; is the base before the strong terminations, but by (128) नेनिञ् is the base before आनि—आथ—आम; and ऐ—आथहे—आमहे though the terminations are strong.

नेनेक्षि—नेनिक्षे and नेनिक्ष्य (85 and 83); नेनिञ् is changed to नेनिक् or नेनिग् by (85).

चिञ् 3 U. To separate, to divide; to distinguish.

*Parasmaipada.**Present.*

1st Person	वेवेज्मि	वेवेज्वः	वेवेज्मः
2nd „	वेवेक्षि	वेवेक्ष्यः	वेवेक्ष्य
3rd „	वेवेक्ति	वेवेक्तः	वेवेजति

Imperative.

1st Person	वेवेजानि	वेवेजाव	वेवेजाम
2nd „	वेवेगिध	वेवेक्तम्	वेवेक्त
3rd „	वेवेक्तु	वेवेक्ताम्	वेवेजतु

Imperfect.

1st Person	अवेवेजम्	अवेवेज्व	अवेवेज्म
2nd „	अवेवेक्-ग्	अवेवेक्तम्	अवेवेक्त
3rd „	अवेवेक्-ग्	अवेवेक्ताम्	अवेवेजतुः

Potential.

1st Person	वेवेज्याम्	वेवेज्याव	वेवेज्याम
2nd „	वेवेज्याः	वेवेज्यातम्	वेवेज्यात
3rd „	वेवेज्यात्	वेवेज्याताम्	वेवेज्युः

*Atmanepada.**Present.*

	S.	D.	P.
1st Person	वेविजे	वेविज्वहे	वेविज्महे
2nd „	वेविक्षे	वेविजाथे	वेविग्ध्वे
3rd „	वेविक्ते	वेविजाते	वेविजते

Imperative.

1st Person	वेविजै	वेविजावहै	वेविजामहै
2nd „	वेविक्ष्व	वेविजाथाम्	वेविग्ध्वम्
3rd „	वेविक्ताम्	वेविजाताम्	वेविजताम्

Imperfect.

1st Person	अवेविजि	अवेविज्वहि	अवेविज्महि
2nd „	अवेविक्ष्वाः	अवेविजाथाम्	अवेविग्ध्वम्
3rd „	अवेविक्त	अवेविजाताम्	अवेविजत

Potential.

1st Person	वेविजीय	वेविजीवहि	वेविजीमहि
2nd „	वेविजीथाः	वेविजीयाथाम्	वेविजीध्वम्
3rd „	वेविजीत	वेविजीयाताम्	वेविजीरन्

विज् by (109) विविज्;—by (129) वेविज्;—by (128) वेविज् is the base before आनि-आव-आम and ऐ-आवहै-आमहै though the terminations are strong.

विष् 3 U. To surround; to pervade; to embrace.

*Parasmaipada.**Present.*

	S.	D.	P.
1st	वेवेष्मि	वेवेष्वः	वेवेष्मः
2nd	वेवेक्षि	वेवेष्टः	वेवेष्ट
3rd	वेवेष्टि	वेवेष्टः	वेवेष्टाति

Imperative.

	S.	D.	P.
1st	वेविपाणि	वेविपाव	वेविषाम
2nd	वेविष्टु	वेविष्टम्	वेविष्ट
3rd	वेवेष्टु	वेविष्टाम्	वेविष्टु

Imperfect.

	S.	D.	P.
1st Person	अवेविपम्	अवेविष्व	अवेविष्म
2nd „	अवेवेद्-इ	अवेविष्टम्	अवेविष्ट
3rd „	अवेवेद्-इ	अवेविष्टाम्	अवेविष्टुः

Potential.

	S.	D.	P.
1st Person	वेदिष्याम्	वेदिष्याथ	वेदिष्याम
2nd "	वेदिष्याः	वेदिष्यातम्	वेदिष्यात
3rd "	वेदिष्यात्	वेदिष्याताम्	वेदिष्युः

*Atmanepada.**Present.*

1st Person	वेदिषे	वेदिष्यहे	वेदिष्यहे
2nd "	वेदिक्षे	वेदिषाथे	वेदिद्दुहे
3rd "	वेदिष्टे	वेदिषाते	वेदिषते

Imperatives.

1st Person	वेदिषे	वेदिषायहे	वेदिषामहे
2nd "	वेदिक्ष्व	वेदिषाथाम्	वेदिद्दुम्
3rd "	वेदिष्टाम्	वेदिषाताम्	वेदिषताम्

Imperfect

1st Person	अवेदिषि	अवेदिष्वहि	अवेदिष्याहि
2nd "	अवेदिष्टाः	अवेदिषायाम्	अवेदिद्दुम्
3rd "	अवेदिष्ट	अवेदिषाताम्	अवेदिषत

Potential.

1st Person	वेदिषीय	वेदिषीयहि	वेदिषीमहि
2nd "	वेदिषीथाः	वेदिषीपाथाम्	वेदिषीध्यम्
3rd "	वेदिषीत	वेदिषीयाताम्	वेदिषीरन्

वेवेक्षि—वेदिक्षे and वेदिक्ष्य by (80 and 83); वेदिष्टः—वेदिष्टः
&c. by (81); वेदिद्दु—वेदिद्दुहे—वेदिद्दुम्;—by (82 and 81).

धिप् 3 P. To sound.

Present.

1st Person	दिधिष्मि	दिधिष्यः	दिधिष्मः
2nd "	दिधिक्षि	दिधिष्ठः	दिधिष्ठ
3rd "	दिधिष्टि	दिधिष्टः	दिधिषति

Imperative.

1st Person	दिधिषाणि	दिधिषाय	दिधिषाम
2nd "	दिधिद्धि	दिधिष्टम्	दिधिष्ट
3rd "	दिधिष्टु	दिधिष्टाम्	दिधिषतु

Imperfect.

	S.	D.	P.
1st Person	अविधिषम्	अदिधिष्व	अदिधिष्म
2nd „	अदिधेद्-ङ्	अदिधिष्टम्	अदिधिष्ट
3rd „	अदिधेद्-ङ्	अदिधिष्टाम्	अदिधिषुः

Potential.

1st Person	दिधिष्याम्	विधिष्याव	दिधिष्याम
2nd „	दिधिष्याः	दिधिष्यातम्	दिधिष्यात
3rd „	दिधिष्यात्	दिधिष्याताम्	दिधिष्युः

धिधिष्—(by 109); दिधिष् by (113);—दि of दिधिष् does not take Guna like the vowel of the reduplicative syllable of निज्—विज्—and विष्.

धन् 3 P. to bear fruit

Present.

1st Person	दधन्मि	दधन्वः	दधन्मः
2nd „	दधंति	दधन्थः	दधन्थ
3rd „	दधन्ति	दधन्तः	दधनति

Imperative.

1st Person	दधनानि	दधनाव	दधनाम
2nd „	दधंहि	दधन्तम्	दधन्त
3rd „	दधन्तु	दधन्ताम्	दधन्तु

Imperfect.

1st Person	अदधनम्	अदधन्व	अदधन्म
2nd „	अदधन्	अदधन्तम्	अदधन्त
3rd „	अदधन्	अदधन्ताम्	अदधन्तुः

Potential.

1st Person	दधन्याम्	दधन्याव	दधन्याम
2nd „	दधन्याः	दधन्यातम्	दधन्यात
3rd „	दधन्यात्	दधन्याताम्	दधन्युः

दधंति and दधंहि by (92); अदधन् by (77); धन् by (109)
धधन्—by (113) दधन् is the base.

(130) * जङ् drops its final and lengthens its vowel i. e. becomes जा before weak terminations beginning with any consonant except a nasal or semi-vowel. But this change is optional in the case of terminations of the Potential Mood before which the root takes redpulplication optionally. Before vowel weak terminations, it drops its penultimate necessarily and the two consonants combine and form झ्.

जङ् 3 P. to be produced.

Present.

	S.	D.	P.
1st Person	जजान्मि	जजन्यः	जजन्मः
2nd „	जजंस्मि	जजाथः	जजाथ
3rd „	जजन्ति	जजासः	जजाति

Imperative.

1st Person	जजनानि	जजनाय	जजनाम
2nd „	जजाहि	जजातम्	जजात
3rd „	जजन्तु	जजाताम्	जजातु

Imperfect.

1st Person	अजजनम्	अजजन्य	अजजन्म
2nd „	अजजन्	अजजातम्	अजजात
3rd „	अजजत्	अजजाताम्	अजजुः

Potential.

1st Person	{ जजन्याम् जजायाम्	जजन्याय जजापाय	जजन्याम जजापाम
2nd „	{ जजन्याः जजायाः	जजन्यातम् जजापातम्	जजन्यात जजापात
3rd „	{ जजन्यात् जजायात्	जजन्याताम् जजापाताम्	जजन्युः जजायुः

* जनसनखनो सन्झलोः VI. 4. 42. ये विभाण VI. 4. 43. गमहन-
जनखनघसां लोपः द्वित्यनङि. VI. 4. 98.

	S.	D.	P.
1st Person	{ जन्याम् जायाम्	जन्याव जायाव	जन्याम जायाम्
2nd „	{ जन्याः जायाः	जन्यातम् जायातम्	जन्यात जायात
3rd „	{ जन्यात् जायात्	जन्याताम् जायाताम्	जन्युः जायुः

तुर 3 P. To make haste or run.

Present

1st Person	तुतोमि	तुतूर्वः	तुतूर्मः
2nd „	तुतोषि	तुतूर्थः	तुतूर्थ
3rd „	तुतोति	तुतूर्तः	तुतुराति

Imperative.

1st Person	तुतुराणि	तुतुराव	तुतुराम
2nd „	तुतूर्हि	तुतूर्तम्	तुतूर्त
3rd „	तुतोर्हि	तुतूर्ताम्	तुतुरतु

Imperfect.

1st Person	अतुतुरम्	अतुतूर्व	अतुतूर्म
2nd „	अतुतोः	अतुतूर्तम्	अतुतूर्त
3rd „	अतुतोः	अतुतूर्ताम्	अतुतोरुः

Potential.

1st Person	तुतूर्याम्	तुतूर्याव	तुतूर्याम
2nd „	तुतूर्याः	तुतूर्यातम्	तुतूर्यात
3rd „	तुतूर्यात्	तुतूर्याताम्	तुतूर्युः

The उ of तुर is lengthened before consonantal weak terminations by the last aphorism of (23 a) and is gunated before strong ones except before vowel strong terminations by (70 and 128)

(131)* The roots घस् and भस् lose their penultimate when followed by consonantal weak terminations.

* वसिष्ठोद्देशि च VI. 4. 100.

भस् 3 P. To shine or revile.

Present

	S	D.	P.
1st Person	बभस्मि	बभस्य	बभाम
2nd "	बभसि	बभस्य	बभस्य
3rd "	बभस्ति	बभस्य	बभ्यति

Imperative

1st Person	बभसामि	बभसाय	बभसाम
2nd "	बसि	बभस्य	बभस्य
3rd "	बभस्तु	बभसाय	बभ्यतु

Imperfect

1st Person	अबभसम्	अबभस्य	अबभाम
2nd "	अबभस	अबभस्य	अबभस्य
3rd "	अबभस	अबभस्य	अबभ्य

Potential

1st Person	बभस्याम्	बभस्याय	बभस्याम
2nd "	बभस्या	बभस्यात	बभस्यात
3rd "	बभस्यात्	बभस्याताम्	बभ्यतु

भस् by (109) भभस् —b; (113) बभस् is the base बभस् + य =

बभस् + य by this = बभस्य + य by (87) = बभस्य

बभस् + य = बभस् + य by this rule, = बभस्य + य by (100), = बभस् + य by (96), = बभस् + य by 82), बभस्य

(132) Roots belonging to the 1st and 3rd conjugations

धन	{ 1 P to sound
	{ 3 P to bear fruit
भस्	{ 1 P to eat
	{ 3 P to shine or revile

1 U	{ to fall, to sup
3 U	{ port,
	{ to fear, to possess,

to wear, to experience (joy or sorrow), to confer, to remember, to lure, to bring, to transport

ह	{ 3 P to take by force
	{ 1 U to take away, to rob

to enslave, to captivate
to obtain, to possess
to surpass, to marry,
to divide, to cast, to accept,
to offer1 P { to go or move,
3 P { to approach,
to assail, to slip away from,
to blow (as wind), to flow.

(a) The following roots belong to the conjugations shown below :—

गा	1 A.	{	to go; to come to any state. to praise or sing.
	2 A.		
	3 P.		
मा	2 P.	{	to measure, &c.
	3 A.		
	4 P.		
दा	1 P.	{	to give or grant.
	2 P.		to cut.
	4 P.		to bind.
	3 U.		to give; to offer; to yield; to present; to pay; to deliver over; to give in marriage; to return; to sacrifice or surrender.
	3 P.		to be produced to horn; to grow or spring up.
जन्	4 A.	{	to happen; to be possible; to be destined for anything.
उर	3 P.	{	to hurry or hasten; to run;
	6 U.		to overcome; to go or injure.

(133). दा 3 U. to give, &c.

आदा in the sense of "taking or accepting" is Atmanepadi;
but in the sense of "opening" it is Parasmaipadi;

(134)

Roots Present tense, 3rd Person.

घन्	{	1 P.	घनति	घनतः	घनन्ति
		3 P.	दधन्ति	दधन्तः	दधनाति
भस्	{	1 P.	भसति	भसतः	भसन्ति
		3 P.	बभस्ति	बब्धः	बप्सति
भृ	{	1 U.	भरति	भरतः	भरन्ति
			भरते	भरेते	भरन्ते
	{	3 U.	विभर्ति	विभृतः	विभ्रति
			विभृते	विभ्राते	विभ्रते
हृ	{	1 U.	हरति	हरतः	हरन्ति
			हरते	हरेते	हरन्ते
	{	3 P.	जिहर्ति	जिहृतः	जिह्रति
सृ	{	1 P.	सरति	सरतः	सरन्ति
		3 P.	धावति	धावतः	धावन्ति
			ससर्ति	ससृतः	सस्रति

3rd Person, Present Tense.

मा	{	2 P.	माति	मातः	मान्ति
		3 P.	मिमाति	मिमाते	मिमते
		4 A.	मीयते	मीयते	मीयन्ते
दा	{	1 P.	पच्छति	पच्छतः	पच्छन्ति
		2 P.	दानि	दातः	दान्ति
		4 P.	दायति	दायतः	दायन्ति
		3 U.	ददाति	दत्तः	ददति
			दत्ते	ददाते	ददते
जत्र	{	3 P.	जजन्ति	जजातः	जज्ञाति
		4 A.	जायते	जायेते	जायन्ते
तुर	{	3 P.	तुतोति	तुवृत्तः	तुतुराति
		6 V.	तुराति	तुरतः	तुरन्ति
			तुरते	तुरते	तुरन्ते

CHAPTER VII.

Fifth conjugation or स्वादि class

(135)* The characteristic of the Fifth conjugation:—Roots of the Fifth or स्वादि class take नु in the Conjugational Tenses before the terminations are applied.

(136)† In the case of the roots of the 5th conjugation ending in a vowel (a) the उ of नु is dropped optionally before the terminations of the first person beginning with ह् and म्; (b) it is changed to ह् before a vowel weak termination; and (c) हि the Parasmaipada termination of the 2nd person singular of the Imperative is dropped.

(137) ‡ When the root ends in the consonant, the उ of नु is changed to उह् before a vowel weak termination.

* स्वादिभ्यः श्रुः III. 1. 73

† (a) लोमश्रायान्यतरस्यां भोः VI. 4. 107.

(b) इभ्रुनोः सार्धधातुके VI. 4. 87.

(c) उनश्च प्रययादसंयोगपूर्वात् VI. 4. 107.

‡ अचिभ्रुधातुधुवाभ्योरियदुवहो VI. 4. 77.

(138)

Paradigms.

चि 5 U. to collect; to gain; to heap up; to cover.

*Parasmaipada.**Present.*

	S.	D.	P.
1st Person	चिनोमि	{ चिनुवः चिन्वः	चिनुमः चिन्मः
2nd „	चिनोपि	चिनुथः	चिनुथ
3rd „	चिनोति	चिनुतः	चिन्वन्ति

Imperative.

1st Person	चिनवानि	चिनवाम	चिनवाम
2nd „	चिनु	चिनुतम्	चिनुत
3rd „	चिनोतु	चिनुताम्	चिन्वन्तु

Imperfect.

1st Person	अचिनवम्	{ अचिनुव अचिन्व	अचिनुम अचिन्म
2nd „	अचिनोः	अचिनुतम्	अचिनुत
3rd „	अचिनोत्	अचिनुताम्	अचिन्वन

Potential.

1st Person	चिनुयाम्	चिनुयाव	चिनुयाम
2nd „	चिनुयाः	चिनुयातम्	चिनुयात
3rd „	चिनुयात्	चिनुयाताम्	चिनुयुः

*Atmanepada.**Present.*

	S.	D.	P.
1st Person	चिन्वे	{ चिनुवहे चिन्वहे	चिनुमहे चिन्महे
2nd „	चिनुपे	चिन्वाथे	चिनुध्वे
3rd „	चिनुते	चिन्वाते	चिन्वते

Imperative.

1st Person	चिनवै	चिनवावहै	चिनवामहै
2nd „	चिनुष्व	चिन्वाथाम्	चिनुध्वम्
3rd „	चिनुताम्	चिन्वाताम्	चिन्वताम्

Imperfect

	S.	D.	P.
1st Person	अचिन्वि	{ अचिनुषहि अचिन्यहि	अचिनुमहि अचिन्महि
2nd „	अचिनुथा	अचिन्याथाम्	अचिनुध्वम्
3rd „	अचिनुत	अचिन्याताम्	अचिन्यत

Potential

1st Person	चिन्वीय	चिन्वीषहि	चिन्वीमहि
2nd „	चिन्वीथा	चिन्वीषाथाम्	चिन्वीध्वम्
3rd „	चिन्वीत	चिन्वीषाताम्	चिन्वीरन्

चि+नु=चिनु is the base, but by (70) it becomes चिनो
ore the strong and चिन् by (136 b) before the vowel weak
minations

By (136 a) there are two forms चिनुष, चिन्य, &c and
(136 c) चिनु is the Parasmaipada 2nd person singular of
Imperative mood

- (a) The following roots are to be similarly conjugated
- सि ५ U To bind, to ensnare
- शि „ To whet, to excite to be attentive, to be sharp
- मि „ Rarely used in the classical literature.
To throw or scatter to build, to measure, to establish, to observe
(Vedic) To fix in the earth
- हि ५ P To send forth, to shoot, to discharge, to excite or urge, to promote, to gratify, to go or proceed
- क्षि „ To destroy or diminish, to kill, to spend (as time)
- रि ५ P. To hurt
- चिरि „ { (used only in the Veda) To kill, injure
जिरि „ { or hurt

धु or धृ ५. U. To shake; to blow away; to kindle; to treat roughly; to free oneself from; to resist.

Parasmaipada.

Present.

	S.	D.	P.
1st Person	धुनोमि	{ धुनुवः धुन्वः	धुनुमः धुन्मः
2nd "	धुनोषि	धुनुथः	धुनुथ
3rd "	धुनोति	धुनुतः	धुन्वन्ति.

Imperative.

1st Person	धुनवानि	धुनवाव	धुनवाम
2nd "	धुनु	धुनुतम्	धुनुत
3rd "	धुनोतु	धुनुताम्	धुन्वन्तु

Imperfect.

1st Person	अधुनवम्	{ अधुनुव अधुन्व	अधुनुम अधुन्म
2nd "	अधुनोः	अधुनुतम्	अधुनुत
3rd "	अधुनोत	अधुनुताम्	अधुन्वन्

Potential.

1st Person	धुनुयाम्	धुनुयाव	धुनुयाम
2nd "	धुनुयाः	धुनुयातम्	धुनुयात
3rd "	धुनुयान्	धुनुयाताम्	धुनुयुः

Atmanepada.

Present.

1st Person	धुन्वे	{ धुनुवहे धुन्वहे	धुनुमहे धुन्महे
2nd "	धुनुषे	धुन्वाथे	धुनुध्वे
3rd "	धुनुते	धुन्वाते	धुन्वते

Imperative.

1st Person	धुनवै	धुनवावहै	धुनवामहै
2nd "	धुनुष्व	धुन्वाथाम्	धुनुध्वम्
3rd "	धुनुताम्	धुन्वाताम्	धुन्वताम्

Imperfect.

	S.	D.	P.
1st Person	अधुन्यि	{ अधुन्यहि अधुन्यहि	अधुनमहि अधुन्महि
2nd "	अधुनथाः	अधुन्वाथाम्	अधुनध्यम्
3rd "	अधुनत	अधुन्वाताम्	अधुन्यत

Potential.

1st Person	धुन्वीय	धुन्वीयहि	धुन्वीमहि
2nd "	धुन्वीथाः	धुन्वीयाथाम्	धुन्वीध्यम्
3rd "	धुन्वीत	धुन्वीयाताम्	धुन्वीरन्

धु+नु=धुनु is the base, but by (70) it becomes धुनो before the strong and धुन् by (136 b) before the vowel weak terminations. By (136 a) there are two forms धुनुयः, धुन्वः, &c. and by (136 c) धुनु is the Parasmaipada 2nd person singular of the Imperative mood.

(b) The following roots are to be similarly conjugated.

सृ 5 U To extract juice; to perform a Soma sacrifice; to bathe; to churn.

हृ 5 P. To torment; to burn.

धू same as धु.

स्तृ 5 U. To spread; to scatter; to cover; to kill.

*Parasmaipada.**Present.*

	S.	D.	P.
1st Person	स्तृणोमि	{ स्तृणुषः स्तृणवः	स्तृणुमः स्तृणमः
2nd "	स्तृणोषि	स्तृणुथः	स्तृणुथ
3rd "	स्तृणोति	स्तृणुतः	स्तृण्वन्ति

Imperative.

1st Person	स्तृण्वानि	स्तृणवाव	स्तृणवाम
2nd "	स्तृणु	स्तृणुतम्	स्तृणुत
3rd "	स्तृणोतु	स्तृणुताम्	स्तृण्वन्तु

Imperfect.

	S.	D.	P.
1st Person	अस्तृणवम्	{ अस्तृणुव अस्तृण्व	अस्तृणुम अस्तृणम
2nd „	अस्तृणोः	अस्तृणुतम्	अस्तृणुत
3rd „	अस्तृणोत्	अस्तृणुताम्	अस्तृण्वन्

Potential.

1st Person	स्तृणुयाम्	स्तृणुयाद्	स्तृणुयाम
2nd „	स्तृणुयाः	स्तृणुयातम्	स्तृणुयात
3rd „	स्तृणुयात्	स्तृणुयाताम्	स्तृणुयुः

*Atmanepada.**Present.*

1st Person	स्तृण्वे	{ स्तृणुवहे स्तृण्वहे	स्तृणुमहे स्तृणमहे
2nd „	स्तृणुषे	स्तृण्वथे	स्तृणुभ्वे
3rd „	स्तृणुते	स्तृण्वान्ते	स्तृण्वते

Imperative.

1st Person	स्तृण्वै	स्तृणुवावहै	स्तृणुवामहै
2nd „	स्तृणुष्व	स्तृणुवाथाम्	स्तृणुध्वम्
3rd „	स्तृणुताम्	स्तृणुवाताम्	स्तृणुवताम्

Imperfect.

1st Person	अस्तृणिव	{ अस्तृणुवाहि अस्तृण्वहि	अस्तृणुमाहि अस्तृणमहि
2nd „	अस्तृणुथाः	अस्तृणुवाथाम्	अस्तृणुध्वम्
3rd „	अस्तृणुत	अस्तृणुवाताम्	अस्तृण्वत

Potential.

1st Person	स्तृणवीय	स्तृणवीवाहि	स्तृणवीमहि
2nd „	स्तृणवीथाः	स्तृणवीयाथाम्	स्तृणवीध्वम्
3rd „	स्तृणवीत	स्तृणवीयाताम्	स्तृणवीरन्

(c) Roots to be similarly conjugated.

क्व 5 U. To hurt, injure or kill.

वृ „ To choose, to choose in marriage or woo.

पृ 5 P. To please; to be pleased or delighted.

सृट् , To deliver or extricate from; to gratify; to grant;
to protect; to live.

सृष्ट् , To please; to protect; to live.

हृट् , To hurt or kill.

शक् 5 to be able; to bear or endure; to be powerful.

Present.

	S.	D.	P.
1st Person	शक्नोमि	शक्नुवः	शक्नुमः
2nd ,	शक्नोषि	शक्नुथ.	शक्नुथ
3rd ,	शक्नोति	शक्नुतः	शक्नुवन्ति

Imperative.

1st Person	शक्नवानि	शक्नथाव	शक्नवाम
2nd ,	शक्नुहि	शक्नुतम्	शक्नुत
3rd ,	शक्नोतु	शक्नुताम्	शक्नुवन्तु

Imperfect.

1st Person	अशक्नवम्	अशक्नुव	अशक्नुम
2nd ,	अशक्नोः	अशक्नुतम्	अशक्नुत
3rd ,	अशक्नोत्	अशक्नुताम्	अशक्नुवन्

Potential.

1st Person	शक्नुयाम्	शक्नुयाव	शक्नुयाम
2nd ,	शक्नुयाः	शक्नुयातम्	शक्नुयात
3rd ,	शक्नुयात्	शक्नुयाताम्	शक्नुयुः

शक्+नु=शक्नु is the base; by (70) it becomes शक्नो before the strong and शक्नुव् by (137) before the vowel weak terminations

(d) Roots to be similarly conjugated.

आप् 5 P To obtain; to reach; to pervade; to undergo.

राप् 5 P. To propitiate or please; to accomplish or achieve;
to prepare; to injure or kill.

साप् , To accomplish; to finish; to conquer.

तिक् . To go or attack; to wound; to seek; to injure or
kill; to challenge. This root is also written
as तिग् or तिष् .

सच् 5 P. To hurt, injure, or kill; to accept; to support-
or bear.

धृष् „ To be bold or proud; to dare or venture.

दम् } „ To hurt, injure or kill; to deceive or cheat; to go.
or }
दंम् }

कृष् „ To flourish; to increase; to satisfy; to accomplish.

तृप् „ To please; to be pleased or satisfied.

अह् } „ To pervade.
or }
अंह }

दृष् „ To hurt, injure or kill; to go or lead; to protect.

दाश् „ To hurt injure or kill.

अश् 5 A To pervade; to get or obtain; to heap,

(Vedic) To master or be able.

Present.

	S.	D.	P.
1st Person	अश्नुवे	अश्नुवहे	अश्नुमहे
2nd „	अश्नुषे	अश्नुवाथे	अश्नुध्वे
3rd „	अश्नुते	अश्नुवाते	अश्नुवते

Imperative.

1st Person	अश्नवै	अश्नवावहे	अश्नवामहे
2nd „	अश्नुष्व	अश्नुवाथाम्	अश्नुध्वम्
3rd „	अश्नुताम्	अश्नुवाताम्	अश्नुवताम्

Imperfect.

1st Person	आश्नुवि	आश्नुवहि	आश्नुमहि
2nd „	आश्नुथाः	आश्नुवाथाम्	आश्नुध्वम्
3rd „	आश्नुत	आश्नुवाताम्	आश्नुवत

Potential.

1st Person	अश्नुवीय	अश्नुवीदहि	अश्नुवीमहि
2nd „	अश्नुवीयाः	अश्नुवीयाथाम्	अश्नुवीध्वम्
3rd „	अश्नुवीत	अश्नुवीयाताम्	अश्नुवीरन्

Before vowel weak terminations अश्नु becomes अश्नुब् by (137).

(c) स्मिन् (5 A To ascend ; to attack ; to ooze) is to be similarly conjugated.

(139). Roots belonging to the 1st, 5th and 10th conjugations.

गम् or अम् 1 A. } To go or approach ; to set out,
10 U. }

अम् 1 P. To compose ; to celebrate ; to prepare.
5 P. To pervade.

अद् is also a defective verb preserved only in five forms (आत्य, आहयुः ; आह, आहवुः and आहुः) To say, speak, or mention ; (see page 77 d).

वि 1 A. To detest ; to revenge.
10 U. To fear ; to honour ; to observe.
5 U. To collect or gather.

वम् or दम् 1 P. } To injure ; to deceive ; to go
5 „ }
10 U. To impel ; to kill.
10 A. To collect or arrange.

दा 1 U. } To give or grant ; to offer an oblation.
10 U. }
5 P. To hurt or kill.

॥ दम् 1 P. } To offend or hurt ; to defy ; to violate or outrage
10 U. } (as a woman).
5 P. To be bold or proud.

(a) Those that belong to the 4th and 5th conjugations.

शक् 5 P. To be able ; to bear or endure ; to be powerful.
4 U. to be able ; to give ; to aid ; to know (mostly Vedic in these senses).

वृ 5 P. To kill ; to go ; to protect.
4 P. (Vedic) To go or flow ; to reach or attain ; to go away.

रा 5 P. To accomplish ; to finish.
4 P. To be favourable ; to be accomplished ; to propitiate ; to prosper ; to be ready ; to kill.

साध् 5 P. To accomplish; to conquer.

4 P. To be accomplished.

(b) Those belonging to the 1st and 5th conjugations.

स्मृ 1 P. To remember.

5 P. To please; to protect; to live.

तिक् }
 तिग् } 5 P. To go, &c. तिक् 1 A. To go or move.
 तिष् }

श्रु 1 P. To go or move.

5 P. To hear or listen; to learn or study.

(c) The following roots belong optionally to the conjugations shown below :—

सु 1 U. To go or move. 1 P., 2 P. To possess supremacy.

5 U. To extract juice.

दु 1 P. To go or move. 4 A. To be afflicted or pained.

5 P. To torment, &c,

वृ 1 P. To go or move; to rise.

3 P. (mostly used in the Veda).

5 P. To injure; hurt or kill; to attack.

हृ 5 P. To hurt or kill. 6 A. to respect; to apply; to desire.

घृ 1 P. To sprinkle. 10 U. To wet or moisten.

3 P. }
 5 U. } To sprinkle; to shine.

हृप् 1 P. }
 10 U. } To kindle or light up. To please or gladden.

10 A. To be satisfied.

4 P. }
 5 P. } To become satisfied or pleased.

6 P. } To please or gratify.

(140) श्रु (शृ 5 P. To hear).

संश्रृ P. when transitively used.

संश्रृ A. when used intransitively.

(141)	Roots	Third person Present Tense.			
अह्	{	1 A.	अहते	अहिते	अहन्ते
		10 U.	अहयति	अहयतः	अहयन्ति
			अहयते	अहयेते	अहयन्ते
अह्	{	1 U.	अहति	अहतः	अहन्ति
			अहते	अहते	अहन्ते
		10 U.	अहयति	अहयतः	अहयन्ति
			अहयते	अहयेते	अहयन्ते
		5 P.	अहोति	अहूतः	अहूयन्ति
		defective	आह	आहूतः	आहूः
चि	{	1 A.	चयते	चयेते	चयन्ते
		10 U.	चाययति	चाययतः	चाययन्ति
			चाययते	चाययेते	चाययन्ते
		5 U.	चिनोति	चिनुतः	चिन्वन्ति
			चिनुते	चिन्वाते	चिन्वते
दश् or दंश्	{	1 P.	दमति	दमतः	दमन्ति
			दंमति	दंमतः	दंमन्ति
		5 P.	दभोति	दभुतः	दभुयन्ति
	{	10 U.	दमयति	दमयतः	दमयन्ति
			दमयते	दमयेते	दमयन्ते
दाश्	{	1 U.	दाशति	दाशतः	दाशन्ति
			दाशते	दाशते	दाशन्ते
		10 U.	दाशयति	दाशयतः	दाशयन्ति
			दाशयते	दाशयेते	दाशयन्ते
	{	5 P.	दाशोति	दाशुतः	दाशुयन्ति
घृष्	{	1 P.	घर्षति	घर्षतः	घर्षन्ति
		10 U.	घर्षयति	घर्षयतः	घर्षयन्ति
			घर्षयते	घर्षयेते	घर्षयन्ते
	{	5 P.	घृष्णोति	घृष्णुतः	घृष्णुयन्ति
शक्	{	5 P.	शक्नोति	शक्नुतः	शक्नुयन्ति
		4 U.	शक्यति	शक्यतः	शक्यन्ति
			शक्यते	शक्यते	शक्यन्ते
दघ्	{	5 P.	दघ्नोति	दघ्नुतः	दघ्नुयन्ति
		4 P.	दघ्यति	दघ्यतः	दघ्यान्ति
राघ्	{	5 P.	राघ्नोति	राघ्नुतः	राघ्नुयन्ति
		4 P.	राघ्यति	राघ्यतः	राघ्यान्ति

Roots		3rd Person Present Tense.		
साध्	{ 5 P. 4 P.	साधाति साध्याति	साधुतः साध्यतः	साधुवन्ति साध्यन्ति
स्मृ	{ 1 P. 5 P.	स्मरति स्मृणोति	स्मरतः स्मृणुतः	स्मरन्ति स्मृण्वन्ति
तिक्	{ 1 A. 5 P.	तेकते तिक्कति	तेक्रेते तिक्कुतः	तेक्रेते तिक्कुवन्ति
श्रु	{ 1 P. 5 P.	श्रवति शृणोति	श्रवतः शृणुतः	श्रवन्ति शृण्वन्ति
सु	{ 1 P. 2 P. 5 U.	सवति सोति सुनोति सुनुत	सवतः सुतः सुनुतः सुन्वाते	सवन्ति सुवन्ति सुन्वन्ति सुन्वते
दु	{ 1 P. 5 P. 4 A.	दवाति दुनोति दूयते	दवतः दुनुतः दूयते	दवन्ति दुन्वन्ति दूयन्ते
क्व	{ 1 P. 3 P. 5 P.	क्वच्छति इयति क्वणोति	क्वच्छतः इयतः क्वणुतः	क्वच्छन्ति इयन्ति क्वण्वन्ति
दृ	{ 5 P. 6 A.	दृणोति द्वियते	दृणुतः द्वियते	दृण्वन्ति द्वियन्ते
घृ	{ 1 P. 10 U. 3 P. 5 U.	घराति घारयाति घारयते जिघाति घृणोति घृणुते	घरतः घारयतः घारयते जिघृतः घृणुतः घृण्वाते	घरन्ति घारयन्ति घारयन्ते जिघ्राति घृण्वन्ति घृण्वते
तृप्	{ 1 P. 10 U. 4 P. 5 P. 6 P.	तर्पति तर्पयाति तर्पयते तृप्याति तृप्णाति तृपति	तर्पतः तर्पयतः तर्पयते तृप्यतः तृप्नुतः तृपतः	तर्पन्ति तर्पयन्ति तर्पयन्ते तृप्यन्ति तृप्नुवन्ति तृपन्ति

CHAPTER VIII.

Seventh Conjugation or रुधादि Class.

(142) * Roots of the seventh or रुधादि class form their base by inserting न between the radical vowel and the final consonant.

(143) † The अ of this न is dropped before weak terminations. न् is then changed to the nasal of that class to which the following letter belongs.

(144) ‡ The radical nasal of a root is dropped in this conjugation.

(145) रिच् 7 U. To empty or evacuate; to separate or divide; to deprive of; to give up.

*Parasmaipada.**Present.*

	S.	D.	P.
1st Person	रिणन्मि	रिञ्चवः	रिञ्चमः
2nd "	रिणक्षि	रिङ्क्षथः	रिङ्क्षथ
3rd "	रिणक्ति	रिङ्क्ते	रिञ्चन्ति

Imperative.

1st Person	रिणचानि	रिणचाव	रिणचाम
2nd "	रिङ्ग्धि	रिङ्क्म	रिङ्क्
3rd "	रिणक्तु	रिङ्क्ताम्	रिञ्चन्तु

Imperfect.

1st Person	अरिणचम्	अरिञ्च	अरिञ्चम
2nd "	अरिणक्-ग्	अरिङ्क्म	अरिङ्क्
3rd "	अरिणक्-ग्	अरिङ्क्ताम्	अरिञ्चन्

Potential.

1st Person	रिञ्चयाम्	रिञ्चयाव	रिञ्चयाम
2nd "	रिञ्चयाः	रिञ्चयातम्	रिञ्चयात्
3rd "	रिञ्चयन्तु	रिञ्चयाताम्	रिञ्चयुः

* रुधादिभ्यःश्चम् III-1 78.

† क्षमाग्लायः VI 4-111.

‡ क्षात्रलोपः VI-4-23.

*Atmanepada.**Present.*

	S.	D.	P.
1st Person	रिञ्चे	रिञ्च्वहे	रिञ्चमहे
2nd „	रिङ्क्षे	रिञ्चाथे	रिङ्गध्वे
3rd „	रिङ्के	रिञ्चाते	रिञ्चते

Imperative.

1st Person	रिणचै	रिणचावहै	रिणचामहै
2nd „	रिङ्क्ष्व	रिञ्चाथाम्	रिङ्गध्वम्
3rd „	रिङ्काम्	रिञ्चाताम्	रिञ्चताम्

Imperfect.

1st Person	अरिञ्चि	अरिञ्च्वहि	अरिञ्चमहि
2nd „	अरिङ्क्थाः	अरिञ्चाथाम्	अरिङ्गध्वम्
3rd „	अरिङ्क	अरिञ्चाताम्	अरिञ्चत

Potential.

1st Person	रिञ्चीय	रिञ्चीवहि	रिञ्चीमहि
2nd „	रिञ्चीथाः	रिञ्चीयाथाम्	रिञ्चीध्वम्
3rd „	रिञ्चीत	रिञ्चीयाताम्	रिञ्चिरन्

रिच् + मि = रिणच् + मि. by (142) = रिणाञ्मि. रिच् + सि = रिणच् + सि by (113) = रिणक् + सि by (84); = रिणक् + पि by (83) = रिणाक्षि
अरिणक्-न् by (77 and 74) रिङ्गिध and रिङ्गम् by (143) and ; 84

(a) The following roots are to be similarly conjugated.

तञ्च् 7 P. To contract or shrink.

वृच् 7 P. To bring into contact with; to join;

to mix; to touch; to satisfy; to satiate; to augment.

(Vedic) to give bountifully.

वृच् 7 P To choose

विच् 7 U. To separate; to distinguish; to deprive of.

(146) अञ्च् 7 P. To anoint; to make clear;

to show; to go; To shine; to honour, to decorate,

Present.

1st Person	अनाञ्मि	अञ्ज्वः	अञ्जमः
2nd „	अनाक्षि	अङ्क्यः	अङ्क्य
3rd „	अनाक्षि	अङ्कः	अञ्जन्ति

Imperative.

	S.	D.	P.
1st Person	अनजानि	अनजाव	अनजाम
2nd "	अङ्गि	अङ्गम्	अङ्गम्
3rd "	अनक्तु	अङ्गाम्	अञ्जन्तु

Imperfect.

1st Person	आनजम्	आञ्ज्व	आञ्जम्
2nd "	आनक्-ग्	आङ्गम्	आङ्ग
3rd "	आनक्-ग्	आङ्गाम्	आञ्जन्

Potential.

1st Person	अञ्ज्याम्	अञ्ज्याव	अञ्ज्याम्
2nd "	अञ्ज्याः	अञ्ज्यातम्	अञ्ज्यात
3rd "	अञ्ज्यात्	अञ्ज्याताम्	अञ्ज्युः

युज् 7 U. To join ; to yoke ; to furnish ; to use or employ ; to apply ; to appoint ; to direct ; to prepare ; to give ; to adhere, to insert, to think upon.

*Parasmaipada.**Present.*

	S.	D.	P.
1st Person	युनाजि	युञ्ज्वः	युञ्जम्
2nd "	युनाक्षि	युङ्क्थः	युङ्क्थ
3rd "	युनाक्ति	युङ्क्तः	युञ्जन्ति

Imperative.

1st Person	युनजानि	युनजाव	युनजाम
2nd "	युङ्गि	युङ्गम्	युङ्ग
3rd "	युनक्तु	युङ्गाम्	युञ्जन्तु

Imperfect.

1st Person	अयुनंजम्	अयुञ्ज्व	अयुञ्जम्
2nd "	अयुनङ्-ग्	अयुङ्गम्	अयुङ्ग
3rd "	अयुनङ्-ग्	अयुङ्गाम्	अयुञ्जन्

Potential.

1st Person	युञ्ज्याम्	युञ्ज्याव	युञ्ज्याम्
2nd "	युञ्ज्याः	युञ्ज्यातम्	युञ्ज्यात
3rd "	युञ्ज्यात्	युञ्ज्याताम्	युञ्ज्युः

D. 0

*Atmanepada.**Present.*

	S.	D.	P.
1st Person	युञ्जे	युञ्ज्वहे	युञ्जमहे
2nd „	युङ्क्षे	युञ्जाते	युङ्ग्ध्वे
3rd „	युङ्क्ते	युञ्जाते	युञ्जते

Imperative.

1st Person	युनजै	युनजावहे	युनजामहे
2nd „	युङ्क्ष्व	युञ्जाथाम्	युङ्ग्ध्वम्
3rd „	युङ्क्षाम्	युञ्जाताम्	युञ्जताम्

Imperfect.

1st Person	अयुञ्जि	अयुञ्ज्वहि	अयुञ्जमहि
2nd „	अयुङ्क्ष्याः	अयुञ्जाथाम्	अयुङ्ग्ध्वम्
3rd „	अयुङ्क्ते	अयुञ्जाताम्	अयुञ्जत

Potential.

1st Person	युञ्जीय	युञ्जीवहि	युञ्जीमहि
2nd „	युञ्जीथाः	युञ्जीयाथाम्	युञ्जीध्वम्
3rd „	युञ्जीत	युञ्जीयाताम्	युञ्जीरन्

(a) Roots to be similarly conjugated.

भञ्ज् 7 P. To break; to devastate; to frustrate; to arrest or check; to defeat.

भुज् 7 A. To eat, to enjoy; to rule; (P) to protect, to endure; to pass time.

विज् 7 P. To shake; to tremble with fear; to be afraid; to be afflicted.

वृज् 7 P. To avoid; to choose; to atone for, to efface, to purify; to remove; to give; to hurt, injure, or kill.

(147) कृत् 7 P. To spin; to surround; to attire.

Present.

	S.	D.	P.
1st Person	कृणाद्मि	कृन्दः	कृन्मः
2nd „	कृणस्मि	कृन्थः	कृन्थ
3rd „	कृणन्ति	कृन्तः	कृन्दन्ति

Imperative.

	S.	D.	P.
1st Person	कृण्वानि	कृण्वाव	कृण्वाम
2nd "	कृन्धि	कृन्तम्	कृन्त
3rd "	कृणतु	कृन्ताम्	कृन्दन्तु

Imperfect.

1st Person	अकृणदम्	अकृन्द	अकृन्द
2nd "	अकृणत्-इ	अकृन्तम्	अकृन्त
3rd "	अकृणत्-इ	अकृन्ताम्	अकृन्दन्

Potential.

1st Person	कृन्याम्	कृन्याव	कृन्याम
2nd "	कृन्याः	कृन्यातम्	कृन्यात
3rd "	कृन्यात्	कृन्याताम्	कृन्युः

कृत्+मि=कृणत्+मि by (142 and 18)=कृणइ+मि by the following rule.

(148) A consonant except a nasal, followed by a soft consonant or the initial vowel of a word, takes the third consonant of its class as its substitute.

कृन्द् by (143 and the last portion of 18) न् being followed by a letter of the Dental class is not changed to कृ.

कृन्दन्ति—कृण्वानि, &c. by (148).

अकृणत्-इ by (77 and 74).

(149) उन्द् 7 P. To wet or moisten; to bathe; to flow.

Present.

	S.	D.	P.
1st Person	उनद्मि	उन्वः	उन्मः
2nd "	उनस्मि	उन्थः	उन्थ
3rd "	उनन्ति	उन्तः	उन्दन्ति

Imperative.

1st Person	उन्वानि	उनवाव	उनवाम
2nd "	उन्धि	उन्तम्	उन्त
3rd "	उनतु	उन्ताम्	उन्न्तु

Imperfect.

	S.	D.	P.
1st Person	अनैदम्	अनैद्	अनैद्म
2nd „	अनैः-अनैत्-द्	अनैत्तम्	अनैत्त
3rd „	अनैत्-द्	अनैत्ताम्	अनैदन्

Potential.

1st Person	उन्याम्	उन्याव	उन्याम
2nd „	उन्याः	उन्यात्तम्	उन्यात्त
3rd „	उन्यात्	उन्याताम्	उन्युः

अनैदम्, &c. by (14 a); अनैः by (89);

उनैत्ति by (87); अनैत्-द् by (77) and (74).

भिद् 7 U to break; to dig; to displace, to violate; to remove; to interrupt; to change; to expand; to scatter.

*Parasmaipada.**Present.*

	S.	D.	P.
1st Person	भिनद्धि	भिन्दः	भिन्द्यः
2nd „	भिनत्ति	भिन्थः	भिन्थ
3rd „	भिनत्ति	भिन्तः	भिन्दन्ति

Imperative.

1st Person	भिनदानि	भिनदाव	भिनदाम
2nd „	भिन्धि	भिन्तम्	भिन्त
3rd „	भिनतु	भिन्ताम्	भिन्दन्तु

Imperfect.

1st Person	अभिनदम्	अभिन्द	अभिन्द्य
2nd „	अभिनः अभिनत्-द्	अभिन्तम्	अभिन्त
3rd „	अभिनत्-द्		
		अभिन्ताम्	अभिन्दन्

Potential.

1st Person	भिन्ध्यम्	भिन्ध्याव	भिन्ध्याम
2nd „	भिन्ध्याः	भिन्ध्यात्तम्	भिन्ध्यात्त
3rd „	भिन्ध्यात्	भिन्ध्याताम्	भिन्ध्युः

भिनत्ति by (87); अभिनः by (89); अभिनत्-द् by (77 and 74).

*Aṣṭanepada.**Present.*

	S.	D.	P.
1st. Person	भिन्दे	भिन्दहे	भिन्दहे
2nd "	भिन्से	भिन्दाथे	भिन्दे
3rd "	भिन्ते	भिन्दाते	भिन्दते

Imperative.

1st Person	भिन्दे	भिन्दाथहे	भिन्दासहे
2nd "	भिन्स्व	भिन्दाथाम्	भिन्दाथम्
3rd "	भिन्ताम्	भिन्दाताम्	भिन्दाताम्

Imperfect.

1st Person	अभिन्दि	अभिन्दिहि	अभिन्दिहि
2nd "	अभिन्त्याः	अभिन्दाथाम्	अभिन्दाथम्
3rd "	अभिन्त	अभिन्दाताम्	अभिन्दाताम्

Potential.

1st Person	भिन्दीय	भिन्दीयहि	भिन्दीयहि
2nd "	भिन्दीयाः	भिन्दीयाथाम्	भिन्दीयाथम्
3rd "	भिन्दीत	भिन्दीयाताम्	भिन्दीयाताम्

(a) Roots to be similarly conjugated.

धुङ् 7 U To pond; to trample upon; to strike against, to crush; to move or be agitated.

खिङ् 7 A To suffer pain; to be afflicted; to feel tired; to be exhausted.

छिङ् 7 U To cut; to lop off; to hew; to mow; to tear; to pierce; to break; to rend; to split; to divide; to disturb; to destroy; to deprive of.

घृङ् 7 P To play; to shine; to vomit.

वृङ् 7 U To cleave; to split; to destroy; to kill; to set free; to disregard.

विङ् 7 A To know or understand; to regard; to meet with; to reflect; to examine.

(150) *A consonant except a nasal, a semi-vowel or ह, preceded by any consonant and followed by a homogeneous one (viz. a consonant belonging to the same class and requiring an equal effort to pronounce it) is optionally dropped.

(151) इन्ध् 7 A. To kindle, to light, to set on fire.

Present.

	S.	D.	P.
1st Person	इन्धे	इन्ध्वहे	इन्धमहे
2nd "	इन्धसे	इन्धाथे	इन्ध्वे-इन्ध्वे
3rd "	इन्धे-इन्धे	इन्धाते	इन्धते

Imperative.

1st Person	इन्धै	इन्धावहे	इन्धामहे
2nd "	इन्धस्व	इन्धाथास्व	इन्ध्वस्-इन्ध्वस्
3rd "	इन्धाम्-इन्धाम्	इन्धाताम्	इन्धताम्

Imperfect.

1st Person	ऐन्धि	ऐन्ध्वहि	ऐन्धमहि
2nd "	ऐन्धाः-ऐन्धाः	ऐन्धाथास्व	ऐन्ध्वस्-ऐन्ध्वस्
3rd "	ऐन्ध-ऐन्ध	ऐन्धाताम्	ऐन्धत

Potential.

1st Person	इन्धीय	इन्धीवहि	इन्धीमहि
2nd "	इन्धीथाः	इन्धीयाथास्व	इन्धीवस्
3rd "	इन्धीत	इन्धीयाताम्	इन्धीरन्

इन्धे by (87); इन्ध्वे or इन्ध्वे by (150); ध् being followed by इ and preceded by न् is optionally dropped. In the third person singular the termination ते is homogeneous to ध् and hence two forms.

इन्धै by (142).

इन्ध् 7 U To obstruct; to preserve; to close; to confine; to besiege; to obscure; to oppress.

रु 7 U.

*Parasmaipada.**Present.*

	S.	D.	P.
1st Person	रुणाधि	रुन्ध्वः	रुन्धमः
2nd	रुणात्ति	रुन्ध्वः-रुन्धः	रुन्ध्व-रुन्ध
3rd	रुणाद्धि-रुणाधि	रुन्ध्वः-रुन्धः	रुन्धन्ति

Imperative.

1st Person	रुणधानि	रुणधाव	रुणधाम
2nd	रुन्धि-रुन्धि	रुन्ध्वम्-रुन्धम्	रुन्ध्व-रुन्ध
3rd	रुणद्ध-रुणाधु	रुन्ध्वाम्-रुन्धाम्	रुन्धन्तु

Imperfect.

1st Person	अरुणधम्	अरुन्ध्व	अरुन्धम
2nd	अरुणत्-द्	अरुन्ध्वम् } अरुन्धम् }	अरुन्ध्व } अरुन्ध }
3rd	अरुणत्-द्	अरुन्ध्वाम् } अरुन्धाम् }	अरुन्धन्

Potential.

1st Person	रुन्ध्याम्	रुन्ध्याव	रुन्ध्याम
2nd	रुन्ध्याः	रुन्ध्यातम्	रुन्ध्यात
3rd	रुन्ध्यात्	रुन्ध्याताम्	रुन्ध्युः

*Atmanspada.**Present.*

	S.	D.	P.
1st Person	रुन्धे	रुन्ध्वहे	रुन्धमहे
2nd	रुन्ते	रुन्धाथे	रुन्ध्वे-रुन्धे
3rd	रुन्धे-रुन्धे	रुन्धाते	रुन्धते

Imperative.

1st Person	रुन्धै	रुन्धावहे	रुन्धामहे
2nd	रुन्ध्व	रुन्धाथाम्	रुन्ध्वम् रुन्ध्वम्
3rd	रुन्ध्वाम् रुन्धाम्	रुन्धाताम्	रुन्धताम्

Imperfect.

	S.	D.	P.
1st Person	अरुन्धि	अरुन्ध्वहि	अरुन्धमहि
2nd	अरुन्द्धाः अरुन्धाः	अरुन्धाथाम्	अरुन्ध्वम् अरुन्ध्वम्
3rd	अरुन्द्ध-अरुन्ध	अरुन्धाताम्	अरुन्धत

Potential.

	S.	D.	P.
1st Person	रुन्धीय	रुन्धीवहि	रुन्धीमहि
2nd	रुन्धीथाः	रुन्धीयाथाम्	रुन्धीध्वम्
3rd	रुन्धीत	रुन्धीयाताम्	रुन्धीरन्

रुध् + थः or ति = रुन्ध् + थः or रुणध् + ति = रुन्ध् + धः or रुणध् + धि by (100) = रुन्ध् + धः or रुणध् + धि by (82) = रुन्द्धः or रुणद्धि, or optionally रुन्धः or रुणधि by (150).

(152) पिप् 7 P. To pound, to grind, to pulverize; to crush; to hurt; to injure or kill.

Present.

	S.	D.	P.
1st Person	पिनाप्मि	पिंष्वः	पिंष्मः
2nd	पिनक्षि	पिंष्टः	पिंष्ट
3rd	पिनटि	पिंष्टः	पिंपन्ति

Imperative.

	S.	D.	P.
1st Person	पिनपाणि	पिनपाव	पिनपाम
2nd	पिण्डु	पिंष्टम्	पिंष्ट
3rd	पिनष्टु	पिंष्टाम्	पिंपन्तु

Imperfect.

	S.	D.	P.
1st Person	अपिनपम्	अपिंष्व	अपिंष्म
2nd	अपिनट्-ङ्	अपिंष्टम्	अपिंष्ट
3rd	अपिनट्-ङ्	अपिंष्टाम्	अपिंपन्

४ *Potential.*

	S.	D.	P.
1st Person	पिंष्याम्	पिंष्याव	पिंष्याम
2nd	पिंष्याः	पिंष्याताम्	पिंष्यात
3rd	पिंष्यात्	पिंष्याताम्	पिंष्युः

विप् + च् = चि by (143 & 92); विनाक्षि by (142, 80 and 83).

विष्ठ and विनष्टि by (81), विनषाणि by (142 and 18).

विप् + धि = विण्प् + धि by (143) = विण्द् + धि by (82) = विण्द् + हि by (81) = विण्डि.

अपिनद्-इ (77 and 74).

(a) शिप् (P to leave a remainder; to distinguish or discriminate,) is to be similarly conjugated.

(153) हिम् 7 P To hurt, injure or kill, to afflict or torment.

Present.

	S.	D.	P.
1st Person	हिनास्मि	हिस्वः	हिस्मः
2nd "	हिनासि	हिस्थः	हिस्थ
3rd "	हिनसि	हिस्तः	हिसन्ति

Imperative.

1st Person	हिनसानि	हिनसाथ	हिनसाम
2nd "	हिन्धि	हिस्तम्	हिस्त
3rd "	हिनस्तु	हिस्ताम्	हिसन्तु

Imperfect.

1st Person	अहिनसम्	अहिस्व	अहिस्म
2nd "	अहिन.	अहिस्तम्	अहिस्त
3rd "	अहिनत्-इ		
	अहिनत्-इ	अहिस्ताम्	अहिसन्

Potential.

1st Person	हिस्याम्	हिस्याथ	हिस्याम
2nd "	हिस्थाः	हिस्थातम्	हिस्थात
3rd "	हिस्थात्	हिस्थाताम्	हिस्तुः

हिस् + च् = हिस्व. by (141, 143, and 92), हिन्धि by (80), अहिनः—अहिनत्-इ by (97).

(154) * In the case of the root तृह्, ह् is added to न when it is followed by the consonantal strong terminations.

The base of तृह् therefore is तृणेह् before consonantal strong terminations, तृणह् before vowel strong and तृंह् before weak terminations.

वृह 7 P. to hurt, injure or kill.

Present.

		S.	D.	P.
1st	Person	वृणोहि	वृंहः	वृंहः
2nd	,,	वृणोक्ष	वृण्डः	वृण्ड
3rd	,,	वृणेदि	वृण्डः	वृंहन्ति

Imperative.

1st	Person	वृणहानि	वृणहाव	वृणहाम
2nd	,,	वृण्डि	वृण्डम्	वृण्ड
3rd	,,	वृणहु	वृणहाम्	वृंहन्तु

Imperfect.

1st	Person	अवृणहम्	अवृंह	अवृंह
2nd	,,	अवृणेद्-इ	अवृण्डम्	अवृण्ड
3rd	,,	अवृणेद्-इ	अवृण्डाम्	अवृंहन्

Potential.

1st	Person	वृंह्याम्	वृंहाव	वृंह्याम्
2nd	,,	वृंह्याः	वृंह्यातम्	वृंह्यात
3rd	,,	वृंह्यात्	वृंह्याताम्	वृंह्युः

वृह + सि = वृणेह् + सि by (154) = वृणेद् + सि by (99), वृणेह् + सि by 80 = वृणोक्षि by (83.)

वृह + ति = वृणेह् + ति by (154) = वृणेद् + ति by (99) = वृणेह् + धि by (100) = वृणेद् + ढि by (81) = वृणेदि by (101).

वृह + धि = वृणह् + धि by (143) = वृण्द् + धि by (99) = वृण्द् + धि by (143) = वृण्द् + ढि (81) = वृण्डि by (101).

(155) Roots belonging to the 1st, 7th and 10th conjugations

कृद् 1 P. } To kindle. 7 P To play, &c.
10 U. }

गिष् 1 P. } To go or move. 7 P To pound, &c.
10 U. }

विच् 1 P } To divide, separate. 7 U To empty, &c.
10 P } To leave; to join or mix.

शिष 1 P To hurt; injure or kill. 7 P To distinguish, &c.
10 U To leave a remainder.

हि १ P }
 ७ P } To hurt, injure or kill.
 १० U }

(1) Those that belong to 1st & 7th conjugations.

भि १ P } To break, &c. गच्छ-गच्छ १ P To go. ७ P contract.
 ७ U }

वृ १ P } To cleave, &c. रु १ P To grow or germinate.
 ७ U } To obstruct, &c.

(b) Those belonging to the 1st, 2nd, 7th & 10th conjugations.

पृ १ P } To touch; २ A To touch.
 १० U } To oppose. ७ P To bring into contact.

वृ १ P } To avoid; to abandon, to exclude; to cut to
 १० U } pieces; to deprive of.

२ A To avoid ७ P To avoid, to choose, &c.

(c) Roots belonging to the 6th and 7th conjugations.

हृ ६ P To cut, to destroy. ७ P To spin, &c.

भु ६ P To bend or curve. ७ U To eat, &c.

(d) The following roots belong optionally to the conjugations shown below:—

वि ३ }
 ७ U } To separate, &c.

भञ्ज ७ P To break, &c. १० U To brighten; to shine, to speak.

खि ६ P afflict. ४. ७. A. To suffer pain, &c.

६ P. }
 वृ ७ P. } To hurt;
 १० U. } To injure or kill.

विश्र ३ U. To separate, &c. ६. A. ७. U To shake or tremble.

युज्ज १ P To join.. ४ A To concentrate the mind.

१० U. To join; to censure. ७ U To unite, &c.

विद् २ P. To know, &c. ४ A To be; to happen.

६ U. To get or obtain. ७ A To know, &c.

१० A To tell or declare; to feel or experience; to dwell.

Roots			Third Person Present Tense,		
छृद्	1 P	छर्दति	छर्दतः	छर्दन्ति	
	7 P	छृणत्ति	छृन्तः	छृन्दन्ति	
	10 U	छर्दयति	छर्दयतः	छर्दयन्ति	
		छर्दयते	छर्दयेते	छर्दयन्ते	
पिप्	1 P	पेषति	पेषतः	पेषन्ति	
	7 P	पिनाष्टि	पिष्टः	पिपन्ति	
	10 U	पेषयति	पेषयतः	पेषयन्ति	
		पेषयते	पेषयेते	पेषयन्ते	
रिच्	1 P	रेचति	रेचतः	रेचन्ति	
	7 U	रिणक्ति	रिङ्कः	रिश्चन्ति	
		रिङ्के	रिश्चाते	रिश्चते	
	10 P	रेचयति	रेचयतः	रेचयन्ति	
शिष्	1 P	शेषति	शेषतः	शेषन्ति	
	7 P	शिनष्टि	शिष्टः	शिषन्ति	
	10 U	शेषयति	शेषयतः	शेषयन्ति	
		शेषयते	शेषयेते	शेषयन्ते	
हिस्	1 P	हिसति	हिसतः	हिसन्ति	
	7 P	हिनस्ति	हिस्तः	हिसन्ति	
	10 U	हिसयति	हिसयतः	हिसयन्ति	
		हिसयते	हिसयेते	हिसयन्ते	
भिद्	1 P	भिदति	भिदतः	भिदन्ति	
	7 U	भिनात्ति	भिन्तः	भिन्दन्ति	
		भिन्ते	भिन्दाते	भिन्दते	
तंच्	1 P	तंचति	तंचतः	तंचन्ति	
	7 P	तनक्ति	तङ्कः	तश्चन्ति	
			क्त		
तृद्	1 P	तर्दति	तर्दतः	तर्दन्ति	
	7 U	तृणत्ति	तृन्तः	तृन्दन्ति	
		तृन्ते	तृन्दाते	तृन्दते	
रुध्	1 P	रोधति	रोधतः	रोधन्ति	

Forms

Third Person Present Tense.

रु५ 7 U	रुणादि } रुणधि }	रुन्धः } रुन्धः }	रुन्धन्ति
	रुन्दे } रुन्धे }	रुन्धति	रुन्धते
पृ५ 1 P	पर्यति	पर्यतः	पर्यन्ति
2 A	पृक्ते	पृच्यते	पृच्यते
7 P	पृणाक्ति	पृक्तः	पृथन्ति
10 U	पर्यपति पर्यपते	पर्यपतः पर्यपेते	पर्यपन्ति पर्यपन्ते
वृ५ 1 P	वर्जति	वर्जतः	वर्जन्ति
2 A	वृक्ते	वृजाते	वृजते
7 P	वृणाक्ति	वृक्तः	वृञ्जन्ति
10 U	वर्जपति वर्जपते	वर्जपतः वर्जपेते	वर्जपन्ति वर्जपन्ते
रु५ 6 P	रुंति	रुंततः	रुंतन्ति
7 P	रुणात्ति	रुन्तः	रुन्धन्ति
भु५ 6 P	भुजति	भुजतः	भुजन्ति
7 P	भुनाक्ति	भुक्तः	भुञ्जन्ति
	भुक्ते	भुञ्जाते	भुञ्जते
वि५ 3 U	वेवेक्ति वेवेक्ति	वेवेक्तः वेवेजाते	वेवेजति वेवेजते
7 U	विनक्ति विक्ते	विक्तः विधाते	विधन्ति विधते
भं५ 7 P	भनक्ति	भक्तः	भञ्जन्ति
10 U	भंजयति भंजयते	भंजयतः भंजयेते	भंजयन्ति भंजयन्ते
खि५ 4 A	खियते	खियेते	खियन्ते
6 P	खिदति	खिदतः	खिदन्ति
7 A	खिन्ते	खिन्दाते	खिन्दते
तृ५ 6 P	तृहति	तृहतः	तृहन्ति

Roots .	Third Person Present Tense.			
तृ 7 P	तृणोढि	तृणढः	•	तृहन्ति
10 U	तर्हयति	तर्हयतः		तर्हयन्ति
	तर्हयते	तर्हयेते		तर्हयन्ते
युज् 1 P	योजति	योजतः		योजन्ति
4 A	युज्यते	युज्येते		युज्यन्ते
7 U	युनक्ति	युङ्कः		युञ्जन्ति
	युङ्के	युञ्जाते		युञ्जते
10 U	योजयति	योजयतः		योजयन्ति
	योजयते	योजयेते		योजयन्ते
विद् 2 P	{ वेत्ति	विक्तः		विदन्ति
	{ वेद	विदतुः		विदुः
4 A	विद्यते	विद्येते		विद्यन्ते
6 U	विदति	विदतः		विदन्ति
	विदते	विदेते		विदन्ते
7 A	विन्दते	विन्दाते		विन्दते
10 A	वेदयते	वेदयेते		वेदयन्ते

(157) The following roots change their proper Pada in the senses noted below:—

भुज्* is Parasmaipadi in the sense of “ protecting ” only.

युज् † with प्र, उप or any preposition beginning or ending with a vowel is Atmanepadi; except with reference to sacrificial vessels.

CHAPTER IX.

Eighth Conjugation or तनादि Class.

(158) ‡ Roots of the Eighth conjugation beginning with तन and the roots कृ take उ before the terminations in the conjugational tenses.

* भुजोऽनवने ॥ 1. 3. 66.

† प्रोषाभ्यां युजेरयज्ञपात्रेषु ॥ 1. 3. 64, स्वराद्यन्तोपसर्गादिति वक्तव्यम् Vartika.

‡ तनादिकृज्यउः ॥ III. I. 79.

Potential.

	S.	D.	P.
1st Person	तनुयाम्	तनुयाव	तनुयाम
2nd „	तनुयाः	तनुयातम्	तनुयात
3rd „	तनुयात्	तनुयाताम्	तनुयुः

*Atmanepada.**Present.*

1st Person	तन्वे	तनुवहे } तन्वहे }	तनुमहे } तन्महे }
2nd „	तनुषे	तन्वाथे	तनुध्वे
3rd „	तनुते	तन्वाते	तन्वते

Imperative.

1st Person	तनवै	तनवावहै	तनवामहै
2nd „	तनुष्व	तन्वाथाम्	तनुध्वम्
3rd „	तनुताम्	तन्वाताम्	तन्वताम्

Imperfect.

1st Person	अतन्वि	अतनुवहि } अतन्वहि }	अतनुमहि } अतन्महि }
2nd „	अतनुथाः	अतन्वाथाम्	अतनुध्वम्
3rd „	अतनुत	अतन्वाताम्	अतन्वत

Potential.

1st Person	तन्वीय	तन्वीवहि	तन्वीमहि
2nd „	तन्वीथाः	तन्वीयाथाम्	तन्वीध्वम्
3rd „	तन्वीत	तन्वीयाताम्	तन्वीरन्

(a.) The following roots are to be similarly conjugated:

ऋण् 8 U=To go.

क्षण् or क्षिण् 8 U To hurt, injure or kill.

घृण् 8 P—To shine or burn.

तृण् 8 U=To graze.

मन् 8 A=To think; to consider; to honour; to know or understand; to consent to; to intend; to devise; to appear.

वन् 8 U = To beg or ask; to conquer; to possess. Vedic-to like or love; to wish; to prepare; to hurt.

सन् 8 U To love or like; to honour; to obtain; to bestow;

(163) कृ 8 U To do; to manufacture; to build; to produce; to compose; to perform; to obey; to place; to appoint.

Parasmaipada.

Present.

		S.	D.	P.
1st	Person	करोमि	कुर्वः	कुर्मः
2nd	"	करोषि	कुरुषः	कुरुष्व
3rd	"	करोति	कुरुतः	कुर्वन्ति

Imperative.

1st	Person	करवाणि	करवाय	करवाम
2nd	"	कुरु	कुरुतम्	कुरुत
3rd	"	करोतु	कुरुताम्	कुर्वन्तु

Imperfect.

1st	Person	अकरवम्	अकुर्व	अकुर्म
2nd	"	अकरोः	अकुरुतम्	अकुरुत
3rd	"	अकरोत्	अकुरुताम्	अकुर्वन्

Potential.

1st	Person	कुर्याम्	कुर्याय	कुर्याम
2nd	"	कुर्याः	कुर्यातम्	कुर्यात
3rd	"	कुर्यात्	कुर्याताम्	कुर्युः

Atmanepada.

Present.

1st	Person	कुर्वे	कुर्वहे	कुर्महे
2nd	"	कुरुष्वे	कुर्याथि	कुरुष्वे
3rd	"	कुरुते	कुर्वति	कुर्वते

Imperative.

1st	Person	करवे	करवावहे	करवामहे
2nd	"	कुरुष्व	कुर्याथाय	कुरुष्वम्
3rd	"	कुरुताम्	कुर्याताम्	कुर्वताम्

Imperfect.

1st Person	अकुर्वि	अकुर्वहि	अकुर्महि
2nd „	अकुरुथाः	अकुर्वाथाम्	अकुरुध्वम्
3rd „	अकुरुत	अकुर्वाताम्	अकुर्वत

Potential.

1st Person	कुर्वीय	कुर्वीवहि	कुर्वीमहि
2nd „	कुर्वीथाः	कुर्वीयाथाम्	कुर्वीध्वम्
3rd „	कुर्वीत	कुर्वीयाताम्	कुर्वीरन्

करोमि—करोषि by (158 and 70); कुर्वः—कुर्मः—कुर्याम् by (159 and 160;) कुरु by (161).

(164) The following roots belong to the conjugations shown below :—

घृष्	1	A	=To seize.
	8	P	=To shine; to burn.
सन्	1	P	} To love &c
	8	U	
कु	5	U	=To hurt; injure or kill.
	8	U	=To do &c.
तन्	1	P	} To confide, to help; to pain; to be harmless;
	10	U	
	8	U	—To stretch, &c.
वन्	1	P	} To favour; to hurt; to sound; to confide in.
	10	U	
	8	U	=To beg, &c.
मन्	1	P	} To be proud, to worship.
	10	A	
	4	A	} =To think, &c.
	8	A	

(165) Roots 3rd Person Present Tense.

घृष्	1	A	घृणते	घृणते	घृणन्ते
	8	P.	घृणोति	घृणतः	घृणवन्ति

	Roots	3rd Person Present	Tense.
सन्	1 P.	सनाति	सनतः
	8 U.	सनोति	सनुतः
		सनुते	सन्वाते
कृ	5 U.	कृणोति	कृणुतः
		कृणुते	कृण्वाते
	8 U.	करोति	कुरुतः
		कुरुते	कुर्वति
तन्	1 P.	तनाति	तनतः
	8 U.	तनोति	तनुतः
		तनुते	तन्वाते
	10 U.	तानयति	तानयतः
		तानयते	तानयेते
वन्	1 P.	The same as above (व् being substituted for त्)	
	8 U.		
	10 U.		
मन्	1 P.	मनति	मनतः
	4 A.	मन्यते	मन्येते
	8 A.	मनुते	मन्वाते
	10 A.	मानयते	मानयेते

(166) The root कृ "to do" by itself and उपकृ in the sense of "doing good to" are used in both the Padas.* पराकृ, * अनुकृ and विकृ in the sense of "affecting" only are always Parasmaipadi. कृ with the following prepositions and in the following senses is always

† Atmanepadi.

‡ अधिकृ "to bear, forgive or overpower."

§ विहृ "to utter sounds" or intransitively used.

* अनुपराम्यां कृजः (परस्मैपदं)-1. 3. 79.

† गंधनावदेषणसिवनसाहसिस्वप्रतियलप्रकथनोपयोगेषु कृजः ॥ 1. 3. 32.

‡ भधेः प्रहसने 1. 3. 33.

§ वे. शब्दकर्मणः 1. 3. 34. अकर्मकाश्च 1. 3. 5.

उत्कृ " to do an injury to."

उदाकृ " to overcome, blame or censure."

उपकृ " to serve."

प्रकृ " to outrage, to reside, to apply or use."

उपस्कृ " to prepare or cook."

CHAPTER X.

Ninth Conjugation or कृयादि Class.

167) * ना is added on to roots of the Ninth or कृयादि in the conjugational tenses before the terminations are added.

168) † ई is substituted for आ of ना viz. ना becomes नी consonantal weak terminations.

169) ‡ ना drops its अ before vowel weak terminations.

170) § The penultimate न् of a root, ending in a consonant and not marked with a mute इ is dropped before the strong weak terminations.

Roots of the Ninth conjugation are not distinguished by aङ and hence the penultimate nasal is invariably dropped.

171) §§ रू and the 21 roots, that follow it, shorten their vowel in the conjugational tenses, while व्री-व्री and क्षि do not.

कृयादिभ्यः आ ॥ III. 1. 81.

ई हल्यघोः ॥ III. 4. 113.

आभ्यास्तयोरान् VI. 4. 112.

आनिदितां हल उपधायाः कृति ॥ VI. 4. 24.

इत्येतदित्सङ्गकं येषां नास्तितेषांहलन्तानामङ्गानामुपधायास्त्यलोपः

स्वात्कितिङितिचप्रत्ययेपरे ॥

§ प्वादिनां ह्रस्वः ॥ VII. 3. 80.

(172) * हि the Imperative 2nd person singular Parasmaipada termination is replaced by आन before which the vikarana नी is -omitted, in the case of roots of the 9th conjugation ending in a -consonant.

(173) क्री ९ U To buy; to barter; to win.

Parasmaipada.

Present.

	S.	D.	P.
1st Person	क्रीणामि	क्रीणीवः	क्रीणीमः
2nd "	क्रीणासि	क्रीणीथः	क्रीणीथ
3rd "	क्रीणाति	क्रीणीतः	क्रीणन्ति

Imperative.

1st Person	क्रीणानि	क्रीणाव	क्रीणाम
2nd "	क्रीणीहि	क्रीणीतम्	क्रीणीत
3rd "	क्रीणातु	क्रीणीताम्	क्रीणन्तु

Imperfect.

1st Person	अक्रीणाम्	अक्रीणीव	अक्रीणीम
2nd "	अक्रीणाः	अक्रीणीतम्	अक्रीणीत
3rd "	अक्रीणात्	अक्रीणीताम्	अक्रीणन्

Potential.

1st Person	क्रीणीयाम्	क्रीणीयाव	क्रीणीयाम
2nd "	क्रीणीयाः	क्रीणीयातम्	क्रीणीयात
3rd "	क्रीणीयात्	क्रीणीयाताम्	क्रीणीयुः

Atmanepada.

Present.

1st Person	क्रीणे	क्रीणीषहे	क्रीणीमहे
2nd "	क्रीणीषे	क्रीणाथे	क्रीणीष्वे
3rd "	क्रीणीति	क्रीणाते	क्रीणते

* हलन्तः शानञ्ज्ञो ॥ III. 1. 83.

Imperative.

		S.	D.	P.
1st Person		क्रीणै	क्रीणावहै	क्रीणामहै
2nd	,,	क्रीणीष्व	क्रीणाथाम्	क्रीणीध्वम्
3rd	,;	क्रीणीताम्	क्रीणाताम्	क्रीणताम्

Imperfect.

1st Person		अक्रीणि	अक्रीणीवहि	अक्रीणिमहि
2nd	,,	अक्रीणीथाः	अक्रीणाथाम्	अक्रीणीध्वम्
3rd	,;	अक्रीणीत	अक्रीणाताम्	अक्रीणत

Potential.

1st Person		क्रीणीय	क्रीणीवहि	क्रीणीमहि
2nd	,,	क्रीणीथाः	क्रीणीयाथाम्	क्रीणीध्वम्
3rd	,,	क्रीणीत	क्रीणीयाताम्	क्रीणीरन्

(a) Roots to be similarly conjugated.

प्री १ U=To please or be pleased; to show kindness to; to be cheerful.

ग्री १ P=To go or move.

भ्री १ P=To fear.

मी १ U=To hurt; to lessen; to alter; to transgress; to disappear; to stray.

री १ U=To go or move; to hurt; to howl.

ली १ P=To adhere; to melt.

ह्री १ P=To go or move; to support; to choose.

व्री १ P=To choose.

क्री १ U=To cook.

सि १ U=To fasten or ensnare.

क्षि १ P=To destroy; to diminish; to kill; to spend time.

यु १ U=To fasten; to worship; to acquire.

स्तु १ U=To jump; to raise; to cover; to approach.

वृ १ U=To choose a boon; to choose in marriage; to solicit; to conceal; to surround; to restrain; to oppose; to love; to adore.

(173 B) व्री 9 P To choose,

Present.

	S.	D.	P.
1st Person	{ व्रीणामि व्रीणामि	व्रीणीयः व्रीणीयः	व्रीणीमः व्रीणीमः
2nd "	{ व्रीणासि व्रीणासि	व्रीणीथः व्रीणीथः	व्रीणीथ व्रीणीथ
3rd "	{ व्रीणाति व्रीणाति	व्रीणीतः व्रीणीतः	व्रीणन्ति व्रीणन्ति

Imperative.

1st Person	{ व्रीणानि व्रीणानि	व्रीणाय व्रीणाय	व्रीणाम व्रीणाम
2nd "	{ व्रीणीहि व्रीणीहि	व्रीणीतम् व्रीणीतम्	व्रीणीत व्रीणीत
3rd "	{ व्रीणातु व्रीणातु	व्रीणीताम् व्रीणीताम्	व्रीणन्तु व्रीणन्तु

Imperfect.

1st Person	{ अव्रीणाम् अव्रीणाम्	अव्रीणीय अव्रीणीय	अव्रीणीम अव्रीणीम
2nd "	{ अव्रीणाः अव्रीणाः	अव्रीणीतम् अव्रीणीतम्	अव्रीणीत अव्रीणीत
3rd "	{ अव्रीणात् अव्रीणात्	अव्रीणीताम् अव्रीणीताम्	अव्रीणन् अव्रीणन्

Potential.

1st Person	{ व्रीणीयाम् व्रीणीयाम्	व्रीणीयाय व्रीणीयाय	व्रीणीयाम व्रीणीयाम
2nd	{ व्रीणीयाः व्रीणीयाः	व्रीणीयातम् व्रीणीयातम्	व्रीणीयात व्रीणीयात
3rd	{ व्रीणीयात् व्रीणीयात्	व्रीणीयाताम् व्रीणीयाताम्	व्रीणीयुः व्रीणीयुः

व्री and क्षि are to be similarly conjugated.

(174) वृ 9 U. To purify ; to winnow ; to expiate ; to discriminate ; to devise ; to become clear or pure.

पू 9 U.

Present.

	S.	D.	P.
1st	पुनामि	पुनीवः	पुनीमः
2nd	पुनासि	पुनीथः	पुनीथ
3rd	पुनाति	पुनीतः	पुनन्ति

Imperative.

1st	पुनानि	पुनाव	पुनाम
2nd	पुनीहि	पुनीतम्	पुनीत
3rd	पुनातु	पुनीताम्	पुनन्तु

Imperfect.

1st	अपुनाम्	अपुनीव	अपुनीम
2nd	अपुनाः	अपुनीतम्	अपुनीत
3rd	अपुनात्	अपुनीताम्	अपुनन्

Potential.

1st	पुनीयाम्	पुनीयाव	पुनीयाम
2nd	पुनीयाः	पुनीयातम्	पुनीयात
3rd	पुनीयात्	पुनीयाताम्	पुनीयुः

*Atmanepada.**Present.*

1st	पुने	पुनीवहे	पुनीमहे
2nd	पुनीषे	पुनाथे	पुनीध्वे
3rd	पुनीते	पुनाते	पुनते

Imperative.

1st	पुनै	पुनावहै	पुनामहै
2nd	पुनीष्व	पुनाथाम्	पुनीध्वम्
3rd	पुनीताम्	पुनाताम्	पुनताम्

Imperfect.

1st	अपुनि	अपुनीवहि	अपुनीमहि
2nd	अपुनीथाः	अपुनाथाम्	अपुनीध्वम्
3rd	अपुनीत	अपुनाताम्	अपुनत

Potential.

1st	उनीय	उनीयहि	उनीमहि
2nd	उनीयाः	उनीयाथाम्	उनीध्वम्
3rd	उनीत	उनीयाताम्	उनीरन्

पू is shortened into पु according to (171).

(a) Roots to be similarly conjugated.

लृ १ U=To cut; to lop off; to pluck; to reap; to destroy.
 धृ १ U=To shake; to blow away; to kindle; to treat roughly; to resist.

गृ १ P=To go or move.

कृ १ U=To hurt; injure or kill.

गृ १ P=To utter a sound; to invoke; to announce, to speak; to praise.

जृ १ }
 झृ १ } To grow old; to wear out; to decay.

वृ १ P=To burst or break asunder; to split, to open.

पृ १ P=To fill, &c.

भृ १ P=To bear or support; to fry; to blame; to bend.

मृ १ P=To hurt, injure or kill.

चृ १ U=To choose, &c.

धृ १ P=To tear asunder; to hurt, injure or kill.

सृ १ U=To cover; to strew, &c.

(175) बन्ध् १ P=To bind; to wear; to attract; to build; to compose; to produce; to strike as a root.

Present.

1st	बध्नामि	बध्नीवः	बध्नीमः
2nd	बध्नासि	बध्नीथः	बध्नीथि
3rd	बध्नाति	बध्नीतः	बध्नन्ति

Imperative.

1st	बध्नानि	बध्नाव	बध्नाव
2nd	बध्नान	बध्नीतम्	बध्नीत
3rd	बध्नातु	बध्नीताम्	बध्नन्तु

Imperfect.

1st	अवधाम्	अवधीव	अवधीम
2nd	अवधाः	अवधीतम्	अवधीत
3rd	अवधात्	अवधीताम्	अवधन्

Potential.

1st	बधीयाम्	बधीयाव	बधीयाम
2nd	बधीयाः	बधीयातम्	बधीयात
3rd	बधीयात्	बधीयाताम्	बधीयुः

बन्न् appears as बध् throughout by (170);
बधान by (172).

(a) Roots to be similarly conjugated.

कुंथ् 9 P = To suffer pain; to cling to; to hurt;

ग्रंथ् 9 P } To fasten; to arrange; to write;
 } To produce; to strew with.

मंथ् 9 P To churn; to agitate; to shake; to crush; to oppress; to hurt; to destroy.

अंथ् To loosen or liberate; to delight repeatedly.

(176) * The Vikarana ना-ती-न् as appended to the root क्षुम् is not changed to ण.

क्षुम् 9 P. To shake; to be agitated; to stumble.

Present.

1st	Person	क्षुम्नामि	क्षुम्नीवः	क्षुम्नीमः
2nd	„	क्षुम्नासि	क्षुम्नीथः	क्षुम्नीथ
3rd	„	क्षुम्नाति	क्षुम्नीतः	क्षुम्नन्ति

Imperative.

1st	Person	क्षुम्नानि	क्षुम्नाव	क्षुम्नाम
2nd	„	क्षुम्नान	क्षुम्नीतम्	क्षुम्नीत
3rd	„	क्षुम्नातु	क्षुम्नीताम्	क्षुम्नन्तु

Imperfect.

	S.	D.	P.
1st Person	अधुम्नाम्	अधुम्नीष	अधुम्नीम
2nd "	अधुम्नाः	अधुम्नीतम्	अधुम्नीत
3rd "	अधुम्नात्	अधुम्नीताम्	अधुम्नन्

Potential.

1st Person	धुम्नीषाम्	धुम्नीषाथ	धुम्नीषाम
2nd "	धुम्नीषाः	धुम्नीषातम्	धुम्नीषात
3rd "	धुम्नीषात्	धुम्नीषाताम्	धुम्नीधुः

(a) Roots to be similarly conjugated.

हृष् १ P=To hurt, injure, or kill.

सृज् " " To come forth; to purify; to be born again.

सृज् " " To be pleased; to trample upon; to dash to pieces to kill; to pound; to overcome.

सृज् " " To be angry.

अश् " " To eat or consume; to taste or enjoy.

हिञ् " " To torment or afflict; to suffer or feel pain.

हृप् " " To cause to move quickly; to let fly; to cast; to escape; to smite; to impel or urge.

कृप् " " To tear or retract; to test; to shine.

पृप् " " To nourish; to support; to thrive.

पृप् " " To become wet; to pour out; to fill.

पृप् " " To burn; to singe; to sear.

सृप् " " To steal; to ravish; to dispo; to captivate; to surpass.

विप् " " To separate; to disjoin.

धृप् or उधृप् १ P. To throw up.

(177) *If a root beginning with a conjunct consonant ends in हृ or उ which is a substitute for य् or ष् by way of Samprasârana, the short हृ or उ is lengthened.

(178) The vowel following a Samprasârana is dropped.

(179) The roots *ज्या and ग्रह take Samprasârana and ज्ञा takes जा as its substitute in the conjugational tenses.

ज्या becomes जि by this rule, आ being dropped by (178).
जि then becomes जी by (177) and is again shortened into जि by (171).

ज्या (जि) १ P=To overpower; to oppress; to grow old.

ग्रह (ग्रह्) १ U To take; to catch; to capture; to captivate;
to win over; to please; to perceive; to buy.

ज्ञा (जा) ,, U To know; to learn; to ascertain; to regard;
to act

(180) Roots Third Person Present Tense.

धु or ध्र	1 U	धवति	धवतः	धवन्ति
		धवते	धवेते	धवन्ते
	5 U	धुनोति	धुनतः	धुन्वन्ति
		धुनुते	धुन्वाते	धुन्वते
	6 P	धुवति	धुवतः	धुवन्ति
	9 U	धुनाति	धुनीतः	धुनन्ति
		धुनीते	धुनाते	धुनते
	10 U	धूनयति	धूनयतः	धूनयन्ति
		धूनयते	धूनयेते	धूनयन्ते
पृ	3 P	पिपति	पिपृतः	पिप्रति
	6 A	प्रियते	प्रियेते	प्रियन्ते
	5 P	पृणोति	पृणुतः	पृण्वन्ति
	9 P	पृणाति	पृणीतः	पृणन्ति
	10 U	पारयति	पारयतः	पारयन्ति
जृ		पारयते	पारयेते	पारयन्ते
	1 P	जरति	जरतः	जरन्ति
	4 P	जीर्यति	जीर्यतः	जीर्यन्ति

* ग्रहिज्याषयिव्यधिवष्टिविचतिवृश्चतिभृज्जनीनां डिति च VI. 1. 16.

† ज्ञाजनोर्जा VII. 3. 79.

Roots		Third Person Present Tense.		
गृ	9 P 10 U	गृणाति जारयति जारयते	गृणीतः जारयतः जारयेते	गृणन्ति जारयन्ति जारयन्ते
इप्	1 U to go	एषति एषते	एषतः एषेते	एषन्ति एषन्ते
	4 P to move	इष्यति	इष्यतः	इष्यन्ति
	6 P to wish	इच्छति	इच्छतः	इच्छन्ति
	9 P to let fly	इष्णाति	इष्णीतः	इष्णन्ति
क्षि	1 P	क्षयति	क्षयतः	क्षयन्ति
	5 P	क्षिणोति	क्षिणुतः	क्षिण्वन्ति
	6 P to abide; to go	क्षियति	क्षियतः	क्षियन्ति
	9 P	क्षिणाति	क्षिणीतः	क्षिणन्ति
यु	2 P	यौति	युतः	युयन्ति
	3 P to separate	युयोति	युयुतः	युय्यति
	9 U	युनाति युनीते	युनीतः युनाते	युनन्ति युनते
	10 A to censure	यायते	यायेते	यायन्ते
वृ	1 U	वरति वरेते	वरतः वरेते	वरन्ति वरन्ते
	5 U	वृणोति वृणुते	वृणुतः वृण्वाते	वृण्वन्ति वृण्वते
	9 U	वृणाति वृणीते	वृणीतः वृणाते	वृणन्ति वृणते
	10 U	वरयति वरयते	वरयतः वरयेते	वरयन्ति वरयन्ते
क्व	6 P } to scatter	किरति	किरतः	किरन्ति
	9 U }	कृणाति कृणीते	कृणीतः कृणाते	कृणन्ति कृणते
	10 A to know, to inform	कारयते	कारयेते	कारयन्ते

Roots	Third Person	Present	Tense
गृ 6 P to spit, } to swallow }	गिरति गिलति	गिरतः गिलतः	गिरन्ति गिलन्ति
9 P to speak	गृणाति	गृणीतः	गृणन्ति
10 to make known; to teach }	गारयते	गारयेते	गारयन्ते
पृ 3 P	पिपति	पिपूतः	पिपुर्ति
9 P	पृणाति	पृणीतः	पृणन्ति
विष् 1 P to sprinkle	वेषति	वेषतः	वेषन्ति
3 U	वेवेष्टि वेवेष्ट	वेवेष्टः वेवेष्टाते	वेवेष्टति वेवेष्टते
9 P to separate	वेष्णाति	वेष्णीतः	वेष्णन्ति
प्री 4 A	प्रीयते	प्रीयेते	प्रीयन्ते
9 U	प्रीणाति	प्रीणीतः	प्रीणन्ति
	प्रीणीते	प्रीणाते	प्रीणते
10 U	प्रीणयति प्रीणयते	प्रीणयतः प्रीणयेते	प्रीणयन्ति प्रीणयन्ते
मी 4 A to die	मीयते	मीयेते	मीयन्ते
9 U	मीनाति मीनीते	मीनीतः मीनाते	मीनान्ति मीनते
10 U to go, to understand }	माययति माययते	माययतः माययेते	माययन्ति माययन्ते
ज्या 9 P	जिनाति	जिनीतः	जिनन्ति
ग्रह् 1 P	ग्रहति	ग्रहतः	ग्रहन्ति
9 U	ग्रह्णाति ग्रह्णीते	ग्रह्णीतः ग्रह्णाते	ग्रह्णन्ति ग्रह्णते
10 U	ग्राहयति ग्राहयते	ग्राहयतः ग्राहयेते	ग्राहयन्ति ग्राहयन्ते
ज्ञा 9 U	जानाति जानीते	जानीतः जानाते	जानान्ति जानते
स्कु 5 U	स्कुनोति स्कुन्ते	स्कुनुतः स्कुन्वाते	स्कुन्वन्ति स्कुन्वते

Roots	Third Person	Present	Tense
रु १ U	रुनाति रुनीते	रुनीतः रुनाते	रुनन्ति रुनते
प्रस् or उप्रस् १ P 10 P.	उप्रस्नाति उप्रासयति	उप्रस्नातः उप्रासयतः	उप्रस्नन्ति उप्रासयन्ति
वृद् ६ P १ P	वृदति वृदनाति	वृदतः वृदनीत	वृदन्ति वृदन्ति

(181) रु, रि, री, तुम् and क्तिन् belong to the 4th and 9th conjugations, and पू, इ, ली, छप्, धुम्, झप्, णप् and हृप् to the 1st, 4th and 9th ones.

(182) अय्, मय्, कुय्, and णप् belong to the 1st and 9th and अय्, मय्, सय्, and यद् to the 1st, 9th and 10th conjugations.

(183)* सि, इ, अन् and रुक्, स्तम्भ्, स्तुम्भ्, स्कम्भ्, स्कुम्भ् (the last four roots meaning " to obstruct or stop ") belong to the 3th and 9th conjugations.

(184) Parasmaipada and Atmanepada.

‡ क्री १ U to buy.

परिक्री to buy; to repay; or return; to hire
(with instr. or dat. of the price)
विक्री to sell; to barter or exchange.
अवक्री to purchase; to hire, to bribe. } Atmanepadi.

‡ ज्ञा १ U to know

ज्ञा by itself and अनुज्ञा " to permit; " take either pada. संज्ञा
" to remember, to think of " is Parasmaipadi.

ज्ञा with the following prepositions and in the following senses
is always Atmanepadi.

संज्ञा = To know; to live in harmony; to agree to;
to watch; to appoint; to look for.

* सन्धुस्तुन्धुस्कन्धुस्कुन्धुस्कुम्भ्यन्धु ॥

† परिज्येभ्यः क्रियः (1. 3. 18)

‡ अपहृने हः (1. 3. 44)

अपज्ञा=To deny or conceal.

प्रज्ञा=To know; to find out; to discern.

प्रतिज्ञा=To promise, to assert; to adduce; to own, to confirm; to approve; to observe; to remember with regret.

The desiderative of ज्ञा is always Atmanepadi.

PART III.

Non-Conjugational Tenses and Moods.

(185) Out of the six Tenses and four Moods in Sanskrit, two tenses and two moods have been treated of in Part I with reference to the 1st, 4th, 6th, and 10th conjugations, and in Part II with reference to the 2nd, 3rd, 5th, 7th 8th and 9th ones. This division of verbs into 10 conjugations disappears in the remaining tenses and moods, hence the term "Non-conjugational Tenses and Moods."

In treating the Non-conjugational Tenses and Moods, roots are, however, divided into three groups, called Set (स इट् i. e. with इ), Wet (वा इट् i. e. with or without इ), and Anit (अन् इट् i. e. without इ).

† Set roots take the augment इ before all A'rdhadhatuka or non-conjugational terminations which begin with any consonant except य्. Wet roots admit इ optionally, while Anit roots do not take it.

Set, Wet, and Anit roots undergo certain modifications in special cases which will be noted down in their proper places.

(186)† Monosyllabic roots ending in long ऊ and long ऋ are set.

* संप्रतिभ्यामनाध्याने (1. 3. 46)

† आर्धधातुकस्येड्वलादेः ॥ 7. 2. 35

‡ ऊट् दन्तैर्यौति रुक्षगुशीस्तुनुक्षुभिडीङ्गभिः ॥

वृहद्वृत्रभ्यांचविनैकाचोऽजन्तेषुनिहताः स्मृताः ॥ सि. कौ.

Exception:—रू 2nd and 4th conj. A. 'to give birth to' and
 वृ 5th and 9th conj. P. A. 'to shake' are Wet.

(a) All other monosyllabic roots ending in a vowel are Anit.

Exception:—यु (2nd conj.) रु—रुणु—शी—स्तु—तु—हु—चि—
 डी—भि—रु (9th conj. A) and वृ (5th conj. U.) are Set. स्तु
 is Wet.

(187) Most of the roots ending in a consonant and all
 derived roots are Set.

(a) The roots enumerated in the following Kârikâs are the
 only Anit ones. The roots वृप्—वृप्—स्विप्—पृप्—सिप्—पुप्—मन्—
 पुप्—त्रिप् when belonging to the 4th conjugation and the roots
 वम् 1. P; निज् 3. U; विज् 3. U; शक् 5. P; are Anit, out of these
 वृप् when belonging to the 1. 5. 6. P. 10 U. and वृप् to 1. 6. P.
 10 U. conjugations are Wet, and the remaining when not of the
 4th conjugation are Set. विद् 6. P. A. 'to get' is Anit according
 to चांद्र, दोर्म and others and is soon in the Bhâshya. It is Set in the
 opinion of व्याघ्रभूति and others. रज्ज्—मरज्—अद्—पृद्—तृप्—शृप्—
 वृप्—पृप् and शिप् are Anit in the opinion of व्याघ्रभूति and others,
 but are not said to be so in the Pâtanjali Mahâbhâshya.

शक् पच् सचि रिच् यच् विच् । सिच् प्रच्छि रपज् निजिर भजः ॥

भज् भुज् भ्रज् भस्ति यज् युज् रुज् ।

रज् विजिर रयज्ति सज्ज् रुजः ॥ १ ॥

अद् छुद् विद् छिद् तुदि नुदः । पय भिद् वियतिर विनद् ॥

शद् सदी स्विद्यतिः स्कन्दि । हदी कुप् छुपि शुभ्यती ॥ २ ॥

बन्धिद् युधि रुधी राधि । व्यथ् शुधः साधि सिध्यती ॥

मन्य हन्ताप् क्षिप् छुपि तप् । तिपस्तृप्यति वृप्यती ॥ ३ ॥

लिप् लृप् षप् शान् स्वप् छवि यम् । रम् लभ् गम् नग् यमो रमिः ॥

कुशिर दंशि दिशी दृश् सृश् । रिग् रुश् लिग् विग् स्पृष् कृपिः ॥ ४ ॥

त्रिप् तृप् द्विप् दृप् पुप्य पिप् विप् । शिप् शृप् भिष्यतयो घसिः ॥

वसतिर वद् दिदि दृही । नद् मिद् रुद् लिद् घहिस्तथा ॥ ५ ॥

अनुदात्ता हलन्तेषु धातवो द्व्यधिकं शतम् ॥
 तुदादौ मतभेदेन स्थितौ यौ च चुरादिषु ॥ ६ ॥
 तृप् द्वीपौ तौ वारयितुं द्यना निर्देश आदृतः ॥
 स्विद्यपद्यौ सिध्यबुध्यौ मन्यपुष्यश्लिषः द्यना ॥ ७ ॥
 वासिः शपा लुका यौतिर्निर्दिष्टोऽन्यनिवृत्तये ॥
 णिजिर् विजिर् शक्लृ इति सानुबन्धा अमी तथा ॥ ८ ॥
 विन्दविश्वांद्रदौर्गादेरिष्टो भाष्येपि दृश्यते ॥
 व्याघ्राभूत्यादयस्त्वेनं नेह पेटुरिति स्थितम् ॥ ९ ॥
 रञ्जिमस्जी अदिपदी तुद् शुध् शुषि पुषि शिषिः ॥
 भाष्यानुक्ता न वेहोक्ता व्याघ्रभूत्यादिसंमतेः ॥ १० ॥ सि० कौ०

* (b) The following are Wet roots :—

अक्षितक्षी त्वक्षि तञ्च त्रश्चजी तज्जि मार्जति ॥
 मार्षि क्तिदि स्यन्दि सिध् रध् । उपत्रप्तृप्तृप् रुपः क्लिशिः ॥ १ ॥
 क्षाम्यति क्षमते नश्यत्यश्नुते गृहि गाहि च ॥
 गृह् तुह् वृह् ब्रुह् सुह् स्तुहि स्निहिस्तथा ॥ २ ॥
 स्नुह्यतिर्वृहतीत्येते त्रिंशद्द्वावधिकौ स्मृतौ ।
 धातवो हि बर्धैर्वेद्वास्तेष्वञ्जिर्लुङि सेद् स्मृतः ॥ ३ ॥

CHAPTER XI.

The Perfect i. e. लिट् or परोक्षावृत्तिः

(188) The Perfect or “The Remote Past Tense” is of two kinds, one is called the Reduplicative Perfect and the other the Periphrastic Perfect. Some roots take exclusively the former and some the latter; while there are others which take either.

* This Karika and the others marked with an asterisk for some of the varieties of the Aorist have been composed by the learned Shastri Mr. Vithal Dhondadeo Joshi of Palgarh now working as the head corrector in the Gujarathi Press in Bombay. My heart-felt thanks are due to him for the kind help I received at his hands from time to time for this compilation.

(a) The Reduplicative Perfect:—All primitive or monosyllabic roots beginning with अ, आ, or short इ, उ, ए or with any consonant and the roots कृच्छ्, and ऊर्ण take the Reduplicative Perfect.

(b) The Periphrastic Perfect:—All primitive roots of more than one syllable except * ऊर्ण, all roots beginning with long ई-ऊ or prosodially long vowel i. e. a short vowel followed by a conjunct consonant except † कृच्छ्, roots beginning with ए and ओ, all derived roots such as those of the 10th conjugation, causals, desideratives and others, and the roots ‡ दय्—अय्—कास् and आस् take the Periphrastic Perfect.

(c) § The roots रुप्—विद्—जाय्—भी—ही—भृ—हृ and दरिद्रा admit of both the perfects.

The Reduplicative perfect.

(189) Terminations.

Parasm.			Atm.		
S.	D.	P.	S.	D.	P.
1** अ	व	म	§§ए	यहे	महे
2 थ	अथुस्	अ	से	आये	ध्वे
3 अ	अतुस्	वस्	ए	आते	इरे

* ऊर्णोतेराम् नेतिवाच्यम् ॥

† इजदिर्द्युमतेऽनृच्छः ॥ 3. 1. 36

‡ दयायास्तत्र ॥ 3. 1. 37

§ उषविदजायभ्योऽन्यतरस्याम् ॥ 3. 1. 53

भी—हीमृदुवांश्लुवच् ॥ 3. 1. 39

** परस्मैपदानां णलतुस्यलथुसणत्वमाः ॥ 3. 4. 82

णल् (अ)—अतुस्—उम्
थल् (थ)—अथुस्—अ
णल् (अ)—व —म } are the Parasmaipada.
terminations of the Perfect.

§§ लिटस्तद्धयोरोशिरेच ॥ 3. 4. 81. The Atmanepada terminations are the same as those of the Present Tense of the 2nd class of conjugations with ए and इरे for ते and अते of the third person.

(a) Three terminations थ—व—म in the Parasmaipada, and four वहे—महे—से and ध्वे in the Atmanepada are capable of admitting the augment इ.

Rules regarding the augment इ in the Perfect.

- 1 All Set roots admit इ as usual.
- 2 The Wet root सू admits इ necessarily but the roots स्तृ and धृ do it optionally before थ and necessarily before व and म.
3. All other Wet Roots take इ optionally as usual.
4. * Anit roots कृ—सृ—भृ—वृ—स्तृ—हृ—धृ—and श्रु do not admit इ in the perfect as usual. वृ† however takes इ optionally before थ. कृ with सम्-परि or उप is also an exception, see 197.
5. ‡ Anit roots ending in short क्क admit इ necessarily before व—म or वहे—महे—से and ध्वे but not before थ.
Exception:—The root क्क 1 and 3 conj. P. 'to go'—see (194 and 197).
6. Anit roots with a final vowel except short क्क or having an अ in them take इ optionally before थ and necessarily before व—म or वहे—महे—से and ध्वे.
7. All other Anit roots take इ necessarily in the perfect.

(b)§ When the 2nd person plural terminations पीध्वम्—ध्वम् and ध्वे of the Benedictive, Aorist and Perfect follow a vowel except अ or आ or follow य्—व्—र्—ल्—or ह्, the ध्व is changed to ह् necessarily in the absence of the intermediate इ and optionally when the intermediate इ is preceded by any vowel except अ or आ or the consonants य्—व्—र्—ल् or ह्.

* कृसृभृस्तृदृधृश्रुवोलिति ॥ 7. 2. 13

† बभूथानतन्थजगृभ्ववर्थेति निगमे । 7. 3. 64

‡ अजन्तोऽकारवान्वायस्तास्यनिदयलिङ्गयम् ।

ऋहृन्दईदृङ्कृत्यानिद् कायनो लिटि सेइ भवेत् ॥

§ इणः पीध्वलुङ्किटाधोङ्गात् ॥ 8. 3. 78 विभाषेतः ॥ 8. 3. 89

(190) The root is * reduplicated according to the rule of reduplication in Chapter VI.

(191) The Parasmaipada singulars are strong; all other terminations are weak.

(a) The penultimate short of roots takes Guna before the strong terminations and the final vowel and penultimate अ† take Vridhhi necessarily before the अ of the third person singular and optionally before the अ of the first person singular Parasmaipada. Before the अ of the 2nd person singular Parasmaipada, the final vowel of roots takes Guna and the penultimate अ remains the same.

(192) Irregularities regarding Guna or Vridhhi.

(1) वृज् [see 85 (a)]

(2) The vowel of विद् is not gunated before the affix आम्, which is strong, see (212).

(3) The ष् of जामृ takes Guna before any सार्धधातुक or आर्धधातुक affix except षि, चिष् (इ), णच् (अ 1st and 3rd pers. sing. Perfect) or one distinguished by a mate ऋ (see 212).

(4) The final vowel of व्रीषी and वेषी and the intermediate इ do not take Guna or Vridhhi, (see 210 and 211).

वृज् (Wet) 1. 2. P. 'to cleanse, to purify, to deck.'

S.

D.

P.

1 ममार्ज	ममृभिय-ममृड्व-ममार्जिव	ममृजिम-ममृज्म ममार्जिम
2 ममार्जिय-ममार्जे	ममृजथुः-ममार्जथुः	ममृज-ममार्ज
3 ममार्ज	ममृगतुः-ममार्जतुः	ममृजुः-ममार्जुः

* लिटिधातोरन्त्यास्य VI. 1. 8

† अतउपधायाः ॥ VII. 2. 116

णलत्तमोषा ॥ VII. 1. 91

1 मृजेवृद्धिः ॥ VII. 2. 114.

3 जाम्रोऽविचिण्णद्धित्तु VII. 3 85.

4 व्रीषीवेषीटाम् I. I. 6.

(193) Irregularities regarding reduplication of certain roots in the Perfect.

- 1 दिगि (substitute for दे in the perfect) does not admit of reduplication.
- 2 जि is changed to गि, and चि is optionally changed to कि after its reduplicative syllable in the Perfect and Desiderative.
- 3 हि is changed to घि after its reduplicative syllable except in the 3rd variety of the Aorist.
- 4 ह् of हर् is changed to घ् after its reduplicative syllable.
- 5 In the case of कृ with सम्, कृ is reduplicated with स्.
- 6 The reduplicative इ of the root इ 2. P. 'to go' is lengthened before vowel weak terminations.
- 7 The root अश् 5 A 'to pervade' inserts र् after the reduplicative syllable. अश् 9. P. 'to eat' is regular.
- 8 The roots भी—द्भी—भृ and हु have their bases reduplicated as in the 3rd conjugation before आम् and the auxiliary verb to be appended.
- 9 The उ of reduplicative भु of the root भू is replaced by अ. For दिगि—see under 195.

- 2 सन्लिटोर्जः ॥ VII. 3. 57.
विभाषाचैः ॥ VII. 3. 58.
- 3 हेरचङि. VII. 3. 56.
- 4 अभ्यासाच्च ॥ VII. 3. 55.
- 5 संस्कृ ॥
- 6 दीर्घ इणः किति । VII. 4. 69.
- 7 अश्नोतिश्च । VII. 4. 72.
- 8 भीहीमृहुवांश्च ॥ III. 3. 39.
- 9 भवतेरः । VII. 4. 73.

जि (Anit) 1. P. 'to conquer, to win, to excel.'

	S.	D.	P.
1	जिगाय-जिगय	जिग्विष	जिग्विम
2	जिगविष-जिगेष	जिग्वथुः	जिग्व
3	जिगाय	जिग्वतुः	जिग्वुः

चि (Anit) 5. P. A. 'to collect.'

Parasmaipada.

1	{ चिकाय-चिकय	चिक्विष	चिक्विम
	{ चिचाय-चिचय	चिच्विष	चिच्विम
2	{ चिकविष-चिकेथ	चिक्वथुः	चिक्व
	{ चिचविष-चिचेथ	चिच्वथुः	चिच्व
3	{ चिकाय-चिचाय	चिक्वतुः	चिक्वुः
		चिच्वतुः	चिच्वुः

Atmanepada.

1	{ चिक्ये	चिक्विषहे	चिक्विमहे
	{ चिच्ये	चिच्विषहे	चिच्विमहे
2	{ चिक्विषे	चिक्व्याथे	चिक्विष्ये—ङ्
	{ चिच्विषे	चिच्व्याथे	चिच्विष्ये—ङ्
3	{ चिक्ये	चिक्व्याते	चिक्विषे
	{ चिच्ये	चिच्व्याते	चिच्विषे

हि (Anit) 5. P. to throw, to grow, to go.

1	हिघाय-हिघय	हिघ्विय	हिघ्विम
2	हिघविष-हिघेय	हिघ्वथुः	हिघ्व
3	हिघाय	हिघ्वतुः	हिघ्वुः

For हन्—see under (190.).

For कृ with सम्—see under (197.).

इ (Anit) 2. P. 'to go'

1	इयाय-इयय	इय्विय	इय्विम
2	इयाविष-इयेय	इय्वथुः	इय्व
3	इयाय	इय्वतुः	इय्वुः

अश् (Set) 9. P. 'to eat'

1	आश	आशिव	आशिम
2	आशीथ	आशथुः	भाश
3	आश	आशतुः	आशुः

अश् (Wet) 5. A 'to pervade'

1	आनशे	{ आनाशिवहे आनश्वे	आनशिमहे भानश्महे
2	आनशिपे-आनक्षे	आनशाथे	आनाशिभ्वे-आनश्चे
3	आनशे	आनशाते	भानशिरे

For भी—ही—भू and हु see (214).

For भू see section (195).

(194) Peculiarities regarding the augment इ before थ.

1 The augment इ is weak in the case of the roots विञ् 7 conj. P. Hence the form is विविजिथ instead of विवेजिथ.

विञ् (Anit) 3. P. has विवेजिथ.

2 कृ with सम्, and the roots अद्—कृ and ह्ये admit इ necessarily before थ. The forms are सञ्चस्करिथ—आदिथ or जघसिथ—आरिथ and चित्ययिथ.

3 The termination थ, as applied to ग् which is substitute for इ with अधि and the verbs of the कृटादि class (i. e. कृद्—एद्—कुच्—यज्—यङ्—डिप्—छुर्—स्फुद्—तुद्—लुद्—ऊङ्—पुङ्—तुङ्—स्फुर—यर्—नृ—धृ—कृ and a few more not important) is weak.

4 The roots द्रुह्—सुह्—स्तुह् and स्निह् change their ह् to घ् or ढ् before a consonant except a nasal or a semi-vowel or by nothing. The forms therefore are as follows.

1 विजइद् ॥ 1. 2. 2

2 इडत्यनिर्व्ययनीनाम् ॥ VII. 2. 66

3 गाङ्कुटादभ्योऽज्जिगन्धिन् ॥ 1. 2. 1

4 वाद्रुहमुहृण्णहृष्णिहाम् ॥ 8. 2. 33

2nd Person Sing.

दुद्रोहिथ	सुमोहिथ	सुष्णोहिथ	सिष्णोहिथ
दुद्रोढ	सुमोढ	सुष्णोढ	सिष्णोढ
दुद्रोग्ध	सुमोग्ध	सुष्णोग्ध	सिष्णोग्ध

दुद्रोद् + थ = दुद्रोप् + थ = दुद्रोप् + थ by (100) दुद्रोग्ध by (82).
 दुद्रोद् + थ = दुद्रोद् + थ = दुद्रोद् + थ by (100) = दुद्रोद् + द् by (81)
 = दुद्रोढ by (101).

5 The roots मस्ज् and नश्च् take न् as their penultimate when followed by any consonant except a nasal or a semi-vowel. The second person singular forms are therefore ममञ्जिथ or ममङ्स्थ and नैशिथ or ननंष्ट.

6 The roots सद् and वद् substitute ओ for their अ when द् is dropped; hence उवद् + थ = उवद् + थ by 99, = उवद् + थ by (100) = उवद् + द् by 81 = उवढ by (101) and by this rule उवोढ. The other form is उवहिथ.

7 The ह् of नद् is changed to ध् before a consonant except a nasal or a semi-vowel ननद् + थ = ननध् + थ = ननध् + ध् by (100) = ननद्ध by (82).

8 Anit roots having ऋ for their penultimate change it to र optionally before a strong termination beginning with any consonant except a nasal or a semi-vowel.

सृज् and वृज् become therefore स्रज् and व्रज् before थ.

The roots सृज् and वृज् take इ optionally before थ; when they do not take इ the forms are सस्रष्ट and वव्रष्ट by (93). In the other case they are सस्रिथ and वव्रिथ.

5 मस्जिनशोर्झलि (मस्जेरन्थान्पूर्वोत्तुम्षाच्यः) 7. 1. 60.

6 सहिवहोरोर्द्वर्णस्य 16. 3. 112.

7 नहोषः ॥ VIII. 2. 65.

8 अनुदात्तस्य चर्दुपधस्यान्यतरस्वाम् ॥ VI. 1. 59.

विभाषासृजिदृशोः ॥ VII. 2. 65.

सृजिदृशोर्झल्यमिति ॥ VI. 1. 58

The Wet roots तृप् and हृप् have the following forms.

तत्तर्पिथ	हृत्तर्पिथ	} 2nd Person sing.
तत्तर्प्य	हृत्तर्प्य	
तन्नप्य	हृन्नप्य	

9 तृ 5 P. takes ह् optionally before थ as ववर्थ (वेवे). ववरिथ is used in common speech.

10. The augment ह् is optionally weak in the case of ऊर्णु.

ऊर्णुलुविथ or ऊर्णुनविथ.

विज् (Anit) 3 P. A. 'to divide, to distinguish.'

Parasmaipada.

S.	D.	P.
1 विवेज	विविजिव	विविजिम
2 विवेजिथ	विविजिथुः	विविज
3 विवेज	विविजितुः	विविजुः

Atmanepada.

1 विविजे	विविजिवहे	विविजिमहे
2 विविजिषे	विविजाथे	विविजिध्वे
3 विविजे	विविजाते	विविजिरे

विज् (Set) 7 P. 'to tremble, to fear, to be distressed,' has the same forms as those of विज् 3. P. विविजिथ being substituted for विवेजिथ 2nd person singular. विज् (set) 6. A. 'to tremble' has the same forms as those of विज् 3. A.

For कृ with सम्—कृ—अद्—व्ये—see 197, 195 and 200.

कुद् (Set) 6. P. 'to be crooked.'

S.	D.	P.
1 चुकोट	चुकुटिव	चुकुटिम
2 चुकुटिथ	चुकुटिथुः	चुकुट
3 चुकोट	चुकुटितुः	चुकुटुः

9 बभूयाततन्यजगृम्भवर्थेतिनिगमे ॥ VII. 2. 64.

10 विभाषोर्णोः ॥ 1. 2. 3.

स्फुट्—वृट्—लृट्—स्फुर—वृ and लृ have their 2nd Person singular
उस्फुटिथि—उवृटिथि—उलृटिथि—उस्फुरिथि—उनुविथि and उवृविथि.

दुह् (Wet) 4. P. ' to hate, to seek, to hurt.'

	S.	D.	P.
1	दुमोह	दुदुहिष दुदुह	दुदुहिम-दुदुह
2	दुमोहिथ दुमोह-दुमोग्ध	} दुदुहथु	दुदुह
3	दुमोह		
		दुदुहतुः	दुदुहः

मुह् (Wet) 4 P ' to faint, to be foolish.'

1	मुमोह	मुमुहिष—मुमुह	मुमुहिम—मुमुह
2	मुमोहिथ मुमोह—मुमोग्ध	} मुमुहथु	मुमुह
3	मुमोह		
		मुमुहतुः	मुमुहः

सुह् (Wet) 4. P. ' to vomit '

1	सुष्मोह	सुष्महिष—सुष्मह	सुष्महिम—सुष्मह
2	सुष्मोहिथ सुष्मोह—सुष्मोग्ध	} सुष्महथु	सुष्मह
3	सुष्मोह		
		सुष्महतुः	सुष्महः

सिह् (Wet) 4. P ' to feel affection for.'

1	सिष्मोह	सिष्महिष—सिष्मह	सिष्महिम—सिष्मह
2	सिष्मोहिथ सिष्मोह—सिष्मोग्ध	} सिष्महथु	सिष्मह
3	सिष्मोह		
		सिष्महतुः	सिष्महः

सृज् (Anit) 4. A. ' to be abandoned. '

6. P. to leave or create

Parasmaipada.

1	ससर्ज	ससृजिष	ससृजिम
2	ससर्जिथ—ससृष्ट	ससृजथुः	ससृज
3	ससर्ज	ससृजतु	ससृजु

Atmanepada.

	S.	D.	P.
1	ससृजे	ससृजिवहे	ससृजिमहे
2	ससृजिषे	ससृजाथे	ससृजिध्वे
4	ससृजे	ससृजाते	ससृजिरे

दृश् (Anit) 1. P. ' to see '

1	ददृश	ददृशिव	ददृशिम
2	ददृशिथ—ददृष्ट	ददृशथुः	ददृश
3	ददृश	ददृशतुः	ददृशुः

तृप् (Anit) 4. P. 'to be pleased'

1	ततर्प	ततृपिव	ततृपिम
2	ततर्पिथ—तत्रप्य	ततृपथुः	ततृप
3	ततर्प	ततृपतुः	ततृपुः

दृप् (Anit) 4. P. 'to be proud' is to be similarly conjugated. When तृप् and दृप् are Wet, viz. when they are not of the 4th conjugation, they have two forms each for the dual and plural of the 1st person and three forms for the 2nd Person singular; these are

ततृपिव or ततृप्व; ततृपिम—ततृप्म; ततर्पिथ—ततर्प्य—तत्रप्य.

ददृपिव—ददृप्व; ददृपिम—ददृप्म; ददर्पिथ—ददर्प्य—ददृप्य.

मस्ज् (Anit) 6. P. 'to sink into, to bathe, to despond.'

1	ममज्ज	ममज्जिव	ममज्जिम
2	ममज्जिथ—ममङ्कथ	ममज्जथुः	ममज्ज
3	ममज्ज	ममज्जतुः	ममज्जुः

Roots वृ—वह, नह् and नश् see 197 (b), 200, 201 and 201 (b)

ऊर्णु (Set) 2 P. A. 'to cover'.

Parasmaipada.

1	ऊर्णुनाव—ऊर्णुनव	ऊर्णुनुवि	ऊर्णुनुविम
2	ऊर्णुनुविथ—ऊर्णुनविथ	ऊर्णुनुवथुः	ऊर्णुनुव
3	ऊर्णुनाव	ऊर्णुनुवतुः	ऊर्णुनुवुः

Atmanspada.

S.	D.	P.
1 ऊर्णुतरे	ऊर्णुविषहे	ऊर्णुपिमहे
2 ऊर्णुविषे	ऊर्णुयाये	ऊर्णुविषे-हे
3 ऊर्णुवे	ऊर्णुयासे	ऊर्णुविरे

(19) Note the following substitutes —

- 1 The roots *यृप्—युप्—विच्छ्—वृष्—वृन्* preserve optionally their *आय्*, so do the verbs *कृत्* and *कम्* their *ईय्* and *अय्* respectively before the terminations of the non-conjugational tenses and moods.
- 2 The roots *अस्* and *वृ* have no forms for the non conjugational tenses, and *घस्* is wanting in the Perfect and Benedictive *अस्*, and *वृ* substitute *भू* and *वच्* respectively. *अस्* forms its reduplicated Perfect regularly when it is an auxiliary verb
- 3 *भू* takes *व* viz becomes *भूव्* before vowel terminations in the Aorist and Perfect.
- 4 The roots *दे* 'to protect,' and *इ* with *अधि* 'to study,' substitute *दिग्* and *गा* necessarily in the perfect, and *वे* 'to weave,' *चक्ष्* 'to speak,' and *अद्* 'to eat' substitute optionally *यय्*, *खया* or *ऋया* and *घस्* respectively. *रया* and *ऋया* take both P. and A terminations and are necessary substitutes in the remaining non-conjugational tenses and moods For *घस्* see section 199 and page 102

-
- 1 आयादयआर्धधातुवे वा ॥ 3 1 31.
 - 2 अस्तेभूं ॥ 2. 4. 52
 - 3 भुवोऽनुगुल्दलिटो 6 4 88
 - 4 दयतेर्दिग् लिटि ॥ 7 4 9.
गाड् लिटि ॥ 2 4 49.
वेजोऽयि ॥ 2. 4. 41
चभिड् रव्याज् ॥ वा लिटि ॥ 2 4 54 — 2 6 55.
त्रित्यन्यतरस्याम् ॥ 2. 4 49.

5 प्याय् 'to grow' substitutes पी in the Perfect and Frequentative.

6 दी 'to decay' inserts य् viz. becomes दीय् before vowel weak terminations.

7 अज् 'to go, to throw' substitutes वी before the terminations of the non-conjugational tenses and moods but optionally before consonantal terminations beginning with any consonant except य्.

8 श्रन्थ् and ग्रन्थ् 9. P. दम्भ् 5. P. and स्वञ्ज् 1. A. drop their nasal optionally before the weak terminations of the Perfect.

9 रध् inserts न् before ध् when a vowel follows.

For गुप्—धुप्—विच्छ्—पण्—पन्—ऋत् and कम् see 218.

For वच् see 200.

अस् (Set) 'to be' an auxiliary verb.

Parasmaipada.

S.	D.	P.
1 आस	आसिव	आसिम
2 आसिथ	आसथुः	आस
3 भास	आसतुः	आसुः

Atmanepada.

1 आसे	आसिवहे	आसिमहे
2 आसिषे	आसाथे	आसिध्वे
3 आसे	आसाते	आसिरे

5 लिङ्यङोश्च 6. 1. 29.

6 दीङोयुडाचि क्किति ॥ 6. 4. 63.

7 अजेर्ज्यवजपोः ॥ बलादावार्धधातुकेवेष्यते ॥ 2. 4. 56.

8 श्रन्थिग्रन्थिदम्भिस्वजीनालिङः कित्वंवेति व्याकरणान्तरम्

9 राधिजभोराचि 7. 1. 61.

भू (Set) 1. P. A. 'to be, to become.'

Parasmaipada.

S.	D.	P.
1 बभूव	बभूविष	बभूविम
2 बभूविथ	बभूवथुः	बभूव
3 बभूव	बभूवतुः	बभूवुः

Atmanepada.

1 बभूवे	बभूविवहे	बभूविमहे
2 बभूविषे	बभूवाथे	बभूविष्वे-हे
3 बभूवे	बभूवाते	बभूविरे

भू becomes बभू by the 3rd of this rule. When reduplicated it becomes भूभूव्-भूभूव् and भभूव् by 193 and then बभूव्.

दे (Anit) 1. A. 'to protect.

1 *दिग्मे	दिग्विवहे	दिग्विमहे
2 दिग्विषे	दिग्व्याथे	दिग्विष्वे-हे
3 दिग्मे	दिग्व्याते	दिग्विरे

इ with अधि (Anit) 2. A. 'to study, to think.'

1 अधिजगे	अधिजगिवहे	अधिजगिमहे
2 अधिजगिषे	अधिजगाथे	अधिजगिष्वे
3 अधिजगे	अधिजगाते	अधिजगिरे

For दे See 200.

चक्ष् (Set) 'to speak.'

Parasmaipada.

1 †चक्ष्यौ-चक्षौ	चक्ष्यिव-चक्षिषव	चक्ष्यिम-चक्षिम
2 चक्ष्यथ-चक्ष्याथ चक्षिथ-चक्ष्माथ }	चक्ष्यथुः-चक्ष्माथुः	चक्ष्य-चक्ष
3 चक्ष्यौ-चक्षौ	चक्ष्यतु-चक्ष्मतुः	चक्षुः-चक्षुः

* See 192

† See 196.

Atmanepada.

S.	D.	P.
1 चचक्षे चक्ष्ये-चक्षो }	चचक्षिवहे चक्ष्यिवहे-चक्षिवहे }	चचक्षिमहे चक्ष्यिमहे-चक्षिमहे }
2 चचक्षिषे चक्ष्यिषे-चक्षिषे }	चचक्षाथे चक्ष्याते-चक्षाथे }	चचक्षिध्वे चक्ष्यिध्वे-क्ष्वे-चक्षिध्वे }
3 चचक्षे चक्ष्ये-चक्षो }	चचक्षाते चक्ष्याते-चक्षाते }	चचक्षिरे चक्ष्यिरे-चक्षिरे }

अद् (Anit) 2. P. ' to eat. '

1 आद-जघास-जघस	आदिव-जक्षिव	आदिम-जक्षिम
2 आदिथ-जघासिथ	आदथुः-जक्षथुः	आद-जक्ष
3 आद-जघास	आदतुः-जक्षतुः	आदुः-जक्षुः

प्याप् (Set 1 A.) ' to grow, to increase. '

1 पिप्ये	पिप्यिवहे	पिप्यिमहे
2 पिप्यिषे	पिप्याथे	पिप्यिध्वे-क्ष्वे
3 पिप्ये	पिप्याते	पिप्यिरे

दी (Anit) 4. A. ' to perish, to decay '

1 दिदीये	दिदीयिवहे	दिदीयिमहे
2 दिदीयिषे	दिदीयाथे	दिदीयिध्वे-क्ष्वे
3 दिदीये	दिदीयाते	दिदीयिरे

अज् (Set) 1. P. ' to go, to drive. '

1 विवाय-विवय	विविव-आजिव	विविम-आजिम
2 विवयिथ-विवेथ आजिथ }	विव्यथुः	विव्य
3 विवाय	विव्यतुः	विव्युः

For अन्थ्-ग्रन्थ् and दम्भ् see 20¹

स्वञ्ज् (Anit) 1. A. ' to embrace, to encircle. '

1 सस्वजे-सस्वजे	सस्वाजिवहे-सस्वजिवहे	सस्वाजिमहे-सस्वाजिमहे
2 सस्वाजिषे-सस्वजिषे	सस्वाजाथे-सस्वजाथे	सस्वाजिध्वे-सस्वाजिध्वे
3 सस्वजे-सस्वजे	सस्वाजाते-सस्वजाते	सस्वाजिरे-सस्वाजिरे

For रध्—see 20 (b.).

(196) * Roots with a final आ take औ instead of अ as the termination of the first and third person singular Parasmaipada and drop आ before the vowel weak terminations and the intermediate इ.

Exception:—रुय is a substitute for चश् and hence it is wanting in the non-conjugational tenses and moods, and the forms derived from it are substitutes for चश्.

(a) † The roots मी-मि and दी substitute आ for their final vowel in the gerund in य and before any Guna or Vridhi making termination. This change is optional in the case of the root ली. For दी see page 192.

(b) ‡ Roots ending in ए, ऐ and ओ substitute आ for them in the non-conjugational tenses.

Exception:—The final ए of ह्ये is not replaced by आ in the perfect. For वे, ह्ये and दे see pages 201 and 191.

या (Anit) 2. 'to go.'

	S.	D.	P.
1	ययौ	ययिव	ययिम
2	ययिथ-ययाथ	ययथुः	यय
	ययौ	ययतुः	ययुः

मी (Anit) 9. P. A. 'to destroy.'

मि (Anit) 5. P. A. 'to scatter.'

Parasmaipada.

1	ममौ	मिम्यिव	मिम्यिम
2	ममाथ ममिथ	मिम्यथुः	मिम्य
3	ममौ	मिम्यतुः	मिम्युः

* आतऔ णलः 7. 1. 34.

आतौलेपइटि च 6. 4. 64.

† मीनातिमिनोतिदीडां त्यपिच 6. 1. 50.

विमाषा लीयतेः 6. 1. 51.

‡ ओदिच उपदेशेऽशिति ॥ 6. 1. 45.

न व्यो-लिटि 6. 1. 46.

Atmanepada.

S.		D.		P.
1	चचक्षे चख्ये-चक्षे }	चचक्षिवहे चख्यिवहे-चक्षिवहे }	चचक्षिमहे चख्यिमहे-चक्षिमहे }	
2	चचक्षिषे चख्यिषे-चक्षिषे }	चचक्ष्वाथे चख्याते-चक्ष्वाथे }	चचक्षिध्वे चख्यिध्वे-क्ष्वे-चक्षिध्वे }	
3	चचक्षे चख्ये-चक्षे }	चचक्ष्वाते चख्याते-चक्ष्वाते }	चचक्षिरे चख्यिरे-चक्षिरे }	

अद् (Anit) 2. P. ' to eat. '

1	आद-जघास-जघस	आदिव-जक्षिव	आदिम-जक्षिम
2	आदिथ-जघासिथ	आदथुः-जक्षथुः	आद-जक्ष
3	आद-जघास	आदतुः-जक्षतुः	आदुः-जक्षुः

प्याय् (Set 1 A.) ' to grow, to increase. '

1	पिप्ये	पिप्यिवहे	पिप्यिमहे
2	पिप्यिषे	पिप्याथे	पिप्यिध्वे-क्ष्वे
3	पिप्ये	पिप्याते	पिप्यिरे

दी (Anit) 4. A. ' to perish, to decay '

1	दिदीये	दिदीयिवहे	दिदीयिमहे
2	दिदीयिषे	दिदीयाथे	दिदीयिध्वे-क्ष्वे
3	दिदीये	दिदीयाते	दिदीयिरे

अज् (Set) 1. P. ' to go, to drive. '

1	विवाय-विवय	विविव-आजिव	विविम-आजिम
2	विवयिथ-विवेथ आजिथ }	विव्यथुः	विव्य
3	विवाय	विव्यतुः	विव्युः

For अन्थ्—ग्रन्थ् and दम्न् see 20¹

स्वञ्ज् (Anit) 1. A. ' to embrace, to encircle. '

1	सस्वजे-सस्वजे	सस्वाञ्जिवहे-सस्वजिवहे	सस्वाञ्जिमहे-सस्वाजिमहे
2	सस्वाञ्जिषे-सस्वजिषे	सस्वाञ्जाथे-सस्वजाथे	सस्वाञ्जिध्वे-सस्वाजिध्वे
3	सस्वजे-सस्वजे	सस्वाञ्जाते-सस्वजाते	सस्वाञ्जिरे-सस्वाजिरे

For रध्—see 20 (b.).

(196) * Roots with a final आ take औ instead of अ as the termination of the first and third person singular Parasmaipada and drop आ before the vowel weak terminations and the intermediate इ.

Exception:—रग्न is a substitute for चरु and hence it is wanting in the non-conjugational tenses and moods, and the forms derived from it are substitutes for चरु.

(a) † The roots मी-मि and दी substitute आ for their final vowel in the gerund in ए and before any Guna or Vridhi making termination. This change is optional in the case of the root ही. For दी see page 192.

(b) ‡ Roots ending in ए, ऐ and ओ substitute आ for them in the non-conjugational tenses.

Exception:—The final ए of ह्ये is not replaced by आ in the perfect. For वे, ह्ये and दे see pages 201 and 191.

या (Anit) 2. 'to go.'

	B.	D.	P.
1	ययो	ययिष	ययिम
2	ययिष-प्रपाथ ययो	ययथुः ययतुः	यय ययुः

मी (Anit) 9. P. A. 'to destroy.'

मि (Anit) 5. P. A. 'to scatter.'

Parasmaipada.

	B.	D.	P.
1	ममो	मिम्यिष	मिम्यिम
2	ममाय ममिष	मिम्यथुः	मिम्य
3	ममो	मिम्यतुः	मिम्युः

* आतओ णलः 7. 1. 34.

आतोलेषइटि च 6. 4. 64.

† मीनातिमिनोनिदीडा ल्यपिच 6. 1. 50.

विभाषा लीयते: 6. 1. 51.

‡ आदेच उपदेगेऽशिति ॥ 6. 1. 45.

न व्यो-लिटि 6. 1. 46.

Atmanepada.

S.	D.	P.
1 मिम्ये	मिम्यिवहे	मिम्यिमहे
2 मिम्यिषे	मिम्याथे	मिम्यिध्वे-द्धे
3 मिम्ये	मिम्याते	मिम्यिरे

ली (Anit) 1. P. 'to liquify.' 9. P. 'to adhere to, to melt.'

1 लिलाय-लिलय ललौ	लिल्यिव	लिल्यिम
2 लिलेथ-लिलयिथ } ललाथ-ललिथ }	लिस्यथुः	लिल्य
3 लिलाय-ललौ	लिल्यतुः	लिल्युः

ली (Anit) 4. A. 'to adhere to.'

1 लिल्ये	लिल्यिवहे	लिल्यिमहे
2 लिल्यिषे	लिल्याथे	लिल्यिध्वे-द्धे
3 लिल्ये	लिल्याते	लिल्यिरे

धे (Anit) 1. P. 'to drink.'

1 दधौ	दधिव	दधिम
2 दधिथ-दधाथ	दधथुः	दध
3 दधौ	दधतुः	दधुः

मे (Anit) 1. A. 'to exchange' is to be similarly conjugated.

रलै (Anit) 1. P. 'to be languid, to fade'.

1 जग्लौ	जग्लिव	जग्लिम
2 जग्लिथ-जग्लाथ	जग्लथुः	जग्ल
3 जग्लौ	जग्लतुः	जग्लुः

कै-क्षै गै-त्रै-दै-ध्यै-म्लै-द्वै-भ्रै and स्तै to be similarly conjugated.

सो (Anit) 4. P. 'to finish.'

1 ससौ	ससिव	ससिम
2 ससिथ-ससाथ	ससथुः	सस
3 ससौ	ससतुः	ससुः

शो, दो and छो are to be similarly conjugated.

(197) * The roots कच्छ-क and those ending in long क, the root जागृ and the roots ending in short क preceded by a conjunct consonant change their vowel to अर् before the weak terminations of the perfect. झृ, हृ and पृ do it optionally and shorten the vowel when they do not take Guna कच्छ takes the Reduplicative Perfect; क admits ह necessarily before थ, and जागृ takes both Perfects. कृ † with सम्-परि and उप meaning 'to decorate or collect, or † with उप in the senses of 'to alter the quality of a thing without destroying it, to prepare or to supply what is implied' has सृ prefixed to it, and since क is now preceded by a conjunct consonant, it takes Guna and the root becomes an exception.

कच्छ (Set) 6. P. 'to become hard, to go, to fail in faculties. '

	B.	D.	P.
1	आनच्छ	आनच्छिव	आनच्छिम
2	आनच्छिथ	आनच्छथुः	आनच्छ
3	आनच्छ	आनच्छतुः	आनच्छुः

क (Anit) 1. P. 'to go, to get. ' 3. P. 'to, go. '

1	आर	आरिव	आरिम
2	आरिथ	आरथुः	आर
3	आर	आरतुः	आरुः

स्मृ (Set) 9 P. A. 'to cover, to spread. '

Parasmaipada.

1	तस्तार—तस्तर	तस्तरिव	तस्तरिम
2	तस्तरिथ	तस्तरथुः	तस्तर
3	तस्तार	तस्तरतुः	तस्तरुः

* कच्छत्युताम् ॥ 7. 4. 11

कृत्तश्च सयोगादेशुणः ॥ 7. 4. 10

गृह्णामीहस्वो वा ॥ 7. 4. 12

† संपर्युषेभ्यः करोतौ भूषणे ॥ समवाये च ॥ 6. 1. 138.

‡ उपात्मानियत्नवैकृतवाक्याध्याहरेषु च ॥ 6. 1. 139.

Atmanepada.

	S.	D.	P.
1	तस्तरे	तस्तारिवहे	तस्तारिमहे
2	तस्तारिषे	तस्ताराथे	तस्तारिध्वे-द्वे
3	तस्तरे	तस्ताराते	तस्तारिरे

शृ (Set) 9. P. 'to tear asunder, to kill.'

1	शशार—शशर	शशारिव—शश्रिव	शशारिम—शश्रिम
2	शशारिथ	शशरथुः—शश्रथुः	शशर—शश्र
3	शशार	शशारतुः—शश्रतुः	शशरुः—शश्रुः

दृ (Set) 9. P. 'to tear, to fear.'

1	ददार—ददर	ददारिव—ददरिव	ददारिम—ददरिम
2	ददारिथ	ददरथुः—ददरथुः	ददर—ददर
3	ददार	ददरतुः—ददरतुः	ददरुः—ददरुः

पृ 3. 9. P. 'to fill.'

1	पपार—पपर	पपारिव—पपरिव	पपारिम—पपरिम
2	पपारिथ	पपरथुः—पपरथुः	पपर—पपर
3	पपार	पपरतुः—पपरतुः	पपरुः—पपरुः

For जागृ see (212).

स्मृ (Anit) 1. P. 'to remember.'

1	सस्मार—सस्मर	सस्मारिव	सस्मारिम
2	सस्मर्थ	सस्मरथुः	सस्मर
3	सस्मार	सस्मरतुः	सस्मरुः

(a) स्तृ (Wet) 1. P. 'to sound, to pain.'

1	सस्वार—सस्वर	सस्वारिव*	सस्वारिम*
2	सस्वारिथ—सस्वर्य	सस्वरथुः	सस्वर
3	सस्वार	सस्वरतुः	सस्वरुः

* See 189 a (2).

(b) कृ-सृ-भृ &c. see 189 a (4).

कृ (Anit) 8. P. A. 'to do'

Parasmaipada.

S.	D.	P.
1 चकार—चकर	चरुव	चरुम
2 चकर्थ	चक्रथुः	चक्र
3 चकार	चक्रतुः	चक्रुः

Atmanepada.

1 चक्रे	चरुवहे	चरुमहे
2 चकृषे	चक्राथे	चरुहे
3 चक्रे	चक्राते	चक्रिरे

सृ (Anit) 1. P. 'to go'

1 ससार—ससर	ससृव	ससृम
2 ससर्थ	सस्रथुः	सस्र
3 ससार	सस्रतुः	सस्रुः

श्रु (Anit) 5. P. 'to hear.'

1 शुश्राव—शुश्रव	शुश्रुव	शुश्रुम
2 शुश्रोथ	शुश्रुवथुः	शुश्रुव
3 शुश्राव	शुश्रुवतुः	शुश्रुवुः

भृ 1. P. A. 'to support.'

Parasmaipada.

1 बभार—बभर	बभृव	बभृम
2 बभर्थ	बभ्रथुः	बभ्र
3 बभार	बभ्रतुः	बभ्रुः

Atmanepada.

1 बभे	बभृवहे	बभृमहे
2 बभृषे	बभ्राथे	बभृहे
3 बभे	बभ्राते	बभ्रिरे

For भृ 3. P. A. 'to hold' see Periphrastic Perfect.

वृ (Set) 5. P. A. 'to choose'.

	S.	D.	P.
1	ववार—ववर	ववृव	ववृम
2	ववर्थ (वेदे) } ववरिथ . }	ववृथुः	ववृ
3	ववार	ववृतुः	ववृः

वृ (Set) 9. A. 'to worship.'

1	वव्रे	ववृवहे	ववृमहे
2	ववृपे	ववृथे	ववृहे
3	वव्रे	ववृते	ववृरे

वृ is Anit when it belongs to the 1st conjugation.

स्तु (Anit) 2. P. A. 'to praise.'

Parasmaipada.

1	तुष्टाव—तुष्टव	तुष्टुव	तुष्टुम
2	तुष्टोथ	तुष्टुवथुः	तुष्टुव
3	तुष्टाव	तुष्टुवतुः	तुष्टुवुः

Atmanepada.

1	तुष्टुवे	तुष्टुवहे	तुष्टुमहे
2	तुष्टुपे	तुष्टुवाथे	तुष्टुहे
3	तुष्टुवे	तुष्टुवाते	तुष्टुविरे

द्रु (Anit) 1. P. 'to melt, to flow.'

1	द्रुद्राव—द्रुद्रव	द्रुद्रुव	द्रुद्रुम
2	द्रुद्रोथ	द्रुद्रुवथुः	द्रुद्रुव
3	द्रुद्राव	द्रुद्रुवतुः	द्रुद्रुवुः

सु (Anit) 1. P. 'to flow, to ooze.'

1	सुस्राव—सुस्रव	सुस्रुव	सुस्रुम
2	सुस्रोथ	सुस्रुवथुः	सुस्रुव
3	सुस्राव	सुस्रुवतुः	सुस्रुवुः

कृ with सम् (Anit) 8 U 'to perform ceremony over a person, to adorn, to refine.'

Parasmaipada.

S.	D.	P.
1 सञ्चस्कार—सञ्चस्कर	सञ्चस्करिव	सञ्चस्करिम
2 सञ्चस्करिथ	सञ्चस्करथुः	सञ्चस्कर
3 सञ्चस्कार	सञ्चस्करतुः	सञ्चस्करुः

Atmanepada.

1 सञ्चस्करे	सञ्चस्करिवहे	सञ्चस्करिमहे
2 सञ्चस्करिपे	सञ्चस्कराथे	सञ्चस्करिध्वे-वै
3 सञ्चस्करे	सञ्चस्कराते	सञ्चस्करिरे

198 *The ending स् of roots is changed to न् when followed

स् or व्.

क्षम् (Wet) 1. A. 4. P. 'to endure, to forgive.'

Parasmaipada.

1 चक्षाम—चक्षम	चक्षमिव-चक्षण्व	चक्षमिम-चक्षणम
2 चक्षमिथ—चक्षन्थ	चक्षमथुः	चक्षम
3 चक्षाम	चक्षमतुः	चक्षमुः

Atmanepada.

1 चक्षमे	चक्षमिवहे-चक्षण्वहे	चक्षमिमहे-चक्षणमहे
2 चक्षमिपे-चक्षंसे	चक्षमाथे	चक्षमिध्वे-चक्षन्ध्वे
3 चक्षमे	चक्षमाते	चक्षमिरे

(199) The roots गम्—हन्—जन्—खन् and घस् drop the radical vowel before weak terminations beginning with a vowel except before the augment अ in the 2nd variety of the Aorist. ण्—खन्, and घस् are regular. घस् after dropping अ becomes क्ष् by 87 and 83, क्+ष् making क्ष्. न् in जन् after dropping अ becomes ज् by 81, and ज्+ज् makes ज्ञ्.

गम् (Anit) 1 P. 'to go'

1 जगाम—जगम	जगमिव	जगमिम
2 जगमिथ—जगन्थ	जगमथुः	जगम
3 जगाम	जगमतुः	जगमुः

हन् (Anit) 2 P. 'to kill.'

S.	D.	P.
1 जघान—जघन	जघ्निव	जघ्निम
2 जघनिथ—जघन्थ	जघ्नथुः	जघ्न
3 जघान	जघ्नतुः	जघ्नुः

जन् (Set) 4. A. 'to be born'

1 जज्ञे	जज्ञिवहे	जज्ञिमहे
2 जज्ञिषे	जज्ञाथे	जज्ञिध्वे
3 जज्ञे	जज्ञाते	जज्ञिरे

खन् (Set.). P. A. 'to dig up.'

Parasmaipada.

1 चखान—चखन	चखिव	चखिम
2 चखानिथ	चखनथुः	चखन
3 चखान	चखनतुः	चखनुः

Atmanepada.

1 चखने	चखिवहे	चखिमहे
2 चखनिषे	चखनाथे	चखिध्वे
3 चखने	चखनाते	चखिरे

For घस् see under 195.

(200) *When य्, व्, र्, ल्, are changed to इ, उ, क्, त् respectively, the vowel so substituted is called Samprasârana.

When both the members of a conjunct consonant admit of Samprasârana, the second semi-vowel only takes it.

If a Samprasârana is followed by another vowel, the Samprasârana is substituted for both.

Before the weak terminations of the Perfect, Samprasârana takes place both in the reduplicative syllable and the semi-vowel of the root, but before the strong ones in the reduplicative syllable only.

* इग्यणः संप्रसारणम् । 1. 1. 45.

न संप्रसारणे संप्रसारणम् । 6. 1. 37.

संप्रसारणाच्च । 6. 1. 108.

हन् (Anit.) २. P. 'to kill.'

S.

D.

P.

1	जघान—जघन	जघ्निव	जघ्निम
2	जघनिथ—जघन्थ	जघ्नथुः	जघ्न
3	जघान	जघ्नतुः	जघ्नुः

जन् (Set) 4. A. 'to be born'

1	जज्ञे	जज्ञिवहे	जज्ञिमहे
2	जज्ञिषे	जज्ञाथे	जज्ञिध्वे
3	जज्ञे	जज्ञाते	जज्ञिरे

खन् (Set.). P. A. 'to dig up.'

Parasmaipada.

1	चखान—चखन	चख्निव	चख्निम
2	चखानिथ	चखन्थुः	चखन्
3	चखान	चख्नतुः	चख्नुः

Atmanepada.

1	चख्ने	चख्निवहे	चख्निमहे
2	चख्निषे	चख्नाथे	चख्निध्वे
3	चख्ने	चख्नाते	चख्निरे

For घस् see under 195.

(200) *When य्, व्, र्, ल्, are changed to इ, उ, ऋ, ए respectively, the vowel so substituted is called Samprasâraṇa.

When both the members of a conjunct consonant admit of Samprasâraṇa, the second semi-vowel only takes it.

If a Samprasâraṇa is followed by another vowel, the Samprasâraṇa is substituted for both.

Before the weak terminations of the Perfect, Samprasâraṇa takes place both in the reduplicative syllable and the semi-vowel of the root, but before the strong ones in the reduplicative syllable only.

* इग्यणः संप्रसारणम् । 1. 1. 45.

न संप्रसारणे संप्रसारणम् । 6. 1. 37.

संप्रसारणाच्च । 6. 1. 108.

स्वप् (Anit) 2. P. ' to sleep. '

	S.	D.	P.
1.	सुष्वाप—सुष्वप	सुषुपिव	सुषुपिमं
2	सुष्वपिथ—सुष्वप्य	सुषुपथुः	सुषुप
3	सुष्वाप	सुषुपतुः	सुषुपुः

यज् (Anit) 2. P. A. ' worship, to sacrifice, to consecrate, to bestow. '

Parasmaipada.

1	इयाज—इयज	ईजिव	ईजिम
2	इयाजिथ—इयष्ट	ईजथुः	ईज
3	इयाज	ईजतुः	ईजुः

Ātmanepada.

1	ईजे	ईजिवहे	ईजिमहे
2	ईजिषे	ईजाथे	ईजिध्वे
3	ईजे	ईजाते	ईजिरे

वप् (Anit) 1. P. A. ' to sow, to throw (as dice), to beget to shave, to weave. '

Parasmaipada.

1	उवाप—उवप	ऊपिव	ऊपिम
2	उवपिथ—उवप्य	ऊपथुः	ऊप
3	उवाप	ऊपतुः	ऊपुः

Ātmanepada.

1	ऊपे	ऊपिवहे	ऊपिमहे
2	ऊपिषे	ऊपाथे	ऊपिध्वे
3	ऊपे	ऊपाते	ऊपिरे

वह् (Anit) 1. P. A. ' to blow, to carry, ' &c.

Parasmaipada.

1	उवाह—उवह	ऊहिव	ऊहिम
2	उवहिथ—उवोढ	ऊहथुः	ऊह
3	उवाह	ऊहतुः	ऊहुः

Ātmanepada.

	S.	D.	P.
1	ऊढे	ऊढिषंढे	ऊढिमहे
2	ऊढिषे	ऊढाथे	ऊढिष्ये-हे
3	ऊढे	ऊढाते	ऊढिरे

वसृ (Ānit) 1. P. ' to dwell '

1	उवास-उवस	ऊविष	ऊविम
2	उवासेय-उवस्य	ऊवयुः	ऊव
3	उवास	ऊवतुः	ऊवुः

वे (Ānit) 1. P. A. ' to weave, to sew. '

* वे substitutes वसृ optionally in the Perfect. वृ of वसृ does not take Sāmprasāraṇa in the Perfect. वृ of वसृ takes व् as its substitute optionally before the weak terminations of the Perfect. वव् is Set and it admits व् necessarily before व.

Parasmaipada.

1	उवाप-उवप	ऊविष-ऊविष	ऊविम-ऊविम
2	उवापेथ	ऊवयुः-ऊवयुः	ऊव-ऊव
3	उवाप .	ऊवतुः-ऊवतुः	ऊवुः-ऊवुः

Ātmanepada.

1	ऊपे-ऊपे	ऊविषहे-ऊविषहे	ऊविमहे-ऊविमहे
2	ऊपिषे-ऊपिषे	ऊपाथे-ऊपाथे	ऊपिष्ये-हे-ऊपिष्ये-हे
3	ऊपे-ऊपे	ऊपाते-ऊपाते	ऊपिरे-ऊपिरे

According to 196 (b) वे has the following forms.

Parasmaipada.

1	ववी	वविष	वविम
2	ववाथ-वविष	ववयुः	वव
3	ववी	ववतुः	ववुः

Ātmanepada.

1	ववे	वविषहे	वविमहे
2	वविषे	ववाथे	वविष्ये-हे
3	ववे	ववाते	वविरे

* वेओवयिः ॥ II. 4. 41.

लिटि वयोपः ॥ VI. 1. 38.

वश्चास्यान्यतरस्यां किति ॥ VI. 1. 39.

* व्ये (Anit) 1. P. A. 'to cover, to sew.'

The final ए of व्ये is not replaced by आ in the Perfect. व्ये admits of इ necessarily before थ.

The modified base of व्ये is विव्य before the strong, and विर्व before the weak terminations, the ई of final वी in the latter case changing to यू by virtue of rule 123.

Parasmaipada.

S.	D.	P.
1 विव्याय-विव्यय	विविव	विविम
2 विव्ययिथ	विव्यथुः	विव्य
3 विव्याय	विव्यतुः	विव्युः

Atmanepada.

1 विव्ये	विविवहे	विविमहे
2 विव्यिषे	विव्याथे	विविष्वे-हे
3 विव्ये	विव्याते	विविरे

हे (Anit) 1, P. A. 'to call.'

† हे takes Samprasarana when it is to be reduplicated.

Parasmaipada.

1 जुहाव-जुहव	जुहुवि	जुहुविम
2 जुहोथ-जुहुविथ	जुहुवथुः	जुहुव
3 जुहाव	जुहुवतुः	जुहुवुः

Atmanepada.

1 जुहुवे	जुहुविबहे	जुहुविमहे
2 जुहुविषे	जुहुवाथे	जुहुविष्वे-हे
3 जुहुवे	जुहुवाते	जुहुविरे

वद् (Set) 1. P. 'to speak.'

1 उवाद-उवद	ऊदिव	ऊदिम
2 उवदिथ	ऊदथुः	ऊद
3 उवाद	ऊदतुः	ऊदुः

* न व्यो लिटि VI. 1. 46 ॥ इडत्यतिव्ययतीनाम् VII. 1. 66.

† अभ्यस्तस्य च । VI. 1. 33.

* चि takes Samprasaraṇa optionally in the Perfect and Frequentative.

चि (Set) 1. P. 'to grow, to swell, to prosper, to approach.'

	S.	D.	P.
1	{ शिन्वाय-शिन्वय शुशाव-शुशव	शिन्वयिव शुशुविव	शिन्वयिम शुशुविम
2	{ शिन्वयिथ शुशुविथ	शिन्वयिथुः शुशुवथुः	शिन्वयि शुशुव
3	{ शिन्वाय शुशाव	शिन्वयितुः शुशुवतुः	शिन्वयिः शुशुवः

ग्रह् (Set) 9. P. A. 'to take.'

Parasmaipada.

1	जग्राह--जमह	जगृहिव	जगृहिम
2	जमहिथ	जगृहथुः	जगृह
3	जग्राह	जगृहतुः	जगृहः

Atmanepada.

1	जगृहे	जगृहिवहे	जगृहिमहे
2	जगृहिथे	जगृहाथे	जगृहिध्वे-हे
3	जगृहे	जगृहाते	जगृहिरे

ज्या (Anit) 9. P. 'to become old, to decay.'

1	जिज्यौ	जिज्यिव	जिज्यिम
2	जिज्यिथ--जिज्याथ	जिज्यथुः	जिज्य
3	जिज्यौ	जिज्यतुः	जिज्यः

व्यध् (Anit) 4. P. 'to strike.'

1	विव्याध-विव्यध	विविधिव	विविधिम
2	विव्यधिथ-विव्यद्ध	विविधथुः	विविध
3	विव्याध	विविधतुः	विविधुः

वश् (Set) 2. P. 'to wish.'

1	उवाश-उवश	ऊशिव	ऊशिम
2	उवशिथ	ऊशथुः	ऊश
3	उवाश	ऊशतुः	ऊशुः

व्यच् (Set) 6. P. 'to deceive.'

S.

D.

P.

1	विव्याच—विव्यच	विविचिव	विविचिम
2	विव्यचिथ	विविचथुः	विविच
3	विव्याच	विविचतुः	विविचुः

The following roots do not take Samprasarana in the Perfect.

व्रश्च् (Wet) 6. P. 'to cut, to tear, to wound.'

1	व्रश्च्	व्रश्चिव-व्रश्च्च	व्रश्चिम-व्रश्च्म
2	व्रश्चिथ-व्रश्च	व्रश्चथुः	व्रश्च
3	व्रश्च्	व्रश्चतुः	व्रश्चुः

प्रच्छ् (Anit) 6. P. 'to ask.'

1	पप्रच्छ	पप्रच्छिव	पप्राच्छिम
2	पप्रच्छिथ—पप्रच्छ	पप्रच्छथुः	पप्रच्छ
3	पप्रच्छ	पप्रच्छतुः	पप्रच्छुः

भ्रस्ज् (Anit) 6. P. A. 'to fry'

Parasmaipada.

1	बभर्ज—बभ्रज्ज	बभर्जिव—बभ्रज्जिव	बभर्जिम—बभ्रज्जिम
2	बभर्जिथ-बभर्ज } बभ्रज्जिथ-बभ्रज्ज	बभर्जथुः-बभ्रज्जथुः	बभर्ज—बभ्रज्ज
3	बभर्ज-बभ्रज्ज	बभर्जतुः—बभ्रज्जतुः	बभर्जुः-बभ्रज्जुः

Atmanepada.

1	बभर्जे—बभ्रज्जे	बभर्जिवहे—बभ्रज्जिवहे	बभर्जिमहे—बभ्रज्जिमहे
2	बभर्जिषे-बभ्रज्जिषे	बभर्जाथे—बभ्रज्जाथे	बभर्जिध्वे—बभ्रज्जिध्वे
3	बभर्जे—बभ्रज्जे	बभर्जाते—बभ्रज्जाते	बभर्जिरे—बभ्रज्जिरे

*व्यथ् (Set) 1. A. 'to be uneasy, to fear.'

1	विव्यथे	विव्यथिवहे	विव्याथिमहे
2	विव्यथिषे.	विव्यथाथे	विव्यथिध्वे
3	विव्यथे	विव्यथाते	विव्यथिरे

द्युत् (Set) 1. A. 'to shine'

1	दिद्युते	दिद्युतिवहे	दिद्युतिमहे
2	दिद्युतिषे	दिद्युताथे	दिद्युतिध्वे
3	दिद्युते	दिद्युताते	दिद्युतिरे

(201)* When a root having an अ between two simple consonants does not change its reduplicative syllable, the अ is changed to ए and the reduplicative syllable dropped when followed by the weak terminations of the Perfect. When the य of the 2nd person singular Parasmaipada takes the augment इ optionally, the above change takes place only when it takes इ and not when it does* not. The following Anit and Wet roots answer all the conditions in the rule.

(a) Anit Roots.

शक् 5. P. 'to be able.'

S.	D.	P
1 शशाक—शशक	शोकिय	शोकिम
2 शोकिय—शशक्य	शोक्युः	शोक
3 शशाक	शोकतुः	शोकुः

पचू 1. P. A. 'to cook'

Parasmaipada.

1 पपाच—पपच	पेचिय	पेचिम
2 पेचिय—पपक्य	पेच्युः	पेच
3 पपाच	पेचतुः	पेचुः

Atmanepada.

1 पेचे	पेचिषहे	पेचिमहे
2 पेचिषे	पेचाये	पेचिष्वे
3 पेचे	पेचाते	पेचिरे

शद् 1. 6. P. 'to decay, to cut'

1 शशाद—शशद	शोदिय	शोदिम
2 शोदिय—शशत्थ*	शोद्युः	शोद
3 शशाद	शोदतुः	शोदुः

* अतएकहल्मध्येऽनदिशादेर्लिटि ॥ VI. 4. 121.

यलि च सेटि ॥ VI. 4. 120.

† by (84)

पद् 4 A. 'to go.'

	S.	D.	P.
1	पेदे	पेदिवहे	पेदिमहे
2	पेदिपे	पेदाथे	पेदिध्वे
3	पेदे	पेदाते	पेदिरे
	सद् 1. 6. P. 'to be weary' 'to wither.'		
1	ससाद—ससद	सेदिव	सेदिम
2	सेदिथ—ससत्थ	सेदथुः	सेद
3	ससाद	सेदतुः	सेदुः

मन् 4 A. 'to think.'

1	मेने	मेनिवहे	मेनिमहे
2	मेनिपे	मेनाथे	मेनिध्वे
3	मेने	मेनाते	मेनिरे

तप् 1. P. 'to heat' 'shine,' 4. A. 'to be powerful.'

Parasmaipada.

1	तताप—ततप	तेपिव	तेपिम
2	तेपिथ—ततप्य	तेपथुः	तेप
3	तताप	तेपतुः	तेपुः

Ātmanepada.

1	तेपे	तेपिवहे	तेपिमहे
2	तेपिपे	तेपाथे	तेपिध्वे
3	तेपे	तेपाते	तेपिरे

शप् 1. 4. P. A. 'to swear or curse.'

Parasmaipada

1	शशाप—शशप	शेपिव	शेपिम
2	शेपिथ—शशप्य	शेपथुः	शेप
3	शशाप	शेपतुः	शेपुः

*Ātmanepada.**

1	शेपे	शेपिवहे	शेपिमहे
2	शेपिपे	शेपाथे	शेपिध्वे
3	शेपे	शेपाते	शेपिरे

यम् 1. P. 'to cohabit or copulate.'

	S.	D.	P.
1	ययाम—ययम	येमिव	येमिम
2	येमिथ—ययन्थ*	येमथुः	येम
3	ययाम	येमतुः	येमुः

रम् 1. A. 'to begin.'

1	रेमे	रेमिवहे	रेमिमहे
2	रेमिथे	रेमाथे	रेमिधे
3	रेमे	रेमाते	रेमिरे

नम् 1. P. 'to bow'

1	ननाम—ननम	नेमिव	नेमिम
2	नेमिथ—ननन्थ†	नेमथुः	नेम
3	ननाम	नेमतुः	नेमुः

लम् 1. A. 'to get'.

1	लेमे	लेमिवहे	लेमिमहे
2	लेमिथे	लेमाथे	लेमिधे
3	लेमे	लेमाते	लेमिरे

यम् 1. P. 'to restrain.'

1	ययाम—ययम	येमिव	येमिम
2	येमिथ—ययन्थ*	येमथुः	येम
3	ययाम	येमतुः	येमुः

रम् 1. A. 'to play'.

1	रेमे	रेमिवहे	रेमिमहे
2	रेमिथे	रेमाथे	रेमिधे
3	रेमे	रेमाते	रेमिरे

दह् 1. P. 'to burn'.

1	ददाह—ददह	देहिम	देहिम
2	देहिथ—ददग्ध†	देहथुः	देह
3	ददाह	देहतुः	देहुः

* ययम् + थ = ययम् + थ by (100); = ययन् + थ by (82) = ययन्थ
† by (92)

‡ ददह् + थ = ददह् + थ by (99); = ददह् + थ, by (100) = ददग्ध +
(82); = ददग्ध.

नह् 4. P. A. 'to bind; to dress or arm oneself'.

Parasmaipada.

S.	D.	P.
1 ननाह—ननह	नेहिव	नेहिम
2 नेहिथ—ननद्ध	नेहथुः	नेह
3 ननाह	नेहतुः	नेहुः

Atmanepada.

S.	D.	P.
1 नेहे	नेहिवहे	नेहिमहे
2 नेहिषे	नेहाथे	नेहिध्वे-हे
3 नेहे	नेहाते	नेहिरे

(b) *Wet Roots.*

रध् 4. P. 'to kill, to subdue, to cook' inserts न् before a vowel. Hence there are only two forms by the above rule; viz, रेध्व and रेध्म.

S.	D.	P.
1 ररन्ध	ररन्धिव-रेध्व	ररन्धिम-रेध्म
2 ररन्धिथ—ररद्ध	ररन्धथुः	ररन्ध
3 ररन्ध	ररन्धतुः	ररन्धुः

नश् 4. P. 'to vanish'.

S.	D.	P.
1 ननाश—ननश्	नेशिव—नेश्व	नेशिम—नेशम्
2 नेशिथ—ननष्ट	नेशथुः	नेश
3 ननाश	नेशतुः	नेशुः

Exceptions to Rule (201).

* (1) The roots दद् and शस्.

दद् (Set) 1. A. 'to give, to present.'

S.	D.	P.
1 दददे	दददिवहे	दददिमहे
2 दददिषे	दददाथे	दददिध्वे
3 दददे	दददाते	दददिरे

शस् (Set) 1. P. 'to kill.'

S.	D.	P.
1 शशास—शशस	शशासिव	शशसिम
2 शशसिथ	शशसथुः	शशस
3 शशास	शशसतुः	शशसुः

* न शसदद्वादिगुणानाम् VI. 4. 126.

- (2) The roots जृ and दृ for which see 109 and 211 respectively.
- (3) The roots of the 10th conjugation take the Periphrastic Perfect and therefore though some of the roots answer the conditions of this rule they do not follow it.
- (4) Roots beginning with व and the roots having an अ from a Guna change.

वम् (Set) 1. P. ' to vomit, to, emit, to reject '

S.	D.	P.
1 ववाम—ववम	ववमिव	ववमिम
2 ववमिथ	ववमथुः	ववम
3 ववाम	ववमतुः	ववमुः

Counter-exception—The Anit roots वच्—वप्—वस्—वह् and the Set roots वद् and वञ् for all of which see section 200.

- * (5) The roots तृ—फल्—भज्—नृप् and राध् meaning 'to kill' or अपराध् 'to offend' though not fulfilling the conditions of the rule, drop their reduplicative syllable and change the अ or आ to ए necessarily.

तृ (Set) 1. P. ' to cross, to swim. '

1 ततार—ततर	तेरिव	तेरिम
2 तेरिथ	तेरथुः	तेर
3 ततार	तेरतुः	तेरुः

फल् (Set) 1. P. ' to bear or yield fruit, to succeed, to burst open. '

1 पफाल—पफल	फेलिव	फेलिम
2 फेलिथ	फेलथुः	फेल
3 पफाल	फेलतुः	फेलुः

भज् (Anit) 1. P. A. ' worship. '

Parasmaipada.

1 बभाज—बभज	भेजिव	भेजिम
2 भेजिथ—बभक्ष्य	भेजथुः	भेज
3 बभाज	भेजतु	भेजुः

* तृफलभजवपश्च ॥ VI. 4. 122.

राधोर्हिंसायाम् VI. 4. 123.

Atmanepada.

S.	D.	P.
1 भेजे	भेजिवहे	भेजिमहे
2 भेजिपे	भेजाथे	भेजिध्वे
3 भेजे	भेजाते	भेजिरे

वप् (Wet) 1. A. 'to be ashamed.'

1 व्रेपे	व्रेपिवहे—व्रेप्वहे	व्रेपिमहे—व्रेप्प
2 व्रेपिपे—व्रेप्से	व्रेपाथे	व्रेपिध्वे—व्रेप्प्वे
3 व्रेपे	व्रेपाते	व्रेपिरे

अपराध् (Anit) 4. 5. P. 'to offend'.

1 अपरराध	अपरेधिव	अपरेधिम
2 अपरेधिय	अपरेधथुः	अपरेध
3 अपरराध	अपरेधतुः	अपरेधुः

राध् 'to kill' has these same forms dropping the preposition अप all through.

But राध् 4. P. 'to grow' & 5. P. 'to accomplish' has the following forms:

1 रराध	रराधिव	रराधिम
2 रराधिय	रराधथुः	रराध
3 रराध	रराधतुः	रराधुः

(6) * The roots जृ—भ्रम्—वृत्—फण्—राज्—भ्राज्—भ्राश्—भ्लाश्—स्यम् and स्वन् undergo the above changes optionally.

जृ (Set). 4. P. 'to become old'.

1 जजार—जजर	जजरिव—जेरिव	जजरिम—जेरिम
2 जजरिय—जेरिय	जजरथुः—जेरथुः	जजर—जेर
3 जजार	जजरतुः—जेरतुः	जजरुः—जेरुः

भ्रम् (Set) 1. P. 'to roam about,'

4. P. 'to be unsteady.'

1 भ्रमाम—वभ्रम	वभ्रमिव—भ्रेमिव	वभ्रमिम—भ्रेमिम
2 वभ्रमिय—भ्रेमिय	वभ्रमथुः—भ्रेमथुः	वभ्रम—भ्रेम
3 वभ्रमाम	वभ्रमतुः—भ्रेमतुः	वभ्रमुः—भ्रेमुः

वा जृभ्रमुव्रसाम् VI. 4. 124. फणां च सप्तानाम् ॥ VI. 4. 125.

वच् (Set) 1. 4. P. 'to fear.'

S.

D.

P.

1	तत्रास—तत्रस	तत्रासिव—त्रेसिव	तत्रासिम—त्रेसिम
2	तत्रासिथ—त्रेसिथ	तत्रसथुः—त्रेसथुः	तत्रस—त्रेस
3	तत्रास	तत्रसतु—त्रेसतुः	तत्रसुः—त्रेसुः

फण् (Set) 1. P. 'to go.'

1	पफाण—पफण	पफणिव—फेणिव	पफणिम—फेणिम
2	पफणिथ—फेणिथ	पफणथुः—फेणथुः	पफण—फेण
3	पफाण	पफणतुः—फेणतुः	पफणु—फेणु

राज् (Set) 1. P. A. 'to shine.'

Parasmaipada.

1	रराज	रराजिव—रेजिव	रराजिम—रेजिम
2	रराजिथ—रेजिथ	रराजथुः—रेजथुः	रराज—रेज
3	रराज	रराजतुः—रेजतुः	रराजुः—रेजुः

Atmanepada.

1	रराजे—रेजे	रराजिवहे—रेजिवहे	रराजिमहे—रेजिमहे
2	रराजिपे—रेजिपे	रराजाथे—रेजाथे	रराजिध्वे—रेजिध्वे
3	रराजे—रेजे	रराजाते—रेजाते	रराजिरे—रेजिरे

भाज् (Set) 1. A. 'to shine.'

Parasmaipada.

1	बभ्राजे—भ्रेजे	बभ्राजिवहे—भ्रेजिवहे	बभ्राजिमहे—भ्रेजिमहे
2	बभ्राजिपे—भ्रेजिपे	बभ्राजाथे—भ्रेजाथे	बभ्राजिध्वे—भ्रेजिध्वे
3	बभ्राजे—भ्रेजे	बभ्राजाते—भ्रेजाते	बभ्राजिरे—भ्रेजिरे

भाश् (Set) 1. A. 'to shine'

Atmanepada.

1	बभ्राशे—भ्रेशे	बभ्राशिवहे—भ्रेशिवहे	बभ्राशिमहे—भ्रेशिमहे
2	बभ्राशिपे—भ्रेशिपे	बभ्राशाथे—भ्रेशाथे	बभ्राशिध्वे—भ्रेशिध्वे
3	बभ्राशे—भ्रेशे	बभ्राशाते—भ्रेशाते	बभ्राशिरे—भ्रेशिरे

भ्लाश् (Set) 1. A. 'to shine'

1	बभ्लाशे—भ्लेशे	बभ्लाशिवहे—भ्लेशिवहे	बभ्लाशिमहे—भ्लेशिमहे
2	बभ्लाशिपे—भ्लेशिपे	बभ्लाशाथे—भ्लेशाथे	बभ्लाशिध्वे—भ्लेशिध्वे
3	बभ्लाशे—भ्लेशे	बभ्लाशाते—भ्लेशाते	बभ्लाशिरे—भ्लेशिरे

स्यम् (Set) 1. P. 'to cry aloud, to shout'.

S.

D.

P.

1	सस्याम—सस्यम	सस्यामिव—स्येमिव	सस्यामिम—स्येमिम
2	सस्यामिथ—स्येमिथ	सस्यमथुः—स्येमथुः	सस्यम—स्येम
3	सस्याम	सस्यमतुः—स्येमतुः	सस्यमुः—स्येमुः

स्वन् (Set) 1. P. 'to sound, to hum, to sing'

1	सस्वान—सस्वन	सस्वनिव—स्वेनिव	सस्वानिम—स्वेनिम
2	सस्वानिथ—स्वेनिथ	सस्वनथुः—स्वेनथुः	सस्वन—स्वेन
3	सस्वान	सस्वनतुः—स्वेनतुः	सस्वनुः—स्वेनुः

(7) When अन्थ्, ग्रन्थ् and दम्भ् drop their nasal according to 195, they drop their reduplicative syllable and change the अ to ए before the strong as well as the weak terminations of the perfect.

अन्थ् (Set) 9. P. 'to loosen, to gladden, to lie.'

1	शअन्थ—अथ	शअन्थिव—अथिव	शअन्थिम—अथिम
2	शअन्थिथ—अथिथ	शअन्थथुः—अथथुः	शअन्थ—अथ
3	शअन्थ	शअन्थतुः—अथतुः	शअन्थुः—अथुः

ग्रन्थ् (Set) 9. P. 'to fasten, to arrange.'

1	जग्रन्थ—ग्रथ	जग्रन्थिव—ग्रथिव	जग्रन्थिम—ग्रथिम
2	जग्रन्थिथ—ग्रथिथ	जग्रन्थथुः—ग्रथथुः	जग्रन्थ—ग्रथ
3	जग्रन्थ	जग्रन्थतुः—ग्रथतुः	जग्रन्थुः—ग्रथुः

दम्भ् (Set) 5. P. 'to deceive'

1	ददम्भ—देभ	ददम्भिव—देभिव	ददम्भिम—देभिम
2	ददम्भिथ—देभिथ	ददम्भथुः—देभथुः	ददम्भ—देभ
3	ददम्भ	ददम्भतुः—देभतुः	ददम्भुः—देभुः

202. The roots छृद् and तृद् insert इ optionally before the non-conjugational termination से of the 2nd person singular Atmanepada in the Perfect. See Chapter on 'Future.'

छृद् (Set) 7. U. 'to play, to shine.'

Parasmaipada.

1	चच्छर्द	चच्छर्दिव	चच्छर्दिम
2	चच्छर्दिथ	चच्छर्दथुः	चच्छर्द
3	चच्छर्द	चच्छर्दतुः	चच्छर्दुः

Atmanepada.

S.	D.	P.
1 चच्छृदे	चच्छृदिषहे	चच्छृदिमहे
2 चच्छृदिषे-चच्छृस्ते	चच्छृदाथे	चच्छृदिष्वे
3 चच्छृदे	चच्छृदाते	चच्छृदिरे

तृ = A. 2nd person singular तत्तृदिषे or तत्तृस्ते.

(a) छ preceded by a short vowel takes च् necessarily.

(203) SET ROOTS ENDING IN A VOWEL

For roots ending in long ऊ and ऊ see भू and स्तृ under 195 and 197, and for वृ see वच् Page 201.

पू 1. A. 6. U. ' to purify. '

Parasmaipada.

1 उपाव—उपव	उपुविष	उपाविम
2 उपविष	उपुवथुः	उपुव
3 उपाव	उपुवतुः	उपुवुः

Atmanepada.

1 उपुवे	उपुविषहे	उपाविमहे
2 उपुविषे	उपुवाथे	उपुविष्वे-हे
3 उपुवे	उपुवाते	उपुविरे

वृ and वृ to be similarly conjugated.

रु (Set) 2. P. ' to cry, to sound. ' 1. A. ' to go. '

Parasmaipada.

1 रुराव—रुव	रुविष	रुविम
2 रुविष	रुवथुः	रुव
3 रुराव	रुवतुः	रुवुः

Atmanepada.

1 रुवे	रुविषहे	रुविमहे
2 रुविषे	रुवाथे	रुविष्वे-हे
3 रुवे	रुवाते	रुविरे

यु—यु—यु—यु and यु to be similarly conjugated.

शी (Set) 2. A. ' to sleep. '

S.	D.	P.
1 शिश्ये	शिश्यिवहे	शिश्यिमहे
2 शिश्यिषे	शिश्याथे	शिश्यिध्वे-हे
3 शिश्ये	शिश्याते	शिश्यिरे

ही 1. 4. A. ' to fly ' to be similarly conjugated.

श्री (Set) 1. P. A. ' to resort to, to serve. '

Parasmaipada.

1 शिश्राय—शिश्राय	शिश्त्रियिव	शिश्त्रियिम
2 शिश्रायिषे	शिश्त्रियथुः	शिश्त्रिय
3 शिश्राय	शिश्त्रियतुः	शिश्त्रियुः

Atmanepada.

1 शिश्त्रिये	शिश्त्रियिवहे	शिश्त्रियिमहे
2 शिश्त्रियिषे	शिश्त्रियाथे	शिश्त्रियिध्वे-हे
3 शिश्त्रिये	शिश्त्रियाते	शिश्त्रियिरे

For श्वि and वृ see pages 205 & 198.

204. WET ROOTS ENDING IN A VOWEL.

For स्तृ see page 196.

सू (Wet) 2. 4. A. ' to give birth to'.

1 सुषुवे	सुषुविवहे	सुषुविमहे
2 सुषुविषे	सुषुवाथे	सुषुविध्वे-हे
3 सुषुवे	सुषुवाते	सुषुविरे

धृ (Wet) 5. 9. P. A. ' to shake. '

Parasmaipada.

1 दुधाव—दुधव	दुधुविव	दुधुविम
दुधवित्थ—दुधोथ	दुधुवथुः	दुधुव
3 दुधाव	दुधुवतुः	दुधुवुः

Atmanepada.

1 दुधुवे	दुधुविवहे	दुधुविमहे
2 दुधुविषे	दुधुवाथे	दुधुविध्वे-हे
3 दुधुवे	दुधुवाते	दुधुविरे

205. ANIT ROOTS ENDING IN A VOWEL.

For roots ending in आ, ऋ, ए-ऐ and ओ see या-स्व-घे-ग्ले and सो, pages-193-194 and 198.

इ (Anit) 1. P. 'to go.'

S.	D.	P.
1 इयाय-इयय	इयिष	इयिम
2 इययिष-इयेष	इयथुः	इय
3 इयाय	इयतुः	इयुः

For इ 2 P.-हि-चि-जि-see page 183 and इ with अधि and मि see pages 191 & 194.

क्षि (Anit) 1. 'P. to decay.'

Parasmaipada.

1 चिक्षाय-चिक्षय	चिक्षियिष	चिक्षियिम
2 चिक्षयिष-चिक्षेष	चिक्षियथुः	चिक्षिय
3 चिक्षाय	चिक्षियतुः	चिक्षियुः

स्मि (Anit) 1. A. 'to smile.'

Atmanepada.

1 सिष्मिये	सिष्मियिष्वहे	सिष्मियिमहे
2 सिष्मियिषे	सिष्मियाथे	सिष्मियिष्वे-हे
3 सिष्मिये	सिष्मियाते	सिष्मियिरे

सि 5. 9. P. A. 'to tie' is to be similarly conjugated.

नी (Anit) 1. P. A. 'to lead.'

Parasmaipada.

1 निनाय-निनय	निन्यिष	निन्यिम
2 निनयिष-निनेष	निन्यथुः	निन्य
3 निनाय	निन्यतुः	निन्युः

Atmanepada.

1 निन्ये	निन्यिष्वहे	निन्यिमहे
2 निन्यिषे	निन्याथे	निन्यिष्वे-हे
3 निन्ये	निन्याते	निन्यिरे

घी 2. P. 'to go, to pervade' to be similarly conjugated.

See दी under 195, ली and मी under 196 and दीधी-ही and मी under Periphrastic Perfect.

क्री (Anit) 9. P. A. 'to buy.'

Parasmaipada.

S.	D.	P.
1 चिक्राय-चिक्रय	चिक्रियिव	चिक्रियिम
2 चिक्रयिथ-चिक्रेथ	चिक्रियथुः	चिक्रिय
3 चिक्राय	चिक्रियतुः	चिक्रियुः

Atmanepada.

1 चिक्रिये	चिक्रियिवहे	चिक्रियिमहे
2 चिक्रियिषे	चिक्रियाथे	चिक्रियिध्वे-हे
3 चिक्रिये	चिक्रियाते	चिक्रियिरे

श्री-प्री-क्षी to be similarly conjugated.

कु 1. A. 2. P. 'to hum,' 6. A. 'to moan.'

Parasmaipada.

1 चुकाव-चुकव	चुकुविव	चुकुविम
2 चुकविथ-चुकोथ	चुकुवथुः	चुकुव
3 चुकाव	चुकुवतुः	चुकुवुः

Atmanepada.

1 चुकुवे	चुकुविवहे	चुकुविमहे
2 चुकुविषे	चुकुवाथे	चुकुविध्वे-हे
3 चुकुवे	चुकुवाते	चुकुविरे

The roots सु—धु—दु—तु—डु and रु to be similarly conjugated.

For हु—शु—स्तु—सु see 197 (b) and हु under Periphrastic Perfect, and ऊर्ण under (194).

लु (Anit) 9. P. A. 'to leap, to cover, to rise.'

Parasmaipada.

1 लुकाव-लुक्व	लुक्कुविव	लुक्कुविम
2 लुक्कविथ-लुक्कोथ	लुक्कुवथुः	लुक्कुव
3 लुकाव	लुक्कुवतुः	लुक्कुवुः

Atmanepada.

1 लुक्कुवे	लुक्कुविवहे	लुक्कुविमहे
2 लुक्कुविषे	लुक्कुवाथे	लुक्कुविध्वे-हे
3 लुक्कुवे	लुक्कुवाते	लुक्कुविरे

पु P. and लृ-ज्यु-च्यु-शु and पृ all A. to be similarly conjugated.

(206) SET ROOTS ENDING IN A CONSONANT.

Most of the Set roots having certain irregularities in the Perfect have already been conjugated. We will now direct our attention to the regular ones.

अं (Set) 1. A. 'to mark.'

S.	D.	P.
1 आनंके	आनंकिषहे	आनंकिमहे
2 आनंकिषे	आनंकाधे	आनंकिष्ये
3 आनंके	आनंकाते	आनंकिरे

अर्ह (Set) 1. P. 'to deserve.'

1 आनर्हं	आनर्हिय	आनर्हिम
2 आनर्हिथ	आनर्हतुः	आनर्ह
3 आनर्ह	आनर्हतुः	आनर्हुः

आट् (Set) 1. P. 'to wander.'

1 आट	आटिष	आटिम
2 आटिथ	आटथुः	आट
3 आट	आटतुः	आटुः

अण् (Set) 4. A. 'to breathe.'

1 आणे	आणिषहे	आणिमहे
2 आणिषे	आणाधे	आणिष्ये
3 आणे	आणाते	आणिरे

इप् (Set) 4. P. 'to go'. 6. P. 'to wish'. 9. P. 'to repeat'

1 इयेप	इपिष	इपिम
2 इयेपिथ	इपथुः	इप
3 इयेप	इपतुः	इपुः

उग्र (Set) 1. P. 'to go'.

1 उवोख	ऊखिष	ऊखिम
2 उवोखिथ	ऊखथुः	ऊख
3 उवोख	ऊखतुः	ऊखुः

ऊण् (Set) 8. P. A. 'to go'

Parasmaipada.

1 आनर्ण	आनृणिष	आनृणिम
2 आनर्णिथ	आनृणथुः	आनृण
3 आनर्ण	आनृणतुः	आनृणुः

Atmanepada.

S.

D.

P.

1	आनृणे	आनृणिवहे	आनृणिमहे
2	आनृणिषे	आनृणाथे	आनृणिध्वे
3	आनृणे	आनृणाते	आनृणिरे

वेप् (Set) 1. A. 'to tremble.'

1	विवेपे	विवेपिवहे	विवेपिमहे
2	विवेपिषे	विवेपाथे	विवेपिध्वे
3	विवेपे	विवेपाते	विवेपिरे

लोक् (Set) 1. A. 'to see.'

1	ललोके	ललोकिवहे	ललोकिमहे
2	ललोकिषे	ललोकाथे	ललोकिध्वे
3	ललोके	ललोकाते	ललोकिरे

ढौक् (Set) 1. A. 'to approach', 'to go'

1	डुढौके	डुढौकिवहे	डुढौकिमहे
2	डुढौकिषे	डुढौकाथे	डुढौकिध्वे
3	डुढौके	डुढौकाते	डुढौकिरे

वस् (Set) 2. A. 'to wear'.

1	ववसे	ववसिवहे	ववसिमहे
2	ववसिषे	ववसाथे	ववसिध्वे
3	ववसे	ववसाते	ववसिरे

लिख् (Set) 6. P. 'to write.'

1	लिलेख	लिलिखिव	लिलिखिम
2	लिलेखिथ	लिलिखिथुः	लिलिख
3	लिलेख	लिलिखतुः	लिलिखुः

क्लिश् (Set.) 4 A. 'to be afflicted.'

1	चिक्लिशे	चिक्लिशिवहे	चिक्लिशिमहे
2	चिक्लिशिषे	चिक्लिशाथे	चिक्लिशिध्वे
3	चिक्लिशे	चिक्लिशाते	चिक्लिशिरे

स्फुट् (Set) 6 P. 'to burst.'

1	उस्फोट	उस्फुटिव	उस्फुटिम
2	उस्फोटिथ	उस्फुटथुः	उस्फुट
3	उस्फोट	उस्फुटतुः	उस्फुटुः

क्षुभ् (Set) 1. A. 'to be agitated.'

	S.	D.	P.
1	क्षुभे	क्षुभिषहे	क्षुभिमहे
2	क्षुभिषे	क्षुभाषे	क्षुभिषे
3	क्षुभे	क्षुभाते	क्षुभिरे

तृप् (Set) 4. P. 'to be thirsty.'

1	तर्प	तर्पिव	तर्पिम
2	तर्पिष्य	तर्पयुः	तर्प
3	तर्प	तर्पतुः	तर्पुः

पृच् (Set) 2. A. 'to touch.'

1	पृचे	पृचिवहे	पृचिमहे
2	पृचिषे	पृचाषे	पृचिषे
3	पृचे	पृचाने	पृचिरे

(207) WET ROOTS ENDING IN A CONSONANT.

अक्ष् 1. 5. P. 'to pervade.'

1	आनक्ष	आनक्षिव-आनक्ष	आनाक्षिम-आनक्षम
2	आनक्षिष्य-आनक्ष	आनक्षयुः	आनक्ष
3	आनक्ष	आनक्षतुः	आनक्षुः

तक्ष् 1. 5. 'to cut, to make thin.'

1	ततक्ष	ततक्षिव-ततक्ष	ततक्षिम-ततक्षम
2	ततक्षिष्य-ततक्ष	ततक्षयुः	ततक्ष
3	ततक्ष	ततक्षतुः	ततक्षुः

त्वक्ष् to be similarly conjugated with त्व being substituted for त.

तश्च् 7. P. 'to contract,' 'to shrink'

1	ततश्च्	ततश्चिव-ततश्च्	ततश्चिम-ततश्चम
2	ततश्चिष्य-ततश्च्	ततश्चयुः	ततश्च्
3	ततश्च्	ततश्चतुः	ततश्चुः

तञ्ज् to be similarly conjugated.

अञ्ज् 7. P. 'to anoint, to make clear, to go.'

1	आनञ्ज	आनञ्जिव-आनञ्ज	आनञ्जिम-आनञ्जम
2	आनञ्जिष्य-आनञ्ज	आनञ्जयुः	आनञ्ज
3	आनञ्ज	आनञ्जतुः	आनञ्जुः

क्लिच् 4. P. 'to become wet.'

	S.	D.	P.
1	चिक्लेद	चिक्लिदिव-चिक्लिद्व	चिक्लिदिम-चिक्लिद्व
2	चिक्लेदिथ-चिक्लेत्थ	चिक्लिदथुः	चिक्लिद
3	चिक्लेद	चिक्लिदतुः	चिक्लिदुः

स्यन्द् 1. A. 'to ooze, to run.'

1	सस्यन्दे	सस्यन्दिवहे-सस्यन्द्वहे	सस्यन्दिमहे-सस्यन्द्वहे
2	सस्यन्दिपे-सस्यन्त्से	सस्यन्दाथे	सस्यन्दिध्वे
3	सस्यन्दे	सस्यन्दाते	सस्यन्दिरे.

क्लिच् 9. P. 'to torment, to distress' to be similarly conjugated, and person singular चिक्लेशिथ or चिक्लेष्ट.

सिध् 1. P. 'to turn out auspiciously, to ordain.'

1	सिपेध	सिपिधिव-सिपिध्व	सिपिधिम-सिपिध्व
2	सिपेधिथ-सिपेद्ध	सिपिधथुः	सिपिध
3	सिपेध	सिपिधतुः	सिपिधुः

कृप् 1. A. 'to be fit for, to be able.'

1	चकृपे	चकृपिवहे-चकृप्वहे	चकृपिमहे-चकृप्महे
2	चकृपिपे-चकृप्ते	चकृपाथे	चकृपिध्वे-चकृब्ध्वे
3	चकृपे	चकृपाते	चकृपिरे

गृह् 1. A. 'to take or seize.'

1	जगृहे	जगृहिवहे-जगृह्वहे	जगृहिमहे-जगृह्वहे
2	जगृहिपे-जगृक्षे	जगृहाथे	जगृहिध्वे-ह्वे-जगृह्वे
3	जगृहे	जगृहाते	जगृहिरे

गाह् 1. A. 'to bathe.'

1	जगाहे	जगाहिवहे-जगाह्वहे	जगाहिमहे-जगाह्वहे
2	जगाहिपे-जघाक्षे	जगाहाथे	जगाहिध्वे-ह्वे-जघाह्वे
3	जगाहे	जगाहाते	जगाहिरे

जगृक्षे and जघाक्षे by 99-102-80-83

जगृह्वे and जघाह्वे by 99-102-81-101

सृ 1. P. A. 'to cover, to hide.'

Parasmaipada

S.	D.	P.
1 सृणु	सृणुहि-सृणु	सृणुहिम-सृणु
2 सृणुहि-सृणो	सृणुयुः	सृणु
3 सृणु	सृणुतुः	सृणुः

Atransipada.

1 सृणु	सृणुहिषे-सृणुदं	सृणुहिमं-सृणुदं
2 सृणुहिषे-सृणु	सृणुयुषे	सृणुहिषे-सृणुः
3 सृणु	सृणुयुते	सृणुहिरे

सृणो by 99-100-81 and 101. सृणु by (11 O.)

सृणुषे by 99-102-80-83. सृणुते by 99-102-81-101.

सृ 6. P. 'to kill'.

1 सृणु	सृणुहि-सृणु	सृणुहिम-सृणु
2 सृणुहि-सृणु	सृणुयुः	सृणु
3 सृणु	सृणुतुः	सृणुः

सृ 6. P. 'to kill'.

1 सृणु	सृणुहि-सृणु	सृणुहिम-सृणु
2 सृणुहि-सृणु	सृणुयुः	सृणु
3 सृणु	सृणुतुः	सृणुः

सृणु-सृणु by 99-100, 81 and 101.

सृणु to be similarly conjugated with सृ being substituted for तृ.

वृ or वृ 6. P. 'to work, to labour, to grow' are to be similarly conjugated.

For सृज्-अज्-सृ-क्षम्-अज्-अप् see sections 192-193-197 (a)-198-200-201 exception 5, for सृ and नृ section 201 (b), for सृप्-वृ-सृ-स्निह् and सृह् section 194, for सृ and धृ section 204, and see सृप् under Periphrastic Perfect.

(208) ANIT ROOTS ENDING IN A CONSONANT.

भुज् 7. P. 'to govern, to protect'. A. 'to eat, to enjoy.'
6. P. 'to bend, to curve.'

Parasmaipada

S.		D.		P.
1	बुभोज	बुभुजिव		बुभुजिम
2	बुभोजिथ	बुभुजथुः		बुभुज
3	बुभोज	बुभुजतुः		बुभुजुः

Atmanepada.

1	बुभुज	बुभुजिवहे	बुभुजिमहे
2	बुभुजिषे	बुभुजाथे	बुभुजिध्वे
3	बुभुजे	बुभुजाते	बुभुजिरे

विच् 7. P. A. 'to divide.'

Parasmaipada.

1	विवेच	विविचिव	विविचिम
2	विवेचिथ	विविचथुः	विविच
3	विवेच	विविचतुः	विविचुः

Atmanepada.

1	विवेचे	विविचिवहे	विविचिमहे
2	विवेचिषे	विविचाथे	विविचिध्वे
3	विवेचे	विविचाते	विविचिरे

Anit roots having इ or उ for their penultimate are to be similarly conjugated.

छिद् 7. P. A. 'to cut, to split.'

Parasmaipada.

1	चिच्छेद	चिच्छिदिव	चिच्छिदिम
2	चिच्छेदिथ	चिच्छिदथुः	चिच्छिद
3	चिच्छेद	चिच्छिदतुः	चिच्छिदुः

Atmanepada.

1	चिच्छिदे	चिच्छिदिवहे	चिच्छिदिमहे
2	चिच्छिदिषे	चिच्छिदाथे	चिच्छिदिध्वे
3	चिच्छिदे	चिच्छिदाते	चिच्छिदिरे

छुप् 6. P. 'to touch.'

1	चुच्छोप	चुच्छुपिव	चुच्छुपिम
2	चुच्छोपिथ	चुच्छुपथुः	चुच्छुप
3	चुच्छोप	चुच्छुपतुः	चुच्छुपुः

त्यञ् 1. P. 'abandon.'

S.	D.	P.
1 तत्याज—तत्यज	तत्यजिव	तत्यजिम
2 तत्यजिथ—तत्यक्थ	तत्यजथुः	तत्यज
4 तत्याज	तत्यजतुः	तत्यजुः

For चिच्छेद see 202 (a).

रञ्ज् 1. 4. P. A. 'to dye, to be attached to.'

Parasmaipada.

1 ररञ्ज	ररञ्जिव	ररञ्जिम
2 ररञ्जिथ-ररङ्क्थ	ररञ्जथुः	ररञ्ज
3 ररञ्ज	ररञ्जतुः	ररञ्जुः

Atmanepada.

1 ररञ्जे	ररञ्जिवहे	ररञ्जिमहे
2 ररञ्जिथे	ररञ्जाथे	ररञ्जिध्वे
3 ररञ्जे	ररञ्जाते	ररञ्जिरे

भञ्ज्-सञ्ज्-स्कन्द्-बन्ध् and दंश् to be similarly conjugated.
स्कन्द् 2. Singular चस्कन्दिथ or चस्कन्त्य; बन्ध्—बधन्धिथ् or बधन्दि;
and दंश्—ददंशिथ-ददंष्ट.

हृ 1. A. 'to excrete.'

1 जहदे	जहदिवहे	जहदिमहे
2 जहदिथे	जहदाथे	जहदिध्वे
3 जहदे	जहदाते	जहदिरे

साप् 5. P. 'to finish.'

1 ससाध	ससाधिव	ससाधिम
2 ससाधिथ	ससाधथुः	ससाध
3 ससाध	ससाधतुः	ससाधुः

कृप् 1. P. 6. U. 'to plough, to drag along.'

Parasmaipada.

1 चकृप	चकृपिव	चकृपिम
2 चकृपिथ	चकृपथुः	चकृप
3 चकृप	चकृपतुः	चकृपुः

Atmanepada.

S.	D.	P.
1 चकृषे	चकृषिवहे	चकृषिमहे
2 चकृषिषे	चकृषाथे	चकृषिष्वे
3 चकृषे	चकृषाते	चकृषिरे

सृप्-सृञ्-स्पृञ् to be similarly conjugated.

For विञ्-मस्ञ्-सृञ्-दृञ्-तृप्- and दृप् see 194.

For स्वञ्ज्-अद्-घस् see 195.

For हन्-गम् see 199.

For वच्-प्रच्छ्-भ्रस्ञ्-यञ्-व्यध्-वप्-स्वप्-वस् and वह् see 200.

For भञ् and राध् see 201 Exception 5.

For शक्-पच्-पद्-शद्-सद्-मन्-तप्-शप्-यभ्-रभ्-लभ्-नम्-थम्-रम्-दह् and नह् see 201.

THE PERIPHRASTIC PERFECT.

(209) The Periphrastic Perfect is formed by affixing आम् to the root and then appending the Reduplicate Perfect Parasmaipada forms of भू or अस् after both Parasmaipada as well as Atmanepada verbs, or by adding the Reduplicate Perfect Parasmaipada forms of कृ after Parasmaipada verbs and the Reduplicate Perfect Atmanepada forms of कृ after Atmanepada verbs.

(210) The final vowel and the penultimate short of roots take their Guna substitute before the आम् of the Periphrastic Perfect except that of विद्, दीधी and वेवी.

इन्ध् (Set) 7. A. 'to kindle, to shine.'

1	इधांचक्रे इधामास इधांवभूव	}	इधांचकृवहे इधामासिव इधांवभूविव	}	इधांचकृमहे इधामासिम इधांवभूविम	}
2	इधांचकृषे इधामासिथ इधांवभूविथ	}	इधांचक्राथे इधामासथुः इधांवभूवथुः	}	इधांचकृद्वे इधामास इधांवभूव	}
3	इधांचक्रे इधामास इधांवभूव	}	इधांचक्राते इधामासतुः इधांवभूवतुः	}	इधांचक्रिरे इधामासुः इधांवभूवुः	}

1st Person Singular.

ईद् Set 2. A. to praise.

ईहांचक्रे or ईहामास or ईहांबभूव &c.

ईद् Set. 10. U. to praise.

ईढयांचकार-चकर-चक्रे ईढयामास ईढयांबभूव &c.

ऊङ् Set. 1. P. to sprinkle.

उक्षांचकार-चकर उक्षामास उक्षांबभूव &c.

ऊङ् Set. 1. A. to reason.

उहांचक्रे ऊहामास ऊहांबभूव &c.

ऊञ् Set. 10. U. to deduct.

ऊनयांचकार-चकर-चक्रे ऊनयामास ऊनयांबभूव &c.

ऋ Set. 9. P. to go.

अरांचकार-चकर अरामास अरांबभूव &c.

एध् Set. 1. A. to grow.

एषांचक्रे एषामास एषांबभूव &c.

ओष् Set 1 P to adorn.

ओखांचकार-चकर ओखामास ओखांबभूव &c.

चुर् Set. 10 U. to steal.

चोरयांचकार-चकर-चक्रे चोरयामास चोरयांबभूव &c.

(211) दप् (Set) 1. A. to pity.

दयांचक्रे or दयामास or दयांबभूव &c.

अय् (Set) 1 A to go.

अयांचक्रे अयामास अयांबभूव &c.

कास् Set 1. A. to cough.

कासांचक्रे कासामास कासांबभूव &c

आस् (Set) 2. A. to sit.

आसांचक्रे आसामास आसांबभूव &c.

दीधी (Anit) 2. A. to shine.

दीध्यांचक्रे दीध्यामास दीध्यांबभूव &c.

वेवी (Anit) 2. A. to go.

वेव्यांचक्रे वेव्यामास वेव्यांबभूव &c.

(212) उष् (Set) 1. P. 'to burn.'

S.	D.	P.
1 उवोष	ऊषिव	ऊषिम
2 उवोषिथ	ऊषथुः	ऊष
3 उवोष	ऊषतुः	ऊषुः

विद् (Set) 2. P. to know.

1 विवेद	विविदिव	विविदिम
2 विवेदिथ	विविदथुः	विविद
3 विवेद	विविदतुः	विविदुः

जागृ (Set) 2. P. 'to be awake.'

1 जजागार-जजागर	जजागरिव	जजागरिम
2 जजागरिथ	जजागरथुः	जजागर
3 जजागार	जजागरतुः	जजागरुः

दरिद्रा (Set) 2. P. 'to be poor.'

1 ददरिद्रौ	ददरिद्रिव	ददरिद्रिम
2 ददरिद्रिथ ददरिद्राथ }	ददरिद्रथुः	ददरिद्र
3 ददरिद्रौ	ददरिद्रतुः	ददरिद्रुः

The other forms of उष्-विद्-जागृ and दरिद्रा are as follow:—

1st Person Singular.

उष्—ओषांचकार—चकर or ओषामास or ओषांबभूव &c.

विद्—विदांचकार—चकर विदामास विदांबभूव &c.

जागृ—जागरांचकार—चकर जागरामास जागरांबभूव &c.

दरिद्रा—दरिद्रांचकार—चकर दरिद्रामास दरिद्रांबभूव &c.

(213) युष् (Set) 1. P. 'to protect.'

1 जुगोष	जुगुषिव	जुगुषिम
2 जुगोषिथ जुगोष्य }	जुगुषथुः	जुगुष
3 जुगोष	जुगुषतुः	जुगुषुः

धूष् (Set) 1. P. 'to heat.'

1 दुधूष	दुधूषिव	दुधूषिम
2 दुधूषिथ	दुधूषथुः	दुधूष
3 दुधूष	दुधूषतुः	दुधूषुः

विच्छ् (Set) 6. P. 'to go.'

S.	D.	P.
1 विविच्छ्	विविच्छिव	विविच्छिम
2 विविच्छिथ	विविच्छथुः	विविच्छ
3 विविच्छ	विविच्छतुः	विविच्छुः

पण् or पन् (Set) 1. P. 'to praise.'

A. when without आण्.

1 पेणे	पेणिवहे	पेणिमहे
2 पेणिपे	पेणाथे	पेणिध्वे
3 पेणे	पेणाते	पेणरे.

पन् has the same forms, न् being put for ण्.

कृत् (Set) 1. A. 'to censure.'

P. when without ईय्.

1 आनर्त	आनृतिव	आनृतिम
2 आनर्तिथ	आनृतथुः	आनृत
3 आनर्त	आनृततुः	आनृतुः

कम् (Set) 1. A. 'to love, to wish.'

1 चकमे	चकमिवहे	चकमिमहे
2 चकमिपे	चकमाथे	चकमिध्वे
3 चकमे	चकमाते	चकमिरे

The other forms of छप्—धूप्—विच्छ्—पण्—पन्—कृत् and कम् are as follow:—

1st Person Singular.

छप्—	गोपायांचकार—चकर or	गोपायामास or	गोपायांचभूव	&c.
धूप्—	धूपायांचकार—चकर	धूपायामास	धूपायांचभूव	&c.
विच्छ्—	विच्छायांचकार—चकर	विच्छायामास	विच्छायांचभूव	&c.
पण्—	पणायांचकार—चकर	पणायामास	पणायांचभूव	&c.
कृत्—	कृतीयांचक्रे	कृतीयामास	कृतीयांचभूव	&c.
कम्—	कामयांचक्रे	कामयामास	कामयांचभूव	&c.

(214)

भी (Anit) 3. P. 'to fear.'

1 बिमाय—बिमय	बिभ्यिव	बिभ्यिम
2 बिमपिथ—बिभेथ	बिभ्यतुः	बिभ्य
3 बिमाय	बिभ्यतुः	बिभ्युः

ही (Anit) 3. P. 'to blush.'

	S.	D.	P.
1	जिह्वाय—जिह्व	जिह्वियि	जिह्विम
2	जिह्वयिथ—जिह्वेथ	जिह्वियथुः	जिह्विय
3	जिह्वाय	जिह्वियतुः	जिह्वियुः

For भृ see 197 (b).

हु (Anit) 3. P. 'to sacrifice.'

1	जुहाव—जुहव	जुहुवि	जुहुविम
2	जुह्वयिथ—जुह्वेथ	जुह्वयथुः	जुह्व
3	जुहाव	जुह्वतुः	जुह्वुः

The other forms of भी—ही—भी and हु—are as follow:—

1st Person Singular.

भी—	विभयांचकार—चकर	विभयामास	विभयांबभूव	&c..
ही—	जिह्वयांचकार—चकर	जिह्वयामास	जिह्वयांबभूव	&c..
भृ—	विभरांचकार—चकर—चक्रे	विभरामास	विभरांबभूव	&c..
हु—	जुहवांचकार—चकर	जुहवामास	जुहवांबभूव	&c..

CHAPTER XII.

The Aorist i. e. लुङ् or अयतनीवृत्तिः

215. The personal terminations in the Aorist undergo certain peculiarities and it may, therefore, be classified into the Radical Aorist and the Sibilant Aorist. In the Radical Aorist the terminations are added immediately to the root or to a base prepared by the addition of अ to the root, while in the Sibilant Aorist स् or सिप् or स is prefixed to the terminations before adding them to the root.

There are thus seven varieties in the Aorist out of which the 1st and the 6th ones are Parasmaipadi only.

Parasmaipada.

The Parasmaipada Terminations of II and III varieties are the same as those of the Imperfect Tense (लृङ्). For the VII variety they are the same, but स is prefixed to them; for the terminations साव—ताम—सम् and सन् see sections 10 (a) and 10(b).

The Parasmaipada Terminations of the remaining varieties viz. for I, IV, V, and VI ones are the same as those of the Imperfect Tense with उस् for अस् as the third person plural termination. But in IV variety स्, in V इप् (this इ, it will be remembered, is the same इ which Set roots take, see section 185) and in VI सिप् are prefixed to the terminations. The second and third person singular terminations for IV and VI varieties are सि and सीत् and for V variety इ and ईत्.

Atmanepada.

The Atmanepada Terminations for II and III Varieties are the same as those applied to the roots of the first class of conjugations but the 4th, 5th and 7th varieties take those for the second class of conjugations with the exception of the third person plural termination for VII variety which has न् prefixed to the final त्.

स्-इप् and स are to be prefixed to the terminations in IV, V, and VII varieties. सि the first person singular termination for VII variety is irregular.

There are thus three varieties of the Radical Aorist viz I, II and III, and four Varieties of the Sibilant Aorist, viz. IV, V, VI and VII.

(216) The following are the Sets of terminations for the seven varieties

First variety (only Parasmaipada)

	S.	D.	P.
1	अम्	व	म
2	स्	तम्	त
3	त्	ताम्	उस्

Second and Third Varieties.

Parasmaipada

Atmanepada.

	S.	D.	P.		S.	D.	P.
1	अम्	व	म	1	इ	बहि	महि
2	स्	तम्	त	2	थास्	इथाम्	ध्वम्
3	त्	ताम्	अन्	3	त	इताम्	अन्त

Fourth Variety.

Parasmaipada.			Atmanepada.		
S.	D.	P.	S.	D.	P.
1 सम्	स्व	स्म	1 सि	स्वहि	स्महि
2 सीः	स्तम्	स्त	2 स्थाः	साथाम्	ध्वम्
3 सीत्	स्ताम्	सुः	3 स्त	साताम्	सत

Fifth Variety.

1 इपम्	इष्व	इष्म	1 इपि	इष्वहि	इष्महि
2 ईः	इष्टम्	इष्ट	2 इष्टाः	इपाथाम्	इध्वम्
3 ईत्	इष्टाम्	इष्टुः	3 इष्ट	इपाताम्	इषत

Sixth variety.

Only Parasmaipada.

1 सिषम्	सिष्व	सिष्म
2 सीः	सिष्टम्	सिष्ट
3 सीत्	सिष्टाम्	सिष्टुः

Seventh Variety.

1 सम्	साव	साम	1 सि	सावहि	सामहि
2 सः	सतम्	सत	2 सथाः	साथाम्	सध्वम्
3 सत्	सताम्	सन्	3 सत	साताम्	सन्त

(217). Some of the Set, Wet, and Anit roots take either of I, II, III, VI, and VII varieties exclusively, some optionally, while, others take certain varieties in the Parasmaipada only. In the Atmanepada, they take the 4th or the 5th variety according as they are Anit or Set, or if they are Wet they take both varieties. These will be noted down further on. But as a general rule Anit roots take the fourth variety, Set roots the fifth, and Wet roots take both viz. 4th and 5th varieties.

(218)* The augment अ or आ is prefixed to the roots in this tense as in the Imperfect. See section 14 and 14 (a).

* लङ्-लङ्-लङ्क्ष्वदुदात्तः VI. 4. 71. आडजादीनाम् VI. 4 102.

FIRST VARIETY.

(219). The ending आ of a root is dropped before उस् and the root स् takes अन् instead of उस् in the third person plural as in the Imperfect. *

(220). The roots enumerated in the following Karikas belong to the First variety.

*गातिरर्षागिणादेशो तिष्ठतिर्धतिषच्छती ।
 ददातिःपिपतिश्चूपी लुगठानां सिचःसदा ॥ १ ॥
 जिघ्रतिर्धयतिश्चैव द्यतिच्छघती स्पतिगत्या ।
 सिचोलुग्या तु पंचानां परस्मैपदिनां लुटि ॥ २ ॥

The roots द (2. P. to go), द्या, दो (4. P. to cut), दा (1. P. to give), दा (3. P. A. to give), पा (1. P. to drink), भू (1. P. to be) and धा (3. P. A. to hold) take the First Variety necessarily, and the roots घ्रा (3. P. to smell), धे (1. P. to drink), द्यो, द्यौ, and द्यौ assuming the forms of द्या, द्यौ, and द्यौ in virtue of rule 196 (b) belong to this variety optionally. The root ह substitutes गा in the Aorist. The root ह् (1. A. to protect) though belonging to the घृ † verbs is omitted since it is Atmanepadi, and the root धे (1 P. to drink) is excluded from the घृ verbs which belong to this variety necessarily, only because it is included among those that belong optionally. भू becomes भू, see section 195 (3).

* च्लि लुटि III. 1. 43, च्लेः सिचु III. 1. 44.

गातिरुदाधुषाभूम्यः सिचः परस्मैपदेषु II. 4. 77.

विमाषा घ्राधेदृशाच्छासः II. 4. 78.

§ इणोलाडुटि II. 4. 51.

† दा धा ध्वदाप I. 1. 20.

दा (3. P. A.), धा (3. P. A.), दा (1. P. to give),
 दो (4. P. to cut), ह् (I. A. to protect) and
 धे (1. P. to drink) are called घृ verbs.

इ (2. P. to go)

S.	D.	P.
1 अगाम्	अगाव	अगाम
2 अगाः	अगातम्	अगात
3 अगात्	अगाताम्	अगुः

The forms of इ with अधि 'to remember' would be अध्यगाम्—अध्यगाव—अध्यगाम, &c.

स्था, दा (1st and 3rd conj.) पा, धा, घ्रा, and दौ, धे, शो, छो, and सो assuming the forms of दा—धा—शा—छा—and सा are to be similarly conjugated.

The forms of छो would be अच्छाम्—अच्छाव—अच्छाम, &c. and not अछाम्—अछाव—अछाम. See 202 (a).

भू (1. P. to be).

1 अभूवम्	अभूव	अभूम्
2 अभूः	अभूतम्	अभूत
3 अभूत्	अभूताम्	अभूवन्

(221) The roots घ्रा, छो, शो and सो take VI variety also.

(222) धे takes III and VI varieties.

(223) दा—धा—स्था and इ with अधि take IV variety in the Atmanepada.

(224) भू when Atmanepadi takes V variety.

SECOND VARIETY.

(225) In the second variety अ is added on to the roots before the terminations are applied. It is dropped before अम्—अन् and अन्त and lengthened before व—म—वहि and महि, see section 19 (a and b).

(226) This अ is weak and the radical vowels, as a general rule, do not take Guna or Vridhi substitute.

* Exception:—Roots ending in ऋ short or long and the ॠ of दृष् take Guna before the affix अ of the Second Variety.

* ऋदृशोऽङि गुणः VII. 4. 16.

(227) This Variety is Parasmaipadi but in the case of the roots कृ with सम् 3 conj.; रया (रय्) the substitute of यय्; वच् (वोच्) (substitute of वृ); अस् (अरय्) with परि 4 conj. and * लिप्, सिच् and द्वे (द्व), it is Atmanepadi also.

(228) The following irregularities regarding certain substitutes are to be carefully remembered.

- (a) The roots रया and द्वे [which is to be considered as a root ending in आ by virtue of rule 196 (b)] drop the final आ before the weak affix अ of the second variety.
- (b) The roots वच् admits the augment उ before the affix अ i. e. becomes वोच्. In the same way वत् takes व् and अस् 'to throw' थ्, and become वन्त and अरथ् respectively.
- (c) In the case of the root शास्, इ is substituted for the penultimate आ before the affix अ i. e. it becomes शिस् the स् of which becomes र् as it is preceded by इ. The substitute for शास् is therefore शिर्.
- (d) अ is substituted for the final इ of the root शि before the affix अ.

(229)† The penultimate nasal of a root is, as a general rule, dropped when the root is followed by a weak termination. Hence in the second Variety the roots भ्रंश्—4 P. स्तम्—ग्लञ्च्—गुन्द्—स्कन्द्—स्पन्द्—भ्रंश् 1. A.—छंस्—छंस्—भ्रंस् and संम् drop their nasal.

* आत्मनेपदेष्वन्यतरस्याम् III 1. 54.

(a) आनीलोपइटि च. VI. 4. 64.

(b) पतः पुम् VI. 4. 19. अस्यतेस्युक् VII. 4. 17.

(c) शास् इदङ् हलोः VI. 4. 34.

शासिथसिचसीना च VIII. 3. 60.

(d) श्यतेरः VII. 4. 18.

† अनिदिता हल उपधाया कृति VI. 4. 24.

(a) Necessary roots of the Second Variety.

एते चतुरशीतिः स्युः लुङ्ङ्यङ्ङ्विकरणे सदा ॥

1. A. अहं अह्मावहि अह्मामहि

† हे A 3rd per. sing. Fourth Variety अद्वास्त.

वच् (वोच्) 2. P. 1st P.	अयोचम्	अयोचाय	अयोचाम
2. A.			
(substitute of व्),,	अयोचे	अयोचायहि	अयोचामहि
शास् 2. P. ,,	अशिपम्	अशिपाय	अशिपाम
स्या (स्य्) 2. P. ,,	अस्पम्	अस्याय	अस्याम
A. ,,	अस्पे	अस्यायहि	अस्यामहि
क् 3. P. ,,	आरम्	आराय	आराम
„ with सम् A. ,,	समारे	समारायहि	समारामहि
ष्ट 3. P. ,,	असरम्	असराय	असराम
भस् 4. P. ,,	आस्थम्	आस्थाय	आस्थाम
„ with परि A. ,,	पर्यास्थे	पर्यास्थायहि	पर्यास्थामहि
* सिच् 6. P. ,,	असिचम्	असिचाय	असिचाम
A. ,,	असिचे	असिचायहि	असिचामहि
† लिप् 6. P. ,,	अलिपम्	अलिपाय	अलिपाम
„ A. ,,	अलिपे	अलिपायहि	अलिपामहि
Roots 3rd Per. sing.	Roots 3rd Pers. Sing.		
1. P.	4. P.		
ष्टप् अष्टपत्	क्षिप्	अक्षिपत्	
गम् अगमत्	सिप्	असिपत्	
घस् अघसत्	क्षुप्	अक्षुपत्	
§ विप् 3. P.	शुप्	अशुपत्	
अविपत्	कुप्	अकुपत्	
4. P.	गृप्	अगृपत्	
उच् औचत्	फप्	आर्पत्	
लुट् अलुटत्	रप्	अरपत्	
स्विट् अस्विट्	टिप्	अटिपत्	
मिट् भमिदत्	कुप्	अकुपत्	
मट् अमदत्	उप्	अउपत्	
क्लिट् अक्लिटत्	युप्	अयुपत्	

* सिच् A 3rd per. sing. Fourth Variety असिक्.

† लिप् A 3rd per. sing. Fourth Variety अलिप्.

§ विप् A 3rd per. sing. Seventh Variety-अविक्षत्.

Roots 3rd P. Sing.

4. P.

रुप्	अरुपत्
*लुप्	अलुपत्
तुम्	अतुमत्
लुम्	अलुमत्
नम्	अनमत्
क्षुम्	अक्षुमत्
शम्	अशमत्
तम्	अतमत्
क्लम्	अक्लमत्
भ्रम्	अभ्रमत्
वम्	अदमत्
भ्रम्	अभ्रमत्
क्षम्	अक्षमत्
नश्	अनशत्
भृश्	अभृशत्
भृश्	अभ्रशत्
वृश्	अवृशत्
लृश्	अलृशत्
तृष्	अतृषत्
तृष्	अतृषत्
दृष्	अदृषत्
पृष्	अपृषत्
हृष्	अहृषत्

Roots 3rd P. Sing.

4. P.

रिप्	आरिपत्
रुप्	अरुपत्
प्लुप्	अप्लुपत्
व्युप्	अव्युपत्
शुप्	अशुपत्
तस्	अतसत्
दस्	अदसत्
यस्	अयसत्
जस्	अजसत्
मस्	अमसत्
मुस्	अमुसत्
विस्	अविसत्
कुस्	अकुसत्
वुस्	अवुसत्
वस्	अवसत्
हुह्	अहुहत्
मुह्	अमुहत्
तिह्	अतिहत्
स्तुह्	अस्तुहत्
‡शक्	अशकत्

5. P.

शक्	अशकत्
आप्	आपत्

* लृप् A 3rd per. sing. Fourth Variety—अलृप्,

‡ शक् 4 A 3rd per. sing. IV Variety अशक्त. V Variety अशक्तिह्.

Roots	3rd P. Sing.	Roots	3rd P. Sing.
6. P.		6. P.	
* मुच्	अमुचत्	सद्	असदत्
† विद्	अविदत्	7. P.	
लुप्	अलुपत्	पिप्	अपिपत्
शद्	अशदत्	शिप्	अशिपत्

(b) Optional roots of the 2nd Variety.

धिर्मुच्म्लुच्मुचग्लुचिर्ग्लुधिर्ग्लुशिःस्फुद्भ्युत्च्युतिः श्रुतिः ।

स्कन्दिर गुपिर वृद्धिश्चैव तुहिर दुहिरुहिस्तथा ।

अथोभयपदीयुन्दिर गुपिश्चभ्यादयः स्मृताः ॥

रौतिर्निजिर विजिश्चैव जृत्पृदृप् श्लिप् शुचिस्तथा ।

स्तम्भुश्चविच् रिच्युज्भिद्लिद् लृद्भृद्लृत्तृद् रुषादयः ॥

सप्तत्रिंशस्त्वेषु ये वै परस्मैपदिनो यदा

तदा लृद्पद् विकरणा विकल्पेन भवन्ति हि ॥

Of these 37 roots, 23 are Set, 2 Wet, and 12 Anit roots. Their other forms made up in the fourth, fifth, or both varieties are given under each root.

Set Roots.

These roots take the second and fifth varieties. धि takes the third also.

Roots	Variety	3rd sing.	Roots	Variety	3rd Sing.
	1. P.			1. P.	
धि—II	अधत्		ग्लुच्—II	अग्लुचत्	
. V	अधयीत्		V	अग्लोचीत्	
III	अशिधिपत्		ग्लुञ्च्—II	अग्लुचत्	
मुच्—II	अमुचत्		V	अग्लुञ्चीत्	
V	अग्रोचीत्		स्फुद्—II	अस्फुदत्	
म्लुच्—II	अम्लुचत्		V	अस्फोटीत्	
V	अम्लोचीत्		श्रुत्—II	अदृच्युत्	
मुच्—II	अमुचत्		V	अश्रयोतीत्	
V	अग्रोचीत्				

* मुच् A 3rd per. sing. Fourth Variety अमुक्त.

† विद् A 3rd person sing. IV. Variety अवित्. V. Variety अवोदिष्ट.

Roots Variety 3. sing.

1. P.

च्युत्—II	अच्युतत्
V	अच्योतीत्
श्रुत्—II	अश्रुतत्
V	अश्रोतीत्
घुप्—II	अघुपत्
V	अघोपीत्
हृद्—II	अहृहत्
V	अवर्हीत्
तुह्—II	अतुहत्
V	अतोहीत्
उह्—II	औहत्
V	औहीत्
कुह् to kill II	अकुहत्
V	अदोहीत्

1. P. A.

बुन्द्—II P	अबुवत्
V P	अबुन्दीत्
V A	अबुन्दिष्ट
बुध् II P	अबुधत्
V P	अबोधीत्
V A	अबोधिष्ट

2. P.

रुद्—II	अरुदत्
V	अरोदीत्

Roots Variety 3. sing.

4. P.

जृ—II	अजरत्
V	अजारीत्
शुच्—II P	अशुचत्
V P	अशोचीत्
V A	अशोचिष्ट

5. 9. P.

स्तम्—II	अस्तभत्
V	अस्तम्भीत्

7. P. A.

छृद्—II P	अच्छृदत्
V P	अच्छर्दीत्
V A	अच्छर्दिष्ट
तृद्—II P	अतृदत्
V P	अतर्दीत्
V A	अतर्दिष्ट

Wet Roots.

These roots take the second, fourth and fifth varieties.

Roots Variety 3 sing.

4. P.

तृप्—II P	अतृपत्
IV P	अत्राप्सीत् *or अताप्सीत्
V P	अतर्पीत्
दृप्—II P	अदृपत्
IV P	अद्राप्सीत् or अदाप्सीत्
V P	अदर्पीत्

तृप् and दृप् become त्रप् and द्रप् by virtue of 194

Ānit Root.

These roots take the second and fourth varieties. **दिलिप्** in the sense of 'to stick' takes the second, and when it means 'to embrace', it takes the seventh variety.

Roots Variety 3. sing.

1. P.

स्कन्द्—II	अस्कदत्
IV	भस्कान्सीत्
दृग्—II	अदृशत्
IV	अद्राक्षीत्

3. P.

निज्—II P	अनिजत्
IV P	अनैक्षीत्
IV A	अनिक्त
विज्—II P	अविजत्
IV P	अवैक्षीत्
IV A	अविक्त

4. P.

मिष्—II	अम्लिषत्
VII	अम्लिक्षत्

7. P. A.

रिच्—II P	अरिचत्
IV P	अरैक्षीत्
IV A	अरिक्त

Roots Variety 3. sing.

7. P. A.

विच्—II P	अविचत्
IV P	अवैक्षीत्
IV A	अविक्त
युज्—II P	अयुजत्
IV P	अयौक्षीत्
IV A	अयुक्त
भिच्—II P	अभिवत्
IV P	अभैत्सीत्
IV A	अभित्त
छिच्—II P	अच्छिदत्
IV P	अच्छैरसीत्
IV A	अच्छित्त
क्षुच्—II P	अक्षुषत्
IV P	अक्षोत्सीत्
IV A	अक्षुत्त
रुच्—II P	अरुषत्
IV P	अरौत्सीत्
IV A	अरुत्त

(c) Roots Parasmaipadi only in the Second Variety.

रुच् घुदुरुदलुद लुदयुतश्चितवृत् मिदक्षिदस्पन्द् स्विद् वृधिः शृधिः ।
 कृष्णभृक्षभृत्तुभ् भंशिनभी संसृध्वंस भ्रशिस्तथा ॥

भंससम्भू प्रथमके रुचादेः पञ्चविंशतिः ।

आत्मनेपदिनी नित्यं लुङ्गीयन्तु विभाषया ।

यदा परस्मैपदिनी तदाङ्गिकरणा सृता ॥

These roots though Atmanepadi are conjugated in the Parasmaipada in the II Variety. In the Atmanepada all of these

roots except स्यन्द् and कृप् take the fifth variety as they are S
The roots स्यन्द् and कृप् are Wet and they therefore take both t
fourth and fifth varieties.

Set Roots.

Roots Variety 3 sing.
1. A.

रुच्—IIP	अरुचत्
VA	अरोचिष्ट
घुद्—IIP	अघुदत्
VA	अघोटिष्ट
रुद्—IIP	अरुदत्
VA	अरोटिष्ट
लुद्—IIP	अलुदत्
VA	अलोटिष्ट
लुट्—IIP	अलुठत्
VA	अलोठिष्ट
युत्—IIP	अयुतत्
VA	अयोतिष्ट
अचित्—IIP	अचितत्
VA	अचेतिष्ट
वृत्—IIP	अवृत्तत्
VA	अवर्तिष्ट
मिद्—IIP	अमिदत्
VA	अमेदिष्ट
क्षिद्—IIP	अक्षिदत्
VA	अक्षेदिष्ट
स्विद्—IIP	अस्विदत्
VA	अस्वेदिष्ट
वृध्—IIP	अवृधत्
VA	अवधिष्ट
गृध्—IIP	अगृधत्
VA	अगार्धिष्ट

Roots Variety 3 sing.
1. A.

शुभ्—IIP	अशुभत्
VA	अशोभिष्ट
क्षुभ्—IIP	अक्षुभत्
VA	अक्षोभिष्ट
तुभ्—IIP	अतुभत्
VA	अतोभिष्ट
भ्रंश्—IIP	अभ्रशत्
VA	अभ्रंशिष्ट
नभ्—IIP	अनभत्
VA	अनभिष्ट
संस्—IIP	अस्रसत्
VA	अस्रंसिष्ट
ध्वंस्—IIP	अध्वसत्
VA	अध्वंसिष्ट
भ्रश्—II P	अभ्रशत्
VA	अभ्राशिष्ट
भ्रंस्—II P	अभ्रसत्
VA	अभ्रंसिष्ट
स्रम्भ्—II P	अस्रभत्
VA	अस्रंभिष्ट

Wet Roots.

स्यन्द्—II P	अस्यदत्
IV A	अस्यन्त
VA	अस्यदिष्ट
कृप्—II P	अकृपत्
IV A	अकृप्त
VA	अकल्पिष्ट

THIRD VARIETY.

(231) The Aorist forms of roots of the tenth conjugation, causals, and certain denominatives are made up in the Third Variety.

Exception:—(a)* अि 1. P. A.; हृ 1. P.; सु 1. P. (if expressing the agent) and the root कम् † 1. A. when it does not take अप्, take this variety in the primitive form necessarily. The ending इ and उ of these roots is changed to इप् and उप् before the augment अ of the third variety, and the root कम्, though Set, does not take V variety.

(b) ‡ The roots ये and चि 1. P. take this variety optionally. The root ये assuming the form of पा by virtue of 196 (b) drops its आ after reduplication, and the root चि takes Samprasârana optionally in the Aorist of the causal, viz. it is to be taken as चु. For the other forms of ये see I and VI varieties and for those of चि II and V varieties.

(232) This variety is both Parasmaipadi and Atmanepadi, the terminations are the same as those of II variety, before which अ is added on to the roots as in the second variety.

(233) The root is reduplicated in the Third variety.

(234) अि 1. P. A. 'to depend upon', 'to serve'

Parasmaipada.

S.	D.	P.
1 अशिभियम्	आशिभिषाथ	आशिभियाम
2 अशिभियः	अशिभियतम्	अशिभियत
3 अशिभियत्	अशिभियताम्	अशिभियन्

Atmanepada.

1 अशिभिये	अशिभिषाथहि	आशिभियामहि
2 अशिभियथाः	अशिभियेथाम्	आशिभियध्वम्
3 अशिभियत	अशिभियेताम्	अशिभियन्त

* णिभिद्रुम्य कर्तरि चङ् III. 1. 48.

† कमेच्छेन्नङ् षक्तव्यः ॥

‡ विभाषा धेद्वोः III. 1. 49.

हु 1. P. so run to be wet.	सु 1. P. to drop to go.	धे 1. P. to drink to go, to grow.	ध्वि 1. P. to swell
1 अदुदुवम्	1 असुसुवम्	1 अदधम्	1 अशिध्वियम्
2 अदुदुवः	2 असुसुवः	2 अदधः	2 अशिध्वियः
3 अदुदुवत्	3 असुसुवत्	3 अदधत्	3 अशिध्वियत्
धि 1. P.			

Causal (श्वाययति-ते)

कम् 1. A. 'to wish'

1 अशिध्वयम् or अशुशवम्	1 अचीकमे or अचकमे
2 अशिध्वयः „ अशुशवः	2 अचीकमथाः „ अचकमथाः
3 अशिध्वयत् „ अशुशवत्	3 अचीकमत „ अचकमत

(235) To form the Aorist of roots of the tenth conjugation and causals, the following rules are to be attended to:—

(a) The Vikarana अय of the tenth conjugation and causals to be added to the primitive root is dropped but the vowel changes are to be retained.

(b)* Roots with a penultimate short क् retain it optionally and with a long क् optionally shorten it. See (237).

Exception:—The roots कृप्—स्पृह्—गृह्—and मृग्. There are अदन्त roots and not roots ending in consonants. See section (238).

†(c) The penultimate long vowel is shortened (ए, ऐ and ओ, औ are shortened to इ and उ respectively).

§ Exception; (1) Roots called (a) अदन्त viz. those written in the Dhâtupâtha as ending in अ, the root (b) शास्, the roots (c) marked with क्, and the roots (d) from which a vowel has been dropped, do not shorten their penultimate vowel in this variety. See sections 238, 239, 240 and 241.

* (b) उर्कत् VII. 4. 7.

उपधायाश्च VII. 1. 108.

† (c) गौ चङ्युपधाया ऋस्वः VII. 4. 1.

§ नाग्लोपिशास्त्वदिताम् VII. 4. 2.

Exception (2)—The roots प्राञ्—प्रास्—मास्—दीप्—जीप्—पीप् and पीद् shorten their penultimate vowel optionally in this variety. See section 242.

Exception (3)—The roots कण्—रण्—भण्—भण्—लृप्—हृद्—हृ—वण्—लृद्—लृप्—चण् and लृद् do the same in the Aorist of the causal. See section 243.

(d) Then the root is reduplicated.

(e) If the reduplicative syllable be followed by a short or a prosodially short syllable, ह् is substituted for अ in the reduplicative syllable.

Exception (1)—In the case of the roots स्मृ—हृ—स्वहृ—ग्रहृ—ग्रहृ—स्मृ and स्मृ, the अ in the Reduplicative syllable is retained. See section 244.

Exception (2)—The अ in the reduplicative syllable of वेहृ and चेहृ is changed to ह् optionally. See section 245.

Exception (3)—Roots ending in उ short or long substitute ह् for इ in the reduplicative syllable if it be not followed by a letter of the labial class or a semi-vowel or ञ् followed by अ or आ. See section 246.

Exception (4)—The roots हृ—श्रु—हृ—हृ—हृ and हृ do it optionally. See section 247.

(f) * The vowel of the Reduplicative syllable is lengthened, if it is short and not prosodially long.

(2) प्राञ् मास् माप् दीप् जीप् मील पीडामन्यतरस्याम् VII. 4. 3.

(3) काण्यादीनां वेति षक्तव्यम्.

(d) चङि. VI. 1. 11.

(e) सन्वल्लघुनि चहृ पोरजग्लोपे VII. 4. 93.

सुन्यतः VII. 4. 79.

(1) अस्मृदृत्वरप्रयमदस्तृस्पशाम् VII. 4. 95.

(2) विभाषा वेष्टिचेष्टयोः VII. 4. 96.

(3) ओः पुण्यन्यपरे VII. 4. 80.

(4) स्रवति शृणोति द्रवति प्रवति प्लवति च्यवतीनां वा VII. 4. 81.

* दीर्घोऽलघौः VII. 4. 94.

(236) तुल् 10 P. A. to weigh.

Parasmaipada.

S.	D.	P.
1 अतूतुलम्	अतूतुलाव	अतूतुलाम्
2 अतूतुलः	अतूतुलतम्	अतूतुलत
3 अतूतुलत्	अतूतुलताम्	अतूतुलन्

Atmanepada.

1 अतूतुले	अतूतुलावहि	अतूतुलामहि
2 अतूतुलथाः	अतूतुलेथाम्	अतूतुलध्वम्
3 अतूतुलत	अतूतुलेताम्	अतूतुलन्त

तुल्—तोल्य् is the base; by (a) we have तोल्; by (c) तुल्; by (d) तुतुल्; by (f) तूतुल्; by adding अ, the termination त् and the temporal augment we have अतूतुलत्.

भू 1. P. to be (causal भावयति-ते)

Parasmaipada.

1 अबीभवम्	अबीभवाव	अबीभवाम्
2 अबीभवः	अबीभवतम्	अबीभवत
3 अबीभवत्	अबीभवताम्	अबीभवन्

Atmanepada.

1 अबीभवे	अबीभवावहि	अबीभवामहि
2 अबीभवथाः	अबीभवेथाम्	अबीभवध्वम्
3 अबीभवत	अबीभवेताम्	अबीभवन्त

भाव्य् the causal base of भू, by (a) भाव्; by (c) भव्; by (d) बभव्; by (e) बिभव्; and by (f) बीभव्.

स्पन्द् 1. A. 'to throb' (causal स्पन्दयति-ते)

Parasmaipada.

1 अपस्पन्दम्	अपस्पन्दाव	अपस्पन्दाम्
2 अपस्पन्दः	अपस्पन्दतम्	अपस्पन्दत
3 अपस्पन्दत्	अपस्पन्दताम्	अपस्पन्दन्

Atmanepada.

1 अपस्पन्दे	अपस्पन्दावहि	अपस्पन्दामहि
2 अपस्पन्दथाः	अपस्पन्देथाम्	अपस्पन्दध्वम्
3 अपस्पन्दत	अपस्पन्देताम्	अपस्पन्दन्त

From स्पन्द्य् by (a) स्पन्द्, and by (d) पस्पन्द्.

स्खल् 1. P. 'to stumble' (causal स्खलयति-ते.)

Parasmaipada.

S.

D.

P.

1	अचिस्खलम्	अचिस्खलाय	अचिस्खलाम
	अचिस्खलः	अचिस्खलतम्	अचिस्खलत
3	अचिस्खलत्	अचिस्खलताम्	अचिस्खलन्

Atmanepada.

1	अचिस्खले	अचिस्खलायहि	अचिस्खलामहि
2	अचिस्खलथाः	अचिस्खलेधाम	अचिस्खलध्वम्
3	अचिस्खलत	अचिस्खलेताम्	अचिस्खलन्त

From स्खल्य् by (a) स्खल्; by (d) चस्खल्; by (c) चिस्खल्

(237) Illustration of 235 (b).

वृत् 1. A. to be (वर्तयति-ते) 3 sing. अर्पयितुत् or अयवर्तुत्

पृथ् 10. P. A. (पर्ययति-ते) 3 sing. अपीपृथत् or अपपर्यत्

कृत् 10. P. A. to celebrate: (कीर्तयति-ते) 3 sing. अचीकृतत् or अचिकीर्तत्.

(238) The Illustration of Exception 1 to 235 (c).

(a)

The following roots of the tenth conjugation are called भदन्त since they are written as ending in अ in the Dhātupāṭha. They are therefore such roots as have a consonant for their penultimate. They are not roots ending in a consonant as they appear to be and the penultimate long vowel which appears after अय् is dropped, is not shortened. Also they do not undergo the vowel changes noted in (235 e and f) viz. no इ is substituted for अ in the Reduplicative syllable and its vowel is not lengthened.

धेक्-बल्क्-अंक्-विष्क् have their forms as अदिधेकत्-अयबल्कत्-आश्चकत्-अविविष्कत्. सुख्-दुःख् have असुसुखत्, &c. मृग्-अंग् have अममृगतत्-आअगतत्. रच्-सूच् have अरररचत्-असुसूचत्. लज् has अललजत्. पद्-चद्-पुद्-कृद्-खेद्-खोद्-क्षोद्-have अपपुटत्-अचुकूटत्, &c. शद्-श्चद्-have अशशठत्, &c. खेद्-दण्द्-have अचिखेडत्-अददण्डत्. गण्-एण्-कुण्-व्रण्-कर्ण्-वर्ण्-पर्ण्-have अगुगणत्-अवव्रणत्-अपपर्णत्; for गण्-see (250 b); पत्-वात्-कर्त्-केत्-

संकेत् have अववातत्-अचिकेतत्-अससंकेतत्. पत् has अपीपतत्-त
 or अपपतत्-त. कथ्-अथ्-अर्थ-तुथ् have अचकथत्-अशअथत्
 आर्तथत्-अतुतुथत्. गद्-पद्-छद्-छेद् have अपपदत्-अचच्छदत्-
 अचिच्छेदत्. अंद्-has आन्दधत्. ऊन्-ध्वन्-स्तन्-स्तेन्-have औननत्.
 अतिस्तेनत् &c. क्षप्-कृप्-रूप् have अचकृपत्, &c. भाम्-साम्-ग्राम्-
 संग्राम्-गोम्-स्तोम्-have अवभामत्-अससामत्-अजग्रामत्-अससंमामत्
 अजुगोमत्-अतुस्तोमत्. लाभ्-has अललाभत्; व्यय्-has अवव्ययत्;
 षर्-स्वर्-सार-कुमार-पार-शूर-वीर-तीर-कञ्-सञ्-चिञ्-सूञ्-मूञ्
 छिद्-मिञ् have अचुकुमारत्-अससञ्जत्-अपपारत्-अतितीरत्-अशु-
 शूरत्-अविवीरत् &c. कल्-काल्-आंदोल्-शील्-वेल्-पल्लल्-
 स्थल्-प्रेखोल्-have अचकालत्-अविवेलत्-आन्दुदोलत्-अपिप्रेखोलत्-
 अतुस्थूलत्, &c. गर्व् has अजगर्वत्. पष्-गवेष्-रुध् have अरुरुक्षत् &c.
 अंस-रस्-वस्-भाज्-सभाज्-बास्-निवास् have आंससत्-अवभाजत् &c.
 चद्-सह्-रह्-कुह्-स्पृह्-and गृह् have अचुकुहत्-अपस्पृहत्-अजगृहत् &c.

(239) Exception to 1 335 (c).

(b)

शास् 2. P.

S.	D.	P
1 अशशासम्	अशशासाव	अशशासाम
2 अशशासः	अशशासतम्	अशशासत
3 अशशासत्	अशशासताम्	अशशासन्

(240) Exception 1 to 235 (c).

(c)

The following roots are marked with ऋ in the Dhátupátha. These do not shorten their penultimate vowel in the Aorist of the causal, viz. in the Third variety.

चकास् 2. P; वाश् 4. A; तुङ् 8. P; लोक्-लोच् 10. U; Parasmai-pada roots of the 1st conjugation, viz. कङ्; क्रीड्; निड्; पिस्; हुङ्; हूङ्; स्वाड्; द्राग्-ध्राग्-राग्-लाग्-शाग्-श्लाग्; केल्-खेल्-चेल्-पेल्-फेल्-वेल्-शैल्-क्षेल्; मेथ्; घेद्; घेङ्; रेङ्; पेम्; ओम्; ओण्-शोण्-ओण्-श्लोण्; तोड्-रोड्-लोड्; धोर; यौद्-रौद्; रौङ् and शौद्.

Atmanepadi roots of the 1st conjugation.

श्रुत्-युत्-चोक्तुः; टिक्तु-तिक्तु; विष्टु; तिप्-स्तिप्; लोक्तु-श्लोक्तु; लोप्-
द्राप्-घ्राप्-साप्-लाप्-श्लाप्; माञ्; द्राइ-धाइ-घाड; गाप्-नाप्-घाप्;
ताप्; शाल्; काप्-भाक्-भ्लाक्; काप्-नाक्-घ्राक् (242) राम्;
ब्राह्-बाह्; टीक्-तीक्-शीक्-सीक्; क्षीक्-क्षीक्; चीम्-क्षीम्; द्वेक्-
धेक्-रेक्-क्षेक्; धेज्-रेज्; हेइ; वेप्; केप्-गेप्-ग्लेप्-तेप्-मेप्-रेप्-
लेप्-वेप्-स्तेप्; रेइ; रेम्; सेव्-गेव्-ग्लेव्-तेव्-देव्-मेव्-सेव्; मेप्-
ग्लेव्-जेव्-नेव्-वेव्-प्रेव्-येव्-रेव्-देव्-हेव्; जेम्-वेम् and वेह्.

The following are the roots of the 1st conjugation, both the
padas; मिष्टु; मिह्; चीष्टु; प्रोष्टु; होइ; पाच्; राञ्; माप्; चाप्; दाप्;
दाप्; माह्; सेक्; एज्; रेइ; ग्लेइ; ग्लेइ; वेप्; नेइ; मेप्; वेह्; एप्-मेप्-
भेप् and भ्लेप्.

(241) Exception 1 to 235 c.

(d)

मालयति (from माला)

S.	D.	P.
1 अममालम्	अममालाय	अममालाम
2 अममालः	अममालतम्	अममालत
3 अममालत्	अममालताम्	अममालन्

This is an illustration of the root the vowel of which has
been dropped.

(242) Illustration of Exception 2 to 235 c.

भाज् 1. A. (भाजयति-ते,) to shine 3 अविभ्रजत् or अदभाजत्
भास् 1. A. (भासयति-ते,) to shine 3 अवीभसत् or अबभासत्
भाप् 1. A. (भाषयति-ते) to speak 3 अवीभषत् or अदभाषत्
दीप् 4. A. (दीपयति-ते) to lighten 3 अविदीपत् or अदीपिपत्
जीव् 1. P. (जीवयति-ते) to live 3 अजीजिषत् or आजिजीषत्
मील् 1. P. (मीलयति-ते) 'to wink, to fade.' 3 अमीमिलत् or अमिमिलत्
पीड् 10. P. A. (पीडयति-ते) to give pain 3 अपीपिडत् or अपिपीडत्

(243) Illustration of Exception 3 to 235 c.

कण् 1. P. (काणयति-ते) to sound 3 अचीकणत् or अचकाणत्
रण् 1. P. (राणयति-ते) to sound 3 अरीरणत् or अरराणत्
भण् 1. P. (भाणयति-ते) to sound 3 अवीभणत् or अबभाणत्

अण् 10. P. A. (आणयति-ते) to give ३ अशिञ्जणत् or अशञ्जणत्
 लृप् 6. P. A. (लोपयति-ते) to cut ३ अल्लुपत् or अल्लोपत्
 हेट् 1. A. (हेटयति-ते) to hinder. ३ अजीहितत् or अजिहेटत्

* The root ह्व takes Samprasaraṇa in the Causal, Desiderative and in this variety. हु-हुहु-जुहु-जुहाव्-जुहव्-जूहव्: अजूहवत् or अजुहावत्.

वण् 1. P. (वाणयति-ते) to sound ३ अवीवणत् or अववाणत्
 लृट् 1. 4. P. 10. U (लोटयति-ते) ३ अल्लुटत् or अल्लोटत्
 लृप् 4. P. (लोपयति-ते) to perplex ३. अल्लुपत् or अल्लोपत्
 चण् 1. P. (चाणयति-ते) to move, hurt ३ अचीचणत् or अचचाणत्
 लृट् 1. A. to resist 6. P. to wallow (लोटयति-ते) ३ अल्लुटत् or अल्लोटत्.

(244) Illustration of Exception (1) to 235 (e.)

स्मृ 1. P. to remember (स्मारयति-ते)—असस्मरत्
 हृ 9. P. to tear (दारयति-ते)—अददरत्
 त्वर 1. A. to hasten (त्वरयति-ते)—अतत्वरत्
 प्रथ् 10 P. A. to publish (प्रा-प्रथयति-ते)—अपप्रथत्
 म्रद् 1. A. to grind (म्रदयति-ते)—अमम्रदत्
 स्तृ 9. P. A. to cover (स्तारयति-ते)—अतस्तरत्
 स्पृ 1. P. A. to obstruct }
 10 A to take } (स्पाशयति-ते)—अपस्पशत्

(245) Illustration of Exception 4 to 235 (e.)

वेष्ट् 1. A. (वेष्टयति-ते) to surround ३ अववेष्टत् or अविवेष्टत्
 चेष्ट् 1. A. (चेष्टयति-ते) to act, to be busy. ३ अचचेष्टत् or अचिवेष्टत्

(246) Exception 3 to 235 (e.).

The roots हु-हु-स्तु-जु-ध-दृ-तु-शु-क्षु-क्षु-कु-सु—and स्तु substitute ङ for इ in the Reduplicative ayllable.

The forms therefore are:—अजूहवत्—त; अजुहुवत्—त; अतुष्टवत् त; अनूनवत्—त; अदूधवत्—त or अदूधवत्—त; अदूदवत्—त; अतूतवत्—त; अदुयवत्—त; अजुक्षवत्—त; अजुक्षवत्—त; अचूकवत्—त; असूसवत्—त & असुणवत्—त.

* ह्व: संप्रसारणम् VI. 1. 32.

The Reduplicative syllable of ह—यु—द्व—यू—भू and ज्यु 1. A. 'to go' does not change its ह to च, as it is here followed by a letter of a labial class or a semi-vowel or ज् followed by अ or आ.

The forms therefore are:—अरीरयत्—अपीपयत्—अलीलयत्—अपीपयत्—अधीमयत्—and अजिज्ययत्—त.

(247) Illustration of Exception 4 to 235 (c).

घृ 1. P. (घ्राययति—ते) to go 3 असिन्नयत् or अघुन्नयत्

श्रु 1. P. (श्राययति—ते) to hear 3 अशिन्नयत् or अशुन्नयत्

दृ 1. P. (द्राययति—ते) to go 3 अदिद्रयत् or अदुद्रयत्

पृ 1. A. (प्राययति—ते) to go 3 अपिप्रयत् or अपुप्रयत्

पृ 1. A. (घ्राययति—ते) to go 3 अपिप्रयत् or अपुप्रयत्

च्यु 1. A. (च्याययति—ते) to go 3 अचिच्ययत् or अचुच्ययत्

(248) Roots with initial vowels reduplicate the following consonant and add ह् to it in the reduplicative syllable. आदयति—ते (causal of अद् to eat); आद्—अद्—अदिह् and then आदिदत्—त;

According to article 110 (a) उन्द्, अर्ह् and others form औन्दिदत् and आर्जिहत्.

(249) The roots अङ्, अङ्, अङ्, अङ्, ऊन् and अर्ध् have for the Aorist of their causal the forms आथङ्—त; आथगत्—त; आन्द्—त; आंसत्—त; औनत्—त and आर्तयत्. See article 238.

(250) The root रघा* substitutes ह् necessarily for the penultimate vowel, and घ्रा† does it optionally. रघा (causal रघापयति—ते) by 235 (a) रघाप; by this rule स्थिप्; by 235 (d) तिष्ठिप्—अतिष्ठिप्. घ्रा (causal घ्रापयति—ते); by 235 (a). घ्राप्; by this rule as well as by 235 (e) घ्रिप् or घ्रप्; by 235 (d) जिघ्रिप् or जघ्रप्; by 235 (e) जिघ्रप्, and so there are two bases जिघ्रिप् and जिघ्रप्—अजिघ्रिप् or अजिघ्रप्.

* तिष्ठतेति VII. 4. 5.

† जिघ्रतेति VII. 4. 6.

* (a) In the case of पा ' to drink ' the penultimate vowel is dropped, and ई is added to the reduplicative syllable. पा (causal पाययति-ते); by 235(a) पाय्; by 235(c) पय्; by 235(d) पपय्; by this rule पप्य् and पीप्य्—अपीप्यत्. पा 'to protect' is regular in its causal Aorist form as अपीपलत्.

† (b) The root गण् takes इ or अ in the reduplicative syllable. गण् (causal गणयति-ते); by 235 (a) गण्; by 235 (d) जगण्; by this rule जीगण् or जगण्, अजीगणत् or अजगणत्.

‡ (c) The इ of the Reduplicative syllable of हि 5. P. ' to go ' is not changed to घ् in this variety. The form therefore is—हि (causal हाययति-ते)—हाय्—हय्—जहय्—जिहय्—जीहय्—अजीहयत्.

§ (d) स्वप् takes Samprasarana in this form necessarily, and श्वि takes it optionally in this variety and the causal Desiderative.

स्वप्—सुप्—सुषुप्—सुषुप्—असुषुपत्

श्वि-शु—शाव्—शव्—शशव्—शुशव्—शूशव्—अशूशवत्

श्वि (causal श्वाययति-ते); श्वाय्—श्वय्—शश्वय्—शिश्वय्—अशिश्वयत्.

+ (e) The root स्फुर् substitutes आ optionally for the penultimate vowel. स्फुर् (causal स्फोरयति-ते) by 235 (a) स्फोर; by 235 (b) स्फुर; by this rule स्फार् optionally. So there are two bases पुस्फुर and पुस्फर्—अपुस्फुरत् or अपुस्फरत्.

* लोपः पिबतेरीञ्चाभ्यासस्य VII. 4. 4.

† ई चगणः VII. 4. 97.

‡ हे रचाङि VII. 3. 56.

§ श्विश्चाङि VI. 1. 18. जौ च सश्रद्धोः VI. 1. 31.

+ चिस्फरोर्णे VI. 1. 54.

- * (f) The causal Aorist of इ with अधि 'to study' is अध्यापिषत् or अध्यजीगत्; of इ with अधि 'to remember' is अध्यजीगमत्; of युत् is अद्युतत्; of ऊर्णु is और्णुवत्; and of ईर्ष्य is ऐर्षियत् or ऐर्षियत्.

SIXTH VARIETY (only Parasmaipadi).

The 6th and 7th varieties are treated here before the 4th and 5th ones, it being more advantageous to do so.

(251) In this Variety terminations are directly applied to the roots.

(252) Necessary and Optional roots of VI variety:—

† यमादेशोयच्छतिश्च रमिःपर्याङ्चुपादिकः ।
 नग्मीनातिमिनोतिश्चऽऽदन्तैजन्ताश्च घातवः ॥
 नित्यं सक्सिचिदश्चैषां लुङिज्ञेया मनीषिभिः ॥ १ ॥
 लिनातिजिघ्रतिषेद्ज्ञो छद्यतिस्पतीच घातवः
 पद्वेसग्वेदसिचौचान परस्मैपदिनः स्मृताः ॥ २ ॥

The roots यम्, रम् with परि—आ—वि and उप and the roots नम्, मी 9 P 'to kill,' मि 5 P to throw, and the roots ending in आ, ए, ऐ, and ओ take the sixth variety necessarily in the Parasmaipada. The root ली 9. P. 'to adhere,' and the roots घ्रा, घे, शो, छो and सो take this variety optionally.

(253) The roots रम्, मि 5 A, मी 9 A, take the fourth variety in the Atmanepada and ली 9. P. takes it in the Parasmaipada.

(a) For घ्रा, शो, छो, and सो see section 221 (page 234.)

(b) For घे see section 222 and third variety.

(c) For the roots को 4. P. to cut, दा 1. P. दा 3. P. पा 1. P. 'to drink' रथा and घा 3. P. See section 220.

* णौ च संश्रद्धोः II. 4. 51. द्युतिस्वाप्योः संप्रसारणम् VII. 4. 47.
 युद्धयोर्लुङि 1. 3. 91.

† यमरमनमार्ता सक् च VII. 2. 73.

विमाषा घ्राधेद्वाच्छासः II. 4. 78.

(d) The roots दा 3. A. स्था 1. A. and घा 3. A. take the fourth variety in the Atmanepada.

(254) The root वे 1. U. ' to weave, ' ध्ये 1. U. ' to cover, ' हा 3. P. to go, हा 3. A. to abandon, and ज्ञा 9. U. ' to know ' take the sixth variety according to section (252) in the Parasmaipada, but in the Atmanepada they take the fourth variety.

(255) The roots गा and ग्यै 'to go,' त्रै and दे to protect, मे to return or exchange, ज्यै to grow, all of the 1st conjugation, and the roots मा 3. 4. to measure, though ending in आ, ए and ऐ, do not belong to this variety, as all of these are Atmanepadi roots. They take the fourth variety being Anit.

(256) The root ह्वे takes the second variety in both the Padas (see page 235). Besides it takes the fourth variety in the Atmanepada.

(257) For रुधा see exception to section 196. It takes the second variety necessarily. See section 228 (a).

(258) The root दरिद्रा drops its आ optionally in the Aorist taking the sixth variety when it retains this आ, and the fifth one when it is dropped.

(259) Most of the Parasmaipadi roots ending in vowels that take this variety are given here.

The roots ज्या 9. P, द्रा, पा to protect, प्रा, प्सा, भा, मा, या, रा, ला, वा, आ, स्ना, all of the 2nd conj. and the roots ध्मा, ज्ञा, कै, क्षे, गे, ग्लै, दै ध्यै, म्लै, श्रै, and स्तयै, all of the 1st conjugation take the sixth variety.

यम् 1. P. to restrain.

S.	D.	P.
1 अयंसिषम्	अयंसिष्व	अयंसिषम्
2 अयंसीः	अयंसिष्टम्	अयंसिष्ट
3 अयंसीत्	अयंसिष्टान्	अयंसिष्टुः

Roots Variety 3. sing.

आरम्	1. P.—VI	आरंसीत्
रम्	1. A.—IV	अरंस्त
नम्	1. P.—VI	अनंसीत्
मि	5. P. } —VI	अमासीत्
मी	9. P. }	
मि	5. A. } —IV	अमास्त
मी	9. A. }	
ली	9. P.—VI	अलासीत्
ली	9. P.—IV	अलेपीत्
घे	1. P.—II	अघात्
	—VI	अघासीत्
	—III	अदधत्
दा	3. P.—I	अदात्
दा	3. A.—IV	अदित
धा	3. P.—I	अघात्
धा	3. A.—IV	अधित

Roots Variety 3 sing.

स्था	1. P.—I.	अस्थात्
स्था	1. A.—IV	अस्थित
घे	1. P.—VI	अघासीत्
घे	1. A.—IV	अघास्त
व्ये	1. P.—VI	अव्यासीत्
व्ये	1. A.—IV	अव्यास्त
ज्ञा	9. P.—VI	अज्ञासीत्
ज्ञा	9. A.—IV	अज्ञास्त
हा	3. P.—VI	अहासीत्
हा	3. A.—IV	अहास्त
कै	1. P.—VI	अकासीत्
दरिद्रा	2. P.—VI	अदरिद्रासीत्
	—V	अदरिद्रीत्
द्वे (द्व)	1. P, II	अद्वत्
	1. A. II	अद्वत्
	1. A. IV	अद्वस्त

SEVENTH VARIETY.

(260) The radical vowels do not undergo Guna or Vridhhi substitute in this variety.

(261) Necessary and Optional roots of VII variety

- * कुशिस्त्वपिर्दिशिदिही दृहोद्विप्सेहती रिशि ।
 रुशोरुहिलिङ्यातिश्च लिशतिर्विशतिलिङिः ॥
 एतेवेदाधिकवश लुङिनित्यक्सयोगिनः ॥ १ ॥
 निष्कुपिः कर्पतिरूपी क्षिप्वातिर्विष्यद्विर्गुहिः ।
 तृद्विर्गुहा सृशिवृही श्लिप्यतिश्च सृहिस्सृशिः ॥
 लुङिक्सयोगिनो वैते धातवस्तु चतुर्दश ॥ २ ॥

* शल इयुपधादनितः क्सः III. 1. 45.

न वृशः III. 1. 48.

सृशमृशकृषेवृषदृषांच्लेः सिज्वावाच्यः ।

Anit roots ending in झ्-ष्-स्- or ह् with a penultimate इ-उ-ऋ or ॠ, take the seventh variety. दृश् is an exception, it takes II and IV varieties. Such of the Wet roots as answer the above rule take this variety optionally. Fourteen of the Anit roots take this variety necessarily, and fourteen others including also some of the Wet roots take it optionally.

(262) Of the optional roots विष् takes II variety in the Parasmaipada, and VII in the Atmanepada; श्लिष् when it means 'to embrace' takes VII variety, but when meaning 'to cling' it takes II one; the roots कृष्, मृष्, and स्पृष् being Anit take IV variety also; and the remaining roots viz. निष्कुष्-क्लिष्-युह्-गृह्-तृह्-बृह्-वृह् and स्तृह् when they are Set take V variety, and when Anit they take VII variety instead of IV one, as they end in झ्-ष्-स्- or ह्

(263)*The root दुह्-दिह्-लिह् and युह् when followed by the Atmanepada terminations with an initial consonant of the dental class viz. by the terminations सावहि-सथाः-सध्वम् and सत drop optionally the स or सा and take only वहि-थाः-ध्वम् and त as their terminations in this variety.

Necessary Roots.

लिह् 2. 'to taste.'

Parasmaipada

S.	D.	P.
1 अलिक्षम्	अलिक्षाव	अलिक्षाम
2 अलिक्षः	अलिक्षतम्	अलिक्षत
3 अलिक्षत्	अलिक्षताम्	अलिक्षन्

Atmanepada.

1 अलिक्षि	अलिक्षावहि-अलिह्वहि	अलिक्षामहि
2 अलिक्षथाः-अलीढाः	अलिक्षथाम्	अलिक्षध्वम्-अलीढम्
3 अलिक्षत-अलीढ	अलिक्षताम्	अलिक्षन्त

* छग्वा दुहदिहलिहयहामात्मनेपदे दन्त्ये VII. 3. 73.

A.	1 Dual.	2 Sing.	2 Plural.	3 Sing.
इह्—अपुसायहि	अपुसायहि	अपुसयाः	अपुसधमम्	अपुसत
अदुदहि	अदुदहि	अदुग्धाः	अपुग्धम्	अदुग्ध
दिह्—अपिसायहि	अपिसायहि	अपिसयाः	अपिसधमम्	अपिसत
अदिदहि	अदिदहि	अदिग्धाः	अपिग्धम्	अदिग्ध
एह्—अपुसायहि	अपुसायहि	अपुसयाः	अपुसधमम्	अपुसत
अएदहि	अएदहि	अएग्धाः	अएग्धम्	अएग्ध

Roots	Variety	3 sing.
क्रुन्	1. P.—VII	अक्रुक्षत्
स्त्रिप्	1. P.—	अविक्षत्
	1. A.—	अविक्षत
दिश	6. P.—	अदिक्षत्
	6. A.—	अदिक्षत
दिह	2. P.—	अपिक्षत्
	2. A.—	अपिक्षत
		अदिग्ध
दुह	2. P.—	अपुक्षत्
	2. A.—	अपुक्षत
		अदुग्ध
द्विप्	2. P.—	अद्विक्षत्
	2. A.—	अद्विक्षत
मिह्	1. P.—	अमिक्षत्
रिह्	6. P.—	अरिक्षत्
रुन्	6. P.—	अरुक्षत्
रुह	1. P.—	अरुक्षत्
लिङ्	4. A.—	अलिक्षत्
लिङ्	6. P.—	अलिक्षत्
विङ्	6. P.—	अविक्षत्

Optional Roots.

निष्कुप्	9. P.—VII	निरुक्षत्
	V	अकोपीत्
कृप्	1. P.—VII	अकृक्षत्
रुप्	6. P.—VII	अरुक्षत्
	6. A.—VII	अरुक्षत

Roots	Variety	3 sing.
कृप्	6. P.—IV	अकृक्षत्
	A —IV	अकृष्ट
क्रिन्	9. P.—VII	अक्रिक्षत्
	—V.	अक्रिष्ट
विप्	3. A.—VII	अविक्षत्
	3. P.—II	अविपत्
एह्	1. P.—VII	अपुक्षत्
	1. A.—VII	अपुक्षत
		अगृह
	1. P.—V	अगृहीत्
	1. A.—V	अगृहिष्ट
गृह्	1. A.—VII	अगृक्षत्
	V.	अगृहिष्ट
तृह	6. P.—VII	अतृक्षत्
	V	अतृहिष्ट
सृह्	6. P.—VII	असृक्षत्
	—V	असृहिष्ट
सृश्	6. P.—VII	असृक्षत्
	IV	अमाक्षीत्
		अघ्राक्षीत्
वृह्	6. P.—VII	अवृक्षत्
	V.	अवृहिष्ट
श्लिप्	4. P.—	अश्लिषत्
	to cling—II.	अश्लिषत्
श्लिप्	4 P	अश्लिषत्
	to embrace—VII	अश्लिषत्
स्तृह्	6P.—VII	अस्तृक्षत्
	V.	अस्तृहिष्ट
सृश्	6. P.—VII	असृक्षत्
	IV	अस्त्राक्षीत्
		अस्त्राक्षीत्

FOURTH VARIETY.

(264) Anit roots take IV variety necessarily and Wet ones optionally. The exceptional peculiarities are noted further on.

(265) The radical vowel takes its Vridhi substitute in the Parasmaipada.

(266) * In the Atmanepada the penultimate इ-उ-ऋ-ॠ short or long, and the final क् of a root remain the same, while the ending इ or उ short or long takes Guna.

(267)† Anit roots change their penultimate क् to र् optionally.

(268) ‡ स is dropped when it is preceded and followed by any consonant except a nasal or a semi-vowel. It is also dropped when preceded by a short vowel and followed by any consonant except a nasal or a semi-vowel.

(269) § The ending स् of a root when followed by any termination, beginning with स् and belonging to the non-conjugational tenses and moods, takes त् as its substitute.

Anit Roots.

(270) Anit roots with the exception of those belonging to I, II, III and VI varieties must take IV variety necessarily. Some of the Anit roots that take the other varieties optionally or in the Parasmaipada only have their other or Atmanepada forms made up in this variety.

The following Karikas enumerate the necessary and optional roots of the fourth variety.

* लिङ्सिचावात्मनेपदेषु 1. 2. 11. उञ्च 1. 2. 12.

† अनुदात्तस्य चर्दुष्यस्यान्यतरस्याम् VI. 1. 59.

‡ झलोझलि VIII. 2. 26. ऋस्वादङ्गात् VIII. 2. 27.

§ सः स्वार्थधातुके VII. 4. 49.

पचिर्मजिभुजीभ्राजिर्पञ्चराशि रिद्धुदिर्नुदि ।

क्षिप्तपृषपृषाप् नहिषही ह्येते द्विपदिन सृता ॥ १ ॥

पृच्छतिस्त्वजतिश्चैव भञ्ज्मस्ज्ज् सञ्ज्स्वजिस्तथा ।

यध्नाती राध्वधि सापिश्रुपृषपृषम् दृश्यमिर्दाहि ॥

एते सप्तदशैव स्युः परस्मैपदि पातय ॥ २ ॥

स्वञ्ज् हृद्युध्ययुधिमनी तेपते रमतेलामि, ।

ययविद्योयिनश्चैव ह्यात्मनेपादि पातय ॥

त्रयश्चत्वारिंशदेते नित्यसिचिभवन्ति हि ॥ ३ ॥

रिच्यिञ्निजिर्युञ्जिर्जिह्वृद्धिद्भिद्रुध्क्दिर्दृशि ॥

स्पृश्स्पृश्स्फृष्फृष्चिचिगमी लिपिर्लुपिमीरमि ॥

लुङि सिञ् यागिनो ये ते एकार्षेताति पातय ॥ ४ ॥

Note —The roots मन् 4 A -युष् 4 A -विद् 4 7 A -and यस् 1 P are Anit and take IV variety, but विद् 2 P -मन् 8 A -and यस् 2 P are Set and take V variety only युष् 1. P and यस् 4 P though Set take II variety exclusively युष् 1st conjugation takes V variety in both the padas, and विद् 6 U being considered by some as a Wet root ought to take IV and V varieties, but it takes II variety in the Parasmaipada and V in the Atmanepada

The root गम्* takes II and IV varieties, and यम् VI and IV ones यम्† meaning “to marry” and गम् drop their nasal optionally in the Atmanepada fourth variety. यम्‡ meaning “to make known the faults of others” and हन्§ do the same necessarily यम्§§ is substituted for हन् in the Parasmaipada necessarily and optionally in the Atmanepada The substitute यम्** takes V variety, and its vowel does not take Vriddhi

* घा गम् 1 2 13

† विमाषीपयमने 1 2. 16 ‡ यमो गन्धने 1 2 10

§ हन् सिच् 1 2 14

§§ लुङि च II. 4 43

आत्मनेपदेष्वन्यतरस्याम् II 4 44

** जनिवध्योऽच्य VII 3 35

The Optional Roots.

रिच्विच्निजिर्युञ्जिजिर् शुद् छिद् भिद् रुध् स्कन्दिर्दृशिः take II and IV varieties; स्पृञ्—सृञ् and कृष् IV and VII, and रम् IV and VI varieties. The roots लुप् and सुच् 6th conjugation take II variety in the Parasmaipada and IV one in the Atmanepada. The roots सिच् and लिप् 6th conjugation do the same in the Atmanepada but take II variety not only in the Parasmaipada but in the Atmanepada also.

(271) The root *पद् substitutes इ necessarily for the termination स्त, the third person singular of the Aorist. It is optionally so substituted in the case of the roots † दीप्—जन्—ध—पूर—ताय् and प्याय्.

मन् 4. A.

S.	P.
1. अमंसि	अमंस्महि
2. अमंस्थाः	अमन्ध्वम्
3. अमस्त	अमंसत

बुध् 4. A.

1. अभुत्सि	अभुत्स्महि
2. अभुद्धाः	अभुद्ध्वम्
3. अभुद्ध् } अबोधि }	अभुत्सत

वस् 1. P.

1. अवात्सम्	अवात्सम्
2. अवात्सीः	अवात्सम्
3. अवात्सीत्	अवात्सत

विद् 4. 7. A.

1. अवित्सि	अवित्स्महि
2. अवित्थाः	अविद्ध्वम्
3. अवित्त	अवित्सत

गम् 1. A.

1. समगंसि	समगंस्महि
2. समगंस्थाः	समगन्ध्वम्
3. समगंस्त	समगंसत

गम् 1. A.

S.	P.
1. समगसि	समगस्महि
2. समगथाः	समगध्वम्
3. समगत	समगसत

यम् to make known.

1. उदायसि	उदायस्महि
2. उदायथाः	उदायध्वम्
3. उदायत	उदायसत

हन् A.

1. आंहसि	आहस्महि
2. आहथाः	आहध्वम्
3. आहत	आहसत

यम् 1. A. to marry.

1. उपायंसि	उपायंस्महि
2. उपायंस्थाः	उपायन्ध्वम्
3. उपायंस्त	उपायंसत

1. उपायसि	उपायस्महि
2. उपायथाः	उपायध्वम्
3. उपायत	उपायसत

* चिण्ते पदः III. 1. 60.

† दीपजनबुधपूरीनायिप्यायिभ्योन्यतरस्याम् III. 1. 61.

नह् 4. U.

Parasmaipada.

S. D. P.

1. अनात्सम् अनात्स्य अनात्सम्
2. अनात्सीः अनात्स्य भनात्स्य
3. अनात्सीत् अनात्स्यम् अनात्स्यः

Atmanepada.

S. D. P.

1. अनत्सि अनत्स्यहि अनत्समहि
2. अनत्सा. अनत्सायाम् अनत्सुम्
3. अनत्स अनत्साताम् अनत्सत

बन्ध 0. P.

S.

D.

P.

1. अभान्त्सम् अभान्त्स्य
2. अभान्त्सीः अघान्त्स्यम्
3. अभान्त्सीत् अघान्त्स्यम्

Roots Variety 3. Sing.

- यच् I. P.—IV अपाक्षीत्
A.—, अपक्त
भञ् I. P.—, अभक्षीत्
A.—, अभक्त
भुञ् 6. P } अभोक्षीत्
7. P }
7. A.—, अभुक्त
अस्ञ् 6 P.—, अभार्क्षीत् }
A.—, अभ्राक्षीत् }
A.—, अभर्ष्ट }
यञ् I. P.—, अयाक्षीत्
A.—, अयष्ट
रञ्ज् 1. P.—, अराद्धक्षीत्
A.—, अरद्धक्त
नह् 4. P.—, अनात्सीत्
A.—, अनत्स्य
बह् 1. P.—, अघाक्षीत्
A.—, अघोढ

Roots Variety 3. Sing.

- खिद् 6. P.—IV असेत्सीत्
4. A. }
7. A. }? असित्त
तुद् 6. P.—, अतोत्सीत्
A.—, अतुत्त
तुद् 6. P.—, अनोत्सीत्
A.—, अनुत्त
क्षिप् 4. P. } भक्षेप्सीत्
6. P. }
6. A.—, अक्षित्त
तप् 1. P.—, अताप्सीत्
4. A.—, अतप्त
वप् 1. P.—, अयाप्सीत्
A.—, अवप्त
शप् 1 P.—, अशाप्सीत्
A.—, अशप्त
घप् 4. P.—II अयसत्
दह् 1. P.—IV अघाक्षीत्
स्वञ्ज् 1. A.—, अस्वद्धक्त
हृद् 1. A.—, अहत्त

Roots	Variety	8. Sing.	Roots	Variety	3. Sing.
प्रच्छ्	6. P.—,,	अप्राक्षीत्	बुध्	4. A.—IV	अबुद्ध् } अबोधि }
त्यज्	1. P.—,,	अत्याक्षीत्	बुध्	1. P.—II	अबुधत्
भञ्ज्	7. P.—,,	अभाङ्क्षीत्	1. P.—V		अबोधीत्
मस्ज्	6. P.—,,	अमाङ्क्षीत्	1. A.—V		अबोधिष्ट
रुज्	6. P.—,,	अरौक्षीत्	युध्	4. A.—IV	अयुद्ध्
सञ्ज्	1. P.—,,	असाङ्क्षीत्	मन्	4. A.—,,	अमंस्त
सृज्	6. P.—,,	अस्राक्षीत्	मन्	3. A.—V	अमनिष्ट
बन्ध्	9. P.—,,	अभान्तसीत्	तिप्	1. A.—IV	अतिष्ठ
राध्	4. P. } 5. P. },,	अरात्सीत्	रभ्	1. A.—,,	अरब्ध
व्यध्	4. P.—,,	अव्यात्सीत्	लभ्	1. A.—,,	अलब्ध
साध्	5. P.—,,	असात्सीत्	पद्	4. A.—,,	अपादि
लुप्	6. P.—,,	अच्छौप्सीत्	विद्	4. A. } 7. A. } —	अवित्त
स्वप्	2. P.—,,	अस्वाप्सीत्	विद्	2. P.—V	अवेदीत्
यभ्	1. P.—,,	अयाप्सीत्	विद्	6. P.—II	अविदत्
दंश्	1. P.—,,	अदांक्षीत्	6. A.—IV		अवित्त
वस्	1. P.—,,	अवात्सीत्	6. A.—V.		अवेदिष्ट
वस्	2. P.—V	अवासष्ट			

Most of the Anit roots ending in vowels have been given here with their noteworthy exceptions in each case.

(272) Anit roots ending in आ and those in ए—ऐ and ओ according to 196 (b).

For Parasmaipada roots of this description see VI variety.

ली 9 P assuming the form of ला by virtue of 196 (a) takes IV and VI varieties.

Atmanepadi Roots such as ज्यै—त्रै—इयै—मे (all 1st conj.) and the root म् 3rd and 4th conj. take IV variety only. मा 2nd Parasmaipada takes VI variety.

Roots belonging to both the padas such as वे—ये—(1. U.); मि 5. U. सी, ज्ञा 9. U. and ह्य 3. U. take VI variety in the Parasmaipada and IV in the Atmanepada.

Exception (1).—The roots दा 1. U. घा and स्या take the first variety in the Parasmaipada, and 4th in the Atmanepada. दे 1. A. takes IV variety.

Exception (2).—The root ह्ये takes II in the Parasmaipada and IV in the Atmanepada.

The root स्या which is a substitute for चक्ष takes II variety only.

(273)* The vowel of the roots स्या and घु verbs viz. दा 3-घा-दा 1-दो-दे and घै (See page 233) takes इ as its substitute, and as it is weak, it does not take Guna or Vridhhi.

Roots Variety 3 sing.	Roots Variety 3 sing.
ली 9. P—VI अलासीत् .	वे 1. P—VI अवासीत्
IV अलैपीत्	1. A—IV अवास्त
ज्यै 1. A—IV अप्यास्त	ज्यै 1. P—VI अव्यासीत्
ज्यै " —" अत्रास्त	1. A—IV अत्र्यास्त
इयै " —" अदयास्त	मि 5. P } -VI अमासीत्
मे " —" }	मी 9. P } -VI अमासीत्
मा 3. A—" }	मि 9. A } -IV अमास्त
मा 4. A—" }	मी 9. A } -IV अमास्त
मा 2. P—VI अमासीत्	घा 3. P—I अघात्
ज्ञा 9. P—VI अज्ञासीत्	3. A—IV अधित
9. A—IV अज्ञास्त	स्या 1. P 1 अस्थात्
हा 3. P—VI अहासीत्	1. A IV अस्थित
3 A—IV अहास्त	ह्ये 1. A IV अह्यास्त
दा 1. P—I अदात्	For the other forms of ह्ये and
1. A—IV }	स्या see the second variety.
द 1. A—" }	

(274) Anit Roots ending in इ.

The roots इ. 1. P. to go, क्षि 1. 5. P, धि 6. P. to hold, and हि 5. P., the root स्मि 1. A. and the roots चि 5, जि 1, and सि 5. 9. to lie, (all both the padas) take IV variety.

Exception:—The roots अश् and धृ are Set, but अश् takes III variety exclusively, and धृ takes II, III and V varieties. The roots इ 2. P. and इ with अधि 'to remember' take II variety, but इ with अधि 2. A. 'to study' takes IV variety. In the last case गा is * optionally substituted in the Aorist and the Conditional. The terminations to be applied to this † गा and to the verbs of the कृतादि class are weak with the exception of those of the Causal, the अ of the Perfect and the affix जित्. Again the vowel of this गा takes इ as its substitute according to the following rule.

(275) † The vowel of the वृ verbs, मा, स्था—गा—पा—हा and सो takes इ as its substitute when followed by the consonantal weak terminations.

इ with अधि 'to study.'

2. Atmanepada.

S.	D.	P.
1 अध्यगीषि	अध्यगीष्वहि	अध्यगीष्महि
2 अध्यगीष्ठाः	अध्यगीषाथाम्	अध्यगीक्ष्म
3 अध्यगीष्ट	अध्यगीषाताम्	अध्यगीषत
1 अध्यैषि	अध्यैष्वहि	अध्यैष्महि
2 अध्यैष्ठाः	अध्यैषाथाम्	अध्यैक्ष्म
3 अध्यैष्ट	अध्यैषाताम्	अध्यैषत

Roots	Variety	3. Sing.	Roots	Variety	3. Sing.
इ	1. P.—IV	ऐषीत्	जि	1. P.—IV	अजैषीत्
क्षि	1. P. }		”	—A.—	अजेष्ट
क्षि	5 P. }	अक्षैषीत्	सि	5.9 P.—	असैषीत्
धि	6. P.—	अधैषीत्	”	A.—	असेष्ट
हि	5. P.—	अहैषीत्	अश्	—	see page 243.
स्मि	1. A.—	अस्मेष्ट	धृ—	—	see pages 239 and 244.
चि	5. P.—	अचैषीत्	इ 2. P.		
”	—A.—	अचेष्ट	इ with अधि		
			to remember		see page 234.

* विभाषा लुङ्लोटोः II. 4. 50.

† गाङ्गुटादिभ्योऽङ्गिण्डित् 1. 2. 1.

‡ घुमास्थागापाजहातिसां हलि VI. 4. 66.

(276) Anit Roots ending in ई.

The roots भी—ही (3 conj.); क्षी—री—क्षी (9); घी 2; ई 1, 2 and ली 1 (all Parasmaipadi). the roots भी—प्री—पी—धी—ने—ली and ई all of the 4th conjugation Atmanepada; and the roots श्री—प्री—क्री (9); and नी 1, both the padas, take IV variety.

Exception:—शी 2 A. and ही 1. 4 A. are Set and take V variety. For मि—मी and ली 9 P. see 196 (a) and page 255.

Roots	Variety	3. Sing.	Roots	Variety	3. Sing.
भी 3. P.—IV		अभैषीत्	री 4 A.—IV		अरेष्ट
ही 3. P.—	"	अहैषीत्	ली 4 A.—	"	अलेष्ट
क्षी 9. P.—	"	अक्षैषीत्			अलास्त
री 9. P.—	"	अरैषीत्	ई 4 A.—	"	ऐष्ट
क्षी 9. P.—	"	अक्षैषीत्	श्री 9. P.—	"	अश्रैषीत्
घी 2. P.—	"	अघैषीत्	श्री 9. A.—	"	अश्रेष्ट
ई 2. P. } —		ऐषीत्	प्री 9. P.—	"	अप्रैषीत्
ई 1. P. } —		ऐषीत्	प्री 9. A.—	"	अप्रेष्ट
ली 1. P.—	"	अलैषीत्	क्री 9. P.—	"	अक्रेषीत्
भी 4. A.—	"	अमेष्ट	क्री 9. A.—	"	अक्रेष्ट
प्री " —	"	अप्रेष्ट	नी 1. P.—	"	अनेषीत्
पी " —	"	अपेष्ट	नी 1 A.—	"	अनेष्ट
धी " —	"	अधेष्ट	शी 2. A.— V		अशयिष्ट
दी " —	"	अदास्त	ही 1. A. } —		अदयिष्ट
		see 196 (a)	ही 4 A }		

(277) Anit Roots ending in उ.

The roots कु—तु—यु (2 conj.), हु 3 and दृ 5 (all Parasmaipadi); हु 2; छु—षु—ज्यु—यु—दु—च्यु and कु all of 1st conj. Atmanepadi; and शु—धु (5), यु and स्कु (9) of both the padas take IV variety.

* Exception (1). The Anit Roots दृ and शु take III variety exclusively.

* गिअिस्कुदुभ्यः कर्तरिचङ् III. 1. 48.

* Exception (2). The Anit Roots स्तु 2 and सु 5 U. take IV variety in the Atmanepada and V variety in the Parasmaipada.

† Exception (3). The Anit Root सु 1, 2. Parasmaipada takes IV and V varieties.

Exception (4). The roots यु—रु—क्षु—ह—क्षु and स्तु are Set and therefore take V variety. The root स्तु and क्रम् † take IV variety in the Atmanepada and V in the Parasmaipada.

(277 a) रु 6. P. and कु 6. A. 'to sound' belong to कृटादि class and the vowel therefore does not take Guna. See 274.

Roots Variety 3. Sing.

कु	2. P.—IV.	अकौपीत्
तु	2. P.— „	अतौपीत्
यु	2. P.— „	अयौपीत्
हु	3. P.— „	अहौपीत्
दु	5. P.— „	अदौपीत्
ह्रु	2. A.— „	अह्रोष्ट
पु	1. A.— „	अप्रोष्ट
भु	„ — „	अभ्रोष्ट
ज्यु	„ — „	अज्योष्ट
यु	„ — „	अगोष्ट
डु	„ — „	अडोष्ट
च्यु	„ — „	अच्योष्ट
कु	„ — „	अकोष्ट
श्रु	5. P.— „	अश्रौपीत्
श्रु	5. A.— „	अश्रोष्ट
रु	2. P.— V	अरावीत्
क्षु	2. P.— „	अक्षणावीत्
नु	2. P.— „	अनावीत्
क्षु	2. P.— „	अक्षावीत्

Roots Variety 3. Sing.

धु	5. P. —IV	अधौपीत्
धु	5. A. — ..	अधोष्ट
यु	9. P. — „	अयौपीत्
यु	9. A. — „	अयोष्ट
स्तु	9. P. — „	अस्कौपीत्
स्तु	9. A. — „	अस्कोष्ट
दु	1. P. }	„ See page 244.
सु	1. P. }	
स्तु	2. P. — V	अस्तावीत्
स्तु	2. A. —IV	अस्तोष्ट
सु	5. P. — V	असावीत्
सु	5. A. —IV	असोष्ट
सु	1. P. }	IV असौपीत्
सु	2. P. }	
„	V	असावीत्
यु	2. P. — „	अयावीत्
स्तु	2. P.—V	अस्नावीत्
स्तु	2. A.—IV	अस्नोष्ट
कु	6. A.—IV	अकुत
यु	6. P.—IV	अयुपीत्

* स्तुसुधृज्यः परस्मैपदेषु VII. 2. 72.

† See † page 176.

‡ स्तुक्रमोरनात्मनेपदानिमित्ते VII. 2. 36.

(278) Ānit Roots ending in क.

The roots वृ 3.—सृ-स्व-हृ (all 1. P.), the roots घृ-घृ-हृ-घृ (all 6. A.), and the roots भृ 1. 3; छ 5. 8; हृ-घृ-क (all 1. U.) take IV. variety.

Exception (1) The root क 3. P. takes II variety.

Exception (2). * Roots with a final क which is preceded by a conjunct consonant take IV or V variety in the Atmanepada. The root स्तृ 5. U. is a root of this kind.

Roots	Variety	3. Sing.	Roots	Variety	3. Sing.
वृ 3. P.—IV		अपार्षीत्	भृ 1. A. }	IV	अभृत
सृ 1. P.—		अस्तार्षीत्	भृ 3. A. }		
स्वृ 1. P.—		अस्मार्षीत्	छ 5. P. }	"	अकार्षीत्
हृ 1. P.—		अह्वार्षीत्	छ 8. P. }		
घृ 6. A.—		अघृत	छ 5. A. }	"	अछृत
घृ " —		अघृत	छ 8. A. }		
हृ " —		अहृत	हृ 1. P.—	"	अह्वार्षीत्
हृ " —		अहृत	हृ 1. A.—	"	अहृत
घृ " —		अघृत	घृ 1. P.—	"	अघार्षीत्
भृ 1. P.—	}	अभार्षीत्	घृ 1. A.—	"	अघृत
भृ 3. P.—			क 1. P.—	"	आर्षीत्

स्तृ 5. Parasm. 4th Variety.

S.	D.	P.
1 अस्तांर्ष्य	अस्तांर्ष्य	अस्तांर्ष्य
2 अस्तांर्षिः	अस्तांर्ष्य	अस्तांर्ष्य
3 अस्तांर्षीत्	अस्तांर्ष्य	अस्तांर्ष्य

स्तृ 5. Atm. 4th Variety.

1 अस्तृषि	अस्तृष्वहि	अस्तृग्माहि
2 अस्तृथाः	अस्तृषाथाम्	अस्तृष्व (इ) म्
3 अस्तृत	अस्तृषाताम्	अस्तृषत

* राजश्रमयोगदे: VII. 2. 43.

For the Atmanepadi forms of the 5th Variety See section 286.

SET ROOTS.

(279) * वृ 9. A; वृ 5. U; and roots ending in long ऋ take IV or V variety in the Atmanepada.

वृ 9. 5. A. 4th Variety.

1	अवृषि	अवृष्वहि	अवृष्महि
2	अवृथाः	अवृषाथाम्	अवृद्धम्
3	अवृत	अवृषाताम्	अवृषत

वृ 9. A. 4th Variety.

स्तृ 9. A. 4th Variety.

S.	P.	S.	P.
1	अवृषि	अवृष्महि	अवृष्महि
2	अवृष्टाः	अवृद्धम्	अवृद्धम्
3	अवृष्ट	अवृषत	अवृषत

For वृर and स्तीर See section 23 (a).

† क्रम् 1 conj. is Anit when Atmanepadi.

S.	D.	P.
1	अक्रंसि	अक्रंस्वहि
2	अक्रंस्थाः	अक्रंसाथाम्
3	अक्रंस्त	अक्रंसाताम्

WET ROOTS.

(280) Of Wet roots तञ्च्—तञ्ज्—मृज्—व्रश्च्—व्रप्—गाह्—
तृह्—अभ्—तभ्—त्वभ्—सिध् 1. P. and अज्ञ 5. A.—गुप् 1. P. and
क्षम् 1. A take IV or V variety. The roots क्तिद् रध्—नश्—कुह्—
—स्रह्—सिह्—स्तृह् and सिध्—गुप्—क्षम् (when these three roots
are of the 4th conjugation) take II variety necessarily. अज्ञ
9. P. and गुप् 1. A. being Set take only V variety. The roots
तृप्—टृप्—स्यन्द and क्लृप् take II, IV and V, and the roots क्लिग्—
गृह्—गृह्—तृह्—स्तृह्—वृह् and बृह् take VII and V varieties. The
root अञ्ज् † takes V variety only.

* लिङ्गसिचौरात्मनेपदेषु. VII. 2. 42.

† See exception 4 to section 277.

‡ अञेः सिचि VII. 2. 71.

गाह् 1. A. 4th variety.

S.	D.	P.
1 अघाक्षि	अघाक्ष्वहि	अघाक्षमहि
2 अगाढाः	अघाक्षाथाम्	अघाद्धम्
3 अगाढ	अघाक्षाथाम्	अघाक्षत

5th variety.

1 अगाहिपि	अगाहिष्वहि	अगाहिष्महि
2 अगाहिष्ठाः	अगाहिपाथाम्	अगाहिध्व-द्व-म्
3 अगाहिष्ट	अगाहिपाताम्	अगाहिपत

Roots	Variety	3. Sing.
तञ्च्	7. P.—IV V	अतांक्षीत् अतञ्चीत्
तञ्ज्	7. P.—IV V	अतांक्षीत् अतञ्जीत्
मृज्	1. P. } 2 P. } IV V	अमाक्षीत् अमार्जीत्
व्रञ्च्	6. P.—IV V	अव्राक्षीत् अव्रश्चीत्
व्रप्	1. A.—IV V	अव्रत अव्रपिष्ट
तृह्	6. P.—IV V	अतार्हीत् अतृहीत्
अश्	1. P.—IV V }	आक्षीत्
तश्	1. P. } 5. P. } IV V	अताक्षीत् अतक्षीत्

Roots	Variety	3. Sing.
त्वक्ष्	1. P.—IV V	अत्वाक्षीत् अत्वक्षीत्
अश्	5. A.—IV V	आष्ट आशिष्ट
अश्	9. P.— V	आशीत्
युप्	I. P.—IV V	अगौप्सीत् अगोपीत् अगोपार्थीत्
युप्	4. P.— II	अयुपत्
युप्	1. A.— V	अजुयुप्सिष्ट
क्षम्	1. A.—IV V	अक्षस्त अक्षमिष्ट
क्षम्	4. P.— II	अक्षमत्
सिध्	1. P.—IV V	असैत्सीत् असेधीत्
अञ्ज्	7. P.— V	आञ्जीत्

For the forms of other roots
see the varieties concerned.

(281) The roots हृ 1. U., * धू 5. 9. U, and सू 2. 4. A. are Wet They therefore take both IV and V varieties, with the exception of धू which does not take IV variety in the Parasmaipada.

* See section 186.

Roots	Variety	3. Sing.	Roots	Variety	3. Sing.
स्वृ	1. P.—IV	अस्वर्षीत्	धृ	5. A. }	— V अधविष्ट
	V	अस्वरीत्	धृ	9. A. }	
स्वृ	1. A.—IV	अस्वृत			IV अधोष्ट
	V	अस्वरिष्ट	सृ	2. A. }	IV असोष्ट
धृ	5. P. }	V अधावीत्	सृ	4. A. }	
धृ	9. P. }				V असाविष्ट
	IV	no form.			

FIFTH VARIETY.

(282) Set roots with the exception of those that are restricted to I, II, III, IV, VI, and VII varieties take V variety necessarily. The optional roots or the roots taking other varieties in the Parasmaipada only, have their other or Atmanepada forms made up in this variety.

Parasmaipada.

(283)*The ending vowel short or long of a root, the penultimate † अ of roots ending in र् or ल्, and the radical ‡ vowel of चद् and ब्रज् take Vriddhi necessarily in the Parasmaipada.

(284) दृ when 2. conj.

S	P.
1 अयाविषम्	अयाविष्म
2 अयावीः	अयाविष्ट
3 अयावीत्	अयाविषुः
Roots	Variety 3 Sing
रु	2. P.—V अरावीत्
क्षु	2. P.—,, अक्षणावीत्
शी	2. A.—,, अशायिष्ट
नु	2. P.—,, अनावीत्
क्षु	2. P.—,, अक्षावीत्
ही	14. A.—,, अहयिष्ट
दरिद्रा	2. P.—,, अदरिद्रीत्

धृ 9. 5. P.—V अधावीत्
A—,, अधविष्ट

स्तु when Parasmaipada.

S.	P.
1 अस्ताविषम्	अस्ताविष्म
2 अस्तावीः	अस्ताविष्ट
3 अस्तावीत्	अस्ताविषुः
स्तु	when Parasmaipadi.

See exception 4 to Section 277.

S.	P.
1 अस्त्राविषम्	अस्त्राविष्म
2 अस्त्रावीः	अस्त्राविष्ट
3 अस्त्रावीत्	अस्त्राविषुः

* सिचि वृद्धिः परस्मैपदेषु VII 2. 1.

† अतीलाजन्तस्य VII. 2. 2.

‡ वद्वजहलन्तस्याचः VII. 2. 3.

सु when Parasmaipadi.

S.	P.
1 अस्ताविपम्	अस्ताविष्म
2 अस्तावीः	अस्ताविष्ट
3 अस्तावीत्	अस्ताविषुः

श्रि 1. P. takes Guna instead of Vriddhi. See exception to section 200.

S.	P.
1 अश्वापिपम्	अश्वापिष्म
2 अश्वापीः	अश्वापिष्ट
3 अश्वापीत्	अश्वापिषुः

वृ 5. P. and वृ 9 P. 5th Variety.

S.	D.	P.
1 अवारिपम्	अवारिष्य	अवारिष्म
2 अवारीः	अवारिष्टम्	अवारिष्ट
3 अवारीत्	अवारिष्टाम्	अवारिषुः

वृ 5. A. and वृ 9. A. 5th Variety.

1 अवरि (री) पि	अवरि (री) प्यहि	अवरि (री) प्महि
2 अवरि (री) ष्टाः	अवरि (री) पायाम्	अवरि (री) ध्व-द्वम्
3 अवरि (री) ष्ट	अवरि (री) पाताम्	अवरि (री) पत

(285) *The intermediate इ is optionally lengthened in the case of वृ and roots ending in long ऋ before the terminations of the non-conjugational tenses and moods except those of the Perfect. It is necessarily lengthened in the case of the root ग्रह† under the same circumstances. But it is not at all lengthened before the Parasmaipada terminations of V variety. Hence Parasmaipada forms of वृ are only अवारिपम्, &c.

(286) The root स्तृ 5th conjugation takes V variety optionally in the Atmanepada. See exception 2 to section 278.

	स्तृ A.	
S.	D.	P.
1 अस्तरिपि	अस्तरिष्यहि	अस्तरिष्महि
2 अस्तरिष्ठाः	अस्तरिषाथाम्	अस्तरिध्व-द्वम्
3 अस्तरिष्ट	अस्तरिषाताम्	अस्तरिपत

*: वृत्तौ VII. 2. 38.

† ग्रहोऽल्लिङ्गिर्द्विः VII. 5. 37.

सिचि च परस्मैपदेषु VII. 2. 40.

स्तु १. U.

Parasmaipada.

S.

D.

P.

1 अस्तारिपम्	अस्तारिष्व	अस्तारिष्म
2 अस्तारीः	अस्तारिष्टम्	अस्तारिष्ट
3 अस्तारीत्	अस्तारिष्टाम्	अस्तारिषुः

Atmanepada.

1 अस्तरि-री-पि	अस्तरि-री-ष्वहि	अस्तरि-री-ष्महि
2 अस्तरि-री-ष्टाः	अस्तरि-री-षाथाम्	अस्तरि-री-ध्व-द्वम्
3 अस्तरि-री-ष्ट	अस्तरि-री-षाताम्	अस्तरि-री-पत्

(287) Vriddhi is optionally substituted for the final of ऊर्ण in the Parasmaipada.

ऊर्ण 2. P.

S.	P.	S.	P.
1 और्णाविपम्	और्णाविष्म	1 और्णविपम्	और्णविष्म
2 और्णावीः	और्णाविष्ट	2 और्णवीः	और्णविष्ट
3 और्णावीत्	और्णाविषुः	3 और्णवीत्	और्णविषुः

(288) *The intermediate ङ is optionally weak in the case of the root ऊर्ण. Hence one base is और्णव् when the final उ of ऊर्ण takes Guna and the other base is और्ण्व् as उ is changed to उव् before the terminations of V variety in this case specially.

ऊर्ण 2. A.

S.	D.	P.
1 और्णविषि	और्णविष्वहि	और्णविष्महि
2 और्णवीः	और्णविषाथाम्	और्णविध्व(द्व)म्
3 और्णविष्ट	और्णविषाताम्	और्णविषत्

* ऊर्णोतिर्विभाषा VII. 3. १०.

विभाषोर्णोः 1. 2. 3.

ऊर्णं 2. U.

Parasmaipada.

Atmanepada.

S.	P.	S.	P.
1 और्णुविषम्	और्णुविष्म	1 और्णुविषि	और्णुविष्महि
2 और्णुवीः	और्णुविष्ट	2 और्णुविष्ठाः	और्णुवि-ष्य-ङ्म
3 और्णुवीत्	और्णुविषुः	3 और्णुविष्ट	और्णुविषत

(280) वङ् 1 P. A.

1 अवादिपम्	अवादिष्म	1 अपदिषि	अपदिष्महि
2 अवादीः	अवादिष्ट	2 अपदिष्ठाः	अपदिष्वम्
3 अवादीत्	अवादिषुः	3 अपदिष्ट	अपदिषत

Note—अ is not lengthened in the Atmanepada.

हल् 1. P. to move (ending in ह्)

1 अह्नालिपम्	अह्नालिष्य	अह्नालिष्म
2 अह्नालीः	अह्नालिष्टम्	अह्नालिष्ट
3 अह्नालीत्	अह्नालिष्टाम्	अह्नालिषुः

The roots क्षल्—गल्—चल्—ज्यल्—दल्—फल्—स्यल्—हृल् are to be similarly conjugated. फल् is Atmanepadi and so it has अक-लिष्ट and not अकालिष्ट.

क्षर् 1. P. to drop.

(ending in र्)

S.	D.	P.
1 अक्षारिपम्	अक्षारिष्य	अक्षारिष्म
2 अक्षारीः	अक्षारिष्टम्	अक्षारिष्ट
3 अक्षारीत्	अक्षारिष्टाम्	अक्षारिषुः

The root चर्—ज्वर्—त्सर, &c. are to be similarly conjugated. त्वर् is A. and so it has अत्वरिष्ट.

वज् 1. P. to go.

1 अव्राजिपम्	अव्राजिष्य	अव्राजिष्म
2 अव्राजीः	अव्राजिष्टम्	अव्राजिष्ट
3 अव्राजीत्	अव्राजिष्टाम्	अव्राजिषुः

D. 18

(290)* The penultimate अ of roots beginning with a consonant and ending in any simple consonant except र् and ल् take Vridhhi optionally.

गृ 1. P. to speak.

S.	D.	P.
1. अग-गादिषम्	अग-गादिष्व	अग गादिष्म
2. अग-गादीः	अग-गादिष्टम्	अग-गादिष्ट
3. अग-गादीत्	अग-गादिष्टाम्	अग-गादिष्टुः

The roots कण्—कण्—फेण्—भण्; कस्—त्रस्—लस्—शस्; खन्—घन्—सन्—स्तन्—स्वन्; खद्—नद्—मद्—रद्; जप्—लप्; नद्—पद्—पद्, वश्, व्यच्, and शश् are to be similarly conjugated. The roots सन्—लष्—छद्—झष् and तन् are to be so conjugated in the Parasmaipada but the अ is not lengthened in the Atmanepada forms,

Exception :—† Roots ending in ह्—म्—य्, the roots क्षण्—ध्वज्, the roots ऊन्—ध्वन्—इल्—अर्द् to kill (all 10 U.) and the roots marked with a mute ए viz. कस् 1. P.; कग्—रग्—लग्—सग्—स्तग् and हृग् (all 1. P.); कद्—चद् (1. P.); चत् 1. P. कथ् 1. P. पथ्—मथ् (1. P.); चद् 1. U. and हस्—हस् (1. P.) and the root श्चि do not take Vridhhi, but take Guna.

मह् 1. P. to revere.

S.	P.
1 अमहिषम्	अमहिष्म
2 अमहीः	अमहिष्ट
3 अमहीत्	अमहिष्टुः

रह् is to be similarly conjugated.

मह् 9. P.

1 अग्रहीषम्	अग्रहीष्म
2 अग्रहीः	अग्रहीष्ट
3 अग्रहीत्	अग्रहीष्टुः

मह् 9. A.

1 अग्रहीषि	अग्रहीष्महि
2 अग्रहीष्ठाः	अग्रहीष्ट्वम्
3 अग्रहीष्ट	अग्रहीषत

For the lengthening of इ see section 285.

क्षम् 1. A.

S.	P.
1 अक्षमिषि	अक्षमिष्महि
2 अक्षमिष्ठाः	अक्षमिष्ट्वम्
3 अक्षमिष्ट	अक्षमिषत

स्यम् 1. P. to sound.

1 अस्यमिषम्	अस्यमिष्म
2 अस्वमीः	अस्यमिष्ट
3 अस्यमीत्	अस्यमिष्टुः

वम् is to be similarly conjugated

व्यग् 1. P. to go.

1 अव्ययिषम्	अव्ययिष्म
2 अव्ययीः	अव्ययिष्ट
3 अव्ययीत्	अव्ययिष्टुः

* अतोहलादेशोः VII. 2. 7.

† ह्यन्तक्षणश्चसजागृणिष्वेदिताम् VII. 2. 5.

ल्यप् 1. A. to go

कम् is Set when Parasmaipada,
see Exception 4 to section 277.

S.	P.
1 अव्यपिपि	अव्यपिष्महि
2 अव्यपिष्ठाः	अव्यपि-ध्व-वृम्
3 अव्यपिट्	अव्यपिपत
Roots	Variety 3. sing.

S.	P.
1 अक्रमिषम्	अक्रमिष्म
2 अक्रमीः	अक्रमिट्
3 अक्रमीत्	अक्रमिहुः
Roots	Variety 3 Sing.

श्वस् 2. P.—V	अश्वसीत्
जाय् 2. P.—,	अजागरीत्
काय् 1. P.—,	अकसीत्
*ऊन् 10. P.—,	औनयीत्
10. A.—,	औनपिट्
ध्वन् 10. P.—,	अध्वनयीत्
10. A.—,	अध्वनपिट्
इल् 10. P.—,	पेलयीत्
10. A.—,	पेलपिट्
अर्द् 10. P.—,	आर्दयीत्
10. A.—,	आर्दपिट्

कृप् 1. P.—V अकृयीत्
मष् 1. P.—, अमयीत्
हस् 1. P.—, अहसीत्

These forms are made up from the Causal base ऊनय्—ध्वनय्—पलय् and अर्दय् which instead of taking III variety take V one in the Vedas and are allowed in common speech also.

(291) The penultimate radical vowel takes Guna in the Parasmaipada.

कृप् 9. P.

S.	D.	P.
1 अकोपिषम्	अकोपिष्व	अकोपिष्म
2 अकोपीः	अकोपिटम्	अकोपिट्
3 अकोपीत्	अकोपिटाम्	अकोपिहुः

Atmanepada.

(292) The final vowel and the penultimate short of roots take their Guna substitute in V variety in the Atmanepada

(292a) The root विज् 3 U. is Anit and take II and IV varieties. विज् 6 A. and 7 P. is Set and takes V variety only, but the intermediate इ is weak in this case and the penultimate इ of विज् does not therefore take Guna.

* नोनयतिध्वनयत्येलयत्यर्दयतिभ्यः III. 1. 51.

विज् 6 A. 7 P.

Parasmaipada.

S.

P.

Atmanepada.

S.

P.

* 1 अविजिषम्	अविजिष्म
2 अविजीः	अविजिष्ट
3 अविजीत्	अविजिष्टुः

1 अविजिषि	अविजिष्महि
2 अविजिष्टाः	अविजिष्वम्
3 अविजिष्ट	अविजिषत

(293) The roots * तन्-सन्-क्षण्--क्षिण्-ऋण्-तृण्-घृण्-वन् (all 8 U.) and मन् 8 A. take optionally in the Atmanepada as the 2nd and 3rd person singular termination त् and थास् for इष्ट and इष्टाः and in this case they drop their nasal.

8. U	P. 3 Sing.	A. 3 Sing.	A. 2 Sing.
तन्—	अता-तनीत् ;	अतनिष्ट-अतत ;	अतनिष्टाः-अतथाः
क्षण्—	अक्षणीत् ;	अक्षणिष्ट-अक्षत ;	अक्षणिष्टाः-अक्षथाः
क्षिण्—	अक्षेणीत् ;	अक्षेणिष्ट-अक्षित ;	अक्षेणिष्टाः-अक्षिथाः
ऋण्—	आर्णीत् ;	आर्णिष्ट-आर्त ;	आर्णिष्टाः-आर्थाः
तृण्—	अतर्णीत् ;	अतर्णिष्ट-अतर्त ;	अतर्णिष्टाः-अतर्थाः
घृण्—	अघर्णीत् ;	अघर्णिष्ट-अघर्त ;	अघर्णिष्टाः-अघर्थाः
वन्—	अवा-वनीत् ;	अवनिष्ट-अवत ;	अवनिष्टाः-अवथाः
मन् 8 A.—	अमा-मनीत् ;	अमनिष्ट-अमत ;	अमनिष्टाः-अमथाः
सन् 8 U.—	असा-सनीत् ;	असनिष्ट-असात ;	असनिष्टाः-असाथाः

(294) †The vowel of सन् is lengthened before त् and थाः (the optional substitutes of इष्ट and इष्टाः according to 293) after dropping its न्. The forms are therefore असाथाः and असात instead of असथाः and असत.

(295) The root गुप् is Wet, and as it retains its आद्य optionally (see 195) it has three forms:—

गुप् 1. P.

4 th Variety

S.

P.

1 अगौप्सम्	अगौप्स
2 अगौप्सीः	अगौप्स्त
3 अगौप्सीत्	अगौप्स्तुः

गुप् 1 P

5th Variety

S.

P

1 अगोपिषम्	अगोपिष्म
2 अगोपीः	अगोपिष्ट
3 अगोपीत्	अगोपिष्टुः

* तनादिभ्यस्तथासोः II 4. 79.

† जनसनखनांसञ्जलोः VI. 4. 42.

सू 1. P.

S.	D.	P.
1 अगोपायिषम्	अगोपायिष्व	अगोपायिष्म
2 अगोपायीः	अगोपायिष्टम्	अगोपायिष्ट
3 अगोपायीत्	अगोपायिष्टात्	अगोपायिष्टुः

(296) अञ् is a Wet root but it admits ङ necessarily in the Aorist (see section 280).

1 आञ्जिषम्	आञ्जिष्व	आञ्जिष्म
2 आञ्जीः	आञ्जिष्टम्	आञ्जिष्ट
3 आञ्जीत्	आञ्जिष्टात्	आञ्जिष्टुः

(297) For इन् see page 250.

Paras.

Atma.

S.	P.	S.	P.
1 अयषिषम्	अयषिष्म	1 आयषिवि	आयषिष्माहि
2 अयषीः	अयषिष्ट	2 आयषिष्ठाः	आयषिष्म
3 अयषीत्	अयषिष्टुः	3 आयषिष्ट	आयषिषत

(298) See section 271 regarding the following :—

	1st sing.	2nd sing.	3rd sing.
दीप् 4. A —अदीपिवि	अदीपिष्ठाः	अदीपिष्ट—अदीपि	
जत् „ —अजनिपि	अजनिष्ठाः	अजनिष्ट—अजनि	
सुप् „ —being Anit takes the fourth variety, see page 260.			
पूर „ —अपूरिवि	अपूरिष्ठाः	अपूरिष्ट—अपूरि	
ताप् „ —अतापिवि	अतापिष्ठाः	अतापिष्ट—अतापि	
प्याप् „ —अप्यापिवि	अप्यापिष्ठाः	अप्यापिष्ट—अप्यापि	

(299) The roots वृज् and क्षम् are Wet and take IV and V varieties (See section 280). These are omitted through oversight in the karikas of the optional roots of the fourth variety.

सू 1. 2. P.

4th variety.

5th variety.

S.	P.	S.	P.
1 अमाक्षिषम्	अमाक्षिष्म	1 अमार्जिषम्	अमार्जिष्म
2 अमाक्षीः	अमाक्षिष्ट	2 अमार्जीः	अमार्जिष्ट
3 अमाक्षीत्	अमाक्षिष्टुः	3 अमार्जीत्	अमार्जिष्टुः

क्षम् 1. A,
4th Variety

S.	D.	P.
1 अक्षंसि	अक्षंस्वहि	अक्षंस्महि
2 अक्षंस्थाः	अक्षंसाथाम्	अक्षन्ध्वम्
3 अक्षंस्त	अक्षंसाताम्	अक्षंसत

For the forms of the 5th variety see exception to section 290.

क्षम् 4. P. takes second variety, see page 238 and section 280.

CHAPTER XIII.

The Simple and Periphrastic Futures.

(A) The Simple Future i. e. लुट् or श्वस्तनीवृत्तिः

(300) The final vowel and the penultimate short of roots take Guna,

(301) Terminations.

<i>Parasmaipada.</i>			<i>Atmanepada.</i>		
S.	D.	P.	S.	D.	P.
1 स्यामि	स्यावः	स्यामः	1 स्ये	स्यावहे	स्यामहे
2 स्यासि	स्यथः	स्यथ	2 स्यसे	स्येथे	स्यध्वे
3 स्यति	स्यतः	स्यन्ति	3 स्यते	स्येते	स्यन्ते

(302) For the change of स् to त् in the case of roots ending in स्, for that of penultimate ऋ to र optionally, for lengthening the augment इ in the case of the roots ग्रह्—वृ, and roots ending in long ऋ and for the change of अ or आ to ओ in the case of सह् and वृ see sections 269— $\frac{194}{84}$ —285—and $\frac{194}{84}$.

ANIT ROOTS.

(303) Anit roots do not take इ.

* Exception (1) :—Roots with afinal ऋ and the roots हन् admit इ in the Future and Conditional.

† Exception (2) :—गम् in the Parasmaipada takes इ in the Future, Conditional and Desiderative. गम् (substitute for इ 2. P.

* ऋद्धनोःस्ये VII. 2. 70.

† गमेरिदपरस्मैपदेषु VII. 2. 58.

to go and ह with अघि 'to remember') does the same in the Desiderative.

(304) The root दृष्टि drops its आ before non-conjugational terminations.

* The roots दीधी and वेवी drop their final vowel before य् and इ.

(305) For मि—मी—दी see 196 (a), for दे—दो—दै 196 (b) and for मज्ज् 194.

Roots	1st Sing.	2nd Sing.	3rd Sing.
ज्ञा 9 P.	ज्ञास्यामि	ज्ञास्यसि	ज्ञास्यति
A.	ज्ञास्ये	ज्ञास्यसे	ज्ञास्यते
इ 1 P.	एष्यामि	एष्यसि	एष्यति
इ with अघि	अध्येष्ये	अध्येष्यसे	अध्येष्यते
नी 1 P.	नेष्यामि	नेष्यसि	नेष्यति
A.	नेष्ये	नेष्यसे	नेष्यते
श्रु 5 P.	श्रोष्यामि	श्रोष्यसि	श्रोष्यति
A.	संश्रोष्ये	संश्रोष्यसे	संश्रोष्यते
दे 1 A.	दास्ये	दास्यसे	दास्यते
दो 4 P. }	दास्यामि	दास्यसि	दास्यति
दै 1 P. }			
मि or मी 5 P.	मास्यामि	मास्यसि	मास्यति
A.	मास्ये	मास्यसे	मास्यते
दी 4 A.	दास्ये	दास्यसे	दास्यते
ली 9 P.	लेष्यामि	लेष्यसि	लेष्यति
	लास्यामि	लास्यसि	लास्यति
4 A.	लेष्ये	लेष्यसे	लेष्यते
	लास्ये	लास्यसे	लास्यते
दृष्टि 2 P.	दृष्टिष्यामि	दृष्टिष्यसि	दृष्टिष्यति
दीधी 2 A.	दीधिष्ये	दीधिष्यसे	दीधिष्यते
वेवी 2 A.	वेविष्ये	वेविष्यसे	वेविष्यते

कृ to do.

Parasmaipada.

Atmanepada.

S.	D.	P.	S.	D.	P.
1	करिष्यामि	करिष्यावः करिष्यामः	1	करिष्ये	करिष्यावहे करिष्यामहे
2	करिष्यासि	करिष्यथः करिष्यथ	2	करिष्यसे	करिष्येथे करिष्यभ्वे
3	करिष्यति	करिष्यतः करिष्यन्ति	3	करिष्यते	करिष्येते करिष्यन्ते

वृ 9. 5. P. The same as कृ P. with रि lengthened optionally, and व for क, as वरिष्यामि or वरीष्यामि

वृ 9. A. The same as कृ A. with रि lengthened optionally and व for क, as वरिष्ये or वरीष्ये.

Roots	1st sing	2nd sing	3rd sing
शक् 5 P.	शक्ष्यामि	शक्ष्यसि	शक्ष्यति
पच् 1 P.	पक्ष्यामि	पक्ष्यसि	पक्ष्यति
A.	पक्ष्ये	पक्ष्यसे	पक्ष्यते
सुच् 6 P.	मोक्ष्यामि	मोक्ष्यसि	मोक्ष्यति
A.	मोक्ष्ये	मोक्ष्यसे	मोक्ष्यते
सिच् 6 P.	सेक्ष्यामि	सेक्ष्यसि	सेक्ष्यति
A.	सेक्ष्ये	सेक्ष्यसे	सेक्ष्यते
प्रच्छ् 6 P.	प्रक्ष्यामि	प्रक्ष्यसि	प्रक्ष्यति
त्यज् 1 P.	त्यक्ष्यामि	त्यक्ष्यसि	त्यक्ष्यति
मस्ज् 6 P.	मङ्क्ष्यामि	मङ्क्ष्यसि	मङ्क्ष्यति
विज् 3 P.	वेक्ष्यामि	वेक्ष्यसि	वेक्ष्यति
A.	वेक्ष्ये	वेक्ष्यसे	वेक्ष्यते
विज् 6 A.	विजिष्ये	विजिष्यसे	विजिष्यते
विज् 7 P.	विजिष्यामि	विजिष्यसि	विजिष्यति
सृज् 6 P.	स्रक्ष्यामि	स्रक्ष्यसि	स्रक्ष्यति
अद् 2 P.	अत्स्यामि	अत्स्यासि	अत्स्यति
विद् 4 7 P.	वेत्स्ये	वेत्स्यसे	वेत्स्यते
विद् 7 P.	वेदिष्यामि	वेदिष्यसि	वेदिष्यति
विद् 6 P.	वेत्स्यामि	वेत्स्यसि	वेत्स्यति
A. }	वेत्स्ये-वेदिष्ये	वेत्स्यसे-वेदिष्यसे	वेत्स्यते-वेदिष्यते
क्रुध् 4 P.	क्रोत्स्यामि	क्रोत्स्यासि	क्रोत्स्यति
बुध् 4 A.	भोत्स्ये	भोत्स्यसे	भोत्स्यते

Roots		1st Sing	2nd Sing	3rd Sing
बुध्	1 P.	बोधिष्यामि	बोधिष्यसि	बोधिष्यति
बुध्	1 A.	बोधिष्ये	बोधिष्यसे	बोधिष्यते
बन्ध्	9 P.	मन्त्स्यामि	मन्त्स्यसि	मन्त्स्यति
मन्	4 A.	मंत्स्ये	मंत्स्यसे	मंत्स्यते
मन्	8 A.	मनिष्ये	मनिष्यसे	मनिष्यते
हन्	2 P.	हनिष्यामि	हनिष्यसि	हनिष्यति
भाष्	5 P.	आप्स्यामि	आप्स्यसि	आप्स्यति
सृष्	4 P.	तर्पिष्यामि	तर्पिष्यसि	तर्पिष्यति
		तप्स्यामि	तप्स्यसि	तप्स्यति
		व्रप्स्यामि	व्रप्स्यसि	व्रप्स्यति
हृष्	4 P.	The same as above with ह् for त्, and व्र् for व्र		
लृष्	6 P.	लोप्स्यामि	लोप्स्यसि	लोप्स्यति
	A.	लोप्स्ये	लोप्स्यसे	लोप्स्यते
लृष्	4 P.	लोपिष्यामि	लोपिष्यसि	लोपिष्यति
सृष्	1 P.	सत्प्यामि	सत्प्यसि	सत्प्यति
		व्रत्प्यामि	व्रत्प्यसि	व्रत्प्यति
रभ्	1 A.	रप्स्ये	रप्स्यसे	रप्स्यते
गभ्	1 P.	गमिष्यामि	गमिष्यसि	गमिष्यति
मभ्	1 P.	नंस्यामि	नंत्स्यसि	नंत्स्यति
बृह्	1 P.	द्रक्ष्यामि	द्रक्ष्यसि	द्रक्ष्यति
सृष्	6 P.	मर्क्ष्यामि	मर्क्ष्यसि	मर्क्ष्यति
		अर्क्ष्यामि	अर्क्ष्यसि	अर्क्ष्यति
स्पृष्	6 P.	The same as above with स्प for म् and स्प for व्र.		
कृष्	16 P.	The same as above with क् for म् and क् for व्र.		
उष्	4 P.	पोक्ष्यामि	पोक्ष्यसि	पोक्ष्यति
	1 } 9 }	P.	पोषिष्यामि	पोषिष्यसि
			पोषिष्यति	
वत्	1 P.	वत्स्यामि	वत्स्यसि	वत्स्यति
	2 A.	वत्स्ये	वत्स्यसे	वत्स्यते
वह्	1 P.	धक्ष्यामि	धक्ष्यसि	धक्ष्यति
नह्	4 P.	नत्स्यामि	नत्स्यसि	नत्स्यति
	A.	नत्स्ये	नत्स्यसे	नत्स्यते

SET ROOTS.

(306) Set roots admit इ.

Exception (1):—*The roots वृत्, वृध् and शृध् though Atmanepadi become optionally Parasmaipadi in the Future, Conditional and Desiderative, in which case they do not take इ before the Parasmaipada terminations.

Exception (2):—† The roots कृत्—चृत्—छृद्—तृद् and चृत् admit इ optionally before any non-conjugational termination beginning with स except in the Aorist.

Roots	1st Sing.	2nd Sing.	3rd Sing
वृत् 1 A.	वर्तिष्ये	वर्तिष्यसे	वर्तिष्यते
P.	वत्स्यामि	वत्स्यसि	वत्स्यति
वृध् 1 P.	"	"	"
A.	वर्धिष्ये	वर्धिष्यसे	वर्धिष्यते
शृध् 1 A.	शार्धिष्ये	शार्धिष्यसे	शार्धिष्यते
P.	शत्स्यामि	शत्स्यसि	शत्स्यति
कृत् 6 P.	कर्तिष्यामि	कर्तिष्यसि	कर्तिष्यति
	कत्स्यामि	कत्स्यसि	कत्स्यति
चृत् 6 P.	The same as above with च for क.		
छृद् 7 P.	छर्दिष्यामि	छर्दिष्यसि	छर्दिष्यति
	छत्स्यामि	छत्स्यसि	छत्स्यति
A.	छर्दिष्ये	छर्दिष्यसे	छर्दिष्यते
	छत्स्ये	छत्स्यसे	छत्स्यते
तृद् 7 P. A.	The same as above with त for छ		
चृत् 4 P.	The same as कृत् with न for क.		
मृद् 9 P.	ग्रहीष्यामि	ग्रहीष्यसि	ग्रहीष्यति
A.	ग्रहीष्ये	ग्रहीष्यसे	ग्रहीष्यते

(307) See section 186 (a), (1—2—7), 274, 288, and last portion of 277 regarding the following :—

* वृद्भ्यः स्यसनोः I. 3. 92.

नवृद्भ्यश्चतुर्थ्यः VII. 3. 59

† सेऽसिचिकृतचृतछृदतृदचृतः VII. 3. 57.

Roots		1st Sing	2nd Sing	3rd Sing
यु	2 P.	यविष्यामि	यविष्यसि	यविष्यति
यु	9 P.	योष्यामि	योष्यसि	योष्यति
	A.	योष्ये	योष्यसे	योष्यते
रु	} 2 P. The forms are the same as यु 2 P. with र—क्षण च—न and क्ष for य.			
क्षु				
सु				
उ				
क्षु				
शी	2 A.	शयिष्ये	शयिष्यसे	शयिष्यते
ही	1 A.	The same as शी with ह for श.		
अि	1 P.	अयिष्यामि	अयिष्यसि	अयिष्यति
	A.	अयिष्ये	अयिष्यसे	अयिष्यते

अि 1. P. the same as अि with अ for अ. सु with प्र becomes Atmanepadi and then it does not admit ह. The forms are प्रसोष्ये प्रसोष्यसे—प्रसोष्यते, &c.

ऊर्ण	2 P.	ऊर्णविष्यामि	ऊर्णविष्यसि	ऊर्णविष्यति
	A.	ऊर्णविष्ये	ऊर्णविष्यसे	ऊर्णविष्यते
	2 P.	ऊर्णविष्यामि	ऊर्णविष्यसि	ऊर्णविष्यति
		ऊर्णविष्ये	ऊर्णविष्यसे	ऊर्णविष्यते
अञ्	1 P.	अजिष्यामि	अजिष्यसि	अजिष्यति
		वेष्यामि	वेष्यसि	वेष्यति
कु	6 A.	कुष्ये	कुष्यसे	कुष्यते
कुट्	6 P.	कुटिष्यामि	कुटिष्यसि	कुटिष्यति
स्फुट्	" "	The same as above with स्फु and ड		
डट्	" "			
स्फुर	" "	स्फुरिष्यामि	स्फुरिष्यसि	स्फुरिष्यति
भू	1 P.	भविष्यामि	भविष्यसि	भविष्यति
	A.	भविष्ये	भविष्यसे	भविष्यते
य	6 P.	गरि-रीष्यामि	गरि-रीष्यसि	गरि-रीष्यति
		गलि-लीष्यामि	गलि-लीष्यसि	गलि-लीष्यति
वृ	2 P.	वक्ष्यामि	वक्ष्यसि	वक्ष्यति
	A.	वक्ष्ये	वक्ष्यसे	वक्ष्यते

Roots	1st Sing	2nd Sing	3rd Sing
धृ 1 P.	धूपिष्यामि	धूपिष्यसि	धूपिष्यति
विच्छ् 6 P.	धूपायिष्यामि	धूपायिष्यसि	धूपायिष्यति
	विच्छिष्यामि	विच्छिष्यसि	विच्छिष्यति
पण् 1 A.	विच्छायिष्यामि	विच्छायिष्यसि	विच्छायिष्यति
	पणिष्ये	पणिष्यसे	पणिष्यते
पन् 1 A.	पणायिष्यामि	पणायिष्यसि	पणायिष्यति
ऋत् 1 A.	The same as above with न for ण.		
	ऋतीयिष्ये	ऋतीयिष्यसे	ऋतीयिष्यते
कम् 1 A.	अर्तिष्यामि	अर्तिष्यसि	अर्तिष्यति
	कमिष्ये	कमिष्यसे	कमिष्यते
	कामयिष्ये	कामयिष्यसे	कामयिष्यते

WET ROOTS.

(308) Wet roots admit इ optionally.
 * The roots स्यन्द् and रुप् follow exception (1) to 304.

(309) For नञ् See 194.

सू 2 4 A.	सोष्ये	सोष्यसे	सोष्यते
	सविष्ये	सविष्यसे	सविष्यते
धृ 5 9 P.	धोष्यामि	धोष्यसि	धोष्यति
	धविष्यामि	धविष्यसि	धविष्यति
A.	धोष्ये	धोष्यसे	धोष्यते
	धविष्ये	धविष्यसे	धविष्यते
तञ्च् 7 P.	तङ्क्ष्यामि	तङ्क्ष्यसि	तङ्क्ष्यति
	तंचिष्यामि	तंचिष्यसि	तंचिष्यति
मृज् 2 P.	माक्ष्यामि	माक्ष्यसि	माक्ष्यति
	मार्जिष्यामि	मार्जिष्यसि	मार्जिष्यति
ह्रिद् 4 P.	क्लेत्स्यामि	क्लेत्स्यसि	क्लेत्स्यति
	क्लेदिष्यामि	क्लेदिष्यसि	क्लेदिष्यति
रध् 4 P.	रत्स्यामि	रत्स्यसि	रत्स्यति
	रधिष्यामि	रधिष्यसि	रधिष्यति

Roots	1st Sing	2nd Sing	3rd Sing
यप् 1 P.	गोप्स्यामि गोपिष्यामि गोपापिष्यामि	गोप्स्यसि गोपिष्यसि गोपापिष्यसि	गोप्स्यति गोपिष्यति गोपापिष्यति
नश् 4 P.	नक्ष्यामि नाशिष्यामि	नक्ष्यसि नाशिष्यसि	नक्ष्यति नाशिष्यति
शृह् 1 A.	घर्क्ष्ये गर्हिष्ये	घर्क्ष्यसे गर्हिष्यसे	घर्क्ष्यते गर्हिष्यते
गाह् 1 A.	घाक्ष्ये गाहिष्ये	घाक्ष्यसे गाहिष्यसे	घाक्ष्यते गाहिष्यते
धृह् 4 P.	ध्रोक्ष्यामि ध्रोहिष्यामि	ध्रोक्ष्यसि ध्रोहिष्यसि	ध्रोक्ष्यति ध्रोहिष्यति
स्पन्द् 1 A.	स्यन्दिष्ये स्यन्त्ये	स्यन्दिष्यसे स्यन्त्यसे	स्यन्दिष्यते स्यन्त्यते
	P. स्यन्त्स्यामि	स्यन्त्स्यसि	स्यन्त्स्यति
कृप् 1 A.	कल्पिष्ये कल्प्स्ये	कल्पिष्यसे कल्प्स्यसे	कल्पिष्यते कल्प्स्यते
	P. कल्पस्यामि	कल्प्यसि	कल्प्यति

(B) PERIPHRASTIC FUTURE i. e. लृट् or भविष्यंतीवृत्तिः-

(310) Terminations.

Parasmaipada.

Atmanepada.

S.	D.	P.	S.	D.	P.
1 तास्मि	तास्व.	तास्मः	1 ताहे	तास्वहे	तास्महे
2 तासि	तास्यः	तास्य	2 तासे	तासाथे	ताध्वे
3 ता	तारो	तारः	3 ता	तारो	तारः

(311) Set, Wet, and Anit roots take the augment इ according to the nature of the root.

Exception:—The roots *इष्--सह्--लुभ्--रुष् and रिष्, though Set, take ङ optionally when followed by any non-conjugational termination beginning with त्.

(312) The final vowel and the penultimate short of roots take their Guna substitute before the terminations are applied.

(313) The root † कृष् is optionally Parasmaipadi in the two Futures, Conditional and Desiderative, in which case it does not take ङ before the Parasmaipadi terminations.

कृ to do.

<i>Parasmaipada.</i>			<i>Atmanepada</i>		
S.	D.	P.	S.	D.	P.
1 कर्तास्मि	कर्तास्वः	कर्तास्मः	1 कर्ताहे	कर्तास्वहे	कर्तास्महे
2 कर्तासि	कर्तास्थः	कर्तास्थ	2 कर्तासे	कर्तासाथे	कर्ताभ्ये
3 कर्ता	कर्तारौ	कर्तारः	3 कर्ता	कर्तारौ	कर्तारः
1st sing.			2nd sing.		
इष् 6 P.	एषितास्मि	एषितासि	एषिता		
	एष्टास्मि	एष्टासि	एष्टा		
सह् 1 A.	सहिताहे	सहितासे	सहिता		
	सोढाहे	सोढासे	सोढा		
लुभ् 4 6 P.	लोभितास्मि	लोभितासि	लोभिता		
	लोब्धास्मि	लोब्धासि	लोब्धा		
रुष् 1 4 P.	रोषितास्मि	रोषितासि	रोषिता		
	रोष्टास्मि	रोष्टासि	रोष्टा		
रिष् ,,	The same as above with रे for रो.				
कृष् 1 A.	कल्पिताहे	कल्पितासे	कल्पिता		
	कल्ताहे	कल्तासे	कल्ता		
	P. कल्तास्मि	कल्तासि	कल्ता		

* तीषहलुभरुषरिषः VII. 2. 48.

† लुटि च कृपाः I. 3. 93.

CHAPTER XIV.

CONDITIONAL AND BENEDICTIVE MOODS

(A) CONDITIONAL, i. e. लृट् or क्रियातिपात्ति

(314) Terminations.

*Parasmaipada**Atmanspada.*

	S.	D.	P.		S.	D.	P.
1	स्यम्	स्याव	स्याम	1	स्ये	स्यावहि	स्यामहि
2	स्य	स्यतम्	स्यत	2	स्यथा	स्येथाम्	स्यध्वम्
3	स्यत्	स्यताम्	स्यन्	3	स्यत	स्येताम्	स्यन्त

(315) अ is to prefixed to the roots in this Mood.

(316) गा (the optional substitute of इ with अधि 'to study') is changed to गी here See exception to section 274.

(317) For वृत्—वृष्—गृष्—स्यन्द—कृष्—कृत्—चृत्—छृद्—तृद् and नृत् see section 306.

कृ to do

Parasmaipada.

	S.	D.	P.
1	अकरिष्यम्	अकरिष्याव	अकरिष्याम
2	अकरिष्य	अकरिष्यतम्	अकरिष्यत
3	अकरिष्यत्	अकरिष्यताम्	अकरिष्यन्

Atmanspada

1	अकरिष्ये	अकरिष्यावहि	अकरिष्यामहि
2	अकरिष्यथा	अकरिष्येथाम्	अकरिष्यध्वम्
3	अकरिष्यत	अकरिष्येताम्	अकरिष्यन्त

इ with अधि 'to study'

Atmanspada.

1	अध्यगीष्ये	अध्यगीष्यावहि	अध्यगीष्यामहि
2	अध्यगीष्यथा	अध्यगीष्येथाम्	अध्यगीष्यध्वम्
3	अध्यगीष्यत	अध्यगीष्येताम्	अध्यगीष्यन्त

Atmanspada

1	अध्यैष्ये	अध्यैष्यावहि	अध्यैष्यामहि
2	अध्यैष्यथा	अध्यैष्येथाम्	अध्यैष्यध्वम्
3	अध्यैष्यत	अध्यैष्येताम्	अध्यैष्यन्त

Roots 3 Sing.

वृत् P.—अवत्स्यत्
A.—अवर्तिष्यत्वृध् P.—अवत्स्यत्
A.—अवर्धिष्यत्शृध् P.—अशत्स्यत्
A.—अशर्धिष्यत्स्यन्द् P.—अस्यन्त्स्यत्
A.—अस्यान्दिष्यत्
A.—अस्यन्त्स्यत्कृप् P.—अकल्प्स्यत्
लृ A.—अकल्पिष्यत्
A.—अकल्प्स्यत्कृत् P.—अकत्स्यत्
—अकर्तिष्यत्

Roots 3 Sing.

चृत् P.—अचत्स्यत्
—अचर्तिष्यत्छृद् P.—अच्छत्स्यत्
P.—अच्छर्दिष्यत्
A.—अच्छत्स्यत्तृद् P.—अतत्स्यत्
—अतर्दिष्यत्A.—अतत्स्यत्
—अतर्दिष्यत्नृत् P.—अनत्स्यत्
—अनर्तिष्यत्

(B) THE BENEDICTIVE MOOD. i. e. आशीर्लिङ्

(318-) Terminations.

Parasmaipada.

S. D. P.

1 यास्म यास्व यास्म

2 याः यास्तम् यास्त

3 यात् यास्ताम् यासुः

Atmanepada.

S. D. P.

1 सीय सीवहि सीमहि

2 सीष्ठाः सीयास्थाम् सीध्वम्

3 सीष्ट सीयास्ताम् सीरन्

The ध् of सीध्वम् is to be changed to ह् by 189 (b), page 180.

(319) The Parasmaipada terminations are weak except in the case of roots ending in short क् which is preceded by a conjunct consonant and the roots जागृ and कृ 1, 3, P.

(320) The Atmanepada terminations are the strong except in the case of Anit roots and roots ending in क् short or long when the terminations do not take इ; viz, the ending क् short or long of roots whether Set, Wet or Anit when they admit इ and the final vowels and the penultimate short of roots of all Set roots except गृ 4. A. the penultimate vowel of Wet roots कृप् and गृ

when they take इ and the final of वृ and वृ with or without इ and the ending इ-इ and उ of Anit roots take Guna in the Atmanopada Benedictive. See sections 333 a, 334 and 335.

Parasmaipada.

(321) The Parasmaipada terminations of the Benedictive begin with वृ and Set roots do not, therefore, take the augment इ (see section 185). Hence all roots whether Set, Wet or Anit do not take the augment इ in the Benedictive Parasmaipada.

Roots ending in vowels.

(322) Roots ending in आ-ए-ऐ and ओ [see 196 (b)] and not preceded by a conjunct consonant retain the final आ before the terminations.

Exception (1) :—Roots ending in आ-ए-ऐ and ओ and preceded by a conjunct consonant change the final आ to ए* optionally. The root दरिद्रा drops its आ before the terminations ; the forms are दरिद्रासम्-दरिद्रास्व, &c.

Exception (2) :—the { पु verbs दा-पा (3. U.) दा 1. P.—दो-दे-धे (see page 233) and the roots मा-स्या-ये-पा to drink—हा 3. P. to abandon and सो change the ending आ to ए necessarily.

Exception (3):—The roots वे-व्ये-हे and ज्या take Samprasāraṇa and lengthen the vowel in the Benedictive and before the वृ of the Passive; viz. वे and हे substitute ऊ for वे, while व्ये and ज्या substitute ई for वे and या. The base, therefore, in each case becomes ऊ-हृ-वी and जी.

(323) †The ending इ and उ of roots are lengthened before the weak terminations of the Benedictive Parasmaipada, and the वृ of the Passive, as वी and धृ from वि and धृ.

* वान्यस्यसंयोगादिः VI. 4. 68.

† एलिङि VI. 4. 67.

‡ अङ्गुत्सार्धधातुकयोर्दीर्घः VII. 4. 25.

Exception (1):—The root “इ ‘2. P.’ is not lengthened when it takes a preposition.

Exception (2):—The root श्रि takes Samprasârana and lengthens the vowel in the Benedictive, and before the य of the Passive, the base becomes श्रि.

Exception (3):—For मि or मी 5. 9. U. and दी and ली 4. A. see 196 (a).

(324) Roots ending in † क change it to रि, but if the क be preceded by a conjunct consonant, it takes Guna before the weak terminations of the Benedictive Parasmaipada and the य of the Passive; as क्रि from कृ, and स्मर् from स्मृ. The roots जाय and कृ 1. 3. P. take Guna.

(325) Roots ending in long क change it to ईर् but if the क follows a labial or व् it is changed to ऊर् before the weak terminations of the Benedictive Parasmaipada, and the य of the Passive; as स्तीर् and वूर् from स्तृ and वृ.

Roots ending in Consonants,

(326) The roots वच्—स्वप्—यज्—वप्—वह्—वस्—वद्—ग्रह्—क्षय्—वग्—व्यच्—व्रश्च्—प्रच्छ् and ध्रस्ज् take Samprasârana in the Parasmaipada only and before the य of the Passive.

(327) The roots दिव्—सिव्—ष्टिव् and त्रिव् lengthen their penultimate इ before the terminations of the Benedictive and before the य of the Passive. See (246).

(328) † The roots जन्—सन् and खन् optionally substitute अ for the final न् and the root ऊह् § when with a preposition shortens its penultimate before the Parasmaipada terminations of the Benedictive and the य of the Passive.

* एतेलिङि VII. 4. 24.

† रिदृशयलिङ्क्षु । VII. 4. 28.

गुणोर्निसंयोगाद्योः । VII. 4. 29.

‡ ये विभाषा VI. 4. 43.

§ उपसर्गादिभ्रस्व ऊहतेः VII. 4. 23.

(329) The अच् of the Tenth Conjugation and Causals and the Denominative are dropped in the Benedictive Parasmaipad and retained in the Atmanepada. But it is to be remembered that those roots of the tenth conjugation whose final vowels are the penultimate अ take Vridhi and the penultimate short takes Guna in the conjugational tenses and mood and undergo the same change in the Benedictive and before the य of the Passive.

(330) The roots ज्ञा—या—प्री and घृ (all 10 U.) retain the substitutes ज्ञाप्—याप्—प्रीण and घृन् in the Benedictive and before the य of the Passive. *

(331) The penultimate nasal of the following Parasmaipad roots is dropped in the Benedictive and before the य of the Passive:—

अञ्च् meaning 'to go'—वञ्च्—कुञ्च्—लुञ्च्—सञ्च्—रक्ञ्च्—तुम्प्—दंश् and शंश् (all 1. P.) रञ्च् 1. 4. P.—मन्श् 1. 9. P.—मंश् 4. P.—दम्श् 5. P.—स्फम्श् and स्तम्श् 5. 9. P.—तुंश् 6. 7. P.—अञ्च्—मञ्च्—वन्द्—तञ्च्—and तञ्च् (all 7. P.) and ग्रन्श्—अन्यन्श् (all 9. P.).

Exceptions:—

(a) The root अञ्च् meaning 'to worship' does not drop its nasal.

(b) The penultimate nasal of all Atmanepada roots and that of the following Parasmaipada ones is invariably retained in the Benedictive and before the य of the Passive:—

तक् and कांक् (1. P.)—लिग्—लंक् (1. P.)—उंक् 6. P. and वांक् 1. P.—खंक् and रुंक् (1. P.), लुंक्—कुंक्—लुंक्—मंक्—मुंक्—कं—कंक्—क्लिंक्—निंक्—नंक्—मंक्—and चंक् (all 1. P.) रुंक् 6. P.—उंक्—घिंक् (1. P.) and हिंस् 7. P.

(332) The root जम् 1. A. takes a nasal in the Benedictive and in the Passive, as जम्भिषीय—जम्भिषीवहि, जंभ्यते, &c.

Atmanepada.

(333) Set Roots take इ necessarily.

Exception:—Roots ending in long कृ and the root वृ 9. A. 5. U. take इ optionally in the Atmanepada Benedictive. This intermediate इ is not *lengthened in the Benedictive as in the Perfect; see section 285.

(a) In the case of Set roots, final vowels, penultimate short of roots and the ending long कृ of roots, when they take इ, take their Guna substitute in the Atmanepada Benedictive except the root गृ 4. A. गृ lengthens its penultimate instead of taking Guna.

When roots ending in long कृ do not take इ, it is changed to ईर, or to ऊर if a labial or वृ precedes.

(334) Anit roots do not take इ.

Exception:—Roots ending in short कृ preceded by a conjunct consonant admit इ optionally.

(a) Final इ—ई—उ and final कृ preceded by a conjunct consonant when it admits इ take their Guna substitute, while roots ending आ—ए—ऐ—ओ [observe 196 (b)], roots ending in कृ not preceded by a conjunct consonant and also in कृ preceded by a conjunct consonant but when it does not take इ remain unchanged. रु and स्तृ are the instances.

(335) Wet roots take इ optionally.

(a) All Set roots ending in long कृ and the root वृ 9. A. 5. U; all Anit roots ending in short कृ preceded by a conjunct consonant and the Wet roots कृप्—गृह्—गृह्—स्तृ (all 1. A.), सू 2. 4. A. and धृ. 5. 9. U. take इ optionally in the Atmanepada Benedictive.

The roots सू and धृ take Guna with or without इ. The roots वृ—कृप्—गृह् and स्तृ take Guna when with इ and remain

unchanged when without ह्, while the root एह् lengthens its vowel instead of taking Guna when it takes ह् and remains unchanged when without ह्

(336) Observe 190 (1—4—7), 11 (c and l), 98, 24 (a), 277 (a), 288 and exception 2 to 306, regarding the following
 एह्—धृप्—विच्छ्—पण्—पन्—रुत्—कम्—चम्—अज्—एह्—कित्—
 बध्—दान्—शान्—मान्—तिज्—एप् (1 A)—शास्—कृत् (कीर्त्)
 कु 6 A ऊर्णु—छृद्—तृद्—कृ (कृद्)—हन् (यप्)—हा 1 A and पा
 2 P to “ protect ”

(337) मा 2 P ‘ to protect ’

S	D	P.
1 पायासम्	पायास्व	पायास्म
2 पाया	पायास्तम्	पायास्त
3 पायात्	पायास्ताम्	पायासु

Conjugate similarly भा—या—वा—कै—क्षै—शो—छो and दे

हा 3 A ‘ to go ’

1 हासीय	हासीवहि	हासीमहि
2 हासीष्टा	हासीयास्थाम्	हासीध्वम्
3 हासीष्ट	हासीयास्ताम्	हासीरन्

Conjugate similarly मा 3. 4 A —दा—घा (3 A)—दे—मे—त्रे
 च्यै—and इयै, also मि or मी 5 9 A दी and ली 4 A

ध्मा 1 P ‘ to blow ’

1 ध्मा—ध्मेयासम्	ध्मा—ध्मेयास्व	ध्मा—ध्मेयास्म
2 ध्मा—ध्मेया	ध्मा—ध्मेयास्तम्	ध्मा—ध्मेयास्त
3 ध्मा—ध्मेयात्	ध्मा—ध्मेयास्ताम्	ध्मा—ध्मेयासु

Conjugate similarly ध्रा—ज्ञा—9 U ध्रा—प्रा—प्ता—मा—भा—
 आ—ग्लै—ध्यै—ग्लै—भ्रै and स्त्वै

दा 1 P ‘ to give ’

1 देयासम्	देयास्व	देयास्म
2 देया	देयास्तम्	देयास्त
3 देयात्	देयास्ताम्	देयासु

Conjugate similarly दा—घा (3 P) दो—दे—धे—मा 2 P.
 स्था—भे—पा to drink—हा 3 P to abandon and सो

ज्या 9 P.

दरिद्रा 2 P.

S.

D.

P.

S.

D.

P.

1 जीयासम्	जीयास्व	जीयास्म	1 दरिद्रासम्	दरिद्रास्व	दरिद्रास्म
2 जीयाः	जीयास्तम्	जीयास्त.	2 दरिद्राः	दरिद्रास्तम्	दरिद्रास्त.
3 जीयात्	जीयास्ताम्	जीयासुः	3 दरिद्रात्	दरिद्रास्ताम्	दरिद्रासुः

ज्ञा 10 P. A.

Parasmaipada.

Atmanepada.

S.

D.

P.

S.

P.

1 ज्ञाप्यासम्	ज्ञाप्यास्व	ज्ञाप्यास्म	1 ज्ञापयिषीथ	ज्ञापयिषीमहि
2 ज्ञाप्याः	ज्ञाप्यास्तम्	ज्ञाप्यास्त	2 ज्ञापयिषीष्ठाः	ज्ञापयिषीध्वम्
3 ज्ञाप्यात्	ज्ञाप्यास्ताम्	ज्ञाप्यासुः	3 ज्ञापयिषीष्ट	ज्ञापयिषीरन्

वा 10 U. to be similarly conjugated.

Roots.

3. S.

3. D.

3. P.

वे 1	P—ऊयात्	ऊयास्ताम्	ऊयासुः
	A—वासीष्ट	वासीयास्ताम्	वासीरन्
व्ये 1	P—वीयात्	वीयास्ताम्	वीयासुः
	A—व्यासीष्ट	व्यासीयास्ताम्	व्यासीरन्
ह्वे 1	P—हूयात्	हूयास्ताम्	हूयासुः
	P—ह्वासीष्ट	ह्वासीयास्ताम्	ह्वासीरन्
चि 5	P—चीयात्	चीयास्ताम्	चीयासुः
	A—चेषीष्ट	चेषीयास्ताम्	चेषीरन्
इ with उद्	उदियात्	उदियास्ताम्	उदियासुः
धि 1	P—शूयात्	शूयास्ताम्	शूयासुः
मि } मी }	5.9 P—मीयात्	मीयास्ताम्	मीयासुः
	A—मासीष्ट	मासीयास्ताम्	मासीरन्
दी 4	A—दासीष्ट	दासीयास्ताम्	दासीरन्
ली 4	„—लेषीष्ट	लेषीयास्ताम्	लेषीरन्
	„—लासीष्ट	लासीयास्ताम्	लासीरन्
शी 2	„—शयिषीष्ट	शयिषीयास्ताम्	शयिषीरन्
प्री 10	P—प्रीण्यात्	प्रीण्यास्ताम्	प्रीण्यासुः
	A—प्रीणयिषीष्ट	प्रीणयिषीयास्ताम्	प्राणयिषीरन्
इ with अधि } 2 A to study }	-अध्येषीष्ट	अध्येषीयास्ताम्	अध्येषीरन्

Roots	3. S.	3. D.	3. P.
2 P to remember } इ with अपि	-अपीयात्	अपीयास्ताम्	अपीयासुः
स्तु 2	P.—स्तूयात् A.—स्तोपीट	स्तूयास्ताम् स्तोपीयास्ताम्	स्तूयासुः स्तोपीरन्
सु 2 4	A.—सविपीट A.—सोपीट	सविपीयास्ताम् सोपीयास्ताम्	सविपीरन् सोपीरन्
धू 5. 9.	P.—धूयात् A.—धविपीट A.—धोपीट	धूयास्ताम् धविपीयास्ताम् धोपीयास्ताम्	धूयासुः धविपीरन् धोपीरन्
भू 10	P.—भाव्यात् A.—भाषयिपीट	भाव्यास्ताम् भाषयिपीयास्ताम्	भाव्यासुः भाषयिपीरन्
कु 6	" —कूपीट	कूपीयास्ताम्	कूपीरन्
कू 6	" —कुविपीट	कुविपीयास्ताम्	कुविपीरन्
धू 10	P.—धून्यात् A.—धूनयिपीट	धून्यास्ताम् धूनयिपीयास्ताम्	धून्यासुः धूनयिपीरन्
ऊर्ण 2	P.—ऊर्णयात् A.—ऊर्णयिपीट A.—ऊर्णयिपीट	ऊर्णयास्ताम् ऊर्णयिपीयास्ताम् ऊर्णयिपीयास्ताम्	ऊर्णयासुः ऊर्णयिपीरन् ऊर्णयिपीरन्
कृ 8	P.—क्रियात् A.—कृपीट	क्रियास्ताम् कृपीयास्ताम्	क्रियासुः कृपीरन्
अ 1 3	P.—अर्यात्	अर्यास्ताम्	अर्यासुः
स्मृ 1	P.—स्मर्यात्	स्मर्यास्ताम्	स्मर्यासुः
जागृ 2	P.—जागर्यात्	जागर्यास्ताम्	जागर्यासुः
क्र with सम्	A.—समृपीट	समृपीयास्ताम्	समृपीरन्
स्थ 1	P.—स्थर्यात् A.—स्थरिपीट " —स्थृपीट	स्थर्यास्ताम् स्थरिपीयास्ताम् स्थृपीयास्ताम्	स्थर्यासुः स्थरिपीरन् स्थृपीरन्
धृ 10	P.—धार्यात् A.—धारयिपीट	धार्यास्ताम् धारयिपीयास्ताम्	धार्यासुः धारयिपीरन्
स्तृ 9	P.—स्तीर्यात् A.—स्तरिपीट " —स्तीपीट	स्तीर्यास्ताम् स्तरिपीयास्ताम् स्तीपीयास्ताम्	स्तीर्यासुः स्तरिपीरन् स्तीपीरन्
वृ 9	P.—वूर्यात् A.—वरिपीट " —वूर्पीट	वूर्यास्ताम् वरिपीयास्ताम् वूर्पीयास्ताम्	वूर्यासुः वरिपीरन् वूर्पीरन्

Roots ending in consonant.

Roots.		3rd Person Sing.	Roots		3rd Person Sing.
वच्	2	P — उच्मात्, A — वक्षीष्ट	वह्	1	P — उह्यात् A — वक्षीष्ट
स्वप्	2	P — सुप्यात्	वस्	1	P — उप्यात्
यज्	1	P — इज्यात् A — यक्षीष्ट	वद्	1	P — उद्यात् A — वदिषीष्ट
वष्	1	P — रुप्यात् A — वप्सीष्ट	ग्रह्	9	P — गृह्यात् A — ग्रहिषीष्ट
व्यध्	4	P — विध्यात्	क्षर्त्	10	P — क्षाल्यात् A — क्षालयिषीष्ट
चक्ष्	2	P — उक्ष्यात्	धृष्	10	P — धर्ष्यात् A — धर्षयिषीष्ट
व्यच्	6	P — विच्यात्	अञ्च्	1	P } — अच्यात् to go }
व्रश्च्	„	„ — वृश्च्यात्	अञ्च	1	P } — अञ्च्यात् to worship }
प्रच्छ्	„	„ — पृच्छ्यात् A — प्रक्षीष्ट	वञ्च्	1	P — वच्यात्
अस्ज्	6	P — भृज्यात् A — भक्षीष्ट A — भक्षीष्ट	कुञ्च्	1	P — कुच्यात्
दिव्	4	P — दीव्यात्	लुञ्च्	1	P — लुच्यात्
सिव्	„	„ — सीव्यात्	सञ्ज्	1	P — सज्यात्
ष्टिव्	„	„ — ष्टीव्यात्	स्कन्द्	1	P — स्कयात्
स्त्रिव्	„	„ — स्त्रीव्यात्	तुम्प्	1	P — तुप्यात्
खर्	4	A — गुरिषीष्ट	दंश्	1	P — दश्यात्
सच्	8	A — सनिषीष्ट P — सायात् P — सन्यात्	शंस्	1	P — शस्यात्
खन्	1	A — खनिषीष्ट P — खायात् P — खन्यात्	रञ्ज्	1.4	P — रज्यात्
ऊह्	1	A — ऊहिषीष्ट P — उह्यात् P — समुह्यात्	मन्थ्	1.9	P — मथ्यात्
कथ्	10	P — कथ्यात् A — कथयिषीष्ट	भंश्	4	P — भश्यात्
			दम्भ्	5	P — दभ्यात्
			स्कम्भ्	5.9	P — स्कभ्यात्
			तृह्	6.7	P — तृह्यात्
			स्तम्भ्	5.9	P — स्तभ्यात्
			अञ्ज्	7	P — अज्यात्
			भञ्ज्	„	„ — भज्यात्

Roots	3rd Person Sing.	Roots	3rd Person Sing.
उन्द्	" " — उघात्	उघ्	1 P — गोषाय्यात्
तञ्च्	" " — तच्घ्यात्		तुघ्यात्
तञ्ज्	" " — तज्यात्	धूप्	" " — धूषाय्यात्
ग्रन्थ	9 P — ग्रथ्यात्		धूप्यात्
अन्थ	" " — अथ्यात्	विच्छ	6 P — विच्छायात्
बन्ध	" " — बध्यात्		विच्छायात्
जम्	1 A — जम्मिपीय	पण्	1 P — पणाय्यात्
अञ्	1 P — षीयात्		A — पणिपीष्ट
यह्	1 P — यहात्	पह्	1 P — पनाय्यात्
	A — गृहिपीष्ट		A — पनिपीष्ट
	" — घृक्षीष्ट	कृत्	1 " — कृत्तीयिपीष्ट
हन्	2 P — वध्यात्		1 P — कृत्यात्
	A — वधिपीष्ट	कम्	1 A — कमिपीष्ट
शास्	2 P — शिष्यात्		— कामयिपीष्ट
कृत्	10 P — कीर्त्यात्	कित्	1 P — चिकित्स्यात्
	A — कीर्तयिपीष्ट		A — चिकित्सिपीष्ट
छृद्	7 P — छृयात्	बध्	1 " — बिभत्सिपीष्ट
	A — छृदिपीष्ट	दान्	1 P — दिशंस्यात्
	" — छृत्सीष्ट		A — दिदांसिपीष्ट
तृद्	7 P — तृयात्	शाद्	1 P — शीशांस्यात्
	A — तृदिपीष्ट		A — शीशांसिपीष्ट
	" — तृत्सीष्ट	मान्	1 " — मिमांसिपीष्ट
	} — ख्यायात्	तिष्	" " — तितिक्षिपीष्ट
चक्ष		उप्	" " — जघत्सिपीष्ट
	2 P — कशायात्		
	A — कशेयात्		
	— ख्यासीष्ट		
	— कशासीष्ट		

CHAPTER XV

THE PASSIVE VOICE AND THE IMPERSONAL
CONSTRUCTION.

(338) The Passive and Impersonal forms are formed in one and the same manner from all roots of the ten classes without any conjugational distinction. They, however, differ in their formation in the conjugational and non-conjugational Tenses and Moods. The roots also undergo certain peculiarities before they take the terminations.

(a) CONJUGATIONAL TENSES AND MOODS.

(339) The Passive and Impersonal forms in the Conjugational Tenses and Moods are made up by adding य् to the original root and then applying the Atmanepada terminations, whether the root is Parasmaipadi or Atmanepadi in the Active.

(340) This य् is weak, viz. no Guna or Vriddhi substitute takes place before it.

Exception:—Roots of the tenth conjugation capable of taking Guna or Vriddhi substitute in the Active Voice, do the same in the Passive. Also the roots ज्ञा—वा—धू and प्री (all 10th conjugation) retain their substitutes ज्ञाप्—वाप्—धून् and प्रीप् before the य् of the Passive.

Note the following radical peculiarities.

(341) Of roots ending in आ, the घृ verbs viz. दा—धा (3. U.) दा 1. P. दो—दे—धे—(see page 233 and see 196 (b) and the roots मा—स्था—गै—पा to drink—हा to abandon and सो { see page 264 and see 196 (b) } change the ending आ to ई before the य् of the Passive. The ending आ of other roots and the आ to be substituted in the case of roots ending in ए—ओ and ऐ [196 (b)] remain unchanged.

(342) Observe exception 3 to section 322 regarding वे व्ये—वै and ज्या in the Passive also. दरिद्रा drops its आ before य्.

(343) Roots ending in short इ and उ, in क preceded by a simple or conjunct consonant and roots ending in long क take

the same changes which they undergo before the Parasmaipada terminations of the Benedictive. See sections 323, 324 and 325.

The root स्मि substitutes अस् for its vowel before weak terminations beginning with य and the roots क् 1. 3. P. and जाय take Guna.

(344) Of roots ending in consonants, those mentioned in section 326 and 331 take Samprasāraṇa and drop their nasal before the य of the Passive also. तन् optionally substitutes आ for its final.

(345) Of Atmanepadi roots having a penultimate nasal only हन् 7 Conj.—स्वन्—संस्—सम्स् and सज् 1 Conj. drop their nasal before the य of the Passive.

(346) Observe Sections 98, 327, 328, 195 (1-4-7) and 11 (e) regarding क्षास्—दिष्—सिष्—विष्—सिष्—जन्—सद्—सन् and ऊद् with सम्, युप्—धृप्—विष्ट्—पण्—पन्—फल्—चम्—अन्—किद्—यप्—दान्—क्षान्—मान्—तिज् and युप् (1. A.)

(347) Roots Passive Pro. 3 sing

दा	3	U	} — दीयते
दा	1	P	
दी	4	P	
दे	1	A	
धा	3	U	} — धीयते
धे	1	P	
मा	2 3 4		— मीयते
स्या	1	U	— स्वीयते
गे	1	P	— गीयते
पा	1	P	— पीयते
पा	2	P	— पायते
हा	3	P	— हीयते
हा	3	A	— हायते
सो	4	P	— सीयते
क्षे	1	P	— क्षायते
ध्मा	1	P	— ध्मायते
दरिद्रा	2	P	— दरिद्रते
ज्या	9	P	— जीयते

Roots	3rd Sing.
स्तु 2 U	— स्तूपते
भू 10 U	— भाष्यते
धृ 10 U	— धूयते
ऊ 8 U	— क्रियते
फ 13 P	— अर्पते
सृ 1 P	— स्मर्यते
जाय 2 P	— जागर्यते
धृ 10 U	— धार्यते
स्तृ 9 P	— स्तीर्यते
धृ 9 P	— धूर्यते
चुर 10 U	— चौर्यते
क्षल् 10 U	— क्षाल्यते
कथ 10 U	— कथ्यते
कृत् 10 U	— कीर्त्यते
धृप् 10 U	— धर्ष्यते
वच् 10 U	— उच्यते
स्वप् 2 P	— स्वप्यते

Roots 3rd Person Sing.

घे	1	U	—	ऊयते
व्ये	1	U	—	वीयते
ह्वे	1	U	—	हूयते
ज्ञा	10	U	—	ज्ञाप्यते
वा	10	U	—	वाप्यते
चि	5	U	—	चीयते
धि	1	P	—	क्षयते
शी	2	A	—	शय्यते
प्री	10	U	—	प्रीण्यते
वृश्च	6	U	—	वृश्च्यते
प्रच्छ	"	"	—	पृच्छयते
भृञ्	"	"	—	भृञ्ज्यते
दिष्	4	P	—	दीव्यते
सिष्	"	"	—	सीव्यते
षिष्	"	"	—	षीव्यते
लिष्	"	"	—	लीव्यते
गृ	"	"	—	गूर्यते
सन्	8	U	—	सन्त्यते
खन्	1	U	—	खन्यते
जन्	4	A	—	जन्यते
तन्	8	U	—	तन्यते
ऊह with सम्			—	समुह्यते
अञ्च्	1	P	—	अच्यते
वञ्च्	"	"	—	वच्यते
कुञ्च्	"	"	—	कुच्यते
लुञ्च्	"	"	—	लुच्यते
सञ्ज्	"	"	—	सज्यते
स्कन्द्	"	"	—	स्कथ्यते
दंश्	"	"	—	दक्ष्यते
शंस्	"	"	—	शस्यते

Roots 3rd Person Sing.

यञ्	1	U	—	इज्यते
वप्	"	"	—	उप्यते
वह्	"	"	—	उह्यते
वस्	1	"	—	उष्यते
वद्	1	U	—	उयते
ग्रह्	9	U	—	गृह्यते
व्यध्	4	P	—	विध्यते
वरु	2	P	—	उर्यते
व्यच्	6	P	—	विच्यते
रञ्ज्	1 4	P	—	रज्यते
दम्भ्	5	P	—	दभ्यते
तृह्	6 7	P	—	तृह्यते
अञ्ज्	7	P	—	अज्यते
भञ्ज्	"	"	—	भज्यते
उन्द्	"	"	—	उयते
तञ्च्	"	"	—	तच्यते
तञ्ज्	"	"	—	तज्यते
ग्रन्थ्	9	P	—	ग्रथ्यते
श्रन्थ्	"	"	—	श्रथ्यते
बन्ध्	"	"	—	बध्यते
स्कम्भ्	5 9	P	—	स्कभ्यते
स्तम्भ्	"	"	—	स्तभ्यते
इन्ध्	7	A	—	इध्यते
स्यन्	1	"	—	स्ययते
संस्	"	"	—	संस्यते
सम्भ्	"	"	—	सभ्यते
स्वञ्ज्	"	"	—	स्वज्यते
अज्	1	P	—	वीयते
शास्	2	P	—	शिष्यते
गृप्	1	P	—	गोपाय्यते
धृप्	"	"	—	धृपाय्यते
विच्छ्	6	P	—	विच्छाय्यते
			—	विच्छद्यते

Roots	3rd Person Sing.	Roots	3rd Person Sing.
पण् 1 P.	— पणायते पण्यते	फ ॥ ॥	— फतीर्यते फर्यते
पन् 1 P.	— पनायते. पन्यते	कम् ॥ ॥	— कय्यते काम्यते

NON-CONJUGATIONAL TENSES AND MOODS.

(1) THE PERFECT.

(348) The Passive of the Reduplicated Perfect is formed by affixing the Atmanepada terminations to every root whether it is Parasmaipadi or Atmanepadi in the Active: as गम्—जग्मे पञ्—इजे, भिद्—बिभिदे; अञ्ज्—आनजे.

(349) The Periphrastic Perfect of the Passive is formed by affixing आम् to the root, and then appending the Atmanepada forms of three auxiliary verbs अम्-कृ and भू whether the root is Parasmaipadi or Atmanepadi, as कथ्—कथयांचक्रे—बभूवे—कथयामास.

(2) THE AORIST.

(350) The first and sixth varieties are exclusively Parasmaipadi. All the roots belonging to them are Anit except the roots भू which is Set. भू therefore takes Atmanepadi forms of the fifth variety in the Passive and Impersonal of the Aorist, and all the rest take those of the fourth variety.

(a) The Atmanepadi forms of the second and third varieties are not used in the Passive and Impersonal of the Aorist. Consequently roots belonging to them take the Atmanepadi forms of the fourth, fifth or seventh varieties in the Passive and Impersonal of the Aorist according as they are Anit or Set,

(b) The Passive and Impersonal forms of the fourth, fifth and seventh varieties of the Aorist are simply formed by appending the Atmanepada terminations to the prepared base.

The Third Person Singular.

(351) The third person singular of the Aorist Passive and Impersonal of all roots except तप् 1. P and 4. A. is made up by prefixing to the root the augment and adding to it the termination इ instead of स्त or सत. The root तप् in the sense of " to repent " and in the reciprocal Passive too does not take इ.

(352) Before the Passive इ of the third person singular of the Aorist, the root takes the following changes:—

- (a) The penultimate short of roots takes its Guna before the Passive इ.
- (b) Set roots ending in स् and the roots वध् and जन् do not lengthen the penultimate vowel before the Passive इ.
- (c) The final vowels and the penultimate अ of Anit roots ending in स् viz. of गम्—नम्—यम् and रस्, final of root जाग्र and the penultimate अ of चस् with आ-कस् and वस् though these roots are Set, take Vriddhi before the Passive इ.
- (d) Roots ending in आ and in ए-ऐ and ओ [see section 196 (b)] take य् before the Passive इ.
- (e) The roots रम्—रध्—जम् and the root लम् when with a preposition insert a nasal necessarily before the Passive इ.
- (f) The root लम् when without a preposition and the root भञ्ज् insert a nasal optionally and lengthen their अ when no nasal is inserted before the Passive इ.

(353) The Passive and Impersonal forms of the Aorist of roots ending in a vowel, of roots ending in अय् (roots of the tenth class, Denominative, &c.) and of roots हन्—ग्रह् and दृश् are optionally formed by adding इ to the root even when it is Anit except in the third person singular, and then appending the Atmanepada terminations of the fifth Aorist, before which the root undergoes the same changes as before the इ of the third

person singular of the Passive and Impersonal Aorist इ 'to go' substitutes ग्ग.

(354) Roots of the tenth conjugation drop अस् optionally in the Non-conjugational Tenses and Moods except in the Perfect.

• When अस् is dropped, the penultimate अ of roots of the nature of कृ-गृ-रृ-प्र, &c is optionally lengthened in the Passive of the Non Conjugational Tenses and Moods.

(3) THE TWO FUTURES, THE CONDITIONAL, AND THE BENEDICTIVE

(355) The Passive and the Impersonal forms of the two Futures, the Conditional and the Benedictive are formed simply by appending the Atmanepada terminations to the prepared base, whether the root is Parasmaipadi or Atmanepadi in the Active.

(356) The Passive and Impersonal forms of the two Futures, the Conditional, and the Benedictive of roots ending in vowels and of roots मृ-दृ and हृ may optionally be formed by adding इ to the root even when it is Anit and then appending the Atmanepada terminations of the corresponding tenses and moods before which the root undergoes the same changes as before the इ of the third person singular of the Passive and Impersonal Aorist.

Passive Aorist.

(357) Roots	1st Sing	2nd Sing	3rd Sing
इ 2 P	अगायिपि	अगायिष्ठा	अगायि
	अगीपि	अगीथाः	
स्था 1 U	अस्थायिपि	अस्थायिष्ठा	अस्थायि
	अस्थिपि	अस्थिथा	
दा 1 U	अदायिपि अदिपि	अदायिष्ठा अदिथा.	अदायि
दा 1 P			
दो 4 P			
दे 4 A			

Roots	1st Sing	2nd Sing	3rd Sing.
धा 3 U	अधायिषि अधिषि अभाविषि	अधायिष्ठाः	अधायि
धे 1 P		अधिष्ठाः	
भू 1 U		अभाविष्ठाः	अभावि
	अभविषि	अभविष्ठाः	
पा 1.2 P	अपायिषि	अपायिष्ठाः	अपायि
	अपासि	अपाष्ठाः	
घ्रा 1 P	अघ्रायिषि	अघ्रायिष्ठाः	अघ्रायि
	अघ्रासि	अघ्राष्ठाः	
सो 4 P	असायिषि	असायिष्ठाः	असायि
	असासि	असाष्ठाः	
नी 1 U	अनायिषि	अनायिष्ठाः	अनायि
	अनेषि	अनेष्ठाः	
ग्लै 1 P	अग्लायिषि	अग्लायिष्ठाः	अग्लायि
	अग्लासि	अग्लाष्ठाः	
स्तु 2 U	अस्ताविषि	अताविष्ठाः	अस्तावि
	अस्तोषि	अस्तोष्ठाः	
स्तु 5 U	अस्तारिषि	अस्तारिष्ठाः	अस्तारि
	अस्तृषि	अस्तृष्ठाः	
	अस्तरिषि	अस्तरिष्ठाः	
भू with अनु 1 P	अन्वभाविषि	अन्वभाविष्ठाः	अन्वभावि
	अन्वभविषि	अन्वभविष्ठाः	
पच् 1 U	अपक्षि	अपक्थाः	अपाचि
रिच् 7 U	अरिक्षि	अरिक्थाः	अरोचि
मुच् 6 U	अमुक्षि	अमुक्थाः	अमोचि
तृज् 4 A 6 P	अतृक्षि	अतृष्ठाः	असर्जि
पठ् 1 P	अपठि	अपठिष्ठाः	अपाठि
चित् ,, ,,	अचेतिषि	अचेतिष्ठाः	अचेति
जुष् 6 A	अजोषिषि	अजोषिष्ठाः	अजोषि
कृत् 6 P	अकर्तिषि	अकर्तिष्ठाः	अकर्ति
दिग् 6 U	अदिक्षि	अदिक्षथाः	अदेशि
रुच् 6 P	अरुक्षि	अरुक्षथाः	अरोशि
गृह् 1 U	अगृक्षि	अगृक्षथाः	अगृहि
	अगृहिषि	अगृहिष्ठाः	
		अगृढाः	

Roots		1st Sing	2nd Sing.	3rd Sing.
कार्त्त	Oaus. of कृ	अकारापिपि अकारिपि	अकारपिष्ठाः अकारिष्ठाः	अकारि
माक्	Oaus. of भू	अमापपिपि अमापिपि	अमापपिष्ठाः अमापिष्ठाः	अमापि
चुर	10	U—अचोरपिपि अचोरिपि	अचोरपिष्ठाः अचोरिष्ठाः	अचोरि
हन्	2	P—अपानिपि अहसि अषधिपि	अपानिष्ठाः अहयाः अषधिष्ठाः	अपानि अषधि
मह्	9	U—अमाहिपि अमहीपि	अमाहिष्ठाः अग्रहीष्ठाः	अमाहि
दृश्	1	P—अदर्शिपि अदृक्षि	अदर्शिष्ठाः अदृष्टाः	अदर्शि
आचम्	„	„—आचमिपि	आचमिष्ठाः	आचामि
कम्	1	A—अकामपिपि अकामिपि अकमिपि	अकामपिष्ठाः अकामिष्ठाः अकमिष्ठाः	अकामि
षम्	1	P—अषमिपि	अषमिष्ठाः	अषामि
गम्	„	„—अगंसि अगसि	अगंस्थाः अगयाः	अगामि
नम्	„	„—अनंसि	अनंस्थाः	अनामि
यम्	„	„—अयंसि	अयंस्थाः	अयामि
रम्	1	A—अरंसि	अरंस्थाः	अरामि
जन्	4	A—अजनिपि	अजनिष्ठाः	अजनि
जाश्	2	P—अजागरिपि	अजागरिष्ठाः	अजागारि
रभ्	1	A—अरप्ति	अरब्धाः	अरम्भि
रध्	4	P—अरधिपि —अरस्ति	अरधिष्ठाः अरद्धाः	अरंधि
जभ्	1	A—अजप्ति	अजब्धाः	अजंभि
मञ्ज्	7	P—अभंक्षि	अभंक्थाः	अभंजि-अभाजि
लभ्	1	A—अलप्ति	अलब्धाः	अलंभि-अलाभि

Roots	1st Sing.	2nd Sing.	3rd Sing.
लभ् with उप or प्रा	} उपालप्ति प्रालप्ति	उपालब्धाः	उपालंभि
		प्रालब्धाः	प्रालंभि
मृज् 1 2 P	अमार्जिपि अमृक्षि	अमार्जिष्टाः अमृष्टाः	अमार्जि
गृप् 1 P	अगोपायिपि अगोपिपि अगृप्ति	अगोपायिष्टाः अगोपिष्टाः अगृप्थाः	अगोपायि अगोपि
शम् 4 P	अशमिपि	अशमिष्टाः	अशमि
शम् 10 A	अशामिपि अशामयिपि	अशामिष्टाः अशामयिष्टाः	अशामि

Passive Future.

नी 1 U	नायिष्ये नेष्ये नायिताहे नेताहे	नायिष्यसे नेष्यसे नायितासे नेतासे	नायिष्यते नेष्यते नायिता नेता
दा 1 P 3 U	} दायिष्ये दास्ये दायिताहे दाताहे	} दायिष्यसे दास्यसे दायितासे दातासे	} दायिष्यते दास्यते दायिता दाता
भू Causal	भावयिष्ये भाविष्ये भावयिताहे भाविताहे	भावयिष्यसे भाविष्यसे भावयितासे भावितासे	भावयिष्यते भाविष्यते भावयिता भाविता
दिश् 6 U	देक्ष्ये देष्टाहे	देक्ष्यसे देष्टासे	देक्ष्यते देष्टा
शम् Causal	शामिष्ये शमिष्ये शमयिष्ये शामिताहे शमिताहे शमयिताहे	शामिष्यसे शमिष्यसे शमयिष्यसे शामितासे शमितासे शमयितासे	शामिष्यते शमिष्यते शमयिष्यते शामिता शमिता शमयिता

Roots		1st Sing.	2nd Sing.	3rd Sing.
हन्	2 P	घानिष्ये हनिष्ये घानिताहे हन्ताहे	घानिष्यसे हनिष्यसे घानितासे हन्तासे	घानिष्यते हनिष्यते घानिता हन्ता
ग्रह्	9 U	माहिष्ये ग्रहीष्ये ग्राहिताहे ग्रहीताह	माहिष्यसे ग्रहीष्यसे ग्राहितासे ग्रहीतासे	ग्राहिष्यते ग्रहीष्यते माहिता ग्रहीता
दृश्	1 P	दर्शिष्ये द्रक्ष्ये दर्शिताहे द्रष्टाहे	दर्शिष्यसे द्रक्ष्यसे दर्शितासे द्रष्टासे	दर्शिष्यते द्रक्ष्यते दर्शिता द्रष्टा

Passivo Conditional.

नी	1 U	अनाविष्ये अनेष्ये	अनाविष्यथाः अनेष्यथाः	अनाविष्यत अनेष्यत
दा	1 P 3 U	अदाविष्ये अदास्ये	अदाविष्यथाः अदास्यथाः	अदाविष्यत अदास्यत
भू	Causal	अभाविष्ये अभाविष्ये	अभाविष्यथाः अभाविष्यथाः	अभाविष्यत अभाविष्यत
अश्	Causal	अशामिष्ये अशामिष्ये अशामिष्ये	अशामिष्यथाः अशामिष्यथाः अशामिष्यथाः	अशामिष्यत अशामिष्यत अशामिष्यत
हन्	2 P	अघानिष्ये अहनिष्ये	अघानिष्यथाः अहनिष्यथाः	अघानिष्यत अहनिष्यत
ग्रह्	9 U	अमाहिष्ये अग्रहीष्ये	अग्राहिष्यथाः अग्रहीष्यथाः	अमाहिष्यत अग्रहीष्यत
दृश्	1 P	अदर्शिष्ये अद्रक्ष्ये	अदर्शिष्यथाः अद्रक्ष्यथाः	अदर्शिष्यत अद्रक्ष्यत

Passive Benedictive.

नी	1 U	नाविषीय नेषीय	नाविषीष्टाः नेषीष्टाः	नाविषीष्ट नेषीष्ट
----	-----	------------------	--------------------------	----------------------

Roots		1st Sing.	2nd Sing.	3rd Sing.
दा	1 P } 3 U }	दायिपीय दासीय	दायिपीष्टाः दासीष्टाः	दायिपीष्टे दासीष्ट
बु Causal		भावयिपीय भाविपीय	भावयिपीष्टाः भाविपीष्टाः	भावयिपीष्ट भाविपीष्ट
शाम् Causal		शामिपीय शमिपीय शमयिपीय	शामिपीष्टाः शमिपीष्टाः शमयिपीष्टाः	शामिपीष्ट शमिपीष्ट शमयिपीष्ट
हन्	2 P	घानिपीय वधिपीय	घानिपीष्टाः वधिपीष्टाः	घानिपीष्ट वधिपीष्ट
ग्रह्	9 U	ग्राहिपीय ग्रहीपीय	ग्राहिपीष्टाः ग्रहीपीष्टाः	ग्राहिपीष्ट ग्रहीपीष्ट
दृश्	1 P	दर्शिपीय दृक्षीय	दर्शिपीष्टाः दृक्षीष्टाः	दर्शिपीष्ट दृक्षीष्ट

बुध्

*Present.**Imperfect.*

	S.	D.	P.		S.	D.	P.
1 बुध्ये	बुध्यावहे	बुध्यामहे		अबुध्ये	अबुध्यावहि	अबुध्यामहि	
2 बुध्यसे	बुध्येथे	बुध्यध्वे		अबुध्यथाः	अबुध्येथाम्	अबुध्यध्वम्	
3 बुध्यते	बुध्येते	बुध्यन्ते		अबुध्यत	अबुध्येताम्	अबुध्यन्त	

*Imperative.**Potential.*

1 बुध्यै	बुध्यावहै	बुध्यामहै	बुध्येय	बुध्येवहि	बुध्येमहि
2 बुध्यस्व	बुध्येथाम्	बुध्यध्वम्	बुध्येथाः	बुध्येयाथाम्	बुध्येध्वम्
3 बुध्यताम्	बुध्येताम्	बुध्यन्ताम्	बुध्येत	बुध्येयाताम्	बुध्येन्त

*Perfect.**Aorist.*

1 बुबुध्ये	बुबुधिबहे	बुबुधिमहे	अबोधिपि	अबोधिष्वहि	अबोधिष्महि
2 बुबुधिषे	बुबुधाथे	बुबुधिध्वे	अबोधिषाः	अबोधिषाथाम्	अबोधिध्वम्
3 बुबुधि	बुबुधाते	बुबुधिरे	अबोधि	अबोधिषाताम्	अबोधिषन्त

	S.	1st Future. D.	P.
1	बोधिताहि	बोधितास्वहे	बोधितास्महे
2	बोधितासे	बोधितासाथे	बोधिताध्वे
3	बोधिता	बोधितारौ	बोधितारः
<i>2nd Future.</i>			
1	बोधिष्ये	बोधिष्यावहे	बोधिष्यामहे
2	बोधिष्यसे	बोधिष्येथे	बोधिष्यध्वे
3	बोधिष्यते	बोधिष्येते	बोधिष्यन्ते
<i>Conditional.</i>			
1	अबोधिष्ये	अबोधिष्यावहि	अबोधिष्यामहि
2	अबोधिष्यथाः	अबोधिष्येथाम्	अबोधिष्यध्वम्
3	अबोधिष्यत	अबोधिष्येताम्	अबोधिष्यन्त
<i>Benedictive.</i>			
1	बोधिषीय	बोधिषीवहि	बोधिषीमहि
2	बोधिषीष्टाः	बोधिषीयास्याम्	बोधिषीध्वम्
3	बोधिषीष्ट	बोधिषीयास्ताम्	बोधिषीरन्

PART IV.

This part treats of the Derivative verbs [See section 4 l and c] and the Participles, Gerunds, and Infinitives.

CHAPTER XVI.

(a) Causals. (णिजन्ताः).

(358) Any root belonging to the ten Conjugational classes may take a Causal form conjugated in all the tenses and moods of the three voices. This form conveys the sense that a person or thing causes another person or thing to perform the action or to undergo the state denoted by the root.

(359) The Causal base is made up by appending अय् to the root before the terminations are applied and making the same vowel changes as before the अय् of the tenth conjugation. The Causal of roots of the 10th class is the same as the primitive.

(360) Roots ending in आ—ए—ऐ and ओ [See 196 (b)] and the roots कृ 1. 3. P.—ह्री 3. P.—ह्री 9. P.—री 4 A. 9 P.—क्वृय्—1. A.—क्ष्माय् 1. A.—क्त्री 9. U.—जि 1. P.—मि 5. U.—मी 9. U. “to destroy”—दी 4. A.—इ 2. A. “to study,” स्मि in the sense of “to astonish” and वी 2. P. when meaning “to cause to conceive,” add on the augment प् before अय.

(a) The य् of क्वृय् and क्ष्माय् is dropped by the rule. ‘व् or य् is dropped before any consonant except य्’. The root दरिद्रा drops its final and does not take the augment प्. The roots क्षे आ or त्रे ‘to cook’ and ज्ञा shorten their आ necessarily before प् and र्लै and स्ना do it optionally when not preceded by a preposition. The vowel of चि 5. 10. U. is optionally changed to आ. चि 10. U. is मित्. viz. it requires the penultimate vowel to be short; consequently the optional forms are चापयति-ते, चपयति-ते; regular ones being चाययति-ते, and चययति-ते. The roots स्मि 1. A, and वी 2. P. in usual senses of “to smile” and “to go, to pervade,” &c. are regular, as स्माययति “he causes a smile by,” वाययति “he causes to go.” &c.

(361) The roots शो—छो—सो—ह्वे—व्ये—वे—सै 1. P. “to waste away” and पा 1. P. “to drink” take the augment य् instead of प् before अय.

(362) The root पा 2. P. “to protect” and ला 2. P. when meaning “to melt” add ल् before अय.

(363) The root वा 2 P. and वै 1. P when meaning “to shake or tremble” take the augment ज् before अय.

The roots ला 2. P.—वै 1. P in the senses other than those noted above and वा 2. P. also form their Causal regularly.

(364) The roots प्री and ध्र add न् before अय.

The root ली 4 A. 9 P. as used in different senses and the root भी 3 P. become लाप्—लाय्—लाह्—लीन् and भाय्—भाप् and भीप् before अय.

(365) The final vowels take Vriddhi substitute before अय, as क्षायय from क्षि 1. 5 P. and क्षी 9 P.; धावय from धु 5 U. and धृ 6 P.; and कारय from कृ 8 U. and कृ 6 P.

Exception (1):—The roots जायृ 2 P. स्मृ 1 P. in the sense of 'to cause to long for, to regret' हृ 9 P. when meaning 'to fear' नृ 9 P. meaning 'to guide' and जृ 4 P., and the roots कृ—क्षी—क्षी—री take Guna substitute instead of Vriddhi.

Exception (2):—The roots दीधी and देवी drop their final before अय. The root इ 2. P. with प्रति "to understand" is regular, but इ 2. P. "to go" and इ 2 P. with अधि 'to remember' substitute गम् in the Causal. इ 2. P. with अधि "to study" substitutes गा optionally in the Causal, Desiderative and in the third person of the Aorist.

Exception (3):—आ is necessarily substituted for the vowels of क्री—इ—जि—मि—मी to destroy—दी—and for those of स्मि if the effect is produced by the agent, सिद् if the import is not a spiritual topic, and ली 4. 9. if it means 'to deceive, defeat or worship'. आ is optionally substituted for the vowels of चि and स्फुर and for those of भी if the effect is produced by the agent, and वी if it means 'to cause to conceive'.

(366) The penultimate अ is changed to its Vriddhi substitute before अय, as खानय from खन् 1. U; छादय from छद् 1. U.

Exception (1):—Roots ending in अम् (except कम् 1. A.—अम् 1. P.—चम् 1. P.—शम् 4. P. 'to see,' and यम् 1. P. when it does not mean 'to eat') and the following roots which are marked as सिद् in the Dhatupatha (Catalogue of Sanskrit verbs) do not change their vowel:—

अक्—चक् 1. P. 'to be satisfied,'—and रक्; कक् 1. P. भग्—कग्—रग्—लग्—सग्—स्तग्—हग् and हृग् (all 1. P.);—षट् 1. A.—षट् and भट् 1. P. in the sense of 'to speak'—and नट् 1. P. 'to dance';—गङ् 1. P. लङ् 1. "to loll the tongue" forms लढयति; in the sense of 'fondle' लाढयति, हेङ् 1. P.

'to surround' forms हिडयति, हेड् 1. A. 'to disgrace' forms हेडयति; कण्-रण्-फण् (1. P. 'to go')—चण्-शण्—अण् (1. P. 'to give')—व्यथ्—प्रथ् (1. A.),—अथ्—क्नथ्—कथ्—कृथ् (1. P. to kill);—मृद् 1. A., स्वद् 1. A., 'to discomfit'—छद् 10 U. 'to live, to be strong'—and मद् 4 P. 'to rejoice, to be poor' all these form the Causal as स्वदयति—छदयति—मदयति in the limited senses noted here. Otherwise they form छादयति—मादयति. स्वद् with अव or परि forms as अवस्वादयति, परिस्वादयति;—चन् 1. P. 'to kill'—वन् with a preposition—ध्वन् 1. P. to sound,—स्वन् 1. P. 'to deck' and जन् 4. A; कर्प् 1 A. 'to pity,' रम् 1. A. क्रम्—गम् (1. P.);—त्वर् 1. A.—ज्वर् 1. P.—ज्वल्—ह्वल्—ह्वल् when with prepositions and चल् meaning 'to quake' retain their vowels; otherwise these lengthen their vowels;—दध् 1. A. 'to go or kill,' प्रस् 1. A. 'to spread' and क्नस् 'to be crooked or to shine.'

Exception (2):—The roots वन्—वम्—नम्—ज्वल्—ह्वल्—ह्वल्—ध्वन् and चल् lengthen their अ optionally when not preceded by a preposition.

(367) The roots रम्—लम्—जम् (1. A.) and रध् 4. P. insert a nasal before their final, as लम्भयति—ते.

The root हन् forms its Causal घातयति—ते and शद् if the meaning be not 'to go' forms शातयति—ते, 'he causes to fall.' शादयति—ते 'he causes to go.'

(368) Penultimate short vowel takes Guna substitute before अय, as तेषय from तिप् 1. A; तोदय from तुद् 6. U; तर्पय from तृप् 4. P. and कल्पय from कृप् 1. A.

Exceptions:—स्फुर 6. P. substitutes आ optionally; मृज् takes Vridhhi; रुद् and दुष् 4. P. lengthen their उ and सिध् substitutes आ in the Causal if the import be not a spiritual topic, as साधयति 'he accomplishes or prepares,' सेधयति 'he makes perfect' as used of sacred rites only.

(369) स्फाय् 1. A. changes its य् to व् in the Causal, and भस्ज् assumes two forms भर्ज् and भ्रज्ज्.

The root रुह optionally substitutes ृ for ह् in the Causal.

(370) Observe 195 (1—7) regarding छप्, धृप्, &c. and अज् 1. P. 'to go.'

(371) Causal bases are generally conjugated in both the Padas.

Exception (1):—The Causals of roots having the sense of 'to swallow or to move' and of the following roots are conjugated in the Parasmaipada only:—ईर्ष्य्—गर्ह्—ज्वर्—नन्द्—लल् (all 1. P.); ह्रिद् 1. U; गल्म्—जप्—जम्—रम् and व्यथ् (all 1. A); आस्—इ with अधि 'to study' (2. A.); ह्यु and रुद् (2. P.); कृध्—क्षुध् and नश् (all 4. P.); सिद्—युध्—बुध् and युज् (all 4. A.) हृम्—ठिठ् and भ्रम् (all 1. 4. P.); विज् 6. 7. A. लज् and लसज् (6. A.)

The following roots have the sense of 'to swallow or to move':—

क्षर्—खाद्—खेल्—गल्—चम्—चल्—ट्—छु—वेल्—वेप् (all 1. P.) कंप्—मस्—चेष्ट्—पु (1. A.); धु 5 U; जक्ष् and प्सा (2. P.); लिह् 2 U; गृ 6. P; वृण् 8. U. and अग्र् 9. P.

Exception (2):—The Causals of दम् and नृत् (4. P.)—यस् 1. 4. P. with आ—धे—पा—and वस् (1. P.)—रुच् 1. A. and वद् with आभि are conjugated in the Atmanepada.

372.

Roots.	3rd Person Sing.	Roots.	3rd Person Sing.
दा	— दापयति-ते	जि	— जापयति-ते
धे	— धापयते only.	मि, मी	— मापयति-ते
गै	— गापयति-ते	मी 4 A.	— माययति-ते
दा	— दापयति-ते	दी	— दापयति-ते
क	— अर्पयति-ते	इ with अधि	
क्षी	— क्षेपयति-ते	to study अध्यापयति only.	
क्षी	— क्षेपयति-ते	स्मि P	— स्मापयति only.
क्नूय्	— क्नोपयति-ते	स्मि A—	स्मापयते
क्ष्माय्	— क्ष्मापयति-ते	वी	— वापयति-ते
क्री	— क्रापयति-ते		— वापयति-ते

Roots	3rd Sing.	Roots	3rd Sing.
दरिद्रा	— दरिद्रयति-ते	धृ	— धृनयति-ते
क्षै	— क्षपयति-ते	लो 4. A. 9. P.	— लापयति-ते — लाययति-ते — लालयति-ते — लीनयति-ते
आ, अ्रै	— अपयति-ते	भी	— भाययति only. — भापयते only — भीपयते only — जागरयति-ते
ज्ञा	— ज्ञपयति-ते	जागृ	— स्मरयति only.
ग्लै	— ग्लापयति-ते — ग्लपयति-ते — प्रग्लापयति-ते only.	स्मृ 1. P. to regret usually	— स्मारयति-ते
क्षा	— क्षापयति-ते — क्षपयति-ते — उपक्षापयति-ते only	हृ 9. P. to fear usually	— दारयति-ते — दारयति-ते — नरयति-ते — नारयति-ते — जरयति-ते — जारयति-ते — वीधयति-ते — वेवयति-ते — प्रत्याययति-ते
चि 5. U.	— चापयति-ते	नृ 9. P. to guide usually	— गमयति-ते — अधिगमयति
10 U.	— चाययति-ते — चपयति-ते — चययति-ते	जृ 4. P. जृ 1. 9. P. दीधि वेवी इ with प्रति इ 2 P. to go इ with अधि to remember	— क्रमयति-ते — संक्रामयति-ते — उत्क्रामयति-ते (according to some)
शो	— शाययति-ते	क्रम् with सम् or उत्	— क्रमयति only. — दमयते only. — भ्रमयति (also
छो	— छाययति-ते		
सो	— साययति-ते		
ह्ये	— ह्याययति-ते		
थ्ये	— व्याययति-ते		
वे	— वाययति-ते		
सै	— साययति-ते		
पा 1. P.	— पाययते only.		
पा 2. P.	— पालयति-ते		
ला 2. P. 'to melt'	— लालयति-ते		
वा 2. P. वै 1. P. to shake	— वाजयति-ते		
ला 2. P.	— लापयति-ते		
वा 2. P. वै 1. P.	— वापयति-ते		
प्री .	— प्रीणयति-ते		

Roots	3rd Sing.	Roots	3rd Sing.
भम्	— भ्रामयति in the opinion of some)	नम्	— नमयति-ते — नामयति-ते — (उन्नमयति-ते only)
रम्	— रमयति only.	ज्यन्	— ज्यलयति-ते — ज्यालयति-ते — (प्रज्यलयति-ते only)
श्रम्	— श्रमयति-ते (also श्रामयति-ते)	हल	— हलयति only — हालयति only — (विहलयति) only.
कम्.	— कामयति-ते	हल	— हलयति-ते — हालयति-ते — (प्रहलयति-ते only)
अम्	— आमयति-ते	ध्वन्	— ध्वनयति-ते — ध्वानयति-ते
चम्	— चामयति only.	चल्	— चलयति only. — चालयति only.
शम् to soo	— निशामयति-ते	रभ्	— रम्भयति-ते
to be calm	— शमयति-ते	लभ्	— लभयति-ते
यम्	— यामयति-ते	जम्	— जम्भयति-ते
यम् with आ	आयामयते only	रध्	— रन्धयति-ते
यम् with नि	नियमयति-ते — in the opinion of some	हन्	— घातयति-ते
हेद्	— हिडयति-ते	शद्	— शातयति-ते — शादयति-ते
to surround	— हेडयति-ते	स्फुर	— स्फारयति-ते — स्फोरयति-ते
हेड to to disgrace	— स्वदयति-ते	मृज्	— मार्जयति-ते
स्वद्	— अवस्वादयति-ते परिस्वादयति-ते	गृह्	— गृहयति-ते
स्वद् wiith अव or परि	— छदयति-ते	दृप्	— दृपयति-ते
छद् to live, to be strong	— छादयति-ते	सिध् 4. P.	— साधयति-ते — सधयति-ते
In other senses	— मदयति-ते		causes to ascertain the truth)
मद् to rejoice, to be poor	— मादयति-ते		
In other senses	— वनयति-ते — वनयति-ते — वामयति-ते — वमयति-ते — (उदमयति-ते only.)		

Roots	3rd Sing.	Roots	3rd Sing.
स्फा 1. A.—स्फाययति-ते			— गोपयति-ते
भ्रज् — भ्रजयति-ते		अज् — वाययति-ते	
— भर्जयति-ते		यस् with आ—आयासयते only	
रुह् — रोहयति-ते		रुच् — रोचयते only	
— रोपयति-ते		वद् } — अभिवादयते only	
यप् 1. P.— गोपाययति-ते		with अभि }	

(373) When the causal base is conjugated in the Active Voice, the अय (with the final अ dropped) is retained in the non-conjugational Tenses and Moods except in the Aorist and Parasmaipada Benedictive. For the Aorist of Causals see the Third Variety. अय् is necessarily dropped in the conjugational Tenses and Moods of the Passive Causal and optionally in the two Futures, the Conditional, the Benedictive and the Aorist of the Passive.

(374) The following are the forms of कोपय्, the Causal base of the verb कुप् conjugated in the Tenses and Moods of the three voices.

ACTIVE VOICE.

Conjugational Tenses and Moods.

Present.

Parasmaipada			Atmanepada		
S.	D.	P.	S.	D.	P.
1 कोपयामि	कोपयावः	कोपयामः	1 कोपये	कोपयावहे	कोपयामहे
2 कोपयसि	कोपयथः	कोपयथ	2 कोपयसे	कोपयेथे	कोपयध्वे
3 कोपयति	कोपयतः	कोपयन्ति	3 कोपयते	कोपयेते	कोपयन्ते

Imperfect.

Parasmaipada.

S.	D.	P.
1 अकोपयम्	अकोपयाव	अकोपयाम
2 अकोपयः	अकोपयतम्	अकोपयत
3 अकोपयत्	अकोपयताम्	अकोपयन्

Atmanepada.

S.	D.	P.
1 अकोपये	अकोपयावहि	अकोपयामहि
2 अकोपयेथाः	अकोपयेथाम्	अकोपयेध्वम्
3 अकोपयत	अकोपयेताम्	अकोपयन्त

*Imperative.**Parasmaipada.**Atmanepada.*

S.	D.	P.	S.	D.	P.
1 कोपयानि	कोपयाव	कोपयाम	1 कोपये	कोपयावहि	कोपयामहि
2 कोपय	कोपयतम्	कोपयत	2 कोपयेथ	कोपयेथाम्	कोपयेध्वम्
3 कोपयतु	कोपयताम्	कोपयन्तु	3 कोपयेताम्	कोपयेताम्	कोपयन्ताम्

Potential.

1 कोपयेयम्	कोपयेय	कोपयेम	1 कोपयेष	कोपयेषहि	कोपयेमहि
2 कोपयेः	कोपयेतम्	कोपयेत	2 कोपयेथाः	कोपयेथाधाम्	कोपयेध्वम्
3 कोपयेत्	कोपयेताम्	कोपयेयुः	3 कोपयेत	कोपयेयाताम्	कोपयेरन्

*Non-Conjugational Tenses and Moods.**Perfect.**Parasmaipada*

S.	D.	P.
1 *कोपयांचकार-चकर	कोपयांचकृष	कोपयांचकृम
2 कोपयांचकर्थ	कोपयांचकृत्युः	कोपयांचकृ
3 कोपयांचकार	कोपयांचकृतुः	कोपयांचकृः

Atmanepada.

1 *कोपयांचक्रे	कोपयांचकृषहे	कोपयांचकृमहे
2 कोपयांचकृपे	कोपयांचक्राधे	कोपयांचकृहे
3 कोपयांचक्रे	कोपयांचक्राते	कोपयांचक्रिरे

*1st Future.**Parasmaipada.*

1 कोपयितास्मि	कोपयितास्वः	कोपयितास्मः
2 कोपयितासि	कोपयितास्थः	कोपयितास्थ
3 कोपयिता	कोपयितारी	कोपयितारः

* also कोपयामास, कोपयांचभूव, &c

Atmanepada.

S.	D.	P.
1 कोपयिताहे	कोपयितास्वहे	कोपयितास्महे
2 कोपयितासे	कोपयितासाथे	कोपयिताध्वे
3 कोपयिता	कोपयितारौ	कोपयितारः

2nd Future.

Parasmaipada.

1 कोपयिष्यामि	कोपयिष्यावः	कोपयिष्यामः
2 कोपयिष्यसि	कोपयिष्यथः	कोपयिष्यथ
3 कोपयिष्यति	कोपयिष्यतः	कोपयिष्यन्ति

Atmanepada

1 कोपयिष्ये	कोपयिष्यावहे	कोपयिष्यामहे
2 कोपयिष्यसे	कोपयिष्येथे	कोपयिष्यध्वे
3 कोपयिष्यते	कोपयिष्येते	कोपयिष्यन्ते

Conditional.

Parasmaipada.

1 अकोपयिष्यम्	अकोपयिष्याव	अकोपयिष्याम
2 अकोपयिष्यः	अकोपयिष्यतम्	अकोपयिष्यत
3 अकोपयिष्यत्	अकोपयिष्यताम्	अकोपयिष्यन्

Atmanepada.

1 अकोपयिष्ये	अकोपयिष्यावहि	अकोपयिष्यामहि
2 अकोपयिष्यथाः	अकोपयिष्येथाम्	अकोपयिष्यध्वम्
3 अकोपयिष्यत	अकोपयिष्येताम्	अकोपयिष्यन्त

Aorist.

Parasm.

Atm.

S.	D.	P.	S.	D.	P.
1 अचूकुपम्	अचूकुपाव	अचूकुपाम	अचूकुपे	अचूकुपावहि	अचूकुपामंहि
2 अचूकुपः	अचूकुपतम्	अचूकुपत	अचूकुपथाः	अचूकुपथाम्	अचूकुपध्वम्
3 अचूकुपत्	अचूकुपताम्	अचूकुपन्	अचूकुपत	अचूकुपेताम्	अचूकुपन्त

Benedictive.

Parasmaipada.

S.

D.

P.

1 कोप्यास्तम्

कोप्यास्य

कोप्यास्म

2 कोप्याः

कोप्यास्तम्

कोप्यास्त

3 कोप्यात्

कोप्यास्ताम्

कोप्यासुः

Atmanepada.

1 कोपयिषीष

कोपयिषीषहि

कोपयिषीमहि

2 कोपयिषीष्ठाः

कोपयिषीष्यास्याम्

कोपयिषी-ध्य-द्भुम्

3 कोपयिषीष्ट

कोपयिषीष्यास्ताम्

कोपयिषीरन्

Passive Voice.

Conjugational Tenses and Moods.

Present

Imperfect.

S.

D.

P.

S.

D.

P.

1 कोप्ये कोप्यावहे कोप्यामहे

अकोप्ये अकोप्यावहि अकोप्यामहि

2 कोप्यसे कोप्येथे कोप्यध्वे

अकोप्यथाः अकोप्येथाम् अकोप्यध्वम्

3 कोप्यते कोप्येते कोप्यन्ते

अकोप्यत अकोप्येताम् अकोप्यन्त

Imperative.

Potential.

1 कोप्ये कोप्यावहे कोप्यामहे

कोप्येय कोप्येवहि कोप्येमहि

2 कोप्यस्व कोप्येथाम् कोप्यध्वम्

कोप्येथाः कोप्येयाथाम् कोप्येध्वम्

3 कोप्यताम् कोप्येताम् कोप्यन्ताम्

कोप्येत कोप्येयाताम् कोप्येरन्

Non-Conjugational Tenses and Moods.

Perfect.

S.

D.

P.

1 कोपयांचक्रे

कोपयांचकृवहे

कोपयांचकृमहे

2 कोपयांचकृषे

कोपयांचक्राथे

कोपयांचकृद्भु

3 कोपयांचक्रे

कोपयांचक्राते

कोपयांचक्रिरे

The other forms are कोपयामासे—कोपयांबभूव, &c.

The forms of the two Futures, the Conditional and the Benedictive of the Passive do not differ from those of the Atmanepada Active. Other optional forms are as follow :—

1st Future.			2nd Future.		
S.	D.	P.	S.	D.	P.
1 कोपिताहे कोपितास्वहे कोपितास्महे			1 कोपिष्ये कोपिष्यावहे कोपिष्यामहे		
2 कोपितासे कोपितासाथे कोपिताध्वे			2 कोपिष्यसे कोपिष्येथे कोपिष्यध्वे		
3 कोपिता कोपितारौ कोपितारः			3 कोपिष्यते कोपिष्येते कोपिष्यन्ते		

Conditional.

S.	D.	P.
1 अकोपिष्ये	अकोपिष्यावहि	अकोपिष्यामहि
2 अकोपिष्यथाः	अकोपिष्येथाम्	अकोपिष्यध्वम्
3 अकोपिष्यत	अकोपिष्येताम्	अकोपिष्यन्त

Benedictive.

1 कोपिषीय	कोपिषीवहि	कोपिषीमहि
2 कोपिषीष्टाः	कोपिषीयास्थाम्	कोपिषीध्वम्
3 कोपिषीष्ट	कोपिषीयास्ताम्	कोपिषीरन्

Aorist.

1 अकोपयिषि	अकोपयिष्वहि	अकोपयिष्महि
अकोपिषि	अकोपिष्वहि	अकोपिष्महि
2 अकोपयिष्टाः	अकोपयिषाथाम्	अकोपयि-ध्व-ङ्गम्
अकोपिष्टाः	अकोपिषाथाम्	अकोपिध्वम्
3 अकोपि	अकोपयिषाताम्	अकोपयिषत
	अकोपिषाताम्	अकोपिषत

(b) Desideratives (सन्नन्ताः).

(375) Any root belonging to the ten Conjugational classes as well as any Causal base may have a Desiderative form, conjugated in all the Tenses and Moods of the three voices. This

form conveys the sense that a person or thing wishes to perform the action or is about to undergo the state indicated by the Desiderative form, as वृचोधिपति 'he wishes to know' from वृध्, and कूल पिपतिपति 'the bank is about to fall down.'

(376) To form a Desiderative base, the root is first reduplicated according to the general rules of reduplication (see Chapter VI) and then the termination स् is added on to it in the Non-conjugational Tenses and Moods. In the Conjugational Tenses and Moods अ is added to स्

(a) Roots beginning with a vowel reduplicate the following consonant with इ added on to it, or where necessary they first undergo the vowel changes required by section (381) and then take their reduplication, as अटिदिपति, ईचिधिपति अरिधिपति अर्चिधिपति, अर्णिधिपति प्रतीधिपति, अधीधिपति from the roots अट्, ईच्, ऋ, अर्च्, ऋण्, इ 2 P. with अधि, and with प्रति.

(b) The अ of the reduplicative syllable is changed to इ, and the characteristic स् of the Desiderative becomes स् by rule 83, but the स् of a primitive root remains unchanged when the Desiderative स् is changed to स्. When the latter remains unchanged the primitive स् becomes स्, as सिनधिपति-ते or सिपासति-ते from सन्. The root स्तु is an exception it forms तुट्पति. Other examples are सिसिधिपति, सिस्मधिपति, सुसुधिपति, तट्टासति, सिपत्सति from the roots सि, स्मि, सु, स्था and सद्

(377) The Desiderative base takes the same terminations of Parasmaipada or Atmanepada or both as the primitive root does

Exception—The roots ज्ञा--ञ्जु--स्मृ--and दृश् are conjugated in the Atmanepada in the Desiderative ज्ञा with अनु, ञ्जु with प्रति or अ and the root स्मृ 6 A. take Parasmaipada termination. The roots कृप--वृत्--वृध्--मृध् and स्यन्द् may optionally form their Desiderative in the Parasmaipada. See exception 3 to section 378 (a and b)

Roots	3rd Sing.	Roots	3rd Sing.
ज्ञा 9. U.—	जिज्ञासन्ति-ते	श्रु with प्रति } प्रतिश्रुश्रूषति	
ज्ञा with अनु—	अनुजिज्ञासति	” आ } आशुश्रूषति	
श्रु 5. P.—	शुश्रूषते	स्मृ 1. P.—	सुस्मृषते
		दृग् ” ”—	दिदृक्षते
		सृ 6. A.—	सुमृषति

(378) Anit, Set, and Wet roots have certain peculiarities in the Desiderative which are as follow:—

Anit roots do not take इ before सृ.

Exception (1):—दृ—धृ (6. A.)—स्मि 1. A.—प्रच्छ 6. P.—क्व 1. 3. P.—take इ necessarily before सृ; as दिदरिषते-दिधरिषते-सिस्म-यिषते,-पिपृच्छिषति and अरिरिषति.

Exception (2);—The root भ्रस्ज् 6. U, and भृ takes इ optionally before सृ; as विभ्रक्षति-ते; विभर्क्षति-ते; विभ्रज्जिषति-ते; विभर्जिषति-ते; विभरिषति-ते or बुभृषति-ते.

Exception (3):—The root गम् takes इ in the Parasmaipada and rejects it in the Atmanepada, as जिगमिषति, संजिगंसते.

(a) Set Roots take इ before सृ.

Exception (1)—Roots ending in long ऊ and the following roots do not take इ before सृ. पू 9 U. is regular, and the intermediate इ is not lengthened in the case of कृ and गृ.

Root	3rd Sing.	Roots	3rd Sing.
पू 1 A—	पिपिषते	क्षृ 2 P—	क्षुक्षृषति
पू 9 U—	पुपुषति-ते	A.	संक्षुक्षृषते
कृ 6 P—	चिकरिषति	स्तु ” P—	स्तुसृषति
गृ 6 P—	जिगरिषति	उ ” ”—	उनुषति
	जिगलिषति	A.	आनुनुषते
ग्रह् 9 U—	जिघृक्षति-ते	क्षु ” P—	क्षुक्षृषति
रु 2 P—	रुरुषति		

Exception (2):—Roots in long ऊ and the following roots take इ optionally before सृ:—यु 9 U is regular.

Roots	3rd Sing.	Roots	3rd Sing.
गृ 9 P	जिगरिपति जिगरीपति जिगीर्षति	ऊर्ण 2 U	ऊर्णनुविपति-ते ऊर्णनविपति-ते
वृ 9 A	} विवरिपति-ते विवरीपति-ते वुवूर्षति-ते	क्वृ 4 5 P	अदिधिपति ईर्षति
वृ 5 U		सव् 8 U	सिसनिपति-ते सिपासति-ते
यु 2 P	युयपति यियधिपति	तव् 8 U	तितंसति तितंसति तितनिपति
यु 9 U	युयपति-ते	पव् 1 P	पिस्सति पिपतिपति
श्रि 9 U	शिर्षपति-ते शिर्षयिपति-ते	छव् 6 P	चिकर्तिपति चिकृस्सति
दम् 5 P	धिप्सति धीप्सति दिदंभिपति	चृव् 6 P	चिचर्तिपति चिचृत्सति
ज्ञप् 10 U	जिज्ञपयिपति-ते जीप्सति-ते	छृद् 7 U	चिच्छर्दिपति-ते चिच्छृत्सति-ते
दरिद्रा 2 P	दिरिद्रासति दिदरिद्रिपति	वृद् 7 U	तितर्दिपति-ते नितृत्सति-ते
ऊर्ण 2 U	ऊर्णनूपति-ते	वृत् 4 P	निनर्तिपति निनृत्सति

Exception (3):—The roots वृत्—वृध् and वृध् take इ in the Atmanepada and reject it in the Parasmaipada, but the root क्रम् takes it in the Parasmaipada and rejects it in the Atmanepada; as विवर्तिपते or विवृत्सति, विवर्धिपते or विवृत्सति, शिर्षपते or शिर्षत्सति. चिकर्मिपति or चिक्रंसते.

(b) Wet roots take इ optionally before स.

Exception (1):—The roots युह्—यू and सु 2. 4. A. do not take इ as जुयुक्षति-ते, दुयूपति-ते, सुसुपते.

Exception (2):—अञ्ज् 7. P. and अञ् 5 A. take इ necessarily; as अञ्जिपति, अशिशिपते.

Exception (3):—The roots स्यन्द् and क्लृप् take इ optionally in the Atmanepada and altogether reject it in the Parasmaipada; as सिस्स्यंदिपते or सिस्स्यंत्सते, सिस्स्यंत्सति. चिकल्पिपते or चिक्लृप्सते, चिक्लृप्सति.

(379) Roots ending in इव् take इ optionally before सू, and this final इव् is changed to सू when the सू is unaugmented.

Roots	3rd Sing.	Roots	3rd Sing.
दिव् 4	P—दिदेविपति —द्वयूपति	सिव् 4 P—सिसेविपति सुस्यपति	
क्षिव् 1 4 P	चिक्षेविपति क्षयूपति	ष्टिव् 1 4 P तिष्ठेविपति टिष्ठेविपति तुष्टयूपति दुष्टयूपति	

(380) The Desiderative characteristic सू is considered to be weak when it does not take the augment इ.

(381) Special rules regarding radical vowel changes in the Desiderative.

(a) The ending इ and उ of a root is lengthened and the ending क् and क् are changed to ईर, or to ऊर if a labial precedes when the सू of the Desiderative is weak or unaugmented; as चिक्षीपति—द्वयूपति—ते—चिकीर्षति—ते—पुष्पति—द्वयूपति—ते—सुसूषति—तितीर्षति from क्षि 1. 5. P, धु 5. U, कृ, 5. 8. U. पृ 3. P, भृ 1. 3. U, मृ 6. A. and तृ 1. P.

(b) But when the सू of the Desiderative is strong viz. augmented the final इ—उ and क् short or long take their Guna substitute;

Roots	3rd sing.	Roots	3rd sing.
शिव् 1. P.—शिवायिपति		यु 2. P.—यियविपति	
डी 1. 4. A. डिडयिपते		पृ 1. A.—पिपविपते	
शी 2. A.—शिशयिपते		दृ 6. A.—दिदरिपते	
		तृ 1. P.—तितरिपति	

(c) The penultimate short ऋ and ॠ of roots, and the penultimate short इ and उ of roots beginning with vowels take their Guna substitute before the augmented सू and remain unchanged before the unaugmented one एविपिपति ओविपिपति—विशतिपते—चिक्लिपते from इप् 4 6 9 P उप् 1 P. इत् 1. A. and ऋत् 1 A Also बिहृत्सति and चिहृत्सति when the सू is unaugmented.

(d) But the penultimate short इ and उ of such roots as begin with consonants and end with any except य or व take Guna optionally and the penultimate इ of roots in इप् does it necessarily when the सू of the Desiderative is strong, viz augmented and the same vowels remain unchanged when it is unaugmented as विपिपिपति or विपेपिपति from पिप् 6. P; चुकोपिपति or चुकुपिपति from कुप् 4. P. but दिदेपिपति only, from दिप् 4 P. But चिक्षिप्सति-ते and चुक्त्सति from क्षिप् 4 P. 6. U. and कृप् 4. P. as सू is unaugmented the roots being Anit.

Exception —The roots रुद्—विद् 2 P. and मुप् 9. P do not take Guna, as रुरुदिपति—विदिपिपति and मुमुपिपति.

विद् 6 U. is also Set but it forms the Desiderative as विविदिपति-ते or विवेदिपति-ते or विवित्सति-ते विद् 4 7 A. is Anit and has विवित्सति-ते. The root मुप् 4 P has मुमुपिपति or मुमोपिपति.

(e) Roots ending in ए—ऐ and ओ except मे 1 A —दो 4 P —दे 1 A धे 1 P (for which see section 382 a) change their final vowel to आ before the सू of the Desiderative, as चिक्षासति and चिच्छासति from क्षे and छे

(f) The penultimate vowel of हन् and गम् (which is a substitute for इ 2 P and ह् with अधि 'to remember' or 'to study') is lengthened before the unaugmented सू. गम्, though Anit takes इ in the Parasmaipada and rejects it in the Atmanepada, as Par जिगमिपति and Atm जिगांसते ह् with अधि P. 'to remember' forms अधीपिपति ह् with

अधि A. 'to study' has अधिजिगांसते. The Passive Present of इ and इ with अधि 'to remember' are जिगांस्यते and अधिजिगांस्यते. इ with प्रति 'to understand' is regular, as प्रतीपिषति. हन् has जिघांसति, (see 193). The अ of the root गम् 'to go' when it is not a substitute for इ, is not lengthened in the Atmanepada; the forms are जिगमिषति Par. and जिगंसते Atm.

(382) Irregularities regarding re-duplication and vowel changes of certain roots in the Desiderative.

The roots आप् 5. P., जप् 10. U. and ऋध् 4. 5. P. do not take reduplication and their vowel is changed to long ई before the unaugmented स, as ईप्सति, जीप्सति-ते or जिज्ञपयिषति-ते, ईर्त्सति or अर्दिधिषति.

(a) The following roots too reject reduplication and substitute short इ for their vowel when the स is unaugmented. राध् when it means "to kill" does the same, but otherwise it is regular. Such of the following roots as end in a vowel add तु to the Desiderative स.

Roots	3 Sing.	Roots	3rd Sing.
मि 5 U	} —मिप्सति-ते	दो 4 P	} —दिप्सति
मी 9 U		दा 1 P	
But मी 4 A has मिमीषते		दे 1 A	—दिप्सते
मा 2 P	—मिप्सति	दो 3 U	—दिप्सति-ते
3-4 A	—मिप्सते	धे 1 P	—धिप्सति
मे 1 A	—मिप्सते	धा 3 U	—धिप्सति-ते
रम् 1 A	—रिप्सते	पत् 1 P	—पिप्सति
लम् 1 A	—लिप्सते		पिपतिषति
शक् 5 P	—शिक्षति	पद् 4 A	—पिप्सते
शक् 4 U	—शिक्षति-ते	राध् to kill	—रिप्सति
	or शिक्षिषति-ते	otherwise	—रिराप्सति

(b) The root दम् 5. P. does not take reduplication and substitutes इ or ई in which case it is considered as दम्. The forms are धिप्सति or धीप्सति or दिदंभिषति.

(383) The root मृच् 6. U., when intransitive, takes Guna optionally and does not take reduplication when it takes Guna, as मोक्षते or मृक्षते. When transitive it forms its Desiderative मृक्षति.

(384) The roots मृह्—स्वप्—प्रच्छ—युत् and ह्ये take Samprasârana; as जिघृक्षति—ते, मृषुप्सति, पिपृच्छिपति and दिव्युतिपते or दिव्योतिपते, जुहृपति—ते.

(385) Observe 193 (2—3), 194 (5—7), 195 (1—4—7) and 85 (a) regarding the following :—

Roots	3rd Sing.	Roots	3rd Sing.
जि 1 P —जिगीपति		विच्छ् 1 P —विविच्छिपति	
चि 5 U —चिकीपति-ते		विविच्छायिपति	
चिचिपति-ते		पण् 1 P —पिपणायिपति	
हि 5 P —जिधीपति		A पिपणिपते	
मृज् 6 P —मिमंक्षति		पन् 1 P —पिपनायिपति	
नश् 4 P —निनंक्षति		A पिपनिपते	
निनशिपति		ऋत् 1 A अर्तितिपति	
नह् 4 P —निनत्सति-ते		ऋतितीपिपते	
यप् 1 P —जुगोपायिपति		कम् 1 A चिकमिपते	
जुगोयिपति		चिकामयिपते	
जुयिपति		अद् 2 P जिघन्सति	
जुयप्सति		अज् 1 P अजिजिपति	
1 A —जुगोयिपते		विधीपति	
जुययिपते		सृज् 1 2 P मिमार्जिपति	
धृप् 6 P —दुधयिपति		मिमृक्षति	
दुधपायिपति			

(386) The roots चिकित्स्—बीजत्स्, &c. shown in section 11 (1) are only Desiderative in form but they do not convey a Desiderative sense for which new Desiderative bases must be prepared. See the following forms.

Roots	3 Sing.
चिकित्स्	—चिकित्सिषति—ते
दीदांस्	—दीदांसिषति—ते
बीभत्स्	—बीभत्सिषते

Roots	3rd Sing.
शीशांस्	—शीशांसिषति—ते
मीमांस्	—मीमांसिषते
तितिक्ष्	—तितिक्षिषते
जुयप्स्	—जुयप्सिषते

(387) ईर्ष्य् 1. P. forms ईर्ष्ययिषति or ईर्ष्यिषति viz. third consonant also is doubled.

(388) Roots of the 10th conjugation form their Desiderative according to the general rules, but it is to be remembered that those roots of the 10th conjugation whose final vowels and the penultimate अ take Vridhi and the penultimate short takes Guna in the Conjugational Tenses and Moods, undergo the same change in the Desiderative. The roots ज्ञा, वा, ग्री, and धू all (10 U.) retain their substitutes ज्ञाप्, वाप्, ग्रीण् and धून् in the Desiderative. Also remember exceptions 3 and 4 to section 235 (e), regarding vowels of Reduplication in the case of roots ending in उ short or long.

Roots	3. Sing.
ज्ञा 10 U	जिज्ञाषयिषति—ते
यु 10 A	यियावयिषते
भू 10 U	बिभाषयिषति—ते
धू „ „	दुधून्यिषति—ते
वृ „ „	विवारयिषति—ते
जू „ „	जिजारयिषति—ते
क्षल् „ „	चिक्षालयिषति—ते

Roots	3. Sing.
कथ् 10 U.	चिकथयिषति—ते
विद् 10 A	विवेदयिषते
चुर 10 U	चुचोरयिषति—ते
मृप् „ „	मिमर्षयिषति—ते
स्पृह् „ „	पिस्पृहयिषति—ते
आंदोल् „ „	आंदुलयिषति—ते

(389) Causals also may be conjugated in the Desiderative. Observe exception 3 and 4 to section 235 (e) and their illustrations in sections 246 and 247 regarding vowels of reduplication in the case of roots ending in उ short or long. The following are the examples:—

Roots	3rd Sing.	Roots	3rd Sing.
पू Causal.	विषायविपति-ते	शु Caus.	दिग्भाषविपति-ते
भू "	विभाषविपति-ते	शुभाषविपति-ते	
मृ I A	मिमाषविपति-ते	दृ "	दिग्भाषविपति-ते
यु Caus.	पिपायविपति-ते	दृष्टावविपति-ते	
रु "	रिराषविपति-ते	प्रु "	पिमाषविपति-ते
लृ "	लिलाषविपति-ते	पुष्टावविपति-ते	
शु "	जिजायविपति-ते	पृष्टावविपति-ते	
नु "	नुनायविपति-ते	चुप्यावविपति-ते	
धु "	मिस्रायविपति-ते	चुप्यावविपति-ते	
	मुस्रायविपति-ते		

(390) Note the following Desiderative forms derived from the Causals of the roots:—

Roots	3rd Sing.	Roots	3rd Sing.
स्वप् Caus	सुप्तायविपति-ते	भि Caus.	दिग्भाषविपति-ते
सिध् "	सिधेयविपति-ते	शुशायविपति-ते	
सिद् "	सिद्येयविपति-ते	दृष्टे "	दृष्टायविपति-ते
सह् "	सिमाहयविपति-ते	रफुर "	रुफारायविपति-ते
इ with } अधि to study }	अधिजिगायविपति-ते	रुफोरयविपति-ते	
	" अरुपायविपति-ते	शु "	चुक्षावविपति-ते

Conjugation of the Desiderative Base.

Conjugational Tenses and Moods.

(391) In the Active Voice, the Desiderative base takes अ and then it is conjugated like the base of a root of the 6th class. In the Passive व is added to the base and it is then conjugated like an ordinary Passive verb.

(3rd Singular.)

Tenses.	Parasmaipada.	Atmanepada.	Passive
Present—	चुचोरयिषति	चुचोरयिषते	चुचोरयिष्यते
Imperfect—	अचुचोरयिषत्	अचुचोरयिषत्	अचुचोरयिष्यत्
Imperative—	चुचोरयिषतु	चुचोरयिषताम्	चुचोरयिष्यताम्
Potential—	चुचोरयिषेत्	चुचोरयिषेत	चुचोरयिष्येत

Non-Conjugational Tenses and Moods.

(392) The Perfect is formed according to section 209.

The terminations of the Fifth Variety are used for the Aorist. In the two Futures and the Atmanepada Benedictive, the base takes the intermediate इ before the terminations are applied.

The Conditional and the Parasmaipada Benedictive are formed from the base in the usual way.

In the Passive the forms of all the Tenses and Moods are made up in the usual way with the exception of the Third Person Singular Aorist which is made up by the termination इ.

(3rd Singular).

Tenses.	Par.	Atm.	Passive.
Perfect	चुचोरयिषांचकार	चुचोरयिषांचक्रे	चुचोरयिषांचक्रे
	चुचोरयिषामास	चुचोरयिषामास	चुचोरयिषामासे
	चुचोरयिषांबभूव	चुचोरयिषांबभूव	चुचोरयिषांबभूवे
Simple } Future }	चुचोरयिषिष्यति	चुचोरयिषिष्यते	चुचोरयिषिष्यते
Peri. „	चुचोरयिषिता	चुचोरयिषिता	चुचोरयिषिता
Conditional—	अचुचोरयिष्यत्	अचुचोरयिष्यत	अचुचोरयिष्यत
Aorist—	अचुचोरयिषीत्	अचुचोरयिषीष्ट	अचुचोरयिषि
Benedictive—	चुचोरयिष्यात्	चुचोरयिषिषीष्ट	चुचोरयिषिषीष्ट

(c) The Frequentative (यङन्ताः).

(393) *The Frequentative is formed from monosyllabic roots of the first nine classes, beginning with any consonant.

Exceptions:—The roots सूच्—सूच् and सूत्र् (all 10. U.) though belonging to the 10th class, and the roots अद्—क्त 1. 3. P. अद् 5. A. and ऊर्ण् though beginning with a vowel, take Frequentative forms.

(394) The Frequentative imports repetition or intensity of the action or state expressed by the root from which it is derived; as चेक्रीयते 'he does repeatedly or intensely' from the root कृ.

* धातुरेकाचो हलदिः क्रियासमभिहारे यङ् III. 1. 21.

सूचिसूत्रिभ्यश्च्यत्यर्थेऽर्णोतिभ्यायेङ् वाच्यः ।

Exception (1).—* The Frequentative of roots implying motion does not import the usual sense but shows tortuous motion, as वायज्यते 'he walks crookedly' from the roots गम् 'to walk'.

Exception (2).—† The Frequentative of the roots हृप्—सृप्—चर—जम्—जम्—दह—दम्—भज् and गृ does not express the usual sense but imports censure; as लोहृष्यते 'he cuts clumsily' from हृप् to cut.

(395) The Frequentative Base is of two kinds. Both follow the same peculiar rules of reduplication. One base is called Atmanepada Frequentative (यदन्त) since it is conjugated in the Atmanepada only, in which case the root takes य before reduplication. The other base is called Parasmaipada Frequentative (यद् ह्रन्त) which rejects य and is conjugated in the Parasmaipada only; as Atm. Freq. base is घोष्य and Par. Freq. Base घोषू from the root घृ.

(396) The Frequentative Base is reduplicated according to the general rules of reduplication (see Chapter VI) There are, however, certain special rules of reduplication and vowel changes which are equally applicable to both the Atmanepada and Parasmaipada Frequentative. They are as follow :—

(a) If a root begins with a vowel the following consonant is reduplicated, as अद्—अट्—अटट्—अद्—अदप्—अदादप्—so also अरायं and ऊर्णोन्म from ऋ and ऊर्णु. Other optional forms of ऋ are अरति or अरिपति or अरीपति see (d) below.

(b) The vowel इ or उ in the reduplicative syllable takes Guna substitute; as भू—भूप—भुषूप—भुषूय—घोषूय; नी—नीय—नीनीय—निनीय—नेनीय; भिद्—भिय—भिभिय—विभिय—वेभिय; तुद्—तुप—तुतुप—तातुप—दा—दीय—दिदीय—देदीय, धे—धीय—धिधीय—दिधीय—देधीय.

* निरपं कोटिल्ले गतौ III. 1. 23.

† हृपसृपचरजपजमदहवशमङ्गभ्योमायगर्हायाम् III. I. 24.

- (c) The अ in the reduplicative syllable is changed to आ; as अटाव्य and अगाव्य from अट् and अगृ; पच्-पेच्य-पपच्य-पापच्य, स्मृ-स्मर्य-सस्मर्य-सास्मर्य;
- (d) The अ of the reduplicative syllable of a root having a penultimate short क्, or क् which is the result of Samprasârana, is not lengthened, but the syllable री is inserted between the vowel अ of the reduplicative syllable and the first radical consonant in the Atmanepada Frequentative Base. ली is under the same circumstances inserted in the reduplicative base of the root क्लृप्. In the case of Parasmaipada Frequentative Base, the letter र् or the syllable रि or री is inserted between the vowel अ of the reduplicative syllable and the first radical consonant, if the root ends in short क् or has a short क् for its penultimate. ल् or लि or ली is likewise inserted in the Parasmaipada Frequentative base of the root क्लृप्. Examples:—वृत्-वृत्य-ववृत्य-वरीवृत्य. प्रच्छ्-पृच्छय-पपृच्छय, परीपृच्छय. क्लृप्-क्लृप्य-चक्लृप्य-चलीक्लृप्य. नृत्-नृत्य-ननृत्य-नरीनृत्य. Par. Freq. Bases of the roots कृ-वृत् and क्लृप् being कृ-चकृ-चर्कृ or चरिर्कृ or चरीर्कृ; वृत्-ववृत्-वर्वृत् or वरिवृत् or वरीवृत्. क्लृप्-चक्लृप्-चलक्लृप् or चलिक्लृप् or चलीक्लृप्.
- (e) The अ of the Reduplicative syllable of a root ending in a nasal and the अ of the roots चर्, फल्, जप्, जभ्, दह्, दंश्, भञ्ज् and पञ् 1st conj. 'to restrain' is not lengthened and Anusvara or the nasal of that class to which the first radical consonant belongs is inserted between the vowel अ of the reduplicative syllable and the first radical consonant except in the case of roots whose final radical nasal is changed or dropped before the य of the Frequentative Base. The roots चर् and फल् after inserting a nasal change the

अ of the following syllable to उ. Examples:—चर्—चर्ष—चचर्ष—चंचर्ष—चंचुर्ष or चञ्चुर्ष; चंचूर्ष or चञ्चूर्ष—फल्—फल्ष—फफल्ष—फफल्ष—फफल्ष—फफुल्ष or फम्फुल्ष; फफुल्ष or फम्फुल्ष. भृश्—भृम्भ—भृभृम्भ. यम्—यम्भ—यंयम्भ. जप्—जप्प—जंजप्प. दह्—दह्य—दंदह्य. जन्—जन्प—जंजन्प but when जन् becomes जाय the Atm. Freq. base is जाजाय.

- (17) The अ of the reduplicative syllable of the roots गच्छ् P. '1. to go,' छञ्—भञ्—भञ्—कञ्—पञ्—पञ् and स्कन्द् is not lengthened and नी is inserted between the vowel अ of the reduplicative syllable and the first radical consonant

गच्छ्	—	गच्छ	—	गंनीगच्छ
भञ्	—	भरष	—	भनीभरष
भञ्	—	भरष	—	भनीभरष
भञ्	—	भरष	—	भनीभरष
कञ्	—	करष	—	कनीकरष
पञ्	—	पत्य	—	पनीपत्य
पञ्	—	पत्य	—	पनीपत्य
स्कन्द्	—	स्कय	—	स्कनास्कय

The Atmanepada Frequentative.

(397) To form the Atmanepada Frequentative Base, the syllable य is added to the root; as भू—भूय. नी—नीय. भिद्—भिंय.

(398) Note the following radical vowel changes before य.

- (a) Final इ and उ are lengthened; as भि—भीय. दु—दूय.
- (b) Final क preceded by a simple consonant substituted long र् and that preceded by a conjunct consonant takes Guna; as कृ—कीय. स्मृ—स्मर्य.
- (c) Final long क becomes ईर्, or ऊर् if a labial or य precedes; as कृ—कीर्ष, पृ—पूर्य.

(d) Of roots ending in आ, the घृ verbs viz. दा—धा (3. U.) दा 1. P. दो-दे-धे and the roots मा-स्था-गै-पा to drink, हा to abandon and सो and the roots घ्रा and ध्मा change the final आ to ई. The final आ of other roots remains unchanged and the final ए-ए and ओ except that of the roots ह्ये and ह्ये are changed to आ. The root ज्या substitutes long ई, and व्ये and ह्ये substitute ई and ऊ for ये and वे. Examples, दा—दीय धे—धीय. गै—गीय. सो—सीय. but छो-छाय. ग्लै-ग्लाय. ज्ञा-ज्ञाय, घ्रा-घ्रीय. ध्मा-ध्मीय. व्ये-वीय. ह्ये-ह्यय.

(e) The roots व्यच्—व्यध्—स्यस्—स्वप्—ग्रह—प्रच्छ्—भ्रस्ज् and व्रश्च् take Samprasârana ; as व्यच्-विच्य, ग्रह-गृह्य. The roots यज्-वच्-वप्-वह्-वस्-वद् and वज् do not take Samprasârana. यज्-यज्य.

(f) The roots शास् and प्याय् become शिष् and पी ; as शास्-शिष्य. प्याय्-पीय.

(g) The roots दिव्-सिव्-ष्टिव् and स्त्रिव् lengthen their penultimate; as दिव्-दीव्य. सिव्-सीव्य &c.

(h) A penultimte nasal is generally dropped. Observe section 331 (a and b). Examples शंस-शस्य. But नन्द्—नन्य.

Conjugation of the Atmanepada Frequentative Base.

(399) In the Active Voice the base is conjugated like the base of a root of the 4th class in Atmanepada in the Conjugational Tenses and Moods. In the Non-conjugational Tenses and Moods and in all the tenses of the Passive, the base drops its ending य when the final य is preceded by a vowel; but when this य is preceded by a consonant, य itself is dropped; as बोभूय becomes बोभूय, and बोबुध्य becomes बोबुध्. The base thus obtained in each case does not undergo any more changes, and the Non-conjugational Tenses and Moods and all the Tenses of the Passive are formed exactly in the same way as described in section 392.

(399a) Forms of 3rd singular of Atmanepada Frequentative.
Active and Passive of the roots भू and वृप् are given below:—

(3rd singular)

Tenses	Atm. Freq. Active	Atm. Freq. Passive
Present	बोभूयते	बोभूय्यते
Imperfect	अबोभूयत	अबोभूय्यत
Imperative	बोभूयताम्	बोभूय्यताम्
Potential	बोभूयेत	बोभूय्येत
Perfect	बोभूयामास बोभूयांचकार बोभूयांबभूव	बोभूयामासे बोभूयांचक्रे बोभूयांबभूवे
Aorist 1st sing.	अबोभूयिषि	like Atmanepada
„ 3rd „	अबोभूयिष्ट	अबोभूयि
Simple Future	बोभूयिष्यते	} like Atmanepada
Peri. „	बोभूयिता	
Conditional	अबोभूयिष्यत	
Benedictive	बोभूयिषीष्ट	
Present	बोवृध्यते	} like Atmanepada
Imperfect	अबोवृध्यत	
Imperative	बोवृध्यताम्	
Potential	बोवृध्येत	
Perfect	बोवृधामास बोवृधांचकार बोवृधांबभूव	बोवृधामासे बोवृधांचक्रे बोवृधांबभूवे
Aorist 1st sing.	अबोवृधिषि	like Atmanepada.
„ 3rd „	अबोवृधिष्ट	अबोवृधि
Simple Future	बोवृधिष्यते	} like Atmanepada
Peri. „	बोवृधिता	
Conditional	अबोवृधिष्यत	
Benedictive	बोवृधिषीष्ट	

Formation and conjugation of the Parasmaipada .
Frequentative Base.

(400) To form the Parasmaipada Frequentative Base, the root is simply reduplicated according to the general and special

rules of reduplication (see Chapter VI and also section 396 of this Chapter) and the base thus obtained is conjugated like the special base of a root of the 3rd class in the conjugational Tenses and Moods. इ is optionally prefixed to the strong terminations beginning with a consonant viz. before मि—सिं—ति of the Present, स् and त् of the Imperfect, and तु of the Imperative. Before this इ the penultimate short vowel does not take Guna substitute. Examples:—बोभोति or बोभवीति from भू; वेभेति or वेभिदीति from भिद्; चर्वति or चरिवति or चरीवति or ववृतीति or वरिवृतीति or वरीवृतीति from वृत्. चर्कति or चरिकति or चरीकति or चर्करीति or चरिकरीति or चरीकरीति from कृ to do.

The forms of the root भू are given below; the base is बोभ् before the strong and बोभू before the weak terminations.

<i>Present.</i>			<i>Imperfect.</i>		
S.	D.	P.	S.	D.	P.
1 बोभोमि बोभवीमि	} बोभूवः	बोभूमः	अबोभवम् अबोभूव अबोभूम		
2 बोभोपि बोभवीपि			} बोभूथः	बोभूथ	} अबोभूतम्
3 बोभोति बोभवीति	} बोभूतः	बोभुवन्ति			
<i>Imperative.</i>			<i>Potential.</i>		
1 बोभवानि	बोभवाव	बोभवाम	बोभूयाम्	बोभूयाव	बोभूयाम्
2 बोभूहि	बोभूतम्	बोभूत	बोभूयाः	बोभूयातम्	बोभूयात्
3 बोभोतु बोभवीतु	} बोभूताम्	बोभुवतु	बोभूयात्	बोभूयाताम्	बोभूयुः

In the Non-conjugational tenses and moods, the base takes the Set terminations. The augment इ is always prefixed except in the Benedictive; as Perfect बोभवांचकार-बोभाव; Aorist अबोभूवीत् or अबोभोत् or अबोभवीत् or अबोभूत or अबोभावीत्; Simple Future बोभविष्यति; Peri. Future बोभविता; Conditional अबोभविष्यत् and Benedictive बोभूयात्.

As this form of the Frequentative is of rare occurrence in literature and is mostly confined to the Veda, only the general formation is indicated here.

(401) Irregular Frequentative Bases.

Roots *	Atm. Freq.	Parasm. Fro.
चर	चञ्चूर्यते चंचूर्यते	चञ्चुरीति चञ्चूर्ति
फल्	पम्फुल्यते पंफुल्यते	पम्फुलीति पंम्फुल्लि
गृ	जेगिल्यते	जागर्ति
श्वि	शेश्वीयते शोश्वपते	शेश्वयीति शेश्वेति
जन्	जञ्जन्यते जंजन्यते	जञ्जनीति जंजन्ति
हन्	जेप्पीयते जंघन्यते जह्नन्यते	जह्नीति जह्नन्ति
शी	शाशय्यते	शेशयीति शेषेति
खन्	चह्नन्यते चंसन्यते चाखायते	चह्नीति चह्नन्ति
श्रुत्	देशुत्यते	देशुतीति देशोत्ति
फ	अरार्यते	अरर्ति अरिर्ति अरीर्ति
चाप्	चेकीयते	चेकयीति चेकेति
सन्	संसन्यते सासायते	संसनीति संसन्ति

(d) Denominatives (नामधातवः).

(402) Verbs derived from nominal bases are called Denominatives. These are formed either by merely adding to nouns the characteristic signs of the tenses and moods and the personal terminations or by deriving a base by means of affixes such as क्यच्-क्यङ्-क्यप्-यक्-काम्यच्-णिङ् or णिच् (see sections from 403 to 407 and from 415 to 418), and then adding to a base thus prepared the characteristic marks and the personal terminations. These verbs are used in various senses but they commonly import that a person or thing behaves or looks upon or wishes for or resembles a person or thing denoted by the noun. Denominatives are rarely used and hence only their general nature is indicated here.

(403) Verbal bases are formed from nouns without the addition of any affix, in which case the nouns are to be taken as Parasmaipadi roots of the 1st class in the conjugational tenses and as ordinary Set roots in the non-conjugational ones. These verbal bases import that a person or thing behaves like that which is denoted by the noun.

(404) The penultimate vowel of a noun ending in a nasal is lengthened.

पथिन् ' a road '—पथीनति it serves as a road.

राजन् ' a king '—राजानति he behaves like a king.

The final अ of a noun is dropped before the conjugational sign अ.

क ' Brahmadeo '—कति he behaves like Brahmadeo.

अ ' Vishnu '—अति he acts like Vishnu.

Final vowels take the same vowel changes which a root of the 1st class has to undergo.

वि ' a bird '—वयति he behaves like a bird.

श्री ' Lakshmi '—श्रयति she acts like Lakshmi.

भू ' the earth '—भवति he behaves like the earth.

पितृ ' a father '—पितरति he behaves like a father

माला ' a garland '—मालाति it is like a garland

(405) A nominal verb may be derived by adding the affix य् to the noun. The base so derived is conjugated in the Parasmaipada only to convey the notion that a person wishes for or looks upon another person or thing as that which is expressed by the noun. In some instances this verbal base imports a different meaning. See section 409 and 410.

(406) When the base so derived is conjugated in the Atmanepada only, it conveys the notion of behaving like that which is expressed by the noun (see section 411) In a few instances, this base conveys a different meaning (see Section 413) In the case of verbal bases from मृश—मन्द—पण्डित—सुमनस्—उन्मनस् &c. the notion of becoming like that which is denoted by the adjective is expressed. See section 411 (a)

(407) The affix य is also added to लोहित, श्याम, दुःख, हर्ष, गर्व, सुख, मूर्च्छा, निद्रा, कृपा, धूम and करुणा and to words ending in the affix आ to convey the idea of ' becoming like that which is denoted by the noun or adjective '.

The verbal bases derived from these are conjugated in both the Padas in the opinion of Panini but the Parasmaipadi forms of the words except लोहित are strongly objected to by both the Bhâshyakâr and Vârtikkâr. लोहित has both the forms of लोहितायति ते ' becomes red ' पटपटायते ' utters the sound pat pat ' For other forms see section 412.

(408) The affix य is not added to nouns ending in स् and to indeclinables कमिच्छति or स्वरिच्छति he longs for heaven

(409) Illustration of section 405.

Final अ or आ is changed to ई.

पुत्र ' a son '—पुत्रीयति he wishes for a son.

—छात्रम् पुत्रीयति he looks upon his pupil as his son

प्रासाद ' a palace '—प्रासादीयति he looks upon (his hut) as a palace.

कुटी 'a hut'—कुटीयति he looks upon (his palace) as a hut.
Final इ or उ is lengthened.

कवि 'a poet'—कवीयति he wishes for a poet.

विष्णु 'Vishnu'—विष्णुयति he looks upon (the Brahmin) as Vishnu.

Final क is changed to री.

दातृ 'a donor'—दात्रीयति he wishes to have a donor.

Final ओ or औ is changed to अन् or एान्.

गो 'a cow'—गव्यति he wishes for a cow.

नौ 'a boat'—नाव्यति he wishes for a boat.

Final न् is dropped and the preceding अ is changed to ई.

राजन् 'a king'—राजीयति he wishes for a king.

Other final consonants remain unchanged.

वाच् 'a word'—वाच्यति he wishes for words.

समिध् 'fuel'—समिध्यति he wishes for holy fuel.

The penultimate इ or उ of nouns ending in र् or न् is generally lengthened.

गिर 'speech'—गीर्यति he wishes for words.

पुर 'a town'—पूर्यति he wishes to have a fortress.

दिक् 'heaven'—दीव्यति he wishes for heaven.

(410) Illustration of section 406.

Final अ is lengthened.

कृष्ण 'Krishna'—कृष्णायते he behaves like Krishna.

The अस् of अप्सरस् and ओजस् is changed to आ.

अप्सरस् 'an Apsaras'—अप्सरायते she behaves like an Apsaras.

ओजस् 'mighty power'—ओजायते he acts like one who is very powerful.

The अस् of other nouns in अस् is changed to अर् optionally.

विद्वस् 'a learned man'—विद्वायते } he acts like a learned
विद्वस्यते } man.

यज्ञस् 'fame'—यज्ञायते } he behaves like one
यज्ञस्यते } who is famous.

Feminine nouns except those having a penultimate क् substitute a masculine base generally.

कुमारी 'a girl'—कुमारायते he acts like a girl.

हरिणी 'a deer'—हरितायते she behaves like a female deer.

युवति 'a maiden'—युवायते he acts like a maiden

पाचिका 'a female cook'—पाचिकायते she acts like a female cook

मद्रिका 'a female inhabitant of Madra'	}	मद्रिकायते she acts like female inhabitant of Madra
--	---	---

रसिका 'a female possessed of taste'	}	रसिकायते she acts like a female possessed of taste.
-------------------------------------	---	---

सपत्नी 'a co-wife'	}	सपत्नायते
		सपत्नीयते
		सपत्नीयते

she acts like a co-wife.

(411) Note the following Denominatives from the adjectives :—

भृश 'frequent'—भृशायते it becomes frequent.

मन्द 'slow'—मन्दायते he becomes slow.

पण्डित 'learned'—पण्डितायते he pretends to be learned.

सुमनस् 'generous minded'—सुमनायते he becomes well-disposed.

उन्मनस् 'agitated, uneasy'—उन्मनायते he becomes agitated or uneasy.

(412) Observe section 407 regarding the following, but as only their Atmanepada forms are allowed by both the Bhāshyakār and Vārtikkār, their Parasmaipada forms are not given here.

श्याम 'black'—श्यामायते it becomes black.

दुःख 'pain'—दुःखायते he suffers pain.

हर्ष 'delight'—हर्षायते he feels delighted.

गर्व 'pride'—गर्वायते he becomes proud.

सुख 'happiness'—सुखायते he feels happy.

सूच्छा 'swoon'—सूच्छायते he feels faint.

निद्रा 'sleep'—निद्रायते he feels sleepy.

रूपा 'kindness'—रूपायते he feels kind.

धूम 'smoke'—धूमायते it becomes smoky or foggy.

करुणा 'pity'—करुणायते it becomes pitiable.

(413) The following Denominative forms convey a different meaning :—

अम्र 'a cloud'—अम्रायते it produces clouds.

उष्मन् 'heat'—उष्मायते it produces heat.

कण्व 'sin'—कण्वायते he commits sin.

कलह 'quarrel'—कलहायते he picks out a quarrel.

कष्ट 'hardship'—कष्टायते he intends mischief.

कृच्छ्र 'a difficulty'—कृच्छ्रायते he has a wicked design.

गहन 'distress'—गहनायते—he becomes distressed.

दुर्दिन 'a cloudy day'—दुर्दिनायते the day becomes cloudy.

नीहार 'fog'—नीहारायते the day becomes misty.

फेन 'foam'—फेनायते it becomes frothy.

वाष्प 'tears'—वाष्पायते he sheds tears.

रोमन्थ 'ruminating' रोमन्थायते he is ruminating.

शब्द 'a word' शब्दायते he makes a noise.

सत्र 'sin'—सत्रायते he intends fraud.

सुदिन 'a fair day' सुदिनायते it becomes a fine day.

सुख 'happiness'—सुखायते he enjoys happiness.

मनस् with अभि—अभिमनायते (अभिमनाभवति) he becomes pleased.

अलीक—अलीकायते (अलीकं वेदयते) he is deceived.

अस्र—अस्रायते (अस्रं वेदयते) he sheds tears.

स्वप्न with उत्—उत्स्वप्नायते (स्वप्नोद्दिग्गं वेदयते) he dreams through uneasiness.

ऊष्म—उष्मायते (उष्माणमुद्गमति) (the sun) sends forth heat.

ऊपर—ऊपरायते (ऊपर इवाचरति) he acts like a salt-desert viz. gives no room for the production of desires.

ओजस्—ओजायते (ओजस्वानिवाचरति) he shows strength or acts like a strong man.

कक्ष—कक्षायते (कक्षं पापं चिकीर्षति) he intends to do a wicked action.

कृपण—कृपणायते (कृपणं वेदयते) he becomes wretched.

चपल—चपलायते (चपलं भवति) he trembles.

मनस् with दुः—दुर्मनायते (दुर्मनाभवति) he becomes sad or vexed.

दोला—दोलायते (दोलामारोहति) he fluctuates or becomes uneasy.

बृहद्—बृहायते (बृहद् भवति) he becomes great.

मद्—मद्भायते (मद् भवति) he becomes glad.

मेघ—मेघायते (मेघं करोति) it becomes cloudy.

मनस् with वि—विमनायते (विमनाभवति) he becomes sad.

शीघ्र—शीघ्रायते (शीघ्रं भवति) he becomes quick.

स्वप्न—स्वप्नायते (स्वप्नं वेदयते) he dreams.

(414) सू or असू is inserted between any nominal base and the affix य to express the sense of 'wishing ardently' for that which is expressed by the noun. These Denominatives are conjugated in the Parasmaipada only.

मधु 'honey'—मधुस्यति } 'he wishes ardently for honey.
—मध्यस्यति }

दधि 'curds'—दधिस्यति } he wishes ardently for curds.
—दध्यस्यति }

अश्व 'a horse'—अश्वस्यति—(the mare) longs for the horse.

वृष 'an ox'—वृषस्यति—(the cow) longs for the ox.

क्षीर 'milk'—क्षीरस्यति he wishes to drink milk.

लवण 'salt'—लवणस्यति (the camel) desires for licking salt.

Note also the following :—

अश्वीयति he wishes for a horse.

वृषीयति he wishes for an ox.

लवणीयति he wishes for salt.

लवणयति he seasons (the mangoes) with salt.

क्षीरीयति he wishes for milk.

(415) There are 52 roots given in the Dhātupāṭha under the head of 'कण्डूादिगणः' These are really speaking Denominatives, but are considered by some as roots of the 11th conjugation. These take the sign य (यक्) before which the final अ, if any, is dropped. These roots are given here in an alphabetical order.

अगद P—नीरोगत्वे अगयति he is healthy

अंघर P—संभरणे अंघरयति he maintains

अरर P—आराकर्मणि अरयति he works with an awl

असु P } उपतापे असूयति-ते he is distressed
असु U }

इरस् P } ईर्ष्यायाम् ईरस्यति } he is jealous
इरज् P } ईरज्यति } or angry
ईर A } ईर्यते }

इला P—विलासे इलायति he sports or is merry

इषुध P—शरधारणे इषुध्यति it contains arrows

उरस् P—बलार्थः उरस्यति he is strong

उपेस् P—प्रभातीभावे उपस्यति it dawns

एला P—विलासे एलायति he sports or is merry.

कण्डू U—गात्रविघर्षणे कण्डूयति-ते he rubs gently.

कुपुब् P—क्षेपे कुपुभ्यति he throws.

केला } P—विलासे केलायति } he sports or is
खेला } खेलायति } merry

गद्गद P—वाक्स्खलते गद्गयति he stammers

चरण P—गतौ चरण्यति he goes

चुरण P—चौर्ये चुरण्यति he steals

तन्तस् P—दुःखे तन्तस्यति he is distressed

तरुण P—गतौ तरुण्यति he goes

तिरस् P—भन्तर्धौ तिरस्यति he disappears

तुरण P—त्वरयां तुरण्यति he is swift

दुःख P—दुःखे दुःख्यति he is distressed

द्रवस् P—परिताप- द्रवस्यति he troubles himself,
परिचरणयोः he waits upon.

पम्पस् P—दुःखे पम्पस्यति he is distressed

पयस् P—प्रस्तौ पयस्यति it flows or spreads

भिषज् P—चिकित्सायाम् भिषज्यति he cures

भिष्णज् P—उपसेवायाम् भिष्णज्यति he serves or worships

भुरण P—धारणपोषणयोः भुरण्यति he supports or nourishes

मगध P—परिवेष्टने, मगध्यति he surrounds; or he
नीचदास्येच becomes a slave.

मन्तु P	{ अपराधे, रोपेच	मन्तूयति	{ he offends or becomes angry
मन्तु A		मन्तूयते	
मही A—पूजायाम्		महीयते	he is highly respected
मेधा P—आशुग्रहणे		मेधायति	he understands quickly.
रेखा P—श्लाघासादनयोः		रेखायति	he praises or vexes
लाट P—जीवने		लाट्यति	he lives
लिट P—अल्पकुत्सनयोः		लिट्यति	he thinks lightly of or he reproaches
लेख }	{ P विलासे, स्खलनेच	लेख्यति	{ he sports or wavers
लेखा }		लेखायति	
लेद् }	{ P-धौर्त्ये, पूर्वभावे, स्वप्ने, दीप्तौच	लेद्व्यति	{ he deceives, is first, sleeps or shines
लोद् }		लोद्व्यति	
लेला P—दीप्तौ		लेलायति	he shines
वरण P—गतौ		वरण्यति	he goes
वल्गु P—पूजामाधुर्ययोः		वल्गूयति	he worships or appears lovely
वेद P—धौर्त्येस्वप्नेच		वेदयति	he deceives or sleeps
सपर P—पूजायाम्		सपर्यति	he worships
सुख P—सुखे		सुख्यति	he feels happy
संभूयस् P—प्रभूतभावे		संभूयस्यति	it increases or becomes abundant
संवर P—संभरणे		संवर्यति	he maintains
हृणी A—रोपणे, लज्जायांच		हृणीयते	he becomes angry or feels ashamed

(416) Denominatives are formed by the affix क्त्वा and they are conjugated in the Parasmaipada only. They express the idea of wishing for that which is indicated by the noun.

पुत्र ' a son '—पुत्रक्त्वा he wishes for a son

यशस् ' fame '—यशस्क्त्वा he wishes for fame

(417) Some verbal bases are formed by the addition of the affix णिङ् viz. by adding इ to the noun and conjugating it in the

Atmanepada only. Others are formed by means of the affix णिच् viz. by adding इ to the noun and conjugating it in the Parasmaipada only. आपि is substituted for इ in this case when Denominatives are formed from the nouns सत्य—अर्थ and वेद. Both of these bases are conjugated like roots of the 10th class. When added to a feminine base, the corresponding masculine base is substituted for it. These Denominatives convey various meanings.

(a) Atmanepada bases.

* पुच्छ with उत्-उत्पुच्छयते (पुच्छमुदस्याति) (the dog) lifts up the tail.

पुच्छ with परि—परिपुच्छयते (पुच्छं पर्यस्याति) } the dog moves the
पुच्छ with वि—विपुच्छयते (पुच्छं व्यस्याति) } tail to and fro.

भाण्ड with सम्—संभाण्डयते (भाण्डानि समाचिनोति) he heaps together the vessels.

चीवर with सम्—सञ्चीवरयते (चीवराण्यर्जयति परिधत्ते वा) (the mendicant) procures or wears bark-garments

(b) Parasmaipada bases.

† मुण्ड—मुण्डयति (मुण्डं करोति) he shaves (Manavaka)

मिश्र—मिश्रयति (मिश्रं करोति) he mixes

श्लक्ष्ण—श्लक्ष्णयति (श्लक्ष्णं करोति) वस्त्रम् he prepares cloth of a very thin thread

लवण—लवणयति (लवणं करोति) he seasons (mangoes) with salt.

व्रत—व्रतयति (व्रतं करोति) पयः he makes a vow of living upon milk only.

वस्त्र with सम्—संवस्त्रयति (वस्त्रेण समाच्छादयति) he clothes himself with a garment.

* पुच्छभाण्डचीवराणिङ् III. 1. 20.

† मुण्डमिश्रश्लक्ष्णलवणव्रतवस्त्रहलकलकृततूस्तेभ्योणिच् III. 1. 21.

हल—हलयति (हलिं गृह्णाति) he uses a large plough.

कल—कलयति (कलिं गृह्णाति) he picks a quarrel.

कृत—कृतयति (कृतं गृह्णाति) he takes the die called 'krita.'

तूस्त—तूस्तयति (तूस्तं करोति) he ties the hair into a braid

* सत्य—सत्यापयति (सत्यमाचष्टे करोति वा) he declares as true—ratifies his bargain or contract.

‡ अर्थ—अर्थापयति (अर्थमाचष्टे) he explains (the meaning)

वेद—वेदापयति (वेदमाचष्टे) he imparts knowledge.

(418) The affix णिच् is further added in the following cases:—

अनुकूल—अनुकूलयति (अनुकूलं करोति) he conciliates.

तूल with अनु—अनुतूलयति (तूलेनानुकुण्याति) he rubs with cotton

लोम with अनु—अनुलोमयति (लोमान्पनुमाष्टि) he rubs with the hair

हस्त with अप—अपहस्तयति (हस्तेनापसारयति) he abandons

सेना with अभि—अभिपेणयति (सेनयाभिधाति) he attacks with an army.

चूर्ण with अर—अरचूर्णयति (चूर्णं रवध्वंसते) he reduces to powder

आकुल—आकुलयति (आकुलं करोति) he becomes agitated

आविल—आविलयति (आविलं करोति) it stains.

उत्कलाप—उत्कलापयति (उत्कलापं करोति) it causes to spread plumage

उदग्र—उदग्रयति (उदग्रं करोति) he displays prominently

उद्धूल—उद्धूलयति (उद्धूलं करोति) he reduces the thing to powder

वीणा with उप—उपवीणयति (वीणयोपगायति) he sings on a lute

श्लोक with उप—उपश्लोकयति (श्लोकैरुपस्तौति) he praises in verses.

उल्लल—उल्ललयति (उल्ललं करोति) he shakes up the body

कदर्थ—कदर्थयति (कदर्थं करोति) he teases.

युबन् } कनयति { अल्पकरोति } it lessens
अल्प } यययति {

* सत्यस्य आपुगर्थम् ।

‡ अर्थवेदयोरेष्याणुवक्तव्य ॥

- कलंक—कलंकयति (कलंकं करोति) it defames him
 कवल—कवलयति (कवलं करोति) he devours
 कृश—कृशयति (कृशं करोति) it makes him thin.
 गुरु—गुरुयति (गुरुं करोति) the pupil honours (his master)
 चिह्न—चिह्नयति (चिह्नं करोति) it makes a mark (on the body)
 छिद्र—छिद्रयति (छिद्रं करोति) the (drug) perforates the metal
 जड—जडयति (जडं करोति) the cold benumbs (his hand)
 जर्जर—जर्जरयति (जर्जरं करोति) it makes him disabled
 तपस्—तपस्यति (तपश्चरति) he practises penance
 तिमिर—तिमिरयति (तिमिरं करोति) it becomes dark
 तिरस्—तिरयति (तिरस् करोति) he conceals (his objects)
 तुच्छ—तुच्छयति (तुच्छं करोति) he despises him
 तुला—तुलयति (तुलामारोहति) he becomes like him
 त्वच—त्वचयति (त्वचं गृह्णाति) he peels off the skin
 दूर } दूयति { दूरं करोति } he removes it,
 } दूरयति { दूरमतति } it goes far off
 दृढ } दृढयति { दृढं करोति } he makes it firm
 बाढ } बाढयति { बाढं करोति }
 दीर्घ—दीर्घयति (दीर्घं करोति) it lengthens (the period)
 नमस्—नमस्यति (नमः पूजां करोति) he bows down to
 पवित्र—पवित्रयति (पवित्रं करोति) he purifies.
 प्रकट—प्रकटयति (प्रकटं करोति) he makes it manifest.
 प्रगुण—प्रगुणयति (प्रगुणं करोति) he makes the cane straight.
 प्रतिकूल—प्रतिकूलयति (प्रतिकूलं करोति) he opposes.
 प्रथु—प्रथयति (प्रथुमाचष्टे करोति वा) he declares it publicly.
 प्रमाण—प्रमाणयति (प्रमाणं करोति) he regards it as an
 authority.
 मलिन—मलिनयति (मलिनं करोति) he makes it dirty.
 मुद्रा—मुद्रयति (मुद्रां करोति) he makes an impression with
 a seal.

सुदु—सुदुपति (सुदुपरोति) he makes it soft.

रूप—रूपयति (रूपपदयति) he sees the form.

वर्ण—वर्णयति (वर्णयुह्यति) it is dyed.

वितथ—वितथयति (वितथं परोति) he makes it false.

मूस्त with वि—विमूस्तयति (मूस्तानि विहन्ति) he combs the
matted hair

पाश with वि—विपाशयति (पाशं विमुञ्चति) he loosens the snare.

(410) Note the following Denominatives —

अपरयति अपर—(अपरं करोति) he excels his competitor.

—अपरायते (अपरीभयति) he is defeated.

अशनायति अशन—(अशनमिच्छति शुभुक्षया) he is extremely
hungry.

—अशनीयति (अशनमिच्छति) he wishes to eat (at the
proper time)

उत्थ—उत्थयति (उत्थकरोति) it makes him uneasy.

—उत्थायते (उत्थीभयति) he longs for success.

उत्थुक्—उत्थुक्पति (उत्थुक्करोति) it makes him anxious

—उत्थुकायते (उत्थुकीभयति) he becomes anxious or uneasy.

उदक्—उदन्यति (उदकमिच्छति पिपासया) he is extremely
thirsty.

—उदकीयति (उदकमिच्छति) he wishes to drink water.

चित्र—चित्रयति (चित्रं करोति) it makes (the scene) variegated
he regards the scene as wonderful.

—चित्रीयते (चित्रमाश्चर्यं करोति) it becomes an object
of wonder.

चिरम्—चिरयति (चिरकरोति) he delays.

—चिरायते (चिर इवाचरति) he delays.

तरल—तरलयति (तरलकरोति) he causes it to shake.

—तरलायते (तरलभयति) it moves to and fro.

तीव्र—तीव्रयति (तीव्रकरोति) it strengthens.

—तीव्रायते (तीव्रवेदयते) he suffers sharp pain.

धन—धनायति (धनमिच्छतिगर्हेन) he covets wealth.

—धनीयति (धनमिच्छति) he wishes to be wealthy.

प्रतीप—प्रतीपयति (प्रतीपमाचरति करोतिवा) he becomes hostile to me, he reverses.

—प्रतीपायते (प्रतीपवेदयते) he is opposed to me, he dislikes me.

मंडल—मंडलयति (मंडलं करोति) it turns round.

—मंडलायते (मंडली भवति) it forms a circle.

मंद—मंदयति (मंदं करोति) it makes him weak.

—मंदायते (मंदं भवति) he delays.

शिथिल—शिथिलयति (शिथिलं करोति) it slackens the speed.

—शिथिलायते (शिथिलं भवति) it becomes loose.

CHAPTER XVII.

THE PARTICIPLES, THE GERUND AND THE INFINITIVE.

(420) There are two kinds of affixes in Sanskrit, technically termed Kṛit or Primary, and Taddhita or Secondary affixes by means of which primary or secondary nouns are derived from roots and derivative verbal bases or from the primary nominal bases; as कर्तु and बोधयित् are derived from the root कृ to do, by means of the Kṛit affix तृ and कर्तृत्व by the Taddhita affix त्व from the primary nominal base कर्तृ.

The Participles, the Gerund, and the Infinitive are the only primary nouns given in this work.

1. PARTICIPLES.

(a) Participles of the Present Tense.

(421) To form the Present Active Participle, the affix अत् or त् [see section 10 (b)] is added, when the root takes Parsmai-pada terminations, to the base of a primitive or derivative root which it assumes before the third person plural termination of the Present Tense.

(422) When the root takes Atmanepada terminations, the affix मान is added to the base in the case of roots of the 1st, 4th, 6th and 10 classes and all derived roots. In the remaining conjugations आन is added to the weak base instead of मान.

(423) To form the Present Passive Participle the affix मान is added to the Passive base ending in य.

Roots	Par. P. P.	Atm. P. P	Passive, P. P.
भू 1 U	भवत्	भवमान	भूयमान
क्रम् 4 U	क्राम्यत्	क्रममाण	क्रम्यमाण
तुद् 6 U	तुदत्	तुदमान	तुद्यमान
चुर 10 U	चोरयत्	चोरयमाण	चोर्यमाण
द्विष् 2 U	द्विषत्	द्विषाण	द्विष्यमाण
धा 3 U	दधत्	दधान	धीयमान
सृ 5 U	सृन्वत्	सृन्वान	सूयमान
रुध् 7 U	रुन्धत्	रुन्धान	रुध्यमान
तन् 8 U	तन्वत्	तन्वान	तन्यमान } तायमान }
क्री 9 U	क्रीणत्	क्रीषान	क्रीयमाण
बुध् Causal :	बोधयत्	बोधयमान	बोध्यमान
बुध् Desid :	बुबोधिषत्	बुबोधिषमाण	बुबोधिष्यमाण

(424) Irregular Present Participles.

विद् 2 P. forms विद्वत् or विद्वस् and आस् 2. A. forms आसनि.

(425) Note the meanings of the following present participles:—

द्विष्—द्विषत् 'an enemy'

सृ—सृन्वत् 'a person who extracts Soma juice in a sacrifice'

अर्ह—अर्हन् 'a respectable person'

पु—पयमान 'wind.'

यज्—यजमान 'one who performs a sacrifice'

The declension and formation of the feminine base of the Participles have not been treated of in this work.

(b) Participles of the Future Tense.

(426) The Parasmaipada Future Participle is formed simply by dropping the final इ of the third person singular form of the simple Future and the Atmanepada as well as the Passive one by dropping ते and adding मान to it.

Roots	Par. F. P.	Atm. F. P.	Passive F. P.
भू 1 U—	भविष्यत्	भविष्यमाण	भविष्यमाण भाविष्यमाण }
क्रम् 4 U—	क्रमिष्यत्	क्रंस्यमान	क्रंस्यमान
तुङ् 6 U—	तोत्स्यत्	तोत्स्यमान	तोत्स्यमान
चुर 10 U—	चोरयिष्यत्	चोरयिष्यमाण	चोरयिष्यमाण चोरिष्यमाण }
द्विप् 2 U—	द्वेक्ष्यत्	द्वेक्ष्यमाण	द्वेक्ष्यमाण
धा 3 U—	धास्यत्	धास्यमान	धास्यमान
सु 5 U—	सोष्यत्	सोष्यमाण	सोष्यमाण साविष्यमाण }
रुध् 7 U—	रोत्स्यत्	रोत्स्यमान	रोत्स्यमान
तन् 8 U—	तनिष्यत्	तनिष्यमाण	तनिष्यमाण
कृ 8 U—	करिष्यत्	करिष्यमाण	करिष्यमाण कारिष्यमाण }
क्री 9 U	क्रेष्यत्	क्रेष्यमाण	क्रेष्यमाण क्रायिष्यमाण }

(c) Participles of the Perfect.

(427) To form the Reduplicated Perfect Participles, Par. and Atm., the affixes वस् and आन are respectively added to that form of the root which it assumes before the weak terminations of the Reduplicated Perfect. In the case of Periphrastic Perfect, the Par. and Atm. Participles are formed by adding to the base in आम् the Reduplicated Perfect Participial forms of the auxiliary verbs अस्—भू and कृ viz. आसिवस्, चभूवस्, चकृवस् and चक्राण.

(428) When the weak base contains one vowel only or when the root ends in आ, the affix वस् takes इ before it.

(429) In the case of the roots जन् and रन्, the affix वस् does not take इ and their participles are formed from that base which they assume before the 2nd person singular termination.

(430) The affix वस् takes इ optionally after the roots गम्, हन्, वृश्, विश् and विद् 6 U. The roots गम् and हन् when they do not take इ form their participles like those of जन् and रन्.

(431) Roots ending in long क् change it to इर, but in the case of the affix आन the root is first reduplicated before the क् is changed to इर; while with वस्, the root is to be reduplicated after क् is changed to इर.

(432) The roots mentioned in section 331 drop their nasal before both वस् and आन.

Roots.	Par. Perf. P	Atm. Perf. P.
नी 1 U	निनीषस्	निन्यान
स्तु 2 U	तुष्टुषस्	तुष्टुयान
छ 8 U	चक्षुषस्	चक्राण
दा 1 U	ददिवस्	ददान
यज् 1 U	ईजिवस्	ईजान
भू 1 U	बभूवस्	बभूयान
क्रम् 4 U	चक्रम्वस्	चक्रमाण
तुद् 6 U	तुद्वस्	तुददान
चुर 10 U	चोरयामासिवस्	चोरयामासिवस्
	चोरयांबभूवस्	चोरयांबभूवस्
	चोरयांचक्रुषस्	चोरयांचक्राण
द्विप् 2 U	द्विद्विष्वस्	द्विद्विषान
धा 3 U	दधिवस्	दधान
धृ 5 U	धृष्टुषस्	धृष्टुयान
रुष् 7 U	रुरुध्वस्	रुरुधान
त्तन् 8 U	तेनिषस्	तेनान
क्री 9 U	चिक्रीवस्	चिक्रियाण
जन् 4 A	जजन्वस्	जज्ञान

Root		Par. Par. P.	Atm. P. P.
खर् 1 U		चखन्वस्	चखन्तान
घस् 1 P		जक्षिवस्	—
गस् 1 P }		जग्मिवस्	संजग्मान
with सम् A }		जगन्वस्	
हन् 2 P }		जघन्वस्	आजघ्नान
with आ A }		जक्षिवस्	
दृश् 1 P }		ददृश्वस्	ददृशान
with सम् A }		ददृशिवस्	
विश् 6 P }		विविशिवस्	विविशान
with नि A }		विविध्वस्	
विद् 6 U		विविदिवस् }	विविदान
		विविद्वस् }	
क्वृ 6 P }		चिकीर्वस्	चकिराण
with अप A }			
तृ 1 P		तितीर्वस्	—
शृ 9 P		शिशीर्वस्	—
पृ 3 P		पृपूर्वस्	—
जाग् 2 P		जजाग्वस्	—
		जजागर्वस्	—
		जागरांचकृवस्	—
कृ with सम्		संचस्कृवस्	संचस्क्राण
कृच्छ् 6 P		आनृच्छ्वस्	—
अञ्ज् 7 P		आजिवस्	—
उन्द् 7 P		उन्दामासिवस्	—
		उन्दांवभूवस्	
आस् 2 A		—	आसांचक्राण

(d) Past Passive Participles.

(433) The Past Passive Participle is generally formed by adding त to the root or to any derivative verbal base.

या	—	यात	स्मृ	—	स्मृत
श्रि	—	श्रित	त्यज्	—	त्यक्त
क्री	—	क्रीत	दृप्	—	दृप्त
च्यु	—	च्युत	बोधय्	causal of बुध्	बोधित
भू	—	भूत	चिकीर्ष	Desid. of कृ	चिकीर्षित

(434) The affix त is weak, viz. no Guna or Vriddhi substitute takes place before it. Exceptions:—

(a) The roots शी, जागृ, मृ 1. A. स्थिद्, धृप्, मिद्, मृप् and स्थिद् take Guna when they admit of इ. The last 6 roots, though Set, take इ optionally before त.

Roots:	P. P. P.	Roots	P. P. P.
शी 2 A	शपित	धृप् 6 P	धर्पित or धृष्ट
जागृ 2 P	जागरित	मिद् 1 A } 4. P. }	मेदित-मिन्न *
मृ 1 A	मृषित or मृत	मृप् 1 4 U }	मर्षित, in other to endure } senses मृष्ट
मृ 9 U	मृत or मृन् *	स्थिद् 1 A	स्वेदित-स्विदित or स्थिन्न *
स्थिद् 4 P } 1 A }	क्षेदित or क्षिपण *	स्थिद् 4 P (anit)	स्थिन्न

(b) The penultimate short उ of roots of the 1st class takes Guna optionally when the affix त is added with an intermediate इ and the participle is used impersonally or when it imports the sense of "beginning to perform the action or to undergo the state" expressed by the verb; as मुद्-मुदित 'delighted' but in the sense of 'beginning to delight' or when used impersonally it forms मुदित or मोदित; other instances are ढखित or ओखित, छपित or गोपित or छुगृप्सित, रुंचित or रोचित, शुभित or शोभित, शुचित or शोचित, from the roots उख्-गृप्-रुच्-शुम् and शुच्. The following three roots, though Set, take इ optionally before त:—

उष् 1 P to burn—उदित—ओषित or उष्ट

क्षुब् 1 A to be agitated—क्षुभित—ओभित or क्षुब्ध

घुप् 1 P to proclaim—घुषित—घोषित or घुष्ट

(c) Those roots of the tenth conjugation whose final vowels and the penultimate अ take Vriddhi and the penultimate short takes Guna in the conjugational tenses and

* See section 442.

moods undergo the same change before the affix त when added with the intermediate इ; section 330 holds good in this case also. Examples:—चोरित—क्षालित—कथित कीर्तित—धर्षित—ज्ञापित—धनित from the roots चुर, क्षल, कथ्, कृव्, धृप्, ज्ञा, and धू (all 10. U.)

(435) The general rule about the augment इ has many exceptions in this case. These have been noted below:—

(a) Roots ending in vowels do not generally take इ before त.

Roots	P. P. P.	Roots	P. P. P.
दा 2 P	दात	क्षु 2 P	क्षुत
पा 2 P	पात	क्षु ॥	क्षुत
कै 1 P	कात	तु ॥	तुत
श्रि 1 U	श्रित	कृ 6 A	कृत
ली 1 P	लीत	धू 1 5 9 U } 6 P }	धूत
नी 9 U	नीत	भू 1 U	भूत
यु 2 P	युत	सू 2. 6 P	सूत
रु ॥	रुत	सृ 1 P	सृत
रु ॥	रुत		

Exceptions:—

(1) The roots शी, जागृ, दरिद्रा, दो 4 P. मे 1 A., मा 2 P. 3. 4. A सो and स्था take इ before त. The final vowel of these roots except शी and जागृ is dropped.

Roots.	P. P. P.	Roots.	P. P. P.
दरिद्रा 2 P	दरिद्रित	मा 2 P } 3 4 A }	मित
दो 4 P	दित	सो 4 P	सित
मे 1 A	मित	स्था 1 U	स्थित

For शी and जागृ see section 434.

(2) The roots पा-धे and गै (all 1 P.) also take इ before which the final vowel is dropped, but this इ is lengthened in their case धीत—पीत—गीत—from धे—पा and गै

(3) The roots छो and शो take इ optionally.

Roots

P. P. P.

छो 4 P

छात or छिते

शो 4 P

शात or शित

(b) All Wet roots except क्लिप् 9. P. and all Anit roots except क्षुप् and वस् 1 P. do not take इ before त. क्लिप् 9 P. takes it optionally and क्षुप् and वस् necessarily.

Roots Past. P. P.

अक्ष् 1 5 P

अष्ट

अक्ष् 5 A

अष्ट

कृप् 1 A

कृत

गाह् 1 A

गाढ

यप् 1 P

यत्

गोपायित

यह् 1 U

युह

यह् 1 A

युह

तक्ष् 1 5 P

तष्ट

त्वक्ष् "

त्वष्ट

वप् "

वत्

वृप् "

वृत

वृप् "

वृत

वृह् "

वृग्ध or वृढ

नक्ष् "

नष्ट

वृह् } 6 P

वृढ

वृह् }

वृढ

Roots.

Past. P. P.

सुह् 4 P

सुग्ध or सुढ

रध् "

रद्ध

स्रिह् "

स्रिग्ध or स्रीढ

क्षुप् "

क्षुपित

सृज् 1 2 P

सृष्ट

सिध् 1 P

सिद्ध

स्वह् 6 P

स्वढ

क्लिप् 9 P

क्लिषित or क्लिट

वस् 1 P

उपित

दह् "

दग्ध

नह् 4 U

नद्ध

मिह् 1 P

मीढ

रुह् 1 P

रुढ

लिह् 2 U

लीढ

विज् 3 U

वित्त

विद् 7 A

वित्त

सृज् 4 A }

सृष्ट

6 P }

(c) The following Set roots do not take इ before त:—

Roots of the 8th conjugation ending in a nasal, most roots ending in अम् and इन्, and the roots धि—पू 9 U—शक् 5 P उच् 4 U—गृच्—मुच् and पृच्; लज्—विज्—भृज् and वृज्;—यत्—चेत्—ऊत्—यृत्—सृत् and रत्; उन्द्—ऊद्—मद्—ल्हाद्—रृद् and इद्; इन्ध्—ऊध्—यृध् and वृध्; खन् and जन्; दीप् and लभ्.

जम्—दम्—संम्—भ्रम्—लुम् and वृम्; ऊय्—क्यूय्—क्ष्माय्—पूय्—प्याय्
and स्फाय्; गूर—त्वर—तूर and पूर; फल्—धुर्व—ऊष् and भ्रंश्;
इष्—कृष्—जुष्—रिप्—धृष्—वृष्—पुष् and प्लुष्; ग्रस्—गल्स्—त्रस्—
स्वस्—यस्—शस्—शंस्—शास् 2 A and संस्; and सह 1 A.

Roots	Past. P. P.	Roots	Past. P. P.
इष् 6 P	इष्ट	पृच् 2 A } पृक्त	
ऊर्ण	ऊर्णत्	7 P }	
कृष् 4 U	कृष्ट	पुष् } 1 P पुष्ट	
नृत् "	नृत्त	प्लुष् } प्लुष्ट	
गृष् "	गृष्ट	भृज् 1 A भृक्त	
कृष् "	कृष्ट	यत् "	यत्त
ऊत् "	ऊत्त	यस् 1 4 P यस्त	
ग्रस् } 1 A ग्रस्त		रिष् 1 " रिष्ट	
गल्स् }		लुप् "	लुप्त
युच् } 1 P युक्त		लुम् "	लुब्ध
ग्लुच् }	ग्लुक्त	वृज् 1 7 P } वृक्त	
घृष् "	घृष्ट	2 A }	
चित् "	चित्त	वृत् 1 A वृत्त	
चृत् 6 P चृत्त		वृष् "	वृष्ट
जम् 1 A जग्ध		वृष् 1 P वृष्ट	
जुष् 6 A जुष्ट		शक् 5 P शक्त	
त्रस् 1 4 P त्रस्त		शस् 5 P शस्त	
दीप् 4 A दीप्त		शास् 2 A शास्त	
वृम् 6 P वृब्ध		शुच् 4 U शुक्त	
		सह 1 A सोढ	

(d) The following Set roots take इ optionally before तः—

See also section 434 (a and b)

अव्—अव्—कृद्—क्षीव्—ज्ञप्—लस्ज्—त्वर—सूचर्च् and शक् 4 U
अज्च्—वृज् 10 U—ध्वन्—स्वन्—क्षुम् 4 9 P—स्तंम्; अम्—शम्;
वह्निश् 4 A. कप्—उप्—धुप्—धृप् 5 P.—पृष् 1 P.—मिष्—रुप्—and हृष्
लस् and श्वस्.

Roots	Par. Past. P.	Roots	Atm. Past. P.
अत् 1 P	अतित-अत्त	धृप् 5 P	धर्षित, धृष्ट
कट् "	कटित-कट्ट	सृप् 1 P	मर्षित-सृष्ट
कप् "	कपित-कट	रुप् 4 P	रुषित-रुष्ट
क्लिश् 4 A	क्लिशित-क्लिष्ट	लस् 1 P	लसित-लस्त
क्षुप् 4'9 P	क्षुभित-क्षुब्ध	वृज् 10 U	वर्जित-वृक्त
हृप् "	हृषित-हृष्ट	श्वस् 2 P	श्वसित
ज्ञप् 10 U	ज्ञपित-ज्ञप्त	with वि } or आ }	विश्रस्त आश्रस्त

(436) Section 326 and exceptions 3 and 2 to section 322 and 323 hold good before the affix त also. वे forms उत्.

Roots.	Past. P. P.	Roots.	Past. P. P.
वच् 2 P	उक्त	व्यच् 6 P	विचित
स्वप् "	सुप्त	व्रश्च् "	वृक्णा *
यज् 1 U	इष्ट	प्रच्छ् "	पृष्ट
वप् "	उप्त	भ्रज् 6 U	भृष्ट
वह् "	ऊढ	वे 1 U	उत
वस् 1 P	उषित	व्ये "	वीत
वट् "	उदित	ह्वे "	हूत
मृह् 9 U	मृहीत	ज्या 9 P	जीन *
व्यध् 4 P	विद्ध	धि 1 P	शून *
वश् 2 P	उशित		

(437) A penultimate radical nasal is generally dropped. The roots मंश्, —मंश् and शंश् take ह् before त and शंस and सत्सम् also take ह् but retain the nasal in the Atmanepada.

Roots.	P. P. P.	Roots	P. P. P.
इन्श् 7 A	इद्ध	मंश् 1 A	मस्त
दम्श् 5 P	दब्ध	मस् "	मस्त
ध्वंश् 1 A	ध्वस्त	संश् "	सन्ध
मंश् 1 A } 4 P }	मष्ट	दंश् 1 P	दष्ट
		वंश् 9 P	वद्ध

* See section 441.

Roots.	Past P. P.	Roots	Past P. P.
रञ्ज् 1 U	रक्त	मन्थ् 1 9 P	मथित
सञ्ज् 1 P	सक्त	अन्थ् 9 P	अथित
स्वञ्ज् 1 A	स्वक्त	शंस् 1 P	शस्त
अञ्ज् 7 P	अक्त	1 A	शंसित
तञ्च् ॥	तक्त	स्तंभ् 1 A	स्तंभित
तुंद् 6 P	तुद	5 9 P	स्तब्ध
यन्थ् 9 P	यथित		

(438) Most roots ending in अम् except Anit, ones lengthen the penultimate अ and change the म् to न् before the affix त. The roots अम्, दम्, वम् and शम् take इ optionally before त.

Roots	Past P. P.	Roots	Past P. P.
कम् 1 A	कान्त	अम् 4 P	आन्त
क्रम् 1 4 P	क्रान्त	क्षम् 1 A } 4 P }	क्षान्त
कृम् ॥	कृान्त	अम् 1 P	आन्त, अमित
चम् 1 P	चान्त	दम् 4 P	दान्त, दमित
तम् 4 P	तान्त	वम् 1 P	वान्त, वमित
भम् 1 4 P	भान्त	शम् 4 P	शान्त, शमित

(439) The following roots drop the final nasal before the affix त and the roots जन्—सन्—खन् do the same, but lengthen the penultimate अ.

Roots	P. P. P.	Roots	P. P. P.
गम् 1 P	गत	क्षिण् 8 U	क्षित
नम् ॥	नत	तन् ॥	तत
यम् ॥	यत	तृण् ॥	तृत
रम् 1 A	रत	घृण् ॥	घृत
मन् 4 A	मत	मन् 8 A	मत
हन् 2 P	हत	वन् ॥	वत
वन् 1 P	वत	सन् 8 U	सात
कृण् 8 U	कृत	जन् 4 A	जात
क्षण् ॥	क्षत	खन् 1 U	खात

(440) Roots ending in ह् change it to रू and roots in वृ drop it generally before the affix त. स्फाय् changes its vowel to ई.

Roots	P. P. P.	Roots	P. P. P.
क्षिप् 1 4 P	क्षयत	क्नुय् 1 A	क्नुत
क्षिप् "	क्षयत	क्षमाय् "	क्षयात
दिप् 4 P	द्युत or द्युन	पूय् "	पूत
सिप् "	स्यत	स्फाय् "	स्फाति
ऊय् 1 A	ऊत		

(441) The affix त is generally changed to न in the case of roots ending in आ [including those in ए—ऐ and ओ by virtue of section 196 (b)] which begin with a conjunct consonant containing a semi-vowel, as well in the case of roots ending in long क् or र् or द्. The radical द् is also changed to न्. Radical व preceding र् is changed to long ऊ and the final क् is changed to ईर्, or to ऊर् if a labial or व precedes. The affix त is also changed to न in the case of the following roots:—हा, धि, डी, दी, पी, री, व्ली, ह्, छ, ग्, छ, वै, प्याय्, मञ्ज्, मरज्, रुज्, लग्, लज्, विज्, व्रश्च, हाद्, &c.

The vowel of हा 3. P. is changed to ई; ज्या and श्वि follow exceptions 3 and 2 to section 322 and 323; प्याय् drops its या and substitutes ई optionally before न; and the roots ह् and छ lengthen their vowel before न.

Exceptions:—अद्, मद्, हाद्, रया, घ्ये, व्ये, ह्ये, &c are some of the irregularities. अद् forms जग्ध; हाद् shortens its penultimate vowel; व्ये and ह्ये take Samprasârana and form धी and ह् as the bases; and the roots मद्, रया, घ्ये, व्ये and ह्ये take त instead of न्.

Roots	P. P. P.	Roots.	P. P. P.
ग्ले 1 P	ग्लान	स्त्ये 1 P	स्त्यान
द्रा 2 P	द्राण	क् 1	ईर्ण
व्ये 1 A	व्यान	क् 6 P } क् 9 U }	कीर्ण
ग्ले 1 P	ग्लान	गृ 6 9 P	गीर्ण
श्वे "	श्राण	जू 1 4 9 P	जीर्ण

Roots. P. P. P.

तृ 1 P	तीर्ण
दृ 9 P	दीर्ण
पृ 3 9 P	पूर्ण
वृ 9 U	वृर्ण
शृ 9 P	शीर्ण
स्तृ 9 U	स्तीर्ण
हा 3 A	हान्
ज्वर् 1 P	जूर्ण
तूर 4 A	तूर्ण
पद् "	पन्न
गूर "	गूर्ण
ह्लिद् 4 P	ह्लिन्न
क्षुद् 7 U	क्षुण्ण
खिद् 4 7 A } 6 P }	खिन्न
छिद् 7 U.	छिन्न
छृद् "	छृण्ण
तुद् 6 U	तुन्न
तृद् 7 U	तृण्ण
शद् 1 P	शन्न
सद् "	सन्न
स्कन्द "	स्कन्न
स्यन्द 1 A	स्यन्न
ज्या 9 P	जीन
हा 3 P	हीन
धि 1 P	ज्ञान
ही 1 4 A	हीन
दी 4 A	दीन

Roots. P P. P.

वृ "	वृन
धी "	धीन
री 4 A 9 P	रीण
ल्ली 9 P	ल्लीन
दृ 1 P	दृन
द्य 1.6 P	द्यन
लृ 9 U	लृन
वे 1 P	वान
प्याय् 1 A	पीन or प्यान
with आ	आपीन
with प्र	प्रप्यान
मञ्ज् 7 P	मञ्ज
मस्ज् 6 P	मस्ज
रुज् 6 P	रुग्ण
लग् 1 P	लग्न
लज् 6 A	लग्न
विज् 6 A } 7 P }	विग्ण
ब्रश्च 6 P	बृक्ण
Exceptions	
अद् 2 P	जग्ध, अन्न
मद् 4 P	मन्न
ह्लाद् 1 A	ह्लन्न
ख्या 2 P	ख्यात
ध्यै 1 P	ध्यात
व्ये 1 U	वीत
ह्वे 1 P	ह्वत

(442) The following roots take त or न optionally. They have certain peculiarities regarding vowel changes, &c. which have been noted below.

The vowel of आ changes to ऋ before त and that of क्षि is lengthened before न. ये of द्ये is changed optionally to ई before न and necessarily before त.

अञ्च् takes इ in the sense of 'to worship' only, but when it means 'to go' it takes त or न.

क्षिद् and मिद् take Guna necessarily, and सिद् optionally before त. The roots क्षिद्, मिद्, सिद्, त्वर, पुर 10 U, अर्द्, लस्ज् and छद् 10 U take इ before त and reject it before न.

The roots विद्, भुज्, मी, ली and सू take त or न when they belong to the particular conjugations shown below.

The root वी 2 P with the preposition निर् takes न; otherwise it is regular.

Roots	P. P. P.
आ 2 P	आण, शृत
क्षि 1 5 P	क्षित, क्षीण
क्ष्ये 1 A	क्ष्यान, क्षीन, क्षीत
घ्रा 1 P	घ्रात, घ्राण
सि 5 9 U	सित, सिनः (a lump of food)
क्षी 3 P	क्षीत, क्षीण
पू 9 U	पूत, पून
क्व 1 3 P	क्वत, क्वण (debt)
त्रे 1 A	त्रात, त्राण
अञ्च् 1 P	to worship अञ्चित
अञ्च् 1 U	to go अक्त, अक्न
मिद् 1 A } 4 P }	मेदित, मिन्न
दिष्	शृत, शून
क्षिष् " } 4 A }	क्षेदित, क्षिण्ण
पूर "	पूर्ण, पूर्त
पूर 10 U	पूर्ण, पूरित
सिद् 1 A	सिदित, सिदित
	सिन्न
4]	
अर्द् 1 I	

Roots.	P. P. P.
अर्द्	समर्ण asked
	अभ्यर्ण near
लस्ज् 6 A	लग्न, लज्जित
छद् 10 U	छन्न, छादित
1 U	छन्न
विद् 4 P } 6 U }	विन्न
7 A	वित्त
भुज् 6 P	भुग्न
7 A	भुक्त
सू 2 A	सूत
4 A	सून
मी "	मीन
9 U	मीत
ली 1 P	लीत
ली 9 P 4 A	लीन
वा 2 P	वात
with निर्	निर्वाण
उन्द् 7 P	उत्त, उन्न
सुर् 6 U	सुत्त, सुन्न
भिद् 7 U	भिन्न, भित्त

(443) The following roots form their past passive participles irregularly:—

Root	P. P. P.	Roots	P. P. P.
अद् 2 P	जग्ध	धा 3 U	हित
अज् 1 P	वीत also अजित	ध्वन् 1 P	ध्वान्त also ध्वनित
अव् 1 P	उत also अवित	धाव् 1 U to cleanse	धौत
कुश् 4 A	कुश	पच् 1 U	पक्
with प्र	प्रकुशित	फल् 1 P	फुल्ल
क्षीव् 1 A	क्षीब	फल् with सम् } संकुल्ल	
with प्र	प्रक्षीबित	with उत् } उत्कुल्ल	
क्षै 1 P	क्षाम	with प्र	प्रकुल्ल-प्रकुल्ल
ग्रह् 9 U	गृहीत	मृच्छ् 1 P	मूर्त
चक्ष् 2 A	ख्यात, कशात		मूर्च्छित
दा 1 3 U } दत्त		म्लेच्छ् ,	म्लिष्ट
दे 1 A }		शाम् 1 P	शिष्ट
दा with प्र	प्रदत्त or प्रत्त	शुष् 4 P	शुष्क
दा with नि	निदत्त or नित्त	स्वन् 1 P	स्वान्त
			स्वनित

(444) The past active participle is formed by adding वत् to the past passive participle; as श्रुत—श्रुतवत्, भिद्—भिन्नवत्.

GERUNDS.

(a) THE GERUND IN त्वा.

(445) The Gerund is formed by the addition of the affix त्वा to the root or derivative verbal base. Examples, यात्वा, श्रित्वा, क्रीत्वा, च्युत्वा, भूत्वा, स्मृत्वा, त्यक्त्वा, बोधित्वा, चिकीर्षित्वा, &c.

have (446) The affix त्वा is weak. Exceptions:—

The vowel of the affix त्वा is added with the intermediate इ the lengthened before the roots शी, भि, डी, पू, जाग्, the penultimate न and necessarily, beginning with vowels and the penultimate short

क् of roots beginning with consonants with the exception of roots कृप्, वृप्, शृप् 4 U and वृष् take Guna necessarily. शृज् takes Vriddhi and वृह् lengthens its vowel optionally. Roots ending in long क् expect कृ 6 P and जृ 1. 4. 9 P. do not take इ and change their vowel to ईर्, or to ऊर् if a labial or व् precedes. The vowel of कृ 6 P. and जृ 1 4 9 P. takes Guna before त्या and the augment इ is optionally lengthened.

Roots	Gerund	Roots	Gerund,
शी 2 A	शयित्वा	वृत् 4 P	नर्तित्वा,
धि 1 P	धयित्वा	वृष् 6 P	परित्या
डी 1 4 A	डयित्वा	शृप् 1 P	मयित्वा, शृष्ट्वा
पू 1 A } 9 U }	पयित्वा	शृज् 1 2 P	माजित्वा
जाय् 2 P	जागरित्वा	वृह् 1 U	वृहित्वा वृहित्वा
इप् 4 P	पयित्वा	कृ 6 P	करित्वा, करीत्या
उव् 1 P	ओषित्वा	कृ 9 U	कीर्त्या
क्वच् 6 P	अर्चित्वा	जृ 1 4 9 P	जरित्वा, जरित्वा
ऊव् "	कर्तित्वा	क् 9 P	ईर्त्या
चृव् "	चर्तित्वा	गृ 6 9 P	गीर्त्या
धृप् 1 5 P	धयित्वा	तृ 1 P	तीर्त्या

(b) The penultimate short इ or उ of roots beginning with consonant and the vowels of कृप्, वृप्, शृप्, 4 U and ऊर्ण take Guna optionally, when the affix त्या is added with the intermediate इ.

विच् 6 P	पिशित्वा, पेशित्वा	वृप् 4 P	वृषित्वा, तर्षित्वा
उप् 1 9 P	उषित्वा, पोषित्वा	शृप्, " U	शृषित्वा, मषित्वा
ऊर्ण 4 P	ऊर्षित्वा, कर्षित्वा	ऊर्ण 2 U	ऊर्णयित्वा, ऊर्णयित्वा

Counter exceptions:—The vowels of the following roots do not take Guna.

Roots.	Gerund.	Roots.	Gerund
कुच् 6 P	कुचित्वा	वृद् 4 6 P	वृदित्वा
विच् 6 A } 7 P }	विजित्वा	उद् 6 P	उदित्वा
कुद् 6 P	कुदित्वा	स्कृद् "	स्कृदित्वा
		कुद् 1 P	कुदित्वा

Roots.	Gerund	Roots.	Gerund
लुङ् 6 P	लुठित्वा	चिद् ,,	चिदित्वा
तृण् 8 U	तृणित्वा, तृत्वा	छुर 6 P	छुरित्वा
सृद् 9 P	सृदित्वा	क्लिग् 4 9 P	क्लिशित्वा, क्लिष्टा
रुद् 2 P	रुदित्वा	कुप् 9 P	कुषित्वा
		मुष् ,,	मुषित्वा

(c) Sections 330 and 434 c also hold good here; as चोरयित्वा, क्षालयित्वा, कथयित्वा, कीर्तयित्वा, धर्षयित्वा, ज्ञापयित्वा, धूनयित्वा from the roots चुर, क्षल्, कथ्, कृत्, धृष्, ज्ञा and धू, all 10 U.

About the Augment इ.

(447) Roots ending in vowels except those ending in long ऋ do not generally take इ before त्वा. Roots ending in ए, ऐ and ओ, are to be taken as roots in आ.

दा 2 P	दात्वा	मी 9 U	मीत्वा
पा ,,	पात्वा	यु 2 P	युत्वा
कै 1 P	कात्वा	सृ 1 P	सृत्वा
ली ,,	लीत्वा		

Exceptions:—

(a) The roots शी, धि, डी, पू, जागृ, दरिद्रा, दो 4 P, मे 1 A, मा 2 P 3 4 A. सो and स्था take इ before त्वा. The final vowel of the last 6 roots is dropped. कृ 6 P and जृ 1 4 9 P. take इ and optionally lengthen it before त्वा..

Roots.	Gerund	Roots.	Gerund
दरिद्रा 2 P	दरिद्रित्वा	स्था 1 U	स्थित्वा
दो 4 P	दित्वा	मा 2 P } 3 4 A } मे 1 A }	मित्वा
सो ,,	सित्वा		
क 6 P	करित्वा-करीत्वा	जृ 1 4 9 P.	जरित्वा जरीत्वा

(b) Exceptions 435 b and c hold good before त्वा also.

धे 1 P	धीत्वा	छो 4 P	छात्वा, छित्वा
पा ,,	पीत्वा	शो ,,	शात्वा, शित्वा
गै ,,	गीत्वा		

(448) Anit roots except हृष् and घम् 1 P do not take ह before त्वा.

The root स्कृन् retains its nasal; roots सञ्ज्, वञ्च् and दंश् drop it, while रञ्ज्, स्वञ्ज्, and भञ्ज् retain it optionally. मस्ज् inserts a nasal.

हृष् 4 P	हृषित्वा, क्षोषित्वा	दंश् 1 P	दग्ध्वा
तृष् "	तृष्ट्वा	लिह् 2 U	लीढ्वा
घम् 1 P	उषित्वा	नह् 4 U	नध्वा
शक् 5 P	शक्त्या,	स्कृन् 1 P	स्कृत्वा
पच् 1 U	पक्त्वा	सञ्ज् "	सक्त्या
त्यज् 1 P	त्यक्त्या	वञ्च् 9 P	वध्वा
क्षृद् 7 U	क्षृत्वा	दंश् 1 P	दध्वा
युष् 4 A	युध्वा	रञ्ज् 1 4 U	रक्त्या, रीक्त्या
आप् 5 P	आप्या	स्वञ्ज् 1 A	स्वक्त्या, स्वक्त्या
दिष् 6 U	दिष्ट्वा	भञ्ज् 7 P	भक्त्या, भंक्त्या
लभ् 1 A	लब्ध्वा	मस्ज् 6 P	मंक्त्या

(449) Wet roots take ह optionally as usual.

Roots

Gerund

क्लिद् 4 P	क्लैदित्वा	क्लिदित्वा	क्लित्वा,
नश् "		नशित्वा	नष्टा-नष्ट्वा
सृह् "	मोहित्वा	सृहित्वा	सृग्ध्वा-मूढ्वा
मृज् 1 2 P	मार्जित्वा		सृष्ट्वा
कृप् 1 A	कल्पित्वा		कृप्या
गाह् "		गाहित्वा	गाढ्वा
स्पृन्द् "		स्पृन्दित्वा	स्पृन्ध्वा
गृह् 1 U	गृहित्वा	गृहित्वा	गृह्वा
क्लिग् 9 P		क्लिशित्वा only	क्लिष्ट्वा
तञ्च् 7 P		तंचित्वा	तक्त्या
अञ्ज् "		भोजित्वा	अंक्त्या-अक्त्वा

(450) The following Set roots take ह optionally before त्वा:—

Roots ending in हृष्, roots of the 8th conjugation ending in a nasal, most roots ending अम् except Anit ones and the roots

पू 1 A शक् 4 U, खन्, युच्, ग्लच्, क्लिच् 4 A, अस् 4 P, ग्रस्, ग्लस्, यस्, शस्, लृष्, लृभ्, सङ्, वृत्, ऋध्, गृध्, वृष्, वृद्ध्, तृद्, मृष् 1 P वृध्, वृष्, इष् 6 P, पुष्, रिष्, रुष्, अंच्, वंच् देभ्, स्तंभ् 5 9 P, भंश्, भंस्, भ्वंस्, संभ्, संस् and शंस्.

Roots ending in इच् change it to य् before त्वा without intermediate इ.

Roots of the 8th conjugation and the root खन् drop the final nasal before त्वा and सन् and खन् lengthen the penultimate अ.

Regarding roots ending in अम् section 438 holds good before त्वा also, but the roots अम् and दम् take इ necessarily and the roots कम् and क्रम् have a third form कामयित्वा and क्रत्वा respectively.

The penultimate nasal of the roots noted above is dropped before त्वा without the intermediate इ and retained when they take इ. It is optionally dropped in the case of वंच् even when it takes the intermediate इ. The roots मंथ्, मंथ् and श्रंथ् and लृञ्च् take इ necessarily but drop their nasal optionally.

Roots.	Gerund	Roots.	Gerund.
क्षिच् 1 4 P क्ष्यत्वा	क्षेवित्वा,	क्लम् "	क्लांत्वा क्लमित्वा
ष्ठिच् "	ष्ठ्यूत्वा	भ्रम् "	भ्रांत्वा भ्रमित्वा
दिच् 4 P द्यूत्वा	देवित्वा,	क्रम् "	क्रांत्वा क्रामित्वा
सिच् "	स्यूत्वा		क्रत्वा
ऋण् 8 U कृत्वा	अर्णित्वा	तम् "	तान्त्वा तामित्वा
क्षण् "	क्षत्वा	अम् "	आंत्वा आमित्वा
क्षिण् "	क्षित्वा	दम् "	दांत्वा दामित्वा
	क्षेणित्वा	शम् 4 P	शांत्वा शामित्वा
तन् "	तत्वा	चम् 1 P	चांत्वा चामित्वा
तृण् "	तृत्वा	अम् "	अमित्वा
घृण् "	घृत्वा	वम् "	वामित्वा
मन् "	मात्वा	कम् 1 A	कांत्वा कामित्वा
सन् "	सात्वा		कामयित्वा
वन् "	वात्वा	क्षम् 1 A } क्षांत्वा क्षामित्वा	
खन् "	खात्वा	4 P }	
	खणित्वा		

Roots	Gerund	Roots	Gerund		
अञ्च् 1 P	अक्त्वा	अञ्चित्वा	मस्	मस्त्वा	ग्रसित्वा
वञ्च् "	वक्त्वा	वञ्चित्वा	सह्	सोढ्वा	साहित्वा
		वञ्चित्वा	वृत्	वृत्त्वा	वर्तित्वा
शञ्च् "	शस्त्वा	शञ्चित्वा	वृध्	वृध्त्वा	वृधित्वा
लुञ्च् "		लुञ्चित्वा	ग्रंथ् 9 P		ग्रंथित्वा
		लुञ्चित्वा			मथित्वा
मुञ्च् "	मुक्त्वा	मुञ्चित्वा	मंथ् 1 "		मंथित्वा
		मुञ्चित्वा			माथित्वा
यस् "	यस्त्वा	यसित्वा	अंथ् 1 P		अथित्वा
घृष् "	घृष्ट्वा	घर्षित्वा			अंथित्वा
वृष् "	वृष्ट्वा	वर्षित्वा	शक् 4 U	शक्त्वा	शक्तित्वा
पुष् "	पुष्ट्वा	पुषित्वा	क्लिग् 4 A	क्लिप्त्वा	क्लिशित्वा
		पुषित्वा	अस् 4 P	अस्त्वा	असित्वा
रिष् "	रिष्ट्वा	रिषित्वा	लुप् "	लुप्त्वा	लुपित्वा
		रेषित्वा			लोपित्वा
सृष् 1 P	सृष्ट्वा	मर्षित्वा	लुभ् "	लुब्ध्वा	लुभित्वा
दम्भ् 5 P	दब्ध्वा	दंभित्वा			लोभित्वा
स्तम्भ् 5 6 P	स्तब्ध्वा	स्तंभित्वा	क्लृप् "	क्लृप्त्वा	अर्षित्वा
भ्रग् 1 A	भ्रष्ट्वा	भ्रंशित्वा	गृप् "	गृप्त्वा	गर्षित्वा
ध्वस् "	ध्वस्त्वा	ध्वंसित्वा	छृद् 7 U	छृत्वा	छर्दित्वा
स्रम्भ् "	स्रब्ध्वा	स्रंभित्वा	तृद् "	तृत्वा	तर्दित्वा
पू "	पूत्वा	पषित्वा	इष् 9 P	इष्ट्वा	एषित्वा

(451) The following Anit roots drop their final nasal before त्वा.

गम् 1 P	गत्वा	रम् 1 A	रत्वा
नम् "	नत्वा	मन् 4 A	मत्वा
यम् "	यत्वा	हन् 2 A	हत्वा

(452) Roots mentioned in Section 326 with the exception of चश्, व्यच्, and व्रश्च् take Samprasāraṇa before त्वा. Exception 3rd to section 322 holds good before त्वा also.

Roots.	Gerund	Roots.	Gerund *
वच् 2 P	उक्त्वा	वस् 1 P	उषित्वा
स्वप् ,,	सुप्त्वा	वद् ,,	उदित्वा
वश् ,,	वशित्वा	ग्रह् 9 U	गृहीत्वा
यज् 1 U	इष्ट्वा	व्यध् 4 P	विध्त्वा
वप् ,,	उप्त्वा	प्रच्छ 6 P	पृष्ट्वा
वह् ,,	ऊह्त्वा	व्यच् ,,	वैयचित्वा
वे ,,	उत्वा	व्रश्च ,,	व्रश्चित्वा
व्ये ,,	वीत्वा	भ्रस्ज् 6 U	भृष्ट्वा
ह्वे ,,	ह्वत्वा	ज्या 9 P	जीत्वा

(453) The following roots form their Gerunds irregularly:

Roots	Gerund	Roots	Gerund
अद् 2 P	जग्ध्वा	दा 1 3 U	} दत्वा
शास् ,,	शिष्ट्वा, शासित्वा	दे 1 A	
अज् 1 P	वीत्वा, अजित्वा	धा 3 U	हित्वा
चक्ष् 2 A	ख्यात्वा, कशात्वा	धाव् 1 U	धौत्वा-धावित्वा
		हा 3 P	हित्वा

(b) The Gerund in य.

(454) When a preposition is prefixed to a root, य is added instead of त्वा; as आदाय, अपनीय, अनुभूय, प्रमुच्य, &c.

(455) The affix य does not admit of the intermediate इ. See section 185.

(456) त् is prefixed to this य when a root ends in a short vowel, or when the radical short vowel combines with the vowel of a preposition to form a long one; examples, निश्चित्य, अनुकृत्य, प्रस्तुत्य, अधीत्य, प्रेत्य, &c.

(457) Roots ending in इव् lengthen the radical vowel; as प्रक्षीव्य, आदीव्य, निष्टीव्य, आसीव्य, &c.

(458) Roots of the 8th conjugation ending in a nasal except सन् and the roots हन् and मन् 4 A. drop their nasal necessarily before य. Anit roots ending in म् and the roots खन्, जन् and सन्

do it optionally but the last 3 roots lengthen their vowel before य. Examples, समृत्य—विक्षत्य—प्रक्षित्य—वितत्य—प्रवृत्य—प्रघृत्य—अवमत्य—प्रमत्य—प्रवत्य—निहत्य—आगम्य—आगत्य—प्रणम्य—प्रणत्य—नियम्य—नियत्य—विरम्य—विरत्य—उत्खाय—उत्खन्य—संजाय—संजन्य, &c.

(459) Roots mentioned in section 326 take Samprasâraṇa before य. Examples:—प्रोच्य—प्रमुच्य—सामिज्य—प्रत्युच्य—प्रोह्य—प्रोष्य—अनुय—संगृह्य—आविध्य—आपृच्छ्य—प्रभृज्य—आहूय—संविच्य—संवृद्ध्य—उच्छ्रय, &c.

(460) The roots वे and ज्या do not take Samprasâraṇa; and द्ये takes it optionally when preceded by परि and सम्; as प्रवाय, प्रज्याय, प्रव्याय, परिवीय or परिव्याय, and संव्याय or संवीय.

(461) Section 23 (a) holds good before य; as प्रकीर्य, निर्गौर्य, अनुजीर्य, उत्तीर्य, विदीर्य, प्रपूर्य, संबूर्य, विशीर्य, विस्तौर्य, &c.

(462) Penultimate nasal is generally dropped; as प्रशस्य, व्यज्य, निबध्य, विभज्य, उन्मथ्य, &c.

(463) The following roots form their Gerund in य irregularly :—

Roots		Gerund	Roots		Gerund
अङ्	—	प्रजग्ध्य,	क्षि	—	प्रक्षीय
अज्	—	संवीय	जाय	—	प्रजागर्य
शास्	2 P—	अनुशिष्य	शी	—	निशम्य
मे	6 A—	निमाय, निमित्य	मि	5 U—	संमाय
ली	4 A—	विलीय, विलाय	दी	4 A—	प्रदाय
सी	9 U—	प्रमाय			

(464) The Vikarana अय of the 10th conjugation and Causals is dropped before the affix य except in the case of its being immediately preceded by a prosodially short syllable; as उत्तोत्य, विसृप्य, प्रक्षाल्य, but विरचय्य, प्रकथय्य; प्रबोध्य, विकार्य, आनाम्य, अपगमय्य, &c.

(465) अय is optionally retained in the Causal base of the root आप्; as प्राप्य or प्रापय्य.

(466) The final अ of the Desiderative bases is dropped before य; as विजिगीष्य, प्रबुचोधिष्य, &c.

(467) Frequentative bases in य drop the य when preceded by a consonant but they drop only the final अ when preceded by a vowel; as प्रबोद्धय, प्रबोभूय, &c.

(c) The Gerund in अम् .

(468) The affix अम् is added to a root or to a Derivative verbal base which generally undergoes the same changes as take place before the third person singular termination of the Passive Aorist (see section 351 and 352), Examples:—चायम् 'having gathered,' लावम् 'having cut,' गमम् or गामम् 'having cause to go.'

The Infinitive.

(469) The Infinitive of purpose is formed by adding तु to a root or a Derivative verbal base which undergoes the same changes as take place before the ता of the Periphrastic Future.

Roots	Gerund	Roots	Gerund
ख्या —	ख्यातुं	सू 2 4 A —	सोतुं, सवितुं
दरिद्रा —	दरिद्रितुं	हृ —	हृतुं
जि —	जेतुं	कृ 6 P 9 U—	कृतुं, करीतुं
मि 5 U—	मातुं	जायृ —	जागरितुं
चि 10 U—	चपयितुं } चययितुं }	छो —	छातुं
क्री —	क्रेतुं	कथ् 10 U. —	कथयितुं
डी —	डयितुं	क्षल् „ —	क्षालयितुं
दी 1A—	दातुं	इष् 6 P —	एषितुं, एष्टुं
मी „ —	मेतुं	कुष् —	कोषितुं
ली 4 A 9 P—	लातुं, लेतुं	कुष् with निस्-	निष्कोषितुं
यु 9 U—	योतुं		निष्कोष्टुं
यु 2 P—	यवितुं	कृत् —	अर्तितुं } कृतीयितुं }
ऊर्ण —	ऊर्णवितुं, ऊर्णचितुं	कित् —	चिकित्सितुं
धृ —	धवितुं	कम् —	कमितुं, कामयितुं
धृ 6 P—	धुवितुं	जम् —	जंभितुं

Root		Gerund	Roots		Gerund
प्रच्छ्	—	प्रच्छं	रुह्	—	रोहुं
नश्	—	नशितुं, नष्टुं	सह्	—	सहितुं, सोहुं
मस्ज्	—	मंयतुं	स्निह्	—	स्नेहितुं, स्नेग्धुं
घस्ज्	—	घट्टुं, भट्टुं			स्नेहुं
त्यज्	—	त्यक्तुं	अज्	—	येतुं, आजितुं
घृश्	—	घट्टुं, भट्टुं	लुभ्	—	लोभ्युं लोभितुं
यह्	—	गृहितुं, गोहुं	शक् 4U—		शक्तितुं, शक्तुं
सह्	—	मोहितुं, मोग्धुं	बुध् Caus—		बोधयितुं
		मोहुं	Desi.—		बुधोधिषितुं
वह्	—	वोहुं	Δtm. freq.—		बोधयितुं

CHAPTER XVIII.

Dhātupāṭha.

The list of roots as given by Paṇini in the order of conjugations is only arranged here alphabetically and certain general forms as well as almost all irregular and noteworthy ones in the conjugational and non-conjugational Tenses and Moods have been given under each root in the series of Active, Passive, Causal Desiderative and Derivative groups.

Note the following technical indicatory letters used with each root by Paṇini to show the peculiarities explained below in each case:—

अ except in the case of the roots of the 10th conjugation is used to avoid the misapprehension of roots resulting from the rules of sandhi; as पठ व्यक्तायां वाचि । अन्यथा पठ्त्वक्तायां वाचीत्येवं स्यात् । अ helps here to show whether the root is पठ् or पठ् by avoiding the combination of ठ् and थ्.

अ in the case of the roots of the 10th conjugation shows that the penultimate vowel remains unchanged; as in the case of कथ्, सृग्, सूच्, &c. see section 238.

- आ indicates that the past passive and active participles formed from the root do not take the augment इ and that when the participles are used impersonally or when they import the sense of 'beginning to perform the action or to undergo the state' expressed by them, they take इ optionally; as त्रि-मिदा स्नेहने, here मिद् 1 A. though Set, does not take इ and has मित्, मित्तवत् as its past participles. In the latter sense, however, मिद् forms as मित् or मेदित्, मित्तवत् or मेदित्तवत्.
- इ points out that न् (नुम्) is inserted before the final consonant of a root; as वदि अभिवादन—स्तुत्योः here वदि is equal to वन्द्.
- इर shows that the root takes the second variety of the Aorist optionally; श्रयुतिर् क्षरणे । The root श्रयुत् takes II or V varieties; as अश्रयुतत् or अश्रयोतीत्.
- ई indicates that the root does not take the augment इ in the case of past passive and active participles formed from it; as चिती संज्ञाने । चित् 1 P. though Set, forms its participles, as चित्त, चित्तवत्.
- उ points out that the root takes the augment इ optionally before the termination त्वा of the gerund; as शम् उपशमे । The root शम् forms its gerund in त्वा as शमित्वा or शान्त्वा.
- ऊ shows that the root is Wet; as गुप् रक्षणे. The root गुप् is Wet.
- ऊ indicates that the penultimate vowel of the root is not to be shortened in III variety of the Aorist; as चकास् दीप्तौ । The root चकास् has अचचकांसत्, see exception 1 to Section 235 e.
- ल points out that the root takes II Variety of the Aorist; as गम्ल गतौ । The root गम् takes II Variety.

- ए indicates that the radical vowel does not take Vriddhi in V Variety of the Aorist; as कटे वर्षावरणयोः । The root कट् has अकटीत्. See exception to section 290.
- ओ shows that the root forms its past passive and active participles in न and नवत् instead of in त and तवत्; as भुजो कौटिल्ये. The root भुज् 6. P. forms its participles as भुज्, : भुजवत्.
- क } These letters are used to show that roots belong to
 ण } different padas or different conjugations as ओ-हा-कृ त्यागे;
 प } ओ-हा-इ गतो. दा-ण् दाने. दा-प् लवने. हा 3 A; हा 3 P; दा 1 P;
 दा 2 P; &c.
- इ or अनुदात्तस्वर which is indicated by a stroke given at the foot of the last vowel of a root shows that the root is exclusively Atmanepadi; as रुद् अव्यक्ते शब्दे. वद्वि अभिवादन-स्तुत्योः. The roots रु I conjugation and वन्द् are Atmanepadi.
- उ or स्वरितस्वर which is indicated by a stroke given upwards of the last vowel of a root shows that the root is Ubhaya-padi; as चिञ् चयने । दिश् अतिसर्जने । चि and दिञ् are Ubhayapadi.
- जि indicates that the past passive participle ending in त is also used in the sense of the present tense; as जि-क्षिदा स्नेहन-मोचनयोः । क्षिण्ण changed or changing only.
- इ shows that the feminine of the nouns derived from the root is formed by long ई; घेद् घाने । The feminine of स्तनंघपः is स्तनंघयी.
- हु indicates that the root forms an abstract noun by the termination अथु (अथुच्) as हु-नदि समृद्धौ, आनंदथु is the abstract noun from नन्द्.
- हु shows that the root forms an abstract noun by the termination त्रि. म is added on to त्रि in the sense of 'being prepared,' as हु-रु-अ् करणे । रुत्रिम from कृ.
- घ shows that the root forms an abstract noun in feminine by the termination अ (अङ्) and then by आ (टाप्); as जृप् घयोहानी । जरा from जृ.

अक् (Set) 1 P. कुटिलायांगतौ, to 'move tortuously; Act. अकति, आक, अकितास्मि, अकिष्यति, आकीत्, अक्यासं, Pass. अक्यते, अकिष्यते आकि, Caus. अकयति-ते आचिकत्-त, Desid. अचिकिषति-Deri. अकित, अकितुं, अकित्वा, आकिवस्.

अक्ष् (अक्ष-Wet) 1 P. व्याप्तौ, to pervade; to reach; to accumulate Act. अक्षति, आनक्ष, आनाक्षिथ-or आनष्ट, अक्षितास्मि, अष्टास्मि, अक्षिष्यति-अक्ष्यति, आक्षीत्, आक्षिष्टां or आष्टां, अक्ष्यासं, Pass. अक्ष्यते, अक्षिष्यते or अक्ष्यते, आक्षि, आक्षिपातां or आक्षातां, Caus. अक्षयति-ते, आचिक्षत्-त, Desid. अचिक्षिषति or अचिक्षति, Deri. अष्ट, अक्षितुं or अष्टुं, अक्षित्वा or अष्ट्वा, अक्षत् or अक्षण्वत्, अक्षिष्यत् or अक्ष्यत्, आनक्षवस्.

अग् (Set) 1 P कुटिलायांगतौ to wind; to go.

अङ्क (अकि-Set) 1 A लक्षणे to mark अंकते, आनंके, अंकिताहे, अंकिष्यते, आंकिष्ट, आंकिष्यत्, अंकिषीय, Pass. अंक्यते, अंकिष्यते, आंकि Desid. अंचिकिषते Deri. अंकित, अंकितुं, अंकित्वा, आनंकाव

अङ्ग (अङि-Set) 1 P गतौ to go अंगति, आनंग.

अघ् (अघि-Set) 1 A गत्याक्षेपे । मधिकैतवेच । to go; to hasten; to begin; to blame; to gamble.

अच् (अचु-Set) 1 U गतौ याचनेच to go; to request अचति-ते, आच-चे, अचितास्मि-हे, अचिष्यति-ते, आचीत्—आचिष्टं, अच्यासं, अचिषीय. Pass. अच्यते, अचिष्यते, आचि, Caus. आचयति-ते आचिचत्-त, Desid. अचिचिषति-ते, Deri. अक्त, अचितुं, अचित्वा अचत्, अचिष्यत्, आचिवस्.

अज् (Set) 1 P गति-क्षेपणयोः । to go; to drive; to throw. (वी is optionally substituted in non-conjugational tenses). विवाय, विवयिथ or विवेथ; वेतास्मि, वेष्यति, अवेष्यत्, अवेषीत्, वीयासं Pass. वीयते, वेष्यते or वायिष्यते, अवायि Caus. वाययति-ते अवीवयत्-त Desid. अजिजिषति or विवीषति, Deri. अजित or वीत, अजितुं or वेतुं, अजित्वा or वीत्वा, अजत्, अजिष्यत् or वेष्यत्, विवीवस्, other optional forms are similar to those of अच्.

- अंच (अचि-अञ्चु, Set) 1 U अच्यक्ते शब्दे । गतौ याचनेच, to speak indistinctly; to go; to request; to bend. अंचति-ते, आनंच-चे, अंचितास्मि-हे, अंचिष्यति-ते, आंचीत्-आंचिष्ट, अच्यसं-अचिषीष Pass. अच्यते-अंचिष्यते, आंचि Caus. अंचयति-ते, आंचिचत्-त्, Desid. अंचिचिषति Deri अक्त or अक्न, अंचितुं, अच्यत्वा, आंचिषस्.
- अंच (अञ्चु-Set) 1 P. पूजायाम्, to worship; to honour or to revere. Ben. अच्यसं Pass अच्यते P. P. अंचित Ger. अंचित्वा Per. P. आनंच्यस् all other forms are the same as अंच above.
- अट् (Set) 1 P गतौ. to wander.
- अट्ट (अट्ट) 1 A. अतिक्रम-हिसयोः । to transgress; to kill; अट्टते, आनट्टे, अट्टिताहे, अट्टिष्यते, आट्टिष्ट, अट्टिषीय, Pass. अट्टयते, अट्टिष्यते, आट्टि, Caus. अट्टयति-ते, Desid अट्टिष्यते, अट्टिष्यते, अतिट्टिषते, Deri. आट्टित, अट्टितुं, अट्टित्वा.
- अद् (Set) 1 P. गतौ to go.
- अंद् (अंटि-Set) 1 A. गतौ. to go.
- अद्ध (Set) 1 P. उद्यमे. to exert; to try.
- अद्द् (Set) 1 P. अभिपोगे to join; to attack; to explain the sense of; to sue; to exert.
- अण् (Set) 1 P. शब्दे. to utter a voice, to sound.
- अत् (Set) 1 P. सातत्यगमने. to go constantly; to obtain (mostly Vedic) Deri. अतित or अत्त.
- अंत् } अति-Set }
अंद् } अदि—,, } 1 P. बंधने to bind.
- अंद् (अवि-Set) 1 P. गतौ to go.
- अंद् } अङ्ति Set }
अंम् } अम्ति—,, } 1 A. शब्दे to sound.
- अम् (Set) 1 P. गतौ. to go, to wander about.
- अम् (Set) 1 P. गत्यादिषु to go; to sound, to wait upon. Deri. आंत or अमित.
- अय् (अय् Set) 1 A. गतौ to go.

अर्घ् (Set) 1 P. मूल्ये. to be worth; to cost. Act. अर्घति. आनय. अर्घितास्मि. अर्घिष्यति. आर्घीत्. अर्घ्यासं Pass. अर्घ्यते. अर्घिष्यते. आर्घि. Caus. अर्घयति-ते. अर्जिघत्-त. Desid. अर्जिघिषति Deri. अर्घित. अर्घितुं. अर्घित्वा. आनर्घ्यस्.

अर्च (Set) 1 U पूजायाम्. to worship; to honour; to shine; to praise (Vedic). Act. अर्चति-ते, आनर्च-चे. अर्चितास्मि-हे, अर्चिष्यति-ते. आर्चीत्—अर्चिष्ट. अर्च्यासं—अर्चिषीय. Pass. अर्च्यते अर्चिष्यते आर्चि. Caus. अर्चयति-ते. आर्चिचत्-त. Desid. अर्चिचिषति-ते. Deri. अर्चित. अर्चितुं. अर्चित्वा. आनर्च्यस्.

अर्ज (Set) 1. P. अर्जने. to procure; to earn.

अर्द् (Set) 1 P. गतौ याचनेच. to go; to beg or request; Deri* अर्दित, समर्ण solicited. अभ्यर्ण near, proximate, close, drawing near (of time).

अर्च (Set) 1 P. गतौ to go, to injure, to kill.

अर्च (Set) 1 P. हिंसायाम्. to kill.

अर्ह (Set) 1 P. पूजायाम् योग्यत्वेच. to worship; to deserve. Desid, अर्जिहिषति. Deri. अर्हत्. आनर्ह्यस्.

अल् (Set) 1 U. भूषण—पर्याप्ति—वारणेषु. to adorn; to be competent or able; to ward off. Act. अलति-ते. आल-ले. अलितास्मि-हे, अलिष्यति-ते. आलीत्—आलिष्ट. अल्पासं—अलिषीय. Pass. अल्यते. अलिष्यते. आलि. Caus. आलयति-ते. आलिलत्-त, Desid. अलिलिषति-ते. Deri. अलित. अलितुं. अलित्वा. अलत्. अलिष्यत्, अलिवस्.

अव् (Set) 1 P. रक्षण—गति—कांति—प्रीति—नृपत्यवगम—प्रवेश—श्रवण—स्वाम्यर्थ—याचन —क्रियेच्छा—दीप्यवाप्यालिंगन—हिंसा—दान—भाग—वृद्धिषु. to protect, to move, to be lovely, to please, to satisfy, to know, to enter, to hear, to own, to beg, to act, to desire, to shine, to obtain, to embrace, to kill, to take, to be, to grow. Deri. अवित or ऊत.

अष् } अप-Set } 1 U. गति-दीप्यादानेषु, to go, to shine, to
अस् } अस्-,, } receive.

अंग (अङि-Set) 1 A. गतो, to go.

आङ् (आङि-Set) 1 P. आयामे, to lengthen, to stretch, to make straight. Act आङति. आङ्. (according to some आनङ्) आङितारिम. आङिष्यति. आङीत्. आङिष्यत् भाङ्घासं Caus. आङ्घति-ते Desid. आङ्घिषति. Deri. आङ्घित. आङ्घितुं आङ्घिष्या.

इ (Anit) 1 P. गतो to go. Act अयति, इयाय. इयायिथ इयेय. एतारिम. एष्यति. ऐष्यत्. ईयासं. Pass. ईयते एष्यते or आयिष्यते. आयि, Caus. आययति-ते आयियत्-त. Desid. इयीषति. Deri-इत. एतुं, इत्या, उदित्य. अयत्. एष्यत्, ईयिष्य.

इष्ट (Set) 1 P. गतो. to go, to move Act. एरति. इयेर. एरितारिम. एरिष्यति. ऐरीत्. ऐरिषं. इर्यासं Pass. इर्यते. एरिष्यते. ऐरि. Caus. एरयति-ते. ऐचिखत्-त Desid. ऐचिखति, Deri. इरित. एरितुं. एरिष्या. ईरिष्य.

ईष्ट (इरि Set) 1 P. गतो. to go, to move. Act इरति, ऐरत्. ईरांचकार-आस-चभूय. ईरितारिम ईरिष्यति. ऐरीत्. इर्यासं. Pass. इर्यते. ईरिष्यते. ऐरि। Caus इरयति-ते, ऐचिरत्-त, Desid. ईचिखति. Deri. ईरित. ईरितुं. ईरित्या.

ईग् (इग्-Set) 1 P. गतो to go, to move,

इट (Set) 1 P. गतो to go.

ईद् (इदि Set) 1 P. परमैश्वर्ये; to have superhuman faculties, to be powerful.

इन् (इवि Set) 1 P. व्याप्तो. to pervade; to please; to be satisfied.

ई (Anit) 1 P. गतो. to go, forms like इ 1 P. Perf. अयांचकार-आस-चभूय. Deri. ईत. ईत्या. अयांचकृष्य.

ईक्ष् (ईक्ष-Set) 1 A. दर्शने to see. Act. ईक्षते. ऐक्षत. ईक्षांचक्र. ईक्षिताहे. ईक्षिष्यते. ऐक्षिष्यत. ऐक्षिष्ट. ईक्षिषीय। Pass. ईक्ष्यते. ईक्षिष्यते. ऐक्षि. Caus. ईक्षयति-ते. ऐचिक्षत्-त. Desid. ईचिक्षिषते. Deri. ईक्षित. ईक्षितुं. ईक्षित्या, अपेक्ष्य. ईक्षमाण. ईक्षिष्यमाण. ईक्षांचक्राण.

ईग् } ईरि (Set) 1 P. गतो. to go.
ईष्ट }

ईज् (ईज्-Set) 1 A. गति—कुत्सनयोः. to go; to censure, to blame.

ईर. (Set) 1 P. गतौ. to go. Act. ईरति. ईरांचकार. ईरितास्मि—
ईरिष्यति. ऐरिष्यत्. ऐरीत्. ईर्यासं. Pass. ईर्यते. ईरिष्यते. ऐरि. Caus.
ईरयति—ते. Desid. ईरिरिषति. Deri. ईरित. ईरितुं. ईरित्वा. ईरांचकृ-
वस्.

ईर्ष्य } (Set) 1 P. ईर्ष्यर्थी to envy.
ईर्ष्य }

इप् (ईप्-Set) 1 A. गति—हिंसा—दर्शनेषु to escape; to kill, to see

ईष् (Set) 1 P. उच्छे to glean.

ईह् (ईह्-Set) 1 A. चेष्टायाम् to endeavour. to obtain, to aim at
to wish. Act. ईहते. ऐहत. ईहांचक्रे. ईहिताहे. ईहिष्यते. ऐहिष्यत.
ऐहिष्ट. ईहिषीय. Pass. ईह्यते. ईहिष्यते. ऐहि. Caus. ईहयति—ते.
ऐजिहत्—त. Desid. ईजिहिषते Deri. ईहित. ईहितुं. ईहित्वा. ईहमान.
ईहिष्यमाण. ईहांचक्राण.

उ (उङ्-Anit) 1 A. शब्दे to utter a voice; to sound. अवते. ऊवे,
ओतास्मि. ओष्यते. औष्यत. औष्ट Deri. उत. ओतुं.

उक्ष् (Set) 1 P. सेचने. to sprinkle; to wet, Act. उक्षति. औक्षत्.
उक्षांचकार. उक्षितास्मि. उक्षिष्यति. औक्षिष्यत्. औक्षीत्. उक्ष्यासं Pass
उक्ष्यते. उक्षिष्यते औक्षि. Caus. उक्षयति—ते. औचिक्षत्—त Desid.
उचिक्षिषति. Deri. उक्षित. उक्षितुं. उक्षित्वा. प्रोक्ष्य. उक्षांचकृवस्.

उख् (Set) 1 P. गतौ. to go, Act ओखति. औखत्.. उवोख. ओखि-
तास्मि. औखिष्यत्. औखीत्. उख्यासं Pass, उख्यते. ओखिष्यते.
औखि Caus. औखयति—ते, औचिखत्—त Desid. ओचिखिषति Deri-
उखित or ओखित. ओखितुं. ओखित्वा. ऊखिवस्.

उंख् (उखि-Set) 1 P. गतौ to go. Act, उंखति. औंखत्. उंखांचकार-
आस-बभूव. उंखितास्मि. उंखिष्यति. औंखिष्यत्. औंखीत्. उंख्यासं-
Pass. उंख्यते. उंखिष्यते. औंखि Caus. उंखयति—ते. औंचिखत्—त
Desid. उंचिखिषति Deri. उंखिते. उंखितुं. उंखित्वा. उंखांचकृवस्.

उच्छ् (उच्छो-Set) 1 P. विवासे to dwell abroad; to retire. Act.
उच्छति, उच्छांचकार—आस—बभूव. उच्छितास्मि. उच्छिष्यति.
औच्छिष्यत्. औच्छीत्. उच्छ्यासं Desid. उचिच्छिषति Deri. उष्ट-
उच्छित्वा. उच्छितुम्.

उञ्च् (उच्छि-Set) 1 P. उञ्चे to glean.

उद् (Set) 1 P. उपघाते to knock down.

उद् (उद्-Set) 1 A. माने क्रीडायांच, to measure; to play; to taste; to grant; to be cheerful. Act. उर्वते. उर्दाचके. उर्दिताहे. उर्दिष्यते. और्दिष्यत्. और्दिष्ट. उर्दिषीष Pass उर्वते. और्दि Caus. उर्दयति-ते. और्दिदत्-त Desid. उर्दिदयते Deri. उर्दित. उर्दितुं. उर्दित्वा. उर्दाचक्राण.

उर्व (उर्वा-Set) 1 P. हिंसायाम्, to kill or hurt उर्वति उर्वाचकार-आस-बभूव. उर्वितास्मि. उर्विष्यति. और्विष्यत्. और्वात्. उर्व्यासं.

उष् (Set) 1 P. दाहे, to burn. उषोष. ओपांचकार-आस-बभूव Caus. Aor. ओषिषत्-त Desid. ओषिषिषति Deri. ओषित or उषित or उष्ट. ओपांचकृषम्, ऊषिषम्.

उह् (उहिर्-Set) 1 P. अर्दने to hurt or kill, Aor. ओहीत् or ओहत्.

ऊद् (Set) 1 P उपघाते to knock down.

ऊप् (ऊयी Set) 1 A. संतुसंताने, to weave; to sew. Act. ऊयते, ओपत. ऊपांचके. ऊयिताहे. ऊयिष्यते. औयिष्येत. औयिष्ट. ऊयिषीष Pass. ऊयते. औयि Caus. ऊययति-ते. औयिष्यन्-त Desid ऊयिषिषते, Deri. ऊत. ऊयमान. ऊयिष्यमाण. ऊपांचक्राण.

ऊप् (Set) 1 P. रुजायाम्, to be ill. Act. ऊपति. ओपत् ऊपांचकार-आस-बभूव ऊपितास्मि. ऊपिष्यति. औपिष्यत्. औपीत्. ऊप्यासं Pass. ऊप्यते. ऊविष्यते औपि. Caus. ऊपयति-ते. औपिष्यत्-त Deri. ऊपिषिषति Desid. ऊपित. ऊपित्वा. ऊपितुं. ऊपांचकृवम्.

ऊह् (ऊह-set) 1. A. वितर्के to conjecture, to infer, to guess; to note; to expect; to reason. (With any preposition U.) ऊहते-ति. ओहत-त्. ऊहांचके-चकार. ऊहिताहे-स्मि. ऊहिष्यते-ति. औहिष्यत-त्. औहिष्ट-ओहीत्. ऊहिषीष-ऊह्यासं Pass. ऊह्यते. ऊहिष्यते. औहि Caus. ऊहयति-ते. औजिहत्-त Desid. ऊजिहियते-ति Deri. ऊहित. ऊहितुं. ऊहित्वा. समूह्य. ऊहांचक्राण-चकृवम्.

क्व (Anit) 1 P. गतिप्रापणयोः to go; to acquire; Act. क्वच्छति. आर्छत्. भार. आरिथ. अर्तास्मि. अरिष्यति, भारिष्यत्. आर्षात्. अर्षासं

Pass अर्यते. आरि Caus. अर्ययति-ते. भार्षिपत्-त Desid. अरिषिपति
Freq. अरार्यते Deri. कृत (also ऋणं debt). अर्तु. कृत्वा. समृत्य.
कच्छत्. अरिष्यत्. आरिषस्.

कञ् (कञ् Set) 1 A. गति—स्थानार्जनोपार्जनेषु to go; to stand; to
gain, to acquire; to be healthy. Act. अर्जते. आनृजे. अर्जिताहे.
अर्जिष्यते. अर्जिष्यत. अर्जिष्ट. अर्जिषीय. Pass कर्ज्यते. अर्जिष्यते.
अर्जि. Caus. अर्जयति-ते. अर्जिजत्-त Desid. अर्जिजिषते Deri.
कर्जित, अर्जितुं. अर्जित्वा. आनृजान.

कञ्ज् (कञ्जि Set) 1. A. भर्जने, to fry. Act. कंजते. कंजांचक्रे—आस-
चभूव. कंजिताहे. कंजिष्यते. आर्जिष्यत. आर्जिष्ट, कंजिषीय Caus.
कंजयति-ते Deri. कंजित. कंजितुं. कंजित्वा.

कृत् (Set-a sautra root) 1 A. (in the non-conjugational tenses
P. when without ईङ्.) जुगुप्सायांकृपायांच, to reproach, to pity,
to go, to rival; to have power. Act. कृतीयते. आर्तीयत.
कृतीयांचक्रे or आनर्त. कृतीयिताहे or अर्तिस्तास्मि. कृतीयिष्यते or
अर्तिष्यति, आर्तीयिष्यत or आर्तिष्यत्, आर्तीयिष्ट or आर्तीत्-
कृतीयिषीय or कृत्यासं Pass कृत्यते or कृतर्यते. कृतीयिष्यते or
अर्तिष्यते. आर्ति or आर्तीय्य Caus. अर्तयति-ते, कृतीययति-ते.
आर्तितत्—त or आर्तितीयत्-त. Desid. कृतितीयिषते or अर्तितिषति
Deri कृतित or कृतीयित, अर्तितुं or कृतीयितुं. अर्तित्वा or कृतीयित्वा
कृतीयांचक्राण or आनृत्वस्.

कृश् (a sautra root-Set) 1 P. हिंसायांगतौच to kill; to go; Act.
अर्शति. आनर्श. अर्शितास्मि. अर्शिष्यति. आर्शिष्यत्. आर्शीत्. कृश्यासं
Pass कृश्यते, अर्शिष्यते. आर्शि Caus. अर्शयति-ते आर्शिषत्—त ।
Desid. अर्शिषिपति Deri. कृशित. अर्शितुं. अर्शित्वा.

एज् (एज्-Set) 1 P. कंपने to tremble or shake. Act. एजति. एजां-
चकार. एजितास्मि. एजिष्यति. ऐजिष्यत्. ऐजीत्. एज्यासं Pass. एज्यते
एजिष्यते. ऐजि Caus. एजयति—ते, ऐजिजत्—त. Desid. एजिजिषति
Deri. एजित. एजितुं. एजित्वा. एजांचक्रवस्

एज् (एज्-Set) 1. A. दीप्तौ to shine. Act. एजते. ऐजत. एजांचक्रे.
एजिताहे. एजिष्यते. ऐजिष्यत. ऐजिष्ट. ऐजिषीय Desid. एजिजिषते
Deri. एजमान. एजिष्यमाण. एजांचक्राण.

एद् (एट्-Set) 1 A. विद्याधायाम् to annoy; to oppose.

एप् (एध्-Set.) 1 A. वृद्धौ. to grow; to increase, to prosper, to extend, to swell, to rise.

एप् (एध्-Set) 1 A. गतो to go. Caus. Aor. ऐदिपत्—त

ओग् (ओख्—Set) 1 P. शोषणालमयंयोः to be dry; to be able or sufficient; to adorn; to refuse; to prevent. Act. ओसति. औखत्. ओसांचकार. ओसितास्मि. ओसिष्यति. औखिष्यत्. औसीत्. ओस्यासं Pass. ओस्यते. औखिष्यते. औसि Caus. ओसयति-ते औचिखत्-त Desid. औचिखिषि Deri. ओसित. ओसितुं औखिष्या, ओसांचकवस्.

ओण् (ओणृ-Set) 1 P. अपनयने to remove; to drag along. Caus. ओणयति-ते. ओणिणत्-त. Desid. ओणिणिपति.

ओलंज् (ओलजि-Set) 1. P. उत्क्षेपे to throw up. Act. ओलंजति, ओलंजत्. ओलंजांचकार. ओलंजितास्मि. ओलंजिष्यति. ओलंजिष्यत्. ओलंजीत्. ओलंज्यासं.

ओलंङ् (ओलङि—Set) 1 P. क्षेपे to throw up.

कक् (कक् Set) 1 A. लौत्ये to wish; to be proud; to be unsteady; to be thirsty Act. ककते. चकके. ककिताहे. ककिष्यते. अककिष्यत्. अककिष्ट. ककिपीय. Pass. कक्यते. ककिष्यते. अकाकि Caus. काकयति-ते. अचीककत्-त Desid. चिककिषते Deri. ककित. ककितुं-ककिष्या. चककान.

काव् (Set) 1 P. हसने to deride or laugh at, Act. कखति. चकाख. कखितास्मि. कखिष्यति. अकखिष्यत्. अकखीत् or अकाखीत्. कख्यासं. Pass. कख्यते. कखिष्यते. अकाखि Caus. काखयति-ते अचीकखत्-त Desid. चिकाखिपति Deri. कखित. कखितुं. कखिष्या.

कख् (कखे-Set) 1 P. हसने to deride. Aor. अकखीत् only. Caus. कखयति-ते (Pass. Aor. अकाखि or अकखि the root being घटादिः).

कग् (कगे-Set) 1 P. क्रियामात्रे to perform or do anything or act. Aor. अकगीत् only. Caus. कगयति-ते (Pass. Aor. अकागि or अकगि, The root being घटादिः).

कङ् (कङ्—Set) 1 A. गतौ to go. Act. कङ्कते. अकङ्कत. चकङ्के. कङ्कि-
ताहे. कङ्किष्यते, अकङ्किष्ट, कङ्किषीय, Pass. कङ्क्यते, कङ्किष्यते, अकङ्-
कि Caus. कङ्कयति—ते, अचकङ्कत्—त; Desid. चिकङ्किषते, Deri.
कङ्कित, कङ्कितुं, कङ्कित्वा, कङ्कमान, चकङ्कान,

कच् (कच्—Set) 1 A. बंधने to bind.

कच् (Set) 1 P. रवे, to cry.

कंच (कंचि—Set) 1 A. दीप्ति—बंधनयोः to shine; to bind.

कद् (कटे—Set) 1 P. वर्षावरणयोः to rain; to cover or to surround,
Aor. अकटीत् only. Caus. कटयति—ते.

कट् (कटी—Set) 1 P. गतौ to go or approach. Aor. अकटीत् or
अकाटीत् Caus. काटयति—ते. Deri. कट्ट.

कट् (Set) 1 P कृच्छ्रजीवने to drag on the days of life, to live
in distress.

कड् (Set) 1 P मदे to be confused; to be proud.

कड् (Set) 1 P, कार्कश्ये to be harsh or rough, Aor. अकड्डीत् Caus.
कडुयति—ते.

कण् (Set) 1 P, आर्तस्वरे to cry or bewail.

कण् (Set) 1 P, गतौ, to go or approach. Caus. कणयति—ते, Aor.
अचीकणत्—त or अचकाणत्—त.

कंट् (कटि—Set) 1 P गतौ, to go. Act. कंटति, चकंट, कंटितास्मि,
कंटिष्यति, अकंटिन्, कंट्यासं, Pass. कंट्यते, कंटिष्यते, अकंटि. Caus.
कंटयति—ते, अचकंटत्—त Deri. कंटित, कंटितुं, कंटित्वा.

कंठ् (कंठि—Set) 1 A. शोके, to grieve for, to miss.

कंङ् (कंङि—Set) 1 A. मदे, to be proud; to unhusk.

कंङ् (कंङि—Set) 1 P. मदे, to be proud.

कत्थ् (कत्थ—Set) 1 A. श्लाघायाम्, to praise; to boast; to flatter
Caus. कत्थयति—ते, अचकत्थत्—त, Desid. चिकत्थिषते, Deri.
विकत्थ्य, चकत्थान.

कद् (Set) 1 A. वैरुज्ये, to be confounded, to grieve. Caus. कद्-यति—ते.

कन् (कनी—Set) 1 P. क्षीप्ति—क्षीप्ति—गतिषु, to shuno, to love; to wish, to go, Vedic (to be contented), P. P. क्षीत.

कद् (कदि—Set) 1 P. आह्वाने—रोदनेच । to call, to shed tears.

कद् (कदि—Set) 1 A. वैरुज्ये—वैरुज्येच, to be confounded, to grieve.

कञ् (कञ्—Set) 1 A. वर्णे । to colour, Aor. Caus. अचञ्चयत्—त.

कम् (कम्—Set) 1 A. क्षीप्ति । to love, to long for, to have intercourse with, to value highly. Act. कामयते, अकामयत्, चकमे or कामयाचक्रे, कामिताहे or कामयिताहे, कामिष्यते or कामयिष्यते, अकामिष्यत् or अकामयिष्यत्, अचीकमत or अचकमत, कामिपीय or कामयिपीय Pass. कम्यते or काम्यते, कामिष्यते or कामयिष्यते or कामयिष्यते, अकामि, अकामिपि or अकामिपि or अकामयिपि. Caus. कामयति—ते, अचीकमत्—त or अचकमत्—त, Desid. चिकामिष्यते or चिकामयिष्यते, Deri. कात, काम्य, कामितु or कामयितु, कात्वा or कामित्वा or कामयित्वा, कामयमान, चकमान or कामयाचक्राण

कप् (कपि—Set) 1 A. चलने । to shake or tremble Caus. कंपयति, Caus. Aor. अचकंपत्

कच् (Set) 1 P. गतो । to go

कर्ज् (Set) 1 P. व्यथने । to pain. Act. कर्जति, चकर्ज, कर्जितास्मि, कर्जिष्यति, अकर्जिष्यत्, अकर्जात्, कर्ज्यास. Pass. कर्ज्यते, कर्जिष्यते, अकर्जि. Caus. कर्जयति—ते Desid. चिकर्जिष्यति. Deri. कर्जित, कर्जितु, कर्जित्वा.

कर्द् (Set) 1 P. कुत्सितेशदे । to rumble, to caw.

कर्च् (Set) 1 P. गतो । to go or approach

कर्च् (Set) 1 P. दर्पे । to be proud, to boast.

कल् (कल्—Set) 1 A. शब्द—संख्यायो । to sound, to count.

कल् (कल्—Set) 1 A. अव्यक्ते शब्दे । to sound indistinctly.

कव् (कवृ—Set) 1 A. स्तुतौवर्णनेच । to praise; to describe, to compose a poem; Caus. Aor. अचकावत्—त.

कञ् (Set) 1 P. शब्दे । to sound..

कप् (Set) 1 P. हिंसायाम्, निष्पीडनेघर्षणेच । to kill or injure; to try on a touchstone; to rub. P. P. कपित, also कष्ट painful.

कस् (Set) 1 P. गतौ । to go.

कांक्ष् (काक्षि—Set) 1 P. (epic Atm. also) कांक्षायाम् । to desire or long for. Act. कांक्षति, चकांक्ष, कांक्षितास्मि, कांक्षिष्यति, अकांक्षीत्, कांक्ष्यासं. Pass. कांक्ष्यते, कांक्षिष्यते, अकांक्षि. Caus. कांक्षयति—ते, अचकांक्षत्—त. Desid. चिकांक्षिषति. Deri. कांक्षित, कांक्षितुं, कांक्षित्वा, चकांक्ष्वस्.

कांच् (काचि—Set) 1 A. दीप्ति—बंधनयोः । to shine; to bind. Act. कांचते, चकांचे, कांचिताहे, कांचिष्यते, अकांचिष्ट, कांचिषीय, Pass. कांच्यते, कांचिष्यते, अकांचि. Caus. कांचयति—ते, अचकांचत्—त. Desid. चिकांचिषते. Deri. कांचित, कांचितुं, कांचित्वा.

काश् (काशृ—Set.) 1 A. दीप्तौ । to shine. Act. काश्ते, चकाशे, काशिताहे, काशिष्यते, अकाशिष्ट, काशिषीय. Pass. काश्यते, काशिष्यते, अकाशि. Caus. काशयति—ते, अचकाशत्—त. Desid. चिकाशिषते. Deri. काशित, काशितुं, काशित्वा, प्रकाश्य, काशमान, चकाशान.

कास् (कासृ—Set) 1 A. शब्दकुत्सायाम् । to cough. Perf. कासांचक्रे. Deri. कासमान, कासांचक्राण.

किट् (Set) 1 P. त्रासे गतौच. । to fear; to frighten; to go or approach. Act. केटति, चिकेट, केटितास्मि, केटिष्यति, अकेटीत्, किट्यासं. Pass. किट्यते, केटिष्यते, अकेटि. Caus. केटयति—ते, अचीकिटत्—त. Desid. चिकेटीषति. Deri. किटित, केटितुं, केटित्वा.

कित् (Set) 1 P. or A. निवासे—संशये—रोगापनयनेच । to live; to heal or cure; to doubt. Act. चिकित्सति—ते, चिकित्सांचकार—चक्रे, चिकित्सितास्मि—हे, चिकित्सिष्यति—ते, अचिकित्सीत्—अचिकित्सिष्ट, चिकित्स्यासं, चिकित्सिषीय. Pass. चिकित्स्यते, चिकित्सिष्यते, अचिकित्सि. Caus. चिकित्सयति—ते, आचिकित्सत्—त. Desid. चिकित्सिषति—ते Deri. चिकित्सित, चिकित्सितुं. चिकित्सित्वा, चिकित्सांचकुवस्—चक्राण.

वित् (Set) 1 P. इच्छामास् । to desire.

वीन् (Set) 1 P. बंधने । to bind, to fit. Act कीलति, चिकील, की-
लितास्मि, कीलिष्यति, अकीलीत्, कील्यास. Pass कील्यते, कीलिष्यते,
अकीलि Caus कीलयति-ते, आचिकीलत्-त. Desid चिकीलिषाति.
Deri कीलित, कीलितुं, कीलित्वा चिकील्यम्.

कृ (कृद्-Asut) 1 A. शब्दे । to sound Act. कथते, चुकुषे, फोताडे,
कोष्यते, अकोष्ट, कोषीय Pass. कथते, कोष्यते or काषिष्यते, अकाषि,
अकोषि or अकाषिषि. Caus काषयति-ते, अकृष्यत्-त Desid
चुकृषते Freq कोकथते. Deri. कुत, फोतुं, कु-श, कथमान, चुकुषान.

कुक् (कुक्-Set) 1 A आदाने । to take, to accept; to seize. Act.
कोक्ते, चुकुक्ते, कोक्ताडे, कोक्प्यते, अकोक्ष्ट, कोक्षीय. Pass.
कृष्यते, कोक्ष्यते, अकाक्षि. Caus कोक्षयति-ते, अचुकृषत्-त.
Desid. चुकुक्षिषते Deri. कुक्षित, कुक्षितु, कुक्षित्वा, चुकुक्षम्.

कुक् (Set) 1 P. शब्दे तारे । संपर्चन-कौटिल्य-प्रतिष्ठम-विलेखनेषु । to
utter a shrill cry (as a bird), to contract, to bend, to be
crooked, to impede, to write or delineate Act. कोचति,
चुकोच, कोचितास्मि, कोचिष्यति, अकोचीत्, कुच्यासं. Pass कृच्यते,
कुचिष्यते, अकोचि Caus. कोचयति-ते, अचुकृचत्-त. Desid.
चुकृचिषति. Deri. कुचित, कुचितु, कुचित्वा, चुकृचम्.

कुक् (कुलु Set) 1 P. स्तेपस्त्रणे । to steal. Ger कोजित्वा or कुक्त्वा.

कुक्च (Set) 1 P. कौटिल्याल्पी-भाषयोः । to make crooked, to bend,
or curve, to lessen Act कुंचति, अकुचत्, चुकुच, कुंचितास्मि
कुचिष्यति, अकुंचीत्, कुंच्यास. Pass कृच्यते कुचिष्यते. अकुंचि.
Caus. कुचयति-ते, अचुकृचत्-त. Desid चुकुचिषति. Deri.
कुंचित, कुंचितुं, कुंचित्वा.

कुद् (a santra root) 1 P. छेदने । to cut.

कुद् (कुटि-Set) 1 P. वैकल्ये । to be lame.

कुद् (कुटि-Set) 1 P. प्रतिपाते-मोचने-आलस्येच । to be mutilated or
blunted, to loosen, to be dull or stupid or idle.

कुंद् (कुटि-Set) 1 P. वैकल्ये । to maim or mutilate.

कुंङ् (कुङि-Set) 1 A. दाहे । to burn. Act. कुंङते, चुकुंङे, कुंङिताहे,
कुंङिष्यते, अकुंङिष्ट, कुंङिपीय, Pass. कुंङयते, कुंङिष्यते, अकुंङि,
Caus. कुंङयति-ते, अचुकुंङत्-त, Desid. चुकुंङिषते, Deri. कुंङितं,
कुंङितुं, कुंङित्वा.

कुव् (a sautra root) 1 P. आस्तरणे । to cover.

कुथ् (कुथि-Set) 1 P. हिंसा-क्लेशनयोः । to hurt; to suffer pain.

कुम् (Set) 1 P. उंदने । to wet.

कुप् (कृपि-Set) 1 P. आच्छादने to cover; to dress;

कुब् (कुवि-Set) 1 P. आच्छादने । to cover;

कुम् (कुभि-Set) 1 P. आच्छादने । to cover;

कूर्द् (कूर्द-Set) 1 A. क्रीडायाम् । to play. Act. कूर्दते, चुकूर्दे, कूर्दि-
ताहे, कूर्दिष्यते, अकूर्दिष्ट, कूर्दिपीय, Pass. कूर्यते, कूर्दिष्यते, अकूर्दि,
Caus. कूर्दयति-ते, अचुकूर्दत्-त, Desid. चुकूर्दिषते, Deri. कूर्दितं,
कूर्दितुम्, कूर्दित्वा, कूर्दाचक्राण.

कुल् (Set) 1 P. संस्थाने, बन्धुपुत्र । to collect; to be related
or to behave as a kinsman; to proceed uninterruptedly;
to reckon.

कुंश् (कुशि-Set) 1 P. दीप्तौ । to shine.

कुंस् (कुसि-Set) 1 P. भाषायाम् । to speak;

कूज् (Set) 1 P. अव्यक्ते शब्दे । to make any inarticulate sound;
to hum; to coo; to warble. Act. कूजति, चुकूज, कूजितास्मि,
कूजिष्यति, अकूजीत्, कूज्यासं Pass. कूज्यते, कूजिष्यते, अकूजि,
Caus. कूजयति-ते, अचूकूजत्-त, Desid. चुकूजिषति, Deri.
कूजितं, कूजित्वा, कूजितुं.

कूल् (Set) 1 P. आवरणे to cover; to hide; to screen; to protect.
to enclose.

कृप् or कृप् (कृप्-Set) 1 A. सामर्थ्ये । to be fit for; to be able. Act,
कल्पते, अकल्पत, चकृपे, चकृप्ते or चकृपिषे, चकृब्धे or चकृपिब्धे,
कल्पिताहे or कल्पताहे or कल्पतास्मि, कल्पिष्यते or कल्प्यते or

कल्पयति, अकल्पयति or अकल्पयत or अकल्पयत्, अकृपत् or अकल्पित or अकृम, अकृप or अकल्पिता or अकृप्या, कल्पिणी or कृप्णीय, Pass कृप्यते, कल्पयते or कल्पयते, अकल्पि, अकल्पि or अकृप्ति, Caus. कल्पयति-ते, अकल्पय-त or अकृप-त Desid. चिकल्पते or चिकृप्सते or चिकृप्सति, Deri. कृम, कल्पितुं or कल्पु, कल्पित्वा or कृप्या, प्रकल्प्य, कल्पमान, चकृपान.

कृष्य (Anit) 1 P. चिलेत्तने । to drain, to plough, Act कर्षति, अकर्षत्, चकर्ष, कर्षास्मि or कृषास्मि, कर्षयति or कर्षयति, अकर्षयत्, अकर्षयत्, अकर्षात् or अकर्षात् or अकर्षत्, कृष्यासं Pass. कृष्यते, कर्षयते or कर्षयते, अकर्षि, अकृष्यं or अकृष्यं, Caus. कर्षयति ते, अकृषय-त or अकर्षय-त, Desid. चिकृषति, Deri. कृष्ट, कृष्टु or कृष्टु, कृष्टा, आकृष्य, चकृष्यस्

क्रेप् (केप्-Set) 1 A. कपने । to shake or tremble, Act. कपते चिकेपे, केपिताहे, केपिष्यते, अकेपिष्ट, केपिणीय, Pass क्रेप्यते, केपिष्यते, अकेपि, Caus क्रेपयति-ते, अचिरेप-त, Desid. चिक्रेपिषते, Deri. कपित, केपितु, केपित्वा

केल् (केल्-Set) 1 P. चलने to shake, to sport, Act केलति, चिकेल, केलितास्मि, केलिष्यति, अकेलीत्, केल्यासं, Pass केल्यते, केलिष्यते, अकेलि, Caus केलयति-ते, अचिरेल-त Desid. चिकेलिपति, Deri. केलित, केलितु, केलित्वा

के (Anit) 1 P. शब्द । to sound Act कायति, अकायत्, चकौ, चकाय or चकिय, कातास्मि, कास्याति, अकासीत्, कायास Pass. कायते, कास्यते or कायिष्यते, अकायि, अकासि or अकापिपि, Caus काययति-ते, अचीकप-त, Desid. चिकासति Deri. कात, कातु, कात्वा, कायत्, कास्यत्, चकिवस्.

क्रूय्य (Set) 1 P. हिंसायाम् to hurt, to injure, to kill

क्रूय्य (Set) 1 A शब्दे-उन्नेच । to make a creaking sound, to be wet, to sink Act क्रूयते, अक्रूयत, चुक्रूये, चुक्रूयिध्वे-हे, क्रूयिताहे, क्रूयिष्यते, अक्रूयिष्ट, क्रूयिणीय, Pass क्रूय्यते, क्रूयिष्यते, अक्रूयि, Caus क्रूययति-ते, अक्रूय-त Desid. चुक्रूयिषते, Deri. क्रूयत, क्रूयितु, क्रूयित्वा, क्रूयमान, क्रूयिष्यमान, चुक्रूयान.

कम् (Set) 1 P. हूच्छने । to be crooked.

क्रथ् (Set) 1 P. हिंसायाम् । to injure, hurt or kill. Act. क्रथति, चक्रथ, क्रथितास्मि, क्रथिष्यति, अक्रथीत् or अक्राथीत्, क्रथ्यासं. Pass. क्रथ्यते. क्रथिष्यते, अक्रथि or अक्राथि, Caus. क्रथयति-ते अर्चाक्रथत्-त, Desid. चिक्रथिषति, Deri. क्रथित, क्रथितुं, क्रथित्वा.

क्रद् (Set) 1 A. वैक्लव्ये, वैकल्येच । to be confounded, to grieve.

क्रंद् (क्रदि-Set) 1 A. वैक्लव्ये-वैकल्येच to lament; to grieve; Act. क्रंदते, अक्रंदत, चक्रंदे, क्रंदिताहे, क्रंदिष्यते, अक्रंदिष्ट, क्रंदिषीय Pass. क्रंयते, क्रंदिष्यते, अक्रंदि, Caus. क्रंदयति-ते, अचक्रंदत्-त, Desid. चिक्रंदिषते, Deri. क्रंदित, क्रंदितुं, क्रंदित्वा, क्रंदमान, क्रंदिष्यमाण, चक्रंदान.

क्रद् (क्रदि-Set) 1 P. आवाहने रोदनेच to call out; to cry. Act. क्रंदति, चक्रंद, क्रंदितास्मि, क्रंदिष्यति, अक्रंदिष्यत्, अक्रंदीत्, क्रंयासं. Desid. चिक्रंदिषति, Deri. क्रंदत्, चक्रंदस्.

क्रप् (क्रप-Set) 1 A. कृपायांगतौच । to pity; to go; Act. क्रपते, चक्रपे, क्रपिताहे, क्रपिष्यते, अक्रपिष्ट, क्रपिषीय, Pass. क्रप्यते, क्रपिष्यते, अक्रपि, Caus. क्रपयति-ते, अचक्रपत्-त Desid. चिक्रपिषते. Deri. क्रपित, क्रपितुं, क्रपित्वा.

क्रम् (क्रमु-Set) but Anit when Atmanepadi) 1 P. पाद विक्षेपे, to walk; to step; to go, to cross; to leap; to ascend. Act. क्रामति, क्रमत. अक्रामत्, अक्रमत. चक्राम, चक्रमे, चक्रमिथ्य, चक्रमिषे, क्रमितास्मि, क्रंताहे. क्रमिष्यति, क्रंस्यते. अक्रमीत्, अक्रंस्त, अक्रमिष्ट, अक्रंध्वं, अक्रमिषं, अक्रंसि. क्रम्यासं, क्रंसीय. Pass. क्रम्यते, क्रंस्यते, अक्रमि, Caus. क्रमयति-ते (with सम्, उत्, &c. संक्रामयति-ते, उत्क्रामयति ते.) अचिक्रमत-त, Desid. चिक्रमिषति, चिक्रंसते, Deri. क्रान्त, क्रमितुं, क्रमित्वा, or क्रान्त्वा or क्रंत्वा, संक्रम्य, क्रामत्, क्रममाण, क्रमिष्यत्, क्रंस्यमान, चक्रम्वस्, चक्रमाण.

क्रीड् (क्रीड-Set) 1 P. विहारे । to amuse oneself; to play; to gamble. (with आ, अनु or परि, Atmanepadi; with सम् A. when it means 'to play' and P. when meaning "to make a noise or to creak or break") Act. क्रीडति-ते, अक्रीडत्-त,

चिक्रीड—ङ, चिक्रीडिथ—ये, क्रीडितास्मि—हे, क्रीडिष्यति—ते, अक्री-
डीत्-अक्रीडिट. क्रीड्यासं—क्रीडिषीय, Pass. क्रीड्यते, क्रीडिष्यते,
अक्रीडि Caus. क्रीडयति—ते, अचिक्रीडत्—त Desid. चिक्रीडिषति—
ते, Deri. क्रीडित, क्रीडितुं, क्रीडित्वा, क्रीडत्, क्रीडमान, चिक्रीडस्,
चिक्रीडान.

कुञ्च (Set) 1 P. कौटिल्याल्पी माययोः । to make crooked; to bend
or curve; to lessen; Act. कुञ्चति, चुकुञ्च, कुञ्चितास्मि, कुञ्चिष्यति,
अकुञ्चीत्, कुञ्च्यासं, Pass. कुञ्च्यते, कुञ्चिष्यते, अकुञ्चि Caus. कुञ्च-
यति—ते, अचुकुञ्चत्—त, Desid. चकुञ्चिषति, Deri. कुञ्चित, कुञ्चितुं,
कुञ्चित्वा.

कुक्ष (Anit) 1 P. आन्धाने रोदनेच । to call out; to cry. Act. क्रोक्षति,
चुक्रोक्ष, क्रोक्षिथ, क्रोक्षामि, क्रोक्षयति, अक्रोक्ष्यत्, अक्रुक्षत्. क्रुक्ष्यासं,
Pass. क्रुक्ष्यते, क्रोक्ष्यते, अक्रोक्षि, Caus. क्रोक्षयति—त, अचुकुक्षत्—त,
Desid. चुक्रुक्षति, Deri. क्रुष्ट, क्रुद्धा, क्रोक्षत्, क्रोक्ष्यत्, चुक्रुक्ष्यत्.

कुक्ष (Set) 1 P. हिंसायाम् । to hurt or kill. Act. क्लथयति, चक्लथय,
क्लथितास्मि, क्लथिष्यति, अक्लथीत्, अक्लथीत्, अचिक्लथयत्—त,
क्लथ्यासम्, Pass. क्लथ्यते, क्लथिष्यते, अक्लथि, Caus. क्लथयति—
ते, अचक्लथयत्—त, Desid. चिक्लथिषति, Deri. क्लथित, क्लथितुं,
क्लथित्वा.

कुंद् (कुदि—Set) 1 P. आन्धाने—रोदनेच । to call out; to cry.

कुंद् (कुदि—Set) 1 A. वैक्लथ्ये—वैक्लथ्येच । to be confounded, to
lament; forms are similar to कुंद्, क्ल being substituted
for क्र.

क्लम् (Set) 1 P. ग्लानौ । to be fatigued. Act. क्लामति, अक्लामत्,
चक्लाम, चक्लामिथ, क्लामितास्मि, क्लामिष्यति, अक्लामिष्यत्, अक्लाम-
त्, क्लाम्यासं, Pass. क्लाम्यते, क्लामिष्यते, अक्लामि, अक्लामिषि, Caus.
क्लामयति, अचिक्लामत्, Desid. चिक्लामिषति, Deri. क्लामित, क्लामितुं,
क्लामित्वा or क्लाम्त्वा, क्लामत्, क्लामिष्यत्, चक्लाम्यत्.

क्लिद् (क्लिदि—क्लिदि—Set) 1 U. परिदेवने । to lament. Act. क्लिदति—ते,
चिक्लिद—दे, क्लिदितास्मि—हे, क्लिदिष्यति—ते, अक्लिदीत्—अक्लि-
दिट, क्लिद्यासं—क्लिदिषीय, Pass. क्लिद्यते, क्लिदिष्यते, अक्लिदि.

Caus. किलदयति, अचिकिलदत्, Desid. चिकिलदिषति-ते, Deri. किलदित, किलदितुं, किलदित्वा, चिकिलदस्-चिकिलदान.

कलीव्र (कलीव्र-Set) 1 A. अधाष्टे । to behave like a eunuch; to be timorous or modest or unassuming. Act. कलीवते, चिकलीवे, कलीविताहे, कलीविष्यते, अकलीविष्ट, कलीविषीय, Pass. कलीव्यते, कलीविष्यते, अकलीवि, Caus. कलीवयति-ते, अचिकलीवत्-त, Desid. चिकलीविषते, Deri. कलीवित, कलीवितुं, कलीवित्वा.

कल (कलङ्-Anit) 1 A. गतौ, । to go. कलवते, चुकलुवे, कलोताहे, कलोप्यते, अकलोष्ट, कलोषीय, Pass. कलवते, कलोप्यते or कलाविष्यते अकलावि, अकलोषी or अकलाविषि, Caus. कलावयति-ते, अचूकलवत्-त, Desid. चुकलुषते, Deri. कलुत, कलुतव्य, कलव्य. कलुतुं, कलुत्वा, कलवमान, कलोप्यमाण, चुकलुवान्.

कलेव् (कलेव्-Set) 1 A. सेवने । to serve, Act. कलेवते, चिकलेवे, कलेविताहे, कलेविष्यते. अकलेविष्ट, कलेविषीय, Pass. कलेव्यते, कलेविष्यते, अकलेवि, Caus. कलेवयति-ते, अचिकलेवत्-त, Desid. चिकलेविषते. Deri. कलेवित, कलेवितुं, कलेवित्वा.

कलेश् (कलेश्-Set) 1 A. अव्यक्तायां वाचि, बाधने इतिदुर्गः । to speak inarticulately; to impede.

कण् (Set) 1 P. अव्यक्तशब्दे । to jingle; to tinkle; to hum; to warble. Act. कणति, चकाण, चकणित्थ, कणितास्मि. कणिष्यति, अकणीत् or अकाणीत्, कण्यासं, Pass. कण्यते, कणिष्यते, अकाणि, अकणीपि, Caus. कणयति-ते, अचिकणत्-त, Desid. चिकणिषति, Deri. कणित, कणितुं, कणित्वा, चकणवस्.

कथ् (कथे-Set) 1 P. निष्पाके । to boil; to decoct; to digest; Aor. अकथीत्, Caus. काथयति-ते, Deri. उत्कथ्य.

क्षज् (क्षज्-Set) 1 A. वधे । to kill. Act. क्षजते, अक्षजत, क्षजताम्. क्षजेय, चक्षजे, क्षजिताहे, क्षजिष्यते, अक्षजिष्ट, क्षजिषीय, Pass. क्षज्यते, क्षजिष्यते, अक्षजिषि, Caus. क्षजयति-ते, अचिक्षजस्-त, Desid. चिक्षजिषते, Deri. क्षजित, क्षजितुं, क्षजित्वा.

क्षज् (क्षजि-Set) 1 A. गतिदानयोः । to go. to give. Act. क्षजते, चक्षजे, क्षजिताहे, क्षजिष्यते, अक्षजिष्ट, क्षजिषीय, Pass. क्षज्यते,

क्षजिप्यते, अक्षजि or अक्षाजि, Caus^s क्षजयति—ते, अचक्षजत्—त.
Desid. चिक्षजिष्यते, Deri क्षजित, क्षजितु, क्षजित्वा.

क्षद् (a sautra root—Set) 1 A. सपेण रक्षणयो । to cut, to protect, to eat

क्षम् (क्षमु—य Wot) 1 A. सहने । to forgive, to suffer, to allow, to put up with, to resist, to be able to do anything. Act क्षमते, चक्षमे, चक्षमिषे, or चक्षसे, चक्षमिध्ये or चक्षध्वे, चक्षमिषहे or चक्षण्यहे, चक्षमिमहे or चक्षण्महे, क्षमिताहे or क्षताहे, क्षमिष्यते or क्षप्यते, अक्षमिष्यत्—अक्षरयत्, अक्षमिष्ट or अक्षस्त, अक्षमिठा or अक्षरया, अक्षमिध्व or अक्षध्व, अक्षमिषि or अक्षेसि, क्षमिषीय or क्षसीय, Pass क्षम्यते, क्षमिष्यते or क्षंस्यते, अक्षमि अक्षमिषि or अक्षसि. Caus क्षमयति—ते, अचिक्षमत्—त Desid चिक्षमिष्यते or चिक्षसते, Deri क्षात, क्षमितु or क्षतु क्षमित्वा or क्षात्वा, सक्षम्य, क्षममाण, क्षमिष्यमाण or क्षस्यमान, चक्षमान.

क्षप् (Set) 1 P क्षत्याम् । to forgive or endure

क्षर (Set) 1 P क्षरसचलने । to flow, to ooze, to wane to become useless, to melt Act क्षरति, चक्षार, चक्षरिष्य, क्षरितास्मि, क्षरिष्यति, अक्षारीत्, क्षर्यास, Pass क्षरते, क्षरिष्यते, अक्षारि, Caus^s क्षारयति, अचिक्षरत्, Desid चिक्षारयति, Deri क्षरित, क्षरितु, क्षरित्वा, चक्षर्यस्.

क्षि (Amt) 1 P क्षये । to decay, to wane, to waste Act क्षयति—चिक्षाय, चिक्षयिष्य or चिक्षेय, क्षेतास्मि, क्षेप्यति, अक्षेप्यत्, अक्षेपीत् अक्षेष्टु, क्षीयास, Pass क्षीयते, क्षेप्यते or क्षायिष्यते, अक्षायि, अक्षेपत् or अक्षायिषत्—अक्षेष्टु or अक्षायिध्व—दु, Caus क्षाययति—ते, अचिक्षयत्—त, Desid चिक्षीयति Deri क्षित or क्षीण, क्षेय (also क्षय्य), क्षेत्तु, क्षित्वा, प्रक्षीय, क्षयत्, क्षेप्यत्, चिक्षिष्यत्

क्षिद् (Set) 1 P अव्यक्तेऽशब्दे । to make an inarticulate sound, Act क्षेदति, चिक्षेद, क्षेदितास्मि, क्षेदिष्यति, अक्षेदीत्, क्षियास, Pass क्षियते, क्षेदिष्यते, अक्षेदि, Caus क्षेदयति—ते, अचिक्षिदत्—त, Desid चिक्षेदिषति, Deri क्षिदित, क्षेदितु, क्षिदित्वा.

क्षिब्ध (क्षिबु—Set) 1 P निरसने । to eject from the mouth, to vomit, to spit out Bene क्षीव्यास Pass क्षीव्यते, Desid. चिक्षेविषति or चुक्ष्यति, Deri क्ष्यत्, क्षेवित्वा or क्ष्यत्वा, प्रक्षीव्य, चिक्षिष्यत्.

क्षीज् (Set) 1 P. अव्यक्तेशब्दे । to speak inarticulately. Act. क्षीजति, चिक्षीज, क्षीजितास्मि, क्षीजिष्यति, अक्षीजीत्, क्षीज्यासं, Pass. क्षीज्यते, क्षीजिष्यते, अक्षीजि, Caus. क्षीजयति-ते, अचिक्षीजत्-त. Desid. चिक्षीजिषति. Deri. क्षीजित. क्षीजितुं, क्षीजित्वा.

क्षीव् (क्षीवृ-Set) 1 A. मदे । to be drunk or intoxicated, Act. क्षीवते, चिक्षीवे, क्षीविताहे, क्षीविष्यते, अक्षीविष्ट. क्षीविषीय. Pass. क्षीव्यते, क्षीविष्यते, अक्षीवि. Caus. क्षीवयति-ते, अचिक्षीवत्-त. Desid. चिक्षीविषते. Deri. क्षीव, प्रक्षीवित, क्षीवितुं, क्षीवित्वा, चिक्षीवान्.

क्षीव् (क्षीवृ-Set) 1 A. मदे । to be drunk or intoxicated.

क्षीव् (क्षीवृ-Set) 1 P. निस्सने । to spit out.

क्षुद् (छान्दसः-Set) 1 P. गतौ । to go. Act. क्षोदति, चुक्षोद, क्षोदितास्मि, क्षोदिष्यति, अक्षोदीत्, क्षुद्यासं. Pass. क्षुद्यते, क्षोदिष्यते, अक्षोदि. Caus. क्षोदयति-ते, अचुक्षुदत्-त. Desid. चुक्षुदिषति. Deri. क्षुदित, क्षोदितुं, क्षोदित्वा.

क्षुप् (a Sautra root-Set) 1 P. मदे । to be intoxicated.

क्षुभ् (क्षुभ-Set) 1 A. संचलने । to be agitated; to disturb. Act. क्षोभते, चुक्षुभे, क्षोभिताहे, क्षोभिष्यते, अक्षोभिष्यत—अक्षोभत् or अक्षोभिष्ट, क्षोभिषीय, Desid. चुक्षुभिषते or चुक्षोभिषते. Deri. क्षुब्ध, क्षुभित्वा or क्षोभित्वा, प्रक्षुभ्य, क्षोभमान, चुक्षुभान्.

क्षुम् (छान्दसः-Set) 1 P. गतौ । to go; Act. क्षुंपति. चुक्षुम्प. क्षुंपितास्मि. क्षुंपिष्यति. अक्षुंपीत्. क्षुम्प्यासं. Pass. क्षुम्प्यते. क्षुंपिष्यते. अक्षुंपि. Caus. क्षुम्पयति-क्षुम्पयते. Desid. चुक्षुंपिषति. Deri. क्षुंपित. क्षुंपितुं, क्षुंपित्वा.

क्षेव् (क्षेवृ-Set) 1 P. निस्सने । to spit out. Act. क्षेवति. चिक्षेव. क्षेवितास्मि. क्षेविष्यति. अक्षेवीत्. क्षेव्यासं. Pass. क्षेव्यते. क्षेविष्यते. अक्षेवि. Caus. क्षेवयति-ते. Desid. चिक्षेविषति. Deri. क्षेवित. क्षेवितुं, क्षेवित्वा or क्षेव्त्वा.

क्षै- (Anit) 1 P. क्षये । to wane, to decline; to decay, to waste away. Act. क्षायति. चक्षौ. चक्षिथ or चक्षाथ. क्षातास्मि. क्षास्यति.

- अक्षांस्यत्. अक्षासीत्. क्षायासं or क्षेयासं. Pass. क्षायते. क्षायते
or क्षायिष्यते, अक्षायि, अक्षायसि, अक्षायिषि, Caus. क्षपयति-ते, अचि-
क्षपत्-त Desid. चिक्षासति, Deri. क्षाम, क्षेप/क्षान्तुं, क्षात्या, चक्षिषस्.
क्षमाय् (क्षमायी-Set) 1 A. विध्नने । to tremble; to shake. Act.
क्षमायते, चक्षमाये, चक्षमायिध्ने-हे, क्षमायिताहे, क्षमायिष्यते, अक्षमायिष्ट-
अक्षमायिषि, क्षमायिषीय. Pass. क्षमाय्यते, क्षमायिष्यते, अक्षमायि. Caus.
क्षमापयति-ते, अचिक्षमपत्-त. Desid. चिक्षमायिषते, Deri. क्षमात,
क्षमायितुं, क्षमायित्वा, क्षमायमान, चक्षमायान.
क्षमील् (Set) 1 P. निमेषणे । to wink, Act. क्षमीलति, चिक्षमील, क्षमीलि-
तास्मि, क्षमीलिष्यति, अक्षमीलीत्, क्षमील्पासं, Pass. क्षमील्यते, क्षमीलि-
ष्यते, अक्षमीलि. Caus. क्षमीलयति-ते. Desid. चिक्षमीलिषति. Deri.
क्षमीलित, क्षमीलितुं, क्षमीलित्वा.
क्षिड् (चिक्षिड्हा-Set) 1 A. स्नेहनमोचनयोः । to be wet or unctuous;
to discharge juice; to emit sap. Aor. क्षेद्वते, चिक्षिद्वहे, क्षेद्वि-
ताहे, क्षेद्विष्यते, अक्षेद्विष्ट or अक्षिद्वत्, क्षेद्विषीय. Pass. क्षिड्यते.
क्षेद्विष्यते. अक्षेद्वि. Caus. क्षेद्वयति-ते. अचिक्षिडत्-त. Desid.
चिक्षिद्विषते or चिक्षेद्विषते, Deri. क्षेद्वित, क्षिद्वित्वा or क्षेद्वित्वा.
क्षेद्वितुं, चिक्षिद्वान.
क्षिब् (चिक्षिब्दा-Set) 1 A. स्नेहनमोचनयोः । to be wet, &c. Deri.
क्षिब्ण or क्षेद्वित. क्षेद्वितव्य. क्षेद्वितुं. क्षिब्दित्वा or क्षेद्वित्वा.
क्षेद्विमान. चिक्षिब्दान.
क्ष्वेल् (क्ष्वेल-Set) 1 P. चलने । to leap, to move; to shake; Act.
क्ष्वेलति. चिक्ष्वेल. क्ष्वेलितास्मि. क्ष्वेलिष्यति. अक्ष्वेलीत्. क्ष्वेल्यासं, Pass.
क्ष्वेल्यते. क्ष्वेलिष्यते. अक्ष्वेलि. Caus. क्ष्वेलयति-ते. अचिक्ष्वेलत्-त.
Desid. चिक्ष्वेलिषति. Deri. क्ष्वेलित. क्ष्वेलितुं, क्ष्वेलित्वा.
खक्स् (Set) 1 P. हसने । to laugh at.
खज् (Set) 1 P. मन्ये । to churn; to agitate. Aor. अखजीत् or
अखार्जीत्.
खञ् (खजि-Set) 1 P. गतिवैकल्ये । to limp. Act. खंजति, चखंज,
खंजितास्मि, खंजिष्यति, अखंजीत्, खंज्यासं. Pass. खंज्यते, खंजिष्यते-
अखजि. Caus. खंजयति-ते. अचखंजत्-त. Desid. चिखंजिषति.
Deri. खंजित, खंजितुं, खंजित्वा, चखंज्यस्.

खट् (Set) 1 P. कांक्षायां । to desire.

खण्ड् (खण्डि Set) 1 A. भेदने । to break, to cut, to tear to pieces.

Act. खण्डते, चखण्डे, खण्डिताहे, खण्डिष्यते, अखण्डिष्ट, खण्डिषीय.

खट् (Set) 1 P. स्थैर्ये हिंसायांच । to be firm, to kill.

खन (खनु—Set) 1 U. अवदारणे । to dig up; Act; खनति—ते, चखान-
चखने, चखनिथ, चखिने. खनितास्मि—हे, खनिष्यति—ते. अखनि-
ष्यत्—त, अखनीत् or अखानीत्, अखनिष्ट. खायासं or खन्यासं, खनि-
षीय. Pass. खन्यते or खायते, खनिष्यते, अखानि, Caus. खानयति—ते.
अचीखनत्—त. Desid. चिखनिषति—ते. Deri. खात, खेय, खनितुं,
खात्वा or खनित्वा, उत्खाय or उत्खन्य, चखन्वस् or चखनान.

खञ् } (Set) 1 P. गतौ । to go.

खर्ज् (Set) 1 P. व्यथने पूजनेच । to pain; to worship.

खर्द् (Set) 1 P. दंद्शूके । to bite, to sting.

खर्ब् (Set) 1 P. गतौ । to go.

खर्ब् (Set) 1 P. दर्पे । to be proud or haughty.

खल (Set) 1 P. संचये चलनेच । to gather or collect; to move or
shake. Aor. अखालीत्.

खल् (Set) 1 P. हिंसायाम् to injure, hurt or kill.

खाद् (खाट्—Set) 1 P. भक्षणे । to eat; to devour. Act. खादति,
चखाद, चखादिथ खादितास्मि, खादिष्यति, अखादीत्. खायासं. Pass.
खायते, खादिष्यते, अखादि, Caus. खादयति, अचखादत्. Desid.
चिखादिषति. Deri. खादित, खादितुं, खादित्वा, खादत्, चखाद्वस्.

खिद् (Set) 1 P. त्रासे । to fear, to frighten. Act. खेटति, चिखेट,
खेटितास्मि, खेटिष्यति, अखेटीत्, खिट्यासं. Pass. खिट्यते. खेटि-
ष्यते, अखेटि. Caus. खेटयति—ते. अचीखिटत्—त. Desid. चिखेटि-
षति or चिखिटिषति Deri. खेटित, खेटितुं, खेटित्वा.

खु (खुट्—Set) 1 A. शब्दे । to sound. Act. खवते. खुलुवे. खोताहे.
खोष्यते, अखोष्ट, खोषीय.

सुभ्र (सुभ्र-Set) 1 P. स्तेपकरणे । to rob; to steal. Act. सोजति.
 चुरसोज, सोजितास्मि, सोजिष्यति, असोजीत्, सुज्यासं Pass. सुज्यते.
 सोजिष्यते, असोजि. Caus. सोजयति-ते. अगूसुभ्रत्-त. Desid.
 सुसुजिषति Deri. सुभ्र, सोजिष्या, सुभ्र्या, सोजितुं.

खुंङ् (खुंङि-Set) 1 A. संजे । to limp; to break into pieces. खुंङते,
 खुंङते, खुंङिताहे, खुंङिष्यते, अखुंङिट. खुंङिषीय.

खुर्द (Set) 1 A. to play Act. खुर्दते etc.

खूर्द (Set) 1 A. क्रीडायाम् । to play. Act. खूर्दते, खुर्दते, खूर्दिताहे,
 खूर्दिष्यते, अखूर्दिट. खूर्दिषीय.

खेल् (खेल-Set) 1 P. चलने । to shake; to tremble; to play.
 Act. खेलति, चिखेल, खेलितास्मि, खेलिष्यति, अखेलिष्यत्, अखेलीत्.
 खेल्यासं. Pass. खेल्यते, खेलिष्यते. अखेलि, Caus खेलयति, अचि-
 खेलत्. Desi. चिखेलिषति. Deri. खेलित खेलितुं. खेलित्वा, चिखेल्यस्.

खेव् (खेव्-Set) 1 A. सेवने । to serve. Aor. अचिसेवद्-त.

खे (Anit) 1 P. खदने । to strike; to be firm; Act सापति,
 चखौ, चखिष्य, चखाप्य, खातास्मि, सापति, असासीत्, सापासं,
 Pass. सापते, साप्यते or खापिष्यन्त, असापि. Caus. सापयति-ते.
 अन्नीखपत्-त. Desid. चिरसाप्ति, Deri. खात, सातुं, खात्वा,
 सापय्, साप्यत, चखिष्य.

खोड् { खोड् }
 खोङ् { खोङ् }
 खोर { खोर }
 खोल { खोल } } -(Set) 1 P. गति प्रतिपाते । to limp, to be lame.

गञ् (Set) 1 P. शब्देमदेच । to sound or roar; to be drunk or
 confused. Act. गजति, जगाज, गजितास्मि, गजिष्यति, अगजीत्
 or अगाजीत्, गज्यासं. Pass. गज्यते, गजिष्यते, अगाजि Caus.
 गाजयति-ते, अजीगजत्-त. Desid. जिगजिषति. Deri. गजित,
 गजितुं, गजित्वा, गजत्, जगज्यस्.

गंज् (गजि-Set) 1 P. शब्दे । to sound, Perf. जगंज, Aor. अगंजीत्.

गड् (Set) 1 P. सेचने । to distil; Aor. अगडीत्, Caus. गडयति-ते-
 अजीगडत्-त. Pass. गड्यते. Aor अगडि, अगाडि.

गङ् (गङि—Set) 1 P. वदनैकदेशे । to affect the cheek.

गद् (Set) 1 P. व्यक्तायांवाचि । to speak, to say.

गङ् (गङि—Set) 1 P. वदनैकदेशे । to affect the cheek.

गम् (गम्—Set) 1 P. with सम् A. गतौ । to go. Act. गच्छति.

(संगच्छते), जगाम (संजग्मे), जगमिथ or जगंथे (संजग्मिपे),

गतास्मि (संगताहे), गमिष्यति (संगंस्यते), अगमिष्यत् (समगंस्यत्),

अगमत् (समगत or समगंस्त), अगमन् (समगसत् or समगसत्),

अगमः (समगथाः or समगंस्थाः), अगमत (समगध्वं or समगंध्वं),

अगमं (समगसि or समगंसि), गम्यासं (संगंसिय or संगसाय). Pass.

गम्यते, गंस्यते, अगामि, अगथाः or अगंस्थाः, अगध्वम्, or अगंध्वं,

अगसि or अगंसि. Caus. गमयति—ते. अजीगमत्—त Desid. जिग-

मिषति (संजिगंसते) Deri. गत, गंतुं, गत्वा, आगम्य or आगत्य,

जगिमवस् or जगन्वस् (संजग्मान).

गर्ज् { Set } 1 P. शब्दे । to roar; to growl; to thunder.

गर्व् (Set) 1 P. गतौ । to go.

गर्व् (Set) 1 P. तर्पे ! to be round.

गर्ह् (गर्ह—Set) 1 A. (sometimes P. also) कुत्सायां । to blame;
to censure.

गल् (Set) 1 P. अदने लावेच । to eat; to drip.

गल्म् (गल्भ—Set) 1 A. (generally with प्र.) धाष्टर्चे । to be bold
or confident.

गल्ह् (गल्ह—Set) 1 A. कुत्सायां । to blame, to censure.

गा (गाङ्—Anit) 1 A. गतौ, to go. Act. गाते, जगे, गाताहे, गास्यते,
अगास्त, गासीय, गायते, गास्यते अगायि, Caus. गापयति—ते, अजी-
गपत्—त. Deri. गत, गत्वा, गातुं.

गाध् (गाध्—Set) 1 A. प्रतिष्ठा-लिप्सयोर्धन्वेच । to set out for, to
dive, to seek, to compile, to string together, to stay.

गाह् (गाह्—Wet) 1 A. विलोडने । to dive, to bathe; to penetrate,
to agitate or churn, to be absorbed in; to hide oneself in;

to destroy, Act. गाहते, जगाहे, जगाहिषे or जघासे, जगाहिषे—हे or जघाहे, जगाहिमहे or जगाहाहे, गाहिताहे or गाहाहे गाहिष्यते or पाक्ष्यत्, अगाहिष्यत् or अघाक्ष्यत् अगाहिष्ट or अगाट अगाहिषत् or अघाक्षत्. अगाहिष्ठा or अगाढा, अगाहिष्य-द् or अघाद् अगाहिषि or अघाक्षि. गाहिषीय or पाक्षीय Pass गाह्यते गाह्य्यते or पाक्ष्यते. अगाहि, अगाहापि or अघाक्षि Caus गाहयति—ते अजीगाहत्—त Desid जिगाहिषते or जिघाक्षते. Deri गाह, गाहितव्य or गाहव्य. गाह्य, गाहितु, or गाहु, गाहिष्या or गाहुया, जगाहान

गु (गु-हृ—Anit) 1 A अद्वक्तेशब्दे । to speak inarticulately Act गघते, जुगुये, जुगुषिषे गोताहे, गोष्यते, अगोष्ट, गोषीय Pass. गृषते, गोष्यते or गाविष्यते, अगावि, अगोषि or अगाविषि Caus गावयति—ते, अजुगयत्—त. Desi. जुगृषत् Deri गुत, गोतु, गुत्या, गवमान, जुगुथान.

गुञ्ज (Set) 1 P कूजने । to hum or buzz,

गुञ्ज (गुञ्जि—Set) 1 P अद्वक्तेशब्दे । to hum or buzz, to sound inarticulately, Act गुञ्जति, जुगुञ्ज, गुञ्जितास्मि, गुञ्जिष्यति, अगुञ्जिष्यत्, अगुञ्जित्, गुञ्ज्यात्. Pass गुञ्ज्यते गुञ्जिष्यत्, अगुञ्जि Caus. गुञ्जयति—ते, अगुञ्जयत्—त. Desid. जुगुञ्जिषति Deri. गुञ्जित, गुञ्जितु, गुञ्जित्या, जुगुञ्जस्.

गुह् (गुहि—Set) 1 P घेष्टने । to enclose, to envelope,

गुह् (गुहि—Set) 1 P. घेष्टने—रक्षणे—चूणनेच । to envelope, to protect to pound.

गुह् (गुह्—Set) 1 A क्रीडायाम् । to play.

गुह् (गुह्—Set) 1 A क्रीडायाम् । to play.

गुप् (गुप्—Wet) 1 P रक्षणे । to protect to conceal, Act गोपायति, जुगोप or गोपापाचकार, &c. जुगोपिय or जुगोप्य, गोपायितास्मि or गोपितास्मि or गोप्तास्मि गोपायिष्यति or गोपिष्यति or गोप्यति अगोपायीत् or अगोपीत् or अगोप्सीत् गोपाय्यात् or गुप्यात्, Pass. गोपाय्यते or गुप्यते, गोपायिष्यते or गोपिष्यते or गोप्यते, अगोपायि or अगोपि Caus गोपाययति—ते or गोपायति—त अजुगोपायत्—त or अजुगुपत्—त, Desid जुगोपायिषति or जुगोपिषति or जुगुपिषति or जुगुप्सति Deri गोपायित or गुप्त, गोपायितु

or गोपितुं or गोप्तुं, गोपायित्वा or गोपित्वा or गुपित्वा or गुप्त्वा, संगोपाय्य or संगुप्य, गोपायत्, गोपायिष्यत् or गोपिष्यत् or गोप्यत् जुगुप्सत् or गोपायांचक्रवत्.

गुप् (गुप्—Set) 1 A निंदायाम् गोपनेच । to censure; to despise, to hide. Act. जुगुप्सते, जुगुप्सांचक्रे, जुगुप्सिताहे, जुगुप्सिष्यते, अजुगुप्सिष्यत्, अजुगुप्सिष्ट, जुगुप्सिषीय, Pass. जुगुप्स्यते, जुगुप्सिष्यते अजुगुप्सि, Caus. जुगुप्सयति—ते, अजुगुप्सत्—त. Desid. जुगुप्सपते, Deri. जुगुप्सीत्, जुगुप्सितुं, जुगुप्सित्वा, जुगुप्समान, जुगुप्सांचक्राण. The following are the regular forms—गोपते, जुगुपे, गोपितहे गोपिष्यते. अगोपिष्यत्, अगोपिष्ट, गोपिषीय, Pass. गुप्यते. गोपिष्यते. अगोपि. Caus. गोपयति—ते. अजुगुपत्—त. Desid. जुगोपिपते or जुगुपिषते, Deri. गुपितं or गोपित, गोपितुं, गोपित्वा or गुपित्वा, गोपमान, जुगुपान.

गुर्द-गुर्द (गुर्द-Set) 1 A. क्रीडायाम् । to play, गु-गुर्दते, &c.

गुर्व (गुर्वी-Set) 1 P. उद्यमने ; to endeavour, to elevate, गुर्वति, P. P. गुर्व्.

गुह् (गुह् Wet) 1 U. संवरणे । to cover; to hide; Act. गूहति-ते. जुगूह-जुगूहे, जुगूहिथ or जुगोढ-जुगूहिषे or जुगुक्षे, गूहितास्मि—हे or गोढास्मि—हे. गूहिष्यति—ते or घोक्ष्यति—ते, अगूहिष्यत्—त or अघोक्ष्यत्—त. अगूहीत् or अघुक्षत्-अगूहिष्ट or अघुक्षत् or अगूढ, गूह्यासं—गूहिषीय or घुक्ष्य, Pass. गूह्यते, गूहिष्यते or घोक्ष्यते. अगूहि Caus गूहयति—ते अजुगूहत्—त, Desid. जुगुक्षति—ते, Deri. गूढ, गूह्य, गूहितव्य or गोढव्य, गूहितुं or गोहुं, गूहित्वा or गूहित्वा or गूढा, उपगूह्य, जुगूह्यस-जुगूहान.

गृ (Anit) 1 P. सेचने । to sprinkle, to wet, Act. गरति, जगार. गर्तास्मि, गरिष्यति, अगार्षित. ग्रीयासं. Pass. ग्रीयते, गरिष्यते or गारिष्यते, अगारि. Caus. गारयति—ते, अजीगरत्—त. Desid. जिगार्षति-Deri. गृत, गृत्तुं, गृत्वा, जगृवत्.

गृज् { Set } 1 P. शब्दे । to sound, to roar, to grumble.
गृज् { गृजि }

ग्रह् (ग्रह्-Set) 1. A. ग्रहणे । to take; to seize; Act. ग्रहते, जग्रहे, जग्रहिषे, or जग्रुषे, ग्रहिताहे or गढाहे, ग्रहिष्यते or घर्ष्यते, अग्रहिष्यत, अपर्ष्यत, अग्रहिष्ट or अग्रुषत, ग्रहिषीष or घृषीष. Pass. ग्रह्यते, ग्रहिष्यते or घर्ष्यते, अग्रहि Caus. ग्रहयति-ते, अजिग्रहत्-त् or अजग्रहत्-त्. Desid. जिग्रहिष्यते or जिग्रुष्यते. Deri. ग्रह, ग्रहितव्य or ग्रहव्य, ग्रहितुं or गढुं, ग्रहिंत्वा or ग्रुत्वा, जग्रहाण.

गेप् (गेप्-Set) 1 A. कंपने । to shake; Caus. गेपयति-ते. Aor. अजिगेपत्-त्.

गेव् (गेव्-Set) 1 A. सेवने । to serve, Caus. Aor. अजिगेवत्-त्.

गेप् (गेप्-Set) 1 A. अन्विच्छायाम् । to search; to investigate, Caus. Aor. अजिगेपत्-त्.

ग (Anit) 1 P. शब्दे । to sing, to relate. Bene गयासं Pass. गीयते. Deri. गीत, गीत्वा.

गोष्ट् (गोष्ट्-Set) 1 P. संघाते । to assemble; to collect; to heap together.

ग्रंप् (ग्रंप्-Set) 1 A. कौटिल्ये । to be crooked or wicked, to bend.

ग्रंप् (Set) 1 P. बंधने-संदर्भेच । to bind, to arrange in a regular order.

घस् { ग्रस् Set } 1 A. अदने । to eat; to devour, to swallow; to consume; to seize; to eclipse; to destroy. Caus. घासयति, अजिग्रस्तत्. Deri. ग्रस्त, घसितुं, घसित्वा or ग्रस्त्वा, जग्रसान.

मुच् { मुचु Set } 1 P. स्तेयकरणे । to steal. Aor. अमुचत् or ग्लुच् { ग्लुचु } अग्रोचीत्. Desid. जुग्रोचिषति or जुमुचिषति, Deri मुक्त, ग्रोचित्वा or मुचित्वा or मुक्त्वा.

ग्लह् (ग्लह्-Set) 1 A. ग्रहणे । to take.

ग्लुच् (ग्लुच्-Set) 1 P. गतो । to go. Deri. ग्लुक्त, ग्लुचित्वा or ग्लुक्त्वा.

ग्लेप् (ग्लेप्-Set) 1 A. दैन्येकंपनेच । to be poor or miserable; to shake; Caus. Aor. अजिग्लेपत्-त्.

ग्लेव् (ग्लेव्-Set) 1 A. सेवने । to serve or worship; Caus. Aor. अजिग्लेवत्-त.
अजिग्लेवत्-त.

ग्लेष् (ग्लेष्-Set) 1 A. अन्विच्छायाम् । to seek, Caus. Aor. अजिग्लेषत्-त

ग्लै (Anit) 1 P. हर्षक्षये—क्लमेच । to despond., to wane; to be fatigued, Perf. जग्लौ Bene. ग्लायाम् or ग्लेयाम् Caus. ग्लापयति-ते or ग्लपयति-ते. (But प्रग्लापयति-ते). अजिग्लपत्-त. Deri. ग्लान, प्रग्लाय, ग्लेय, जग्लिवस्

घष् (Set) 1 P. हसने । to laugh; Aor. अघघीत् or अघाघीत्.

घट् (घट्-Set) 1 A. चेष्टायाम् । to act; to be intently occupied with; to happen; to be united with; to come to, to reach. Caus. घटयति-ते, अजीघटत्-त, Pass. Aor. अघाटि or अघटि.

घट्ट् (घट्ट्-Set) 1 A. चलने । to shake.

घट् (घटि-Set) 1 P. भाषायाम् । to speak; to shine.

घव् (Set) 1 P. गतौ । to go.

घस् (घस्-Set) 1 P. अदने । to eat; to devour (This is a defective root used only to form certain tenses of अद् viz.—Perfect, Aorist, Desiderative. It is not conjugated in the Perfect, the Benedictive, the Present, Passive, the Causal, &c. Act. घसति, अवसत्, घसतु, घसेयं, घस्तास्मि, घस्यति, अघस्यत्. अवसत् Pass. घस्यते, अघासि, Desid. जघत्सति, Deri. घस्त, घस्तुं घस्त्वा.

घिण् (घिणि-Set) 1 A. ग्रहणे । to take.

घु (घु-इ-Set) 1 A. शब्दे । to sound.

घुट् (घुट्-Set) 1 A. परिवर्तने । to return; to exchange.

घुण् (घुण्-Set) 1 A. भ्रमणे । to stagger, to reel.

घुण्ण् (घुणि-Set) 1 A. ग्रहणे । to take.

घुष् (घुषि-Set) 1 A. कांतिकरणे । to be beautiful or brilliant. Aor. अघोषिष्ट.

घु (घुवि-Set) 1 P. अविह्वदने । to sound. to proclaim, Aor. अघुपत् or अघोषीत्, Desid. जुघोषिषति or जुघुषिषति, Deri. घुष्ट or घुषित or घोषित, घुषिषा or घोषित्वा, संघुष्य, जुघुष्यस्.

घुं (घुदि-Set) 1 A. कांतौ । to diffuse lustre.

घृ (घृण-Set) 1 A. भ्रमणे । to whirl; to roll; to reel.

घृ (Anit) 1 P. सेचने । to sprinkle.

घृण् (घृणि-Set) 1 A. ग्रहणे । to take.

घृ (घृष्ट-Set) 1 P. संपर्षे । to grind, to pound, to strike, to rub, to brush, to polish. Caus. Aor. अजघर्षत्-त् or अजीघृषत्-त्, Deri. घर्षित्वा or घृष्टा.

घ्रा (Anit) 1 P. गंधोपादाने । to smell; Aor. जिघ्रति, अजिघ्रत्, जिघ्रतु, जिघ्रेषं, जघ्री, जघ्रिथ or जघ्राथ, घ्रातास्मि, घ्रास्यति, अघ्रास्यत्, अघ्रात् or अघ्रासीत्, घ्रेयासं, or घ्रायासं. Pass. घ्रायते, घ्रास्यते or घ्रायिष्यते, अघ्रायि, अघ्रासि or अघ्रायिषि Caus. घ्राययति-त्, अजिघ्रपत्-त् or अजिघ्रिपत्-त्, Desid. जिघ्रासति Deri. घ्रात or घ्राण, घ्रेय, घ्रातुं, घ्रात्वा, विघ्राय, जघ्रिषस्.

हु (हुद्-Anit) 1 A. शब्दे । to sound.

चक (चकृ-Set) 1 A. तृप्तोपतिघातेच । to be satisfied, to repel; to resist, to shine. Aor. अचाकृत्. Caus. चाकयति-ते. अचीकचत्-त्.

चक (घटादिः-Set) 1 P. तृप्तौ । to be satisfied, Aor. अचकीत् or अचाकीत्, Caus. चकयति-ते. अचीचकत्-त्. Pass. चकयते, अचाकि, अचाकि.

चं (a sautra root) 1 P. घ्रांतौ । to reel; to roll.

चंच (चंचु-Set) 1 P. गतौ । to go, to shake; to leap.

चद् (चटे-Set) 1 P. वर्षावर्णयोः । to break, to rain, to cover; Aor. अचटीत्.

चण (घटादिः-Set) 1 P. गतौ शब्देच । to go, to sound. Aor. अचणीत् or अचाणीत्, Caus. चणयति-ते, अचीचणत्-त् Pass. चणयते, अचणि or अचाणि.

चङ् (चङि-Set) 1 A. कोपे । to be angry.

चत् { चते-Set } 1 U. याचने । to beg, to request, Aor. अच-
तीत्—अचतिष्ट, अचदीत्—अचदिष्ट.

चत् (घटादिः—Set) 1 P. हिंसायाम् । to kill. Aor. अचनीत् or
अचानीत्. Pass. चन्यते. अचनि or अचानि, Caus. चनयति-ते,
अचीचनत्—त.

चङ् (चदि-Set) 1 P. आल्हादे दीप्तौच to be glad; to shine.

चप् (Set) 1 P. सान्त्वने । to console; to soothe; Aor. अचपीत्
or अचापीत्.

चम् (Set) 1 P. अदने । to eat; to drink, (with आ to sip).
चमति (आचामति), अचमत् (आचामत्), चमतु (आचामतु),
चमेयं (आचामेयं), चचाम, चेमिथ, चमितास्मि, चमिष्यति, अच-
मिष्यत्, अचमीत्, चम्यासं Pass. चम्यते, चमिष्यते, अचामि, अचामिपि
Caus. चामयति, अचीचमत्, Desid. चिचमिषति Deri. चांत, चम्य,
चमितुं, चमित्वा or चांत्वा, आचम्य, चमत (आचामत्), चेमिवस्.

चप् (चपि-Set) 1. P. गतौ । to go.

चङ् (Set) 1 P. गतौ । to go.

चय् (चय-Set) 1 A. गतौ to go,

चर् (Set) 1. P. गतौ to go; to walk, to graze; to eat;
Pass. Aor. अचारि, अचरिपि, Deri. चर्य, (also आचार्य
an instructor), चेरिवस्, चेराण,

चर्च (Set) 1 P. परिभाषण-हिंसा-तर्जनेषु । to discuss, to condemn;
to censure.

चर्च् (Set) 1 P. गतौ । to go.

चर्च् (Set) 1 P. अदने । to chew, to eat; to browse; to chop; to
bite.

चल् (घटादिः—Set) 1 P. कम्पने । to shake, Pass. Aor. अचालि or
अचलिपि. Caus. चलयति (also चालयति changes, throws, &c.)

चप् (चप-Set) 1 U. घुक्षणे । to eat; Aor. अचपीत् or अचापीत्.

चद् (Set) 1 P. परिकल्त्रने । to be wicked; to be proud; to cheat.

च्वाप् (चार्ष्—Set) 1 U पूजा-निशा-मनयोः । to worship, to discern,
Caus. Aor. अचचापत्-त्

चिद् (Set) 1 P. परिप्रेष्ये । to send out,

चित् (चिती—Set) 1 P. संज्ञाने । to perceive; to think; to recover
consciousness, Desid. चिचेतिपति or चिचितिपति, Deri. चित्त,
चेतिदुं, चेतित्या or चितित्या.

चिद् (चिति-Set) 1 P. स्मृष्यां । to remember.

चिल् (Set) 1 P. शैथिल्ये-भावकरणेच । to become loose, to act
wantonly; to sport.

चीक् (Set) 1 P. आनर्पणे । to endure;

चीम् (चीम्—Set) 1 A. कथ्यने । to coax, to boast, Caus. Aor.
अचिचीमत्-त्.

चीव् (चीव्—Set) 1 U. आदान-संवरणयोः । to take, to wear, to
cover, Caus. Aor. अचिचीवत्-त्.

चुच्य् (Set) 1 P. अभिपद्ये । to bathe, to churn, to press.

चुङ् (Set) 1 P. भावकरणे । to sport, to hint one's meaning.

चुट् (चुटि-Set) 1 P. छेदने । to cut off.

चुङ् (चुङि-Set) 1 P. अल्पभावे-छेदनेच । to become small, to
cut off.

चुप् (Set) 1 P. मंदायागतौ । to move slowly.

चुव् (चुवि-Set) 1 P. वक्त्रसंयोगे । to kiss.

चुल्लप् (Set) 1 P. चलने । to swing, to rock; to agitate.

चुल् (Set) 1 P. भावकरणे । to sport, to make amorous gestures.

चृप् (Set) 1 P. पाने । to drink.

चृप् (Set) 1 P. संदीपने । to excite; to light.

चेल् (चेल्-Set) 1 P. चलने । to shake; to go; Caus. Aor. अचि-
चेलत्-त्.

चेष्ट (चेष्ट-Set) 1 A. चेष्टायाम् । to act; Caus. चेष्टयति, अचिचेष्टत्
or अचचेष्टत्.

च्यु (च्यु-ङ्-Anit) 1 A. गतौ । to go; to drop down, to fall, to
swerve. Aor. अच्योष्ट, अच्योष्टुं, अच्योषि. Pass. च्युयते, च्योष्यते.
or च्याविष्यते, अच्यावि, अच्योषि or अच्याविषि, Caus. च्यावयति-ते.
अचुच्यवत्-त. or अचिच्यवत्-त. Desid. चुच्युषते. Caus. Desid.
चिच्यावयिषति-ते or चुच्यावयिषति-ते. Deri. च्युत, च्यव्य,
(also च्याव्य).

च्युत् (च्युतिर-Set) 1 P. आसेचने । to flow; to trickle; Aor.
अच्युतत् or अच्योतीत्, Dasid. चुच्योतिषति or चुच्यतिषति, Deri.
च्युतित or च्योतित, च्योतित्वा, च्युतित्वा.

छद् (Set) 1 U. आच्छादने । to cover; to veil; to hide; Aor.
अच्छदीत्, अच्छादीत्, अच्छदिष्ट. Deri. छन्न, आच्छद्य.

छन्द (छदि-Set) 1 P. संवरणे । to cover.

छम् (छमु-Set) 1 P. अदने । to eat, to consume. Aor. अच्छमीत्
Deri. छांत, छमित्वा or छांत्वा.

छष् (छष-Set) 1 U. हिंसायाम् । to hurt; to injure, to kill. Aor.
अच्छषीत् or अच्छीषीत्, अच्छषिष्ट.

छृद् (Set) 1 P. संदीपने । to kindle.

छृष् (Set) 1 P. याचने । to beg or request.

जज् (Set) 1 P. युद्धे । to fight. Aor. अजजीत् or अजाजीत्.

जंज् (जजि-Set) 1 P. युद्धे । to fight.

जट् (Set) 1 P. संघाते । to become matted (as hair) Aor. अज-
टीत् or अजाटीत्.

जड् (Set) 1 P. संघाते । to heap. Aor. अजडीत् or अजाडीत्,

जप् (Set) 1 P. व्यक्तायां-वाचि-मानसेच । to mutter, to mediate,
Aor. अजपीत् or अजापीत् Pass. जप्यते, अजापि, अजपिषि. Caus.
जापयति-ते, अजीजपत्-त. Deri. जेपिषत्.

जम् (जम्-Set) 1 A. गात्रविताने । to yawn. to gape जंभते, अजंभत, जंभतां, जंभेय, जजंभे. जजंभिषे, भंभिताद्, जंभिष्यते. अजंभिष्यत, अजंभिष्ट, जंभिषीय. Pass. अंभ्यते. जंभिष्यते, अजंभि Caus. भंभयति, भजजंभत्. Desid. जिगंभिषते. Deri. जम्भ, जंभितुं, जंभित्वा, जजंमान.

जम् (जम्-Set) 1 P. अदने । to eat; Aor अजमोत्. Deri. जांत, जमित्वा or जांत्वा.

जम् (Set) 1 P. नाशने । to destroy.

जर्चुं } (Set) 1 P परिभाषण-हिंसा-तर्जनेषु । to speak, to blame.
जर्छुं }
जर्गुं } to kill, to threaten.

जम् (Set) 1 P. घातने । to strike, to be rich, to hide; to encircle, to be sharp; to be cold, stiff, dull, or dumb. Aor. अजालीद्.

जल् (Set) 1 P. व्यक्तायां वाचि । to speak, to prattle, to babble, to murmur, to chatter, to praise. प्रजल्प्य.

जप् (Set) 1 P. हिंसायाम् । to kill, Aor. अजपीत् or अजापीत्.

जस् (जस्-Set) 1 P. हिंसायां-ताडनेच । to injure, to strike. Aor. अजसीत् or अजासीत् Deri. जस्त, जसित्वा or जस्त्या.

जंस् (Set) 1 P. रक्षणे-मोक्षणेच । to protect, to release;

जि (Anit) 1 P (but after यि or परा A.) जये-अभिभयेच, to conquer; to overcome; to surpass, to win, to restrain. जयति-ते, अजयत्-त, जयतु-तां, जयेयं-य, जिगाय-जिग्ये, जिगायिष्य, or जिगेय-जिग्यिषे, जेताभि-हे. जेष्यति-ते, अजेय्यत्-त. अजेयीत्-भजेष्ट, जीयासं-जेयीष्य. Pass. जीयते, जेष्यते or जायिष्यते, अजायि. अजेयत or अजायिषत. अजेयुं-अजायिष्यं-दु, Caus. जाययति-ते. अजीजयत्-त, Desid. जिगीयति-ते. Deri. जित, जेय (also जय्य), जेतुं, जित्वा, विजित्य, जय्यत्-मान; जिगीयस्-जिग्यात.

जिन् (जिन्-Set) 1 P. प्रीजने । to please; to be lively, active busy; to excite; to animate, to promote, to confor.

जिम् (जिष्—Set) 1 P. भक्षणे, । to eat. Deri. जिन्त, जेमित्वा, or जिन्त्वा.

जिष् (जिष्—Set) 1 P. सेचने । to sprinkle; Deri. जिष्ट, जेषित्वा or जिष्ट्वा.

जीव् (Set) 1 P. प्राणधारणे । to live, to revive, to live upon. Perf. जिजीव Oaus. जीवयति-ते. अजीजीवत्-त or अजिजीवत्, -त. Desid. जिजीविषति.

जु (a Sautra root. Anit) 1 U. गतौवेगेच्च । to go, to be quick, जवति-ते. जुजाव—जुजुवे, जोतास्मि—हे. जोष्यति—ते, अजौषीत्—अजोष्ट. जूयासं—जोषीय, Pass. जूयते, जूष्यते, अजावि, Caus. जावयति—ते, अज्जवत्—त. Desid. जुजूपति—ते. Deri. जुत, जुत्वा, जोतुं.

जुग् (जुग्—Set) 1 P. वर्जने । to abandon; to exclude,

जुत् (जुत्—Set) 1 A. भासने । to shine. Caus. Aor. अजुजोतत्—त.

जुष् (Set) 1 P. परितर्कणे—परितर्पणेच । to reason; to investigate; to be satisfied; to hurt.

जूष् (Set) 1 P. हिंसायाम् । to kill; to hurt;

जृम् (जृम्—Set) 1 A. गात्रवित्ताने । to gape; to yawn; to expand; to open; to spread; to increase, appear, to rise, Perf. जजृभे.

जृ (Set) 1 P. वयोहानौ । to grow old, to waste away; to decay; Act. जरति, अजरत्, जरतु, जरयं. जजार, जजरिथ, जरि. तास्मि or जरीतास्मि, जरिष्यति or जरीष्यति, अजरिष्यत् or अजरीष्यत्, अजारीत्, जीर्यासं, Pass. जीर्यते, जरिष्यते, or जरीष्यते, or जारिष्यते. अजारि, अजरिषत् or अजरीषत् or अजीर्षत् or अजीरिषत्, Oaus. जारयति—ते Desid. जिजरिषति or जिजरीषति or जिजीर्षति, Deri. जीर्ण, जरितुं or जरीतुं, जरित्वा, जरीत्वा, जरत्.

जेष् (जेष्—Set) 1 A. गतौ । to go. Perf. जिजेषे Oaus. जेषयति—ते, अजिजेषत्—त

जेह् (जेह्-Set) 1 A. प्रयत्ने गतापि । to try, to go. Caus. जेहयति
—ते. भजिजेह्-त्.

जे (Anit) 1 P. क्षये । to decay.

ज्यु (ज्यु-द्-Anit) 1 A. गतो । to go.

जि (Anit) 1 P. जये अभिभवेच । to conquer; to defeat, to grow
old;

ज्यर् (Set) 1 P. रोगे । to be hot with fever or passion; to be
ill. Aor. अज्यारीत् Caus. ज्यरयति, अजिज्यरत् Pass. ज्यर्यते
अज्यरि, अज्यारि, Deri. जूर्ण.

ज्यल् (Set) 1 P. दीप्ती । to blaze; to glow; to shine, Aor.
अज्यालीत्, Caus. ज्यलयति—ते, ज्यालयति—ते, (but with प्र
प्रज्यलयति—ते). Pass. ज्यल्पते, अज्यलि or अज्यालि. Deri
प्रज्यल्प.

झद् (Set) 1 P. संचाते । to become matted together (as hair),
to become confused or entangled. Aor. अझटीत् or अझाटीत्.

झम् (झम्-Set) 1 P. भक्षणे । to eat; to consume. Aor. अझमीत्
Deri. झांत, झमित्वा or झांत्वा, झमितुं.

झर्झ् (Set) 1 P. परिभाषण-हिंसा-तर्जनेषु । to speak; to hurt, injure
or kill: to menace. Aor. अझर्झीत्.

झप् (Set) 1 P. हिंसायाम् । to hurt, injure or kill.

झर्ष (झर्ष-Set) 1 U. आदान—संचरणयोः । to take, to put on or
wear. Aor. अझर्षीत्, अझापीत्, अझर्षिट्.

टंक् (Set) 1 P. बंधने । to bind.

टल् (Set) 1 P. वैहृल्ये । to be confused. Aor. अटालीत्.

टिक् (टिक्-Set) 1 A. गतो । to go; टेकते. Caus. टेकयति—ते. अटिटे-
कत्-त्.

टीक् (टीक्-Set) 1 A. गतो । to go, to resort to. टीकते Caus.
टीकयति—ते. अटिटीकत्-त्.

टौक् (टौक्-Set) 1 A. गतो । to go.

- डल् (Set) 1 P. वैक्लव्ये । to be confused, Aor. अद्वालीत्.
- डी (डी-ङ्-Set) 1 A. विहायसागतौ । to fly; to pass through the air; Act. डयते, डिडचे, डिडिचपे, डयिताहे, डयिष्यते, अडयिष्यत्, अडयिट्, डयिषीय. Pass. डीयते, डयिष्यते or डायिष्यते. अडायि Caus. डाययति-ते. अडीडयत्-त. Desid. डिडयिष्यते. Deri. डयित. डयित्वा. डयितुं.
- दौक् (दौक्-Set) 1 A. गतौ । to go, to approach. P. डुढौक्, Caus. डौकयति-ते, अडुढौकत्-त Deri. उपडौक्य. डुढौकान.
- तक् (Set) 1 P. हसने-सहनेच । to laugh at; to bear, to fly or rush upon, Aor. अतकीत् or अताकीत्.
- तक्ष् (तक्ष्-Wet) 1 P. तनूकरणे । to cut off; to make thin; to wound, to form; Act. तक्षति, ततक्ष, ततक्षिथ or ततष्ट, तक्षितास्मि or तष्टास्मि, तक्षिष्यति or तक्षयति, अतक्षिष्यत् or अतक्ष्यत्, अतक्षीत् or अताक्षीत्, तक्ष्यासं. Pass. तक्ष्यते, तक्षिष्यते or तक्षयते, अतक्षि Caus. तक्षयति-ते, अततक्षत्-त, Desid. तितक्षिपाति or तितक्षति Deri. तष्ट. तक्षितव्य or तष्टव्य, तक्षितुं or तष्टुं. तक्षित्वा or तष्ट्वा, संतक्ष्य.
- तक्ष् (Set) 1 A. त्वचने-संवरणेच । to eat; to pare, to cover; Aor. अतक्षीत्,
- तंक् (तकि-Set) 1 P. कृच्छ्रजीवने । to live in distress.
- तंग् (तगि-Set) 1 P. गतौ स्खलने कंप्नेच । to go; to stumble; to tremble.
- तंच् (तंचु-Set) 1 P. गतौ । to go. Deri. तक्त. तंचित्वा or तक्त्वा. तंचितुं.
- तद् (Set) 1 P. उच्छ्राये । to be raised, to rise, to groan, Aor. अतटीत् or अताटीत्.
- तड् (तडि-Set) 1 A. ताडने । to strike.
- तद्र् (तद्र्-Set) 1 P. अद्वोपकरणयोः । to confide in, to assist; to pain with disease, to be harmless, to sound, Aor. अतनीत् or अतानीत्. Deri. तत, तनित्वा or तत्त्वा, तनितुं.

तद् (तद्दि a sautra root) 1 P. अयसादे—मोहेच । to be exhausted, to be disturbed in mind.

तप् (Anit) 1 P. संतापे । to shine, to be hot; to make hot, to suffer pain, to injure or hurt, to undergo, to perform penance (A. with a limb of the agent's body for its object.) Act. तपति-ते, तताप-तेपे, तेषिप्, ततप्थ, तप्तास्मि-हे, तप्थ्यति-ते, अताप्सीद्. अतप्त तप्पासं. Pass. तप्थते, तप्थ्यते, अतप्त. अतापि Caus. तापयति-ते, अतीतपद्-त, Desid. तितप्सति-ते. Deri. तप्त, तप्तुं, तप्था- संतप्थ, तेषिप्सु, तेषान्.

तय् (तय्—Set) 1 A. गतौ । to go.

तर्ज् (Set) 1 P. भर्त्सने । to threaten, to terrify, to scold, to mock.

तर्द् (Set) 1 P. हिंसायाम् । to injure, to hurt or kill.

तस् (तसि—Set) 1 P अलंकरणे । to decorate (also A. when Vedic) to shake, to pour out, to request.

ताय् (ताय्—Set) 1 A संतान-पालनयोः । to spread, to protect, to preserve, Caus. ताययति—से. अततायद्—त.

तिक् (तिक्—Set) 1 A. गतौ to go or move, तेकते. Caus. तेक्यति-ते. अतितेकद्—त.

तिज् (तिज्—Set) 1 A. निशाने । to whet, Act. तेजते, तितिजे, तेजिताहे, तेजिष्यते, अतेजिष्ट, तेजिषीय. Pass तिज्यते, तेजिष्यते. अतेजि. Caus. तेजयति-ते, अतीतिजद्—त. Desid. तितेजिषते or तितिजिष्यते, Deri. तिजित, तिजित्वा or तेजित्वा, तेजितुं.

तिज् (तिज्—Set) 1 A. क्षमायां । to endure or bear patiently. Act. तितिक्षते, अतितिक्षत, तितिक्षतां, तितिक्षेय, तितिक्षांचक्रे, तितिक्षिताहे, तितिक्षिष्यते. अतितिक्षिष्यत. अतितिक्षिष्ट, तितिक्षिषीय, Pass तितिक्ष्यते, तितिक्षिष्यते अतितिक्षि, Caus तितिक्षयति-ते, अतितिक्षद्—त, Desid. तितिक्षिषते, Deri. तितिक्षित, तितिक्षितुं, तितिक्षित्वा.

तिप् (तिप्—Anit) 1 A. क्षरणे । to drop, to ooze, Act. तेषते, अतेपत-तेपतां, तेषेय, तितेपे, तेषाहे, तेष्यते, अतेष्यत, अतित, तिप्सीय,

Pass. तिप्यते, तेप्स्यते, अतेपि, Caus. तेपयति—ते, अतितेपत्—त,
Desid. तितिप्सते, Deri. तिस्र, तेप्सुं, तिप्स्वा, तेपमान, तितिपान.

तिल् (*Set) 1 P. गतौ । to go. तेलति.

तिल् (Set) 1 P. गतौ । to go तिलति.

तीक् (तीक्-Set) 1 A. गतौ । to go. तीकते. Caus. तीकयात्—ते,
अतितीकत्—त.

तीव् (Set) 1 P. स्थौल्ये । to be strong or fat or corpulent

तुज् (Set) 1 P. हिंसायाम् । to hurt, injure or kill. तोजति.

तुञ्ज् (तुञ्जि-Set) 1 P. प्रापण-हिंसा-बलीदान-निकेतन-पालनेषु । to
reach, to kill, to be strong, to take, to dwell, to protect to
clothe, to strike, to push, to emit, to incite, to give.

तुड् (तुड्-Set) 1 A. तोडने । to split, to push, to injure, to hurt,
Caus. Aor. अतुतोडत्—त.

तुड् (Set) 1 P. अनादरे । to disregard, to condemn.

तुड् (तुडि-Set) 1 A. तोडने । to press out, to break.

तुप् (Set) 1 P. हिंसायाम् । to injure, hurt or kill. तोपति.

तुप् (Set) 1 P. हिंसायाम् । to injure, hurt or kill. तोफति.

तुम् (तुम्-Set) 1 A. हिंसायाम् । to injure hurt or kill. तुतुमे, Aor.
अतुमत् or अतोभिष्ट.

तुप् { Set } 1 P. हिंसायाम् । to injure, hurt or kill. Bene,
तुप् { Set } तुप्यात्, तुप्यात्, Pass. तुप्यते, तुप्यते.

तुब् (तुब्-Set) 1 P. अर्दने । to distress, to hurt.

तुर्व् (तुर्वी-Set) 1 P. हिंसामाम् । to kill तु-तुर्वति, तुतुर्व-तुतुर्व,
तु-तुर्वितास्मि, तु-तुर्विष्यति, अतुर्वीत्-अतुर्वीत्, तु-तुर्व्यासं.

तुस् (Set) 1 P. शब्दे । to sound.

तुह् (तुहिर-Set) 1 P. अर्दने-वधेच । to hurt, to kill, to pain, Aor.
अतुहत् or अतोहीत्.

तुड् (तुड्-Set) 1 P. तोडने—अनादरेच । to split, to disregard.
Caus. Aor. अतुतुडत्—त.

- तुल (Set) 1 P. निष्कर्षे । to weigh, to measure.
- तुष्ट (Set) 1 P. तुष्टौ । to satisfy or to be satisfied,
- तुष्ट (Set) 1 P. गतौ । to go.
- तृ (Set) 1 P. घुवन-तरणयोः । to swim, to cross over, to float, to surmount; to master completely, to fulfil, to escape from, Act. तरति, ततार, तेरिथ, तरितास्मि or तरीतास्मि, तरिष्यति or तरीष्यति, अतरिष्यत् or अतरीष्यत्, अतारीत्, तीर्यासं, Pass. तीर्यते, तरिष्यते or तरीष्यते or तारिष्यते, अतारि, Caus. तारयति—ते, अतीतरत्-त. Desid. तितीर्यति or तितरिपति or तितरीपति. Deri. तीर्ण, तरितव्य or तरीतव्य, तरितुं, or तरीतुं, तीर्त्वा, उत्तीर्य, तरत्-तरिष्यत् or तरीष्यत्, तितीर्यस्.
- तेज् (Set) 1 P. पालने । to protect.
- तेष् (तेष्ट-Set) 1 A. क्षरणे-कंपनेच । to ooze, to shake. Caus. Aor. अतितेपत्-त.
- तेव् (तेव्-Set) 1 A. वेवने । to lament; to play, Caus. Aor. अतितेवत्-त.
- तोड् (तोड्-Set) 1 P. अनादरे । to disregard, Caus. Aor. अतु-तोडत्-त.
- त्यज् (Anit) 1 P. हानौ । to abandon, to leave, to quit, to let go, to renounce, to except, to distribute, to disregard, Act. त्यजति, तत्याज, तत्यजिय, तत्यज्य, त्यक्तास्मि, त्यक्ष्यति. अत्याक्षीत्, त्यज्यासं, Pass. त्यज्यते, त्यक्ष्यते, अत्याजि, Caus. त्याजयति-ते, अतित्यजत्-त, Desid. तित्यक्षति, Deri. त्यक्त, त्यक्त्वा, त्यक्तुं, संतज्य, तत्यज्वस्.
- त्राव् (Set) 1 P. गतौ । to go. Aor. अत्रासीत् or अत्रासीत्.
- त्रक् (त्रक्-Set) 1 A. गतौ । to go.
- त्रक् { त्रक् }
त्रक् { त्रक् } Set 1 P. गतौ to go.
- त्रद् (त्रद्-Set) 1 P. चेष्टायाम् । to act; to try; to be busy or active.

वप् (वप्-प्—Wet) 1 A. लज्जायाम् । to be ashamed or abashed; to be embarrassed, Act. वपते, वपे, वपिपे, वप्से, वपिताहे—वप्ताहे, वपिष्यते,—वप्स्यते, अवपिष्यत् or अवप्स्यत्, अवपिष्ट—अवप्त, वपिषीय—वप्सीय, Pass. वप्यते, वपिष्यते or वप्स्यते, अवपि, Caus. वपयति—ते, अतिवपत्—त, Desid. ति वपिषते or ति वप्सते, Deri. वप्त, वपितव्य or वप्तव्य, वपितुं or वप्तुं, वपित्वा or वप्त्वा, वपाण.

व्रंस (व्रसि—Set) 1 P. भाषायाम्—दीप्तौ च । to speak; to shine.

व्रिख् (व्रिखि—Set) 1 P. गतौ । to go.

वृप् { Set 1 P. } हिंसायाम् । to kill, injure or hurt.

व्रै (व्रै-इ—Anit) 1 A. पालने । to protect. Act. व्रायते, तव्रे, तव्रिपे, व्राताहे, व्रास्यते, अव्रास्यत्, अव्रास्त, अव्रासत्, व्रासीय, Caus. व्रापयति—ते, अतिव्रपत्—त, Desid. ति व्रासते, Deri. व्रात or व्राण, व्रातुं, व्रात्वा, परिव्राय.

व्रौक् (व्रौक्—Set) 1 A. गतौ । to go Caus. Aor. अतुव्रौकत्—त.

त्वक्ष् (त्वक्ष्—Wet) 1 P. तनूकरणे । to make thin. (forms are similar to तक्ष्—त्व. being substituted for त).

त्वग् (त्वग्—Set) 1 P. गतौ कंपने च । to go; to tremble.

त्वच् (त्वच्—Set) 1 P. गतौ । to go; Bene. त्वच्यासं Pass. त्वच्यते Deri. त्वक्त, त्वंचित्वा or त्वक्त्वा, त्वंचितुं.

त्वर (जि—त्वर—Set) 1 A. संभ्रमे । to hurry; to make haste; Caus. त्वरयति—ते, अतत्वरत्—त, Pass. त्वर्यते, अत्वारि or अत्वरि Deri. त्वरित, तूर्ण.

त्विष् (त्विष्—Anit) 1 U. दीप्तौ । to shine; to glitter. Act. त्वेषति—ते, तित्वेष—तित्विपे, त्वेष्टास्मि—हे, त्वेक्षति—ते, अस्वेक्ष्यत्—त, अत्विक्षत्—त, त्विष्यासं—त्विक्षीय, Desid. तित्विक्षति—ते, Deri. त्विष्ट त्वेष्टुं, त्विष्टा.

त्सर् (Set) 1 P. छद्मगतौ । to creep; to crawl; to proceed crookedly or fraudulently.

शुर् (शुर्च—Set) 1 P. हिंसायाम् । to injure, hurt or kill; शु-शुर्वति
तुशुर्व-तुशुर्व, शु-शुर्वितास्मि, शु-शुर्विष्यति, अशु-शुर्वीत्, शृशुर्वीत्.

दम् (दक्ष—Set) 1 A. वृद्धौ शीघ्रार्थेच । to increase, to do or act
quickly.

दध् (दक्ष घटादिः—Set) 1 A. गतिर्हिंसनयोः । to go; to kill; Caus.
दक्षयति—ते, अददक्षत्—त, Pass. दक्ष्यते, अदक्षि or भदक्षि.

दद् (दद—Set) 1 A. दाने । to give; to offer; to present. Perf. दददे,
Caus. दादयति—ते, अदीददत्—त.

दध् (दध्—Set) 1 A. धारणे । to hold; to possess. Perf. देधे.

दंश् (दशि—Anit) 1 P. दशने । to bite; to sting; दशति, अदशत्,
दशत्, दशेयं, दंश, दंशित् or दंष्ट, दंष्टास्मि, दंक्ष्यति, अदंक्ष्यत्,
अदांक्षीत्, दश्यासं, Pass. दक्ष्यते, दंक्ष्यते. अदंशि, Desid. दिदंक्षति,
Deri. दष्ट, दंष्टुं, दष्टा, उपदश्य.

दय् (दय—Set) 1 A. दान—गति—रक्षण—हिंसादाऽऽदानेषु । to pity.
to give; to go; to protect; to kill; to take, दयते, दयांचक्रे
Caus. दाययति—ते, अदीदयत्—त.

दल् (Set) 1 P. विशरणे । to break; to split; to expand, to
open; Caus. दलयति—ते, or दालयति—ते, अदीदलत्—त.

दह् (Anit) 1 P. भस्मीकरणे । to reduce to ashes; to burn; to
scorch; to torment. Act. दहति, ददाह, देहिथ, ददग्ध, दग्धास्मि,
धक्ष्यति, अधाक्षत्, दह्यासं .Pass. दह्यते, धक्ष्यते, अदाहि. Caus.
दाहयति—ते, अदीदहत्—त, Desid. दिधक्षति, Deri. दग्ध-दग्धा,
संदह्य, दग्धुं.

दा (दा-ण्—Anit) 1 P. दाने । to give. 'with सम् A.' Act.
यच्छति—ते, अयच्छत्—त, यच्छत्, यच्छतां, यच्छेयं—य, ददौ—दे,
ददिथ, ददाथ, ददिपे, दातास्मि—हे दास्यति—ते, अदास्यत्—त,
अदात्, अदित, देयासं, दासीय, Pass. दीयते, दास्यते or दायिष्यते,
अदायि, Caus. दापयति—ते, अदीदपत्—त, Desid. दिदस्यति—ते
Deri. दत्त, दातव्य, देय, दातुं, दत्वा, संदाय, यच्छत्, यच्छमान,
दास्यत्-दास्यमान, ददिवत्, ददान.

दान् (दान्—Set) 1 U. खंडने-आजवेच । to cut off; to straighten, Act.
 दीदांसति—ते, दीदांसांचकार—चक्रे, दीदांसितास्मि—हे, दीदांसि-
 ष्यति—ते. अदीदांसीत्, अदीदांसिष्ट, दीदांस्यासं, दीदांसिपीय, Pass.
 दीदांस्यते, अदीदांसि, Caus. दीदांसयति—ते, अदीदांसत—त, Desid.
 दीदांसिपति—ते, Deri. दीदांसित, दीदांसितुं, दीदांसित्वा.

दाय् (दाय्—Set) 1 A. दाने । to give; Caus. Aor. अददोयत्—त.

दाञ् (दाञ्—Set) 1 U. दाने । to give; to offer an oblation; Caus,
 Aor. अददाशत्—त.

दास् (दास्—Set) 1 U. दाने । to give, Caus. Aor. अददासत्—त.

दिन् (दिन्—Set) 1 P. प्रीणने । to be glad or pleased, to gladden,
 to please.

दिक् (दिक्—Set) 1 P. देवने । to lament; देवति. Deri. देवित्वा or द्यूत्वा.

दीक्ष् (दीक्ष्—Set) 1 A. मौण्डे-ज्योपनयन—नियम—व्रतादेशेषु । to be
 shaved; to perform a sacrifice, to invest with a sacred
 thread; to practise self-restraint; to teach religious
 observances; to prepare oneself for the performance of a
 sacred rite; to dedicate oneself to.

दु (Anit) 1 P. गतौ । to go; Act. दवति, दुदाव, दोतास्मि, दोष्यति,
 अदौषीत्, दूयात्, Deri. दून, दूत्वा, दोतुं.

दुर्व् (दुर्व्—Set) 1 P. हिंसायाम् । to kill; Act. दु-दूर्वति, Deri. दूर्त.

दुह् (दुहिर—Set) 1 P. अर्दने । to injure, hurt or kill; Aor. अदुहत्
 or अदोहीत्.

दृष् (Set) 1 P. संदीपने । to light; to kindle; to inflame; दर्पति.

दृश् (Set) 1 P. ग्रंथे । to tie; to string:

दृश् (दृश्—Anit) 1 P. प्रेक्षणे । to see; to behold; to visit; to
 learn, to investigate; (with सं A. to see well; to behold)
 Act. पश्यति—ते, अपश्यत्—त, पश्यतु—तां, पश्येयं—य, ददर्श—
 ददृशे; ददर्शित्वा or ददृष्ट—ददृशिषे, दृष्टास्मि—हे, दृक्ष्यति—ते, अदृक्ष्यत्—त
 अदर्शत् or अदृक्षीत्—अदृष्ट, दृश्यासं—दृक्षीय, Pass. दृश्यते, दृक्ष्यते
 or दर्शिष्यते, अदर्शि, Caus. दर्शयति—ते, (But दर्शयते only when

reflexively used), अशृक्षत्—त् or अददशत्—त् Desid. दिदृक्षते
Deri. दृष्ट, द्रष्टव्य, दृश्य, द्रष्टुं दृष्टा, धेदृश्य, पश्यत्—मान, दृश्यत्—माण,
पश्यस् or ददृक्षिषस्—दृक्षान.

वृद्ध (Set) 1 P. वृद्धौ । to increase; to prosper; to fasten; to be
firm.

वृद्ध (वृद्धि-Set) 1 P. The same as above.

दृ (Set-पटादिः) 1 P मये । to fear; दराति, ददार, दरितारिम-दरी-
तारिम, दरिष्यति, दरीष्यति, भदारीत्, दीपांसं, Caus. दरयति—ते, अदी
दरत्—त्. Deri. दर्श.

दे (दे-इ—Anit) 1 A. रक्षणे । to protect; Act. दमते, दिग्मे,
दाताहे, दास्यते, अदिन, अदिषाः, भदिङ्, अदिपि, दासीप, Pass. दीपते,
अदापि, Caus. दापयति—ते, अदीक्षत्, Desid. दित्सते, Deri. दत्त,
दातुं, दया, दयमान, दास्यमान, दिग्मान.

देष्ट (देष्ट-Set) 1 A. देयने । to play, to sport; to lament. Caus.
Aor. अदिदेष्टत्—त्.

दे (दे-य्—Anit) 1 P. शोधने । to purify; to cleanse, to be
purified; Act. दापति, अदापत्, दापत्, दापेयं, Pro. P. दयत्.

द्युत् (द्युत्-Set) 1 A. दीप्ते । to shine; to be bright; द्योतते,
दियुते, अद्युतत् or अद्योतिष्ट, Caus. द्योतयति—ते, अद्युतत्—त्,
Desid. दियुतिषते or दियोतिषते Deri. द्युतित or द्योतित, धियुत्य,
दियुतान.

धे (Anit) 1 P. न्यक्करणे । to despise; to disfigure, Act. Bena,
यापांसं or चेपांसं.

द्रम् (Set) 1 P. गतो । to go; to run.

द्राव् (द्राव्-Set) 1 P. शोषणालमर्थयोः । to become dry; to be able;
to prevent; to adorn. Caus. Aor. अदद्रावत्—त्.

द्राव् (द्राव्—Set) 1 A. सामर्थ्ये—आपानेच । to be able; to
stretch; to exert oneself; to be weary; to vex; to wander
about; Caus. Aor. अदद्रावत्—त्.

द्राक्ष् (द्राक्षि-Set) 1 P. कांक्षायाम्—घोरवासितेच । to desire, to utter a discordant sound.

द्राड् (द्राड्—Set) 1 A. विशरणे । to cut, to split. Caus. Aor. अदद्राडत्—त.

द्राह् (द्राह्—Set) 1 A. निद्राक्षये । to wake. Caus. Aor. अदद्राहत्—त.

द्रु (Anit) 1 P. गतौ । to go, to flow, to run; to retreat, to melt; to attack, to rush. Act. द्रवति, द्रुद्राव, द्रुद्रोथ, द्रोतास्मि, द्रोष्यति, अद्रुद्रवत्, द्रूयासं, Caus. द्रावयति only. अद्रुद्रवत् or अदिद्रवत्, Desid. द्रुद्रूषति (दिद्रावयिषति or द्रुद्रावयिषति is the Desid. of the Caus. form).

द्रेक् (द्रेक्—Set) 1 A. शब्दोत्साहयोः । to sound; to show joy; to be exhilarated. Caus. Aor. अदिद्रेकत्—त.

द्रै (Anit) 1 P. स्वप्ने । to sleep; (mostly with नि) Bene. द्रायात् or द्रेयात्, Caus. द्रापयति—ते, अदिद्रपत्—त. Deri. द्राण, द्रात्वा, द्रातुं, निद्राय.

दृ (Anit) 1 P. संवरणे अंगीकृतौच । to cover, to appropriate.
धण् } (Set) 1 P. शृद्धे । to sound, Aor. अधणीत् or अधाणीत्,
धन् } अधनीत् or अधानीत्.

धन् (धवि-Set) 1 P. गतौ । to go.

धाव् (धावुं—Set) I U. गति-शुद्धयोः । to run; to flow, to cleanse, to wash. Caus. Aor. अदीधवत्—त. Deri. धावित or धौत, धावितुं, धावित्वा or धौत्वा.

धिक् (धिक्—Set) 1 A. संदीपन-क्लेशन-जीवनेषु । to kindle, to be harassed or weary, to live.

धिन् (धिन्—Set) 1 P. प्रीणने । to please, to delight. (This root is conjugated as धि of the 5th conjugation.) Act. धिनोति, धिन्वति, धिनुवः—धिन्वः अधिनोत्, अधिनवे, धिनोतु, धिनु, धिनवाम, धिनुयां.

धुक् (धुक्—Set) I A. संदीपन-क्लेशन-जीवनेषु । to kindle; to be harassed or weary, to live.

धुं (धुर्ध-Set) 1 P. हिंसायाम् । to injure, hurt or kill, धु-पूर्यति,
Deri. धूर्त.

धू (Set) 1 U. कंपने । to shake, to excite, धवति-ते. Caus. धूनयति,
also धावयति, अद्भुनत्, also अद्भुयत्.

धूप (Set) 1 P. संतापे । to heat, to fumigate, to perfume, to
be heated, Act. धूयति, द्रुधूप or धूपायांचकार, द्रुधूपिष or
धूपायांचकर्य, धूपिताग्नि or धूपायिताग्नि, धूपिष्यति or धूपायिष्यति,
अधूपिष्यत् or अधूपायिष्यत्, अधूषीत् or अधूपायीत्, धूप्यासं or
धूपाय्यासं Pass. धूप्यते or धूपाय्यते, धूपिष्यते or धूपायिष्यते,
अधूषि or अधूपायि, Caus. धूपयति-ते or धूपाययति-ते, अद्भुपत्
-त or अद्भुपायत्-त. Desid. द्रुधूपिषति or द्रुधूपायिषति Deri.
धूपित or धूपायित, धूपितुं or धूपायितुं, धूपित्या or धूपायित्या, द्रुधू-
प्यस् or धूपायांचक्यस्.

धृ (धृञ्-Anit) 1 U. धारणे । to hold, to support, to possess,
to keep, to seize, to place, धरति-ते, Bene. धियासं-धृषीय,
Pass. धीयते, Caus. धारयति-ते, अदीधरत्-त्.

धृञ् { Set
धृञ् { धृञि-Set } 1 P. गतो । to go.

धृष्ट (Set) 1 P. प्रसङ्गे । to come together, to hurt or injure,
to offend.

धे (धे-ट्-Anit) 1 P. पाने । to suck, to drink, to draw, Act.
धपति-दधौ, दधिष्य, दधाय, धातास्मि, धास्यति, अधात् or अदधत्
or अधासीत्, धेयासं, Pass. धीयते, धास्यते or धायिष्यते, अधायि,
Caus. धापयते, अदीधपत्, Desid. धित्सति, Deri. धीत, धातुं,
धीत्वा, संधाय.

धोर (धोर्ध-Set) 1 P. गतिचातुर्ये । to go quickly, to run, to trot;
to be skilful. Caus. Aor. अद्भोरत्-त्.

ध्मा (Anit) 1 P. शब्दाग्निसंयोगयोः । to blow; to breathe out, to
produce sound by blowing, to blow a fire, to manufacture
by blowing. Act. धमति, अधमत्, धमतु, धमेयं, दध्मौ, ध्मातास्मि,
ध्मास्यति, अध्मास्यत्, अध्मासीत्, ध्मायासं or ध्मेयासं, Caus.

धमापयति-ते, अदिधमपत्-त, Desid. दिधमासन्ति, Deri. आधमाय, धमत्, धमास्यत् दधिमवस्.

धै (Anit) 1 P. चिन्तायाम् । to think of, to meditate, to recollect. Act. ध्यायति, अध्यायत्, दध्यौ, दध्याथ or दध्यथ, ध्यातास्मि, ध्यास्यति, अध्यास्यत्, अध्यासीत्, ध्यायासं or ध्येयासं Pass. ध्यायते, ध्यास्यते or ध्यायिष्यते, अध्यायि, Caus. ध्यापयति-ते, अदिधपत्-त, Desid. दिध्यासन्ति, Deri. ध्यात, ध्यातुं, ध्यात्वा, अनुध्याय, ध्यायत्, ध्यास्यत्, दध्यिवस्.

धृज् (Set) 1 P. गतौ । to go, Aor. अध्रजीत् or अध्राजीत्.

ध्रज् (ध्रजि-Set) 1 P. गतौ । to go.

ध्रण् (Set) 1 P. शब्दे । to sound as a drum or other instrument. Aor. अध्रणीत् or अध्राणीत्.

ध्रस् (Set) 1 P. उञ्छे to glean, Aor. अध्रसीत् or अध्रासीत्.

ध्राम् (ध्राम्-Set) 1 P. शोषणालमर्थयोः । to be dry, to be able. Caus. Aor. अदध्रासत्-त.

ध्राच् (ध्राच्-Set) 1 A. सामर्थ्ये । to be able or competent. Caus. Aor. अदध्राघत्-त.

ध्राक्ष् (ध्राक्षि-Set) 1 P. काक्षायां घोरवासितेच । to desire; to caw; to crow.

ध्राड् (ध्राड्-Set) 1 A. विशरणे । to divide; to split, Caus. Aor. अदध्राडत्-त.

ध्रिज् (Set) 1 P. गतौ to go.

धु (Anit) 1 P. स्थैर्ये 1 to be firm. ध्रवति.

ध्रक् (ध्रक्-Set) 1 A. शब्दोत्साहयोः । to sound; to be filled with joy. Caus. Aor. अदिध्रक्त्-त.

ध्रै (Anit) 1 P. तृप्तौ । to be pleased. Bene. ध्रायात्, ध्रेयात्.

ध्वज् (Set) 1 P. गतौ । to go, Aor. अध्वजीत्, अध्राजीत्.

ध्वज् (ध्वजि)-Set 1 P. गतौ । to go.

ध्वण् (Set) 1 P. शब्दे । to sound; Aor. अध्वणीत्, अध्वानीत्.

- घञ् (Set) 1 P. शब्दे to sound; Caus. to ring (a bell) घञ्ति
 घञयति—ते. to cause, to articulate indistinctly घञयति—
 —ते (अस्पष्टाक्षरमुच्चारयतीत्यर्थः) P. P. घञित, घञन्तं (darkness)
- घञ्स् (घञ्स्-Set) 1 A. अघञंसने गतोच । to fall down; to perish;
 to go, Deri. घञस्त, घञ्सित्वा or घञ्स्त्वा, विघञ्स्य, घञ्सितुं.
- घञाद् (घञास्-Set) 1 P. कांक्षायांघोरयासितेच । to desire; to
 caw; to crow.
- घृ (Anit) 1 P. घृच्छने । to bend; to kill.
- गद् (गद्-Set) 1 P. गतो । to go. Aor. अनसीत्.
- गञ् (गञ्-Set) 1 P. गतो । to go. Aor. अनसीत् or अनासीत्.
- गञ्स् (गञ्स्-Set) 1 P. गतो । to go.
- नद् (नट्-Set) 1 P. नृतो नाट्येच । to dance; to act (as a drama-
 tic part) Aor. अनटीत् or अनाटीत्. Caus. नटयति—ते. also
 नाटयति—ते in the senso of 'to act'. अनीनटत्-त्. Pass. Aor.
 अनटि, अनाटि.
- नद् (नट्-Set) 1 P. शब्दे । to sound; to roar; to thunder;
 Aor. अनदीत् or अनादीत्, Caus. नादयति—ते. Deri. नाघ, प्रणघ-
- नंद् (हुनदि—Set) 1 P. समृद्धौ । to be glad or satisfied.
- नम् (नम्—Set) 1 A. हिंसायामभावेपि । to destroy, to perish.
- नम् (नम्—Anit) 1 P. प्रहृत्वे शब्देच । to salute; to sink; to bend;
 to sound; नमति, ननाम, नेमिथ or ननंथ, नन्तास्मि, नंस्पति, अनं-
 स्पत्, अनंसीत्, नम्यासं Pass. नम्यते, नंस्पते, अनामि also
 अनंस्त, अनंसि, Caus. नमयति—ते or नामयति—ते, (but with
 any preposition नमयति—ते as उन्नमयति—ते), अनीनमत्-त्,
 Desid. निनंसति Deri. नत, नंतव्य, नम्य, नंतुं, नत्या, विनम्य or
 विनत्य, नमव, नंस्पत्, नेमिषत्.
- नप् (नप्-Set) 1 A. गतो । to go.
- नर्द् (Set) 1 P. शब्दे । to sound, to roar.
- नल् (नल्-Set) 1 P. गंधेबंधनेच । to smell; to bind.

- जस् (जस्-Set) 1 A. कौटिल्ये । to be crooked.
- जाथ् { नाथ् } (Set) 1 P. यांचोपतापैश्वर्याशीःषु to ask; to harass;
नाथ् { नाथ् } to be master; to bless. (always A. in the last sense). Caus. Aor. अननाथत्-त, अननाथत्-त.
- जास् (जास्-Set) 1 A. शब्दे । to sound; Caus. Aor. अननासत्-त.
- निक्ष् (निक्ष-Set) 1 P. चुंबने । to kiss.
- निद् (निद्-Set) 1 U. कुत्सा—संनिकर्षयोः । to ridicule, to reach;
Caus. Aor. अनिनेदत्-त.
- निद् (निदि-Set) 1 P. कुत्सायां । to blame; to censure; to condemn.
- निन्श् (निन्-Set) 1 P. सेचने—सेवनेच । to sprinkle; to attend.
- निश् (निश्-Set) 1 P. समाधौ । to meditate upon;
- निष् (निष्-Set) 1 P. सेचने । to sprinkle, to moisten;
- नी (णी-ञ्-Anit) 1 U. प्रापणे । to lead; to carry; to bring; to pass, to spend; to trace; Act. नयति-ते; निनाय-निन्ये, निनेथ or निनयिथ-निन्यिषे, नेतास्मि-हे, नेष्यति-ते, अनेष्वत्-त, अनैषीत्—अनेष्ट. नीयासं-नेषीय, Pass. नीयते, नेष्यते or नायिष्यते, अनायि, Caus. नाययति-ते, अनीनयत्, Desid. निनीषति-ते, Deri. नीत, नेतुं, नीत्वा.
- नील् (नील-Set) 1 P. वर्णे । to be of a dark colour; to dye dark.
- जीव् (जीव-Set) 1 P. स्थौल्ये । to become fat.
- हृ (Set) नये । to carry; नरति.
- नेद् (नेद्-Set) 1 U. कुत्सासन्निकर्षयोः to censure; to be near. Caus. Aor. अनिनेदत्-त.
- नेष् (नेष्-Set) 1 A. गतौ । to go, Caus. Aor. अनिनेषत्-त.
- पक्ष् (Set) 1 P. परिग्रहे । to seize; to accept, to take aside.
- पच् (हु-पच-ष्-Anit) 1 U. पाके । to cook; to bake, to burn; to digest, to ripen, to develop, (A. when meaning to cook for oneself) Act. पपाच, पेचे, पेचिथ or पपकथ, पेचिषे, पक्तास्मि-हे, पक्ष्यति-ते, अपक्ष्यत्-त, अपाक्षीत्. अपक्त, पच्यासं, पक्षीय, Pass. पच्यते, पक्ष्यते, अपाचि, अपक्षि, Caus. पाचयति-ते, अपीपचत्-त,

Desid. विपक्षति-त्ते, Deri. पक्क, पाक्य, पक्वुं, पक्त्वा, पाक्त्रिम
(ripened, matured, cooked).

पेक्ष् (पक्षि-Set) 1 A. व्यक्तीकरणे । to make clear.

पद् (Set) 1 P. गतौ । to go. Aor. अपटीत् or अपाटीत्.

पद् (Set) 1 P. व्यक्तायांवाचि, लिखिताक्षरवाचनेच । to declare, to
mention, to cite, to study, to read, to recite, Aor. अपठीत् or
भपाठीत्. Caus. पाठयति-त्ते.

पण् (पण-Set) 1 A. व्यवहारे । to transact business, to deal in, to
barter, to bet, to stake,

पण् { Set } 1 P. (A. when without आय्) स्तुतौ । to praise,
पण् { Set } पणायति, अपणायत् पणायतु, पणायेयं, पणायांचकार
or पणे, पणायितास्मि or पणिताहे, पणायिष्यति or पणिष्यते. अप-
णायिष्यत् or अपणिष्यत्, अपणायीत् or अपणिष्ट, पणाय्यासं or
पणिषीय. Pass. पणाय्यते or पण्यते, अपणायि, अपाणि, or Caus.
पणाययति-त्ते or पणायति-त्ते, Desid. विपणायिषति or विपणिषते.
Deri. पणायित or पणित, पणायितुं or पणितुं, पणायित्वा or पणित्वा.

पंद् (पङ्क्ति-Set) 1 A. गतौ । to go.

पत (पत-Set) 1 P. गतौ । to fall, to fly, to alight, to sink,
to be degraded, to attack. Aor. अपप्तत्, Desid. विपतिषति or
पित्तति.

पृथ् (पृथे-Set) 1 P. गतौ । to go, Aor. अपर्यात्.

पय् (पय-Set) 1 A. गतौ । to go.

पर्द् (पर्द्-Set) 1 A. कुत्सिते शब्दे । to break wind.

पय् { Set } 1 P. गतौ । to go.

पर्व् (Set) 1 P. पूरणे । to fill.

पल् (Set) 1 P. गतौ । to go.

पा (Anit) 1 P. पाने । to drink, to feast on, to swallow up, Act.
पिबति, अपिबत् पिबतु, पिबेयं, पपौ, पपिथ or पपाथ, पातास्मि,
पास्यति, अपास्यत्, अपातुं, पेयासं, Pass. पीयते, Caus.
पाययन्ते-पाययति (when not conveying a reflective sense, as
वत्सान्पाययतिपयः), अपीप्यत् or अपीप्यत् . Desid. पिपासति. Deri.
पीत, पेय, पातुं, पीत्वा, निपाय, पिबत् .

पिद् (Set) 1 P. शट्संघातयोः । to sound; to assemble; to heap
together.

पिद् (Set) 1 P. हिंसाक्लेशनयोः । to injure; to kill; to feel pain
पिद् (पिडि—Set) 1 A. संघाते । to roll into a lump; to heap;
to unite.

पिन् (पिबि—Set) 1 P. सेचने सेवनेच । to sprinkle; to serve.

पिस् (पिस्—Set) 1 P. गतौ । to go. Caus. Aor. अपिपेसत्-त.

पील् (Set) 1 P. प्रतिष्टम्भे । to check; to impede; to obstruct.

पीव् (Set) 1 P. स्थौल्ये । to be fat or thick.

पुद् (Set) 1 P. मर्दने । to grind.

पुद् (पुडि—Set) 1 P. खंडने । to grind, to pound.

पुंश् (पुथि—Set) 1 P. हिंसासंक्लेशनयोः । to kill, to suffer pain.

पुर्व् (Set) 1 P. पूरणे । to fill; पुर्वति.

पुल् (Set) 1 P. महत्वे । to be great or large; to be lofty or high,
to be heaped up.

पुष् (Set) 1 P. पुष्टौ । to nourish, to develop, to support; to
enhance, to get, Desid. पुपुषिषति or पुपोपिषति. Deri. पुषित
or पोषित, पोष्य, पोषितुं, पुषित्वा or पोषित्वा.

पू (पूङ्—Set) 1 A. पवने । to purify to clean from chaff,
पवत्, अपवत्, पवतां, पवेय, पुपुवे, पविताहे, पविष्यते, अपविष्ट,
अपविषि. पविषीय, Pass. पूयते or पाविष्यते अपावि, अपविषि
or अपाविषि, Caus. पावयति—ते, अपीपवत्—त, Desid. पिप-
विषते, Deri. पूत or पवित, पव्य or पाव्य, पवितुं, पवित्वा or पूत्वा,
पवमान, पविष्यमाण, पुपुवान्.

वृष् (वृषी—Set) 1 A. विशरणे, दुर्गन्धेच । to split, to stink,
Deri. वृत्.

वृल् (Set) 1 P. संपाते । to collect, to gather, to heap up,
to assemble.

वृष् (Set) 1 P. वृद्धौ । to nourish, to increase, to grow.

वृष् (वृष्टु—Set) 1 P. सेचने हिंसासंक्षेपमयोश्च । to sprinkle, to
hurt, to vex, Deri. पर्वित्वा or वृष्टा.

वेल् (वेल्ल—Set) 1 P. गतौ । to go. Caus. Aor. अपिपेलत्.

वेल् (वेवृ—Set) 1 A. सेवने । to serve, Caus. Aor. अपिपेवत्-त.

वेष् (वेवृ—Set) 1 A. निश्चये, प्रयत्नेच । to resolve upon, to strive
deligently for, Caus. Aor. अपिपेवत्-त.

वेस् (वेष्ट Set) 1 P. गतौ । to go. Caus. Aor. अपिपेवत्-त.

वे (Anit) 1 P. शोषणे । to dry, to wither. पाप्रति.

पैण् (पैणृ—Set) 1 P. गति-प्रेरण-श्लेषणेषु । to go, to send, to
touch, to embrace, Caus. Aor. अपिपेणत्-त.

प्याय् (ओ—प्यायी—Set) 1 A. वृद्धौ । to grow, to increase, to
swell, Perf. विप्ये, विप्यिपे, Deri. पीन or प्यान, प्रप्यान, आपीन.

प्यै (प्यै-इ—Anit) 1 A. वृद्धौ । to grow, प्यायते.

प्रय् (प्रय—Set) 1 A. प्रख्याने । to become famous, to increase, to
spread abroad, to arise, to appear.

प्रस् (प्रस्—Set) 1 A. विस्तारे । to extend, to expand.

प्रु (प्रु-इ—Anit) 1 A. गतौ । to go, to jump. Caus. प्रावयति,
अपिप्रवत् or अउप्रवत्, Desid. उप्रूपते, Desid. of Caus. उप्रा-
वयिषति or पिप्रावयिषति.

प्रुट् (Set) 1 P. मर्दने । to rub.

प्रुष { प्रुष } (Set) 1 P. दाहे । to burn, to reduce to ashes, Desid.
प्रुषुषिषति or प्रुषोपिषति Deri. प्रुष्ट, प्रोषितुं. प्रुष्टा or प्रुषि,
प्रुष्ट्वा or प्रोषित्वा.

प्रेष् (प्रेवृ—Set) 1 A. गतौ । to go. Caus. Aor. अपिप्रेवत्-त.

प्रोथ् (प्रोथ्—Set) 1 U. पर्याप्तौ । to be equal to; to be a match for, to be complete, Caus. Aor. अपप्रोथत्—त.

प्लक्ष् (Set) 1 U. अश्ने । to eat.

प्लिह् (प्लिह्—Set) 1 A. गतौ । to go.

प्लु (प्लुङ्—Anit) 1 A. गतौ । to go, to jump, to fly, to float, to swim, Caus. प्लावयति—ते, अपुप्लवत्—त or अपिप्लवत्—त, Desid. पुप्लूयते, Desid. of the Caus. पुप्लावयिष्यति—ते or पिप्लावयिष्यति—ते. Deri. प्लाव्य.

फक्क् (Set) 1 P. नीचैर्गतौ । to behave ill, to go softly.

फण् (Set) 1 P. गतौ । to go, to produce easily. Perf. पफाण. पफाणुः or फेणुः, पफणिय or फेणिय. Aor. अफणीत् or अफाणीत्. Caus. फणयति—ते (also फाणयति—ते, according to some) Deri. फणित, फाण्ट in the second sense. फेणिवस् or पफणवस्.

फल (Set) 1 P निष्पत्तौ । to bear fruit, to result, to succeed, to be useful or fruitful, Perf. पफाल. फेलुः, फेलिय, Caus. फालयति—ते. Deri. फलित, फलित्वा, फलितुं.

फल् (जि—फला—Set) 1 P. विशरणे । to burst open, to split, Deri. फुल्ल, उक्फुल्ल, संफुल्ल. but प्रफुल्ल.

फुह् (Set) 1 P. विकसने । to open, to expand, to blow,

फेल् (फेल्—Set) 1 P. गतौ । to go. Caus. Aor. अपिफेलत्—त.

वण् (Set) 1 P. शब्दे । to sound; Aor. अवणीत् or अवाणीत्.

वद् (Set) 1 P रथैर्घे । to be steady or firm; Aor. अवदीत्. or अवादीत्.

वध् (Set) 1 P. चित्तविकारे । to loathe; to be disgusted with, to shrink from, Act बीभत्सते, अबीभत्सत, बीभत्सतां, बीभत्सेय, बीभत्सांचक्र, बीभत्सिताहे, बीभत्सिष्यते, अबीभत्सिष्यत अबीभत्सिष्ट, बीभत्सिषीय, Pass. बीभत्स्यते, बीभत्सिष्यते, अबीभत्सि. Caus. बीभत्सयति—ते, अबीभत्सत्—त. Desid. बीभत्सिष्यति. Deri. बीभत्सित, बीभत्सितुं, बीभत्सित्वा.

- च॒ह् (Set) 1 P. ग॒तो । to go.
 च॒ह् (च॒ह्—Set) 1 A. परिभाषण-हिंसा-प्रदानेषु । to be pre-eminent;
 to speak; to kill; to give;
 ब॒ल्ह (Set) 1 P. प्राणने, धान्यावरोधेच । to breathe; to hoard grain.
 ब॒ल्ह (ब॒ल्ह—Set) 1 A. प्राधान्ये । to be pre-eminent.
 ब॒ह् (ब॒ह्—Set) 1 A. वृद्धौ । to grow, to increase.
 बा॒ह् (बा॒ह्—Set) 1 A. आग्राव्ये । to bathe; to dive, Caus. Aor.
 अब॒बाह॑त्-त्.
 चा॒ध् (चा॒ध्—Set) 1 A. लोढने । to oppress, to torment, Caus. Aor.
 अब॒बाध॑त्-त्.
 चा॒ह् (चा॒ह्—Set) 1 A. प्रयत्ने । to endeavour, Caus. Aor.
 अब॒बाह॑त्-त्.
 बि॒द् (Set) 1 P. आक्रोशे । to swear, to curse, to shout.
 बि॒द् (बि॒द्—Set) 1 A. अवयवे । to split, to cleave, to divide.
 बु॒क्क (Set) 1 P. भणने । to bark, to sound; to yelp; to speak.
 बु॒ध् (बु॒धिर्—Set) 1 U. बोधने । to know; to understand; to think;
 Aor. अबु॒धत् or अबो॒धीत्, अबो॒धिष्ट.
 बु॒ध् (Set) 1 P. अवगमने । to make known; to inform; to
 teach.
 बु॒द् (उ-बु॒न्दिर्—Set) 1 U. निगमने । to perceive; to apprehend;
 Aor. अबु॒न्दत् or अबु॒न्दीत्, अबु॒न्दिष्ट. Deri. बु॒द्, बु॒द्धि॒त्वा or बु॒त्वा.
 वृ॒ह् (वृ॒हिर्—Set) 1 P. वृद्धौ । to grow, to increase, Aor.
 अबृ॒हत् or अब॒र्हीत्.
 वृ॒ह् (वृ॒हि—Set) 1 P. वृद्धौ शब्देच । to increase, to sound.
 वे॒ह् (वे॒ह्—Set) 1 A. प्रयत्ने । to endeavour.
 म॒ज् (म॒ज्—Set) 1 U. अदने । to eat.
 भ॒ज् (भ॒ज्—Anit) 1 U. सेवायां । to worship; to honour, to divide;
 to be attached to, to serve. Perf. ब॒भाज॑-भेजे. ब॒भक्ष॑ or भे॒जिथ.

भेजिषे. मत्कारिम—हे. भक्षयति—ते. अभक्षयत्-त. अभाक्षीत्-अभक्त-
भज्यासं—भक्षीय. Caus. भाजयति—ते. Desid. बिभक्षति—ते. Deri.
भक्त. भाज्य or भाग्य. भक्तुं. भक्त्वा.

भट् (Set) 1 P. भृतौ । to hire, to nourish, Aor. अभटीत् or
अभाटीत्.

भट्. (घटादिः) 1 P. परिभाषणे । to speak; Caus. भटयति—ते.

भण् (Set) 1 P. शब्दे । to speak, to call, Aor. अभणीत् or
अभाणीत्.

भङ् (भट्टि—Set) 1 A. परिभाषणे । to speak, to jest, to chide.

भद् (भट्—Set) 1 A. कल्याणे सुखेच । to be prosperous or glad.

भर्त् (Set) 1 P. हिंसायाम् । to kill.

भल् { भल्ल } (Set) 1 A. परिभाषण—हिंसा—दानेषु । to speak, to
भल् { भल्ल } kill, to give.

भष् (Set) 1 P. भर्त्सने । to bark, to revile. Aor. अभषीत् or
अभाषीत्.

भाम् (भाम्—Set) 1 A. क्रोधे । to be angry.

भाष् (भाष्—Set) 1 A. व्यक्तायांवाचि । to speak, to say; to call,
to describe.

भास् (भास्—Set) 1 A. दीप्तौ । to shine, to appear, to become
evident. Caus. Aor. अब्रभासत्-त. अब्रभासत्-त.

भिष् (भिक्ष—Set) 1 A. भिक्षायामलाभे लाभेच । to ask; to beg for
without obtaining, to be weary or distressed, to obtain.

भिद् (भिदि—Set) 1 P. अवयवे । to split, to divide.

भू (Set) 1 P. सत्तायाम् । to be (A. or U. to obtain, to attain).
Perf. बभूव—बभूवे. Aor. अभूत—अभविष्ट. Pass. भूयते भविष्यते or
भाविष्यते. अभवि. अभविषि or अभविषि. Desid. बुभूषति—ते. Deri.
भूत. भाव्य or भव्य.

श्रृप् (Set) 1 P. अलंकारे । to adorn, to decorate.

भृ (भृ-ञ्-¹Anit) 1 U. भरणे । to support, to bear, to have, to fill, Perf. वभार-वभे. वभर्य-वभृषे; भर्तारिम-हे, भरिष्यति-ते. अभरिष्यत्-त. अभार्षीत्-अभृत. भ्रियासं-भृषय; Pass. भ्रियते; भरिष्यते or भरिष्यते. अभारि. अभृषि or अभारिषि. Caus. भारयति-ते, Desid. बुभृषति-ते or बिभरिषति-ते Deri. भृत. भार्य. भर्तु. भृत्वा.

भृज् (भृजी-Set) 1 A. मर्जते । to parch, to fry, P. P. भृक्त.

भेष् (भेषृ-Set) 1 U. भयेगतीच्च । to fear, to go, Caus. Aor. अबिभेषत्-त.

भ्यस् (भ्यस्-Set) 1 A. भये । to fear.

भक्ष् (भक्ष-Set) 1 U. अदने । to eat.

भण् (Set) 1 P. शब्दे । to speak, Aor. अभ्रणीत् or अभ्राणीत्.

भ्रम् (भ्रम्-Set) 1 P. चलने । to roam about, Deri. भ्रांत. भ्रामित्वा or भ्रांत्वा Caus. भ्रमयति (also भ्रामयति according to some).

भ्रश् (भ्रश्-Set) 1 A. अवस्रंसने । to fall, to drop down.

भ्रंश् { (भ्रंश्) } (Set) 1 A. अवस्रंसने । to fall, to drop down, Aor.
or { (भ्रंश्) } अभ्रशत् or अभ्रंशित. Deri. भ्रष्ट, भ्रंशित्वा or भ्रष्टा.

भ्राज् (हु-भ्राज्-Set) 1 A. दीप्तौ । to shine, to glitter.; Perf. वभ्राजे or भ्रजे. Caus. Aor. अबिभ्राजत्-त. or अबभ्राजत्-त.

भ्राश् (हु-भ्राश्-Set) 1 A. दीप्तौ । to shine, to glitter. Caus. Aor. अबभ्राशत्-त.

भ्रेज् (भ्रेज्-Set) 1 A. दीप्तौ । to shine, to glitter, Caus. Aor. अबिभ्रेजत्-त.

भ्रेप् (भ्रेप्-Set) 1 U. भये गतीच्च । to fear, to go. Caus. Aor. अबिभ्रेपत्-त.

भ्लक्ष् (भ्लक्ष-Set) 1 U. अदने । to eat.

भ्लाश् (हु-भ्लाश्-Set) 1 A. दीप्तौ । to shine, to glitter. Caus. Aor. अबभ्लाशत्-त.

DHATURUPACHANDRIKA.

भ्लेष् (भ्लेष्-Set) 1 U. दीप्तौ । to shine, to glitter, Caus. Aor. अबि-
भ्लेषत्—त.

मक्ष (Set) 1 P. संघाते । to collect.

मख् (Set) 1 P. गतौ । to go, Aor. अमखीत् or अमाखीत्.

मंक् (मक्कि-Set) 1 A. मंडने । to adorn, to decorate.

मंख् { मखि }
मंम् { मणि } (Set) 1 P. गतौ । to go.

मंघ् (मघि-Set) 1 A. गत्याक्षेपे गत्यारंभे कैतवेच । to go, to blame, to
be moving, to cheat.

मंघ् (मघि-Set) 1 P. मंडने । to adorn, to decorate.

मच् (मच्च-Set) 1 A. दंभे-कथने-कल्कनेच । to cheat, to boast,
to pound.

मज् (Set) 1 P. मदने शब्दार्थेच । to be read, to sound. Aor.
अमजीत् or अमाजीत्.

मंच् (मच्चि-Set) 1 A. धारणोद्धाय—वृजनेषु । to hold, to grow high,
to adore.

मंज् (मजि-Set) 1 P. शब्दे । to sound.

मद् (Set) 1 P. मर्दनवातयोः । to grind, to dwell, Aor. अमठीत्
or अमाठीत्.

मण् (Set) 1 P. शब्दे । to sound, to murmur, Aor. अमणीत् or
अमाणीत्.

मंद् (मट्टि-Set) 1 A. शोके । to remember with regret; to
grieve for.

मंद् (मट्टि-Set) 1 A. विभाजने । to divide, to clothe; to surround.

मंद् (मट्टि-Set) 1 P. शूपायाम् । to adorn oneself.

मंथ् (मथे-Set) 1 P. विलोडने । to churn, to stir; Aor. अमथीत्.

मंथ् (मथे-Set) 1 P. हिंसा-क्लेशनयोः । to kill; to injure; to be
afflicted; to suffer pain.

मंथ् (Set) 1 P. विलोडने । to churn, to stir; to shake; to kill; to crush; to tear off; Bene. मथ्यासम्, Pass. मथ्यते. Deri. मथित. मथित्वा or मथित्वा. मेथिवस्.

मद् (मद्-Set) 1 A. स्तुति—मोद—मद—स्वप्न—कांति—गतिषु । to praise; to be glad; to be proud; to sleep; to shine; to move slowly.

मघ् (Set) 1 P. गतौ । to go.

मय् (मय्-Set) 1 A. गतौ । to go.

मर्घ् (Set) 1 P. गतौ । to go.

मर्व् (Set) 1 P. पूरणे । to fill.

मल् { मल्-(Set) }
मल्ल् { मल्ल्-(Set) } 1 A. धारणे । to hold; to possess.

मब् (Set) 1 P. बन्धने हिंसायां च । to bind; to kill; Aor. अमशीत् or अमाशीत्.

मव्य् (Set) 1 P. बन्धने । to bind.

मश् (Set) 1 P. शब्दे—कोपे च । to sound; to be angry. Aor. अमशीत् or अमाशीत्.

मष् (Set) 1 P. हिंसायाम् शब्दे च । to kill; to sound, Aor. अमपीत् or अमापीत्.

मस्क् (मस्क्-Set) 1 A. गतौ । to go.

मह् (Set) 1 P. पूजायाम् । to worship; to revere.

मंद् (मंद्-Set) 1 A. वृद्धौ । to grow old.

मांश् (मांश्-Set) 1 P. कांक्षायाम् । to desire; to wish.

मान् (मान्-Set) 1 A. जिज्ञासायां । to investigate; to examine; मीमांसते. मीमांस'चक्रे. मीमांसिताहे. मीमांसिष्यते. अमीमांसिष्यत. अमीमांसिष्ट. मीमांसिषीय. Pass. मीमांस्यते. अमीमांसि. Caus. मीमांसयति—ते, अमीमांसत्—त. Desid. मीमांसिष्ये, Deri. मीमांसित्—मीमांसित्वा. मीमांसित्वा.

माह् (माह्-Set) 1 U. माने । to measure.

मिथ् (मिथ्-Set) 1 U. मेधाहिंसयोः । to understand; to hurt.

मिद् (जिमिदा-Set) 1 A. स्नेहने । to love. to melt; Aor. अमिदत्
or अमेदिट्. Caus. Aor. अमीमिदत्-त. Desid. मिमिदिषते or
मिमिदिषते. Deri. मिन्न or मेदित, मिदित्वा or मेदित्वा. मेदितुं.

मिद् (मिद्-Set) 1 U. मेधा-हिंसयोः । to understand, to kill, Caus.
Aor. अमिमेदत्-त.

मिध् (मिध्-Set) 1 U. मेधा-हिंसयोः । to understand, to kill, Caus.
Aor. अभिमिधत्-त.

मिन्व् (मिचि-Set) 1 P. स्नेहने—सेचनेच । to love; to sprinkle.

मिञ् (Set) 1 P. शब्दे—रोपकृतेच । to make noise; to be angry.

मिप् (मिप्-Set) 1 P. सेचने । to sprinkle, to wet, to serve, Desid.
मिमिपिषति or मिमिपिषति. Deri. मिष्ट, मिपित्वा or मेपित्वा or
मिष्टा. मेषितुं.

मिष् (Set) 1 P. शब्दे—रोपकृतेच । to make noise, to be angry.
Deri. मेषित. मेपित्वा.

मिह् (Anit) 1 P. सेचने । to sprinkle, to make water, to wet.
मेहति. मिमेह. मेहास्मि मेक्ष्यति. अमेक्ष्यत्. अमिक्षत्. मिह्यासं Desid.
मिमिक्षति. Deri. मीढ. मेढव्य. मेढुं. मीढा.

मीम् (मीम्-Set) 1 P. गतौ । to go. Caus. Aor. अमिमीमीत्-त.

मील् (Set) 1 P. निमेषणे । to close the eyes, to twinkle, to fade,
to disappear, Caus. Aor. अमीमिलत्-त. or अमिमिलत्-त.

मीव् (Set) 1 P. स्थौल्ये । to grow fat or large.

मुञ् (Set) 1 P. शब्दे । to sound.

मुञ्च (मुञ्चि-Set) 1 A. कल्कने—कथनेच । to cheat, to be wicked,
to tell.

मुञ्ज (मुञ्जि-Set) 1 P. शब्दे । to sound.

मुद् } (Set) 1 P. मर्दने । to crush, to grind, to break.

मुट् (मुट्-Set) 1 A. पालने—पलायनेवा । to protect, to run away.

- सुंद् (सुह्—Set) 1 A. मार्जने मज्जनेवा । to be pure, to sink.
- सुंद् (सुह्—Set) 1 P. सुंद्ने । to grind, to shave, to shear.
- सुद् (सुव्—Set) 1 A. हर्षे । to be glad, to rejoice, Desid. सुमुदिषते
or सुमोदिषते. Deri. सुदित or मोदित. सुदित्वा or मोदित्वा. मोदितुं.
प्रसूय.
- सुर्द् (सुर्च्—Set) 1 P. मोह-समुच्छ्राययोः । to faint, to increase, to
grow, to become strong, to take effect on. मुच्छति. Deri.
मुच्छित or मुर्त्त.
- सुर्व (सुर्वी—Set) 1 P. बन्धने । to bind, P. P. गूर्ण.
- सू (सू-ह्—Set) 1 A. बन्धने । to bind. मयते. सुसुये. मयितादे. मयि-
प्यते, अमयिष्ट. मयिषीष्ट, Caus. माययति—ते. अमीमयत्-त्. Desid.
सुमुपते. Desid. Caus. मिमाययिषति—ते.
- मूल् (Set) 1 P. प्रतिष्ठायाम् । to take root, to be firm, to
accumulate.
- मूप् (Set) 1 P. स्तेपे । to steal, to rob.
- मृश् (Set) 1 P. सघति । to collect, to rub.
- मृज् (मृजू—Wet) 1 P. शौचालंकारयोः । to cleanse, to wipe off.
to adorn, to sharpen. Act. मार्जति. अमार्जत्. मार्जतु. मार्जयं.
ममार्ज. ममार्जिथ or ममार्ष्ट. मार्जितास्मि or मार्ष्टास्मि. मार्जिष्यति
or मार्क्ष्यति. अमार्जिष्यत् or अमार्क्ष्यत्. अमार्जित् or अमार्क्षित्.
मृज्यासं. Pass. मृज्यते. मार्जिष्यते or मार्क्ष्यते. अमार्जि Desid.
मिमार्जिषति or मिमृक्षति. Deri. मृष्ट. मृज्य, मार्जितुं or मार्ष्टु.
मार्जित्वा or मृष्ट्वा. परिमृज्य.
- मृध् (मृधु—Set) 1 U. उन्दने हिंसायांच । to moisten, to kill, Deri.
मृद्ध. मर्धित्वा or मृद्धा. मर्धितुं.
- मृप् (मृधु—Set) 1 P. सेचने सहनेच । to sprinkle, to endure, Caus.
Aor. अममर्षत्-त् or अमीमर्षत्-त् Desid. मिमर्षयति—ते Deri.
मृष्ट. मृष्ट्वा. मृषित्वा or मर्षित्वा. मर्षितुं.

मे (मे-ङ्—Anit) 1 A. प्रणिदाने । to return, to exchange. मयते.
ममे. माताहे-मास्यते. अमास्त. मासीष्ट. Caus. मापयति—ते. अमीम-
पत्—त. Desid. मित्सते. Deri. मित. मित्वा. निमाय or निमित्य.
अपमित्य. अपमाय. मातुं.

मेथ् मेथृ—Set 1 U. मेधा-हिंसयो । to know, to understand,
to kill, to hurt; Caus. Aor. अमिमेथत्—त.

मेध् (मेधृ—Set) 1 U. मेधा-हिंसयोः संगमेच । to know, to kill, to
meet, Caus. Aor. अमिमेधत्—त.

मेप् (मेप्—Set) 1 A. गतौ । to go, Caus. Aor. अमिमेपत्—त.

मेव् (मेवृ—Set) 1 A. सेवने । to serve, to worship.

म्ना (Anit) 1 P. अभ्यासे । to study, to repeat, to remember,
to think, Act. मनति, अमनत्. मनतु. मनेयं. मन्नौ. मन्निथ or
मन्नाथ. म्नातास्मि. म्नास्यति. अम्नास्यत्. अम्नासीत्. म्नायासं or
म्नेयासं. Pass. म्नायते. म्नास्यते or म्नायिष्यते. अम्नायि. अम्नासि
or अम्नायिषि. Caus. म्नापयति—ते. अमिम्नपत्—त. Desid. मिम्ना
सति. Deri. म्नात. म्नेय. म्नातुं. म्नात्वा.

म्रश्च (Set) 1 P. संघाते । to collect, to rub.

म्रद् (म्रद्—Set) 1 A. मर्दने । to crush, to pound, Pass. Aor. अम्रादि,
अम्रादि. Caus. म्रदयति—ते.

म्रुच् { म्रुचु } (Set) 1 P. गतौ । to go or move. Aor. अम्रुचत् or
or { म्रुचु } अम्रोचीत्. Desid. मुम्रुचिषति or मुम्रोचिषति. Deri.
'म्रुच् { म्रुचु } म्रुक्त, म्रोचित्वा or म्रुचित्वा or म्रुक्त्वा.

म्रुच् (म्रुचु—Set) 1 P. गतौ । to go, to move. Deri. म्रुक्त, म्रुचित्वा
or म्रुक्त्वा.

म्रेद् { म्रेद् } (Set) 1 P. उन्मादे । to be mad. Caus. Aor. अमिम्रेदत्—
म्रेद् { म्रेद् } त. अमिम्रेदत्—त.

म्लुच् (म्लुचु—Set) 1 P. गतौ । to go, to move.

म्लेच्छ (Set) 1 P. अव्यक्ते शब्दे । to speak indistinctly.

म्लेह { म्लेहृ } (Set) 1 P. उन्मादे । to be mad. Caus. Aor.
म्लेह { म्लेहृ } अमिम्लेहत्—त. अमिम्लेहत्.

म्लेहृ (म्लेहृ—Set) 1 A. सेवने । to serve, to worship. Caus. Aor.
अमिम्लेहत्—त.

म्लै (Anit) 1 P. हर्षक्षये । to be sad, to become weary, to fade,
to be emaciated. म्लायति, मम्लौ, मम्लिथ or मम्लाय, म्लायतास्मि.
म्लायति. अम्लायत्, अम्लायसीत्, म्लायामासं, म्लेयामासं. Pass. म्लायते.
म्लायते or म्लायिष्यते. अम्लायिष्ये. अम्लायिष्ये or अम्लायिष्ये. Caus.
म्लाययति—ते, अमिम्लयत्—त. Desid. मिम्लायति, Deri. म्लान.
म्लेय. म्लायुं. म्लाय्या, प्रम्लाय.

यज् (यज—Anit) 1 U. देवपूजा—संगतिकरणे—यजन—दानेषु । to
make an oblation to a deity, to associate with, to sacrifice,
to worship, to give. Act. इष्याम्—ईने, इष्यतिथ or इष्यत्—ईजिषे.
यद्यास्मि—हे, यक्षयति—ते, अयक्षत्—त. अयाक्षीत्—अयष्ट. अयाष्टाम्.
अयक्षाताम्. इज्यासं—यक्षीय. Pass. इज्यते. यक्षयते. अयाजि, अयक्षत्.
Caus. याजयति—ते, अयायजत्—त. Desid. विषयति—ते. Deri.
इष्ट, यष्टव्य, याज्य, यष्टुं, इष्टुः, समिज्य.

यत् (यती—Set) 1 A. प्रयत्ने । to strive after, to be watchful,
Caus. यातयति—ते Deri. यत्त, यतितव्य.

यम् (Anit) 1 P. मैथुने । to cohabit, Act. यमति, ययाम, येभिथ,
ययव्य, यय्यास्मि, यय्यति, अयायसीत्. यय्यासं. Caus. यामयति—ते,
Desid. यिययसते. यय्य, यय्या, यय्युं.

यम् (Anit) 1 P. उपरमे । to check, to stop, (For A. see page 17).
Act. यच्छति—ते. अयच्छत्—त. यच्छतु—तां. यच्छेयं—य, ययाम—
इयमे, इयामिथ or ययव्य—येभिषे, यय्यास्मि—हे. यय्याति—ते, अयय्यत्—त
अययसीत्—अययस्त, यय्यासं, ययसीय, Caus. यामयति—ते, but with आ-
आयामते only, with नि-नियमयति—ते. According to स्वामी, Deri.
यत, यम्य, ययुं, यत्वा, नियम्य or नियत्य, यच्छत्—भान, येमिष्य—येमान.

यस् (Set) 1 P. प्रयत्ने । to endeavour, Caus. यासयति—ते, but
with आ, आयासयते only. Deri. यस्त, यास्य, यसित्वा or यस्त्वा.

याच् (टु, याच्—Set) 1 U. (generally A. in use) यांचायाम् । to beg, to ask, to solicit, Caus. Aor. अययाच्चत्—त.

युग् (युगि—Set) 1 P. वर्जने । to abandon, to desert.

युच्छ (Set) 1 P. प्रमादे । to err, to be negligent.

युज् (Anit) 1 P. संयमने । to unite, to bind, to yoke, Aot. योक्तास्मि, योक्ष्यति, अयोक्ष्यत् अयौक्षीत्, युज्यासं. Desid. युयोजिषति—ते, युयुक्षति—ते. Deri. युक्त.

युत् (युत्—Set) 1 A. भासने । to shine. Caus. Aor. अयुयोतत्—त.

यूष् (Set) 1 P. हिंसायाम् । to injure, hurt or kill.

येष् (येष्ट—Set) 1 A. प्रयत्ने । to try, to attempt, Caus. Aor. अयिषेत्—त.

यौद् { यौट् } (Set) 1 P. बंदे । to bind, Caus. Aor. अयुयौटत्—त.
यौड् { यौड् } अयुयौडत्—त.

रक्ष् (Set) 1 P. पालने । to protect, to watch, to take care of, Caus. रक्षयति—ते.

रख् (Set) 1 P. गतौ । to go, Aor. अरखीत् or अराखीत्.

रग् (रगे-घटादिः—Set) 1 P. शंकायां । to doubt, Aor. अरगीत् Caus. रगयति—ते.

रंख् { रखि } (Set) 1 P. गतौ । to go, to move.
रंग् { रगि }

रंघ् (राघि—Set) 1 U. गतौ । to go, to hasten.

रंज् (Anit) 1 U. रागे । to be coloured, to redden, to dye, to be attached to, to be excited, to be pleased with. रंजति—ते. अरंजत्—त, रंजतु—तां, रंजेयं—य, ररंज—जे, ररंजिथ or ररंखथ—ररंजिषे, रंक्तास्मि—हे, रंक्ष्यति—ते. अरंक्ष्यत्—त, अरांक्षीत्—अरंक्त, रज्यासं—रंक्षीय. Pass. रज्यते, रंक्ष्यते, अरंजि, अरंक्षि, Caus. रंजयति—ते, also रजयति—ते (to hunt deer), अररंजत्—त, also अरीरजत्—त. Desid. रिरंक्षति—ते. Deri. रक्त, रंक्तुं, रंक्त्वा, or रक्त्वा, उपरज्य.

रंद् { (Set) 1 P. परिभाषणे । to roar, to yell, to proclaim aloud, to-
रद { shout, Aor. अरदीत् or अरादीत्, Caus. राटयति—ते.

रण् (Set) 1 P. शब्दे । to sound, to ring, to jingle, Aor. अरणीत् or अराणीत्, Caus. राणयति—ते.

रण् (घटादिः—Set) 1 P. गतौ । to go, Caus. रणयति—ते, Pass. Aor. अराणि, अराणि.

रण्व् (रवि—Set) 1 P. गतौ । to go.

रद् (Set) 1 P. विलसने । to split, to scratch, Aor. अरदीत् or अरादीत्.

रप् (Set) 1 P. व्यक्तायां वाचि । to talk, to speak, Aor. अरपीत् or अरापीत्.

रफ् (Set) 1 P. हिंसायां गतौ च । to kill, to go. Aor. अरफीत् or अराफीत्.

रभ् (रभ—Anit) 1 A. राभस्ये । to begin, to desire, to act rashly, Aor. रब्धाहे, रप्स्यते, अरप्स्यत, अरब्ध, अरप्सत, रप्सीय, Caus. रंमयाति—ते, अरंभत्—त, Desid. रिप्सते, Deri. रब्ध, रभ्य, रब्धुं, रब्ध्वा आरभ्य.

रम् (रम—Anit) 1 A. (For P. see page 17). क्रीडायाम् । to sport, to rest, to be pleased, to rejoice at, to have sexual intercourse with, Act. रेमे, रेमिषे, रंथ्य, रंताहे—स्मि, रंस्पते—ति, अरंस्पत—त्, अरंस्त, अरंसीत्, रंसीय, रम्पासं, Caus. रमयति—ते, अरंरमत्, Desid. रिरंसते—ति, Deri. रत, रम्य, रंतुं, रत्वा, or रमित्या, विरम्य or विरत्य.

रंफ् (रफि—Set) 1 P. गतौ हिंसायां च । to go, to kill.

रंश्च { राञ्चि } (Set) 1 A. शब्दे । to sound.
रंश्च { रञ्चि }

रय् (रय—Set) 1 A. गतौ । to go, to move.

रश् (a sautra root—Set) 1 P. स्वने । to sound, Aor. अरशीत् or अराशीत्.

रस् (Set) 1 P. शब्दे । to roar, to cry, to make noise, to praise, Aor. अरसीत् or अरासीत्.

रह् (Set) 1 P. त्यागे । to abandon, to quit.

रह् (रहि-Set) 1 P. गतौ । to go, to move.

राग्व् (राग्व्-Set) 1 P. शोषणालमर्थयोः । to dry, to adorn, to be able,
Caus. Aor. अरराखत्-त्

राघ् (राघ्-Set) 1 A. सामर्थ्ये । to be able, Caus. Aor. अरराघत्-त्,

राज् (राज्-Set) 1 U. दीप्तौ । to shine, to glitter, to appear like,
Act. रराज-रराजे-रेजे, रराजिथ-रेजिथ, रराजिषे-रेजिषे.

राश्व् { राश्व् } Set 1 A. शब्दे । to sound, Caus. Aor. अरराशत्-त्,
रास्व् { रास्व् } अररासत्-त्.

रिख् (Set) 1 P. गतौ । to go, to move.

रिग्व् { रिग्व् } (Set) 1 P. गतौ । to go, to move.
रिग्व् { रिग्व् }

रिच् (Anit) 1 P. वियोजन-संपर्चनयोः । to separate, to divide, to
join, Act. रेक्तास्मि, रेक्ष्याति, अरेक्ष्यत्, अरेक्षीत्, रिच्यासं, Deri.
रिक्त, रिक्त्वा, रेक्तुं.

रिण्व् (रिणि-Set) 1 P. गतौ । to go, to move.

रिष् (Set) 1 P. हिंसायाम् । to kill, to destroy, to injure, रेष्टास्मि
or रेपितास्मि, Desid. रिरिषिषति or रिरिषिषति, Deri. रिष्ट, रेपितव्य
or रेष्टव्य, रेपितुं or रेष्टुं, रिषित्वा or रेपित्वा or रिष्ट्वा.

रु (रुङ्—Anit) 1 A. गतिरेपणयोः । to go, to kill. रवते, रुरुवे, रवि-
ताहे, रविष्यते, अरविष्ट, रविषीय.

रुच् (रुच्—Set) 1 A. दीप्तावभिप्रीतौच । to shine, to please, to like,
to appear good, Aor. अरुचत् or अरोचिष्ट. Caus. रोचयते, अरु-
रुचत, Desid. रुरुचिषते or रुरोचिषते, Deri. रुचित or रोचित,
रुचित्वा or रोचित्वा.

रुट् (रुट्-Set) 1 A. प्रतिघाते । to strike, to oppose, Aor. अरुटत्
or अरोटिष्ट.

रुट् (Set) 1 P. उपघाते । to strike down, to fell.

- रुंद् (रुटि—Set) 1 P. स्तेये । to steal, to rob.
 रुंद् (रुठि—Set) 1 P. स्तेये गतौच । to steal; to be lame, to go.
 रुंद् (रुढि—Set) 1 P. स्तेये । to steal.
 रुंद् (Set) 1 P. हिंसायाम् । to kill, Act. रोषितारिमि, रोष्टारिम, Desid. रुरुषिपति or रुरोषिपति Deri. रुष्ट, रुषित्वा or रोषित्वा or रुष्टा, रोषितुं or रोष्टुं.
 रुह (Anit) 1 P. बीजजन्मानिप्रादुर्भाविच । to grow from seed, to become manifest, to grow, to rise, to ascend. रोढारिम, रोक्षयति, अरोक्षयत्, अरुक्षत्, रुह्यासं, Caus. रोहयति—ते or रोपयति—ते, अरुरुह—त or अरुरुपत्—त, Desid. रुरुक्षति, Deri. रूढ, रोह्य, रोहुं, रूढा, आरुह्य.
 रूप (Set) 1 P. भूषायां । to decorate, to smear, to cover.
 रेक् (रेळ—Set) 1 A. संकायाम् । to doubt, Caus. Aor. अरिरेकत्—त.
 रेद् (रेट्—Set) 1 P. परिभाषणे । to speak, to ask, to request, Caus. Aor. अरिरेटत्—त.
 रेप् (रेप्—Set) 1 A. गतो । to go, to move, Caus. Aor. अरिरेपत्—त.
 रेम् (रेम्—Set) 1 A. शब्दे । to speak, Caus. Aor. अरिरेमत—त.
 रेव् (रेव्—Set) 1 P. प्लायगतौ । to leap, to go, to move, Caus. Aor. अरिरेवत्.
 रेष् (रेष्—Set) 1 A. अव्यक्ते शब्दे । to utter an inarticulate sound, to neigh, to roar. Caus. Aor. अरिरेपत्—त.
 रे (Anit) 1 P. शब्दे । to sound.
 रोड् (रोड्—Set) 1 P. अनादरे उम्मादेच । to despise, to be mad, Caus. Aor. अरुरोडत्—त.
 लाब् (Set) 1 P. गतौ । to go, to move, Aor. अलखीत्, अलाखीत्.
 लग् (लगे-घटादिः—Set) 1 P. संगे । to adhere to, to become united, to come in contact, to happen, to approach, to touch, to produce an effect. Caus. लगयति—ते, अलीलगत्—त, Pass. Aor. अलगि, अलागि, Deri. लग्न, rarely लगित.

लंघ् (लखि—Set) 1 P. गतौ । to go or move.

लंग् (लगि—Set) 1 P. गतौ । to go, to limp.

लघ् (लधि—Set) 1 P. शोषणे । to dry up, to diminish, to mount upon.

लघ् (लधि—Set) 1 A. गत्यर्थे—भोजननिवृत्तौच । to go, to fast, to transgress.

लच्छ् (Set) 1 P. लक्षणे । to mark.

लज् (Set) 1 P. भर्जने । to fry, to roast, Aor. अलजीत् or अलाजीत्.

लज् (लजि—Set) 1 P. भर्जने । to fry, to roast, to blame, to traduce.

लद् (Set) 1 P. बाल्ये । to be a child, to act or talk like a child, to cry. Caus. अलटीत्—अलाटीत्.

लड् (Set) 1 P. विलासे । to play, Aor. अलंडीत्, अलौंडीत्, Caus. लाडयति—ते.

लड् (घटादिः—Set) 1 P. जिह्वोन्मथने । to loll the tongue, to churn; to blame, to harass, Aor. अलडीत्, अलाडीत्, Caus. लडयति—ते Pass. Aor. अलडि, अलाडि.

लंड् (ओलडि—Set) 1 P. उत्क्षेपणे । to throw up, Desid. लिलंडिष्यति.

लंड् (लडि—Set) 1 P. भाषायाम् दीप्तौच । to speak, to shine.

लप् (Set) 1 P. व्यक्तायां वाचि । to speak, to prate, to whisper, Aor. अलपीत् or अलापीत्.

लभ् (डु-लभ-प्—Anit) 1 A. प्राप्तौ । to get, to obtain, to take, to have to find, to be able, to know. लब्धाहे, लप्स्यते, अलप्स्यत. अलब्ध, लप्सीय, Pass. लभ्यते, लप्स्यते, अलंभि or अलाभि, but with प्र, उप Aor. प्रालंभि, उपालंभि, Caus. लंभयति—ते, अललंभत्—त. Desid. लिप्सते, Deri. लब्ध, लभ्य, with आ-आलभ्य, लब्धुं, लब्ध्वा, लब्धिम (produced by gain), लभा (gain).

लंघ् (लवि—Set) 1 A. शब्देऽवलंसनेच । to sound, to delay, to fall, to hang down.

लृ (लृ—Set) 1 A. गतो । to go, to move.

लृ (Set) 1 P. गतो । to go, to move.

लृ (Set) 1 P. विष्टासे । to play, Caus. लालयति

लृ (लृ—Set) 1 U. कान्ती । to wish, to long for.

लृ (Set) 1 P. श्लेषणक्रीडनयोः । to embrace, to play, to shine.
Aor. अलसीत् or अलासीत् Deri. लासित, also लस्त (embraced),
लंस्य.

ला (लाय्—Set) 1 P. शोषणालमर्थयोः । to dry; to adorn, to suffice; Caus. Aor. अललासत्—त.

ला (लाय्—Set) 1 A. सामर्थ्ये । to be able, Caus. Aor. अललासत्—त.

ला { Set } 1 P. भर्त्सने मर्जनेच । to blame, to fry.
ला { लाजि }

ला (लाच्छि—Set) 1 P. लक्षणे । to mark; to distinguish.

लि (लिगे—Set) 1 P. गतो । to go; to move; (with आ to embrace.)

ली (Anit) 1 P. द्रवीकरणे । to melt—लयति, अलयत्, लयतु, लयेयं,
लिलाय, लिलयिष्य or लिलेय, लेतास्मि, लेष्यति, अलेष्यत्, अलेषीत्,
लीयासं, Pass. लीयते, लेष्यते or लायिष्यते, अलायि, अलेयि or अला-
यिषि, Caus. लाययति—ते, अलीलयत्—त. Desid. लिर्लीपति, Deri.
लीत, लेय, लेतुं, लेसव्य, लीत्वा, लयत्, लेष्यत्.

लृ (Set) 1 P. अपनयने । to remove; to pluck; Pass. लृच्यते.
Deri. लृचित्वा or लृचित्वा.

लृ (लृजि—Set) 1 P. हिंसा—बलीदान—निकेतन—भाषायां—दीप्तौच । to
injure; to be strong; to take; to dwell; to speak; to shine.

लृ (Set) 1 P. विलोढने । to churn; to agitate; to be connected;
to wallow; to roll; Caus. Aor. अल्लुटत्—त or अल्लोटत्—त,
Desid. ललुटिषति or ललोटिषति, Deri. लुटित or लोटित, लुटित्वा
or लोटित्वा.

लृ { Set } 1 A. प्रतिपाते । to resist; to oppose; Aor. अलुटत् or
or { Set } अलोटिट्, अलुटत् or अलोटिट्, Desid. ललुटिषते or
लृ { ललोटिषते, ललुटिषते or ललोटिषते.

लुट् (Set) 1 P. उपघाते । Aor. to strike, to knock down; Caus. A. अलूलुटत्-त or अलुलोडत्-त. Desid. लुलुठिषति or लुलोठिषति.

लुङ् (Set) 1 P. विलोडने । to churn; to stir; to disturb; Desid. लुलुडिषति or लुलोडिषति, Deri. लुडित or लोडित, लुडित्वा or लोडित्वा. .

लुंढ् { लुटि } (Set) 1 P. स्तेये—आलस्ये प्रतिघातेच । to steal; to rob;
or { लुठि } to plunder; to be idle; to resist; to be lame. .

लुङ् (लुडि—Set) 1 P. स्तेये । to steal or rob.

लुंथ् (लुथि—Set) 1 P. हिंसा—क्लेशनयोः । to strike; to suffer pain.

लुंब् (लुबि—Set) 1 P. अर्दने । to torment.

लुल् (Set) 1 P. विधूने । to move to and fro; to stir; to make tremulous.

लृष् (Set) 1 P. भूषायाम् । to decorate.

लेप् (लेप्—Set) 1 A. गतौ । to go; to move; Caus. Aor. अंलि-
लेपत्-त.

लैण् (लैण्—Set) 1 P. गति—प्रेरण-श्लेषणेषु । to go; to approach; to embrace; to send.

लोक् { लोक् } (Set) 1 A. दर्शने । to see; to perceive; Caus. Aor.
or { लोचु } अलुलोकत्-त, अलुलोचत्-त.

लोड् (लोड्—Set) 1 P. उन्मादे । to be mad, Caus. Aor. अलुलोडत्-त.

लोष्ट् (लोष्ट्—Set) 1 A. संधाते । to heap up.

वभ् (Set) 1 P. रोषे संधातेच । to be angry; to collect.

वव् (See) 1 P. गतौ । to go; to move; Aor. अवसीत् or अवासीत्.

वङ्क् (वङ्क्—Set) 1 A. कौटिल्ये गतौच । to be crooked; to go.

वङ्क् { वसि } Set. 1 P. गतौ । to go; to move.
वङ्क् { वगि }

वण् (वणि—Set) 1 A. गत्याक्षेपे । to go; to blame.

- गृ (Set) 1 P. गतौ । to go; to move; Aor. अग्रीत् or अग्रीत्.
 गृ (गंचु-Set) 1 P. गतौ । to go; Pass. गच्छते, Deri. गच्छित्वा or गच्छत्वा.
 गृ (Set) 1 P. गृह्णे । to cover; to surround; Aor. अगृहीत् or अगृहीत्, Caus गृह्णति-ते.
 गृ (घटादिः-Set) 1 P. परिभाषणे । to speak; Caus. गृह्णति-ते, अगृह्णत्-त, Pass. Aor. अगृहि or अगृहि.
 गृ (Set) 1 P. स्थौल्ये । to become fat; Aor. अगृहीत् or अगृहीत्.
 गृ (Set) 1 P. शब्दे । to sound. Aor. अवणीत् or अवाणीत्, Caus. Aor. अगृह्णत्-त, or अवगृह्णत्-त.
 गृ { गृहि } Set) 1 P. विभाजने । to divide.
 गृ (गृहि-Set) 1 A. एकचर्यायाम् । to go alone.
 गृ (Set) 1 P. (for A see pages 17 & 18). व्यक्तीयांवाचि । to speak; to tell; to describe; to utter; Act. उवाच-ऊचे, उवाचि-ऊचि, उवाच-वदिषीय, Pass. उच्यते, Deri. उचित, वाच, also अवय (despicable), अनुय (unutterable), वदितुं, उदित्वा, अनुय, वदत्-मान, ऊदिवस्-ऊदान.
 गृ (Set) 1 P. शब्दे संभक्तौच । to sound; to honour; to aid; Aor. अवनीत् or अवानीत् Caus. वानयति-ते, Deri. वनित, वनितुं, वनित्वा.
 गृ (वनु-घटादिः-Set) 1 P. क्रियासामान्ये । to act; Caus. वनयति-ते, Deri. वत, वनित्वा, वत्वा.
 गृ (यदि-Set) 1 A. अभिवादनस्तुत्योः । to salute respectfully; to-praise.
 गृ (हु-वर्ष-Anim) 1 U. बीजसंताने छेदनेच । to sow; to plant; to procreate; to weave; to shave; to shear; Act. उवाच-ऊचे, उवाचि, उवाच-ऊचि, वत्तास्मि-हे, वत्स्यति-ते, अवत्स्यत्-त, अवात्सीत्-अवत्स. उवाच-वत्सीय, Pass. उच्यते, वत्स्यते, अवाचि, अवत्सि.

Desid. विवत्सति—ते, Deri. उत्स, वत्सव्य, वाप्य, वप्त्तुं, उप्त्वा, प्रत्युप्य, ऊपिवस् ऊपान, उप्विम.

वञ् (Set) 1 P. गतौ । to go; to move.

वम (हु-वम-Set) 1 P. उद्धिरणेऽ। to vomit; to drop; to emit; to give out; to reject; Caus. वमयति-ते or वामयति-ते, but with उद्, उद्धामयति-ते, Deri. वमित or वामित, वांत.

वय् (वय्—Set) 1 A. गतौ । to go; to move.

वर्च् (वर्च्—Set) 1 A. दीप्तौ । to shine.

वर्ष् (वर्ष्—Set) 1 A. स्नेहने । to melt; to love.

वर्ह् (वर्ह्—Set) 1 A. परिभाषण-हिंसा-प्रदानेषु । to speak; to kill or hurt; to give.

वल् (वल्—Set) 1 A. संवरणे संचरणेच । to cover; to move; Caus. वालयति-ते

वल् (घटादिः—Set) 1 P. संवरणे संचरणेच । to cover; to move; Caus. वलयति—ते, Pass. Aor. अवलि, अवालि.

वल्ग् (Set) 1 P. गतौ । to go; to move; to jump; to gallop; to be pleased.

वल्भ् (वल्भ्—Set) 1 A. भोजने । to eat; to devour.

वल्ह् (वल्ह्—Set) 1 A. संवरणे । to be covered, to go; to move.

वल्ह् (वल्ह्—Set) 1 A. परिभाषण-हिंसा-प्रदानेषु । to speak, to kill or hurt; to give.

वप् (Set) 1 P. हिंसायाम् । to hurt; to kill; to injure; Aor. अवपीत् or अवापीत्.

वस् (Anit) 1 P. निवासे । to dwell; to live; Act. उवास, उवासिथ or उवस्थ, वस्तास्मि, वत्स्यति, अवत्स्यत्, अवात्सति, उष्यासं, Pass. उष्यते, वत्स्यते, अवासि, Caus. वासयते, Desid. विवत्सति, Deri. उषित, उषित्वा, प्रोष्य, वस्तुं.

यस् (यस्-Set) 1 A. गतो । to go; to move.

यद् (Anit) 1 U. प्रापणे to bear, to carry; to flow; to marry; to propel; Act उवाह—ऊढे, उवाहिय or उयोढ—ऊढिये, षोढास्मि-हे, यक्षयति-ते, अयक्षयत्-त, अयाक्षीत्, अयोढ, उवासां—यक्षीय. Pass. उवाहते, यक्षयते, अयाहि, अयाक्षि, Caus. याहयति-ते, अयायहत्-त, Desid. विषक्षति-ते, Deri. ऊढ, याह्य or यह्य, षोढुं, ऊढ्वा, षोह्य, यहत्—मान, यक्षयत्—माण, ऊढियस्—ऊढान.

यांश् (याक्षि-Set) 1 P. कांक्षायां । to wish; to desire.

यांश् (याछि-Set) 1 P. यांछायाम् । to desire; to wish.

याह (याह-Set) 1 A. प्रयत्ने । to endeavour; Caus. Aor. अयाहत्-त.

विद् (Set) 1 P. आक्रोशेशब्देच । to curse; to sound.

विध् (विध्-Set) 1 A. याचने । to beg; to ask; Caus. Aor. अविधत्-त

विष् (विष्-Set) 1 P. सेचने । to sprinkle; Act. वेपति, विषेप वेष्टास्मि, वेक्षयति, विष्वांसं, Deri. विष्ट, विपित्वा or विष्ट्वा, वेष्टुं.

वृग् (वृग्-Set) 1 P. वर्जने । to abandon, to leave.

वृ (वृ-Set) 1 U. आवरणे । to cover; to conceal; Act. वराति-ते, ववार—वव्रे, वरितास्मि—वरितास्मि-हे, वरिष्यति—वरीष्यति-ते, अवीवरत्—त, अवारीत्, अवरिष्ट, अवरीष्ट, अवृत, व्रिषांसं, वरिषीय.

वृक् (वृक्-Set) 1 A. आदाने । to accept; to seize; वर्कते, Caus. Aor. अववीवृकत्—त, अववर्कत्—त.

वृश् (वृश्-Set) 1 A. आवरणे । to cover.

वृज् (वृजी-Set) 1 P. वर्जने । to avoid, वृजत.

वृत् (वृत्-Set) 1 A. वर्तने । to be; to happen; to be present; to act; to tend to, वर्तते, ववृते, वर्तिताहि, वर्तिष्यते, ववर्षति, अवृत्तत्, अवर्तिष्ट, वर्तिषीय, Caus. Aor. अववृत्तत्—त or अववर्तत्—त, Desid. विवर्तिष्यते or विवृत्सति, Deri. वृत्त, वर्तित, वर्तिष्या, वृत्त्या, अनुवृत्त्य, वर्तितुं.

वृध् (वृधु-Set) 1 A. (but P. also in the second Future, Aorist, Conditional and Desiderative). वृद्धौ । to increase, to grow, to continue, to become joyful. वार्धिष्यते or वत्स्यति, अवार्धिष्यत or अवत्स्यत्, अवृधत् or अवर्धिष्ट, वार्धिषीय, Caus. Aor. अविवृधत्—त or अववर्धत्—त, Desid. विवार्धिषते or विवृत्सति, Deri. वृद्ध, वर्धितुं, वृद्धा or वर्धित्वा.

वृष् (वृषु-Set) 1 P. सेचन-हिंसा-क्लेशनेषु । to rain, to sprinkle, to kill, to afflict, to give pain, Caus. Aor. अविवृषत्—ते. or अववर्षत्—त, Deri. वृष्ट, वृष्टु or वर्षित्वा.

वे (वे-ञ्—Anit) 1 U. तंतुसंताने । to weave, to sew, to compose. वयति—ते. उवाय-ऊवे or ऊये, उवायिथ-ऊविषे or ऊयिषे (also ववै-ववे, वविथ or ववाथ—वविषे), वातास्मि—हे, वास्यति—ते, अवास्यत्—त, अवासीत्—अवास्त, ऊयासं—वासीय, Pass. ऊयते, वाताहे or वायिताहे, अवाहि, अवासि or अवायिषि, Caus. वाययति—ते, अविवयत्—त, Desid. विवासाति—ते, Deri. उत, वेय, वातव्य, वातुं. उत्वा, प्रवाय, वयत्—मान, वास्यत्—मान.

वेण् { वेण् } —Set 1 U. गति—ज्ञान—चिंता—निशामन—वादित्र—ग्रह-
or { वेण् } णेषु । to go, to know, to consider, to play on an
वेन् { वेन् } instrument, to take, Caus. Aor. अविवेणत्—त,
अविवेनत्—त.

वेथ् (वेथु—Set) 1 A. याचने । to beg, to ask, Caus. Aor. अविवेथत्—त.

वेप् (वृ-वेप्—Set) 1 A. कंपने । to tremble, to shake, Caus. वेपयति, Aor. अविवेपत्.

वेल { वेल } Set 1 P. चलने । to go, to move; to shake; to
वेल { वेल } tremble; Caus. वेलयति, Aor. अविवेलत्.

वेष्ट् (वेष्ट—Set) 1 A. वेष्टने । to surround, to dress, Caus. Aor. अविवेष्टत्—त or अववेष्टत्—त.

वेह् (वेह्—Set) 1 A. प्रयत्ने । to endeavour, Caus. Aor. अविवेहत्—त.

दे (ओ-ये-Anit) 1 P. शोषणे । to be dry, to be languid, Act. वायति, Caus. वापयति-ते, but when meaning "to shake, to tremble" वाजयति-ते, Aor. अशीपयत्-त् or अविपजत्-त्. Desid. विवासति, Deri. वान, निर्वाण.

व्यथ् (घटादिः-Set) 1 A. मयचलनयोः । to be vexed, to fear, to become dry, Caus. व्यथयति only. Aor. अव्यथयत्-त्, Pass. Aor. अव्यथि-अव्याथि.

व्यय् (व्यय-Set) 1 U. गतो । to go, to move.

व्ये (व्ये-अन्-Anit) 1 U. संवरणे । to cover, to veil, Act. व्ययति-ते, विव्याप-विव्ये, विव्यापिथ, विविथे, व्यातास्मि-हे, व्यास्थति-ते, अव्यास्थत्-त्, अव्यासीत्-अव्यास्त, वीयासं-व्यासीप, Pass-वीयते, व्यास्थते or व्यापिष्यते, अव्यापि, Caus. व्याययति-ते, अव्ययत्-त्, Desid. विव्यासति-ते Deri. यात, व्येय, व्यातुं. वीत्या-संव्याय, परिव्याय or परिवीय.

व्रञ् (Set) 1 P. गतो । to go.

व्रण् (Set) 1 P. शब्दे । to sound, Aor. अव्रणीत् or अव्राणीत्.

शङ्क् (शक्ति-Set) 1 A. शंकायाम् । to fear, to doubt, to suspect.

शच् (शच्च-Set) 1 A. व्यक्तायाम्वाचि । to speak, to say, to tell.

शद् (Set) 1 P. रुजापिशारणगत्यस्यसादेनपु । to be sick, to divide, to pierce, to go, to be weary, Aor. अशटीत् or अशाटीत्.

शट् (Set) 1 P. कृतये । to cheat, to defraud, Aor. अशटीत् or अशाटीत्.

शण् (घटादिः-Set) 1 P. दानेगतौच । to give, to go, Aor. अशणीत् or अशाणीत्, Caus. शणयति-ते, Pass. Aor. अशणि-अशानि.

शङ् (शङ्घि-Set) 1 A. रुजापां संपातेच । to hurt, to cause disease, to collect.

शद् (शद्-Anit) 1 P. (A. in 'conjugational tenses'). शातने । to perish, to fall, to wither, to decay. शीयते, अशीयत्, शीयतां, शीयिष्य, शशाद्, शोदिथ, or शशत्थ, शातास्मि, शातयति, अशातयतां

अशदत्, शयासं, Caus. शातयति-ते, but शादयति-ते, meaning 'to cause to go.' अशीशतत्-त, अशीशदत्-त Desid. शिशत्सति, Deri. शन्न, शक्तुं, शत्वा, आशय, शीयमान.

शप् (शप—Anit) 1 U. आक्रोशे । to curse, to imprecate, to swear. (A. to conjure, to promise, to blame). शप्तास्मि—हे, शप्स्यति—ते, अशप्स्यत्—त, अशाप्सीत्—अशप्त, शप्यासं, शप्सीय, Caus. शापयति-ते, अशीशपत्—त, Desid. शिशप्सति—ते, Deri. शप्त, शप्य, शप्नुं, शप्त्वा.

शर्च् (Set) 1 P. गतौ । to go, to move.

शर्च् (Set) 1 P. हिंसायाम् । to kill.

शल् (Set) 1 P. गतौ । to go, to move.

शल् (शल—Set) 1 A. चलनसंवरणयोः । to shake, to cover.

शल्भ् (शल्भ—Set) 1 A. कथने । to praise, to boast.

शब् (Set) 1 P. गतौ । to go, to move, Aor. अशवीत्—अशावीत्.

शङ् (Set) 1 P. प्लुतगतौ । to jump, to dance, Aor. अशशीत्—अशाशीत्.

शष् (Set) 1 P. हिंसायाम् । to kill, Aor. अशषीत्, अशाषीत्.

शस् (शसु—Set) 1 P. हिंसायाम् । to kill, Aor. अशसीत्, अशासीत्; Deri. शस्त, शस्त्वा, or शसित्वा.

शञ् (शञ्जु—Set) 1 P. स्तुतौ दुर्गतौच । to praise, to be in distress, to tell, to indicate, Bene. शस्यासं, Pass. शस्यते, Deri. शस्त. शस्य or शंस्य, शंसितुं, शंसित्वा or शस्त्वा, प्रशस्य.

शञ्च (आङ्शञ्चि—Set) 1 A. always with आ. इच्छायाम् । to wish, to expect, to bless, Bene. आशंसिषीथ, Pass. आशंस्यते, Deri. आशंसित.

शाख् (शाख्—Set) 1 P. व्याप्तौ । to pervade, Caus. Aor. अशशाखत्-त.

शाङ् (शाङ्—Set) 1 A. श्लाघायाम् । to praise, Caus. Aor. अशशाङत्-त.

शान् (शान्—Set) 1 U. तेजने । to whet, Act शिशंसाति—ते, शिशंसांचक्र—चक्र, शंशंसितास्मि—हे.

शाल् (शाल्—Set) 1 A. श्लाघापां दीप्तौ च । to praise, to shine, to be endowed with, to tell, Caus. Aor. अशशालत्—त.

शिक्ष् (शिक्ष्—Set) 1 A. विद्योपादाने । to learn, to practise.

शिक्ष् (शिक्षि—Set) 1 P. गतौ । to go, to move.

शिष् (शिधि—Set) 1 P. आघ्राणे । to smell.

शिद् (Set) 1 P. अनादरे । to disregard.

शिष् (considered Anit by Madhav and others but it is Set according to Bopadeo and others) 1 P. हिंसायाम् । to kill, to leave as a remainder. शेषति, शेषितास्मि—शेषास्मि, शेषिष्यति—शेषयति.

शीक् (शीक्—Set) 1 A. सेचने । to sprinkle, to wet, Caus. Aor. अंशिशीकत्—त.

शीक् (Set) 1 P. आमर्षणे । to be angry, to touch, Caus. Aor. अशीशिकत्—त.

शीम् (शीम्—Set) 1 A. कथने । to boast, Caus. Aor. अशिशीमत्—त.

शील् (Set) 1 P. समाधौ । to meditate, to intend.

शुच् (Set) 1 P. शोके । to regret, to grieve for, to bewail, Desid. शुशोचिषति or शुशुचिषति, Caus. Aor. अशुशुचत्—त, Deri. शुचित or शोचित, शुचित्वा or शोचित्वा.

शुच्य् (Set) 1 P. स्नान-पीडन—सुरा-संधानेषु । to perform ablution, to squeeze out juice, to distil.

शुद् { Set } 1 P. प्रतिपाते । to resist, to go lame.

शुध् (Set) 1 P. शुद्धौ । to purify.

शुम् { Set } 1 P. भाषणे भासने हिंसायां च । to speak, to shine, to kill, Aor. अशोभीत्, Desid शुशुभिषति or शुशोभिषति, शुशुभिषति.

शुम् (शुम्—Set) 1 A. दीप्तौ । to shine, to look beautiful, Aor. अशुभत् or अशोभिष्ट Desid शुशुभिषति or शुशोभिषति, Deri शुभित or शोभित, शुभित्वा or शोभित्वा.

श्ल् (Set) 1 P. रुजायांसंघातेच । to be ill, to collect.

श्लप् (Set) 1 P. प्रसवे । to bring forth.

शृध् (शृधु—Set) 1 A. (but P. also in the 2nd Future, Aorist and Conditional). शब्दकुत्सायां । to break wind, शर्धिताहे, शर्धिष्यते or शर्त्स्यति, अशर्धिष्यत, अशर्त्स्यत्, अशृधत्, अशर्धिट्, Caus. Aor. अशशर्धत्—त, or अशशृधत्—त Desid शिशर्धिषते, शिशृत्सति, Deri. शृद्ध, शृद्धा or शर्धित्वा.

शृध् (शृधु—Set) 1 U. उन्दने । to moisten, to wet, to cut off.

शल् (शैल्—Set) 1 P. गतौ । to go, to move, Caus, Aor. अशि-
शैलत्-त.

शेव् (शेव्—Set) 1 A. सेवने । to worship, to serve, Caus. Aor. अशिशेवत्-त.

शै (Anit) 1 P. पाके । to cook, शायति, शशौ, शशिथ, शशाथ, शातास्मि, शास्यति, अशासीत्, शायार्स.

शोण् (शोण्—Set) 1 P. वर्णगत्योः । to be red, to go, Caus. Aor. अशुशोणत्—त.

शौट् (शौट्—Set) 1 P. गर्वे । to be proud, Caus. Aor. अशुशौटत्-त.

श्चुत् } श्रुतिर् { (Set) 1 P. क्षरणे । to ooze, to diffuse Aor. अश्चु-
or } श्रुतिर् { तत् or अश्चोतीत्, Desid. चुश्चुतिषति, or चुश्चोतिषति .
श्चुत् } श्रुतिर् { श्रुतित or श्रुतित, श्रुतित्वा, or श्रुतित्वा.

श्मील् (Set) 1 P. निमेषणे । to wink.

श्यै (श्यै-ङ्—Anit) 1 A. गतौ । to go, to move, to wither: to dry up, Deri. श्यान, also शनि or शीत (cold).

अंक { अकि—Set) 1 A. }
अङ् { अगि—Set) 1 P. } गतौ । to go, to move.

अण् (घटादिः—Set) 1 P. दाने । to give, Aor. अअणीत्, अअणीत्, Caus. अणयति—ते, Pass. Aor. अआणि.

अथ् (घटादिः—Set) 1 P. हिंसायाम् । to kill.

अथ् (आथि—Set) 1 A. शैथिल्ये । to loosen.

अंम् (अंम्—Set) 1 A. प्रमादे । to be careless, to err.

अभि (अभि—Set) 1 U. सेवायां । to serve, to depend upon. अपति—
ते, शिवाय—शिभिरे, अपितास्मि—हे, अपासं—अपिपीय, Pass.
अपयते, Caus. आयपति—ते, अशिअपत्—त, Desid. शिअपति—ते
or शिआपिपति—ते.

अभि (अभि—Set) 1 P. दाहे । to burn, Deri. भिट, भिपित्वा, भेपि-
त्वा or भिट्वा.

अभि (Anit) 1 P. गतो । to go, to move.

अभि (Anit) 1 P. अपणे । to cook, Beno. आयासं or अपास.

अभि (अभि—Set) 1 P. संपाते । to heap together, to collect.

अभि { अहि—Set 1 A. } गतो । to go, to move.
अभि { अहि—Set 1 P. }

अभि (अभि—Set) 1 P. हिंसायाम् । to hurt, Aor. अभिपीत्,
अभिपीत् Caus. अभिपति—ते Pass. Aor. अभिपि, अभिपि.

अभि (अभि—Set) 1 P. व्याप्तौ । to pervade, to penetrate, Caus.
Aor. अभिप्रासत्—त.

अभि (अभि—Set) 1 A. कृत्यने । to praise, to flatter, to boast.
Caus. Aor. अभिप्रासत्—त.

अभि (अभि—Set) 1 P. दाहे । to burn, Deri. भिट, भिपित्वा,
भेपित्वा or भिट्वा.

अभि (अभि—Set) 1 A. संपाते । to heap together, to collect, to
versify, Caus. Aor. अभिप्रासत्—त.

अभि (अभि—Set) 1 P. संपाते । to collect, Caus. Aor. अभिप्रासत्—त.

अभि { अहि } (Set) 1 A. गतो । to go.
अभि { अहि }

अभि (अभि—Set) 1 P. आशुगमने । to run.

अभि (अभि—Set) 1 P. गतिवृद्धयोः । to move, to increase, to
grow, to swell, अपति, शिवाय, अशाय, शिवायिथ, अशायिथ

श्वयितास्मि, अश्वयीत्, अशिश्नियत्, अश्वत्, श्रूयासं, Pass. श्रूयते, श्वयिष्यते or श्वायिष्यते, अश्वायि, Caus. श्वाययति—ते, Aor. अशिश्नयत्—त, or अश्वशवत्—त, Desid. शिश्नयिष्यति, Desid. of the Caus. शिश्नाययिषति—ते, or श्रुशाययिषति—ते, Deri. श्रुत्, श्वय, श्वयितुं, श्वयित्वा, उच्छ्रय.

श्वित् (श्विता—Set) 1 A. वर्णे । to be white, Aor. अश्वितत्, अश्वेतिष्ठ, Deri. श्वेदित, श्वित्त.

श्विद् (श्विदि—Set) 1 A. श्वेत्ये । to be white.

*ष्ठिक् (ष्ठिक्—Set) 1 P. निरसने । to spit, to sputter. ष्ठीवाति, तिष्ठेव or तिष्ठेव, Can. Aor. अतिष्ठिक्त् or अतिष्ठिक्त्, Desid. तिष्ठेविषति, तुष्ट्युपति, तुष्ट्युपति, Deri. ष्ठूत्, ष्ठेवित्वा, ष्ठूत्वा.

श्वक् (श्वक्—Set) 1 A. गतौ । to go.

सग् (पगे-घटादिः—Set) 1 P. संवरणे । to cover, Caus. सगयति—ते.

सच् (पच्—Set) 1 A. सेचने सेवनेच । to sprinkle, to serve.

सच् (पच्—Set) 1 U. संमवाये । to be associated with, Aor. असचीत्, असाचीत्.

संज् (पंज्—Anit) 1 P. संगे । to cling to, to fasten, to embrace, Act. सजति, असजत्, सजतु, सजेयं, ससंज, ससंजिथ, ससंक्थ, संक्तास्मि, संक्षयति, असंक्षयत्, असांक्षीत्, सज्यासं, Pass. सज्यते, संक्षयते, असंजि, Desid. सिसंक्षति, (अभिषिपंक्षति). Deri. सक्त, संज, संक्तुं, संक्त्वा, सजत्, सेजिषत्.

सद् (पद्—Set) 1 P. अवयवे । to be a part or portion, Aor. असटीत्, असाटीत्.

सद् (पद्—Anit) 1 P. विशरणगत्यवसादनेषु । to divide, to break,

* A number of roots beginning with स् are written in the Dhātupāṭha with ष् to indicate that the स् is changed to ष् after certain prepositions. These roots will be found under स् in their proper order.

to go, to wither, to despond, to be weary, Act. सीदति, असीदत्, सीदतु, सीदीयं, (निषीदति), ससाद, सोदीय, ससत्य, सत्तास्मि, सत्स्यति, असत्स्यत्, असदत्, सयासं, Desid. सिषासति, निषिपत्सति, Deri. सन्न, साय, सत्तुं, सत्त्वा, निषय, सीदत्, सोदीयत्.

सन्न (षण्-Set) 1 P. संमन्त्रो । to divide, Aor. असन्नात्, असानीत्, Bene. सन्यासं, सायासं, Pass. सन्यते, सायते, असानि. Caus. सानयति—ते, असीपनत्—त, Desid. सिपानिपति or सिपासति—

सप् (षप्-Set) 1 P. समयाये । to connect, Aor. असपीत्, असापीत्.

सम् (षष्ठ—Set) 1 P. वैकल्ये । to be composed.

संस् (षष्ठ—Set) 1 P. संबधने । to go, to creep.

सर्ग (षर्ग—Set) 1 P. गतौ । to go, to move.

सर्ह (षर्ह—Set) 1 P. गतौ हिंसायांच । to go, to kill.

सर्ह (षर्ह—Set) 1 P. गतौ । to go, to move.

सस्ज् (षस्ज्—Set) 1 U. गतौ । to go, to become ready, Act. सज्जति—ते, etc.

सह (षह—Set) 1 A. मर्षणे । to suffer, to forbear, to be patient, to wait, to be able to resist, to conquer, to stop, Act. सेहित्ताहे or सोढाहे, Deri. सोढ, परिसोढ, विसोढ, सहितव्य or सोढव्य, सहितु or सोढुं, सहित्वा or सोढ्वा, प्रसह्य, सहमान, सेहान.

सिद् (षिद्—Set) 1 P. अनादरे । to disregard.

सिध् (षिध्—Set) 1 P. गतौ । to go, (The initial स् is not changed to ध after prepositions in this case). Desid. सिसिधिपति or सिसेधिपति, Deri. सिद्ध, सिधित्वा, सेधित्वा, सिद्धा.

सिध् (षिध्—Wet) 1 P. शास्त्रे मांगल्येच । to ordain, to instruct, to do an auspicious act, to turn out auspiciously, to ward off, to restrain, to interdict, Act. सिषध, सिषेधिध or सिषेद्ध, सेधित्तास्मि, or सेद्धास्मि सेधिष्यति or सेत्स्यति, असेधिष्यत् or असेत्स्यत्, असेत्सीत् or असेधीत्, सिध्यासं, Desid. सिपित्सति or सिसेधिपति or सिसिधिपति, Deri. सिद्ध, सेद्धव्य or सेधितव्य, सेधितुं or सेद्धुं, सिध्वा, or सेधित्वा or सिधित्वा.

सिन्व् (पिबि—Set) 1 P. सेचने । to sprinkle .

सिभ् (पिभु—Set) 1 P. हिंसायां । to kill, Deri. सिब्ध, सिभित्वा, सेभि-
त्वा, सिब्ध्वा, सेभितुं.

सिंभ् (पिंभु—Set) 1 P. हिंसायां । to kill, Deri. सिब्ध, सिंभित्वा, सिब्ध्वा-
सीक् (सीक् Set) 1 A. सेचने । to sprinkle, Caus. Aor. असिसीकत्—त.

सु (पु—Anit) 1 P. प्रसवैश्वर्ययोः । to bring forth, to possess
power or supremacy, to permit. Act. सवति, सुवाव, सुषविथ,
सुपोथ, सोतास्मि, सोष्यति, असावीत्, असौषीत्, सूयासं, Pass. सूयते
असावि, Caus. सावयति—ते, असूषवत्—त, Desid. सुसूषति, Deri.
सुत, सुत्वा, प्रसुत्य, सोतुं.

सुभ् { पुभ् }
सुभ् { पुभ् } (Set) 1 P. भाषाहिंसयोः । to speak, to kill.

स्रद् (पृद्—Set) 1 A. क्षरणे । to distil, to strike, to hurt, to de-
stroy, to leak, to deposit.

स्रर्क्ष् (पूर्क्ष्—Set) 1 P. आदरे । to respect.

स्रर्क्ष्य् (पूर्क्ष्य्—Set) 1 P. ईर्ष्यायां । to envy, to despise.

सृ (Anit) 1 P. गतौ । to go, to move, to approach, to slip,
to blow, to flow, Act. सरति, ससार, सर्तास्मि, सरिष्यति, अस-
रिष्यत्, असार्पित्, स्त्रियासं, Pass. स्त्रियते, सरिष्यते or सारिष्यते,
असारि, Caus. सारयति—ते, असारित्—त, Desid. सिसीर्षति, Deri.
सृत, सर्तव्य, सार्य, सर्तुं, सृत्वा, अपसृत्य, सरत्, सरिष्यत्, ससृवस् .

सृ (Anit) 1 P. आशुगमने । to run, Act. धावति, अधावत्, धावतु,
धावेयं.

सृप् (मृप्—Anit) 1 P. गतौ । to go, to creep, Act. सर्पति, ससर्प,
सर्तास्मि or स्रप्तास्मि, सप्स्यति or स्रप्स्यति असप्स्यत् or अस्रप्स्यत्,
असृपत्, सृप्यासं, Pass. सृप्यते, सप्स्यते, or स्रप्स्यते, असर्पि,
Caus. सर्पयति—ते, अससर्पत्—त or असिसृपत्—त. Desid.
सिसृप्सति, Deri. सृप्त, सर्पितव्य or स्रप्तव्य, सृप्य, सृप्तुं. or स्रप्तुं.

हृम् (हृष्-Set) 1 P. हिंसायां । to kill, to slay, Deri. हृन्ध,
हृन्ध् (हृष्-Set) हृन्धित्वा or हृन्ध्या.

सेह् (सेह्-Set) 1 A. गतौ । to go, to move, Caus. Aor. असिसेहत्-त्.

सेल (पेल-Set) 1 P. गतौ । to go, to move, Caus. Aor. असिपेलत्-त्.

सेव् (पेव्-Set) 1 A. सेवने । to serve, to honour, to follow, to
use, to enjoy, to cultivate, to practise, to devote oneself to,
to inhabit, to frequent, to guard, to protect, Caus. Aor.
असिपेवत्-त्.

से (वै-Anit) 1 P. क्षये । to waste away, to decline.

स्कंद् (स्कंदि-Set) 1 P. गतिशोषणयोः । to go, to be dry, Act.
स्कंत्तास्मि, स्कंत्स्यति, अस्कंत्स्यत्, अस्कदत्, or अस्कांत्सीत्, स्क्यासं
Pass. स्क्यते, Deri. स्कन्त, विस्कन्त, परिस्कन्त, or, परिष्कण्ण,
स्कंचुं, स्कन्त्या.

स्कंभ् (स्काम्-Set) 1 A. प्रतिबन्धने । to obstruct.

स्कृंद् (स्कुदि-Set) 1 A. आप्रवणे । to jump, to raise, to lift.

स्वद् (घटादिः-Set) 1 A. विद्राघने । to destroy, to cut, Caus.
स्वदयाति-ते.

स्वल् (घटादिः-Set) 1 P. संचलने । to stumble, to totter, to
deviate, to blunder, to err, to stammer, to drop, Caus.
स्वलयाति-ते

स्तक् (टक्-घटादिः-Set) 1 P. प्रतिघाते । to resist, to repel, Aor.
अस्तकीत्, अस्ताकीत्, Caus. स्तकयति-ते.

स्तह् (टह्-Set) 1 P. गतौ । to go, to move.

स्तग् (टगे-घटादिः-Set) 1 P. संवरणे । to cover, Caus. स्तगयति-ते,
अतिटगत्-त्,

स्तन् (घटादिः-Set) 1 P. शब्दे । to sound, to thunder.

स्तम् (टम्-Set) 1 P. वैक्लव्ये अवैक्लव्येच । to be confused, not
to be confused.

स्तंभ् (टम्-Set) 1 A. प्रतिबन्धने । to stop, to hinder, to become
stiff or naughty, to paralyze, to fix firmly.

स्तिप् (टिप्-Set) 1 A. झरणे । to ooze, Caus. Aor. अतिष्टेपत्-त.

स्तुच् (टुच्-Set) 1 A. प्रसादे । to be pleased.

स्तुभ (टुभु-Set) 1 A. स्तम्भे । to stop, Deri. स्तुब्ध, स्तुभित्वा,
स्तोभित्वा, स्तुब्ध्वा.

स्तुक्ष् (टुक्ष्-Set) 1 P. गतौ । to go, to move.

स्तेप् (टेप्-Set) 1 A. क्षरणे । to ooze, Caus. Aor. अतिष्टेपत्-त.

स्तै (टै-Anit) 1 P. वेष्टने । to cover, to adorn..

स्त्यै (ट्यै-Anit) 1 P. शब्दसंघातयोः । to sound, to collect into a
heap, to spread about, to crowd, Caus. स्त्यापयति—ते. आतस्त्य-
पत्—त or अतिष्टयपत्—त. Desid. तिस्त्यासति, तिष्टयासति.

स्थग् (ष्टग्-घटादिः-Set) 1 P. संवरणे । to cover, to conceal, Caus.
स्थगयति—ते, अतिष्टगत्—त.

स्थल् (ष्टल्-Set) 1 P. स्थाने to stand firm.

स्था (ष्ठा-Anit) 1 P. (for A see page 18). गतिनिवृत्तौ । to stand,
to stay, to be; तिष्ठति—ते, तस्थौ-स्थे, तस्थिथ or तस्थाय-स्थिषे.
स्थातास्मि-हे. अस्थात्-अस्थित. स्थेयासं—स्थासीय. Pass. स्थीयते.
स्थास्यते or स्थायिष्यते. अस्थायि Caus. स्थापयति—ते. अतिष्टिपत्-
त. Desid. तिष्ठासति—ते Deri. स्थित-स्थेय. स्थातुं. स्थित्वा. तिष्ठाय,
तिष्ठद्-मान. स्थास्यत्-मान. तस्थिवस्-तस्थान.

स्ते (ष्ते-Anit) 1 P. वेष्टनेशोभायांच । to cover, to wrap, to adorn.

स्पंद (स्पदि-Set) 1 A. किञ्चिच्चलने । to throb, to quiver, Caus.
स्पंदयति, अपस्पंदत्.

स्पर्प् (स्पर्प्-Set) 1 A. संघर्षे । to contend with, to vie with, to emu-
late, to challenge.

स्पृक्ष् (स्पृक्ष्-Set) 1 U. चापन स्पर्शनयोः । to obstruct, to touch, to
perceive clearly, to undertake, to string together, Aor.
अस्पृक्षीत्, अस्पृक्षीव.

स्फाय् (स्फायी—Set) 1 A. वृद्धौ । to grow fat, to increase, to expand, Caus. स्फावयाति—ते, अपिस्फवत्—त. Deri. स्फाति.

स्फुट् (स्फुट्—Set) 1 A. विकसने । to burst; to blossom; to blow, Desid. पुस्फुटिषते, पुस्फोटिषते, Deri. स्फुटित or स्फोटित.

स्फुट् (स्फुटि—Set) 1 P. विशरणे । to split open, Aor. अस्फुटत् or अस्फोटीत्, Desid. पुस्फुटिषति or पुस्फोटिषति.

स्फुट् { स्फुटि—Set 1 P. } विकसने । to open, to expand.
स्फुट् { स्फुटि—Set 1 A. }

स्फुर्च्छ् (स्फुर्च्छ्—Set) 1 P. विस्तृतौ । to spread, to extend, to forget, Act. स्फुर्च्छति, Deri. स्फुर्च्छित, स्फूर्ण.

स्फूर्ज् (हु—ओ—स्फूर्जा—Set) 1 P. वज्रनिर्घोषे । to thunder, to explode, to glitter, to burst, Deri. स्फूर्जित, स्फूर्ण. स्फूर्जथुः (a clap of thunder).

स्मि (स्मि—इ—Anit) 1 A. हृष्यसने । to smile, to expand, to bloom, Act. स्मयते, सिष्मिये, स्मेताहे, स्मेष्यते, अस्मेष्यत्, अस्मेष्ट, स्मेषीय, Pass. स्मीयते, स्मेष्यते or स्मायिष्यते, अस्मायि, अस्मेपि or अस्मायिपि, Caus. स्माययति or स्मापयते, असिष्मयत् or असिष्मपत्, Desid. सिस्मयिषते.

स्मील् (Set) 1 P. निमेषणे । to wink.

स्मृ (Anit) 1 P. चिन्तायाम् । to remember, to recollect, to think upon, to recite mentally, to record in a "Smriti", Act. स्मरति, सस्मार, सस्मर्थ, स्मर्तास्मि, स्मरिष्यति, अस्मरिष्यत्, अस्मार्षीत् स्मर्षासि, Pass. स्मर्यते, अस्मारि, स्मरिष्यते or स्मारिष्यते, Caus. स्मरयति—ते, Desid. हस्मृषते, Deri. स्मृत, स्मर्तुं स्मृत्वा.

स्मृ (घटादिः—Anit) 1 P. आद्याने । to long for, to regret, Caus. स्मरयति—ते.

स्यद् (स्यद्—Wet) 1 A. प्रस्रवणे । to ooze, to feel, Act. सस्यंदे, सस्यंदिवे or सस्यंस्ते, स्यंदिताहे—स्यंताहे, स्यंदिष्यते or संस्यते—ति, अस्यंदत्, अस्यंदित, अस्यंत्, स्यंदिषीय or स्यंस्तीय, Pass. स्यंयते,

स्यंदिष्यते, or स्यंत्स्यते, अस्यंदि, Desid. सिस्यंदिष्यते or सिस्यंत्स्यते-
ति, Deri. स्यन्न, स्यंदितव्य or स्यंत्तव्य, स्यंदितुं or स्यंत्तुं, स्यंदित्वा,
स्यंत्त्वा.

स्यम् (स्यम्—Set) 1 P. शब्दे । to sound, to shout, Deri. स्यांत,
स्यमित्वा, स्यांत्वा.

स्रक् (स्रक्—Set) 1 A. गतौ । to go, to move.

स्रम् (स्रम्—Set) 1 A. प्रमादे विधासेच । to err; to entrust. Aor.
अस्रंभत्, अस्रंभिट्, Deri. स्रब्ध, स्रंभित्वा, स्रब्ध्वा.

स्रस् (स्रस्—Set) 1 A. अवस्रंसने । to fall down, to drop, to slip off,
to hang down. Aor. अस्रंसत् or अस्रंसिट्.

स्रु (Anit) 1 P. गतौ । to go, to flow, Aor, अस्रोष्यत् or
अस्रुषुवत्.

स्रेक् (स्रेक्—Set) 1 A. गतौ । to go, to move, Caus. Aor.
असिस्रेकत्—त्.

स्वञ् (स्वञ्—Anit) 1 A. परिष्वङ्गे । to embrace, to clasp, to encircle,
Act. स्वजते, अस्वजत्, स्वजतां, स्वजेय, सस्वजे, or सस्वंजे, स्वंक्ताहे;
स्वक्ष्यते, अस्वक्ष्यत्, अस्वंक्त, स्वक्षीय, Pass. स्वज्यते, स्वक्ष्यते, अस्वंजि;
Desid. सिस्वंक्षते, Deri. स्वक्त, स्वंक्तुं, स्वंक्त्वा or स्वक्त्वा;
परिष्वज्य.

स्वद् (स्वद्—Set) 1 A. आस्वादने । to be pleasant to the taste,
to be liked, to taste, to eat, to please, Caus. Aor.
असिष्वदत्—त्.

स्वन (Set) 1 P. शब्दे । to sound, to sing, Aor. अस्वनीत् or
अस्वानीत्, Caus. स्वानयति—ते, Deri. स्वनित्, आस्वांत or आस्व-
नित्. स्वांत (the mind).

स्वन (घटादिः—Set) 1 P. अवतंसने । to deck, to adorn, Caus.
स्वनयति—ते.

वर्द् (वर्द्—Set) 1 A. आस्वादने । to taste, to be pleasing.

स्वाद (स्वाद्-Set) 1 A. आस्वादने । to taste, to be pleasing, Caus.
Aor. आसिस्वादत्-त.

स्विद् (जि-ष्विद्-Set) 1 A. स्नेहनमोचनयोः । to be greasy, to
perspire, to be disturbed, to quit, Aor. अस्विदत् or अस्वे-
दिष्ट, Caus, Aor. असिष्विदत्-त, Desid. सिस्वेदिषते or सिस्वि-
दिषते, Deri. स्विन्न or सिषित or स्वेदित, स्वेदित्वा or स्विदित्वा.

सृ (Wet) 1 P. (but A. after सं) शब्दोपतापयोः । to sound,
to praise, to pain, to go, Act स्वरितास्मि-हे or स्वर्तास्मि-
हे, स्वरिष्यति-ते, अस्वरिष्यत्-त, अस्वारीत् or अस्वार्पात्, स्वर्यास,
स्वरिषीय or स्वरपीय, Pass. स्वर्यते, स्वरिष्यते or स्वारिष्यते, अस्वारि,
Derid. सिस्वरिषति-ते or सुस्वरिषति-ते, Deri. सृत, स्वरितव्य or
स्वर्तव्य, स्वरितुं or स्वर्तुं.

हृद् (Set) 1 P. दीप्तौ । to shine, Aor. अहृटीत्, अहाटीत्.

हृद् (Set) 1 P. प्लुतिपठत्वयोः । to leap, to be wicked, to treat
with violence, Aor. अहृटीत्, अहाटीत्.

हृद् (Anit) 1 A. पुरीषोत्सर्गे । to void or discharge excrement,
Act. हृदते, जहदे, हृत्ताहे, हृत्स्यते, अहृत्, हृत्सीय, Caus. हादपति,
अर्जाहृदत् Desid. जिहृत्सते, Deri. हृन्न, हृत्त्वा, हृत्तुं.

हृम् { Set } 1 P. गतौ । to go, to move.

हृय् (Set) 1 P. गतिकान्त्योः । to go, to shine.

हृल् (Set) 1 P. विलेखनेगतौच । to plough, to make fur-
rows, to go.

हृत् (Set) 1 P. हसने । to laugh, to smile, to joke, to open,
to resemble, to ridicule.

ह्रिक् (ह्रिक्-Set) 1 U. अव्यक्तेशब्दे । to make any indistinct-
sound.

हिद् (Set) 1 P. आक्रोशे । to curse, to swear, to shout.

हिङ् (हिङि-Set) 1 A. गत्यनादयोः । to go, to wander, to
disregard.

- हिन्त् (हिवि-Set) 1 P. प्रीणने । to please, to satisfy.
- हिंस्र (Set) 1 P. हिंसायाम् । to kill.
- इद् (हुड्—Set) 1 P. गतौ । to go, Caus. Aor. अजुहोडत्—त.
- हुंद् (हुडि—Set) 1 A. संघाते-वरणे-हरणेच । to collect, to select, to take away.
- हुर्छ (हुर्छा—Set) 1 P. कीटिल्ये । to be crooked, to deceive, हूर्छति, Deri. हूर्छित, हूर्ण.
- हृत् (Set) 1 P. गतौ । to go.
- हृद् (हृड्—Set) 1 P. गतौ । to go, Caus. Aor. अजुहृडत्—त.
- हृ (हृ-ञ्-Anit) 1 U. हरणे । to carry, to bring, to take, to steal, to acquire, to captivate, to charm, Act. हरति-ते, जहार, जहे, जहर्थ, जहिषे, हर्तास्मि-हे, हरिष्यति-ते, अहरिष्यत्—त, अहारिषत्, अहत, हियासं, हृषीय, Pass. ह्रियते, हरिष्यते or हारिष्यते, अहारि, Caus. हारयति-ते, अजिहरत्—त, Desid. जिहीर्षति-ते, Deri. हृत. हर्तव्य, हार्य, हर्तुं; हत्वा.
- हृष (हृषु—Set) 1 P. अलीके । to tell a lie. Caus. Aor. अजहर्षत्—त or अजीहृषत्—त, Deri. हृष्ट, हृषित्वा or हृष्टा, हर्षितुं.
- हेद् { हेट् } Set 1 A. विचाधायां । to be wicked, to vex, Caus. Aor. हेट् { हेट् } अजीहिटत्—त, अजिहेटत्—त.
- हेड् (घटादिः—Set) 1 P. वेष्टने । to surround, to clothe, Caus. हिडयति-ते, Pass. हेड्यते, Aor. अहिडि or अहीडि.
- हेड् (हेड्—Set) 1 A. अनादरे । to disregard, Caus. Aor. अजिहेडत्—त.
- हेष् (हेष्—Set) 1 A. अव्यक्ते शब्दे । to bray; to roar, (in general) to neigh (as a horse.)
- होड् (Set) 1 P. चलने । to go, to move.
- होड् (होड्—Set) 1 A. अनादरे । to disregard, Caus. Aor. अजुहोडत्—त.
- हल (घटादिः—Set) 1 P. चलने । to shake, to go, Caus. हलयति—ते or हललयति-ते; when with a preposition, हललयति-ते only.

हृग् (हृगे घटादिः—Set) 1 P. संवरणे । to cover, to conceal, Aor. अहृगीत्, Caus. हृगयति—ते. .

हृस् (Set) 1 P. शब्देलाघवेच । to sound, to become small, Aor. अहृसीत् or अह्रासीत्.

ह्राद् (ह्राद्—Set) 1 A. अव्यक्तेशब्दे । to sound, to row.

ह्रीत् (Set) 1 P. लज्जायाश्च । to be ashamed or modest, to blush,—हीच्छति.

ह्रेप् (ह्रेप्—Set) 1 A. अव्यक्तेशब्दे । to neigh (as a horse), to go, to creep, Caus, Aor. अजिह्रेपत्—त.

हृग् (हृगे-घटादिः—Set) 1 P. संवरणे । to cover, to conceal, Caus. . हृगयति—ते, Aor. अहृगीत्.

हृस् (Set) 1 P. शब्दे । to sound, Aor. अहृसीत्, अह्रासीत्.

ह्राद् (ह्रादी—Set) 1 A. अव्यक्तेशब्देसुखेच । to sound, to be glad, Deri. ह्रन्त.

हृल् (Set) 1 P. चलने पैह्वयेच । to move, to shake, to be confused, to be afflicted, Caus. हृलयति—ते; ह्रालयति—ते. but with a preposition हृलयति—ते only.

हृ (Anit) 1 P. कौटिल्ये । to be crooked, to deceive, हृतास्मि, हृरिष्यति, अहृर्षीत्, हृर्षासं, Pass. हृर्यते, Desid. जुहृष्यति.

ह्वे (ह्वे—अ—Anit) 1 U. स्पर्धायांशब्देच । to vie with, to challenge, to call, to ask, to invoke, Act. ह्वयति—ते, अह्वयत्—त ह्वयतु—तां, ह्वयेयं—य, जुहाव, जुहुवे, ह्वातास्मि—हे, ह्वायति—ते, अह्वायत्—त, अह्वत्—त or अह्वास्त, ह्वर्षासं, ह्वासीय, Pass. ह्वर्यते, ह्वास्यते or ह्वायिष्यते, अह्वायि, Caus. ह्वाययति—ते, अजुह्वयत्—त or अजुहावत्—त, Desid. जुह्वयति—ते, Desid of the Caus. जुहावयिष्यति—ते, Deri. हृत, ह्वेय, ह्वातुं. ह्व्वा, आह्वय, ह्वयत्—मान, जुहुवस्—वान.

॥ इति शब्धिकरणोभ्वादिगणः प्रथमः ॥

॥ अथलुग्विकरणोऽदादिगणोद्धितीयः ॥

अङ् (Anit) 2 P. भक्षणे । to eat, Act. अत्ति, आदत्, अत्तु, अद्धि, अद्यां, आद or जघास, आदिथ or जघसिथ, अत्तास्मि, अत्त्यति, आत्स्यत्, अघसत्—अद्यासं, Desid. जिघत्सति, Deri. जग्ध or अन्न (food), अन्तुं, जग्ध्वा, प्रजग्ध्य, आदिवस् or जक्षिवस्.

अन् (Set) 2 P. प्राणने । to breathe. अनिति, आनीत् or आनत्, अनितु, अनिहि, अन्यां, आन, आनीत्.

अस् (Set) 2 P. भुवि । to be. अस्ति, आसीत्, अस्तु, or स्तात् स्यां, आस् (आस-Set) 2 A. उपवेशने । to sit, to be. आस्ते, आस्तां, आस्त, आसीत्, आसांचक्रे, आसिताहे, आसिष्ट, आसिषीय, Desid. आसि-सिषते, Deri. आसीन, उपास्य.

इ (इ-ण् Anit.) 2 P. गतौ । to go. एति, ऐत्, एतु, इयात्, इयाय, एतास्मि, एष्यति, ऐष्यत्, अगात्, ईयासं, Pass. ईयते, एष्यते or आयिष्यते, अगायि, Caus गमयति—ते, (with प्रति—प्रत्याययति—ते) Aor. अजीगमत्—त, Desid. जिगमिषति (with प्रति—प्रतीपिषति) Deri. इत्, एतुं, इत्वा, उपेत्य, यत्, एष्यत्, ईयिवस्.

इ with अधि. (इ क्-Anit.) 2 P. स्मरणे । to think of, to remember. अध्येति, अधीयाय, अध्येतास्मि अध्येष्यति, अध्यैष्यतु, अध्वगात्, अधीयासं Pass. अधीयते, Aor. अध्यगायि, Caus. अधिगमयति—ते, Aor. अध्यजीगमत्—त Desid. अधिजिगमिषति, Deri. अधीत, अधीत्य, अध्येतुं.

इ with अधि (इ-ङ्-Anit) 2 A. अध्ययने । to study, अधीते, अध्यैत, अधीतां, अधीयीत, अधिजगे, अध्येताहे, अध्येष्यते, अध्यैष्ट, or अध्यगीष्ट, अध्येषीय, Pass. अधीयते, अध्येषते or अध्यायिष्यते, अध्यगायि or अध्यायि Caus. अध्यापयति, अध्यापिषत्, or अध्यजीगपत्, Desid. अधिजीगांसते, Desid of the Caus. अधिजिगांपयिषति or अध्यापिपयिषति.

ई (Anit) 2 P. गति—व्याप्ति—प्रजन—कांत्यसन—खादनेषु । to go, to pervade, to conceive, to desire, to throw, to eat. एति, अयां-

चकार, एतास्मि—एष्यति, ऐष्यत्, ऐषीत्, ईपासं, Deri. ईत, एतुं, ईत्या, अपत्, अपांचकृषस्.

ईद् (ईद्—Set) 2 A. स्तुतो । to praise, ईदे, ईडांचक्रे, ऐदिष्यत्, ऐदिष्ट.

ईर् (ईर्—Set) 2 A. गतो कंप्नेच । to go, to shako. ईतं, ईरांचक्रे, ऐरिष्यत्, ऐरिष्ट.

ईश् (ईश्—Set) 2 A. ऐम्बयें । to rule, to command, to possess power. ईटे, ईडांचक्रे, ऐशिष्यत्, ऐशिष्ट.

ऊर्ण (ऊर्ण—अ—Set) 2 U. आच्छादने । to cover, (for conjugational forms see pages 73 and 74) ऊर्णनाय—ऊर्णनुषे, ऊर्णनुविथ or ऊर्णनविथ, ऊर्णनुषिदे, ऊर्णवितारिम—हे or ऊर्णवितारिम—हे, और्णविष्यत्—त or और्णविष्यत्—त, Perf. और्णवीत् or और्णवीत् or और्णावीत्. ऊर्णपासं—ऊर्णविषीय or ऊर्णविषीय, Pass. ऊर्णयते, और्णाधि, Caus. ऊर्णापयति—ते, और्णयत्—त, Desid. ऊर्णनूपाति—ते or ऊर्णनुविषति—ते or ऊर्णनविषति—ते, Deri. ऊर्णत, ऊर्णवितथ or ऊर्णवितथ, ऊर्णवितुं or ऊर्णवितुं, ऊर्णवित्वा or ऊर्णवित्वा, ऊर्णवत्—ऊर्णवत्.

कश् { कश् } Set 2 A. गतिशासनयोः । to go, to punish कष्टे, चकशे, कस् { कस् }

कंस् (कसि—Set) 2 A. गतिशासनयोः । to go, to destroy. कंस्ते, चकंसे.

कु (Anit) 2 P. शब्दे । to hum, Act. कौति, अकौत्, कौतु, कुहि, कुपां, चुकाय, चुकोय or चुकापिय, कौतास्मि, कौप्सति, अकौपीत्, कृपासं

कु (हुस्—Set) 2 P. शब्दे । to snore, Act. क्षवितास्मि, क्षविष्यति, अक्षविष्यत्—अक्षवीत्.

क्षु (Set) 2 P. तेजने । to whet, (with सं A.).

ख्या (Anit) 2 P. प्रकथने । to relate, to tell, Act ख्याति, अख्यात्, अख्यात् or अख्युः ख्यातु, ख्याहि, ख्यायां, चख्यौ—ख्ये, ख्यातास्मि—हे, ख्यात्यति—ते, अख्यात्यत्—त, अख्यत्—त, ख्यायासं or ख्येयासं, ख्यासीय, Caus. ख्यापयति—ते, अचिखयत्—त, Desid. चिख्यासति—ते.

चकास् (चकास्-Set) 2 P. दीप्तौ । to shine, to be bright or prosperous. चकास्ति, चकासति, अचक्रात्—इ, चकाधि or चकाद्धि, Caus. Aor. अचचकासत्—त or अचीचकासत्—त.

चक्ष् (चाक्षे-ङ्—Set) 2 A. व्यक्तायांवाचि । दर्शनेऽपि । to speak, to tell, to see. (This root is defective in all non-conjugational tenses and substitutes ख्या or क्शा (U.) except when it means ' to shun '). चष्टे, चक्षते, चचक्षे or चख्यौ—ख्ये or चक्षौ—क्शे, ख्यातास्मि—हे or क्शातास्मि—हे, अख्यत्—त or अक्शासीत्—अक्शास्त, ख्यायासं or ख्येयासं or क्शायासं or क्शेयासं, ख्यासीय or क्शासीय, Pass. ख्यायते or क्शायते, Caus. ख्यापयति—ते or क्शापयति—ते, Desid. चिख्यासति—ते, Deri. ख्यात or क्शात, ख्यातुं or क्शातुं, ख्यात्वा or क्शात्वा.

जक्ष् (Set) 2 P. भक्ष—हसनयोः । to eat; to consume; to laugh. जक्षिति; जक्षति; अजक्षत् or अजक्षीत्; अजक्षः or अजक्षीः, जक्षितु, जक्ष्यां; जजक्ष; जजाक्षिथ; अजक्षीत्.

जागृ (Set) 2 P. निद्राक्षये । to be awake or watchful. जागर्ति; जाग्रति; अजागः, अजागरुः, जागर्तु; जाग्रतु; जागृहि; जागृयां; जजागार. or जागरांचकार, जागरितास्मि; जागरिष्यति; अजागरिष्यत्; अजागरीत्; जागर्यासं; Pass. जागर्यते; अजागारि; Caus. जागरयति—ते; अजजागरत्—त; Desid. जिजागरिषति; Deri. जागारित; जागारितुं; जागारित्वा; जजागृवस् or जजागर्वस् or जागरांचकृवस्.

तृ (a santra root—Anit) 2 P. गति—वृद्धि—हिंसासु । to go, to grow, to kill, Act. तौति or तवीति, अतौत् or अतवीत्, तौतु or तवीतु, त्र्यां or त्रवीयां, तृताव, तृतोथ or तृताविथ, तोतास्मि—तोष्यति, अतोष्यत्, अतौपीत्, त्र्यासं, Pass. त्र्यते, अतांवि, Caus. तावयति—ते, अतृतवत्—त, Desid. तृतृषति, Deri. तृत, तोतुं, तृत्वा, तृवत्, तृतवस्.

दरिद्रा (Set) 2 P. दुर्गतौ । to be poor; to be distressed. दरिद्राति; दरिद्रति; अदरिद्रात्; अदरिद्रुः दरिद्रातु; दरिद्रिहि; दरिद्रियात् ददरिद्रौ or दरिद्रांचकार; दरिद्रितास्मि; अदरिद्रीत् or अदरिद्रासीत्, दरिद्र्यासं; Pass. दरिद्र्यते; अदरिद्रायि; Caus. दरिद्रयति—ते Desid. द्विदरिद्रासति or दिदरिद्रिषति; Deri. दरिद्रित; दरिद्रित्वा; दरिद्रितुं; दरिद्रत; ददरिद्रिवस् or दरिद्रांचकृवस्.

दा (दा—प्—Anit.) 2 P. लघने । to cut. दाति, अदात् or द्; अद्; or अदान्, दातु; दाहि; दायां; ददौ; ददिय or ददाय; दातास्मि; दास्यति; अदास्यत्, अदासीत्; दायासं; Pass. दायते; भदायि; Caus. दापयति-ते; अदीदपत्-त; Desid. दिदासति; Deri. दास; दाया, अयदाय; दार्तु; दान्; ददियस्.

दिह् (दिह्—Anit) 2 U. उपचये । to increase; to anoint; smear; to soil. दिग्धि-दिग्धे, दिहन्ति-दिहते; धेक्षि-धिषे; दिग्धि—धिग्धे; अपेक्ष्-अदिग्धि; दिग्धि-दिग्धां; दिग्धि—धिष्य; दिह्यां—दिहीय; दिदेह्-दिदिहे; दिदेहिय-दिदिहिषे; दिग्धास्मि-हे; धेक्ष्यति-ते; अपेक्ष्यत्-त; अपिक्षत्—अपिक्षत or अदिग्धि; दिह्यासं—धिहीय; Pass. दिह्यते; अदेहि; Caus. देहयति-ते; अदिदिहत्-त; Desid. दिपिक्षति-ते; Deri. दिग्धि; दिग्धुं; दिग्ध्या; धेक्ष्यत्-माण; दिदिह्यस्-दिदिहान.

दीप्ति (दीप्ति—द्—छान्दसः—Set) 2 P. दीप्ति—देयनपोः । to shine; to appear, दीप्ति; दीप्तिन्ने; दीप्तिताहे; दीप्तिष्यते; अदीप्ति; दीप्तिष्य.

दुह् (दुह्—Anit) 2 U. प्रपूरणे । to milk; to extract; to yield. दोग्धि-दुग्धे; दुहन्ति—दुहते; धोक्षि—धुषे; दुग्धि-धुग्धे; अपोक्ष्—अदुग्धि; दोग्धि-दुग्धां; दुग्धि-धुक्ष्य; दुह्यां—दुहीय; दुदोह्-दुदुहे; दुदोहिय—दुदुहिषे; दोग्धास्मि-हे; धोक्ष्यति-ते; अपोक्ष्यत्-त; अधुक्षत्-त; or अदुग्धि; दुह्यासं—धुहीय; Pass. दुह्यते; also दुग्धे; अदोहि also अधुक्षत or अदुग्धि; Caus. दोहयति-ते; अदुह्यत्-त; Desid. दुधुक्षति-ते; Deri. दुग्धि; दुह्य; or दोह्य; दोग्धुं; दुग्ध्या; धोक्ष्यत्-माण; दुदुह्यस्-दुदुहान.

द्यु (Anit) 2 P. अभिगमने । to assail, to advance towards. द्योति; अद्योत्; द्योतु; द्युहि; द्युयां; द्युयाय; द्युयिय; द्युयोय; द्योतास्मि-द्योप्यति; अद्योप्यत्-अद्योपीत्; द्युयासं; Pass. द्युयते; द्योप्यते; or द्याविष्यते; अद्यायि; Caus. द्यापयति—ते, भदुययत्—त; Desid. द्युयति; Deri. द्युत, द्यव्य or द्याव्य; द्योतुं, द्युत्या; द्युययस्.

द्रा (Anit) 2 P. क्लृप्तायां गतौ स्वप्नेच । to run, to fly, to be spoiled, to sleep, Bene. द्रायासं or द्रेयासं; Deri. द्राण; निद्राय.

द्विप् (द्विप्—Anit) 2 U. अप्रीती । to hate; to dislike. द्वेष्टि—द्विष्टे; अद्वेष्ट्—अद्वेष्ट्, अद्विष्ट; अद्विषत्—भद्विष्टु; अद्विषत; द्वेष्टु-द्विष्टां; द्विष्ट्यां—

द्विपीय; दिद्विप-दिद्विपे; द्वेष्टास्मि—हे; द्वेक्ष्यति—ते; अद्वेक्ष्यत्—त; अद्वि-
क्षत्—त; द्विप्यासं—द्विक्षीय; Pass. द्विप्यते; द्वेक्ष्यते; अद्वेपि; Desid.
दिद्विक्षति—ते; Deri. द्विष्ट; द्वेष्टुं; द्विष्ट्वा.

निञ् (णिजि—Set) 2 A. शुद्धौ । to wash, निंक्ते, अनिंक्त, निंक्तां,
निंजीय; निनिंजे; निंजिताहे; अनिंजिट, निंजिपीय.

निंस (णिसि—Set) 2 A. चुंबने । to kiss. निंस्ते, निनिंसे, निंसिताहे,
अनिंसिट, निंसिपीय.

नु (णु—Set) 2 P. स्तुतौ । to praise. (A. with आ) नौति—नुते,
अनौत्—अनुत, नौतु—नुतां, नुहि—नुष्व, नुयां—नुवीयां, नुनाव—नुनुवे,
नुनविथ—नुनुविपे, नवितास्मि—हे, नविष्यति—ते, अनावीत्—अनविष्ट,
नूयासं—नविपीय, Pass. नूयते, नविष्यते, or नाविष्यते, अनावि, Caus.
नावयति—ते, Desid. नुनूपाति—ते, Deri. नुत, नव्य or नाव्य or
नवितव्य, नवितुं, नुत्वा.

पा (Anit) 2 P. रक्षणे । to protect; to govern; to preserve. पाति,
अपात्, अपान्—अपुः, अपासीत्, पायासं Caus. पालयति—ते
अपीपलत्—त, Desid. पिपासति, Deri. पात, पात्वा, पातुं.

पिञ् (पिजि—Set) 2 A. वर्णे—संपर्चने—अवयवे—अव्यक्ते शब्देच । to
tinge; to colour; to join; to divide; to speak inarticulately.
पिंक्ते, पिपिंजे, पिंजिताहे, पिंजिष्यते, अपिंजिट, पिंजिपीय.

पृच् (पृच्ची—Set) 2 A. संपर्चने । to come in contact with; to
touch. पृक्ते; पृचते; पृक्षे; पृग्ध्वे; अपृक्त; पृक्तां; पृर्चाय, पपृचे, पपृ-
चिपे, पचिताहे, पचिष्यते, अपचिष्यत, अपचिष्ट, पचिपीय, Caus.
Aor. अपपर्चत्—त or अपीपृचत्—त, Desid. पिपचिपते, Deri.
पृक्त, पचित्वा, पचितुं, पृचान.

पृञ् (पृजि Set) 2 A. वर्णे । to dye. पृंक्ते, पपृंजे, पृंजिताहे, अपृंजिट,
पृंजिपीय.

प्रा (Anit) 2 P. पूरणे । to fill; Bene. प्रायात् or प्रेयात्.

प्ता (Anit) 2 P. भक्षणे । to devour; to eat; Bene. प्तायासं or
प्तेयासं.

- वृ (वृ—वृ—Set) 2 U. वृस्तायांयाचि । to speak; to say; to tell.
व्रवीति (आह)—व्रूते, अवब्रूत—अवब्रूत, व्रवीति—व्रूतां, व्रूहि—व्रूष्य, व्रूषां-
व्रूषीय, Pro. P. व्रूषत्, व्रूषाण. This is a defective root and has
no forms in the non-Conjugational tenses, Passive,
Causal, Desiderative, etc. for which the forms of वृच् are sub-
stituted. उवाच, ऊचे, वक्तारिभि—हे, वक्ष्यति—ते, अपोचत्—त्,
उच्यसे, वक्षीय, Pass. उच्यते, अयाचि, Caus. वाचयति—ते, अपी-
यचत्—त्, Desid. विवक्षति—ते, Deri. उक्त, उक्त्या, वक्तुं.
- मा (Anit) 2 P. दीप्तौ । to shine; to appear; to be.
- मा (Anit) 2 P. माने । to measure; to limit; Bone. मेयासं, Pass.
मीयते, मास्यते, or मायिष्यते, Desid. मित्ताति, Deri. मित, मातव्य,
मेय, मातुं, मित्वा, उन्माय.
- सृज् (सृज्—Wet) 2 P. शुद्धौ । to cleanse; to purify; to wipe off.
मार्ष्टि, सृजन्ति or मार्जन्ति, अमर्द्द—इ, मार्दु, सृद्धि, सृजंतु or मार्जंतु,
सृज्यां, Pro. P. मार्जत् or सृजत्. The remaining forms are like
those of सृज् 1 P.
- या (Anit) 2 P. प्रापणे । to go; to attend to; to go or pass away;
to attempt; to perceive.
- यु (Set) 2 P. मिश्रणेऽमिश्रणेच । to mix; to join; to separate;
Desid. युष्यति or यियविपति, Desid. of the Caus. यियावयिपति—
ते, Deri. युत, यय्य or याव्य, यवित्तय्य, यवितुं, युत्वा, युयुयत्.
- रा (Anit) 2 P. दाने । to give; to grant.
- रु (Set) 2 P. शब्दे । to cry; to roar; to shout; to sound. रीति
or रवीति, अरीत् or अरवीत्, रीतु or रवीतु, रुहि or रुयीहि, रुपां or
रुवीपां, रुराव, रवितारिभि, रविष्यति, अरविष्यत्, अरावीत्, रूपासं,
Pass. रूपते, रविष्यते or राविष्यते. अरावि, Caus. रावयति—ते,
अरीरवत्—त्, Desid. ररूपति, Desid. of Caus. रिरावयिपति—ते,
Deri. रुत, रव्य or राव्य; रवितुं, रुत्वा.
- रुद् (रुदिर्—Set) 2 P. अश्रुविमोचने । to shed tears; to cry; to
weep; to lament रोदिति, अरोदीत् or अरोदत्, रोदितु, रुदिहि, रुपां,
रुोद्, रुरोदिथ, रोदितारिभि, रोदिष्यति, अरोदिष्यत्, अरुदत् or
अरोदीत्, रुदासं.

ला (Anit) 2 P. आदाने दानेच । to take; to give; to melt, Caus. लापयति—ते. In the last sense, लालयति—ते, Deri. लात, लास्पत्, ललिवस्.

लिह् (लिह्—Anit) 2 U. आस्वादाने । to lick; to taste. लेढि—लीढे, लेक्षि—लिक्षे, अलेद्—अलिढ, लेह्—लीढां, लीढि—लिक्ष्व, लिह्यां—लिहीय, लिलेह्—लिलिहे, लेढास्मि—हे, लेक्षयति—ते, अलेक्ष्यत्—त, अलिक्षत्—त or अलीढ, लिह्यासं—लिक्षीय, Desid. लिलिक्षति—ते, Deri. लीढ, लेढव्य, लेह्य, लेहुं, लीढा.

वच् (Anit) 2 P. (but U. in the non—Conjugational tenses). परिभाषणे । to speak; to read; to name; to call; to announce; वक्ति, वक्षि, वक्तु, वग्धि, वच्यां. (For other forms see व्रू).

वश् (Set) 2 P. कांतौ । to wish; to long for. वाष्टि, अवद्, वष्टु उड्डि, उड्यां, उवाश, वशितास्मि. अवशीत् or अवाशीत्, उड्यासं, Pass. उड्यते, Deri. उशित, वशितुं—वशित्वा, ऊशिवस्.

वस् (वस्—Set) 2 A. आच्छादाने । to wear, to dress. वस्ते, अवस्त, वस्तां, वसीय, ववसे, वसिताहे, Deri. वसित, वसितुं, वसित्वा.

वा (Anit) 2 P. गतिगंधनयोः । to go; to blow; to hurt; to injure; to kill; to move; Caus. वापयति—ते. In the last sense, वाजयति—ते.

विद् (Set) 2 P. ज्ञाने । to know; to learn; to find out; to consider; (A. with सं to recognize) वेत्ति, विन्ते, वेद, वेत्तु—विदां करोतु, विवेदं, विदांचकार, वेदितास्मि—हे, वेदिष्यति—ते, अवेदीत्, अवेदिष्ट, विद्यासं, वेदिषीय.

वी (Anit) 2 P. गति—व्याप्ति—प्रजनन—कांत्यसन—स्वादानेषु । to go; to pervade; to be born; to be impregnate; to desire; to throw; to eat; to conceive. वेति, अवेत्, अवियत् or अज्यत्, वेतु, वीहि, वीयां, विवाय, वेतास्मि, अवेपीत्, वीयासं, Pass. वीयते, Caus. वाययति—ते. In the last sense, वापयति—ते.

वृज् (वृजी—Set) 2 A. वर्जने । to avoid, to abandon. वृक्ते, वृजते, वृक्षे, वृग्ध्वे, अवृक्त, वृक्तां, वृजीय, ववृजे, वर्जिताहे, वर्जिष्यते, अवर्जिष्ट, वर्जिषीय, Caus. Aor. अविवृजत्—त or अववर्जत्—त Desid. विवर्जिषेत.

वृज् (वृजि—Set) 2 A. वर्जने । to avoid, to abandon. वृजे, वृजेने,
वृजिताहे, अवृजिट, वृजिणीय.

वेयी (वेयी—इ—a Vedic root—Set) 2 A. गति-व्याप्ति-प्रजनन—
कांत्यसन-खादनेषु । to go, to pervade, to be born, to impre-
gnate, to desire, to throw, to eat वेयिते, वेय्यांचक्र, वेयिताहे,
वेयिष्यते, अवेयिट, वेयिणीय.

शास् (शास्—Set) 2 P अनुशिष्टौ । to teach, to inform, to rule,
to command, to punish, to advise शासित, अशात्-अशाद्, शास्तु
शासतु, शाधि, शिष्यां, शशास, शासितास्मि, शासिष्यति, अशासिष्यत्
अशिषत्, शिष्यास, Pass शिष्यते, शासिष्यते, अशासि, Caus Aor.
अशशासत् त, Desid शिशासिष्यति, Deri शिष्ट, शिष्य, शासित्वा,
or शिष्टा, अनुशिष्य.

शास् (आद् शास्—Set) 2 A इच्छायाम् । to desire, to seek, to bless,
to praise, (generally with आ). आशास्ते आशशास्ते, आशासि-
ताहे, आशासिट, आशासिणीय, Pass. शास्यते.

शिञ् (शिञि—Set) 2 A अव्यक्ते शब्दे । to tinkle, to rattle, to
whisper. शिञते, शिशिजे शिजिताहे, शिजिष्यते, आशिजिट
शिजिणीय.

शी (शी इ—Set) 2 A स्वप्ने । to sleep, to lie down शेते शेरते,
अशेत, अशेरत, शेतां, शेरतां, शयीय, शिश्ये, शयिताहे, शयिष्यते
अशायिट, शयिणीय. Pass शस्यते, शयिष्यते, or शायिष्यते, अशायि
Caus शाययति—ते, अशीशयत्—त Desid शिशायिष्यते Deri शयित,
शेय, शयितु, शयित्वा.

भा (घटादि—Ant) 2 P पाके । to cook, to boil, Bene. भेषासं or
भायास, Caus. अपयति—ते, अशिभ्रपत्—त, Deri भाण, घृत, भ्रातुं,
भ्रात्वा, शभिवस्

श्वस् (Set) 2 P प्राणने । to breathe, to sigh, to hiss. श्वसिति, अश्व-
सीत्, अश्वसत्, श्वसितु, श्वसिहि, श्वस्यां, शश्वस, श्वसितास्मि, अश्व-
सीत्, श्वस्यासं, Caus श्वासयति—ते अशिश्वसत् त, Deri. श्वसित,
आश्वस्त, विश्वस्त, श्वसित्वा, आश्वस्य, विश्वस्य, श्वसितु.

सस् (सृ—*a Vedic root-Set*) 2 P. स्वप्ने । to sleep सस्ति, असते, सधिं, ससास, ससितास्मि, अससीत् or असासीत्, Caus. सासयति-ते असिषसत्-त, Desid. सिससिषति.

संस्तृ (सस्ति—*a Vedic-root-Set*) 2 P. स्वप्ने । to sleep, संति, संस्ति संतः, संस्तः, संस्तन्ति, ससंस्त, संस्तितास्मि, संस्तिष्यति, असंस्तीत्, संस्त्यासं.

सु (सृ—*Anit.*) 2 P. प्रसवैश्वर्ययोः । to bring forth, to possess supremacy, to permit, सौति, असौत्, सौतु, सुहि, सुयां, सुषाव, सोतास्मि, सोष्यति, असौपीत्, or असावीत्, सूयासं, Caus. सावयति-ते, असूपवत्-त, Pre. P. सुवत्.

सू (सृ—*Wet*) 2 A. प्राणिगर्भविमोचने । to bring forth as a child, सूते, सुषुवे, सोताहे, or सविताहे, सोष्यते or सविष्यते, असोष्यत or असविष्यत, असोष्ट or असविष्ट, सविषीय or सोषीय, Caus. Aor. असूपवत्-त, Deri. सूत, सोतव्य or सवितव्य, सव्य or साव्य, सोतुं or सवितुं.

स्तृ (सृ—*Anit*) 2 U. स्तुतौ । to praise, to glorify, to worship by hymns. स्तौति, स्तवीति, स्तुते, स्तुवीति, तुष्टाव, तुष्टुवे, स्तोतास्मि, —हे, अस्तावीत्-अस्तोष्ट, स्तूयासं, स्तोषीय, Caus. स्तावयति-ते, अतुष्टवत्-त, Desid. तुष्टुषति-ते.

स्ना (ष्णा—*Anit*) 2 P. शौचे । to bathe. स्नाति, अस्नात्-द्, अस्नान् अस्तुः, स्नातु, स्नाहि, स्नायां, सन्नौ, सस्निथ, सस्नाथ, स्नातास्मि, अस्नासीत्, स्नायात् or स्नेयात्, Caus. स्नापयति-ते or स्नपयति-ते, (with prepositions स्नापयति—ते only), असिष्णपत्-त, Desid. सिष्णासति, Deri. स्नात ; निष्णात (skilled in).

स्तृ (ष्णु—*Set*) 2 P. प्रस्रवणे । to ooze, स्नौति, सुष्णाव, स्नवितास्मि, अस्नावीत्, स्तूयासं, Pass. स्नूयते also स्तुते Caus. स्नावयति-ते, असुष्णवत्-त.

स्वप् (त्रि—*वप्—Anit*) 2 P. शये । to sleep, to lie down, स्वपिति, अस्वपीत् or अस्वपत्. अस्वपीः or अस्वपः स्वपितु, स्वपिहि, स्वप्यां, सुष्वाप, सुष्वपिथ, सुष्वपथ, स्वप्तास्मि, स्वप्स्यति, अस्वाप्सीत्, सुष्यासं,

Pass. सुप्यते, स्यप्यते, अस्यापि, Caus. स्यापयति-ते, असिप्यपत्-त,
Desid. सुपुप्सति, Deri. सुप्त, सुपुत, विपुत, सुप्या, प्रसुप्य, स्यपुत्.

हन् (Anit) 2 P. (but A. after आ) हिंसागत्योः । to kill, to go,
हन्ति-हते, अहन्-अहत, हन्तु-हतां, जहि, हरय, हन्पां, ग्रीय, जघान,
जघनिय, जघंथ, हंतास्मि-हे, हनिष्यति-ते, अहनिष्यत्-त, अघपीत्,
अहत or अघपिट, घघ्यासं, घघिपीप, Pass. हन्यते, हनिष्यते or घानि-
ष्यते, अघानि or अघाधि, Caus. घातयति-ते, अजीघनत्-त, Desid.
जिघांसाति-ते Deri. हत, हंतव्य, घान्य or घध्य, हंतुं, हत्वा, निहत्य
पत्, घनान्, हनिष्यत्, जघन्यस् or जघन्यस्-जघनान.

ह्रु (ह्रु-ङ्-Anit) 2 A. अपनयने । to conceal, to take away, to
deny. ह्रुते, भह्रुत, ह्रुतां, ह्रुयीष, ह्रुद्ये, ह्रुताहे, ह्रुप्यते, अह्रुष्ट, ह्रुपीय.

॥ अथश्लु-विकरणोजुहोत्यादिगणस्तृतीयः ॥

क्व (Anit) 3 P. गतो । to go. (A with सं to join). इयति; इयर्तु;
येय; इय्यात्; आरत्; (other forms are like those of कृ 1. P.)

कि (a Vedic root-Anit) 3 P. ज्ञाने । to know. चिकेति; चिकेतु;
अचिकेत्; चिक्रियात्; चिकाप; अक्रेपीत्.

गा (a Vedic root-Anit) 3 P. स्तुतौमन्मनिच । to praise, to be
born जिगाति; जिगातु; अजिगात्; जिगीयात्; जगौ; गातास्मि; गा-
स्पति; अगासीत्; गायासं.

घृ (a Vedic root-Anit) 3 P. क्षरणदीप्योः । sprinkle, to shine.
जिघर्ति; जिघर्तु; अजिघ; जिघृयात्; जघार; घर्तास्मि; घरिष्यति; अघा-
पीत्; घ्रियासं.

जन् (a Vedic root-Set) 3 P. जनने । to be born. जजंति; जजातः ।
जज्ञति; जजंतु; अजजन्; जजन्यात्; जजायात्; जजान; जन्यासं;
जायासं.

हृ (a Vedic root-Set) 3 P. ह्वरणे । to make haste. हुतोर्ति,
हुतोर्तु; अतुतोः, तुद्व्यति; हुतोर; अतोरीत्.

दा (ङु-दा-ञ्—Anit) 3 U. दाने to give. ददाति; दत्ते; ददति-ददते; अददात्-अदत्त; ददातु; दत्तां—देहि; दत्स्व; दद्यां-दसीय. (other forms are like those of दा 1. P.)

धन् (a Vedic root-Set) 3 P. धान्ये । to bear fruit, to produce crops of grain. दधन्ति; दधन्तु; अदधन्; दधन्वात्; दधान; धनितास्मि; धनिष्यति; अधनीत् or अधानीत्; धन्यासं.

धा (ङु-धा-ञ्—Anit) 3 U धारण-पोषणयोः । दानेच । to hold, to put, to maintain, to give, to grant, to bear, to assume, to have. दधाति-धत्ते; दधातु-धत्तां; अदधात्-अधत्त; दध्यात्-दधीत; दधौ-दधे, दधिथ or दधाथ-दधिपे; धातास्मि—हे; धास्यति-ते; अधास्यत्-त; अधात्-अधित; धेयासं—धासीय; Prss. धीयते; धास्यते; or धायिष्यते; अधायि Caus. धापयति—ते; अदीधपत्-त; Desid. धित्सति-ते; Deri. हित; धेय; धातुं; हित्वा; दधत्; दधान; दधिवस्—दधान.

धिष् (a Vedic root-Set) 3 P. शब्दे । to sound. दिधोष्टि; दिधेष्टु; दिधिषाणि; दिधिषाव; दिधिषाम; अदिधेद्-ङ्; दिधिष्यातु; दिधेप; धेपितास्मि; धेपिष्यति; अधेपीत्; धिष्यासं.

निज् (णिजिर्—Anit) 3 U. शौच—पोषणयोः । to wash, to purify, to nourish. नेनेक्ति-नेनेक्तते; नेनेक्तु-नेनेक्तां; अनेनेक् or गू—अनेनेक्त; नेनेज्यात्—नेनेजीत; निनेज—निनिजे; निनेजिथ; निनिजिपे; नेक्तास्मि—हे; नेक्ष्यति-ते; अनेक्ष्यत्—त; अनिजत् or अनेक्षीत्—अनिकत; निज्यासं—निक्षीय; Deri. निक्त; निज्य; नेक्तुं; निक्त्वा.

पृ (Anit) 3 P. पालनपूरणयोः । to protect, to fill, to promote, to deliver. पिपति. पिपर्तु. अपिपः; पिपृयात्, पपार. पपर्थ, पप्तास्मि. परिष्यति. अपार्पीत्. प्रियासं. Pass. प्रियते. परिष्यते or पारिष्यते. अपारि. Caus. पारयति—ते. अपीपरत्-त. Desid. पुपृष्यति. Deri. पृत. पार्य or पृत्य. पर्तु. पृत्वा.

पृ (Set) 3 P. पालनपूरणयोः । to protect, to fill, to gratify (as hopes), to blow (as conch or flute). पिपति. पिपर्तु. पिपृता. पिपृता. अपिपः; अपिपृता. पिपृयात्. पपार. पपरुः or पप्रुः, परि(री)-तास्मि. परि(री)ष्यति. अपरि(री)ष्यत् अपारीत्. पूर्यासं Pass.

पूर्यते. परि(री)प्यते or पारिष्यते. अपारि. Desid. पिपरि(री)-
पति or पुपूर्यति. Deri. पूर्ण. परि(री)तुं, पूर्वा; प्रपूर्य. पुपूर्यस् or
पपुवस्.

मस् (a Vedic root—Set) 3 P. मर्त्सन-दीप्योः । to censure, to
blame, to shine. वमस्ति. वमस्तु. अवमः, वप्स्यात्, वभास. भसितास्मि.
भसिष्यति. अभसीत् or अभसीत्. भस्यासं.

भी (त्रि-भी-Anit) 3 P. भये । to fear, to be afraid of, to be
anxious about. बिभेति. बिभीतः or बिभितः, बिभ्यति. बिभेतु. बिभी-
तां or बिभितां. बिभ्यतु. अबिभेतु. अबिभी(भि)ताम्. अबिभयुः,
बिभी(भि)यात्. बिभाय or बिभयांचकार. बिभेथ. बिमपिथ or
बिभयांचकथ. भेतास्मि. भेष्यति अभेष्यत्. अभेषीत्. भीयासं. Caus.
भाययति or भापयते or भीपयते. अबीभयत्. अबीभपत. अबीभिपत.
Desid. बिभीपति. Deri. भीत. भीत्वा. भेतुं.

भृ (हु-भृ-ञ्—Anit) 3 U. धारणपोषणयोः । to bear, to support,
to nourish, to protect, to produce, to bestow, to hire.
बिभर्ति-बिभृते; बिभर्तु—बिभृतां अबिभः—अबिभृत. बिभृयात्—बिभ्रीत-
बभार. बभ्रे or बिभ्रांचकार—चक्रे. (Other forms are like भृ 1 P.
the Desid. being बुभृर्पति—ते only).

मा (मा-ङ्—Anit) 3 A. माने । to measure, to weigh, to limit,
to compare in size मिमीते. मिमीतां. अमिमीत. ममे. ममिपे.
माताहे. मास्यते. अमास्यत. अमास्त. मासीय. Desid मिस्सते.

विज् (विजिर्—Anit) 3 U. पृथग्भावे । to separate, to divide, to
distinguish, to discern. वेवेक्षित-वेवेक्षते. वेवेक्षतु—वेवेक्षतां. अवे-
वेक्ष् or ग्—अवेवेक्षत. वेवेक्ष्यात्—वेवेक्षीत. विवेज-विविजे. वेक्ता-
स्मि-हे. वेक्ष्यति—ते. अविजत् or अवैक्षीत्—अवेक्षत. विज्यासं. विक्षीय.
Desid. विवेक्षति—ते. Deri. विक्षत. वेक्षतुं. विक्ष्वा.

विष् (विष्—Anit) 3 U. व्याप्तौ to pervade. वेवेष्टि—वेवेष्टे. वेवेष्टु—
वेवेष्टां. अवेवेष्ट-ङ्—अवेवेष्ट. वेवेष्ट्यत—वेवेष्टीत. विवेप—विविपे. वेष्टा-
स्मि-हे. वेक्ष्यति—ते. अविषत्—अवेक्षत. विष्यासं—विक्षीय. Deri. विष्ट.
वेष्टुं. विष्टा.

- त् (a Vedic root—Anit) 3 P. गतौ । to go. ससर्ति. अससः, ससर्तु-
ससृयात्. ससार. ससर्थ. सर्तास्मि. सरिष्यति. असरत्. स्त्रियासं.
(Other forms are like those of सृ 1 P.).
- हा (ओ-हा-क्—Anit) 3 P. त्यागे । to abandon, to leave, to-
desert, to omit, to neglect. जहाति. जही(हि)तः जहति. अज-
हात्. अजही(हि)ताम्, अजहुः जहातु. जही(हि)तां, जहाहि. जही-
(हि)हि; जहतु. जह्यात्. जहौ जहिथ. हातास्मि. हास्यति. अहासीत्.
हेयासं. Pass. हीयते. Caus. हापयति—ते. अजीहपत्—त, Desid.
जिहासति. Deri. हीन. हातुं. हित्वा.
- हा (ओ-हा-ङ्—Anit) 3 A. गतौ । to go, to attain. जिहीते. अ-
जिहीत. जिहीतां. जिहीत. जहे. जहिषे. हाताहे. हास्यते. अहास्त. Deri.
हान. हेय. हातुं. हात्वा.
- हु (Anit) 3 P. दानादनयोः । प्रीणनेपि । to sacrifice, to eat, to-
please. जुहोति. जुह्वति. अजुहोत्. अजुहवुः, जुहोतु. जुह्वतु. जुह्वधि.
जुहुयां. जुहाव. जुहवांचकार. जुह्विथ or जुहोथ or जुहुवांचकर्त्तु.
होतास्मि. होष्यति. अहोष्यत्. अहौषीत्. हूयासं. Caus. हावयति—ते.
अजूहवत्—त. Desid. जुहुषति. Deri. हुत. हुत्वा. होतुं.
- ह (a Vedic root—Anit) 3 P. प्रसह्यकरणे । to take forcibly.
जिहर्ति, अजिहः, जिहर्तु, जिह्यात्, (other forms are like those
of हृ 1 P.).
- ही (Anit) 3 P. लज्जायाम् । to blush, to be ashamed. जिहेति,
जिहियति, अजिहेत्, अजिहयुः, जिहेतु, जिहियतु, जिहीयात्, जिहीय-
जिह्यांचकार, हेतास्मि, हेप्यति, अहैषीत्, Caus. हेपयति—ते,
अजिहिपत्—त, Desid. जिहीषति, Deri. हीत or हीण, हेतुं, हित्वा.

॥ अथ श्यन् विकरणोदिवादिगणश्चतुर्थः ॥

- अण् (अण्—Set) 4 A. प्राणने । to breathe, अप्यते, आणे, आणि-
ताहे, अणिष्यते, आणिष्यत, आणिष्ट, अणिषीय, Pass. अप्यते, अणि-
ष्यते, आणि Caus. आणयति—ते; आणिणत्—त; Desid. अणिणि-
पते; Deri. अणित; अणितुं; अणित्वा.

अन् (अन्—Set) 4 A. प्राणने । to breathe.

अस् (अस्—Set) 4 P. क्षेपणे । to throw, (U. with any preposition). अस्पाति—ते; आस—आसे; असितास्मि—हे; असिष्यति—ते; आस्यत्—त; अस्यां, असिपीय, Pass. अस्पते, असिष्यते, आसि, Caus. आसयति—ते, आसिसत्—त, Desid. असिसिपति—ते, Deri. अस्त, असितुं, असित्वा or अस्त्वा, आसिवस्—आसान.

इप् (Set) 4 P. गतौ । to go, इष्यति, इयेप, एपितास्मि, एपिष्यति, ऐपिष्यत्, ऐपीत, इष्यासं.

ई (ई-ङ्—Anit) 4 A. गतौ । to go, ईयते, ऐयत, ईयतां, अयांचक्रे, एताहे, एष्यते, ऐष्यत, ऐष्ट, ऐपीय, Caus. आययति—ते, आयियत्—त, Desid. इयीयते, Deri. ईत, एतुं, ईत्वा.

उच् (Set) 4 P. समवाये । to be gathered together.

ऊध् (ऊध्—Set) 4 P. वृद्धौ । to increase, to prosper, ऊध्यति, आर्ध्यत्, ऊध्यत, आनर्ध, अर्धितास्मि, अर्धिष्यति, अर्धिष्यत्, आर्धात्, ऊध्यासं, Desid. आर्दिषिपति, ईर्त्सति, Deri. ऊद्ध, अर्धित्वा, ऊध्वा, अर्धितुं.

काश् (काश्—Set) 4 A. दीप्तौ । to shine, काश्यते. (Other forms are like those of काश् 1 A.).

कुद् (Set) 4 P. कुट्टने । to break into pieces.

कुब् (Set) 4 P. पुतीभावे । to become putrid.

कुप् (Set) 4. P. क्रोधे । to be angry, Desid. चुकोपिपति or चुकुपिपति, Deri. कुपित्वा or कोपित्वा.

कुस् (Set) 4. P. संश्लेषणे । to embrace, to surround. Desid. चुकुसिपति or चुकोसिपति, Deri. कुसित्वा or कोसित्वा, कुसितुं or कोसितुं.

कृश् (Set) 4. P. तनूकरणे । to make or become emaciated, Caus. Aor. अचकृशत्—त or अचीकृशत्—त, Deri. कृश, प्रकृशित, कर्शितुं, कृशित्वा or कर्शित्वा.

क्लृप् (क्लृप्—घटादिः—Set) 4. P. ह्वरणदीप्योः । to be crooked in mind or body, to shine, Aor. अक्लसीत् or अक्लासीत्, Deri. क्लस्त, क्लसित्वा or क्लस्त्वा, क्लसितुं.

- क्रुध् (Anit) 4. P. क्रोधे । to be angry, F. क्रोद्धास्मि, क्रोत्स्यति, अक्रोत्स्यत्, अक्रुधत्, क्रुध्यासं, Desid. चुक्रुत्सति, Deri. क्रुद्ध, क्रुद्धा, क्रोद्धुं.
- कृद् (कृद्—घटादिः—Set) 4 A. वैकल्ये । to make defective.
- कृम् (कृम्—Set) 4 P. श्लानौ । to be fatigued; क्लाम्यति; अक्लाम्यत्; क्लाम्यतु; Deri. क्लान्त; क्लमितुं; क्लमिवा or क्लान्वा.
- क्लिद् (क्लिद्—Wet) 4 P. आर्द्रिभावे । to become wet; क्लेत्तास्मि or क्लेदितास्मि; क्लेत्स्यति or क्लेदिष्यति; अक्लेत्स्यत् or अक्लेदिष्यत्; अक्लिदत्; क्लियासं; Desid. चिक्लित्सति or चिक्लिदिषति or चिक्लेदिषति; Deri. क्लिन्न; क्लेत्तव्य or क्लेदितव्य; क्लेतुं or क्लेदितुं; क्लित्वा or क्लिदिवा or क्लेदिवा.
- क्लिश् (क्लिश्—Set) 4 A. (also P. according to some) उपतापे । to be afflicted; to torment; Desid. चिक्लिशिषते or चिक्लेशिषते, Deri. क्लिशित or क्लिष्ट; क्लिशित्वा or क्लिष्टा; क्लेशितुं.
- क्षम् (क्षम्—Wet) 4 P. सहने । to endure; to forgive; क्षाम्यति; अक्षाम्यत्; क्षाम्यतु; क्षाम्ययं; क्षमितास्मि or क्षन्तास्मि; क्षमिष्यति or क्षंस्यति; अक्षमिष्यत् or अक्षंस्यत्; अक्षमत्; क्षम्यासं Desid. चिक्षामिषति or चिक्षंसति; (other forms are like those of क्षम् 1 A.)
- क्षिप् (Anit) 4 P. प्रेरणे । to throw; क्षिप्यति; चिक्षेप; क्षेप्तास्मि; क्षेप्स्यति; अक्षेप्सीत्; क्षिप्यासं; Deri. क्षिप्त; क्षिप्त्वा; क्षेप्तुं.
- क्षिब् (क्षिब्—Set) 4 P. निरसने । to spit, क्षीव्यति; अक्षीव्यत्, क्षीव्यतु, क्षीव्यासं. Desid. चुक्ष्युषति, चिक्षेविषति, Deri. क्ष्युत, क्ष्युत्वा, क्षेविवा, क्षेवितुं.
- क्षी (Anit) 4 A. हिंसायाम् । to kill, क्षीयते, चिक्षिये, क्षेप्तास्मि, क्षेप्यते, अक्षेष्ट, क्षेपीय; Caus. क्षाययति—ते अचिक्षयत्—त. Desid. चिक्षीषते.
- क्षुध् (Anit) 4 P. बुभुक्षायाम् । to be hungry, क्षोद्धास्मि, क्षोत्स्यति; अक्षोत्स्यत्, अक्षुधत्, क्षुध्यासं, Desid. चुक्षुत्सति, Deri. क्षुधित, क्षुधित्वा or क्षोधित्वा, क्षोद्धुं.
- क्षुब् (Set) 4 P. संचलने । to be agitated, to shake, Desid. चुक्षुभिषति or चुक्षोभिषति, Deri. क्षुभित or क्षुब्ध.

क्षिब्ध् { त्रि-क्षिब्धा } (Set) 4 P. स्नेहनमोचनयोः । to melt, to discharge, क्षिब्यति, चिक्षेद, क्षेदितास्मि, क्षेदिष्याति, क्षिब्यासं, Desid. चिक्षिदिपति-ते or चिक्षेदिपति-ते, Deri. क्षिबण्ण ro क्षेदित, क्षेदितुं, क्षिबित्वा or क्षेदित्वा

खिद् (खिद्—Anit) 4 A. दैन्ये । to be distressed, खेत्ताहे सेत्स्यते, अखेत्स्यत, अखित्त, खित्सीय, Deri. खित्त, खेत्तुं, खित्त्वा.

यध् (Set) 4 P. परिवेष्टने । to cover.

युप् (Set) 4 P. व्याकुलत्वे । to be confused or disturbed, Desid. जुयुपिपति or जुगोपिपति, Deri. युपित, युपित्वा, or गोपित्वा.

यूर (यूरी—Set) 4 A. हिंसागत्योः । to kill, to go, Deri. यूर्ण. यूरित्वा, यूरितुं.

यृध् (यृधु—Set) 4 P. अभिकांक्षायां । to covet, to long for, Caus. Aor. अजीयृधत्—त or अजगर्धत्—त. Deri. यृद्ध, गार्धितुं, गार्धित्वा. or यृद्ध्वा.

यूर (यूरी—Set) 4 A हिंसा—वयोद्धान्योः । to kill, to become old, P. P. यूर्ण.

चूर (चूरी—Set) 4 A. दाहे । to burn, P. P. चूर्ण.

छो (Anit) 4 P छेदने । to cut, to mow, छद्यति, अछद्यत्, छद्यतु, छद्येयं, चच्छौ, चच्छिद्य, or चच्छाय, छातास्मि, छास्याति, अच्छास्यत् अच्छात् or अच्छासीत्, छायासं, Pass. छायते, अच्छायि, Caus. छापयति-ते, अचिच्छद्यत्—त, Desid. चिच्छासति Deri. छात or छित, छातुं, छात्वा or छित्वा.

जन् (जनी—Set) 4 A. प्रादुर्भावे । to be born, to grow, to become. जायते, अजायत, जायतां, जायेय, जज्ञे, जज्ञिषे, जनिताहे, जनिष्यते अजनिष्यत्, अजनि, अजनिष्ट, जनिषीय, Pass. जन्यते, or जायते अजनि, Caus. जनयति, अजीजनत्, Desid. जिजनिषते, Deri. जात, जनितुं, जनित्वा.

जस् (जसु—Set) 4 P. मोक्षणे । to set free, Deri. जरत्, जसित्वा, or जरत्ता, जसितुं.

जूर (जूरी-Set) 4 A. हिंसावयोहान्योः । कोपेच । to kill, to grow old, to be angry with. P. P. जूर्ण.

जू (जू-ष्-Set) 4 P. वयोहानौ । to grow old, to decay, to perish, to be digested. जीर्यति, अजीर्यत्, जीर्यतु, जीर्येयं, जजार, जजरुः or जेरुः जजरिथ, or जेरिथ, जरि(री)तास्मि, जरि(री)ष्यति अजरि(री)ष्यत्, अजरत्, or अजारीत्, जीर्यासं, Pass. जीर्यते, जरि(री)ष्यते, अजारि, Caus. जरयति-ते, अजीजरत्-त, Desid. जिजरि(री)षति or जिजीर्षति, Deri. जीर्ण, जरि(री)तव्य, जार्य, जर्य, जरि(री)तुं. जरि(री)त्वा, अनुजीर्य, जीर्यत्, जिजीर्वस्.

झृ (झृ-ष्-Set) 4 P. वयोहानौ । to grow old.

डिप् (Set) 4 P. क्षेपे । to throw.

डी (डी-ङ्-Set) 4 A. विहायसागतौ । to fly. डीयते, अडीयत, डीयतां, डिडेय, Deri. डीन, डीयमान. (Other forms are like those of डी 1 A.).

तप् (तप्-Anit) 4 A. ऐश्वर्ये । to be powerful, to injure, to perform penance. तेपे, तप्ताहे, तप्स्यते, अतप्त, तप्सीय, Caus. तापयति-ते, अतीतपत्-त, Desid. तितप्सते, Deri. तप्त, तप्त्वा, तप्तुं. तेषान्.

तम् (तम्-Set) 4 P. कांक्षायाम्—खेदेच । to desire, to be fatigued. ताम्यति, अताम्यत्, ताम्यतु, तताम, तेमिथ, तमितास्मि, अतमत्, तम्यासं, Caus. तमयति-ते, अतीतमत्-त; Deri. तांत, तमित्वा or तांत्वा, तमितुं.

तस् (तस्-Set) 4 P. उपक्षये । to fade away, to become exhausted, Deri. तस्त, तसित्वा or तस्त्वा, तसितुं.

तिम् (Set) 4 P. आर्द्रिभावे । to be wet, to be moist, Desid. तितिमिषति or तितेमिषति, Deri. तिमित, तिमित्वा or तेमित्वा, तेमितुं.

तीम् (Set) 4 P. क्लेदने । to be wet or moist.

तुश् (Set) 4 P. हिंसायाम् । to kill.

तुप् (Anit) 4 P. तुष्टौ । to be pleased or delighted. तुतोष, तोष्टास्मि, तोक्ष्यति, अतोक्ष्यत्, अतुषत्, तुष्यासं, Deri. तुष्ट, तुष्ट्वा, परितुष्य, तोष्टुं.

तुर (तुरी-Set) 4 P. गतिव्यरणहिंसयोः । to go quickly, to make haste, to hurt or kill, P. P. तूर्ण.

तृप् (Wet) 4 P. तृप्तौ । to be satisfied or pleased, to please or satisfy. ततर्पे, ततर्पिथ or ततर्प्ये or तत्रप्य, तर्पितास्मि, तर्प्तास्मि or त्रतास्मि, अतृपत्, अताप्सात्, अत्राप्सीत्, अतर्पीत्, तृप्यासं Caus. Aor. अततर्पत्-त, अतीतृपत्-त, Desid. तितृप्सति, तितर्पिपति, Deri. तृप्त, तर्पित्वा, तृप्या, तर्पितुं, तर्प्नु, त्रप्नु.

तृष (त्रि-तृषा-Set) 4 P. पिपासायाः । to be thirsty, to wish, Caus. Aor. अतीतृषत्-त, अततर्पत्-त. Deri. तृपित, तर्पितुं, तृपित्वा or तर्पित्वा.

त्रस (त्रसी-Set) 4 P. उद्वेगे । to fear, to tremble, Aor. अत्रसीत्, अत्रासीत्, Deri. त्रस्त, त्रसित्वा, त्रसितुं.

दम् (दम्-Set) 4 P. उपशमे । to be quiet, to restrain, to tame, to subdue. दाम्पति, अदाम्यत्, दाम्पतु, दाम्येयं, Caus. दमपते only. अदीदमत्, Deri. दमित, दांत, दमित्वा, दांत्वा, दमितुं, दमथुः

दस् (दस्-Set) 4 P. उपक्षये । to perish, Deri. दस्त, दसित्वा, दस्त्वा, दसितुं.

दिष्ट् (दिव-Set) 4 P. क्रीडा-विजिगीषा-व्ययहार-द्युति-स्तुति-मोद-मद-स्वप्न-कांति-गतिषु । to play with dice or gamble, to desire; to overcome, to traffic, to shine, to praise, to be glad, to be mad or drunk, to be sleepy, to wish for, to go. दीव्यति; अदीव्यत्; दीव्यन्तुः दीव्येयं; दीव्यासं; Pass. दीव्यते; Desid. दिदेधिपति or द्युपति; Deri. दून or दूत; देवितुं; देवित्वा or दूत्वा; दीव्यत्; देवित्वा; दिविषत्.

दी (दी-इ-Anit) 4 A. क्षये । to perish, to decay. दाताहे; दास्यते; अदास्यत; अदास्त; अदास्थाः; दासीय; Caus. दापयति-ते; अदीदपत्-त; Desid. दिदीषते; Deri. दीन; दातव्य; दातुं; दीत्वा; प्रदाय; दिदीपान.

दीप् (दीपी-Set) 4 A. दीप्तौ । to shine, to burn, to be illustrious, Caus. Aor. अदीदिपत्-त or अदिदीपत्-त; Deri. दीप्त, दीपित्वा; दीपितुं.

दुष् (Anit) 4 P. वैकृत्ये । to be soiled, to be impure, to sin. दोषास्मि; दोक्ष्यति, असोक्ष्यत्-अदुषत्; दुष्यासं; Caus. दूषयति—ते, also दौषयति—ते; to make depraved, to corrupt, Desid. ददुक्षति; Deri. दुष्ट; दोष्टुं; दुष्ट्वा.

दू (दू-ङ्—Set) 4 A. परितापे । to suffer pain, to be sorry, to inflict pain, Caus. दावयति—ते; Deri. दून; दाव्य; or दव्य; दवितुं; दूत्वा.

दृप् (Wet) 4 P. हर्षमोहनयोः । to be glad, to be proud. ददर्प; दद-
र्पिथ; or ददर्पथ or दद्रपथ; दर्पितास्मि or दर्प्तास्मि or द्रप्तास्मि; अदृपत्;
अदर्पात्—अदापर्सात्; अद्राप्सात्; Caus. Aor. अदीदृपत्-त or अदद-
र्पत्-त, Desid. दिदर्पिषति or दिदृप्सति; Deri. दृप्त, दर्पित्वा or
दृप्त्वा, दर्पितुं or दप्तुं or द्रप्तुं.

दो (Adit) 4 P. अवखंडने । to cut, to mow. द्यति, अद्यत्, द्यतु, द्येयं,
Deri. दित, दित्वा, दातुं, other forms are like those of दा 1. P.
to give.

द्रुह (Wet) 4 P. जिघांसायां । to bear hatred, to seek to hurt.
द्रुद्रोह, द्रुद्रोहिथ or द्रुद्रोघ or द्रुद्रोह, द्रोहितास्मि, द्रोघ्यास्मि, द्रोढा-
स्मि, द्रोहिष्यति or द्रोक्ष्यति, अद्रुहत्, Desid. दद्रुद्रोहिषति or दद्रुहिषति
or दद्रुक्षति, Deri. द्रुघ or द्रूढ, द्रोघव्य or द्रोढव्य or द्रोहितव्य, द्रोघुं
or द्रोहुं or द्रोहितुं, द्रुग्ध्वा or द्रूढ्वा or द्रुहित्वा or द्रोहित्वा.

धी (धी—ङ्—Anit) 4 A. आधारे । to support, to hold, to de-
spise. धेताहे, धेष्यते, अधेट, धेषीय, Caus. धाययति—ते, Deri. धीन,
धेतुं, धीत्वा.

धृ (धृ-ङ्—Set) 4 A. हिंसागत्योः । to kill, to go, P. P. धूर्त.

नभ् (णभ्—Set) 4 P. हिंसायाम् । to kill.

नश् (णश्—Wet) 4 P. अदर्शने । to disappear, to perish, to run
away, to be unsuccessful. ननाश, नेशिथ, or ननंष्ट, नशितास्मि
or नष्टास्मि, नशिष्यति or नक्ष्यति, अनशिष्यत् or अनक्ष्यत्, नश्यासं,
Caus. नाशयति only. Desid. निनशिषति or निनक्षति, Deri. नष्ट,
नष्टुं or नशितुं, नष्ट्वा or नष्ट्वा or नशित्वा.

मृद (मृह्—Anit) 4 U. बंधने । to tie, to arm or to put on oneself (mostly A. in the last sense). मृदास्मि—हे, मत्स्यति—ते, अनास्तीदु—अनद्ध, नद्यास्मि, मत्सीय, Deri. मृदु, मृदुं, मृदुष्या.

मृद (मृती—Set) 4 P. नाचविशेषे । to dance, to jesticulate. मर्तितास्मि, नर्तिष्यति or नत्स्यति, अनर्तिष्यद् or अनत्स्यद्, Caus. नर्तयते only. Caus. Aor. अननर्तत, or अननीचतत, Desid. निनर्तिषति or निनृसति, Deri. मृत्त, मृत्त or मत्स्य, नर्तिगुं, नर्तिष्या.

पद् (पत—a Vedic foot—Set) 4 A. पेश्ये । to be master of, to rule, to possess, to be fit for.

पद् (पद्—Anit) 4 A. गतो । to go, to attain, to observe. पद्माहे, पत्स्यते, अपत्स्यत, अपादि, अपत्सत, पत्सीय, Desid. पित्यते, Deri. पस्त, पत्स्या, पत्तुं, प्रपद्य.

पी (पी—द्—Anit) 4 A. पाने । to drink. Caus. पाययति—ते.

पुष् (Set) 4 P. हिंसायाम् । to kill.

पुष् (Anit) 4 P. पुष्टौ । to nourish, to support, to develop, to increase, to possess पोष्टास्मि, पोष्यति, अपोष्यद्, अपुष्टद्, Deri. पुष्ट, पोष्टुं, पुष्टा, पोष्य.

पुष् (Set) 4 P. विकसने । to blow, to flower.

पूर (पूरि—Set) 4 A. आप्यायने । to fill, to satisfy, to be full, to be satisfied, Aor. अपूरिष्ट or अपूरि, Deri. पूर्ण or पूर्त.

प्री (प्री—द्—Anit) 4 A. प्रीतो । to please, to be satisfied, to feel affection for. प्रेताहे, प्रेच्यते, अप्रेष्ट, Caus. प्रापयति—ते.

पुष् (Set) 4 P. दाहे । to burn, to scorch, Desid. पुष्पिषति or पुष्पिषति, Deri. श्लोषित्या or प्लुषित्या.

यस् (यस्—Set) 4 P. स्तम्भे । to stop.

विस् (Set) 4 P. क्षेपे—प्रेरणेच । to throw, to instigate, to go, to split, to grow.

बुध (बुध—Anit) 4 A. बोधने । to know, to understand, to awake, to be restored to one's senses. बोद्धाहे, बोस्यते, अभो

त्यत, अबुद्ध or अबोधि, भुत्सीय, Caus. बोधयति, अबूबुधत्, Deri.
बुद्ध, बोद्धं, बुद्ध्वा, प्रबुध्य.

बुत् (Set) 4 P. उत्सर्गे । to discharge, to emit.

व्युत् (Set) 4 P. विभागे । to divide.

भृत् (भृशु—Set) 4 P. अधःपतने । to fall down, Deri. भृष्ट, अशित्वा
or भृष्टा, भर्षितुं.

भ्रम् (भ्रशु—Set) 4. P. अनवस्थाने । to be unsteady, to wander, to
totter. भ्राम्यति, अभ्राम्यत्, भ्राम्यतु, भ्राम्येयं, Aor. अभ्रमत् Pre. P.
भ्राम्यत्; (other forms like those of भ्रम् 1 P.)

भ्रंश् (भ्रंशु—Set) 4 P. अधःपतने । to fall down, to decrease, to
escape. भ्रंशयति, अभ्रंशयत्, भ्रंशयतु, भ्रंशयेयं, अभ्रंशत्, भ्रंश्यासं, Deri.
भ्रंशयत्, भ्रष्ट, भ्रंशित्वा or भ्रष्टा, भ्रंशितुं.

मद् (मदी-घटादिः—Set) 4 P. हर्षलेपनयोः । to rejoice, to be poor
or distressed, to be intoxicated or mad. माद्यति, अमाद्यत्,
माद्यतु, माद्येयं, Caus. मदयति—ते, also मादयति—ते, (to madden,
to inebriate). Deri. मत्त, मदित्वा, मदितुं.

मत् (मन्—Anit) 4 A. ज्ञाने । to think, to suppose, to regard as,
to esteem, to honour, to know. मन्ताहे, मंस्यते, अमंस्यत, अमंस्त,
मंसीय, Caus. मानयति—ते, Deri. मत, मंतुं, मत्वा, मान्य.

मत् (मसी—Set) 4 P. परिमाणे । to measure, to charge for, Deri.
मस्त, मसित्वा, मसितुं.

मा (मा—ङ्—Anit) 4 A. माने । to measure.

मिद् (त्रि-मिदा—Set) 4 P. स्नेहने । to be greasy, to be soft, to melt;
Desid. मिमिदिषति or मिमेदिषति.

मी (मी—ङ्—Anit) 4 A. हिंसायाम् प्राणवियोगेच । to die, to
perish, to kill, to hurt, Caus. माययति—ते Deri. मीन, मेतुं, मीत्वा.

मुष् { Set } 4 P. खंडने । to destroy, to break, to steal, Desid.
मुष् { Set } 4 P. मुमुषिषति or मुमोषिषति; Deri. मोषित; मोषितुं; मोषित्वा
or मुषित्वा.

सृ (Wet) 4 P. वैचित्र्ये । to loose sense, to faint, to be bewildered, to err, to be foolish. सुमोहः; सुमोह्य or सुमोह or सुमोह्य; मोहितास्मि or मोह्यास्मि or मोहास्मि; मोह्यति or मोहयति; अमोह्यत् or अमोह्यत्; अमुह्यत्; सुमोहः Caus. मोहयति-ते but परिमोहयते only. Desid. सुमुह्यति or सुमोहयति or सुमुह्यति; Deri. सुमोह्य or मुह्य; मोहितव्य or मोह्यव्य or मोह्यव्य; मोहितुं or मोह्युं or मोह्युं; मोहित्वा or मुहित्वा or मुह्यवा or मुह्यवा.

सृ (Set) 4 P. अन्वेषणे । to seek, to hunt.

सृ (सृ—Set) 4 U. नितिशायाम् । to bear, to endure, to suffer; to allow. Desid. मर्षित; सृपित्वा or मर्षित्वा.

यसृ (यसृ—Set) 4 P. प्रयत्ने । to strive, to endeavour, to labour, Caus. यासयति-ते; but आयासते only. Deri. यस्त; यसितुं; यसित्वा or यस्या.

युज् (युज्—Anit) 4 A. समाधौ चित्तवृत्तिनिरोधे । to meditate, to curb one's mind, to concentrate the mind. योक्ताहे; योदयते; अयुक्त; Caus. योजयति Deri. युक्त; योग्य or योज्य; योक्तुं; युक्त्वा.

युध् (युध्—Anit) 4 A. संप्रहारे । to fight, to contend with. योद्धाहे; योदयते; अयोदयत; अयुद्ध; युत्सीय; Caus. योधयति only. Deri. युद्ध; योद्धुं; युद्धा.

युप् (युप्—Set) 4 P. विमोहने । to confuse, Deri. युप्त; युपित्वा or योपित्वा or युप्त्वा; योपितुं.

रञ्ज् (रञ्ज्—Anit) 4 U. रञ्जति-ते; अरञ्जत्—त; रञ्जतु—तां; रञ्जयेयं—य.

रश् (Wet) 4 P. हिंसा-संराध्योः । to kill, to injure, to cook, to finish. ररंघ; राधितास्मि or रद्धास्मि; राधिष्यति or रत्स्यति; अरधिष्यत् or अरत्स्यत्; अरधत्; रध्यासं; Caus. रंघयति-ते; अररंघत्—त; Desid. रिरधिषति or रिरत्सति; Deri. रद्ध; राधितुं or रद्धुं; राधित्वा or रद्धा.

राष् (Anit) 4 P. वृद्धौ । to grow, to be ready, to be favourable, to look to the welfare of. राद्धास्मि; रात्स्यति; अरात्स्यत्; अरात्सीत्; Deri. राद्ध; राद्धुं; राद्धा.

हिष् (Set) 4 P. हिंसायाम् । to kill, to destroy.

री (री-ङ्-Anit) 4 A. स्रवणे । to ooze, to flow, Caus. रेपयति—ते; Deri. रीण; रेतुं; रीत्वा.

रुष् (with अनु. रुष्-Anit) 4 A. कामे । to desire, to love, to comply with, to obey. रोद्धाहे; रोत्स्यते; अरुद्ध; रुत्सीय; Deri. रुद्ध; रोद्धुं.

रुप् (रुप्-Set) 4 P. विमोहने । to violate, to confound, to disturb, Desid. रुरुपिषति or रुरोपिषति; Deri. रुप्त, रुपित्वा or रोपित्वा or रुपत्वा.

रुष् (Set) 4 P. हिंसायाम् । to kill.

लिश् (लिश्-Anit) 4 A. अल्पीभावे । to decrease, to become small. लेष्टाहे; लेक्ष्यते; अलेक्ष्यत; अलिक्षत.

ली (ली-ङ्-Anit) 4 A. श्लेषणे । to adhere to, to be absorbed, to be dissolved, to hide in, to rest on, to disappear. लेताहे or लाताहे; लेष्यते or लास्यते; अलेष्यत or अलास्यत; अलेष्ट or अलास्त; लेषीय or लासीय; Caus. लाययति—ते or लापयति—ते but विलाययति—ते or विलीनयति—ते or विलापयति—ते or विलालयति—ते; Deri. लीन; लेतुं or लातुं; लीत्वा; विलाय or विलीय.

लुद् (Set) 4 P. विलोढने । to churn, to agitate, to roll, to wallow, to be connected with.

लुप् (लुप्-Set) 4 P. विमोहने । to be confused. to vanish. Desid. लुलुपिषति or लुलोपिषति; Deri. लुप्त; लोपितुं; लुप्त्वा or लुपित्वा or लोपित्वा.

लुब् (Set) 4 P. गार्ध्वे । to covet, to long for, to allure. लोभितास्मि or लोब्धास्मि; Desid. लुलुभिषति or लुलोभिषति; Deri. लुब्ध, लोभितुं or लोब्धुं; लुब्ध्वा or लुभित्वा or लोभित्वा.

वस् (वस्-Set) 4 P. स्तम्भे । to fix, to be straight, Deri. वस्त, वसित्वा or वस्त्वा; वसितुं.

वाचत् (वाचत्-Set) 4 A. वरणे । to choose. Deri. वाचत्त, वावर्तित्वा or वाचत्त्वा, वावर्तितुं.

याह (याह—Set) 4 A. शब्दे । to howl, to growl, to roar, Caus.
Aor. अययाशत्—त.

विद् (विद्—Anit) 4 A. सत्तायां । to be, to exist. वेत्ताहे, वेत्तपते,
अवित्त, वित्तीय, Desid. विवित्तते, Deri. वित्त, विख्या, वेत्तुं.

विस् (Set) 4 P. वरेणे । to send.

वुस् (Set) 4 P. विभागे । to divide.

वृत् (वृत्—Set) 4 A. वरेणे । to choose, to like.

वृश् (Set) 4 P. वरेणे । to choose, to like.

व्यध् (Anit) 4 P. ताडने । to strike, to hurt, to stab, to pierce, .
विध्यति, अविध्यत्, विध्यतु, विध्येर्य, विव्याप, विव्यापिथ or विव्यद्,
व्यधास्मि, व्यध्यति, अव्यरस्यत्, अस्थात्सीत्, विध्यासं, Pass. विध्यते, .
Desid. विव्यत्सति, Deri. विद्, विधुः.

व्युप् (Set) 4 P. विभागेदाहेच । to divide, to burn, Acr. अव्युपत्,
In the last sense अत्योपीत्.

व्री (व्री-ह्—Anit) 4 A. वरेणे । to choose, P. P. व्रीण.

व्रीद् (Set) 4 P. चोदनेलज्जायां च । to throw, to be ashamed.

शक् (शक्—Set) 4 U मर्षणे । to endure, to be able. शक्तितास्मि-हे
or शक्तास्मि-हे, शक्तिव्यति-ते or शक्ष्यति-ते, अशक्तिव्यत्—त or
अशक्ष्यत्-त, अशक्षत्, अशक्तिष्ट or अशक्त, शक्ष्यासं—शक्षिष्य, or
शक्षीय,, Desid. शिशक्तिपति-ते or शिशक्ति-ते, Deri. शक्ति or
शक्त, शक्तुं or शक्तुं, शक्तिष्या or शक्ष्या, शक्तियस्-शेकान.

शप् (शप्—Anit) 4 U. आफ्रोदो । to curse, to swear.

शम् (शम्—घटादिः—Set) 4 P. उपशमे । to be calm, शाम्यति, अशा-
म्यत्, शाम्यतु, शाम्येर्य, Caus. शामयति-ते or शामयति-ते, (but with
नि-निशामयति-ते only). Deri. शांत, शम्य or शाम्य, शांत्या or
शमित्या, शमितुं.

शुच् (शुचिर्—Set) 4 U. पृतिभाये (क्लेदे) । to be wet, to be clean,
Aor. अशुचत् or अशोचीत्, अशोचिष्ट, Desid. शुशुचिपति-ते or
शुशोचिपति-ते, Deri. शुक्त, शुचित्या or शोचित्या, शोचिर्तुं.

शुष् (Anit) 4 P. शौचे । to become pure, to be made clear, शोद्धास्मि, शोत्स्यति, अशोत्स्यत्, अशुषत्, शुध्यासं, Desid. शुध्त्सति, Deri. शुद्ध.

शुष् (Anit) 4 P. शोषणे । to become dry, to be withered, शोष्टास्मि, शोक्ष्यति, अशोक्ष्यत्, अशुषत्, शुष्यासं, Desid. शुशुक्षति, Deri. शुष्क, शोष्टुं, शुष्वा.

शूर (शूरी—Set) 4 A. हिंसा—स्तंभनयोः । to strike, to be firm, P. P. शूर्ण.

शो (Anit) 4 P. तनूकरणे । to whet, to make thin, श्यति, अश्यत्, श्यतु, श्येयं, शशिक्ष or शशाथ, शातास्मि, शास्यति, अशास्यत्, अशात् or अशासीत्, शाय्यासं, Pass. शायते, Desid. शिशासति, Deri. शित or शात, शंसित (well finished), शातुं, शात्वा or शित्वा.

अम् (अमु—Set) 4 P. तपसिखेदेच । to perform acts of penance, to be fatigued, आम्यति, अआम्यत्, आम्यतु, आम्येयं, Caus. अमयति—ते or आमयति—ते, Deri. आंत, अमित्वा or आत्वा, अमितुं.

श्लिष् (Anit) 4 P. आलिंगने । to embrace, to adhere to, to unite, श्लेष्टास्मि, श्लेक्ष्यति, अश्लेक्ष्यत्, अश्लिषत्. In the first sense, अश्लिक्षत्.

षिच् (षिबु—Set) 4 P. निरसने । to spit, षीव्यति, अषीव्यत्, षीव्यतु, षीव्येयं, (other forms are like those of षिच् 1 P.).

सम् (षमी—Set) 4 P. परिणामे । to change form, P. P. सांत.

सह् (पङ्—Set) 4 P. तृप्तौ । to satisfy, to be pleased, सहितास्मि, सहिष्यति, असहिष्यत्, असहीत्, Deri. सहित, सहितुं, सहित्वा.

सिध् (षिबु—Anit) 4 P. संराद्धौ । to be accomplished, to succeed, to be thoroughly prepared सेद्धास्मि, सेत्स्यति, असेत्स्यत्, असिधत्, Caus. साधयति—ते, also सेधयति—ते, to cause to ascertain the truth, Desid. सिषित्सति, Deri. सिद्ध, सेद्धुं, सिद्धा.

सिब् (षिबु—Set) 4 P. तंतुसंताने । to sew, to sow (as seed). सीव्यति, असीव्यत्, सीव्यतु, सीव्येयं, Desid. सिसेविषति or सुस्यषति, Deri. स्यत्, सेवित्वा or स्यत्वा, सेवितुं.

- सह (सुह—Set) 4 P. वृत्तौ । to be satisfied. .
- सू (सू—Wet) 4 A. प्राणिगर्भविमोचने । to bring forth as a child, P. P. सुनं.
- सृज् (सृज्—Anit) 4 A. विसर्गे । to be abandoned, to drop, सृष्टाहे, स्रस्यते, असृष्ट, सृष्टीय, Caus. Aor. अससर्जत्—त or असीसृजत्—त, Desid. सिष्टस्यते, Deri. सृष्ट, स्रष्टुं, सृष्टा.
- सो (सो—Anit) 4 P. अंतकर्मणि । to put an end to, to kill, to finish, स्यति, अस्यत्, स्यतु, स्येयं, असात् or असासीत्, सेपासं, Pass. सीयते, Caus. सापयति—ते, Desid. सिपासति, Deri. सित, सातुं, सित्वा.
- स्तिम् { टिम् } (Set) 4 P. आर्द्रिभाये to become wet, to moist.
स्तीम् { टीम् }
- सृप् (सृप्—Set) 4 P. सपुच्छ्राये । to pile, to collect, to erect.
- स्रस् (स्रस्—Set) 4 P. निरसने । to reject, to eject, Aor. अस्रसीत् or अवासीत्. Caus. स्रस्यति—ते or स्रास्यति—ते (according to some). Deri. स्रस्त, स्रसित्वा, or स्रत्वा, स्रसितुं.
- स्निह् (स्निह्—Wet) 4 P. स्नेहे । to feel affection for, to love, to be kind to, सिष्णेह, सिष्णेहिथ, or सिष्णेह or सिष्णैग्ध, स्नेहितास्मि or स्नेहास्मि or स्नेग्धास्मि, स्नेहिष्यति or स्नेक्ष्यति, अस्निहत्, Desid. सिस्त्रिक्षति or सिस्त्रिहिषति or सिस्त्रेहिषति, Deri. स्निग्ध or स्नीढ, स्निहित्वा or स्नेहित्वा or स्निग्ध्वा or स्नीद्वा, स्नेहितुं, स्नेढुं, or स्नेग्धुं.
- सुस् (सुस्—Set) 4 P. भक्षणे । आदान इत्येके । अदर्शन इत्यपरे । to eat, to take, to disappear, Deri. सुस्त, सुसित्वा or सुस्त्वा, सुनोसितुं.
- सुह् (सुह्—Wet) 4 P. उद्धरणे । to vomit.
- स्रिब् (स्रिब्—Set) 4 P. गतिशोषणयोः । to go, to dry, स्रीव्यति, असीव्यत्, स्रीव्यतु, स्रीव्येयं, Desid. सिस्त्रेविषति or स्रुद्रूपति, Deri. स्र्यत् स्त्रेवित्वा or स्रिवित्वा or स्र्यत्वा, स्त्रेवितुं.
- स्थिद् (स्थिदा—Anit) 4 P. गात्रप्रक्षरणे । to perspire, स्थेत्तास्मि, स्थेत्यति, अस्थेत्यत्, अस्थिदत् Desid. सिस्थित्सति, Deri. स्थिन्न, स्थित्वा, स्थेत्तुं.

हृष्ट (Set) 4 P. तुष्टौ । to rejoice, to exult, to stand erect as hair.
Caus. Aor. अजहर्षत्—त or अजीहृषत्—त, Deri. हृष्ट or हृषित,
हर्षितुं, हर्षित्वा.

॥ अथ शु-विकरणः स्वादिगणः पञ्चमः ॥

अंश् (अंश्—Wet) 5 A. व्याप्तौसंघातेच । to pervade, to heap, to obtain, to go to, अंश्नुते, अंश्नुवते, आंश्नुत, अंश्नुतां, अंश्नुवीय, आनशे, आनशिषे or आनक्षे, अशितहे or अष्टाहे, अशिष्यते or अक्ष्यते, आशिष्यत or आक्ष्यत, आशिष्ट or आष्ट, अशिषीय or अक्षीय, Deri. अष्ट, अशितुं or अष्टुं, अशित्वा or अष्ट्वा.

अह् (a Vedic root—Set) 5 P. व्याप्तौ । to pervade, अह्नोति.

आप् (आप्—Anit) 5 P. व्याप्तौ । to pervade, to obtain, to occupy, to reach, आप्नोति, आप्नुवति, आप्नोत्, आप्नोतु, आप्नुयां, आप, आपिथ, आपास्मि, आप्स्यति, आप्स्यत्, आपत् Desid. ईप्सति, Deri आप, आप्तुं आप्त्वा.

ऋ (a Vedic root—Anit) 5 P. हिंसायाम् । to kill, ऋणोति.

ऋक्षि (a Vedic root—Set) 5 P. हिंसायां । to kill, ऋक्षिणोति.

ऋध् (ऋध्—Set) 5 P. वृद्धौ । to increase, to prosper, to please, ऋध्नोति, आर्ध्नीत्, ऋध्नोतु, आर्धीत्, non-conjugational forms are like those of ऋध् 4 P.

क्षि (a Vedic root—Anit) हिंसायां । to kill, क्षिणोति, क्षिण्वः-क्षिण्वः, अक्षिणोत्, क्षिणोतु, क्षिण्वां; non-conjugational forms are like those of क्षि 1 P.

कृ (कृ—अ-Anit) 5 U. हिंसायां । to kill, कृणोति—कृणुते, कृण्वति-कृण्वते, कृणुवः-कृणुवः, अकृणोत्-अकृणुत, कृणोतु-कृणुतां, कृणु-कृणुव, कृणुयां—कृणवीय, चकार—चक्रे, कर्तास्मि-हे, करिष्यति—ते, अकरिष्यत्-त, अकार्षीत्, अकृत, क्रीयासं-कृषीय, Pass. क्रीयते, Caus. कारयति—ते, Desid. चिकीर्षति—ते, Deri. कृत, कर्तुं, कृत्वा.

चक्ष (चक्ष—a Vedic root—Set) 5 P. भक्षणे ; to eat, चक्ष्मोति.

चि (चि—ञ—Anit) 5 U. चयने । to collect, to cover, चिनोति—चिनुते, चिनुवः—चिन्वः, चिनुवहे—चिन्वहे, अचिनवं, अचिन्वि, अचिनोत्, अचिनुत, चिनोतु, चिनुतां, चिनुयां, चिन्वीय, चेतास्मि—हे, चेप्यति—ते, अचेप्यत्—त, अचैपीत्, अचेष्ट, चीयासं, चेपीय, Pass. चीयते, Caus. चापयति—ते or चापयति—ते, Desid. चिचीपति—ते or चिकीपति—ते, Deri. चित, चेतुं, चित्वा.

चिरि { Vedic roots—Set } 5 P. हिंसायाम् । to kill, चिरिणोति, जिरि { } जिरिणोति.

तिक् { Set } 5 P. आस्कंदन—गति—वधेष्टु । to assail, to go, to seek, to injure or kill, to challenge, तिक्कोति, तिक्कोति.

तिष् (Set) 5 P. हिंसायाम् । to kill, to challenge, तिष्कोति.

तृप् (Set) 5 P. प्रीणने । to please or to be pleased, तृप्नोति, Caus. Aor. अतत्तर्पत्—त or अतीतृपत्—त.

दध् (a Vedic root—Set) 5 P. घातनेपालनेच । to destroy, to protect, दध्नोति, Aor. अदधीत् or अदाधीत्.

दंभ् (दंभु—Set) 5 P. दंभने । to deceive, to injure, दंभ्नोति, अदंभ्नात्, दंभ्नोतु, दंभ्नुयाम्, ददंभ, दंभितास्मि, दंभिष्यति, अदंभीत्, दंभ्यासं. Pass. दंभ्यते, Desid. दंभिष्यति or दंभिष्यति or दिदंभिष्यति, Deri. दंभ्य, दंभितुं, दंभ्वा, or दंभिस्वा.

दाश् (a Vedic root—Set) 5 P. हिंसायां । to kill, दाश्नोति.

दु (दु—दु—Anit) 5 P. उपतापे । to give pain, to burn, to be distressed, दुनोति, दुदाव, दुदविथ—दुदोथ, दोतास्मि, दोप्यति, अदौपीत्—दूयासं, Pass. दूयते, Deri. दुत, दौतुं, दूत्वा.

दृ (a Vedic root—Anit) 5 P. हिंसायाम् to kill, दृणोति, दक्षार, दर्तास्मि, दरिप्यति, अदार्पीत्, द्रियासं.

धु (धु—ञ—Anit) 5 U. कंपने । to shake; to tremble; धुनोति; धुनुते; द्रुधाय; द्रुधुवे; धोतास्मि—हे; धोप्यति—ते; अधौपीत्—अधोष्ट; ध्यासं—धोपीय; Caus. धावयति only.

- ध्रु (ध्रु-ञ्—Wet) 5 U. कंपने । to shake, to excite, to kindle, to treat roughly, ध्रुनोति; ध्रुते, ध्रोतास्मि—हे or ध्रुवितास्मि—हे; Deri. ध्रुत; ध्रोतुं; ध्रुवितुं; ध्रुत्वा.
- धृष (त्रि—धृषा—Set) 5 P. प्रागल्भे । to be bold, confident, impudent or impatient; to challenge; धृष्णोति Caus. Aor. अदीधृपत्—त or अदधर्षत्—त; Deri. धर्षित or धृष्ट, धर्षितुं—धर्षित्वा.
- पृ (a Vedic root—Anit) 5 P. प्रीतौ । to please, पृणोति.
- मि (डु-मि-ञ्—Anit) 5 U. प्रक्षेपणे । to throw, to scatter, Deri. मित, मित्वा, मातुं, मित्रिम (मयनेननिवृत्तम्).
- राध्र (Anit) 5 P. संसिद्धौहिंसायांच । to accomplish; to kill; to propitiate. राध्नोति.
- रि (a Vedic root—Anit) 5 P. हिंसायां । to kill. रिणोति.
- वृ (वृ-ञ्—Set) 5 U. वरणे । to choose; to solicit; to cover; to surround; to restrain. वरि(री)तास्मि—हे, अवारीत्, अवारि(री)ष्ट, Desid. विवरि(री)षति—ते or वृवृषति—ते, Deri. वृत, वरि(री)-तुं, वृत्वा.
- शक् (शक्—Anit) 5 P. शक्तौ । to be able; to be powerful; to bear, शक्नोति, शशाक, शेकुः शक्तास्मि, शक्ष्यति, अशक्त Desid. शिक्षति, Deri. शक्त, शक्तुं, शक्त्वा.
- शि (शि-ञ्—Anit) 5 U. निशाने । to whet; to excite.
- सध्र (पव्—Set) 5 P. हिंसायां । to kill, Aor. असधीत्, असाधीत्.
- साध्र (षाध्र—Anit) 5 P. संसिद्धौ । to accomplish. साध्नोति, साद्धास्मि, सात्स्याति Desid. सिषात्सति.
- सि (पि—ञ्—Anit) 5 U. बंधने । to tie, P. P. सित, सिन (mouthful), सित्वा, सेतुं.
- सृ (सृ-ञ्—Anit) 5 U. स्नपन—पीडन—स्नान—सुरा—संधानेषु । to cause to bathe; to churn; to pour out; to bathe; to press out juice; to distil.
- स्तिघ्र (टिघ्र—Set) 5 A. आस्कंदने । to ascend; to assail.

- स्व (स्व-अ-*Anit*) 5 U. आच्छादने । to cover.
 स्पृ (a Vedic root-*Anit*) 5 P. प्रीति—पालनयोः—प्रीतिचलनयो-
 रित्यन्ये । to gratify, to defend, to shake.
 स्मृ (a Vedic root-*Anit*) 5 P. चिंतायां । to remember; to
 recollect.
 गि (*Anit*) 5 P. गतो वृद्धौच । to go; to grow.

॥ अथ श-विकरणस्तुदादिगणः पष्ठः ॥

- इक्ष् (Set) 6 P. स्वप्नक्षेपणयोः । to sleep, to throw. इक्षति, इक्षेत्,
 एलितास्मि, एलिष्यति, ऐलिष्यत्, ऐलीत्, इत्यासं, इक्षित, एलिष्या,
 एलितुं.
 इष्ट् (Set) 6 P. इच्छायाम् । to wish. इच्छति, इक्षेत्, एपितास्मि, or
 एष्टास्मि *Deri.* इष्ट, एषितुं or एष्टुं, एषित्वा or इष्ट्वा, इच्छत्, ईषिष्यत्.
 उत्क्ष् (Set) 6 P. उत्सर्गे । to abandon; to leave.
 उच्छ् (उच्छि-*Set*) 6 P. उच्छे । to glean.
 उक्क्ष् (Set) 6 P. आर्जये । to make straight.
 उभ् { *Set* } 6 P. पूरणे । to fill with.
 कृच् (Set) 6 P. स्तुतौ । to praise, कृचति, आनर्च, अर्चितास्मि, अर्चि-
 ष्यति, आर्चिष्यत्, आर्चीत्, कृच्चासं, *Desid.* अर्चिचिषति, *Deri.*
 कृचित, अर्चितुं, अर्चित्वा.
 कृच्छ् (Set) 6 P. गतीन्द्रियप्रलयमूर्तिभाषेण । to go; to fail in facul-
 ties, to become hard or congeal; (A. with सं) कृच्छति; (with
 प्र or सं प्राच्छति समृच्छते) आनर्छ, कृच्छितास्मि, कृच्छिष्यति,
 आर्च्छिष्यत्, आच्छीत्, कृच्छ्यासं, (समृच्छिताहे, समृच्छिष्यते,
 समाच्छिष्ट, समृच्छिषीय). *Pass.* कृच्छयते.

कृष् { Set } 6 P. हिंसायां । to kill.

ऋष् (ऋषी—Set) 6 P. गतौ । to go or approach. ऋषति, (with प्र, प्रार्षति).

कड् (Set) 6 P. मदे । to be proud.

किल् (Set) 6 P. श्वेत्यक्रीडनयोः । to become white; to sport. किलति.

कु (कु-ङ्-कुटादिः—Anit) 6 A. आर्तस्वरे । to moan, कुवते, अकुवत्, कुवतां, चुकुवे, कुताहे, कुष्यते, अकुष्यत्, अकुत, कुषीय, Pass. कृष्यते.

कुच् (कुटादिः—Set) 6 P. संकोचने । to contract; to shrink; to be crooked; (generally with सं).

कुट् (कुटादिः—Set) 6 P. कौटिल्ये । to be crooked, to bend.

कुङ् (कुटादिः—Set) 6 P. बाल्येसंघातेच । to act as a child; to heap.

कुण् (Set) 6 P. शब्दोपकरणयोः । to sound; to support with gifts.

कुर (Set) 6 P. शब्दे । to sound, कुरति, Bene. कूर्यासं.

कृ (कृ-ङ्-कुटादिः—Set) शब्दे । 6 A. to sound; to groan, कुषते, अकुवत्, कुवतां, चुकुवे, कुविताहे, कुविष्यते, अकुविष्ट, कुविषीय, Pass. कृष्यते.

कृड् (Set) 6 P. दाढ्यैर्भक्षणेच । to become firm; to eat.

कृड् (कुटादिः—Set) 6 P. घनत्वे । to become thick, कृडति.

कृत् (कृती—Set) 6 P. छेदने । to cut, कृतति, अकृतत्, कृतनु, कृतेयं, चकर्त, कर्तितास्मि, कर्तिष्यति or कर्त्स्यति, अकर्तिष्यत् or अकर्त्स्यत्. अकर्तीत्, कृत्यासं, Caus. Aor. अचीकृतत्-त, अचकर्तत्-त, Desid. चिकर्तिषति or चिकृत्सति, Deri. कृत्त, कर्तितुं, कर्तित्वा.

कृष् (कृष—Anit) 6 U. विलेखने । to draw; to plough. कृषति—ते, कर्षास्मि—हे or कृष्टास्मि—हे, कर्ष्यति—ते or कृष्यति—ते, अकर्षीत् or अकर्षीत्, अकृषत् or अकृष्ट.

कृ (Set) 6 P. विक्षेपे । to scatter; to throw; (A. with अप to scratch the ground for food or abode), किरति, अकिरत्,

फि॒त्तु, च॒कार, क॒रि(री)ता॒स्मि, क॒रि(री)प्या॒ति, अ॒क॒रि(री)प्य॒त्, -
अ॒क॒रि॒त्, क॒ीर्षा॒सं, Pass. क॒ीर्ष॒ते, Caus. क॒ारय॒ति—ते, Desid. चि॒क॒-
रि॒षति॒ only, Deri. क॒ीर्ण, क॒रि(री)तुं, क॒रि(री)त्वा.

कुड् (कुटादिः—Set) 6 P. निमज्जनेघनिभावेच । to sink; to become-
thick, कुडति.

क्षि (Anit) 6 P. निवासगत्योः to dwell; to go.

क्षिप् (क्षिप्—Anit) 6 U. प्रेरणे । to throw.

क्षुर (Set) 6 P. विलेखने । to scratch.

खिद् (Anit) 6 P. पारिषाते परितापेच । to strike; to afflict; to be-
displeased. सि॒दति, अ॒खि॒दत्, सि॒दत्, चि॒खे॒द, खे॒त्तास्मि, खे॒त्स्य॒ति,
अ॒खे॒त्स्य॒त्, अ॒खे॒त्सी॒त्, सि॒षा॒सं, Deri. खि॒न्न.

खिल् (Set) 6 P. उंचे । to glean.

खुड् (कुटादिः—Set) 6 P. संवरणे । to cover.

खुर (Set) 6 P. छेदने । to cut.

य (कुटादिः—Anit) 6 P. पुरीषोत्सर्गे । to void or discharge excre-
ment. यु॒वति, Deri. यून.

यज् (कुटादिः—Set) 6 P. शब्दे । to sound. यु॒जति.

यद् (कुटादिः—Set) 6 P. रक्षणे । to protect. यु॒ढति.

यप् { Set } 6 P. ग्रंथे । to string together.

यर् (यरी—कुटादि —Set) 6 A. उद्यमने । to make an effort. Pass.
यूर्य॒ते, Desid. जु॒युरि॒षते॒ or जु॒गुरि॒षते. Deri. यूर्ण.

गू (Set) 6 P. निगरणे । to swallow, गिरति or गिलति, अ॒गिर॒त्—
अ॒गि॒लत्, गिर॒त्-गि॒लत्, गि॒रेयं॒ or गि॒लेयं॒, ज॒गार-ज॒गाल, ग॒रि(री)—
ता॒स्मि—ग॒लि(ली)ता॒स्मि, ग॒रि(री)प्या॒ति, ग॒लि(ली)प्या॒ति,
अ॒ग॒रि॒त्, अ॒ग॒ली॒त्, गी॒र्षा॒सं, Pass. गी॒र्य॒ते, Caus. ग॒ारय॒ति—ग॒ालय॒ति
only. Deri. गी॒र्ण, गी॒र्षा, ग॒रि(री)तुं, ग॒लि(ली)तुं.

घुट् { कुटादि.—Set } 6 P. प्रतिघाते । to strike against.

घुण् (Set) 6 P. भ्रमणे । to roll.

घुर (Set) 6 P. भीमार्थशब्दयोः । to frighten; to sound.

घूर्ण् (Set) 6 P. भ्रमणे । to roll; to whirl.

चल् (Set) 6 P. विलसने । to play; to amuse oneself.

चिल् (Set) 6 P. वसने । to dress. चिलति.

चुट् (कुटादिः—Set) 6 P. छेदने । to cut. चुटति.

चुड् (कुटादिः—Set) 6 P. संवरणे । to conceal. चुडति.

चृत् (चृती—Set) 6 P. हिसामंथनयोः । to kill; to hurt; to connect together, चृतति, अचृतत्, चृततु, चृतेयं, चचर्त्, चर्तितास्मि, चर्तिष्यति or चत्स्यति, अचर्तिष्यत् or अचत्स्यत्, अचर्तीव—चृत्यासं, Caus. Aor. अचीचृतत्—त or अचचर्त्तत्—त, Desid. चिचर्तिषाति or चिचृत्साति Deri. चृत, चर्तितुं, चर्तित्वा.

छुट् (कुटादिः—Set) 6 P. भेदने । to cut, छुटति.

छुड् (कुटादिः—Set) 6 P. संवरणे । to cover, छुडति.

छुप् (Set) 6 P. स्पर्शे । to touch, छुपाति.

छुर (कुटादिः—Set) 6 P. भेदने । to cut; to engrave; to envelop.

जर्ज् (Set) 6 P. परिभाषण—हिंसा—तर्जनेषु । to say; to blame; to kill; to reprove.

जुट् (कुटादिः—Set) 6 P. बंधने । to bind, जुटति.

जुङ् { Set } 6 P. गतौ । to go, जुङति, जुनति.

जुष् (जुषी—Set) 6 A. प्रीतिसेवनयोः । to please; to like; to take delight in; to suffer; to enter, जुषते, Desid. जुजोषिषते or जुजुषिषते, Deri. जुष्ट, जोषितुं, जोषित्वा or जुषित्वा.

झर्ज् (Set) 6 P. परिभाषणभर्त्सनयोः । to speak; to blame; to menace.

तिल् (Set) 6 P. स्नेहे । to oil; to anoint. तिलति.

तुट् (कुटादिः—Set) 6 P. कलहकर्माणि । to quarrel; to cut, तुटति.

तुड् (कुटादिः—Set) 6 P. तोडने । to tear, to kill, तुडति.

तुण् (Set) 6 P. कौटिल्ये । to curve.

तृह (तृह—Anit) 6 U. व्यथने । to wound; to strike; to pain; to vex, तोत्तास्मि—हे, तोत्स्यति—ते, अतोत्स्यत्—त, अतोत्सिद्—अतुत्त, तुपासं, तुत्सीय, Deri. तुत्त, तुत्था, तोत्तुं.

तृप्-तृप् { Set } 6 P. हिंसायां । to kill.

तृप्-तृप् { Set } 6 P. प्रीणने । to please or to be pleased.

तृह { तृह } Wet 6 P. हिंसायां । to kill, तर्हितास्मि—तर्ह्मास्मि, तृहि-
तृह { तृह } तास्मि—तृह्मास्मि, Caus. Aor. अततर्हत्—त, अतीहहत्—त,
अतर्हत्—ते, Deri. तृह, तर्हिन्वा, तृहिन्वा, तृह्मा, तर्हितुं, तर्हुं, तृहितुं,
तृहुं.

तृह (कृटादिः—Set) 6 P. छेदने । to cut; to break.

तृच (Set) 6 P. संवरणे । to cover.

तृह (कृटादिः—Set) 6 P. संवरणे । to cover.

दिश (विंश—Anit) 6 U. अतिसर्जनेआज्ञापनेकथनेच । to give; to order; to tell; to show; to grant, देष्टास्मि—हे, देह्यति—ते, आदि-
क्ष्यत्—त, आदिक्षत्—त, दिक्षीय, Deri. दिष्ट, दिष्टा, देष्टुं.

दृ (दृ—दृ—Anit) 6 A. आदरे । to honour; to care for; (mostly with आ), आद्रियते, आद्रियत, आद्रियतां, आद्रियेय, आद्रे, आद-
र्ताहे, आद्रिष्यते, आद्रिष्यत, आद्रित, आद्रिषीय, Pass. आद्रियते,
Caus. आदरयति—ते, आदीदरत्—त, Desid. आदिदरिष्यते, Deri. आदृत,
आदृतुं, आदृत्य.

दृप् (Set) 6 P. उक्लेशे । to give pain.

दृप् (Set) 6 P. क्लेशे । to give pain.

दृम् (दृभी—Set) 6 P. ग्रंथे । to string; to connect; (mostly with सं), Caus. Aor. अदीदृमत्—त or अददृमत्—त, Deri. दृम्प,
दृम्भितुं, दृम्भित्वा.

- वृष् (Set) 6 P. उत्क्लेशे । to give pain.
- वृण् (Set) 6 P. गतिहिंसाकौटिल्येषु । to go; to kill; to make crooked.
- धि (Anit) 6 P. धारणे । to hold; to possess. धेतास्मि, धेय्याति, धै-
षीत्, धीयासं, Pass. धीयते.
- धू (कुटादि:-Set) 6 P. विधूनने । to shake; to cause to tremble.
धुवति, अधुवत्-धुवतु, धुवेयं, दुधाव, धुवितास्मि, धुविष्यति, अधु-
विष्यत्, अधुवीत्.
- धृ (धृ-ङ्—Anit) 6 A. अवस्थाने । to be; to exist, ध्रियते, अ-
ध्रियत, ध्रियतां, ध्रियेय, दध्रे, धर्ताहे, धरिष्यते, अधरिष्यत, अधृत.
- ध्रु (कुटादि:-Anit) 6 P. गतिस्थैर्ययोः । to go; to be fixed. ध्रुवति.
- ध्रुव् (Set) 6 P. गतिस्थैर्ययोः । to go; to stand firm.
- निल् (णिल्-Set) 6 P. गहने । to understand with difficulty; to
become thick.
- नुद् (णुद्—Anit) 6 U. प्रेरणे । to throw; to push; to urge on; to
drive; to remove; to direct, नोत्तास्मि—हे, नोत्स्यति—ते, अनो-
त्स्यत्—त, अनौत्सीत्—अनुत्त, नुयासं—नुत्सीय, Deri. नुत्त or नुन्न-
नुत्त्वा, नोत्तुं.
- नुद् (णुद्—Anit) 6 P. प्रेरणे । to throw, कर्ममिप्रायेऽपिफले परस्मै-
पदार्थः पुनः पाठः (सिद्धांत कौमुदी). This root should be Paras-
maipadi even when the fruit of the action refers to the
agent.
- नृ (णृ—कुटादि:-Set) 6 P. स्तुतौ । to praise, नुवति, अनुवत्, नुव-
तु, नुनाव, नुवितास्मि, नुविष्यति, अनुवीत्, नूयासं.
- णि (Anit) 6 P. गतौ । to go.
- पिञ् (Set) 6 P. अवयवे—समूहस्यांशभावे—दीपनायांच । to form; to be
reduced to constituent part; to light. पिंशति, अपिंशत्—पिंश-
त, Pass. पिश्यते, Desid. पिपिशिषति, or पिपेशिषति, Deri. पिशित,
पेशितुं, पिशित्वा or पेशित्वा.
- एद् (कुटादि:-Set) 6 P. संश्लेषणे । to embrace; to intertwine.
- एद् (कुटादि:-Set) 6 P. उत्सर्गे । to quit; to dismiss.

पुण् (Set) 6 P. शुभकर्मणि । to be pure or virtuous; to do a holy work.

पुर (Set) 6 P. अग्रगमने । to precede; to lead.

पुत्र (Set) 6 P. महत्त्वे । to be great or large.

पृ (पृ-इ—Anit) 6 A. (always with व्या) व्यायामे व्यापारे च । to be busy or active, व्याप्रियते, व्यापतांहे, व्यापृत, व्यापृषीय, Pass. व्याप्रियते, Desid. व्यापृष्यते.

पृङ् (Set) 6 P. सुखने । to gladden.

पृण् (Set) 6 P. प्रीणने । to please; to propitiate; Caus. Aor. अप-पर्णात्-त or अपीपृणात्-त.

प्रच्छ् (Anit) 6 P. ज्ञीप्तायां । to ask; to seek; to desire; to know, (A. with आ) पृच्छति-ते, अपृच्छत्-त, पृच्छतु-तां, पृच्छेयं-य, पप्रच्छ-पप्रच्छे, प्रष्टास्मि-हे, प्रक्षयति-ते, अप्रक्षयत्-त, अप्राक्षीत्-अप्रष्ट, पृच्छयासं-प्रक्षीय, Pass. पृच्छयते, Deri. पृष्ट, पृष्टा, प्रष्टुं.

बिद् (Set) 6 P. भेदने । to break.

बुड् (कुटादिः—Set) 6 P. त्यागे संवरणे च । to discharge, to cover.

बृह् (बृह्—Wet) 6 P. उद्यमने । to work, to labour. बर्हितास्मि or बर्होस्मि, बर्हिष्यति or भक्षयति, अबर्हिष्यत् or अभक्षयत्, अबर्हिषत् or अभक्षत्, Caus. Aor. अब्रवर्हत् or अब्रीवृहत्, Desid. बिबर्हिषति or बिभृक्षति, Deri. बृढ, बर्हितुं or बर्हु, बर्हिष्या or बृह्या.

भुज् (भुजो—Anit) 6 P. कौटिल्ये । to bend, to curve, to be crooked. भोक्तास्मि, भोक्षयति, अभोक्षयत्, अभोक्षीत्, Deri. भुग्न, भोक्तुं, भुक्त्वा.

भ्रस्ज् (भ्रस्ज—Anit) 6 U. पाके । to fry, to roast, to parch. भृजति-ते, अभृजत्-त, भृजतु-तां, भृजेयं-य, बभ्रज्-बभर्ज, or बभ्रज्जे or बभर्जे, भ्रष्टास्मि-हे or भर्ष्टास्मि-हे, भ्रक्षयति-ते or भक्षयति-ते, अभ्रक्षयत्-त, or अभक्षयत्-त, अभ्राक्षीत् or अभार्क्षीत्-अभ्रष्ट, अभर्ष्ट, भृज्यासं-भक्षीय or भर्क्षीय, Pass. भृज्यते, Caus. भ्रज्ययति-ते or भर्जयति-ते, Aor. अब्रभ्रज्जत्-त or अबभर्जत्-त, Desid. बिभ्रक्षति-ते or बिभर्क्षति-ते or बिभ्रज्जिपति-ते or बिभार्जिपति-ते. Deri. भृष्ट, भ्रष्टुं or भर्ष्टुं, भृष्टा.

भुङ् (कुटादिः—Set) 6 P. आच्छादने—संचये—निमज्जन इत्येके । to cover, to collect, to plunge.

मज्ज् (हु-मस्जो—Anit) 6 P. झुझौ । to sink down, to be immersed in water; to be disheartened; मज्जति; अमज्जत्; मज्जतु; मज्जेयं; ममज्ज; ममज्जिथ or ममंक्ष्य; मंक्तास्मि; मंक्ष्यति; अमंक्ष्यत्; अमांक्षीत्; मज्ज्यासं; Pass. मज्ज्यते; Caus. मज्जयति—ते; अममज्जत्—तं; Desid. मिमक्षति; Deri. मग्न; मंक्षुं; मंक्ष्वा; मज्जथुः

मिच्छ् (Set) 6 P. उत्क्रेशे । to annoy, to hurt, to obstruct.

मिल् (मिल्—Set) 6 U. संगमे । to be united with, to meet, to join, to clash, to happen. Desid. मिमिलिपति—ते or मिमेलिपति—ते; Deri. मिलित; मेलितुं; मिलित्वा or मेलित्वा.

मिष् (Set) 6 P. स्पर्धायां । to rival, to contend with, to look on or at.

मुच् (मुच्—Anit) 6 U. मोक्षणे । to free, to liberate, to release, to loosen, to abandon, to grant, to except, to shed, to discharge to dismiss, to utter, to void, मुंचति—ते; अमुंचत्—त, मुंचतु—तां; मुंचेयं—य; मुमोच—मुमुचे; मुक्तास्मि—हे; मोक्ष्यति—ते; अमोक्ष्यत्—त; अमुचत्—अमुक्त; मुच्यासं—मुक्षीय; Pass. मुच्यते; Desid. मुमुक्षति—ते or मोक्ष्यते; Deri. मुक्त; मुक्वितुं; मुक्त्वा.

मुद् (Set) 6 P. आक्षेप-मर्दन-बंधनेषु । to blame, to crush, to bind.

मुण् (Set) 6 P. प्रतिज्ञाने । to promise.

मुद् (Set) 6 P. संवेष्टने । to surround, to bind together, Bene. मूर्यासं.

मृ (मृ-ङ्—Anit) 6 A. (but P. in all non-conjugational tenses except the Aorist and the Bene.) प्राणत्यागे । to die, म्रियते, अम्रियत्, म्रियतां, म्रियेय, ममार, मर्तास्मि, मरिष्यति, अमरिष्यत्, अमृत, मृषीय, Pass. म्रियते Caus. मारयति—ते, अमीमरत्—त, Desid. मृमूर्षति Deri. मृत, मर्तुं, मृत्वा.

मुङ् (Set) 6 P. सुखने । to make happy, to rejoice.

मुण् (Set) 6 P. हिंसायां । to kill.

सृश्च (Anit) 6 P. आमर्शनेप्राणिधानेच । to touch, to consider, to reflect, Act. मर्तास्मि or मर्तास्मि, मर्क्ष्यति or मर्क्ष्यति, अमर्क्ष्यत् or अमर्क्ष्यत्, अमर्क्ष्यत् or अमर्क्ष्यत्, Caus. Aor. अमीमृशत् -त् or अममर्शत्-त्, Desid. मिमृक्षति, Deri. मृष्ट, मर्ष्टु or मर्ष्टु, मृष्ट्वा.

रि (Anit) 6 P. गतौ । to go, to move.

रिष् { Set } 6 P कथने कथनेवा । युद्ध-निंदा-हिंसा-दानेषु । to boast, to speak, to fight, to censure, to kill, to give.

रिश्च (Anit) 6 P. हिंसायां । to kill, रेष्टास्मि, रेक्ष्यति, अरेक्ष्यत्, अरिक्त्व, Deri. रिष्ट, रेष्टु, रिष्ट्वा.

रुश्च (रुजो—Anit) 6 P. भङ्गे । to break, to destroy, to bend, to pain, to injure, रोक्तास्मि, रोक्ष्यति, अरोक्ष्यत्, अरौक्ष्यत्, Deri. रुग्ण, रोक्तुं, रुक्त्वा.

रुश्च (Anit) हिंसायां । to kill, रोष्टास्मि, रोक्ष्यति, अरुक्ष्यत्; Deri. रुष्ट; रुष्ट्वा; रोष्टुं.

लश्च (ओलजी—Set) 6 A. ब्रीडने । to be ashamed, to be bashful. Deri. लग्न; लजितुं; लजित्वा.

लश्च (ओलस्त्री—Set) 6 A. ब्रीडने । to be ashamed; to be bashful, लजते; अलजत; लजतां; लज्ये; ललजे; लजिताहे; लजिष्यते; अलजिष्ट; लजिषीय; Pass. लज्यते; Caus. लजयति; Desid. लिलजिष्यते; Deri. लग्न or लजित; लजितुं, लजित्वा.

लिश्च (Set) 6 P. अक्षराविन्यासे । to write, to scratch, to draw, to touch, to peck. Desid. लिलिखति or लिलेखति; Deri. लिखित, लिखित्वा or लेखित्वा.

लिप् (लिप—Anit) 6 U. उपदेहे । to anoint, to besmear, to cover, to spread over, to stain, to pollute, लिपति—ते; अलिपत्—त; लिपतु—तां, लिपेयं—य; लिलेप—लिलिपे; लेप्तास्मि—हे; लेप्स्यति—ते; अलेप्स्यत्—त; अलिपत्—त or अलिप्त; Deri. लिप्त; लेप्सु; लिप्त्वा.

लिश्च (Anit) 6 P. गतौ । to go, to move, लेष्टास्मि, लेक्ष्यति, अलेक्ष्यत्, अलिक्त्व, Deri. लिष्ट, लेष्टु, लिष्ट्वा.

लुट् { कुटादिः—Set } 6 P. संश्लेषणे । to wallow, to roll about, to join.

लुप् (लुप्—Anit) 6 U. छेदने । to cut, to break, to rob, to plunder, to seize, to suppress, लुपति—ते, अलुपत्—त, लुपतु—तां, लुपेयं—य, लुलोप—लुलोपे, लोप्तास्मि—हे, लोप्स्यति—ते, अलोप्स्यत्—त, अलुपत्—अलुप्त, Deri. लुप्त, लोपुं, लुप्त्वा.

लुभ् (Set) 6 P. विमोहने । to confound, to disturb, Deri. लुभित, लुभित्वा or लोभित्वा, लुब्ध्वा.

विच्छ् (Set) 6 P. गतौ । to go, to move, विच्छायति, अविच्छायत्, विच्छायतु, विच्छायेयं, विविच्छ् or विच्छायांचकार, विच्छितास्मि or विच्छायितास्मि, विच्छिष्यति or विच्छायिष्यति, अविच्छायिष्यत् or अविच्छिष्यत्, अविच्छीत् or अविच्छायीत्, विच्छ्यासं or विच्छांय्यासं, Pass. विच्छयते or विच्छाय्यते, Caus. विच्छयति—ते or विच्छाययति—ते, Desid. विविच्छिपति or विविच्छायिपति, Deri. विच्छित or विच्छायित, विच्छितुं or विच्छायितुं, विच्छित्वा or विच्छायित्वा.

विज् (ओविजी—Set) 6 A. भयचलनयोः । to fear, to tremble (generally with उद्) P. P. उद्दिग्.

विद् (विद्—Anit but Set according to some) 6 U. लाभे । to get, to obtain, to find, to take in marriage, विंदाति—ते, अविंदत्—त, विंदतु—तां, विंदेयं—य, विवेद—विविदे, वेत्तास्मि—हे or वेदितास्मि—हे, वेत्स्यति—ते or वेदिष्यति—ते, अवेत्स्यत्—त or अवेदिष्यत्—त, अविंदत्—अवित्त or अवेदिष्ट, विद्यासं—विस्तीय or वेदिपीय, Desid. विवित्सति—ते or विविदिपति—ते or विवेदिपति—ते, Deri. वित्त or विन्न, वेत्तुं or वेदितुं, विदित्वा, विच्चा or वेदित्वा.

विध् (Set) 6 P. विधाने । to pierce, Desid. विविधिपति or विवेधिपति.

विल् (Set) 6 P. संवरणे । to cover, to conceal.

विष् (Anit) 6 P. प्रवेशने । to enter, (A. after नि) वेष्टास्मि—हे, वेक्ष्यति—ते, अवेक्ष्यत्—त, अविक्षत्—त, Deri. विष्ट, वेष्टुं, विष्ट्वा.

वृण् (Set) 6 P. प्रीणने । to please, to gratify.

बृह् (वृहु—Wet) 6 P. उद्यमने । to work, to labour, (see बृह).

व्यच् (Set) 6 P. व्याजीकरणे : to deceive, to defraud, विचिधि, अविचत्, विचतु, विचेयं, विव्याच, अव्यचीत् or अव्याचीत्.

व्रश्च् (ओव्रश्च्—Wet) 6 P. छेदने । to cut, to tear, to wound, वृश्चति, अवृश्चत्, वृश्चतु, वृश्चेयं, वव्रश्च, व्रश्चितास्मि or व्रष्टास्मि, व्रश्चिष्यति or व्रक्ष्यति, अव्रश्चिष्यत् or अव्रक्ष्यत्, अव्रश्चीत् or अव्राक्षीत्, Deri. वृक्कण, व्रश्चितुं or व्रष्टुं, व्रश्चित्वा.

वृङ् (कुटादिः—Set) 6 P. संवरणे । to cover, to heap.

शिल् (Set) 6 P. उँछे । to glean.

शद् (शङ्—Anit) 6 P. क्षातने । to perish gradually. (Forms are like those of शङ् 1 P.)

गुन् (Set) 6 P. गती । to go.

शुभ् { Set } 6 P. शोभायां । to shine.

सद् (पट्—Anit) 6 P. विशरणगत्यवसादनेषु । to divide, to break, to go, to wither, to despond, to be weary, (forms are like those of सद् 1. P.)

सिच् (पिच्—Anit) 6 U. क्षरणे । to sprinkle, to moisten, to scatter, सिञ्चति-ते, असिञ्चत्—त, सिञ्चतु—तां, सिञ्चेयं—य, सिपेच—सिपिचे, सेक्तास्मि-हे, सेक्ष्यति-ते, असेक्ष्यत्—त, असिञ्चत्—त or असिक्त, Deri. सिक्त, सेक्तुं, सिक्त्वा.

सिल् (पिल्—Set) 6 P. उँछे । to glean.

सृम् (सृष्—Set) 6 P. भाषाहंसयोः । to speak, to kill.

सुर (सुर—Set) 6 P. ऐश्वर्यदीप्तयोः । to rule, to shine.

स्र् (सृ—Set) 6 P. प्रेरणे । to impel, to drive, to discharge, to remit, स्रवति, अस्रवत्, स्रवतु, सृपाव, सवितास्मि-सविष्यति, असाधीत्, Deri. स्रतः, स्रवितुं, स्रत्वा.

सृज् (Anit) 6 P. विसर्गे । to leave, to create, to let loose, to let off, to throw, to produce, to put on, स्रष्टास्मि; स्रक्ष्यति; अस्रक्ष्यत्; अम्राक्षीत्; Deri. स्रष्टः; स्रष्टुं; स्रष्ट्वा.

स्वह (वृह—Wet) 6 P. हिंसायां । to kill, to hurt, to strike, स्तर्हि-
तास्मि or स्तर्ह्यास्मि; स्तर्हिष्यति or स्तर्क्ष्यति; अस्तर्ह्यात् or अस्तृक्षत्;
Desid. तिस्तर्हिषाति or तिस्तृक्षति; Deri. स्तृढ; स्तर्हितुं or स्तर्हुं;
स्तर्हित्वा or स्तृढा.

स्थुङ् (कुटादिः—Set) 6 P. संवरणे । to cover, to hide.

स्पृश् (Anit) 6 P. संस्पर्शने । to touch, to cling to, to act upon;
to affect, to accept, to reach, to wash, स्पृष्टास्मि or स्पर्ष्टास्मि,
स्पृक्ष्यति or स्पर्क्ष्यति; अस्पृक्ष्यत् or अस्पृक्ष्यत्; अस्पृक्षत् or अस्प्राक्षीत्
or अस्पाक्षीत्; Caus. Aor. अपिस्पृशत्—त or अपस्पर्शत्—त; Desid.
पिस्पृक्षति, Deri. स्पृष्ट; स्पृष्टुं or स्पृष्टुं; स्पृष्ट्वा.

स्फर (कुटादिः—Set) 6 P. संचलने । to tremble, to move.

स्फुट् (कुटादिः—Set) 6 P. विकसने । to blow, to blossom, to break.

स्फुङ् (कुटादिः—Set) 6 P. संवरणे । to cover.

स्फुर (कुटादिः—Set) 6 P. स्फुरणे । to throb, to palpitate, to be-
come agitated, to start, to appear clearly, to flash, Caus.
स्फारयति—ते or स्फोरयति—ते; Aor. अपुस्फरत्—त or अपुस्फुरत्—त.

स्फुल् (कुटादिः—Set) 6 P. संचलने । to tremble, to throb.

हल् { Set } 6 P. भावकरणे । to express amorous inclinations.

हुङ् (Set) 6 P. संघाते । to collect.

॥ अथ श्रम्-विकरणो रुधादिगणः सप्तमः ॥

अञ्ज (अञ्ज—Wet) 7 P. व्यक्ति—व्रक्षण—कांति—गातिषु । to make
clear, to anoint, to be beautiful, to go, अनक्ति, आनक्—ग्,
अनक्तु, अंज्यां, आनंज, अंजितास्मि or अंक्तास्मि, अंजिष्यति or
अंक्ष्यति, आंजिष्यत् or आंक्ष्यत्, आंजीत्, अज्यासं, Pass. अज्यते,
Deri. अक्त, अंजितुं or अंक्तुं, अंजित्वा or अंक्त्वा or अक्त्वा.

इष्ट (जि-इन्धी-Set) 7 A दीप्तो । to shine, to kindle, इष्टे, ऐष्ट, इष्टाम्, इष्टीय, इष्टाचक्रे, इष्टिताहे, इष्टिष्यते, ऐष्टिष्यत, ऐष्टिष्ट Pass इष्टयत, P. P. इष्ट

उन्द् (उदी-Set) 7 P. हेदने । to moisten, उनसि, ओनत्, उनचु, उया, उदाचकार, उदितास्मि, उदिष्यति, औदीत्, उयास Pass उयते, P P उत or उन्न

ऊत् (छती-Set) 7 P वेष्टने । to surround, छणति

क्षुद् (क्षुदिर्-Anim) 7 U सपेपणे । to pound, to crush, क्षुणति-क्षुत्, अक्षुणत्-भक्षत्, क्षुणचु-क्षत् क्षया-क्षदीय, चुक्षोद-चुक्षुदे, क्षोतास्मि-हे, क्षोत्स्यति-ते, अक्षोत्स्यत्-त, अक्षुदत्-अक्षोत्सीत्-अक्षुत्, Deri क्षुण्ण, क्षोचु, क्षुत्ता.

खिद् (खिद्-Anim) 7 A द्वेष्ट्ये । to be displeased or distressed, खित्ते, अखिदि, खित्ता, खिदीय

छिद् (छिदिर्-Anim) 7 U द्वेषीकरणे । to cut, to interrupt, to destroy, छिनाति-छित्ते, अछिनत्-अच्छित्, छिनचु-छित्ता, छिया-छिदीय, चिच्छेद-चिच्छिदे, छेत्तास्मि-हे, छेत्स्यति-ते, अछेत्स्यत्-त, अछिदत् or अछेत्सीत्-अच्छित्, Deri छिन्न, छेत्तु, छित्वा

छृद् (उ-छृदिर्-Set) 7 U दीप्तिदेवनयो । to shine, to play, छृणति, छृत्ते, छर्दिष्यति-ते or छत्स्यति-ते, छृयास, छर्दिषीय or छृत्सीय, Caus Aor अचिच्छृदत् or अचच्छर्दत्-त, Desid चिच्छर्दिषति-ते or चिच्छृत्सति-ते, Deri छृन्न, छर्दितु, छर्दित्वा or छृत्ता.

तञ्ज् { तञ्जु-Wet } 7 P सकोचने । to contract to shrink, तनक्ति, तञ्ज् { तञ्जु-Wet } तञ्जितास्मि, तञ्जितास्मि, तनक्तास्मि, तन्यास, तज्यास, Pass तन्यते, तज्यते, Deri तक्त, तनित्वा, तनित्वा, तनत्वा, तनत्वा.

वृद् (उ-वृदिर्-Set) 7 U हिंसानादरयो । to kill, to disregard, वृणति-वृत्ते, तर्दितास्मि-हे, तर्दिष्यति-ते, तत्स्यति-ते, अतर्दीत्-अतर्दत्, अतर्दिष्ट, वृयास-तर्दिषीय, वृत्सीय, Caus Aor अतर्दत्-त or अतीवृदत्-त, Desid तितर्दिषति-ते or तितृत्सति-ते Deri वृण्ण, तर्दितु, तर्दित्वा or वृत्ता

तृह् (Set) 7 P. हिंसायां । to kill, तृणेदि.

पिष् (पिष्ट—Anit) 7 P. संचूर्णने । to grind, to pound, to crush.

पिनाष्टि, आपिन्द्-ङ्, पिन्ष्टु, पिंष्टि, पिंश्यां, पेष्टास्मि, पेक्ष्यति, अपेक्ष्यत्, आपिषत्, Deri. पिष्ट, पेष्टुं, पिष्ट्वा.

पृच् (पृची—Set) 7 P. संपर्के । to touch, to bring into contact with, to unite, to satiate, to increase, पृणक्ति, अपृणक्, पृणक्तु, पृंच्यां, पपर्च. Deri. पृक्त, पर्चितुं, पर्वित्वा.

भञ्ज् (भञ्जो—Anit) 7 P. आमर्दने । to break, to split, to interrupt, to frustrate, to disappoint, भनक्ति, अभनक्, भनक्तु, भञ्यां, बभञ्ज, भंक्तास्मि, भंक्ष्यति, अभंक्ष्यत्, अभंक्षीत्, भञ्यासं, Pass. भञ्यते, Desid. विभंक्षति, Deri. भग्न, भंक्तुं, भंक्त्वा or भक्त्वा.

भिद् (भिदिर—Anit) 7 U. विदारणे । to break, to cut asunder, to transgress, to divide, to open, to cause to expand, to change, to perplex, to distinguish, to disturb, to betray, to set at variance, भिनत्ति—भित्ते, अभिनत्—अभित्त, भिनत्तु—भित्तां, भियां—भिदीय, विभेद—विभिदे, भेत्तास्मि—हे, भेत्स्याति—ते, अभेत्स्यत्—त, अभिदत् or अभैत्सीत्—अभित्त, Deri. भिन्न or भित्तं (a fragment), भेत्तुं, भित्त्वा.

भुज् (Anit) 7 P. पालने । to protect, to govern, to rule, [A. अनवने । to eat, to enjoy, to endure, to pass (as time)]. भुनक्ति—भुंक्ते, अभुनक्—अभुंक्त, भुनक्तु—भुंक्तां, भुंज्यां—भुंजीय, बुभोज—बुभुजे, भोक्तास्मि—हे, भोक्ष्यति—ते, अभोक्ष्यत्—त, अभोक्षीत्—अभुक्त, Caus. भोजयति—ते, (but भोजयति only in the sense of eating), Deri. भुक्त, भोज्य or भोग्य, भोक्तुं, भुक्त्वा.

युज् (युजिर—Anit) 7 U. योगे । to join, to unite, to apply, to use, to meditate, to concentrate the mind, to prepare, to grant, to intend, (A. after a preposition ending in a vowel), युनाक्ति—युंक्ते, अयुनक्—अयुंक्त, युनक्तु—युंक्तां, युंज्यां—युंजीय, युयोज—युयुजे, योक्तास्मि—हे, योक्ष्यति—ते, अयोक्ष्यत्—त, अयुजत् or अयोक्षीत्—अयुक्त.

रिच् (रिचिर्—Anit) 7 U विरेचने । to purge, to empty, to evacuate, रिणक्ति—रिक्ते, अरिणक्—अरिक्ते, रिणक्तु—रिक्तां, रिच्यां रिचीय, रिरेच—रिरिचे, रेक्तास्मि—हे, रेक्ष्यति—ते, अरेक्ष्यत्—त, अरिचत् or अरैक्षीत्—अरिक्ते, Deri रिक्त, रेक्तु रिक्त्वा.

रुध् (रुधिर्—Anit) 7 U आवरणे । to oppose, to obstruct, to besiege, to enclose, to obscure, to harass, रुणद्धि—रुद्धे, अरुणत्—अरुद्ध, रुणद्धु—रुद्धा, रुध्यां—रुधीय, रुरोध—रुधे, रोद्धास्मि—हे, रोत्स्यति—ते, अरोत्स्यत्—त, अरुधत् or अरौसीत्—अरुद्ध, Desid. रुरुत्स्यति—ते, Deri रुद्ध, रोद्धु, रुद्धा.

विच् (विचिर्—Anit) 7 U पृथग्भावे । to divide, to separate, to discern, to remove from, विनक्ति—विक्ते, अविनक्—अविक्ते, विनक्तु—विक्तां, विच्यां—विचीय, विवेच—विविचे, वेक्तास्मि—हे वेक्ष्यति—ते, अवेक्ष्यत्—त, अविचत् or अवैक्षीत्—अविक्ते, Desid विविक्षति—ते, Deri विक्त, वेक्तु विक्त्वा

विज् (ओ—विजी—Set) 7 P भय-चलनयोः । to fear, to tremble, to be disgusted, विनक्ति, अविनक्, विनक्तु, विज्यां, विवेज, विजितास्मि, P P. विग्र.

विद् (विद्—Anit) 7 A विचारणे । to discuss, to reason upon, to consider, to understand, विन्ते, अविदत्, विन्ता, विंदीय, Deri विन्न or विन्त, वेत्तु वित्त्वा, (other forms are like those of विद् 4 A.).

वृच् (वृची—Set) 7 P वर्जने । to abandon, to exclude, वृणक्ति, P P वृक्त.

वृज् (वृजी—Set) 7 P वर्जने । to avoid, P P. वृक्त

शिप् (शिप्—Anit) 7 P विशेषणे । to distinguish, to leave as a remainder, शिनष्टि, अशिनट्, शिनटु, शिष्या, शिशेप, शेषास्मि; शेष्यति, अशेष्यत्, अशिपत्, Desid शिशिक्षति, Deri शिष्ट, शैष्ट, शिष्टा.

हिच् (हिसि—Set) 7 P हिंसायाम् । to kill हिनास्ति, अहिनत्, हिनस्तु, हिंस्यां, जिहिंस, Pass. हिंस्यते.

॥ अथ उ-विकरणस्तनादिगणोऽष्टमः ॥

ऋण् (ऋणु—Set) 8 U. गतौ । to go, ऋणोति-ऋणुते or *अर्णोति; अर्णुते; आर्णोत्—आर्णुत; ऋणोतु—ऋणुतां or अर्णोतु—अर्णुतां; ऋणुयां-ऋणवीय or अर्णुयां—अर्णवीय; आनर्ण—आनृणे; अर्णितास्मि—हे; अर्णिष्यति—ते; आर्णीत्—आर्णिष्ट or आर्त; ऋण्यासं—अर्णिपीय Pass. ऋण्यते; Caus. अर्णयति—ते; Desid. अर्णिनिषति—ते; Deri. ऋत; अर्णितुं; अर्णिस्वा or ऋत्वा.

कृ (कृ—कृ—अन्—Anit) 8 U. करणे । to do, to make, करोति—कुरुते; अकरोत्—अकुरुत; करोतु—कुरुतां; कुर्यां—कुर्वीय; चकार—चक्रे; कर्तास्मि—हे; करिष्यति—ते; अकरिष्यत्—त; अकार्षीत्—अकृत; क्रियासं—कृपीय; Pass. क्रियते; Caus. कारयति—ते; Aor. अचीक्रत्—त; Desid. चिकीर्षति—ते; Deri. कृत; कर्तुं; कृत्वा.

क्षण् (क्षणु—Set) 8 U. हिंसायाम् । to wound, to hurt, to kill, क्षणोति—क्षणुते; अक्षणोत्—अक्षणुत; क्षणोतु—क्षणुतां; क्षणुयां—क्षणवीय; चक्षण—चक्षणे; क्षणितास्मि—हे; क्षणिष्यति—ते; अक्षणिष्यत्—त; अक्षणीत्—अक्षणिष्ट or अक्षत; क्षण्यासं—क्षणिपीय; Pass. क्षण्यते; Caus. क्षणयति—ते; अचिक्षणत्—त; Desid. चिक्षणिषति—ते; Deri. क्षण; क्षणितुं; क्षणित्वा or क्षत्वा.

क्षिण् (क्षिणु—Set) 8 U. हिंसायाम् । to kill, to hurt, क्षिणोति or क्षेणोति—क्षिणुते or क्षेणुते, अक्षिणोत् or अक्षेणोत्—अक्षिणुत or अक्षेणुत, क्षिणोतु or क्षेणोतु—क्षिणुतां or क्षेणुतां, क्षिणुयां or क्षेणुयां—क्षिणवीय or क्षेणवीय, चिक्षेण—चिक्षिणे, अक्षेणीत्—अक्षेणिष्ट or अक्षित, क्षिण्यासं—क्षेणिपीय, Pass. क्षिण्यते, Desid. चिक्षिणिषति—ते or चिक्षेणिषति—ते, Deri. क्षित, क्षेणितुं, क्षिणित्वा or क्षेणित्वा or क्षित्वा.

घृण् (घृणु—Set) 8 U. दीप्तौ । to shine, to burn

* The roots ऋण्, क्षिण्, घृण्, तृण्, etc. (all of the 8th conjugation) have their penultimate vowels gunated optionally before the conjugational sign.

तनु (तनु—Set) 8 U. विस्तारे । to spread, to stretch, to do, to spin out.

वृण् (वृण्—Set) 8 U. अदने । to eat, to graze.

मन् (मनु—Set) 8 A. अवबोधने । to know, to think. मेने, अमनिष्ट or अमत, Desid. मिमनिषते, Deri. मत, मनितुं, मनिरथा or मत्था.

वन् (वन्—Set) 8 A. याचने । to beg, to request, to seek, Deri. यत् यनितुं, यनित्वा or यत्वा.

सन् (पणु—Set) 8 U. दाने । to give, to honour, to obtain, to worship, Aor. असनीत् or असानीत्—असनिष्ट or असात. Bene. सन्यासे or सायासे, सनिषीय, Pass सन्यते or सायते, Desid. सिसनिपति-ते or सिपासति-ते, Deri. सात, सनितुं, सनित्वा or सात्वा.

॥ अथ श्रा-विकरणः क्रयादिगणो नवमः ॥

अञ् (Set) 9 P. भोजने । to eat, (with प्र to drink) अदनाति, आदनात्, अदनातु, अदनीयां, आश, अशितास्मि, अशिष्यति, आशिष्यत्, आशीत्, अद्यासं, Oaus. आशयति, Desid. अशिशिपति, Deri. अशित, अशितुं, अशित्वा.

इष् (Set) 9 P. आमीक्षणे । to repeat, इष्णाति, ऐष्णात्, इष्णातु, इष्णीयां, (other forms are like those of इष् 4 P.).

उधस् (Set) 9 P. उंछे । to glean, उधस्नाति, उधसांचकार, उधसितास्मि, उधसिष्यति, औधसिष्यत्, औधासीत्, उधस्यां.

क्व (Set) 9 P. गतो । to go, कणाति—आर्णात्, कणातु, कणीहि कणीयां, आरांचकार, अरि(री)तास्मि, अरि(री)प्यति, अरि(री)प्यत्, आरीत्, ईर्यासं, Pass. ईर्यते, Oaus. आरयति-ते, Desid. इयीर्यति, Deri. ईर्ण, अरि(री)तुं, ईर्त्वा.

कुथ् { Set } 9 P. संश्लेषणे संक्षेपे च । to cling to, to hurt.
कुथ् { कुथ्नाति.

कुष् (Set; but Wet when preceded by निस्). 9 P. निष्कर्षे । to draw out, to extract, to tear, to expel, कुष्णाति, अकुष्णात्, कुष्णातु, कुष्णीयां, चुकोप, कोपितास्मि, (निष्कोपितास्मि or निष्कोष्टास्मि), कोपिष्यति, (निष्कोपिष्यात् or निष्कोक्ष्यात्), अकोपिष्यत् (निरकोपिष्यत् or निरकोक्ष्यत्), अकौपीत् (निरकोपीत् or निरकुक्षत्), कुप्यासं, Desid. चुकोपिपति or चुकुपिपति, (निश्चुकोपिपति or निश्चुकुपिपति or निश्चुकुक्षति), Deri. कुपित but निष्कुपित only, कोपितुं (निष्कोपितुं or निष्कोष्टुं), कुपित्वा only.

कु (कू-ञ्—Set) 9 U. शब्दे । to sound, कुनाति-कुनीते, चुकाव-चुकुवे, कवितास्मि-हे, कविष्यति-ते, अकावीत्-अकविष्ट, कृयासं-कविषीय.

कृ (कृ-ञ्—Set) 9 U. हिंसायाम् । to kill, to hurt, कृणाति-कृणीते, अकृणात्-अकृणीत्, कृणातु-कृणीतां, कृणीयां-कृणीय, चकार-चक्रे, करि(री)तास्मि-हे, करि(री)ष्यति-ते, अकारीत्-अकरि(री)-ष्ट or अकीर्ष्ट, कीर्यासं-करिषीय or कीर्षीय, Pass. कीर्यते, Deri. कीर्ण, करि(री)तुं, कीर्त्वा.

क्व (क्व-ञ्—Set) 9 U. शब्दे । to sound, क्वनाति-क्वनीते.

क्री (कृ-क्री-ञ्—Anit) 9 U. द्रव्यविनिमये । to buy, क्रीणाति-क्रीणीते, अक्रीणात्-अक्रीणीत्, क्रीणातु-क्रीणीतां, क्रीणीयां-क्रीणीय, क्रेतास्मि-हे, क्रेष्यति-ते, अक्रीषीत्-अक्रेष्ट, क्रीयासं-क्रेषीय. Caus. क्रापयति-ते, अचिक्रपत्-त, Deri. क्रीत, क्रेतुं, क्रीत्वा.

कुथ् (Set) 9 P. हिंसने । to kill, कुथ्नाति.

क्लिश् (क्लिश्—Wet) 9 P. विबाधने । to torment, to distress, क्लिश्नाति, अक्लिश्नात्, क्लिश्नातु, क्लिश्नीयां, चिक्लेश, क्लेशितास्मि or क्लेष्टास्मि, क्लेशिष्यति or क्लेक्ष्यति, अक्लेशिष्यत् or अक्लेक्ष्यत्, अक्लेशीत् or अक्लिक्षत्, क्लिश्यासं, Desid. चिक्लिशिपति or चिक्लेशिपति or चिक्लिक्षति, Deri. क्लिशित or क्लिष्ट, क्लेशितुं or क्लेष्टुं, क्लिशित्वा or क्लिष्ट्वा.

क्षी (क्षीप्—Anit) 9 P. हिंसायाम् । to kill; क्षि(क्षी)णाति, अक्षि(क्षी)णात्, क्षि(क्षी)णातु; क्षि(क्षी)णीयां. (Other forms are like those of क्षि 1 P.). Deri. क्षीत, क्षेतुं, क्षीत्वा.

क्षुभ् (Set) 9 P. संचलने । to tremble; to agitate; क्षुभाति. अक्षुभात्, -
क्षुभातु, क्षुम्नीयां, Aor. अक्षोभीत्, Pre, P. क्षुम्नत्. (Other forms
are like those of क्षुम् 4 A.).

खच् (Set) 9 P. भूतप्रादुर्भवि । to be born again; to come forth.

युध् (Set) 9 P. रोपे । to be angry.

शृ (Set) 9 P. शब्दे । to sound; to speak; to praise; जगार, Desid.
जिगारि(री)पति or जिगीर्षति. (Other forms are like those
of कृ 9 P. with श् for क्).

ग्रंथ् (Set) 9 P. संदर्भे । to put together; to compose; to arrange,
to fasten; ग्रथ्नाति, अग्रथ्नात्, ग्रथ्नातु, ग्रथ्नीयां, जमंथ or ग्रेय,
अमंथीत्, ग्रथ्यासं, Pass. ग्रथ्यते, Deri. ग्रथित, ग्रंथितुं, ग्रथित्वा
or ग्रंथित्वा.

ग्रह् (मह्—Set) 9 U. उपादाने । to take; to captivate; to buy; to
understand; गृह्णाति—गृह्णीते, अगृह्णात्—अगृह्णीत, गृह्णातु—गृह्णीतां,
गृह्णीषा—गृह्णीष्य, जग्राह—जग्रहे, ग्रहीतास्मि—हे, महीष्यति—ते, अग्रही-
ष्यत्—त, अमहीत्—अग्रहीष्ट, गृह्यासं—महीषीष्य, Desid. जिघृक्षति—ते,
Deri. गृहीत, महीतुं, गृहीत्वा.

जृ (Set) 9 P. वयोहानौ । to grow old; to waste away; to decay;
जृणाति, Aor अजारीत्. (Other forms are like those of कृ
9 P. with जृ for कृ).

ज्ञा (Anit) 9 U. अवबोधने । to know; to ascertain; to recognize;
to consider; जानाति—जानीते, अजानात्—अजानीत, जानातु—
जानीतां, जानीषां—जानीष्य, जज्ञौ—जज्ञे, ज्ञातास्मि—हे, ज्ञास्यति—ते,
अज्ञास्यत्—त, अज्ञासीत्—अज्ञास्त, ज्ञेयासं or ज्ञायासं—ज्ञासीष्य,
Pass. ज्ञायते, Caus. ज्ञापयति—ते, also ज्ञपयति—ते (to cause to-
see; to exhibit; to gratify; to slay). Desid. जिज्ञासते, Deri.
ज्ञात, ज्ञेय, ज्ञातुं, ज्ञात्वा.

ज्या (Anit) 9 P. वयोदानौ । to become old, to decay; जिनाति,
अजिनात्, जिनातु, जिनीहि, जिनीषां, जिज्यौ, ज्यातास्मि, ज्यास्यति,
अज्यास्यत्, अज्यासीत्, जीयासं, Pass. जीयते, Caus. ज्यापयति—ते,
Desid. जिज्यासति, Deri. जीन, ज्यातुं, जीत्वा.

- झृ (Set) 9 P. वयोहानौ । to become old; to decay; (forms are like those of कृ 9 P. with झृ for कृ).
- तुम् (Set) 9 P. हिंसायाम् । to kill; तुम्नाति.
- दृ (Set) 9 P. विदारणे । to tear; to split open; to fear; Caus. दारयति—ते, also दरयति—ते in the last sense; (other forms are like those of कृ 9 P. with दृ for कृ).
- हु (द्रृ-ञ्-Set) 9 U. हिंसायाम् । to kill; हुणाति-हुणीते; हुदाव-हुदुवे; द्रवितास्मि—हे; द्रविष्यति—ते; अद्रावीत्—अद्रविष्ट; दूयासं—द्रविषीय.
- धृ (धृ-ञ्-Set) 9 U. कंपने । to shake; to tremble; धुनाति-धुनीते; अधुनात्-अधुनीत्; धुनातु-धुनीतां; धुनीयां-धुनीय; P. P. धुन; Pre. P. धुनत्-धुनान. (Other forms are like those of धृ 5 U.).
- धृ (Set 9 P.) वयोहानौ । to grow old. (Forms are like those of कृ 9 P. with धृ for कृ).
- ध्रस् (उध्रस्-Set) 9 P. उंछे । to glean, ध्रस्नाति; Deri. ध्रस्त; ध्रसित्वा or ध्रस्त्वा; ध्रसितुं.
- नम् (णम्—Set) 9 P. हिंसायां । to kill. नम्नाति.
- नृ (घटादिः—Set) 9 P. नये । to lead; Caus. नरयति—ते (नये); नारयति—ते (नयादन्यत्र). (Other forms are like those of कृ 9 P. with नृ for कृ).
- पुष् (Set) 9 P. पुष्टौ । to nourish, to bring up; to develop, to support, to augment; to show; to have; पुष्णाति, अपुष्णात्, पुष्णातु, पुषाण, पुष्णीयां, P. P. पुषित Pre. P. पुष्णत्. (Other forms are like those of पुष् 1 P.).
- पृ (पृ-ञ्-Set) 9 U. पवने । to purify; to discern; to contrive, पुनाति—पुनीते, अपुनात्—अपुनीत्, पुनातु—पुनीतां, पुनीयां—पुनीय, पुषाव—पुषुवे, पवितास्मि—हे, पविष्यति—ते, अपविष्यत्—त, अपावीत्—अपविष्ट, पूयासं—पविषीय, Deri. पूत, पून (destroyed), पवितुं, पूत्वा.
- पृ (Set) 9 P. पालनपूरणयोः । to protect, to nourish, to fill, to blow, to satisfy, पृणाति, अपृणात्, पृणातु, पृणीयां, Pre. P. पृणत्. (Other forms are like those of पृ 3 P.).

क्री (क्री-ञ्-*Anit*) १ U. तर्पणेकांतीञ् । to please, to delight, to show kindness to, to love, to desire, to take delight in. (Forms are like those of क्री १ U. with ए for ऊ.).

मुष् or प्लुष् { Set } १ P. स्नेहन-सेचन-पूरणेभ्यु । to become wet, to sprinkle, to fill, पुष्णाति, P. P. पुषित, Ger. प्रोषित्वा, and प्लुष् 1 P.).

प्ली (Anit) १ P. गतो । to go, ग्रीणाति, विधाय, ग्रेतास्मि, ग्रेष्यति, अग्रेषीव, ग्रीवासं.

बध् (Anit) १ P. बंधने । to bind, to attract, to catch, to imprison, to wear, to form, to compose, to fix on, to bear fruit, बध्नाति, अबध्नात्, बध्नातु, बध्नीयां, बधंश्च, बंध्वास्मि, भंत्स्यति, अभंत्स्यत्, अभंत्सीत्, बध्वासं, Pass. बध्यंत, Desid. बिभंत्सति, Deri. बद्ध, बंधुं, बद्धा.

भू (Set) १ P. भर्त्सने । भरणेऽप्येके । to blame, to censure, to nourish to maintain, Beno. भूर्यासं, Pass. भूर्यते, Desid. भुभूर्याति, Deri. भूर्ण, भूर्वा. (Other Forms are like those of कृ १ P. with भू for कृ.).

भ्री (Anit) १ P. भये । भरइत्येके । to fear, to support. (Forms are like those of क्री १ P. with भू for कृ.).

मंथ् (Set) १ P. विलोढने । to churn, to shake, to destroy, to afflict, मथ्नाति, अमथ्नात्, मथ्नातु, मथ्नीयां, Pro. P. मथ्नुव. (Other forms are like those of मंथ् 1 P.).

मी (मी-ञ्-*Anit*) १ U. हिंसायाम् । to kill, to destroy, to hurt, to lessen, मीनाति-मीनीते, अमीनात्-अमीनीत, मीनातु-मीनीतां, मीनीयां-मीनीय, Deri. मीत, मार्तुं, मीत्वा. (Other forms are like those of मि 5 U.).

मुष् (Set) १ P. स्तेये । to steal, to carry off; to excel; to cover; to captivate; मुष्णाति, अमुष्णात्, मुष्णातु, मुषाण, मुष्णीयां, Aor. अमोषीत्, Desid. मुहुषिषति. (Other forms are like those of मुष् 4 P.).

- सृङ् (Set) 9 P. क्षोदे सुखेच । to pound; to be happy; सृङ्गाति.
(Other form are like those of सृङ् 6 P.).
- सृद् (Set) 9 P. क्षोदे । to grind; to crush; to bruise; to squeeze; to press; to pound; to rule; to overcome; सृद्गाति, असृद्गात्, सृद्गातु, सृद्गान, सृद्गीयां.
- मृ (Set) 9 P. हिंसायाम् । to kill; to injure; Bene. मृयासं, Pass. मृयते, Desid. मृमूर्पति. Deri. मूर्ण, मूर्त्वा. (Other forms are like those of कृ 9 P.).
- यु (यु—ञ्—Anit) 9 U. बंधने । to bind; युनाति—युनीति, अयुनात्—अयुनीत, युनातु—युनीतां, युनीयां—युनीय, युयाव—युयुवे, योतास्मि—हे, योष्यति—ते, अयोष्यत्—त, अयोषीत्—अयोष्ट, युयासं—योषीय, Pass. ययते, Desid. युयपति—ते, Deri. युत, योतुं, युत्वा.
- री (Anit) 9 P. गतिरेषणयोः । to go; to move; to howl; रिणाति, अरिणात्, रिणातु, रिणीयां, रिराय, रेतास्मि, रेव्यति, अरेव्यत्, अरेपीत्, रीयासं, Caus. रेपयति—ते, Desid. रिरिपति, Deri. रीण, रेतुं, रीत्वा.
- ली (Anit) 9 P. श्लेषणे । to adhere to; to melt; to be absorbed in; लिनाति, लिलाय, ललौ, लिलयिथ or लिलेथ or लालिथ or ललाथ, लातास्मि or लेतास्मि, लास्यति or लेष्यति, अलास्यत् or अलेष्यत्, लीयासं, Desid. लिलीपति, Pre. P. लिनत्. (Other forms are like those of ली 4 A.).
- लृ (लृ—ञ्—Set) 9 U. (but generally A. after व्यति) छेदने । to cut; to pluck; to divide; to destroy; लृनाति—लृनीति, लृलाव—लृलुवे, लवितास्मि—हे, लविष्यति—ते, अलावीत्—अलाविष्ट, लृयासं—लविषीय, Pass. लृयते, Caus. लावयति—ते, Desid. लृलृपति—ते, Deri. लृन—लव्य or लाव्य, लृत्वा, लवितुं.
- विष् (Anit) 9 P. विप्रयोगे । to separate; to disjoin; विष्णाति.
- वृ (वृ—ङ्—Set) 9 A. संभक्तौ । to serve; to worship; वृणीति, अवृणीत, वृणीतां, वृणीय, वव्रे, वरि(री)ताहे, वरि(री)ष्यते, अवरि(री)ष्यत्, अवरि(री)ष्ट or अवृत्त, वरिषीय or वृषीय, Desid.

विचरि(रि)पते or वृषूर्पते. (Other forms are like those of वृ 5 U.).

वृ (वृ—ञ—Set) 9 U. वरणे । to choose; to select; (but A. only in the sense of "to support; to bear") पवार-पवरे, अपारिद्-अवरि(रि)ट् or अवृट् Bena. वृर्पासं—वरिपीप or वृर्पाप Pass. वूर्यते. Deri. वूर्णे, वूर्त्वा. (Other forms are like those of कृ 9 U. with वृ for कृ.).

व्री (Anit) 9 U. वरणे । to choose, to select, to hold, to go . व्रीणाति, विव्राप, व्रेतास्मि, व्रेष्याति, अत्रैपीत्, व्रीयासं, Caus. व्रेषयति—ते, Desid. विव्रीषति. Deri. व्रीणि, व्रेतुं, व्रीष्या.

व्ली (Anit) 9 P. वरणे । to choose, to select, to hold, to go. (Forms are like those of व्री 9 P. with व्ली for वृ.).

वृ (Set) 9 P. हिंसायाम् । to tear asunder, to split in pieces, to hurt, to kill, शशार. (Other forms are like those of कृ 9 P. with वृ for कृ.).

अय्य (Set) 9 P. विमोचन-प्रतिद्वर्प-संदर्भेत् । to loosen, to liberate, to gladden, to bind; to arrange. अय्यनाति, शय्य, अय्यात्, Pass. अय्यते, Deri. अयित, अयित्वा or अयित्वा.

श्री (श्री—ञ—Anit) 9 U. पाके । to cook, to dress, Caus. आय-यति—ते, अशिअयत्—त्. (Other forms are like those of क्री with शृ for कृ.).

सि (वि—ञ—Anit) 9 U. बंधने । to tie, to bind, सिनाति—सिनीते, असिनात्—असिनीत्, सिनातु—सिनीतां, सिनीयां—सिनीय, Pre. P. सिनत्—सिनान. (Other forms are like those of सि 5 U.).

स्कंभ् (स्कंभु—a santra root-Set) 9 P. रोधन—स्तंभनयोः । to obstruct, to stop, स्कंभ्नाति, चस्कंभ, स्कंभितारिम्, स्कंभिष्यति, अस्कंभत् or अस्कंभीत्, स्कंभ्यासं, Deri. स्कंभ्य, स्कंभित्वा, स्कंभ्या, स्कंभितुं.

स्तु (स्तु—ञ—Anit) 9 U. आप्रवरणे । to go by leaps, to cover, to raise, स्तुनाति—स्तुनीते, (स्तुनोति—स्तुनुते); लुस्काय-

चुस्कुवे, स्कोतोस्मि—हे, स्कोष्यति—ते, अस्कौपीत्—अस्कोष्ट, स्कु-
यासं—स्कोषीय, Caus. स्कावयति—ते, Deri. स्कुत, स्कोतुं, स्कुत्वा.

स्कृभ् (Set—a santra root) 9 P. रोधने—धारणेच । to hinder, to
hold, स्कुभ्नाति, चुस्कृभ, स्कुभ्यासं, Pass. स्कुभ्यते, Deri. स्कुब्ध,
स्कृभित्वा or स्कुब्ध्वा.

स्तम्भ् { Set } 9 P. रोधने—धारणेच । to stop, to support, स्तम्भो-
ति, तस्तम्भ, अस्तम्भत् or अस्तम्भीत्, स्तम्भ्यासं, Pass.
स्तम्भ्यते, Deri. स्तब्ध, स्तम्भितुं, स्तम्भित्वा or स्तब्ध्वा.

स्तृ (स्तृ—ञ—Set) 9 U. आस्तरणे । to cover, to spread, तस्तार—
तस्तरे. (Other forms are like those of कृ. 9 U. with स्त
for कृ.).

हिठ् { Set } 9 P. भूतप्रादुर्भावे । to be born again, to come
forth.
हेड् (Set) 9 P. विवाधायाम् । to be wicked, to vex, to hinder.

॥ अथ णिजन्तश्चुरादिगणो दशमः ॥

अघ् (Set) 10 U. पापकरणे । to sin, अघयति—ते; अघयांचकार—चक्रे-
बभूव—आस; अघयितास्मि—हे; अघयिष्यति—ते; आजिघत्—त;
अघयासं—अघयिषीय.

अङ्क (Set) 10 U. पदेलक्षणेच । to go, to mark, अंकयति—ते; (also
अंकापयति—ते), आंचकत्—त; Pass. अंक्यते; also अंकाप्यते.

अङ्ग (Set) 10 U. पदेलक्षणेच । to go, to mark, अंगयति—ते;
(अंगापयति—ते).

अञ्च (अचु—Set) 10 U. विशेषणे । to distinguish, to particularise.

अञ्ज (अजि—Set) 10 U. भाषायां । to speak.

अंङ् (Set) 10 U. अनादरे । to despise.

अंध्र (Set) 10 U. दृष्ट्युपपाते दृष्ट्युपसंहारे । to become blind, to shut eyes.

अम् (Set) 10 U. रोगे । to be ill, to afflict with sickness.

अम्बर (Set) 10 P. संभरणे । to bring together.

अर्ह (Set) 10 U. स्तवनेतपनेच । to praise, to heat.

अर्च (Set) 10 U. मूल्ये । to be worth.

अर्च (Set) 10 U. पूजायां । to worship.

अर्ज (Set) 10 U. प्रतिपत्नेसंपादनेच । to procure.

अर्ध (अर्ध—Set) 10 A. उपायांचायां । to request, to beg, अर्धयते also अर्थापयते; Pass. अर्धयते, also अर्थापयते.

अर्ह (Set) 10 U. हिंसायाम् । to kill, to hurt.

अर्ह (Set) 10 U. पूजायाम् । to worship.

अवधीर { or Set } 10 U. अवधीरणे । to despise, to disregard. Desid. अवधीरयिषति—ते or अवधिधीरयिषति—ते.

अंश्र (Set) 10 U. विभाजने । to distribute; अंशयति—ते; also अंशयति—ते

अंस्र (आसि—Set) 10 U. मापायाम् । to speak.

अंस्र (Set) 10 U. समाधाते । to distribute.

अंहु (अहि—Set) 10 U. भासने । to shine.

आंदोल (Set) 10 U. आंदोलने । to swing, Desid. आंदोलयिषति—ते.

आप् (आप्—Set) 10 U. लभने । to obtain.

इल् (Set) 10 U. प्रेरणे । to send, to cast, एलयति—ते.

ईड् (Set) 10 U. स्तुतौ । to praise.

ईर (Set) 10 U. क्षेपे । to throw, to pronounce.

उग्रस् (Set) 10 U. उच्छे । to glean.

उलंड (उलडि—Set) 10 U. उत्क्षेपणे । to throw up.

कृ (Set) 10 U. परिहाणे । to lessen, to deduct.

कृ (Set) 10 U. बलप्राणनयोः । to be strong, to live.

ओलङ् (ओलङि-Set) 10 U. क्षेपे । to throw.

कण् (Set) 10 P. निमीलने । to wink.

कङ् (कङि-Set) 10 U. आध्याने । to be anxious, to remember with regret.

कङ् (कङि-Set) 10 U. भेदने । (वितुषीकरणे) रक्षणेच । to separate the chaff from the grain, to protect.

कञ् (Set) 10 U. शैथिल्ये । to slacken, कञयति-ते; (also कञापयति-ते).

कथ् (Set) 10 U. वाक्यप्रबंधे । to tell, कथयति-ते; (also कथापयति-ते); Pass. कथ्यते; also कथाप्यते.

कर्ण् (Set) 10 U. भेदने । to bore, (with आ, to hear).

कर्त् (Set) 10 U. शैथिल्ये । to slacken.

कल् (Set) 10 U. क्षेपे । to throw, कालयति-ते; Aor. अचीकलत्-त.

कल् (Set) 10 U. गतौसंख्यानेच । to go, to count, to hold, to know, to regard; कलयति-ते; Aor. अचकलत्-त.

काल् (Set) 10 U. कालोपदेशे । to count the time, Aor. अचकालत्-त.

कित् (Set) 10 P. निवासे । to dwell, केतयति.

किल् (Set) 10 U. प्रेरणे । to send.

किष्क् (किष्क-Set) 10 A. वधे । to kill.

कीद् (Set) 10 U. वर्णे । to tinge, to colour

कुट् (कुट-Set) 10 A. छेदने । to break to pieces, कोटयते.

कुड्व् (कुड्व-Set) 10 A. धारणे । to support, कुड्वयते.

कुह् (Set) 10 U. छेदन-भर्त्सनयोः । to cut, to censure.

कुह् (कुह्-Set) 10 A. प्रतापने । to boil.

कुण् (Set) 10 U. आमंत्रणे to invite, कुणयति-ते.

कुंद् (कुटि—Set) 10 U. चेटने । to cover.

कुंद् (कुटि—Set) 10 U. रक्षणे । to protect,

कुत्स् (कुत्स्—Set) 10 A. अवक्षेपणे । to despise, to blame.

कुद् (Set) 10 U. मिथ्योक्ते । to tell a lie.

कुद् (कुटि—Set) 10 U. अवृतभाषणे । to tell a lie.

कुप् (Set) 10 U. भाषायांशुतोय । to speak, to shine.

कुमार (Set) 10 U. क्रीडायाम् । to play.

कुम् { कुपि }
कुम् { कुवि } (Set) 10 U. आच्छादने । to cover, to dress.
कुम् { कुभि }

कुम् (कुशि—Set) 10 U. दीप्तौ । to shine.

कुम् (कुसि—Set) 10 U. भाषायाम् । to speak.

कुम् (कुस्म—Set) 10 A. कुस्मितस्मयने । to smile improperly.

कुह (कुह—Set) 10 A. विस्मायने । to surprise, to deceive. कुहयते-

कुद् (Set) 10 U. परितोषपरिदाहेच । to burn, to give pain.

कुद् (कुट्—Set) 10 A. आप्रयणे अवसादनेच । to avoid giving; to render indistinct or unintelligible.

कुण् (कुण्—Set) 10 A. संकोचने । to contract.

कुण् (Set) 10 U. आभाषेमंत्रणेच । to speak, to hold a consultation.

कुप् (Set) 10 U. दौर्बल्ये । to be weak, कृपयति-ते.

कुप् (कृप्—Set) 10 U. सामर्थ्ये । to be able, कल्पयति-ते.

कुव् (Set) 10 U. संशब्दने । to mention, to celebrate. कीर्तयति-ते

केव् (केत्—Set) 10 U. श्रावणे-निमंत्रणे-आमंत्रणेच । to make hear, to call, to advise.

कृय् (घटादिः—Set) 10 U. हिंसायाम् । to kill, कृययति-ते.

क्रंद् (Set) 10 U. क्रंदसातत्ये । to cry out continually, (generally with आ).

कृथ् (घटादिः—Set) 10 U. वधे । to kill, कृथयति—ते.

कृप् (घटादिः—Set) 10 U. अव्यक्ते शब्दे । to whisper, कृपयति—ते.

क्षञ् (क्षजि—Set) 10 U. क्लृप्तजीवने । to live in distress.

क्षप् (Set) 10 U. क्षेपेप्रेरणेच । to throw, to cast, क्षपयति—ते.

क्षप् (क्षपि—Set) 10 U. क्षत्यां । to endure, to forgive.

क्षल् (Set) 10 U. शौचकर्माणि । to wash, to cleanse, क्षालयति—ते,
अक्षालयत्—त, क्षालयतु—तां, क्षालयांचकार—चक्रे, क्षालयितास्मि—हे,
क्षालयिष्यति—ते, अचिक्षलत्—त, क्षाल्यासं—क्षालयिषीय, Pass.
क्षाल्यते, क्षालिष्यते or क्षालयिष्यते, अक्षालि, Desid. चिक्षालयिषति—
ते Deri. क्षालित, क्षालयितुं, क्षालयित्वा, प्रक्षाल्य.

क्षेड् (Set) 10 U. भक्षणे । to eat.

क्षोद् (Set) 10 U. क्षेपे । to throw, to cast.

खच् (Set) 10 U. बंधने । to fasten, to set. खचयति—ते

खट् (Set) 10 U. संवरणे । to cover, to screen.

खट् (Set) 10 U. भेदने । to break in pieces.

खंड् { खण्डि—Set }
खुड् { } 10 U. भेदने । to break in pieces.
खुण्ड् { खुण्डि—

खेद् { Set } 10 U. भक्षणे । to eat.

खोद् { Set } 10 U. क्षेपेभक्षणेच । to throw, to eat.

गञ् (Set) 10 U. शब्दे । to sound, गजयति—ते.

गण् (Set) 10 U. संख्याने । to count, गणयति—ते, also गणापयति,
Pass. गण्यते, also गणाप्यते.

गद् (गदी' -Set) 10 U. देवशब्दे । to thunder, गदयति-ते.

गंघ्र (गंघ्र-Set) 10 A. अर्दने । to injure, to ask, गंघयते.

गर्ज (Set) 10 U. शब्दे । to roar.

गर्ह (Set) 10 U. शब्दे । to sound.

गर्ह् (Set) 10 U. अभिकांक्षायाम् । to desire.

गर्व (गर्व-Set) 10 A. माने । to be proud, गर्वयते.

गर्ह (Set) 10 U. विनिन्दने । to censure, to blame.

गल् (गल्-Set) 10 A. लवणे । to flow, to dissolve, गालयते.

गवेप् (Set) 10 U. मार्गणे । to seek, to hunt after.

गह (Set) 10 U. गहने । to be thick, to enter deeply into, गहयति-ते.

गुण् (Set) 10 U. आमंत्रणे-आग्नेदने-आवृत्तौच । to invite, to advise, to multiply. गुणयति-ते.

यंद् (युटि' -Set) 10 U. (generally with अव) घेष्टने । to enclose, to envelop.

यंद् (युटि' -Set) 10 U. घेष्टने-रक्षणे-चूर्णनेच । to enclose, to protect, to pound.

यंद् (युटि' -Set) 10 U. मिथ्याकथने । to tell a lie.

युप् (Set) 10 U. भाषायांभासनेच । to speak, to conceal, to shine.

युर्द् (Set) 10 U. निकेतने । to dwell, गृहयति-ते.

यूर (यूर-Set) 10 A. उद्यमने । to make an effort.

यूर्द् (Set) 10 U. स्तुतौ । to praise.

यु (Set) 10 A. विज्ञाने । to know, गारयते.

ग्रह् (ग्रह्-Set) 10 A. ग्रहणे । to take, to seize, ग्रहयते.

गोष् (Set) 10 U. उपलेपने । to smear, to anoint.

ग्रंथ (Set) 10 U. बंधनेसंदर्भेच । to bind, to arrange.

ग्रस् (Set) 10 U. ग्रहणे । to take, to devour.

ग्राम् (Set) 10 U. आमंत्रणे । to invite, to conceal.

घद् (Set) 10 U. चलने—संघाते—भाषायांच । to move, to collect, to speak.

घट् (Set) 10 U. चलने । to shake, to stir.

घट् (घटि—Set) 10 U. भाषायाम् । to speak, to shine.

घुप् (घुषिद्—Set) 10 U. विशब्दने । to proclaim, to announce.

घृ (Set) 10 U. प्रस्रवणेछादनेच । to sprinkle, to cover, धारयति-ते.

चक्न् (Set) 10 U. व्यथेने । to suffer, to give pain.

चट् (Set) 10 U. भेदने । to kill, to injure; to break.

चङ् (चङि—Set) 10 U. कोपने । to be angry.

चन् (Set) 10 U. श्रद्धोपहनयोः । to believe, to kill.

चप् (Set) 10 U. परिकल्कने । to grind, चपयति—ते.

चप् (चपि—Set) 10 U. गतौ । to go.

चर् (Set) 10 U. संशये । to doubt, (with वि, असंशये to think).

चर्च (Set) 10 U. अध्ययने । to peruse, to study.

चर्च (Set) 10 U. भक्षणे । to eat, to chew.

चल् (Set) 10 U. भृतौ । to foster, to cherish.

चह् (Set) 10 U. दंभेशाठ्येच । to be wicked, to be proud, to cheat, चहयति-ते.

चि (चि—Set) 10 U. चयने । to collect, चययति—ते or चपयति-ते, Pass. चय्यते or चप्यते.

चिक् (Set) 10 U. व्यथने । to give pain.

चिद् (Set) 10 U. परप्रेष्ये । to send out.

चित् (चित्—Set) 10 A. संचेतने । to think, to perceive, to see, to regain consciousness, चेतयते.

चित्र् (Set) 10 U. चित्रकरणे अद्भुतदर्शनेच । to paint, to make variegated, to see or regard anything as wonderful.

चिन्त (चित्ति—Set) 10 U. स्मृत्वां । to contemplate, to think, to discuss.

चिह्न (a sautra root—Set) 10 U. लक्षणे । to mark.

चीर (Set) 10 U. आमर्षणे । to suffer.

चीर् (Set) 10 U. भाषायां दीप्तौ च । to speak, to shine.

चुम्ब (Set) 10 U. व्यथने । to suffer pain.

चुद् { —Set } 10 U. छेदने । to cut.
 चुद् { चुटि }
 चुद् { चुटि }

चुद् (Set) 10 U. अल्पीभावे । to become small.

चुद् (Set) 10 U. संचोदने । to drive, to put forward, to press, to push on.

चुद् (चुवि—Set) 10 U. हिंसायाम् । to kill.

चुद् (Set) 10 U. स्तेये । to steal, to assume.

चुद् (Set) 10 U. समुच्छ्राये । to raise, to elevate.

चूर्ण (Set) 10 U. प्रेरणे संकोचने च । to pulverize, to crush, to drive, to contract.

चृप् (Set) 10 U. संदीपने । to excite, to light.

च्यु (Set) 10 U. सहने हसने च । to endure, to laugh, च्याययति—ते.

च्युस् (Set) 10 U. सहने हसने च । to endure, to laugh.

छद् (Set) 10 U. आच्छादने । to close, to conceal, to cover, P. P. छन्न or छादित.

छद् (Set) 10 U. अपवारणे । to conceal, to cover, छद्यति—ते.

छद् (छदि—Set) 10 U. संवरणे । to cover, to please, to persuade.

छर्द् (Set) 10 U. वमने । to vomit.

छिद् (Set) 10 U. भेदने । (कर्णभेदने, करणभेदने) to perforate, to bore.

छृद् (छृदी—Set) 10 U. संदीपने । to kindle, छर्दयति—ते.

- कृष् (Set) 10 U. संदीपनेयाचनेच । to kindle, to beg.
 छेद् (Set) 10 U. द्वैधीकरणे । to divide, to cut.
 जम् (जभि—Set) 10 U. नाशने । to destroy.
 जल् (Set) 10 U. अपवारणे । to cover.
 जस् (जलु—Set) 10 U. हिंसायांताडनेच । to hurt, to strike.
 जस् (जसि—Set) 10 U. रक्षणेमोक्षणेच । to protect, to release.
 जिन्स् (जिर्वि—Set) 10 U. भाषायाम् । to speak.
 जुङ् (Set) 10 U. प्रेरणे । to send, to direct.
 जुष (Set) 10 U. परितर्कणेपरितर्पणेच । to think, to examine,
 to be satisfied.
 जृ (Set) 10 U. वयोहानौ । to grow old, to decay, जारयति-ते.
 ज्ञप् (Set) 10 U. ज्ञानेज्ञापनेच । to know, to cause to know, to
 see, to please, ज्ञपयति-ते, Desid. जिज्ञपयिषति-ते or ज्ञीप्सति-
 ते, P. P. ज्ञप्त or ज्ञपित.
 ज्ञा (Set) 10 U. नियोगे । (generally with आ) to command, to
 direct, आज्ञापयति-ते.
 ज्रि (Set) 10 U. वयोहानौ । to grow old, to decay, ज्राययति-ते.
 टंक् (टर्कि—Set) 10 U. बंधने । to build.
 टिप् (Set) 10 U. क्षेपे । to throw, to send.
 डप् (डप—Set) 10 A. संघाते । to collect, डापयते.
 डब् (Set) 10 U. क्षेपे । to throw, to send.
 डिप् (डिप—Set) 10 A. संघाते । to collect, to heap together.
 डिप् (Set) 10 U. क्षेपे । to throw, to send.
 तड् (Set) 10 U. आघातेभाषायांच । to strike, to beat, to play
 upon a musical instrument, to speak.
 तन् (तनु—Set) 10 U. श्रद्धोपकरणयोः । to confide in, to assist.
 तन्त्र (तन्त्रि—Set) 10 A. कुटुंबधारणे । to support, to maintain, to
 govern, तंत्रयते.

तप् (Set) 10 U. संतापे । to heat, to burn, to afflict.

तर्ह् (Set) 10 U. दीप्तायां कंक्षायां चित्तकंच । to shine, to intend, to suppose, to guess, to think of.

तर्ज् (तर्ज्—Set) 10 A. मत्सने । to menace, to censure, तर्जयते.

तल् (Set) 10 U. प्रतिष्ठापाम् । to be full or complete, to fix, to establish.

तंस् (तंसि—Set) 10 U. अलंकरणे । to adorn, to deck.

तिज् (Set) 10 U. निशाने । to whet, to sharpen, (with उद् to excite).

तिल् (Set) 10 U. स्नेहे । to oil, to be greasy.

तीर् (Set) 10 U. पारगतौ कर्म समाप्तौ च । to finish, to get through.

तुज् { —Set } 10 U. हिंसा—बलादान—निकेतनेषु । to strike, to
तुज् { तुजि } be strong, to take, to live.

तुथ् (Set) 10 U. आवरणे । to cover.

तुंश् (Set) 10 U. अदर्शने अर्दने च । to be invisible, to trouble.

तुल् (Set) 10 U. उन्माने । to weigh, to measure.

तृप् (तृण्—Set) 10 A. पूरणे । to fill up.

तृप् (Set) 10 U. तृप्तौ संदीपने च । to be satisfied, to light.

त्रस् (Set) 10 U. ग्रहणे धारणे चारणे च । to take, to hold, to oppose.

त्रंस् (त्रंसि—Set) 10 U. भाषायाम् । to speak.

वुट् (वुट्—Set) 10 A. छेदने । to cut.

वंड् (Set) 10 U. दंडनिपातने दमने च । to punish, to fine, to be subdued.

वंश् (Set) 10 U. प्रेरणे । to send, to propel.

दल् (Set) 10 U. विदारणे । to cut, to tear.

वंश् (दशि—Set) 10 A. दंशने । to bite, to sting.

वंश् (दशि—Set) 10 U. भाषायाम् । to speak.

रस् (दस्—Set) 10 A. दर्शनदंशनयोः । to see, to bite, दासयते.

दस् (दसि—Set) 10 A. दर्शनदंशनयोः । to see, to bite.

दस् (दसि—Set) 10 U. भाषायाम् । to speak.

दात् (Set) 10 U. छेदने । to cut, to divide.

दिव् (दिवु—Set) 10 U. मर्दने । to rub.

दिव् (दिवु—Set) 10 A. परिक्रूजने । to cause to lament.

दुःख् (Set) 10 U. दुःखक्रियायाम् । to give pain, दुःखयति—ते, also
दुःखापयति—ते, Pass. दुःख्यते, also दुःखाप्यते.

दुल् (Set) 10 U. उत्क्षेपे । to shake to and fro.

दृप् (Set) 10 U. संदीपने । to light, to kindle.

दृम् (दृभी—Set) 10 U. भये । to fear.

दृम् (Set) 10 U. संदर्भे । to string, to connect.

धक्क् (Set) 10 U. नाशने । to kill, to destroy.

ध् (ध्—ञ्—Set) 10 U. कंपने । to shake, to agitate, धनयति—ते,
Pass. धून्यते.

धूप् (Set) 10 U. भाषायां दीप्तौ च । to speak, to shine.

धृश् { Set } 10 U. कांतिकरणे । to make splendid.

धृ (Set) 10 U. धारणे । to hold, to owe, धारयति—ते.

धृष् (Set) 10 U. प्रसहने । to offend, to overcome.

धेक् (Set) 10 U. दर्शने । to see.

ध्रस् (उध्रस्—Set) 10 U. उच्छेदे । to glean.

ध्वन् (Set) 10 U. अव्यक्तेशब्दे । to sound, ध्वनयति—ते.

नक्क् (Set) 10 U. नाशने । to perish.

नद् (णट्—Set) 10 U. भाषायाम् । to speak.

नैद् { णद् } (Set) 10 U. भाषायाम् । to speak, to shine.

नियास् (णिवास्—Set) 10 U. आच्छादने । to cover.

निष्कृ (णिष्कृ—Set) 10 A. परिमाणे । to measure, to weigh.

पक्ष् (Set) 10 U. परिग्रहे । to seize, to accept, to take aside.

पच् (पचि—Set) 10 U. विस्तारयचने । to spread, to make clear.

पद् (Set) 10 U. भाषायांविष्टनेच । to speak, to cover.

पद् (Set) 10 U. ग्रंथे । to string, to envelop, to clothe, पटयति—ते.

पंह् (पदि—Set) 10 U. नाशनेसंहतौच । to destroy, to collect.

पत् (Set) 10 U. देवशब्देगतौवा । to thunder, to go, पतयति—ते.

पथ् (Set) 10 U. प्रक्षेपे । to throw.

पद् (पद्—Set) 10 A. गतौ । to go, to move, पदयते.

पंथ् (पथि—Set) 10 U. गतौ । to go.

वर्ण् (Set) 10 U. हरितभावे । to make green.

प्लुल् (Set) 10 U. लवनपवनयोः । to cut, to wash in water impregnated with alkaline salt.

पश् (Set) 10 U. बंधने । to bind, to fetter.

पष् (Set) 10 U. गतौ । to go, to move, पपयति—ते.

पस् (पसि—Set) 10 U. नाशने । to destroy.

पार (Set) 10 U. कर्मसमाप्तौ । to bring to a conclusion, to accomplish.

पाल् (Set) 10 U. रक्षणे । to protect, to govern.

पिच्छ् (Set) 10 U. कुट्टने । to split, to cut, to divide

पिज् (Set) 10 U. हिंसा—चलादान—निकेतनेषु । to kill, to be strong, to take, to dwell.

पिंज् (पिजि—Set) 10 U. भाषायांदीप्तौच । to speak, to shine.

पिंङ् (Set) 10 U. संघाते । to roll into a lump, to heap.

पिस् (Set) 10 U. गतौ । to go.

पिस् (पिसिं -Set) 10 U. भाषायांदीप्तौच । to speak, to shine.

पीड् (Set) 10 U. अवगाहने । to afflict, to harass, to annoy, to squeeze, to press, to oppose, to give pain.

पुद् (Set) 10 U. भाषायांदीप्तौच । to speak, to shine.

पुद् (अदंतः-Set) 10 U. संसर्गे । to be in contact, to bind together, पुटयति-ते.

पुट् (Set) 10 U. अल्पीभावे । to decrease, to diminish.

पुण् (Set) 10 U. संघाते । to collect.

पुण् { पुटिं } (Set) 10 U. भाषायांदीप्तौच । to speak, to shine.

पुर्व् (Set) 10 U. निकेतने । to dwell, to invite, पूर्वयति-ते.

पुल् (Set) 10 U. संघातेमहत्वेच । to heap, to be great or large.

पुष् (Set) 10 U. धारणे । to maintain, to promote.

पुंस् (Set) 10 U. अभिवर्धने । to increase, to crash, to pain, to punish.

पुस्त् (Set) 10 U. आदरानादरयोः । to honour, to dishonour, to respect, to disrespect.

पूज् (Set) 10 U. पूजायां । to worship, to honour.

पूर (पूरिं —Set) 10 U. आप्यायने । to kill, to cover, to intensify.

पूर्ण् { Set } 10 U. संघाते । to collect.

पृच् (Set) 10 U. संयमने । to hinder, to oppose, to join.

पृथ् (Set) 10 U. प्रक्षेपे । to throw, to send, to direct.

पृ (Set) 10 U. पालनपूरणे । to protect, to fill, पारयति-ते.

प्रथ् (Set) 10 U. प्रख्याने । to proclaim, to manifest, to increase, to throw, to publish, प्रथयति-ते.

प्री (Set) 10 U. तर्पणे । to please, to gratify, प्रीणयति—ते also (भाषयति—ते); प्रीणयांचकार-चक्रे, प्रीणयितास्मि-हे, प्रीणयिष्यति—ते, अपिप्रीणत्—त, प्रीण्यासं—प्रीणयिष्यामि, Pass. प्रीण्यते, Desid. विप्रीणयिष्यति—ते, Deri. प्रीणित, प्रीणयितुं, प्रीणयिष्या.

प्रेखोन् (Set) 10 U. आंदोलने । to swing, to shake.

बध् { Set } 10 U. संयमने । to bind, to restrain.

यश् (Set) 10 U. हिंसायां । भाषायांदीप्तौच । to kill, to speak, to shine.

बल् (घटादिः—Set) 10 U. प्राणने । to breathe, बलयति—ते.

बल्ह (Set) 10 U. भाषायांदीप्तौच । to speak, to shine,

यस्त् (यस्त—Set) 10 A. अर्दने । to injure, to ask, to go.

विल् (Set) 10 U. भेदने । to break, to split, to divide.

बुक्त् (Set) 10 U. मषणे । to bark, to speak.

बुस्त् (Set) 10 U. आदरानादरयोः । to respect, to disrespect.

वृक्त् (Set) 10 U. हिंसायाम् । to kill, to hurt.

भक्ष् (Set) 10 U. अदने । to eat, to devour, भक्षयति—ते.

भज् (Set) 10 U. विभ्राणने । to give, to cook.

भञ्ज् (भजि—Set) 10 U. भाषायांदीप्तौच । to speak, to shine.

मंड् (मडि—Set) 10 U. कल्याणे—सुखे-प्रतारणेच । to be fortunate, to be happy, to cheat.

मर्त्स् (मर्त्स्—Set) 10 A. तर्जने । to menace, to reprove, to beride.

मल् (मल—Set) 10 A. आमंढने । to see, to behold.

माज् (Set) 10 U. पृथक्करणे । to divide, to distribute.

माम् (Set) 10 U. क्रोधे । to be angry.

मू (Set) 10 U. अथक्कने । to be purified, to consider, to mix, भावयति—ते.

मू (मू—Set) 10 A. प्राप्तौ । to obtain, to attend, भावयते.

भूष् (Set) 10 U. अलंकरे । to adorn.

भृञ् (भृशि—Set) 10 U. भाषायां दीप्तौ च । to speak, to shine.

भ्रूण् (भ्रूण—Set) 10 U. आशाविशंकनयोः । to hope, to fear.

भृङ् (भृङि—Set) 10 U. भूषायां । to adorn.

मद् (मद्—Set) 10 A. तृप्त्योमे । to gratify, to please.

मन् (मन्—Set) 10 A. स्तम्भे । to be proud, to stop.

मन्त्र् (मन्त्रि—Set) 10 A. गुप्तपरिभाषणे । to consult, to advise, to ponder over, मन्त्रयते.

मर्च् (Set) 10 U. शब्देऽग्रहणे च । to sound, to take.

मह् (Set) 10 U. पूजायां । to worship, महयति—ते.

मंद् (महि—Set) 10 U. भाषायां दीप्तौ च । to speak, shine.

मान् (मान्—Set) 10 A. स्तम्भे । to stop, to be proud.

मान् (Set) 10 U. पूजायां । to worship.

मार्ग् (Set) 10 U. अन्वेषणे । to seek, to strive after, to obtain.

मार्ज् (Set) 10 U. शब्देऽशुद्धौ च । to sound, to cleanse, to purify.

मिञ् (मिजि—Set) 10 U. भाषायां दीप्तौ च । to speak, to shine.

मिद् (मिदि—Set) 10 U. स्नेहने । to love, to melt, to become far.

मिथ् (Set) 10 A. संपर्के । to mix, to add, to combine.

मी (Set) 10 U. गतौ । to go, to move. माययति—ते.

मुच् (Set) 10 U. प्रमोचने मोदने च । to loosen, to liberate, to rejoice.

मुट् (Set) 10 U. संचूर्णने । to crush, to grind, to break.

मुद् (Set) 10 U. संसर्गे । to mix, to unite.

मुस्त् (Set) 10 U. संघाते । to collect.

मूत्र् (Set) 10 U. प्रस्रवणे । to discharge urine.

सृल् (Set) 10 U. रोपणे । to cause to grow, to rear.

सृग् (सृग्—Set) 10 A. अन्वेषणे । to seek, to examine, to investigate, to beg, सृगयते.

सृज् (सृज्—Set) 10 U. शौचालंकारयोः । to wipe off, to adorn.
मार्जयति—ते.

सृप् (Set) 10 U. तितिक्षायां । to forgive.

स्रक् (Set) 10 U. संयोजने—स्नेहने—म्लेच्छनेच । to combine, to smear, to speak indistinctly.

म्लेच्छ् (Set) 10 U. अव्यक्तेऽशब्दे । to speak indistinctly.

यक्ष् (यक्ष्—Set) 10 A. पूजायां । to honour.

यत् (Set) 10 U. निवारोपस्कारयोः । to torture, to encourage.

यञ् (यञ्—Set) 10 U. संकोचे । to restrain, to bind.

यम् (घटादिः—Set) 10 U. परिवेषणे । to cover, to surround
यमयति—ते.

यु (यु—Set) 10 A. जुगुप्सायां । to censure, to despise, याययते.

युज् (Set) 10 U. संयमने । to bind, to restrain.

युप् (a sautra root) 10 U. सेवने । to serve.

रक् { Set } 10 U. आस्वादनेप्राप्तौच । to taste, to obtain.
रग्
रध्

रंघ् (रंघि—Set) 10 U. भाषायां दीप्तौच । to speak, to shine.

रच् (Set) 10 U. प्रतिपत्ने । to arrange, to compose, to effect,
रचयति—ते.

रस् (Set) 10 U. आस्वादनस्नेहनयोः । to taste, to relish, to love
रसयति—ते.

रह् (Set) 10 U. त्यागे । to abandon, रहयति—ते, Aor. अररहत्—त्,
Pass. Aor. अरहि.

रह् (घटादिः—Set) 10 U. त्यागे । to abandon, Aor. अररिहत्—त्,
Pass. Aor. अराहि or अराहि.

रंह (रहि—Set) 10 U. भाषायांदीप्तौच । to speak, to shine.

रिच् (Set) 10 U. वियोजनसंपर्चनयोः । to separate, to join, to mix.

रुज् (Set) 10 U. हिंसायां । to kill.

रुट् (Set) 10 U. रोये । to be angry.

रुट् (Set) 10 U. भाषायांदीप्तौच । to speak, to shine.

रुञ् { रुञि }
रुञ् { रुञि } Set) 10 U. भाषायांदीप्तौच । to speak, to shine.

रुष् (Set) 10 U. रोये । to be angry.

रुक्ष् (Set) 10 U. पारुष्ये । to be harsh or rough; to make dry.

रूप् (Set) 10 U. रूपक्रियायां । to form, to represent on the stage, to see, to consider.

लक्ष् (Set) 10 U. दर्शनांकनयोः । to observe, to mark.

लक्ष् (लक्ष—Set) 10 U. आलोचने । to see, to look at.

लग् (Set) 10 U. आस्वादनेप्राप्तौच । to taste, to obtain.

लंघ् (लधि—Set) 10 U. भाषायांदीप्तौ सीमातिक्रमेच । to speak, to shine, to transgress.

लज् (Set) 10 U. अपवारणे । to cover.

लज् (Set) 10 U. प्रकाशने । to appear, to seem, to shine, लजयति—ते.

लंज् (Set) 10 U. हिंसा—बलादान—निकेतनेषु । भाषायांदीप्तौ प्रकाशनेच । to injure, to be strong, to take, to dwell, to speak, to shine, to be manifest.

लट् (Set) 10 U. उपसेवायां । to fondle, to caress.

लंड् (ओलंडि—Set) 10 U. उत्क्षेपणे । to throw up.

लंड् (लडि—Set) 10 U. भाषायांदीप्तौच । to speak, to shine.

लल् (लल्—Set) 10 A. ईप्सायां । to desire, to seek, लालयते.

लञ् { Set } 10 U. शिल्पयोगे । to exercise an art, to do any-
लस् thing scientifically.

लाञ् (Set) 10 U. प्रेरणे । to throw, to direct

लिङ् (लिङि—Set) 10 U. चित्रीकरणे । to paint, to variegate

ली (Set) 10 U. द्रवीकरणे । to melt, लाययति—ते.

लुञ् (लुजि—Set) 10 U. हिंसा—बलावान—निकेतनेषु । भाषायां दीप्तौ च ।
to injure, to be strong, to take, to dwell, to speak, to shine.

लुट् (Set) 10 U. भाषायां दीप्तौ च । to speak, to shine.

लुङ् (Set) 10 U. स्तेये । to steal, to plunder.

लुब् (लुबि—Set) 10 U. अदृशनेऽर्दने च । to be invisible, to torment.

लुप् (Set) 10 U. हिंसायां । to injure, to hurt

लोक (लोकं—Set) 10 U. भाषायां दीप्तौ च । to speak, to shine. Desid.
लुलोकयिषति—ते.

लोच् (लोचं—Set) 10 U. दर्शने । to see, to perceive, Desid. लुलो-
चयिषति—ते.

वच् (Set) 10 U. परिभाषणे । to speak, to tell, to read.

वञ् (Set) 10 U. मार्ग—संस्कार—गत्योः । to prepare the way, to
feather an arrow.

वंच् (वंचु—Set) 10 A. प्रलभने । to deceive.

वद् (Set) 10 U. ग्रंथविभाजने च । to tie, to string, to connect, to
divide, षटयति—ते.

वट् (Set) 10 U. ग्रंथे । to tie.

वट् { वटि } (Set) 10 U. विभाजने । to divide.
वट् { वटि }

वट् (Set) 10 U. संदेशवचने । to inform, to communicate.

वर (Set) 10 U. ईप्सायां । to wish, to obtain, to desire, वरयति—ते.

वर्ण् (अदंतः—Set) 10 U. वर्ण—क्रिया—विस्तार—गुण—वचनेषु । प्रेरणे
वर्णन इत्येके । to paint, to delineate, to extend, to praise, to
describe, to drive.

वर्ध् (Set) 10 U. छेदनपूरणयोः । to cut, to fill.

वल्क् (Set) 10 U. परिभाषणे । to speak.

वस् (Set) 10 U. स्नेह—च्छेदापहारणेषु । to love, to cut, to take away.

वस् (Set) 10 U. निवासे । to dwell, वसयति—ते.

वस्त् (वस्त—Set) 10 A. अर्दने । to hurt, to torment, to go, to ask.

वाव् (Set) 10 U. सुखसेवनयोः । to make happy, to serve; to fan.

वास् (Set) 10 U. उपसेवायां । to perfume, to incense.

विच्छ् (Set) 10 U. भाषायां दीप्तौ च । to speak, to shine.

विडम्ब् (Set) 10 U. विडम्बने । to mock, to imitate, to ridicule.

विद् (विद्—Set) 10 A. चेतनाख्याननिवासेषु । to feel, to experience, to tell, to dwell, वेदयते.

विल् (Set) 10 U. क्षेपे । to throw, to cast.

विष्क् (विष्क्—Set) 10 A. हिंसायाम् । to kill.

विष्क् (Set) 10 U. दर्शने । to see, to perceive.

वीज् (Set) 10 U. व्यजने । to fan.

वीर (वीर—Set) 10 A. विक्रान्तौ । to display heroism, to be powerful.

$$\left. \begin{array}{l} \text{वुट्} \\ \text{वुध्} \\ \text{वुष्} \end{array} \right\} \left. \begin{array}{l} \text{वुटि} \\ \text{वुधि} \end{array} \right\} \text{ (Set) 10 U. हिंसायां । to kill.}$$

वृ (वृ—ञ्—Set) 10 U. आवरणे । to cover, to conceal.

वृज् (वृजी' —Set) 10 U. वर्जने । to avoid.

$$\left. \begin{array}{l} \text{वृत्} \\ \text{वृध्} \end{array} \right\} \left. \begin{array}{l} \text{वृत्तु} \\ \text{वृधु} \end{array} \right\} \text{ (Set) 10 U. भाषायां दीप्तौ च । to speak, to shine.}$$

वृष् (वृष्—Set) 10 A. शक्तिबंधने । to have the power of production.

वृह् (वृहि' —Set) 10 U. भाषायां दीप्तौ च । to speak, to shine.

- वेल् (Set) 10 U. कालोपदेशे । to count the time.
 व्यय् (Set) 10 U. वित्तसमुत्सर्गे । to expend.
 व्रज् (Set) 10 U. मार्गतस्कारगत्योः । to clear the way, to go.
 व्रण् (Set) 10 U. गात्रविचूर्णने । to wound, to hurt, व्रणयति-ते.
 शद् (Set) 10 U. असंस्कारगत्योः । to leave unfinished.
 शद् (शठ्—Set) 10 A. श्लाघायाम् । to praise.
 शद् (अदंतः—Set) 10 U. सम्यगवभाषणे । to speak ill or well,
 शठयति-ते.
 शब्द् (Set) 10 U. आविष्कारे । (अनुपसर्गात्) आविष्कार भाषणयोः
 (उपसर्गात्) to make manifest (when without preposition),
 to make any sound, to utter (when with a preposition).
 शम् (शम्—Set) 10 A. आलोचने । to look at, to inspect, to show.
 शब् (Set) 10 U. संबंधने । to accumulate.
 शिष् (Set) 10 U. असवोपयोगे । to leave a residue.
 शीक् (Set) 10 U. भाषायां दीप्तौ आमर्षणेच । to speak, to shine, to
 be angry, to touch.
 शील (अदंत—Set) 10 U. उपधारणे । to practise repeatedly, to
 exercise, to visit, to honour.
 शुद् (Set) 10 U. आलस्ये । to be lazy.
 शुद् (शुठिं—Set) 10 U. शोषणे । to dry, to become dry.
 शुध् (Set) 10 U. शौचकर्मणि । to purify, to make clean.
 शुल्क् (Set) 10 U. अतिस्पर्शने । to leave, to forsake, to pay, to
 give, to gain.
 शुल्ह (Set) 10 U. माने । to measure.
 शूर (शूर—Set) 10 A. विक्रान्ती । to be powerful, to be valiant.
 शूप् (Set) 10 U. माने । to measure.
 शूध् (शूधुं—Set) 10 U. प्रदक्षने । to insult, to mock at.
 श्रण् (Set) 10 U. दाने । (generally with वि) to give.

- अथ् (Set) 10 U. प्रयत्नेप्रस्थान इत्येके । to make effort, to set out.
- अथ् (अदंतः—Set) 10 U. दौर्बल्ये । to be weak, अथयति—ते.
- अथ् (Set) 10 U. मोक्षणेहिंसायांच । to liberate, to kill.
- अंथ् (Set) 10 U. ग्रंथसंदर्भे । to arrange.
- अलिप् (Set) 10 U. श्लेषणे । to embrace, to collect.
- श्वद् { श्वटि' } (Set) 10 U. असंस्कारगत्योः । to leave unfinished
श्वद् { } to go.
- श्वद् (अदंतः—Set) 10 U. सम्यगवभाषणे । to speak ill or well.
- श्वम् { Set } 10 U. गतौ to go, to move.
श्वर् { }
- श्वल्क् (Set) 10 U. परिभाषणे । to tell, to narrate.
- संकेत् (Set) 10 U. आमंत्रणे । to invite, to counsel.
- संग्राम् (संग्राम—Set) 10 A. युद्धे । to fight.
- सद् (पट्ट—Set) 10 U. हिंसायां । to hurt, to kill.
- सत् (सत्—Set) 10 A. संतानक्रियायां । to extend, to spread.
- सद् (पट्ट—Set) 10 U. गतौ । to go, to approach.
- सभाज् (Set) 10 U. प्रीतिदर्शनयोः । to please, to serve, to salute
to honour.
- संब् (Set) 10 U. संबंधने । to collect.
- सह् (पह—Set) 10 U. मर्षणे । to forbear, to be able.
- सांत्स् (Set) 10 U. सामप्रयोगे । to appease, to console.
- साम् (Set) 10 U. सांत्स्प्रयोगे । to conciliate, to console.
- सांब् (Set) 10 U. संबंधने । to collect.
- सार (Set) 10 U. दौर्बल्ये । to be weak.
- सुख् (Set) 10 U. सुखक्रियायाम् । to make happy.
- सुट् (षुट्ट—Set) 10 U. अनादरे । to disrespect.
- सृच् (अदन्तः—Set) 10 U. पैशून्ये । to betray, to reveal, to show
to ascertain.
- सृच् (Set) 10 U. वेष्टने । to try, to bind.

सृष्ट (पृष्ट—Set) 10 U. क्षरणे । to strike, to wound, to distil, to deposit.

स्तव (Set) 10 U. देवशब्दे । to thunder, स्तनयति-ते.

सृष्ट (दृष्ट—Set) 10 U. समुच्छ्राये । to collect.

स्तेव (Set) 10 U. चौर्ये । to steal.

स्तोम (Set) 10 U. भाषायाम् । to praise.

स्थूल (स्थूल—अदन्तः—Set) 10 A. परिवृद्धये । to become stout, to grow fat.

स्निह (Set) 10 U. स्नेहे । to love, to account, to dissolve.

रग्न (स्पृश—Set) 10 A. महण—संश्लेषणयोः । to take, to embrace.

इष्ट (Set) 10 U. ईप्सायां । to wish, to envy. स्पृहयति-ते.

शङ्कद (Set) 10 U. स्नेहने । to feel affection for.

शङ्कद (Set) 10 U. हिंसायां । to kill.

शुद्ध (Set) 10 U. भेदने । to burst, to break open.

शुद्ध { स्फुटि }
शुद्ध { स्फुटि } (Set) 10 U. परिहासे । to laugh at, to joke.

शमिद (Set) 10 U. अनादरे । to disrespect, to slight, to despise.

यम (स्पृम—Set) 10 A. धितर्के । to consider, to think.

शुद्ध (Set) 10 U. आस्वादने । to make sweet.

शुद्ध (Set) 10 U. आक्षेपे । to blame, to find fault with, स्वरयति-ते

शुद्ध (Set) 10 U. आस्वादने । to taste.

शुद्ध (हिक्क—Set) 10 A. हिंसायां । to injure, to kill.

शुद्ध { हिक्क }
शुद्ध { हिंसि } (Set) 10 A. हिंसायां । to injure, to kill.

शुद्ध { Set } 10 U. व्यक्तायांवाचि । to speak, to sound.

